

Kaikkien maiden proletaarit, liittykää yhteen!

LENIN

TEOKSET

21

JULKAISTAAN
VKP(b):n IX EDUSTAJAKOKOUKSEN
JA SNTL:n NEUVOSTOJEN
II EDUSTAJAKOKOUKSEN
PÄÄTÖKSEN PERUSTEELLA

ИНСТИТУТ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
при ЦК КПСС

В. И. Л Е Н И Н

С О Ч И Н Е Н И Я

Издание четвертое

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА

NKP:n KARJALAN ALUEKOMITEAN PUOLUEHISTORIAN
INSTITUUTTI — NKP:n KK:n MARXISMIN-LENINISMIN
INSTITUUTIN FILIAALI

V. I. LENIN

TEOKSET

*Suomennos neljännestä
venäjänkielisestä painoksesta*

KARJALAN ASNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI — 1958

V. I. LENIN

21

OSA

Elokuu 1914—jouluu 1915

ESIPUHE

Kahdeskymmenes yhdes osa sisältää V. I. Leninin ne teokset, jotka on kirjoitettu vuoden 1914 elokuun ja vuoden 1915 joulukuun välisenä aikana. Näissä kirjoituksissaan Lenin nosti imperialistista sotaa ja kansainvälistä sosialishovinismia vastaan käytävän taistelun lipun, perusteli bolshevikkipuolueen teorian ja taktiikan sotaa, rauhaa ja vallankumousta koskevissa kysymyksissä.

Osa kirjoituksista — „Vallankumouksellisen sosialidemokratian tehtävät Euroopan sodassa”, „Euroopan sota ja kansainvälinen sosialismi”, „Sota ja Venäjän sosialidemokratia”, „Oman hallituksen tappiosta imperialistisessa sodassa”, „Sosialismi ja sota” ynnä muut — on omistettu pääasiallisesti sodan arvioinnille sekä proletaarisen puolueen ja kansainvälisen työväenliikkeen tehtävien määrittelylle.

Huomattavan osan kirjasta muodostavat kirjoitukset, joissa paljastetaan kansainvälinen sosialishovinismi ja keskustalaisuus sekä osoitetaan II Internationalen vararikon syyt. Niihin kuuluvat: „II Internationalen vararikko”, „Taistelusta sosialishovinismia vastaan”, „Sosialistisen Internationalen tila ja tehtävät”, „Vallankumoukselliset marxilaiset Kansainvälisessä sosialistikonferenssissa syyskuun 5—8 pnä 1915” ynnä muut.

Monet kirjoitukset on pääasiallisesti tähdätty Venäjällä esiintynyttä sosialishovinismia vastaan: „Venäläiset Südekumit”, „Vieraan lipun alla”, „Asiaintilasta Venäjän sosialidemokratiassa”, „Venäjän tappio ja vallankumouksellinen kriisi”, „Vallankumouksen kahdesta linjasta” ynnä muut.

Artikkelissa „Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta”, joka on kirjoitettu elokuussa 1915, Lenin esitti nerokkaan johtopäätöksensä, että sosialismin voitto on mahdollinen aluksi muutamissa tai jopa yhdessäkin erillisessä maassa.

Tähän osaan sisältyy Leninin teos „Karl Marx”, jossa luonnehditaan lyhyesti ja samalla tyhjentävästi Marxin oppia.

21. osaan on liitetty neljä kirjoitusta, jotka julkaistaan ensi kertaa V. I. Leninin Teoksissa. Kirjoituksissa: „Kansainväliselle sosialistiselle toimikunnalle (K.S.T:lle)” ja „Kirje „Vorwärtsille” ja Wiener „Arbeiter-Zeitungille”” Lenin paljastaa ensimmäisen maailmansodan imperialistisen olemuksen ja II Internationalen johtajien suorittaman työväenluokan etujen kavalluksen. Kirjoitukset: „Millaista „yhtenäisyyttä” Lenin julisti Ruotsin edustajakokouksessa?” ja „VSDTP:n Keskuskomitean kirje „Nashe Slovon” toimitukselle” on tähdätty Venäjällä esiintynyttä likvidaattoruutta ja sosialishovinismia vastaan.

VALLANKUMOUKSELLISEN SOSIALIDEMOKRATIAN TEHTÄVÄT EUROOPAN SODASSA ¹

VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIA EUROOPAN SODASTA

Meille tiedotetaan mitä luotettavimmista lähteistä, että hiljattain pidettiin Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen johtohenkilöiden neuvottelukokous Euroopan sotaa koskevasta kysymyksestä. Luonteeltaan tämä neuvottelukokous ei ollut täysin virallinen, sillä Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Keskuskomitea ei ole voinut vielä kokoontua tsaarihallituksen suorittamien lukuisten vangitsemisten ja ennenkuulumattomien vainotoimenpiteiden vuoksi. Mutta tiedämme aivan varmasti, että kysymyksessä oleva neuvottelukokous ilmaisi todella VSDTPuolueen vaikutusvaltaisimpien piirien katsomuksia.

Neuvottelukokous hyväksyi seuraavan päätöslauselman, jonka julkaisemme kokonaisuudessaan kuten asiakirjan:

SOSIALIDEMOKRAATTIEN RYHMÄN PÄÄTÖSLAUSELMA

1) Euroopan ja maailman sota on luonteeltaan aivan selvästi porvarillista, imperialistista, dynastista sotaa. Tais-
telu markkinoista ja vieraiden maiden rosvous, halu ehkäistä proletariaatin ja kansanjoukkojen vallankumouksellinen liike maiden sisällä, halu pettää, eristää toisistaan ja lyödä hajalle kaikkien maiden proletaarit usuttamalla toisen kansakunnan palkkaorjat toisen kansakunnan palkkaorjien kimppuun porvariston hyödyksi — sellainen on sodan ainoa todellinen sisältö ja merkitys.

2) Suoranaista sosialismin kavaltamista on Saksan sosialidemokraattisen puolueen, II Internationalen

(1889—1914) voimakkaimman ja vaikutusvaltaisimman puolueen johtajain menettely, puolueen, joka on äänestänyt sotabudjettia ja toistaa Preussin junkkerien ja porvariston porvarillisia shovinistisia fraaseja. Saksan sosialidemokraattisen puolueen johtajain menettelyä ei voida puolustaa missään tapauksessa, ei edes siinä tapauksessa, että oletetaan tuon puolueen olevan perin heikon ja pakotetun tilapäisesti alistumaan kansakunnan porvarillisen enemmistön tahtoon. Todellisuudessa tämä puolue on tätä nykyä harjoittanut kansallisliberaalista politiikkaa.

3) Yhtä tuomittavaa on Belgian ja Ranskan sosialidemokraattisten puolueiden johtajain menettely, jotka ovat kavaltaneet sosialismin menemällä porvarillisiin ministeristöihin².

4) II (1889—1914) Internationalen johtajien enemmistön suorittama sosialismin kavaltaminen merkitsee tuon Internationalen aatteellista ja poliittista vararikkoa. Tämän vararikon perussyynä on se, että siellä on tosiasiallisesti vallalla pikkuporvarillinen opportunisti, jonka porvarillisuutta ja vaarallisuutta ovat jo kauan tähdentäneet kaikkien maiden vallankumouksellisen proletariaatin parhaat edustajat. Opportunistit ovat jo kauan valmistelleet II Internationalen vararikkoa kieltäessään sosialistisen vallankumouksen ja korvatessaan sen porvarillisella reformismilla; kieltäessään luokkataistelun ja sen välttämättömän kehittymisen tiettyinä ajankohtina kansalaissodaksi, sekä propagoidessaan luokkien yhteistoimintaa; propagoidessaan patriotismin ja isänmaan puolustuksen varjolla porvarillista shovinismia ja hyljätessään tai kieltäessään sosialismin perustotuuden, joka on esitetty jo „Kommunistisessa Manifestissa”, että työläisillä ei ole isänmaata; rajoittuessaan militarismivastaisessa taistelussa sentimentaalisen poroporvarilliseen katsomukseen sen sijaan, että tunnustaisivat välttämättömäksi kaikkien maiden proletaarien vallankumouksellisen sodan kaikkien maiden porvaristoa vastaan; muuttaessaan porvarillisen parlamentarismia ja porvarillisen legaalisuuden välttämättömän hyväksikäyttämisen tämän legaalisuuden palvonnaksi ja kriisien kausina välttämättömien illegaalisten järjestö- ja agitaatiomuotojen unohtamiseksi. Muuan opportunistin kansainvälisistä äänenkannattajista, saksalainen „Sosialistinen Kuukausi-

julkaisu”³, joka on jo aikoja asettunut kansallisliberaaliselle kannalle, juhlii nyt aivan ansaitusti Euroopan sosialismista saamaansa voittoa. Saksan sosialidemokraattisen puolueen ja muiden sosialidemokraattisten puolueiden niin sanottu „keskusta” on tosiasiasa alistunut pelkurimaisesti opportunistien tahtoon. Uuden Internationalen tehtävänä tulee olla lopullinen ja päättäväinen vapautuminen tästä sosialismista esiintyvistä porvarillisesta virtauksesta.

5) Niistä porvarillisista ja shovinistisista sofismeista, joilla mannermaan kahden keskenään kilpailevan tärkeimmän kansakunnan — Saksan ja Ranskan — porvarilliset puolueet ja hallitukset erikoisesti pettävät joukkoja ja joita orjallisesti porvariston perässä laahustavat sosialistiset opportunistit, niin avomieliset kuin salamyhkäisetkin, toistelevat, — on erikoisesti pantava merkille ja tuomittava seuraavat:

kun Saksan porvarit vetoavat synnyinmaan puolustukseen, taisteluun tsarismia vastaan, kulttuurillisen ja kansallisen kehityksen vapauden puolustukseen, niin he valehtelevat, sillä Preussin junkkerit Vilhelm etunenässään sekä Saksan suurporvaristo ovat aina harjoittaneet tsaristisen monarkian puolustamisen politiikkaa, ja päättyköönpä sota miten hyvänsä he eivät vitkastele, vaan suuntaavat voimansa tuon monarkian tukemiseen; he valehtelevat, sillä todellisuudessa Itävallan porvaristo on aloittanut ryöstösodan Serbiaa vastaan, Saksan porvaristo sortaa tanskalaisia, puolalaisia ja ranskalaisia Elsass-Lothringenissa käyden hyökkäyssotaa Belgiaa ja Ranskaa vastaan rosvotakseen rikkaampia ja vapaampia maita, järjestäen hyökkäyksen hetkellä, jonka se näki sopivimmaksi sotatekniikan alalla tekemiensä viimeisten parannusten hyväksikäytölle, ja Venäjän niin sanotun suuren sotaohjelman toteuttamisen aattona.

Kun Ranskan porvarit vetoavat aivan samoin synnyinmaan puolustukseen ynnä muuhun, he samaten valehtelevat, sillä todellisuudessa he puolustavat hitaammin kehittyviä ja kapitalistisen tekniikan alalla takapajuisia maita ja pestäävät miljardeillaan Venäjän tsarismin mustasotniaalisjoukkioita hyökkäyssotaa, s.o. Itävallan ja Saksan alueiden rosvoamista, varten.

Kumpikaan sotiva kansakuntien ryhmä ei jää vähääkään jälkeen toisesta sodankäynnin julmuudessa ja raakalaisuudessa.

6) Venäjän sosialidemokratian erikoisena ja ensivuo-roisena tehtävänä on käydä armotonta ja ehdotonta taistelua isovenäläistä ja tsaristis-monarkistista shovinismia vastaan ja tämän shovinismin sofistista puolustamista vastaan, jota harjoittavat venäläiset liberaalit, kadetit, osa narodnikeista ynnä muut porvarilliset puolueet. Venäjän työväenluokan ja sen kaikkien kansojen työtätekevien joukkojen kannalta katsoen pienin paha olisi tappio, jonka kärsisivät tsaarin monarkia ja sen sotaväki, jotka sortavat Puolaa, Ukrainaa ja hyvin useita Venäjän kansoja ja lietsovat kansallisuusvihaa voimistaakseen isovenäläisten harjoittamaa muiden kansallisuuksien sortoa ja lujittaakseen taantumuksellista ja barbaarista tsaristisen monarkian hallitusta.

7) Sosialidemokratian tunnuksina tulee nykyhetkellä olla:

ensiksi, niin sotaväen keskuudessa kuin sotanäyttämöläkin on propagoitava kaikin puolin ja laajasti sosialistista vallankumousta ja sitä, että on suunnattava aseet kaikkien maiden taantumuksellisia ja porvarillisia hallituksia ja puolueita vastaan eikä omia veljiä, muiden maiden palkkiorjia vastaan. Kaikkien kansakuntien sotaväen keskuuteen on ehdottomasti muodostettava illegaalisia soluja ja ryhmiä tällaisen propagandan harjoittamista varten kaikilla kielillä. On taisteltava armottomasti poikkeuksetta kaikkien maiden pikkuporvarien ja porvarien shovinismia ja „patriotismia” vastaan. Sosialismin kavaltaneita nykyisen Internationalen johtajia vastaan on ehdottomasti vedottava työläisjoukkojen vallankumoukselliseen tietoisuuteen, työläisjoukkojen, joiden kannettavana ovat kaikki sodan rasitukset ja jotka useimmissa tapauksissa suhtautuvat vihamielisesti opportunistisiin ja shovinistisiin;

toiseksi, eräänä lähiajan tunnuksena on pidettävä ja propagoitava Saksan, Puolan, Venäjän j.n.e. tasavaltaa ja rinnan sen kanssa Euroopan kaikkien erillisten valtioiden muuttamista tasavaltalaisiksi Euroopan Yhdysvalloiksi⁴;

kolmanneksi, on taisteltava erikoisesti tsaristista monarkiaa ja isovenäläistä, panslavistista, shovinismia vastaan,

propagoitava Venäjän vallankumousta, samoin Venäjän sortamien kansojen vapautusta ja itsemääräämisoikeutta pitäen lähiajan tunnuksina demokraattista tasavaltaa, tilanherrain maiden konfiskointia ja 8-tuntista työpäivää.

Ryhmä sosialidemokraatteja, VSDTP:n jäseniä

*Kirjoitettu viimeistään elokuun
24 (syyskuun 6) pnä 1914*

*Alkusanat „Venäjän sosialidemokratia Euroopan sodasta“
julkaistaan ensi kertaa*

*Teesit (päätöslauselma) julkaistiin täydellisinä ensi kerran v. 1929
V. I. Leninin Teosten 2.—3.
painoksissa, XVIII osa*

Julkaistaan: alkusanat käsikirjoituksen mukaan; teesit (päätöslauselma) N. K. Krupskajan kirjoittaman jäljennöksen mukaan

EUROOPAN SOTA JA KANSAINVÄLINEN SOSIALISMI

Sosialistista eivät ole raskainta sodan kauhut — me kannattamme aina „santa guerra di tutti gli oppressi per la conquista delle loro patrie!”*, — vaan ne kauhut, jotka aiheutuvat nykyajan sosialismin johtajain petoksesta, nykyisen Internationalen vararikosta.

Eikö se ole petosta sosialidemokratiassa, kun näemme saksalaisten sosialistien vaihtavan hämmästyttävällä tavalla rintamaa (sen jälkeen, kun Saksa julisti sodan)? valheellista sanahelinää tsarismia vastaan käytävästä vapautussodasta? Saksan imperialismin unohtamista? Serbian rosvoituksen, Englantia vastaan käytävän sodan porvarillisten intressien? etc. ** etc. unohtamista. Isänmaanystävät, shovinistit, äänestävät budjetin puolesta!!

Eikö ranskalaisten ja belgialaisten sosialistien petos ole samanlainen? He paljastavat oivallisesti Saksan imperialismia, mutta, ikävä kyllä, ovat hämmästyttävän sokeita Englannin, Ranskan ja varsinkin raakalaismaisen Venäjän imperialismin suhteen! He eivät näe sitä huutavaa tosiasiaa, että Ranskan porvaristo on kymmeniä vuosia pestannut miljardeillaan Venäjän tsarismien mustasotnialaisjoukkioita, — että tämä tsarismi polkee Venäjän ei-venäläistä enemmistöä, rosvoaa Puolaa, sortaa isovenäläisiä työläisiä ja talonpoikia j.n.e.?

Tällaisena aikana sosialisti tuntee henkistä lepoa lukiesaan, miten rohkeasti ja suoraan „*Avanti!*”⁵ sanoo *Südekumille*⁶ karvaan totuuden vasten naamaa, sanoo suoraan

* — „kalkkien sorrettujen pyhää sotaa heidän isänmaansa hankkimiseksi”. *Toim.*

** — et cetera — ja niin edelleen. *Toim.*

saksalaisille sosialisteille, että he ovat *imperialisteja*, s.o. shovinisteja. Mutta tunnet vieläkin suurempaa henkistä lepoa, kun luet Zibordin artikkelin (syyskuun 2 päivän „Avanti!”), jossa ei paljasteta ainoastaan saksalaista ja itävaltalaista shovinismia (sehän on edullista *Italian* porvariston kannalta katsoen), vaan *ranskalainenkin*, ja jossa sota katsotaan *kaikkien* maiden porvariston sodaksi!!

„Avanti!” lehden kanta ja Zibordin artikkeli — samoin kuin vallankumouksellisten socialidemokraattien ryhmän päätöslauselmakin (hyväksyttiin hiljattain eräässä Skandinavian maassa pidetyssä neuvottelukokouksessa)* — osoittavat meille, mitä oikeaa ja mitä virheellistä on tavanomaisessa fraasissa: Internationalen vararikko. Porvarit ja opportunistit („riformisti di destra”**) toistavat tuota fraasia ilkamoiden, sosialistit (Zürichin „Volksrecht”⁷ ja „Bremer Bürger-Zeitung”⁸) murehtien. Tuossa fraasissa on suuri annos totuutta!! *Nykyisen* Internationalen *johdajain* ja useimpien puolueiden vararikko on *tosiasia*. (Verratkaa „Vorwärts”⁹, wiener „Arbeiter-Zeitung”¹⁰ ja „Hamburger Echo”¹¹ lehtiä „L’Humanité”¹² lehteen sekä belgialaisten ja ranskalaisten sosialistien vetoomusta saksalaisen Vorstand’in*** „vastaukseen”¹³). Joukot eivät ole vielä lausuneet mielipidettään!!!

Mutta Zibordi on 1.000 kertaa oikeassa sanoessaan, ettei „dottrina è sbagliata”, ettei sosialismin „rimedio” ole „errato”, — „semplicemente non erano in dose bastante”, „gli altri socialisti non sono „abbastanza socialisti””****.

Nykyisen eurooppalaisen Internationalen vararikko ei ole sosialismin, vaan vaillinaisen sosialismin, s.o. *opportunistismin* ja *reformismin*, vararikko. Nimenomaan tämä „tendenssi”, joka on olemassa *kaikkialla*, kaikissa maissa ja jonka ovat ilmaisseet niin selvästi Bissolati ja kumpp. Italiassa, on kärsinyt vararikon, juuri se on vuosien mittaan *opettanut* unohtamaan luokkataistelun *j. n. e.* *j. n. e.* — päätöslauselman sanonta¹⁴.

* Ks. tätä osaa, ss. 1—5. *Toim.*

** — „oikeistoreformistit”. *Toim.*

*** — hallinnon. *Toim.*

**** — ettei „teoria ole virheellinen”, ettei sosialismin „lääke” ole „väärä”, vaan „sen annokset eivät yksinkertaisesti ole olleet riittävän suuria”, „ja eräät sosialistit eivät ole „riittävästi sosialisteja””. *Toim.*

Zibordi on oikeassa pitäessään eurooppalaisten sosialistien perusvikana sitä, että he „cercano nobilitare con postumi motivi la loro incapacità a prevenire, la loro necessità di partecipare al macello”, että he „preferisce fingere di fare per amore ciò ch'è (eurooppalainen sosialismi) costretto a fare per forza”, että sosialistit „*solidarizzarono* ciascuno con la propria nazione, col Governo *borghese* della propria nazione... in una misura da formare una delusione per noi” (ja kaikissa *ei*-opportunistisozialisteissa) „e un compiacimento per tutti i non socialisti d'Italia” * (eikä yksin Italian, vaan kaikkien maiden *ei*-sozialisteille: ks. esimerkiksi venäläistä liberalismia).

Ja vaikka eurooppalaiset sosialistit olisivatkin täysin incapacità, kykenemättömiä, voimattomia, niin heidän johtajiensa menettely on sittenkin petosta ja halpamaisuutta: työläiset menivät teurastettaviksi, että johtajat? äänestävät *puolesta* ja menevät *ministeristöön!!!* Aivan voimattominaakin heidän pitäisi äänestää *vastaan, olla menemättä* ministeristöön, olla puhumatta shovinistisia inhottavuuksia, heidän *ei pitäisi* olla solidaarisia „kansakuntansa” kanssa *eikä* puolustaa „omaa” porvaristoaan, vaan paljastaa sen halpamaiset teot.

Sillä *kaikkialla* on porvaristo ja imperialistit, kaikkialla on käynnissä halpamainen teurastuksen valmistelu: jos Venäjän tsarismi on *erittäin* konnamaista ja raakalaismaista (muuta taantumuksellisempaa), niin myöskin Saksan imperialismi on monarkistista — feodaalis-dynastiset tarkoitusperät, raaka porvaristo, joka ei ole niin vapaata kuin Ranskassa. Venäjän sosialidemokraatit olivat oikeassa sanoessaan, että tsarismen tappio on *heille* pienempi paha, että *heidän* välittömänä vihollisenaan on ennen kaikkea *isovenäläinen* shovinismi, mutta että kunkin maan sosialistien (*ei*-opportunistien) olisi pitänyt nähdä, että heidän tärkeimpänä vihollisenaan on heidän „oma” („kotimainen”) shovinisminsa.

---

* — että he „yrittävät jälkepäin puolustella todenmukaisilta näyttävillä motiiveilla sitä, että he eivät kyenneet estämään teurastusta, sekä sitä, että heidän osallistumisensa siihen oli käynyt välttämättömäksi”, että he „mieluummin ovat tekvinään täysin vapaaehtoisesti sitä” (eurooppalainen sosialismi). „mitä heidän on tehtävä pakosta”, että sosialistit „*olivat* siinä määrin *solidaarisia* oman kansakuntansa, oman kansakuntansa *porvarillisen* hallituksen kanssa... että se voi herättää meissä” (ja kaikissa *ei*-opportunistisozialisteissa) „pettymystä ja tuottaa tyydytystä kaikille Italian, *ei*-sozialisteille”. *Toim.*

Mutta onko totta, että nämä ovat niin ehta „incapacità”? Onkohan? fucilare?* Heldentod** ja häpeällinen kuolema?? in vantaggio di un'altra patria?? *** Ei aina!! *Aloitteenteke* oli mahdollista, se oli välttämätöntä. Illegaalinen propaganda ja kansalaissota olisivat olleet sosialisteille *kunniallisempia*, olisivat olleet enemmän velvoituksen mukaisia (tätä propagoivat venäläiset sosialistit).

Lohduttaudutaan esimerkiksi illuusiolla: kun sota päättyy, niin kaikki järjestyy... Ei!! Ettei nykyisen (1889—1914) Internationalen vararikosta tulisi sosialismin vararikko, etteivät *joukot* kääntäisi selkäänsä, ettei anarkismi ja syndikalismi pääsisi vallitsevaksi (yhtä häpeällisesti [kuin] Ranskassa), on katsottava totuutta suoraan silmiin. Voittakoon kuka tahansa, niin Eurooppaa uhkaa shovinismin *voimistuminen*, „*revanshi*” etc. Niin saksalainen kuin isovenäläinenkin militarismi synnyttää vastashovinismia etc. etc.

Velvollisuutenamme on tehdä johtopäätös siitä täydellisestä vararikosta, jonka on kärsinyt se opportunisti, reformismi, jota niin juhlallisesti julistettiin Italiassa (ja jolle italialaiset toverit antoivat niin lujan vastaiskun) ja ****

*NB ***** lisättävä: „Neue Zeitin”*¹⁵ halveksuva, ylimielinen suhtautuminen Italian sosialisteihin ja „*Avanti!*” lehteen: pikkumyönnytyksiä opportunistimille!!! „Kultainen keskitie”.

Niin sanottu „keskusta” = opportunistien lakeijoita.

Kirjoitettu elokuun lopulla —
syyskuussa 1914

Julkaistu ensi kerran elokuun
1 p:nä 1929 „Pravda” lehdessä
174. numerossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — ampua? *Toim.*

** — sankarikuolema. *Toim.*

*** — vieraan isänmaan puolesta? *Toim.*

**** Käsikirjoitus katkeaa tähän. Kaksi seuraavaa lausetta ovat reu-
nahuomautuksia. *Toim.*

***** — Nota bene — pane merkille. *Toim.*

SOTA JA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIA

*Kirjoitettu ennen syyskuun 28
(lokakuun 11) päivää 1914*

*Julkaistu marraskuun 1 pnä 1914
„Sotsial-Demokrat” lehden
33. numerossa*

*Julkaistaan lehden tekstistä, joka
on tarkistettu käsikirjoituksen
mukaan*

Euroopan sota, jota kaikkien maiden hallitukset ja porvarilliset puolueet olivat kymmenien vuosien ajan valmistelleet, on nyt puhjennut. Aseistuksen kasvu, markkinoista käytävän taistelun äärimmäinen kärjistyminen edistyneimpien maiden kapitalismin uusimman, imperialistisen kehitysvaiheen kaudella ja takapajuisimpien itä-eurooppalaisten monarkia-in hallitsijasukujen etupyyteet eivät voineet olla johtamatta tähän sotaan ja ne johtivat siihen. Alueiden valtaus ja vieraiden kansakuntien alistaminen, kilpailevan kansakunnan nujertaminen, sen rikkauksien ryöstäminen, työtätekevien joukkojen huomion kääntäminen pois Venäjän, Saksan, Englannin ja muiden maiden sisäisestä poliittisesta kriisistä, työläisten hajottaminen ja nationalistinen petkuttaminen sekä heidän etujoukkonsa tuhoaminen proletariaatin vallankumouksellisen liikkeen heikentämiseksi — sellainen on nykyisen sodan ainoa todellinen sisältö, merkitys ja tarkoitus.

Sosialidemokraattien velvollisuutena on ennen kaikkea saattaa päivänvaloon tämä sodan todellinen merkitys ja paljastaa armotta ne valheet, sofismit ja „patrioottiset” fraasit, joita hallitsevat luokat, tilanherrat ja porvaristo sodan puolustukseksi levittävät.

Sotivien kansakuntien toisen ryhmän johdossa on Saksan porvaristo. Se petkuttaa työväenluokkaa ja työtätekeviä joukkoja uskottelemalla, että se käy sotaa synnyinmaan, vapauden ja sivistyksen puolustamiseksi, tsarismien sortamien kansojen vapauttamiseksi, taantumuksellisen tsarismien murskaamiseksi. Mutta tosiasiaa nimenomaan tämä

porvaristo, joka nöyristelee preussilaisten junkkerien ja heidän johdossaan olevan Vilhelm II edessä, on aina ollut tsarismiin mitä uskollisin liittolainen ja Venäjän työläisten ja talonpoikain vallankumouksellisen liikkeen vihollinen. Tosiasiassa tämä porvaristo suuntaa yhdessä junkkerien kanssa kaikki ponnistuksensa, päätyköön sota miten tahansa, tsaristisen monarkian tukemiseen Venäjän vallankumousta vastaan.

Tosiasiassa Saksan porvaristo alkoi ryöstösodan Serbiaa vastaan pyrkien alistamaan sen ja tukahduttamaan eteläslaavien kansallisen vallankumouksen ja lähettären samanaikaisesti sotavoimiensa perusjoukot vapaampia maita, Belgiaa ja Ranskaa, vastaan ryöstääkseen rikkaaman kilpailijansa. Levitellen satuja, että sota on sen puolelta puolustusotaa, Saksan porvaristo on tosiasiallisesti valinnut omalta kannaltaan sopivimman ajankohdan sotaan varten käyttäen hyväkseen viimeiset keksintönsä sotateknikan alalla ja ehättäen sen uuden aseistuksen edelle, jonka Venäjä ja Ranska olivat jo suunnitelleet ja hyväksyneet.

Sotivien kansakuntien toisen ryhmän johdossa on Englannin ja Ranskan porvaristo, joka petkuttaa työväenluokkaa ja työtätekeviä joukkoja uskottelemalla, että se käy sotaan synnyinmaan, vapauden ja sivistyksen puolesta Saksan militarismia ja hirmuvaltaa vastaan. Mutta itse asiassa tämä porvaristo on jo aikoja sitten pestannut ja valmentanut miljardeillaan Venäjän tsarismiin, Euroopan taantumuksellisimman ja raakalaismaisimman monarkian, sotajoukot hyökkäykseen Saksaa vastaan.

Englannin ja Ranskan porvariston taistelun päämääränä on tosiasiassa Saksan siirtomaiden anastaminen ja sellaisen kilpailevan kansakunnan nujertaminen, jolle on ominaista nopeampi taloudellinen kehitys. Ja tämän jalon päämäärän nimessä „edistyneimmät”, „demokraattiset” kansakunnat auttavat raakalaismaista tsarismia yhä lujemmin kuristamaan Puolaa, Ukrainaa j.n.e., yhä lujemmin tukahduttamaan vallankumousta Venäjällä.

Ryöstöissä, petomaisuuksissa ja sodan loputtomissa julmuuksissa ei kumpikaan sotivien maiden ryhmä jää vähääkään jälkeen toisestaan, mutta petkuttaakseen proletariaattia ja johtaakseen sen huomion pois ainoasta todellisesta vapautussodasta, nimenomaan kansalaissodasta niin

„oman” maansa kuin myöskin „vieraiden” maiden porvaristoa vastaan, tämän korkean päämäärän nimessä jokaisen maan porvaristo pyrkii valheellisilla patrioottisilla fraaseilla ylistämään „oman” kansallisen sotansa merkitystä ja uskottelemaan, että se ei pyri voittamaan vihollistaan ryöstääkseen ja anastaakseen alueita, vaan „vapauttaakseen” kaikki muut kansat, paitsi omaansa.

Mutta mitä uutterammin kaikkien maiden hallitukset ja porvaristo pyrkivät hajottamaan työläisiä ja yllyttämään heitä toisiaan vastaan, mitä hurjemmin tämän ylevän päämäärän nimessä sovelletaan sotatilan ja sotasensuurin systeemiä (joka vainoaa nykyäänkin, sodan aikana, paljon enemmän „sisäistä” kuin ulkoista vihollista), — sitä pakottavampi on tietoisien proletariaatin velvollisuus suojata luokkayhteyksiensä, internationalisminsa ja sosialistiset vakaumuksensa kaikkien maiden porvariston „patrioottisen” koplan shovinismien riehunnalta. Tietoisten työläisten kieltäytyminen tästä tehtävästä merkitsisi heidän kieltäytymistään kaikista demokraattisista ja vapautuspyrkimyksistään, sosialistisista puhumattakaan.

Mitä syvimmällä mielipahalla täytyy todeta, että Euroopan tärkeimpien maiden sosialistiset puolueet eivät ole täyttäneet tätä tehtäväänsä, ja näiden puolueiden — erikokoisesti Saksan puolueen — johtajien käyttäytyminen hipoo suoranaista sosialismin asian kavaltamista. Maailman historian mitä tärkeimpänä aikana suurin osa nykyisen, toisen (1889—1914) sosialistisen Internationalen johtajista yrittää salavirkkaa vaihtaa sosialismin nationalismiin. Heidän käyttäytymisensä vuoksi näiden maiden työväenpuolueet eivät ole nousseet vastustamaan hallitustensa rikollista käyttäytymistä, vaan ovat kehottaneet työväenluokkaa *yhdistämään* kantansa imperialististen hallitusten kantaan. Internationalen johtajat ovat kavaltaneet sosialismin äänestäessään sotamäärärahojen puolesta, toistaessaan „oman” maansa porvariston shovinistisia („patrioottisia”) tunnuksia, kannattaessaan ja puolustaessaan sotaa, mennessään sotivien maiden porvarillisiin ministeristöihin j.n.e. j.n.e. Nykyisen Euroopan vaikutusvaltaisimmat sosialistijohtajat ja vaikutusvaltaisimmat sosialistiset lehdet ovat shovinistis-porvarillisella ja liberaalisella eivätkä suinkaan sosialistisella kannalla. Vastuu tästä sosialismin

häpäisemisestä lankeaa ennen kaikkea Saksan sosialidemokraateille, jotka olivat II Internationalen voimakkain ja vaikutusvaltaisain puolue. Mutta syyttömiksi ei voida katsoa ranskalaisiakaan sosialisteja, jotka ottavat vastaan ministeripaikkoja sen saman porvariston hallituksessa, joka petti oman synnyinmaansa ja yhtyi Bismarckiin Kommuniin kukistamiseksi.

Saksalaiset ja itävaltalaiset sosialidemokraatit yrittävät puolustella sodan kannattamistaan sillä, että he siten muka taistelevat Venäjän tsarismia vastaan. Me, Venäjän sosialidemokraatit, ilmoitamme, että katsomme tuollaisen puolustelun pelkäksi sofismiksi. Vallankumouksellinen liike tsarismia vastaan on viime vuosina saavuttanut maassamme jälleen valtavat mittasuhteet. Tämän liikkeen etunenässä on kaiken aikaa kulkenut Venäjän työväenluokka. Viime vuosien miljoonaiset poliittiset lakot käytiin tsarismien kukistamisen ja demokraattisen tasavallan vaatimisen tunnuksella. Vielä sodan kynnyksellä, vieraillessaan Nikolai II luona Ranskan tasavallan presidentti Poincaré sai itse nähdä Pietarin kaduilla Venäjän työläisten rakentamia katusulkuja. Venäjän proletariaatti ei ole pelännyt suurimpiakaan uhreja vapauttaakseen koko ihmiskunnan häpeällisestä tsaristisesta monarkiasta. Mutta meidän on sanottava, että jos mikä voi tietyissä oloissa lykätä tsarismien kukistumista, jos mikä voi auttaa tsarismia taistelussa Venäjän kaikkia kansanjoukkoja vastaan, niin se on juuri nykyinen sota, joka on antanut tsarismien taantumuksellisten päämäärien palvelukseen Englannin, Ranskan ja Venäjän porvariston rahasäkin. Ja jos mikä voi vaikeuttaa Venäjän työväenluokan vallankumouksellista taistelua tsarismia vastaan, niin se on juuri Saksan ja Itävallan sosialidemokratian johtajien käyttäytyminen, jota Venäjän shovinistinen lehdistö lakkaamatta tyrkyttää meille esikuvaksi.

Vaikkapa edellytettäisiin, että voimien puute Saksan sosialidemokratialla oli niin suuri, että se saattoi pakottaa sen kieltäytymään kaikkinaisista vallankumouksellisista toiminnoista, niin siinäkin tapauksessa ei olisi saanut liittyä shovinistiseen leiriin, ei olisi saanut ottaa askeleita, joiden johdosta italialaiset sosialistit aivan oikein sanoivat, että saksalaisten sosialidemokraattien johtajat häpäisevät proletarisen Internationalen lippua.

Meidän puolueemme, Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue, on jo kantanut ja vielä kantaa hyvin suuria sodan aiheuttamia uhreja. Meidän legaalinen työväen lehdistömme on kokonaan hävitetty. Suurin osa liitoista on lakkautettu, lukuisia tovereitamme on vangittu ja karkotettu. Mutta meidän parlamenttiedustajistomme — Venäjän sosialidemokraattinen työväenryhmä Valtakunnanduumas-
sa — katsoi ehdottomaksi sosialistiseksi velvollisuudekseen olla äänestämättä sotamäärärahojen puolesta ja vieläpä poistua Duuman istuntosalista ilmaistakseen siten vielä päättävämmin vastalauseensa, katsoi velvollisuudekseen leimata Euroopan hallitusten politiikan imperialistiseksi politiikaksi. Ja huolimatta tsaarihallituksen kymmenker-
taistetusta sorrosta Venäjän työläissocialidemokraatit julkaisevat jo ensimmäisiä illegaalisia julistuksia sotaa vastaan täyttäen velvollisuuttaan demokratiaa ja Internationa-
lea kohtaan.

Kun vallankumouksellisen sosialidemokratian edustajat Saksan sosialidemokraattien vähemmistön ja puolueettomien maiden parhaiden sosialidemokraattien persoonassa tuntevat polttavaa häpeää tämän II Internationalen vararikon johdosta; kun sosialidemokraattisten puolueiden enemmistön shovinismia vastaan kajahtaa sosialistien ääniä sekä Englannissa että Ranskassa; kun opportunistit, esimerkiksi saksalaisen „Sosialistisen Kuukausijulkaisun” („Sozialistische Monatshefte”) opportunistit, jotka jo kauan ovat olleet kansallisliberaalisella kannalla, juhlivat täydellä syyllä voittoaan Euroopan sosialismista — niin huonoimman palveluksen proletariaatille tekevät ne opportunistin ja vallankumouksellisen sosialidemokratian välillä horjuvat henkilöt (sentapaiset kuin „keskusta” Saksan socialidemokraattisessa puolueessa), jotka yrittävät vaieta II Internationalen vararikosta tai peitellä sitä diplomaattisilla fraaseilla.

Täytyy päinvastoin avoimesti tunnustaa tämä vararikko ja käsittää sen syyt, jotta voitaisiin rakentaa uusi ja lujempi kaikkien maiden työläisten sosialistinen yhtymä.

Opportunistit rikkoivat Stuttgartin¹⁶, Kööpenhaminan¹⁷ ja Baselin¹⁸ kongressien päätökset, jotka velvoittivat kaikkien maiden sosialisteja taistelemaan shovinismia vastaan kaikissa ja kaikenlaisissa tilanteissa, velvoittivat

sosialisteja vastaamaan jokaiseen porvariston ja hallitusten alkamaan sotaan kansalaissodan ja yhteiskunnallisen valtakumouksen tarmokkaalla propagoinnilla. II Internationalen vararikko on sen opportunistin vararikko, joka kasvoi kuluneen (niin sanotun „rauhallisen”) historiallisen aikakauden erikoisuuksien maaperällä ja saavutti viime vuosina tosiasiallisen herruuden Internationalessa. Opportunistit olivat jo kauan valmistelleet tätä vararikkoa kieltäessään sosialistisen vallankumouksen ja korvatessaan sen porvarillisella reformismilla; — kieltäessään luokkataistelun ja sen välttämättömän kehittymisen tiettyinä ajankohtina kansalaissodaksi ja propagoidessaan luokkien yhteistoimintaa; — propagoidessaan patriotismin ja isänmaan puolustuksen varjolla porvarillista shovinismia ja hyljätessään tai kieltäessään sosialismin perustotuuden, joka on esitetty jo Kommunistisessa Manifestissa, että työläisillä ei ole isänmaata; — rajoituessaan militarisminvastaisessa taistelussa sentimentaalisen poroporvarilliseen katsomukseen sen sijaan, että tunnustaisivat välttämättömäksi kaikkien maiden proletaarien vallankumouksellisen sodan kaikkien maiden porvaristoa vastaan; — muuttaessaan porvarillisen parlamentarismia ja porvarillisen legaalisuuden välttämättömän hyväksikäyttämisen tämän legaalisuuden palvonnaksi ja kriisien kausina välttämättömien illegaalisten järjestö- ja agitaatiomuotojen unohtamiseksi. Opportunistin luonnollinen „täydennys” — yhtä porvarillinen ja proletaariselle, s.o. marxilaiselle kannalle vihamielinen — anarko-syndikalistinen virtaus on yhtä häpeällisesti tehnyt itsensä huomatuksi omahyväisellä shovinismilla tunnusten toistamisella nykyisen kriisin aikana.

Nykyään ei voida täyttää sosialismin tehtäviä, ei voida toteuttaa todella kansainvälistä työläisten yhteenliittämistä, ellei tehdä päättävää eroa opportunistista ja selitetä joukoille sen fiaskon kiertämättömyyttä.

Jokaisen maan sosialidemokraattien tehtävänä on ensi kädessä taistella kyseisen maan shovinismia vastaan. Venäjällä tämä shovinismi on täydellisesti vallannut porvarilliset liberaalit („kadetit”) ja osittain narodnikit aina eserriä myöten sekä „oikeistolaiset” sosialidemokraatit. (Erikoisen välttämättömää on leimata häpeällä esim. J. Smirnovin, P. Maslovin ja G. Plehanovin shovinistiset esiintymiset, joi-

hin porvarillis-„patrioottinen” lehdistö on hanakasti tarttunut ja käyttänyt laajasti hyväkseen.)

Nykytilanteessa ei kansainvälisen proletariaatin näkökannalta voida määritellä, kummanko sotivien kansakuntien ryhmän tappio olisi sosialismille pienempi paha. Mutta meille, Venäjän sosialidemokraateille, on epäilemätöntä, että Venäjän työväenluokan ja sen kaikkien kansojen työtätekevien joukkojen kannalta pienin paha olisi se, että tappion kärsisi tsaristinen monarkia, kaikkein taantumuksellisin ja raakalaismaisoin hallitus, joka sortaa suurinta kansakuntien määrää ja suurinta väestöjoukkoa Euroopassa ja Aasiassa.

Euroopan sosialidemokraattien lähimpänä poliittisena tunnuksena tulee olla tasavaltalaisten Euroopan Yhdysvaltojen muodostaminen, jolloin sosialidemokraatit erotukseksi porvaristosta, joka on valmis „lupaamaan” mitä hyvänsä, kunhan vain saisi vedetyksi proletariaatin mukaan shovinismiin yleiseen virtaan, tulevat selittämään, että ilman Saksan, Itävallan ja Venäjän monarkiain vallankumouksellista kukistamista tämä tunnus on aivan valheellinen ja jätjetön.

Sosialidemokraattien tehtävinä Venäjällä, joka ei ole vielä vienyt loppuun porvarillista vallankumoustaan, tulee tämän maan suurimman takapajuisuuden vuoksi olla edelleenkin johdonmukaisen demokraattisen uudistuksen kolme perusehtoa: demokraattinen tasavalta (kaikkien kansakuntien täydellisen tasa-arvoisuuden ja itsemääräämisen vallitessa), tilanherramaiden konfiskointi ja 8-tuntinen työpäivä. Mutta kaikissa eturivin maissa sota asettaa päiväjärjestykseen sosialistisen vallankumouksen tunnuksen, joka käy sitä ajankohtaisemmaksi, mitä enemmän sodan taakka lankeaa proletariaatin hartioille, mitä aktiivisemmaksi tulee proletariaatin osuus Euroopan uudestiluomisessa niiden kauhujen jälkeen, joita on aiheuttanut nykyinen „patrioottinen” raakalaisuus suurkapitalismin jättiläis- mäisten teknillisten saavutusten oloissa. Se seikka, että porvaristo käyttää sota-ajan lakeja tukkiakseen täydellisesti proletariaatin suun, asettaa proletariaatin välttämättömäksi tehtäväksi illegaalisten agitaatio- ja organisatiomuotojen luomisen. „Varjelkoot” opportunistit legaalisia järjestöjä vakaumustensa kavaltamisen hinnalla, —

vallankumoukselliset sosialidemokraatit käyttävät työväenluokan organisatorisia tottumuksia ja yhteyksiä luodakseen kriisin ajanjaksoa vastaavia illegaalisia sosialismin puolesta käytävän taistelun muotoja ja yhdistääkseen työläiset ei oman maansa shovinistisen porvariston kanssa, vaan kaikkien maiden työläisten kanssa. Proletaarinen Internationale ei ole tuhoutunut eikä tuhoudu. Kaikista esteistä huolimatta työväen joukot luovat uuden Internationalen. Nykyinen opportunistin riemujuhla ei ole pitkäaikainen. Mitä enemmän tulee olemaan sodan uhreja, sitä selvemmäksi käy työläisjoukoille opportunistien suorittama työväen asian kavallus ja aseiden kääntämisen välttämättömyys kunkin maan hallitusta ja porvaristoa vastaan.

Nykyisen imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi on ainoa oikea proletaarinen tunnus, jonka Kommuunin kokemus on viitoittanut ja Baselin (1912) päätöslauselma hahmotellut ja joka juontuu korkealle kehittyneiden porvarillisten maiden välisen imperialistisen sodan kaikista ehdoista. Miten suurilta näyttänevätkään tällaisen muuttamisen vaikeudet tällä tai toisella hetkellä, niin sosialistit eivät milloinkaan kieltäydy järjestelmällisestä, päättäväisestä ja herkeämättömästä valmistelutyöstä tähän suuntaan, kun sota on tullut kerran tosiasiaksi.

Vain tätä tietä kulki proletariaatti voi päästä riippumattomaksi shovinistisesta porvaristosta ja muodossa tai toisessa, enemmän tai vähemmän nopeasti ottaa päättävissä askeleita kansojen todelliseen vapauteen ja sosialismiin johtavalla tiellä.

Eläköön työläisten kansainvälinen veljeys kaikkien maiden porvariston shovinismia ja patriotismia vastaan!

Eläköön opportunistista vapautettu proletaarinen Internationale!

*Venäjän Sosialidemokraattisen
Työväenpuolueen Keskuskomitea*

SOSIALISTISEN INTERNATIONALEN TILA JA TEHTÄVÄT

Raskainta nykyisessä kriisissä on se, että porvarillinen nationalismi, shovinismi on päässyt voitolle eurooppalaisen sosialismin virallisten edustajain enemmistöstä. Eivätkä kaikkien maiden porvarilehdet suotta välillä pilkkaa ja välillä taas armollisesti kehaise heitä. Ja sillä, ken haluaa pysyä sosialistina, ei ole tärkeämpää tehtävää kuin sosialismin kriisin syiden selvittäminen ja Internationalen tehtävien eritteleminen.

On olemassa ihmisiä, jotka pelkäävät tunnustaa sitä totuutta, että kriisi, oikeammin sanoen: II Internationalen vararikko on opportunistimin vararikko.

Viitataan esim. ranskalaisten sosialistien yksimielisyyteen, siihen, että sosialismin vanhoissa puolueryhmissä on muka tapahtunut täydellinen uudestiryhmitys sotaan suhtautumista koskevassa kysymyksessä. Mutta tuollaiset viittaukset ovat virheellisiä.

Luokkien yhteistoiminnan puolustelu, sosialistisen vallankumouksen aatteesta ja vallankumouksellisista taistelumenetelmistä luopuminen, porvarilliseen nationalismiin mukautuminen, kansallisuuden tai isänmaan historiallisesti muuttuvien puitteiden unohtaminen, porvarillisen laillisuuden muuttaminen fetishiksi, luokkakannasta ja luokkataistelusta luopuminen siinä pelossa, että sysätään luotaan „laajat väestöjoukot” (lue: pikkuporvaristo), — sellaisia ovat epäilemättä opportunistimin aatteelliset perustat. Juuri tältä maaperältä onkin versonut II Internationalen johtajain enemmistön nykyinen shovinistinen, patrioottinen mieliala. Että heidän keskuudessaan ovat tosiasiallisesti

enemmistönä opportunistit, sen ovat osoittaneet monet eri havainnoitsijat jo aikoja sitten ja mitä erilaisimmilta puolilta. Sota on vain paljastanut erittäin nopeasti ja selvästi tuon enemmistön todellisen mittavuuden. Että kriisin poikkeuksellinen kärkevyys on aiheuttanut useita uudestiryhmiä vanhoissa puolueissa, se on ymmärrettävää. Mutta yleensä nämä uudestiryhmitykset ovat koskeneet vain yksilöitä. Sosialismin sisällä olevat suunnat ovat pysyneet entisinä.

Ranskalaisten sosialistien keskuudessa ei ole täydellistä yksimielisyyttä. Itse Vaillant, joka yhdessä Guesden, Plehanovin, Hervén y.m. kanssa ajaa shovinistista linjaa, on pakotettu tunnustamaan, että hän saa usein kirjeitä protestoivilta ranskalaisilta sosialisteilta, jotka osoittavat, että sota on imperialistista sotaa ja että Ranskan porvaristo on siihen yhtä syypää kuin muutkin. On muistettava, että paitsi voitolle päässyttä opportunistia, myös sotasensuuri tukahduttaa tällaisia ääniä. Englantilaisilla Hyndmanin ryhmä (englantilaisia sosialidemokraatteja — „Britannian sosialistinen puolue”)¹⁹ on luisunut täydellisesti shovinismiin samoin kuin suurin osa trade unionien puoliliberaalisista johtajistakin. Opportunistiseen „Riippumattomaan työväenpuolueeseen”²⁰ kuuluvat MacDonald ja Keir Hardie antavat shovinismille vastaiskun. Tämä on todella poikkeus yleisestä säännöstä. Mutta eräät vallankumoukselliset sosialidemokraatit, jotka ovat jo kauan taistelleet Hyndmania vastaan, ovat nyt eronneet „Britannian sosialistisen puolueen” riveistä. Saksalaisilla kuva on selvä: opportunistit ovat voittaneet, he riemuitsevat, he ovat „elementissään”. „Keskusta” Kautsky etunenässään on luisunut opportunistiin ja puolustaa sitä peräti vilpillisillä, halpamaisilla ja omahyväisillä sofismeilla. Vallankumouksellisten sosialidemokraattien keskuudesta kuuluu vastalauseita — niitä esittävät Mehring, Pannekoek, K. Liebknecht ja useat tuntemattomat Saksassa ja saksalaisessa Sveitsissä. Italiassa ryhmitys on niinikään selvä: äärimmäiset opportunistit, Bissolati ja kumpp., esiintyvät „isänmaan” puolesta, Guesden — Vaillant’in — Plehanovin — Hervén puolesta. „Avanti!” * lehden johtamat vallankumoukselliset

* — „Eteenpäin!”. *Toim.*

sosialidemokraatit („sosialistinen puolue”) taistelevat shovinismia vastaan ja paljastavat sotakehotusten porvarillisen saalistusluonteen saaden osakseen kehittyneempien työläisten suuren enemmistön kannatuksen²¹. Venäjällä likvidaattorien leiriin kuuluvat äärimmäiset opportunistit ovat jo korottaneet äänensä shovinismin puolesta referaateissaan ja sanomalehtikirjoituksissaan. P. Maslov ja J. Smirnov puoltavat tsarismia isänmaan puolustuksen varjolla (Saksa nähkääs uhkaa „miekan voimalla” tyrkyttää „meille” kauppasopimuksia, kun taas tsarismi on tukahduttanut ja tukahduttaa Venäjän väestön $\frac{9}{10}$ taloudellista, poliittista ja kansallista elämää nähtävästi *jollain muulla kuin* miekan, ruoskan ja hirsipuiden voimalla!) ja puolustelevat sosialistien menoa taantumuksellisiin porvariministeristöihin sekä sitä, että tänään äänestetään sotamäärärahojen ja huomenna uuden aseistuksen puolesta! Nationalismiin on luisunut Plehanovkin, joka naamioi venäläistä shovinismiaan ranskalaisrakkaudella, sekä Aleksinski. Jos päätellään Pariisissa ilmestyvän „Golosin”²² perusteella, niin säädylisimmän tuon kaverikunnan jäsenistä käyttäytyy Martov, joka antaa vastaiskuja niin saksalaiselle kuin ranskalaisellekin shovinismille, vastustaa sekä „Vorwärtsi” * että hra Hyndmania ja Maslovia, mutta pelkää julistaa päättäväistä sotaa koko kansainväliselle opportunismille ja sen „vaikutusvaltaisimmalle” puolustajalle, Saksan sosialidemokratian „keskustalle”. Vapaaehtoista sotapalvelukseen astumista on yritetty selittää sosialististen tehtävien täyttämiseksi (ks. Pariisissa asuvien venäläisten volontäärien, sosialidemokraattien ja sosialistivallankumouksellisten, ryhmän sekä myös puolalaisten sosialidemokraattien, Lederin y.m. julkilausumaa), mutta se on saanut kannatusta vain Plehanovilta. Puolueemme Pariisin jaoston enemmistö on tuominut nuo yritykset. Puolueemme Keskuskomitean kannan saa lukija selville tämän numeron pääkirjoituksesta **. Palauttaaksemme mieleen sen, miten puolueemme katso-
musten muotoilu tapahtui, meidän pitää — väärinkäsitysten välttämiseksi — panna merkille seuraavat tosiasiat: ryhmä puolueemme jäseniä, voittaen suuria vaikeuksia sodan

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 11—20. *Toim.*

katkaisemien järjestöyhteyksien jälleenrakentamisessa, laati ensin „teesit” ja syyskuun 6—8 pnä uutta lukua pani ne kiertämään tovereiden keskuuteen. Sitten se lähetti ne sveitsiläisten sosialidemokraattien välityksellä kahdelle Luganossa (syyskuun 27 pnä) kokoontuneen italialais-sveitsiläisen konferenssin jäsenelle. Vasta lokakuun puolivälissä onnistuttiin palauttamaan yhteydet ja muotoilemaan puolueen Keskuskomitean kanta. Lehden tämän numeron pääkirjoituksessa esitetään „teesit” lopullisesti muotoiltuina.

Tällainen on lyhyesti sanoen asiointila Euroopan ja Venäjän sosialidemokratiassa. Internationalen vararikko on tosiaasia. Ranskalaisten ja saksalaisten sosialistien välinen sanomalehtiväittely on todistanut sen lopullisesti. Paitsi vasemmistososialidemokraatteja (Mehring ja „Bremer Bürger-Zeitung” *) sen ovat tunnustaneet myös maltilliset sveitsiläiset sanomalehdet („Volksrecht” **). Yritykset, joita Kautsky on tehnyt tämän vararikon hämäämiseksi, ovat pelkurimaista kieräilyä. Ja tämä vararikko on nimenomaan opportunistin vararikko, opportunistin, joka osoittautui olevan porvariston vanki.

Porvariston kanta on selvä. Yhtä selvää on sekin, että opportunistit yksinkertaisesti vain toistavat sokeasti porvariston perusteluja. Pääkirjoituksessa sanotun lisäksi täytynee vielä sivumennen mainita niistä „Neue Zeitin” *** ivallisista kirjoituksista, että se muka juuri onkin internationalismia, kun toisen maan työläiset ampuvat toisen maan työläisiä isänmaan puolustamisen nimessä!

Isänmaata koskevaa kysymystä ei voida asettaa — vastamme me opportunisteille, — ottamatta huomioon kyseisen sodan konkreettista historiallista luonnetta. Tämä on imperialistista sotaa, s.o. pisimmälle kehittyneen kapitalismin aikakauden, kapitalismin *lopun* aikakauden sotaa. Työväenluokan pitää ensin „järjestäytyä kansakunnan puitteissa”, sanoo „*Kommunistinen Manifesti*” osoittaen samalla, *missä puitteissa ja millä ehdoilla* me tunnustamme kansallisuuden ja isänmaan porvarillisen järjestelmän välttämättöminä muotoina, ja siis myös porvarillisen isän-

* — „Bremenin Kansalaislehti”. *Toim.*

** — „Kansan Oikeus”. *Toim.*

*** — „Uuden Ajan”. *Toim.*

maan. Opportunistit vääristelevät tätä totuutta ulottaen sen, mikä pitää paikkansa kapitalismin syntymiskauden suhteen, koskemaan kapitalismin lopunkin aikakautta. Ja tästä kaudesta, proletariaatin tehtävistä taistelussa ei feodalismiin, vaan kapitalismin hävittämiseksi Kommunistinen Manifesti sanoo selvästi ja tarkasti: „työläisillä ei ole isänmaata”. On ymmärrettävää, miksi opportunistit pelkäävät tunnustaa tätä sosialismin totuutta ja miksi he useimmissa tapauksissa myös pelkäävät esiintyä avoimesti sitä vastaan. Sosialistinen liike ei voi voittaa vanhoissa isänmaan puitteissa. Se luo ihmiskunnan yhteiselämän uusia, korkeampia muotoja, jolloin *kaikkien* kansallisuuksien työtätekevien joukkojen oikeudenmukaiset vaatimukset ja edistykselliset pyrkimykset tyydytetään ensi kerran kansainvälisen yhtenäisyyden vallitessa, ehdolla, että hävitetään nykyiset kansalliset väliseinät. Niihin nykypäivien porvariston yrityksiin, joita se tekee työläisten hajottamiseksi ja toisistaan erottamiseksi vetoamalla vilpillisesti „isänmaan puolustukseen”, tietoiset työläiset vastaavat yrittämällä yhä uudelleen, kerran toisensa jälkeen saada aikaan yhtenäisyys eri kansakuntien työläisten kesken taistelussa kaikkien kansakuntien porvariston herruuden kukistamiseksi.

Porvaristo pettää joukkoja verhoamalla imperialistista rosvousta vanhalla „kansallisen sodan” ideologialla. Proletariaatti paljastaa tuon petoksen ja esittää tunnuksen imperialistisen sodan muuttamisesta kansalais sodaksi. Juuri tämä tunnus hahmoteltiin Stuttgartin ja Baselin päätöslauselmissa, joissa pidettiin silmällä nimenomaan nykyistä sotaa eikä sotia yleensä ja joissa ei puhuttu „isänmaan puolustuksesta”, vaan „kapitalismin romahduksen jouduttamisesta”, sodan aiheuttaman kriisin käyttämisestä tämän tarkoituksiperän saavuttamiseksi, Kommuunin esimerkistä. Kommuuni oli kansojen sodan muuttamista kansalais sodaksi.

Tällainen muuttaminen ei ole tietenkään helppoa eikä sitä voida suorittaa erinäisten puolueiden „tahdosta”. Mutta juuri sellainen muuttaminen piilee yleensä kapitalismin ja varsinkin kapitalismin lopun aikakauden objektiivisissa olosuhteissa. Ja sosialistien on tehtävä työtään tähän ja vain tähän suuntaan. Ei pidä äänestää sotamäärärahojen puolesta, ei pidä antaa perään „oman” maan (eikä

liittolaismaiden) shovinismille, pitää taistella ensi kädessä „oman” porvariston shovinismia vastaan, ei pidä rajoittua laillisiin taistelumuotoihin, kun kriisi on koittanut ja porvaristo on itse perunut luomansa laillisuuden, — tämä on se toiminnan *linja*, joka *johtaa* kansalaissotaan ja vie siihen yleiseurooppalaisen palon vissillä hetkellä.

Sota ei ole sattuma eikä „synti”, kuten kristilliset papit (jotka saarnaavat patriotismia, humanisuutta ja rauhaa yhtä hyvin kuin opportunistit) luulevat, vaan kapitalismin kiertämätön vaihe, joka on *kapitalistisen* elämän yhtä laillinen muoto kuin rauhakin. Meidän päiviemme sota on kansan sotaa. Tästä totuudesta ei seuraa se, että on antauduttava shovinismin „kansallisen” virran vietäväksi, vaan se, että kansoja jäytävät luokkaristiriidat tulevat säilymään ja ilmenemään sota-aikanakin, sodassakin ja sota-aikaa vastaavissa muodoissa. Sotapalveluksesta kieltäytyminen, sotalakko y.m.s. ovat sulaa typeryyttä, ne ovat viheliäisiä ja pelkurimaisia haaveita aseettomasta taistelusta aseistettua porvaristoa vastaan, hahattelua kapitalismin hävittämisestä ilman ankaraa kansalaissotaa tahi useita kansalais-sotia. Sosialistin velvollisuutena on propagoida luokkataistelua sotaväenkin keskuudessa; toiminta, joka on suunnattu kansojen sodan muuttamiseen kansalaissodaksi, on ainoaa sosialistista toimintaa kaikkien kansakuntien porvariston imperialistisen aseellisen yhteenoton kaudella. Alas pappishenkiset sentimentaaliset ja typerät huokailut „rauhasta hinnalla millä hyvänsä”! Kohottakaamme kansalais-sodan lippu! Imperialismi on pannut Euroopan kulttuurin kohtalon yhden kortin varaan: tämän sodan jälkeen, ellei tapahdu useita menestyksellisiä vallankumouksia, seuraa pian muita sotia, — satu „viimeisestä sodasta” on typerä ja vahingollinen satu, poroporvarillinen „myytti” (niin kuin „Golos” aivan oikein sanoo). Ellei tänään, niin huomenna, — ellei nykyisen sodan aikana, niin sen jälkeen, — ellei tässä, niin lähinnä seuraavassa sodassa proletaarinen kansalaissodan lippu kokoaa ympärilleen satojen tuhansien tietoisten työläisten lisäksi miljoonia shovinismin nykyään harhaanjohtamia puoliproletaareja ja pikkuporvareita, joita sodan kauhut eivät tule vain pelottamaan ja masentamaan, vaan myös valistamaan, opettamaan, herättämään, järjestämään, karkaisemaan ja valmentamaan sotaan niin

„oman” maan kuin „vieraidenkin” maiden porvaristoa vastaan.

II Internationale on kuollut opportunistin voittamana. Alas opportunisti ja eläköön III Internationale, ei ainoastaan „loikkareista” (kuten „Golos” toivoo), vaan opportunistin puhdistettu III Internationale.

II Internationale on täyttänyt tehtävänsä siinä hyödyllisessä valmistelutyössä, jota on suoritettu proletaarijoukkojen ennakkojärjestämisen alalla sinä pitkänä „rauhallisena” kautena, joka oli kaikkein ankarimman kapitalistisen orjuuden ja XIX vuosisadan viimeisellä kolmanneksella sekä XX vuosisadan alussa tapahtuneen nopeimman kapitalistisen edistyksen aikaa. III Internationalen tehtävänä tulee olemaan proletariaatin voimien järjestäminen vallankumoukselliseen hyökkäykseen kapitalistisia hallituksia vastaan, kansalaisotaan kaikkien maiden porvaristoa vastaan poliittisen vallan valloittamiseksi, sosialismin voiton puolesta!

„Sotsial-Demokrat” № 33,
marraskuun 1 p:nä 1914

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstistä, joka on tarkistettu
käsikirjoituksen mukaan

KIRJE „VORWÄRTSILLE” JA WIENER „ARBEITER-ZEITUNGILLE”

Kunnioitetut toverit!

Muutamia päiviä sitten „Vorwärts” julkaisi lyhyen kirjoituksen Zürichissä pitämästäni sota- ja sosialismiaiheisesta selostuksesta ja antaa siitä aivan väärän kuvan. Kirjoituksesta saa sellaisen käsityksen, aivan kuin minä olisin rajoittunut tsarismia vastaan suunnattuun polemiikkiin. Todellisuudessa kuitenkin, vakuuttuneena siitä, että jokaisen maan sosialistien velvollisuus on käydä armotonta taistelua oman (eikä vain vihollis-) maan shovinismia ja patriotismia vastaan, hyökkäsin päättäväisesti tsarismia vastaan ja puhuin sen yhteydessä Ukrainan vapaudesta. Mutta päätelmäni ajatus tulee täydellisesti vääristellyksi, ellei mainita sanaakaan siitä, mitä puhuin II Internationalen vararikosta ja opportunistista sekä saksalaisten ja itävaltalaisten sosialidemokraattien kantaa vastaan. Tämä arvostelu käsitti yhdeksän kymmenesosaa tuosta kahden tunnin selostuksestani.

Olisin Teille erittäin kiitollinen, jos voisitte julkaista nämä mainitsemani oikaisut „Vorwärtsissä” (tai...) ²³.

Sosialidemokraattisin tervehdyksin...

*Kirjoitettu lokakuun 29 ja
marraskuun 8 (marraskuun 11 ja 21) p:n
välisenä aikana 1914*

*Julkaistu ensi kerran v. 1930
XIV Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Venäjännös saksan kielestä*

KARL MARX ²⁴

(LYHYT ELÄMÄKERRALLINEN
KATSAUS JA MARXILAISUUDEN
ESITYS)

*Kirjoitettu heinäkuussa —
marraskuussa 1914*

*Julkaistu ensi kerran v. 1916
Granatin Tietosanakirjassa.
7. painos, 28. osa
Allekirjoitus: V. Iljin*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan,
jota on verrattu v. 1918 ilmestyneen
kirjasein tekstiin*

ALKULAUSE

Nyt erillisenä painoksena ilmestyvän artikkelin Karl Marxista kirjoitin (muistaakseni) vuonna 1913 Granatin sanakirjaa varten. Artikkelin loppuun oli liitetty melko tarkka kirjallisuusluettelo Marxista, pääasiassa ulkolaisen kirjallisuuden luettelo. Tästä julkaisusta se on jätetty pois. Sanakirjan toimitus taas jätti vuorostaan sensuurisyyistä pois Marxia koskevan artikkelin loppuosan, joka oli omistettu hänen vallankumouksellisen taktiikkansa esitykselle. Valitettavasti minulla ei ole mahdollisuutta julkaista tässä uudelleen tuota loppuosaa, sillä käsikirjoitus on jäänyt jonnekin paperieni joukkoon Krakoviin tai Sveitsiin. Muistan vain sen, että siinä artikkelin loppuosassa esitin muun muassa sen kohdan Marxin 16.IV.1856 Engelsille kirjoittamasta kirjeestä, jossa Marx sanoi: „Koko asia Saksassa tulee riippumaan siitä, voidaanko proletaarista vallankumousta lujittaa jonkinlaisella talonpoikaissodan toisella painoksella. Silloin asiat tulevat olemaan mainiosti”. Juuri tätä eivät käsittäneet vuoden 1905 jälkeen menshevikkimme, jotka ovat menneet nyt niin pitkälle, että ovat kavaltaneet täydellisesti sosialismin, siirtyneet porvariston puolelle.

N. Lenin

Moskova, 14. V. 1918.

*Julkaistu v. 1918 kirjasessa:
N. Lenin. „Karl Marx”.
Kustannusliike „Priboi”, Moskova*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

Karl Marx syntyi toukokuun 5 p:nä 1818 uutta lukua Trierin kaupungissa (Reinin puoleisessa Preussissa). Hänen isänsä oli asianajaja, juutalainen, joka v. 1824 kääntyi protestanttiseen uskoon. Perhe oli varakas ja sivistynyt, mutta ei vallankumouksellinen. Päätettyään Trierin lukion Marx siirtyi yliopistoon, ensin Bonniin, sitten Berliiniin ja opiskeli lakitiedettä, eniten kuitenkin historiaa ja filosofiaa. Kurssin hän päätti v. 1841 esittäen tohtorinväitöskirjan Epikuroksen filosofiasta. Katsomuksiltaan Marx oli silloin vielä hegeliläinen idealisti. Berliinissä hän kuului „vasemmisto-hegeliläisten” kerhoon (Bruno Bauer y.m.), jotka pyrkivät tekemään Hegelin filosofiasta ateistisia ja vallankumouksellisia johtopäätöksiä.

Päätettyään yliopiston Marx muutti Bonniin aikoen valmistua professoriksi. Mutta hallituksen taantumuksellinen politiikka, hallituksen, joka v. 1832 riisti oppituolin Ludwig Feuerbachilta ja v. 1836 uudelleen kieltäytyi päästämästä häntä yliopistoon sekä v. 1841 kielsi nuorelta professorilta Bruno Bauerilta oikeuden luennoida Bonnissa, pakotti Marxin luopumaan tiedemiesurasta. Vasemmisto-hegeliläisten katsantokantojen kehitys edistyi siihen aikaan Saksassa hyvin nopeasti. Etenkin Ludwig Feuerbach alkaa v:sta 1836 alkaen arvostella jumaluusoppia ja kääntyä materialismiin, joka saa hänet täysin valtoihinsa v. 1841 („Kristinuskon olemus”); v. 1843 ilmestyi hänen teoksensa „Tulevaisuuden filosofian periaatteet”. „Piti saada kokea” näiden kirjojen „vapauttava vaikutus”, kirjoitti Engels näistä Feuerbachin teoksista myöhemmin. „Meistä” (s.o. vasemmisto-hegeliläisistä, Marx mukaanluettuna) „tuli

Ensimmäinen sivu
V. I. Leninin
käsikirjoituksesta
„Karl Marx”.
Heinäkuu—marraskuu
1914

heti feuerbachilaisia”. Siihen aikaan Reinin seudun radikaaliset porvarit, joilla oli kosketuskohtia vasemmisto-hegeliläisiin, perustivat Kölnissä oppositiomielisen sanomalehden — „Reinin Lehden” (alkoi ilmestyä tammikuun 1 p:nä 1842). Marx ja Bruno Bauer kutsuttiin pääavustajiksi, lokakuussa 1842 Marxista tuli päätoimittaja, ja hän muutti Bonnista Kölniin. Lehden vallankumouksellisdemokraattinen suunta kävi Marxin toimittajana ollessa yhä selvemmäksi, ja hallitus pani lehdelle ensin kaksin- jopa kolminkertaisen sensuurin ja sitten päätti tammikuun 1 p:nä 1843 lakkauttaa sen kokonaan. Marxin täytyi tähän mennessä erota toimittajan virasta, mutta hänen poistumisensa ei kuitenkaan pelastanut lehteä, ja se lakkautettiin maaliskuussa 1843. Huomattavimmista Marxin kirjoituksista „Reinin Lehdessä” Engels esittää tuonnempana mainittujen lisäksi (ks. *Kirjallisuus*) vielä kirjoituksen Moselin laakson viiniviljelijätalonpoikain asemasta. Lehtityö oli osoittanut Marxille, ettei hän tunne riittävästi poliittista taloustiedettä, ja hän ryhtyi uutterasti sitä tutkimaan.

V. 1843 Marx meni Kreuznachissa naimisiin Jenny von Westphalenin, lapsuudenystävättärensä kanssa, jonka hän jo ylioppilaana ollessaan oli kihlannut. Hänen vaimonsa kuului taantumukselliseen preussilaiseen aatelistiperheeseen. Jenny von Westphalenin vanhin veli oli Preussin sisäasiainministerinä mitä taantumuksellisimpana aikana, 1850—1858. Syksyllä 1843 Marx saapui Pariisiin julkaistakseen ulkomailla yhdessä Arnold Rugen (1802—1880; vasemmisto-hegeliläinen, 1825—1830 vankilassa, 1848 jälkeen poliittinen maanpakolainen; vuosien 1866—1870 jälkeen bismarckilainen) kanssa radikaalista aikakauslehteä. Tätä aikakauslehteä, „Saksalais-Ranskalaista Vuosikirjaa”, ilmestyi vain ensimmäinen vihko. Se lakkasi ilmestymästä niiden vaikeuksien vuoksi, joita sen salainen levittäminen Saksassa kohtasi, ja Rugen kanssa syntyneiden erimielisyyksien tähden. Tässä aikakauslehdessä julkaisemissaan kirjoituksissa Marx esiintyy jo vallankumouksellisena, joka julistaa „kaiken olevaisen säälimätöntä arvostelua” ja muun muassa „aseiden arvostelua”²⁵ ja joka vetoaa *joukkoihin* ja *proletariaattiin*.

Syyskuussa 1844 saapui Pariisiin muutamaksi päiväksi Friedrich Engels, josta siitä lähtien tuli Marxin lähin

ystävä. He yhdessä ottivat mitä vilkkaimmin osaa Pariisin vallankumouksellisten ryhmien silloiseen kuohuvaan elämään (erityinen merkitys oli Proudhonin opilla, jota Marx arvosteli ankarasti kirjassaan „Filosofian kurjuus” v. 1847) ja taistellen päättäväisesti erilaisia pikkuporvarillisen sosialismin oppeja vastaan kehittivät vallankumouksellisen *proletaarisen sosialismin* eli kommunismin (marxilaisuuden) teorian ja taktiikan. Ks. Marxin teoksia tältä kaudelta, 1844—1848, alempana: *Kirjallisuus*. V. 1845 Marx karkotettiin Preussin hallituksen vaatimuksesta Pariisista vaarallisena vallankumouksellisenä. Hän siirtyi Brysseliin. Keväällä 1847 Marx ja Engels liittyivät salaiseen propagandayhdistykseen „Kommunistien liittoon”, ottivat huomattavalla tavalla osaa tämän liiton II edustajakokoukseen (marraskuussa 1847 Lontoossa) ja kirjoittivat sen toimeksiannosta kuuluisan „Kommunistisen Puolueen Manifestin”, joka ilmestyi helmikuussa 1848. Tässä teoksessa esitetään nerokkaalla selkeydellä ja selväpiirteisyydellä uusi maailmankäsitys, johdonmukainen materialismi, joka käsittää myöskin yhteiskunnallisen elämän alan; dialektiikka täydellisimpänä ja syvällisimpänä oppina kehityksestä; teoria luokkataistelusta ja uuden, kommunistisen yhteiskunnan luojaan, proletariaatin, maailmanhistoriallisesta, vallankumouksellisesta tehtävästä.

Vuoden 1848 helmikuun vallankumouksen puhjettua Marx karkotettiin Belgiasta. Hän matkusti jälleen Pariisiin ja sieltä maaliskuun vallankumouksen jälkeen Saksaan, nimenomaan Kölniin. Siellä ilmestyi kesäkuun 1 päivästä 1848 toukokuun 19 päivään 1849 „Uusi Reinin Lehti”; sen päätoimittaja oli Marx. Vuosien 1848—1849 vallankumoustaapahtumain kulku vahvisti loistavasti uuden teorian oikeaksi, samoin kuin sen sitten ovat vahvistaneet oikeaksi maailman kaikkien maiden kaikki proletaariset ja demokraattiset liikkeet. Voitolle päässyt vastavallankumous asetti Marxin aluksi syytteeseen (vapautettiin syytteestä helmikuun 9 p:nä 1849) ja karkotti hänet sitten Saksasta (toukokuun 16 p:nä 1849). Marx matkusti ensin Pariisiin, mutta vuoden 1849 kesäkuun 13 päivän mielenosoituksen jälkeen karkotettiin sieltäkin, ja hän matkusti Lontooseen, missä asui sitten kuolemaansa asti.

Maanpakolaisuusolot, joita erittäin havainnollisesti kuvaa Marxin ja Engelsin kirjeenvaihto (julkaistu 1913), olivat peräti vaikeat. Puute suorastaan kuristi Marxia ja hänen perhettään; ilman Engelsin keskeytymätöntä ja uhrautuvaa rahallista avustusta Marx ei olisi voinut saada valmiiksi „Pääomaa” ja olisi varmasti sortunut puutteeseen. Vallalla olleet pikkuporvarillisen, yleensä epäproletaarisen sosialismin opit ja virtaukset pakottivat sitä paitsi Marxia käymään herkeämättä säälimätöntä taistelua ja joskus torjumaan mitä hurjimpia ja mielettömimpiä persoonallisia hyökkäyksiä („Herr Vogt” *). Pysytellen syrjässä maanpakolaiskerhoista Marx kehittäi useissa historiallisissa teoksissa (ks. *Kirjallisuus*) materialistista teoriaansa suunnaten voimansa pääasiassa poliittisen taloustieteen tutkimiseen. Marx vallankumouksellisti tämän tieteen (ks. alempana esitettyä Marxin *oppia*) teoksissaan „Poliittisen taloustieteen arvostelua” (1859) ja „Pääoma” (I osa. 1867).

Demokraattisten liikkeiden elpymiskausi 50-luvun lopulla ja 60-luvulla kutsui Marxin jälleen käytännölliseen toimintaan. V. 1864 (syyskuun 28 pnä) perustettiin Lontoossa kuuluisa I Internationale, „Työväen kansainvälinen yhdistys”. Marx oli tämän yhdistyksen sielu, sen ensimmäisen „Vetoimuksen” ja lukuisten päätöslauselmien, julkilausumien, manifestien tekijä. Yhdistäen eri maiden työväenliikettä, pyrkien ohjaamaan yhteistoiminnan uomaan epäproletaarisen, esimarxilaisen sosialismin eri muotoja (Mazzini, Proudhon, Bakunin, Englannin liberaalinen trade-unionismi, lassallelaiset oikeistolaisorjahtelut Saksassa j.n.e.), taistellen kaikkien näiden lahkojen ja pienten koulukuntien teorioita vastaan Marx takoi eri maiden työväenluokan proletaarisen taistelun yhtenäisen taktiikan. Pariisin Kommuunin kukistuttua (1871), josta Marx antoi niin syvällisen, osuvan, loistavan ja *tehokkaan*, vallankumouksellisen arvion („Kansalaissota Ranskassa” 1871), ja Bakuninin kannattajien aiheuttaman Internationalen hajaantumisen jälkeen kävi Internationalen olemassaolo Euroopassa mahdottomaksi. Internationalen Haagin kongressin jälkeen (1872) Marx sai aikaan sen Pääneuvoston

* — „Herra Vogt”. *Toim.*

muuttamisen New Yorkiin. Ensimmäinen Internationale oli suorittanut historiallisen tehtävänsä ja antoi tilan työväenliikkeen verrattomasti voimakkaamman kasvun kaudelle maailman kaikissa maissa, nimenomaan kaudelle, jolloin työväenliike kasvoi *laajuussuuntaan* ja muodostettiin työväen sosialistisia *joukkopuolueita* eri kansallisten valtioiden pohjalla.

Utterata toiminta Internationalessa ja vieläkin utteramat teoreettiset tutkimustyöt mursivat lopullisesti Marxin terveyden. Hän jatkoi poliittisen taloustieteen uudestimuokasta ja „Pääoman” kirjoittamisen loppuun saattamista kooten suuret määrät uutta aineistoa ja opiskellen useita kieliä (esim. venäjää), mutta sairautensa vuoksi hän ei saanut „Pääomaa” valmiiksi.

Joulukuun 2 pnä 1881 kuoli hänen vaimonsa. Maaliskuun 14 pnä 1883 Marx vaipui hiljaa ikuiseen uneen nojatuolissaan. Hänet haudattiin vaimonsa viereen Lontoon Highgaten hautausmaalle. Eräitä Marxin lapsista kuoli lapsuusiässä Lontoossa, kun perhe kärsi kovaa puutetta. Kolme tytärtä oli naimisissa Englannin ja Ranskan sosialistien kanssa: Eleanor Aveling, Laura Lafargue ja Jenny Longuet. Viimeksi mainitun poika on Ranskan sosialistisen puolueen jäsen.

MARXIN OPPI

Marxilaisuus on Marxin katsantokantojen ja opin järjestelmä. Marx oli XIX vuosisadalla esiintyneen ja ihmiskunnan kolmelle edistyneimmälle maalle kuuluneen kolmen aatteellisen perusvirtauksen — klassillisen saksalaisen filosofian, klassillisen englantilaisen poliittisen taloustieteen ja ranskalaisiin vallankumouksellisiin oppeihin yleensä liittyvän ranskalaisen sosialismin — jatkaja ja nerokas täydellistäjä. Marxin vastustajainkin myöntämä Marxin katsantokantojen ihailtava johdonmukaisuus ja eheys, katsantokantojen, joiden kokonaisuus muodostaa uudenaikaisen materialismin ja uudenaikaisen tieteellisen sosialismin, maailman kaikkien sivistysmaiden työväenliikkeen teorian ja ohjelman, tekee välttämättömäksi sen, että esitämme lyhyen katsauksen hänen maailmankatsomukseensa yleensä, ennen kuin ryhdymme selostamaan marxilaisuuden pääsisältöä, nimittäin Marxin taloudellista oppia.

FILOSOFINEN MATERIALISMI

Alkaen vuosista 1844—1845, jolloin Marxin katsantokannat muotoutuivat, Marx oli materialisti, erikoisesti L. Feuerbachin kannattaja, pitäen myöhemminkin Feuerbachin heikkona puolena ainoastaan hänen materialisminsa johdonmukaisuuden ja monipuolisuuden puutetta. Feuerbachin maailmanhistoriallisen, „uraauurtavan” merkityksen Marx näki juuri hänen päättävässä irtisanoutumisessaan Hegelin idealismista ja materialismin julistamisessa, joka vielä „XVIII vuosisadalla, varsinkin Ranskassa, oli taisteltua ei ainoastaan vallitsevia poliittisia laitoksia ja samalla uskontoa ja teologiaa vastaan, vaan myös... kaikkea metafysiikkaa vastaan” („humalaisen mietiskelyn” mielessä erotukseksi „raittiista filosofiasta”) („Pyhä perhe”, julk. „Kirjallisessa Jäämistössä”). „Hegelin mielestä”, kirjoitti Marx, „on ajatteluprosessi, jonka hän aatteen nimisenä muuttaa itsenäiseksi subjektiksikin, todellisuuden demiurgi (luoja)... Minulla päinvastoin ei aatteellinen ole muuta kuin ihmispäähän siirrettyä ja siellä muunnettua aineellisuutta”. („Pääoma”, I, jälkilause 2. painokseen). Täysin yhdenmukaisesti tämän Marxin materialistisen filosofian kanssa ja esittäen sitä Fr. Engels kirjoitti „Anti-Dühringissään” (ks.): — Marx oli tutustunut tämän teoksen käsikirjoitukseen — „...Maailman ykseys ei ole sen olemisessa, vaan sen aineellisuudessa, minkä todistaa... filosofian ja luonnontieteen pitkä ja vaikea kehitys... Liike on aineen olomuoto. Ei missään eikä milloinkaan ole ollut, eikä voi olla ainetta ilman liikettä, liikettä ilman ainetta... Jos kysytään,... mitä on ajattelu ja tiedostaminen, mistä ne tulevat, niin näemme, että ne ovat ihmisainvojen tuotetta ja että itse ihminen on tietyissä luonnonoloissa ja luonnon mukana kehittynyt luonnon tuote. Siitä johtuen on itsestään selvää, että ihmisainvojen tuotteet, jotka nekin ovat viime kädessä luonnon tuotteita, eivät ole ristiriidassa muun luonnonyhteyden kanssa, vaan ovat sen mukaiset”. „Hegel oli idealisti, s.o. hänelle eivät meidän päämme ajatukset olleet todellisten olioiden ja tapahtumain enemmän tai vähemmän abstraktisia heijastuksia (Abbilder, kuvastumia, Engels puhuu joskus myös „painojäljennöksistä”), vaan päinvastoin oliot ja niiden kehitys olivat Hegelille jonkin jo jossain ennen maailman alkua olemassaolleen aatteen heijastusta”.

Teoksessaan „Ludwig Feuerbach”, jossa Fr. Engels esittää omia ja Marxin mielipiteitä Feuerbachin filosofiasta ja jonka Engels toimitti painoon luettuaan sitä ennen vanhan, Marxin kanssa vv. 1844—1845 laatimansa käsikirjoituksen Hegelistä, Feuerbachista ja materialistisesta historiankäsitteyksestä, Engels kirjoittaa: „Kaiken, varsinkin uudemman filosofian suuri peruskysymys on kysymys ajattelun suhteesta olemiseen, hengen suhteesta luontoon... kumpi oli alkuperäinen: henki vaiko luonto... Filosofit jakaantuivat kahteen suureen leiriin sen mukaisesti, miten vastasivat tähän kysymykseen. Ne, jotka väittivät hengen olleen olemassa ennen luontoa ja jotka siis tavalla tai toisella olettivat maailmanluomisen, ...muodostivat idealismin leirin. Toiset, jotka pitivät alkuperäisenä luontoa, kuuluivat materialismin eri koulukuntiin”. Idealismi- ja materialismikäsitteiden (filosofisessa mielessä) kaikki muunlainen käyttö johtaa vain sekaannukseen. Marx hylkäsi päättävästi sekä idealismin, joka aina on tavalla tai toisella yhteydessä uskontoon, että myös varsinkin meidän aikanamme levinneen Humen ja Kantin katsantokannan, agnostisismien, kritismin ja positivismien niiden eri muodoissa, pitäen sellaista filosofiaa „taantumuksellisena” myönnötyksenä idealismille ja parhaimmassa tapauksessa „häveliäänä” tapana hyväksyä materialismi selän takana ja kieltää se yleisön edessä”. Ks. tässä mainittujen Engelsin ja Marxin teosten lisäksi tätä kysymystä koskevaa Marxin kirjettä Engelsille joulukuun 12 pltä 1868, jossa Marx, todeten, että kuuluisa luonnontutkija T. Huxley on esiintynyt tavallista „materialistisemmin” ja on tunnustanut, että koska „me todella teemme havaintoja ja ajattelemme, me emme koskaan pääse pois materialismin maaperältä”, samalla moittii Huxleytä siitä, että hänellä on „takaovi” agnostisismiin ja humelaisuuteen. Erityisesti on pantava merkille Marxin kanta vapauden suhteesta välttämättömyyteen: „välttämättömyys on sokea niin kauan kuin sitä ei ole ymmärretty. Vapaus on välttämättömyyden tajuamista” (Engels, „Anti-Dühring”) — se merkitsee, että tunnustetaan luonnon objektiivinen lainmukaisuus ja välttämättömyyden dialektinen vapaudeksi muuttuminen (samoin kuin tiedostamaton, mutta tiedostettavissa oleva „olio sinänsä” muuttuu „olioksi meitä varten”, „olioiden olemus” „ilmiöksi”). „Vanhan”,

myös feuerbachilaisen (ja sitä enemmän „vulgäärin”, Buchnerin-Vogtin-Moleschottin) materialismin peruspuutteina Marx ja Engels pitivät (1) sitä, että tämä materialismi oli „etupäässä mekaanista”, ei ottanut huomioon kemian ja biologian uudempaa kehitystä (meidän päivinämme tulisi vielä lisätä: aineen sähköteorian kehitystä); (2) sitä, että vanha materialismi oli epähistoriallista, epädialektista (metafyysillistä dialektiikanvastaisessa merkityksessä) eikä pysynyt johdonmukaisesti ja kaikinpuolisesti kehityksen kannalla; (3) sitä, että se käsitti „ihmisen olemuksen” abstraktisesti eikä „kaikkien (konkreettis-historiallisesti määriteltyjen) yhteiskunnallisten suhteiden koostumana” ja sen vuoksi vain „selitti” maailmaa, vaikka kysymys on sen „muuttamisesta”, s.o. ei ymmärtänyt „vallankumouksellisen käytännöllisen toiminnan” merkitystä.

DIALEKTIikka

Hegelin dialektiikkaa, joka oli monipuolisin, sisältörikkain ja syvällisin oppi kehityksestä, Marx ja Engels pitivät Saksan klassillisen filosofian suurimpana saavutuksena. Jokaista muunlaista kehitysperiaatteen, evoluution esitystä he pitivät yksipuolisena, sisällöltään köyhänä, luonnossa ja yhteiskunnassa tapahtuvan todellisen kehityskulun (jossa usein sattuu hyppäyksiä, katastrofeja ja vallankumouksia) vääristelynä ja runtelemisena. „Marx ja minä olimme ehkä ainoat, jotka asetimme tehtäväksemme pelastaa tietoinen dialektiikka” (idealismien ja myöskin hegeliläisyyden tuhosta) „ja siirtää se luonnon materialistiseen käsitykseen”. „Luonto on dialektiikan koetin, ja juuri nykyaikainen luonnontiede, joka antaa tälle kokeelle tavattoman rikasta” (kirjoitettu ennen radiumin, elektronien, alkuaineiden muuttumisen j.n.e. selvilleesaamista!), „joka päivä karttuvaa aineistoa, todistaa siten, että luonnossa tapahtuu kaikki viime kädessä dialektisesti eikä metafyyssillisesti”.

„Suuri perusajatus”, kirjoittaa Engels, „että maailmaa ei ole käsitettävä valmiiden, lopullisten olioiden yhdistelmänä, vaan prosessien kokonaisuutena, jossa näennäisesti muuttumattomat oliot yhtä hyvin kuin niiden ajatukselliset kuvatkin meidän aivoissamme, käsitteet, ovat keskeytymättömässä muutoksessa, syntymässä tahi tuhoutumassa —

tämä suuri perusajatus on Hegelin ajoista saakka painunut tavalliseen tietoisuuteen niin lujasti, että tässä yleisessä muodossaan se tuskin enää kohtaa vastaväitteitä. Mutta sen tunnustaminen sanoissa ja sen soveltaminen käytännössä kussakin eri tapauksessa ja kullakin kyseisellä tutkimusalalla ovat kaksi eri asiaa”. „Dialektiselle filosofialle ei mikään ole lopullista, ehdotonta, pyhää. Se näkee kaikessa kiertämättömän katoavaisuuden leiman, eikä sille ole pysyvistä mikään muu kuin syntymisen ja tuhoutumisen, loputtoman alemmasta ylempään kohoamisen keskeytymätön prosessi. Se itse on vain tämän prosessin yksinkertaista heijastusta ajattelevissa aivoissa”. Täten siis dialektiikka Marxin mukaan on „tiede liikunnan, sekä ulkonaisen maailman että inhimillisen ajattelun liikunnan, yleisistä laeista”.

Tämän Hegelin filosofian vallankumouksellisen puolen Marx omaksui ja kehitti sitä edelleen. Dialektinen materialismi „ei tarvitse mitään muiden tieteiden yläpuolella olevaa filosofiaa”. Entisestä filosofiasta jää jäljelle „oppi ajattelusta ja sen laeista — muodollinen logiikka ja dialektiikka”. Dialektiikka taas, Marxin ja myös Hegelin käsityksen mukaan, sisältää sen, mitä nykyään sanotaan tietoteoriaksi, gnoseologiaksi, jonka on tarkastettava tutkimusesinettään samalla tavoin historiallisesti, tutkien ja yleistäen tiedon syntyä ja kehitystä, siirtymistä tietämättömyydestä tietoon.

Meidän aikanamme on kehityksen, evoluution, ajatus tullut melkein täydellisesti yhteiskunnalliseen tietoisuuteen, mutta muita teitä, ei Hegelin filosofian kautta. Siinä muodossa, jossa Marx ja Engels ovat esittäneet tämän ajatuksen, pitäen Hegeliä lähtökohtanaan, on se kuitenkin paljon täydellisempi, paljon sisältörikkaampi kuin tavanomainen evoluutiokäsitys. Kehitys, joka ikäänkuin toistaa jo käydyt asteet, mutta toistaa ne toisella tavalla, korkeammalla perustalla („kieltämisen kieltäminen”), kehitys, joka ei kulje suoraviivaisesti, vaan niin sanoaksemme spiraalia myöten; — hyppäyksellinen, katastrofinen, vallankumouksellinen kehitys; — „asteittaisuuden katkeamiset”; määrän muuttuminen laaduksi; — sisäiset kehitysherätteet, joita erilaisten, tiettyyn esineeseen tahi tietyn ilmiön tai tietyn yhteiskunnan puitteissa vaikuttavien voimien ja tendenssien ristiriidat ja yhteentörmäykset panevat liikkeelle; — jokai-

sen ilmiön *kaikkien* puolien keskinäinen riippuvaisuus ja mitä kiintein, erottamaton yhteys (ja historia avaa yhä uusia puolia), yhteys, joka antaa liikkeen yhtenäisen, lainmukaisen yleismaailmallisen prosessin, — siinä eräitä dialektiikan piirteitä kehitysoppina, joka on (tavallista) sisältörikkaampi. (Vrt. Marxin kirjettä Engelsille tammikuun 8 pltä 1868, jossa Marx pilkkaa Steinin „puisevia trichotomioita”, joiden sotkeminen materialistisen dialektiikan kanssa on järjetöntä.)

MATERIALISTINEN HISTORIAANKASITUS

Vanhan materialismin epäjohdonmukaisuuden, riittämättömyyden ja yksipuolisuuden käsittäminen johti Marxin vakaumukseen, että on „saatettava yhteiskuntatiede sopuun materialistisen perustan kanssa ja rakennettava se uudelleen tätä perustaa vastaavasti”. Kun materialismi yleensä selittää tietoisuuden olemisesta johtuvaksi, eikä päinvastoin, niin sovellettuna ihmiskunnan yhteiskunnalliseen elämään materialismi vaatii *yhteiskunnallisen* tietoisuuden selitettäväksi *yhteiskunnallisesta* olemisesta johtuvaksi. „Teknologia”, selittää Marx („Pääoma”, I), „paljastaa ihmisen aktiivisen suhtautumisen luontoon, hänen elämänsä välittömän tuotantoprosessin ja samalla myöskin hänen yhteiskunnallisten elinehtojensa ja niistä johtuvien henkisten mielteiden synnyn”. Viimeistellyssä muodossa Marx esitti materialismin perusajatukset ihmisyhteiskuntaan ja sen historiaan ulotettuna alkulauseessa teokseensa „Poliittisen taloustieteen arvostelua” seuraavin sanoin:

„Elämänsä yhteiskunnallisessa tuotannossa ihmiset astuvat määrättyihin, välttämättömiin, heidän tahdostaan riippumattomiin suhteisiin, tuotantosuhteisiin, jotka vastaavat heidän aineellisten tuotantovoimiensa määrättyä kehitystasetta.

Näiden tuotantosuhteiden kokonaisuus muodostaa yhteiskunnan taloudellisen rakenteen, reaalisen perustan, jolle juridinen ja poliittinen päällysrakennus kohoaa ja jota vastaavat yhteiskunnallisen tietoisuuden määrättyt muodot. Aineellisen elämän tuotantotapa on yleensä yhteiskunnallisen, poliittisen ja henkisen elämänprosessin edellytys. Ei ihmisten tajunta määrää heidän olemistaan, vaan päinvastoin heidän yhteiskunnallinen olemisensä määrää heidän

tajuntansa. Kehityksensä määrättyllä asteella joutuvat yhteiskunnan aineelliset tuotantovoimat ristiriitaan ole-massaolevien tuotantosuhteiden kanssa, tahi — mikä on vain saman asian juridinen ilmaisu — omistussuhteiden kanssa, joiden puitteissa ne olivat tähän asti kehittyneet. Tuotantovoimien kehittämismuodoista muuttuvat nämä suhteet niiden kahleiksi. Silloin alkaa yhteiskunnallisen vallankumouksen aikakausi. Taloudellisen perustan muuttumisen mukana mullistuu hitaammin tahi nopeammin koko suunnaton päällysrakennus. Sellaisia mullistuksia tarkasteltaessa täytyy aina erottaa aineellinen, luonnontieteellisen tarkasti todettavissa oleva, taloudellisissa tuotantoehdoissa tapahtuva mullistus juridisista, poliittisista, uskonnollisista, taiteellisista tahi filosofisista, lyhyesti sanoen, ideologisista muodoista, joissa ihmiset tajuavat tämän ristiriidan ja taistelevat sitä vastaan.

Yhtä vähän kuin yksilöä voidaan arvostella sen mukaan, mitä hän itse ajattelee itsestään, yhtä vähän voidaan tuollaista mullistuskautta arvioida sen oman tietoisuuden mukaan. Tämän tietoisuuden täytyy pikemminkin saada selityksensä aineellisen elämän ristiriidoista, yhteiskunnallisten tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden välisestä ristiriidasta”... „Aasialaista, antiikkista, feodaalista ja uuden ajan porvarillista tuotantotapaa voidaan suurin piirtein pitää taloudellisen yhteiskuntamuodostuman edistyksen aikakausina”. (Vrt. Marxin lyhyttä sanontaa hänen kirjeeseensä Engelsille heinäkuun 7 piltä 1866: „Meidän teoriamme siitä, että tuotannonvälineet määräävät työn organisaa-tion”.)

Materialistinen historiankäsitys eli oikeammin materialismin johdonmukainen kehittäminen ja sen ulottaminen yhteiskunnallisten ilmiöiden alalle hävitti kaksi entisten historioteoriain suurinta vikaa. Ensinnäkin ne parhaimmassa tapauksessa tarkastelivat vain ihmisten historiallisen toiminnan aatteellisia vaikuttimia tutkimatta sitä, mistä nämä vaikuttimet aiheutuvat, huomaamatta objektiivista lainmukaisuutta yhteiskunnallisten suhteiden järjestelmän kehityksessä ja näkemättä näiden suhteiden juuria aineellisen tuotannon kehitysvaiheessa; toiseksi, aikaisemmat teoriat jättivät huomioonottamatta juuri väestöjoukkojen toiminnot, kun taas historiallinen materialismi teki ensi ker-

ran mahdolliseksi tutkia joukkojen yhteiskunnallisia ehtoja ja näiden ehtojen muutoksia luonnonhistoriallisella tarkkuudella. Ennen Marxia „sociologia” ja historiantutkimus saattoivat parhaassa tapauksessa antaa rykelmän sieltä täältä koottuja muokkaamattomia tosiasioita ja kuvata historiallisen prosessin erinäisiä puolia. Marxilaisuus osoitti tien yhteiskunnallis-taloudellisten muodostumien synty-, kehitys- ja rappeutumisprosessin kaikkikäsitteeseen, kaikinpuoliseen tutkimiseen tarkastellen kaikkien ristiriitaisten tendenssien kokonaisuutta, johtaen nuo muodostumat yhteiskunnan eri luokkien tarkoin määriteltäviksi elämisen ja tuotannon ehdoiksi, eliminoiden subjektivismin ja mielivaltaisuuden erilaisten „vallitsevien” aatteiden valitsemisessa tai niiden tulkinnessa, osoittaen poikkeuksetta kaikkien aatteiden ja kaikkien eri tendenssien juurten olevan materiaalistien tuotantovoimien tilassa. Ihmiset tekevät historiansa itse, mutta mikä määrää ihmisten ja nimenomaan ihmisjoukkojen vaikuttimet, mistä johtuvat toisilleen ristiriitaisten aatteiden ja pyrkimysten yhteentörmäykset, millainen on kaikkien lukuisten ihmisyyhteiskuntien kaikkien näiden yhteentörmäysten kokonaisuus, millaiset ovat aineellisen elämän tuotannon objektiiviset ehdot, jotka muodostavat ihmisten koko historiallisen toiminnan perustan, millainen on näiden ehtojen kehityksen laki — kaikkeen siihen Marx kiinnitti huomion ja osoitti tien tieteelliseen historian-tutkimiseen yhtenäisenä, valtavassa monipuolisuudessaan ja ristiriitaisuuksissaan lainmukaisena prosessina.

LUOKKATAISTELU

Että tietyn yhteiskunnan toisten jäsenten pyrkimykset ovat vastakkaiset toisten pyrkimyksille, että yhteiskunta-elämä on täynnä ristiriitoja, että historia näyttää meille taistelun, jota käydään kansojen ja yhteiskuntain kesken, sekä myös taistelun, jota käydään niiden sisällä, ja sitä paitsi vielä vallankumous- ja taantumuskausien vaihtelun, sodan ja rauhan, pysähdyksen ja nopean edistyksen tai laskun kausien vaihtelun, — ne ovat yleisesti tunnettuja tosiasioita. Marxilaisuus antoi johtolangan, joka tekee mahdolliseksi löytää lainmukaisuuden tässä näennäisessä labyrintissa ja kaaoksessa, nimittäin: luokkataisteluteorian. Vain tietyn yhteiskunnan kaikkien jäsenten tai yhteiskunta-

ryhmäin pyrkimysten kokonaisuuden tutkiminen voi johtaa näiden pyrkimysten tuloksen tieteelliseen määrittelyyn. Ristiriitaisten pyrkimysten aiheuttajana taas esiintyy erilaisuus niiden *luokkien* asemassa ja elämisen ehdoissa, joihin kukin yhteiskunta jakautuu. „Koko tähänastisen yhteiskunnan historia”, kirjoittaa Marx „Kommunistisessa Manifestissa” (poikkeuksena alkukantaisen yhteisön historia — lisää Engels myöhemmin), „on ollut luokkataistelujen historiaa. Vapaa ja orja, patriisi ja plebeiji, paroni ja maaorja, ammattikuntamestari ja kisälli, lyhyesti sanoen sortaja ja sorrettu ovat aina olleet toistensa vastakohtia, käyneet keskeytymätöntä, milloin peitettyä, milloin avointa taistelua, taistelua, mikä joka kerta on päättynyt koko yhteiskunnan vallankumoukselliseen uudistamiseen tahi taistelevien luokkien yhteiseen häviöön... Feodaalisen yhteiskunnan tuhosta syntynyt nykyaikainen porvarillinen yhteiskunta ei ole poistanut luokkavastakohtia. Se on vain asettanut vanhojen tilalle uusia luokkia, uusia sorron edellytyksiä, uusia taistelumuotoja. Meidän aikakautemme, porvariston aikakausi, on kuitenkin erikoinen siinä suhteessa, että se on yksinkertaistanut luokkavastakohdat. Koko yhteiskunta jakautuu yhä enemmän kahteen suureen vihollisleiriin, kahteen suureen, välittömästi vastakkain olevaan luokkaan: porvaristoon ja proletariaattiin”. Ranskan suuresta vallankumouksesta asti on Euroopan historia useissa maissa erittäin havainnollisesti paljastanut tämän tapahtumain todellisen pohjan, luokkien taistelun. Jo restauraation aika Ranskassa nosti esiin useita historioitsijoita (Thierry, Guizot, Mignet, Thiers), jotka, yleistäessään tapahtumia, eivät voineet olla tunnustamatta luokkien taistelua koko Ranskan historian ymmärtämisen avaimeksi. Ja uusin aikakausi, porvariston täydellisen voiton, edustuslaitosten, laajan (ellei yleisen) äänioikeuden, huokeahintaisen, joukkoihin leviävän päivälehdistön y.m. aikakausi, voimakkaiden ja yhä laajenevien työväenliittojen ja työnantajaliittojen aikakausi j.n.e., on vielä havainnollisemmin osoittanut (vaikkakin usein kovin yksipuolisessa „rauhallisessa”, „perustuslaillisessa” muodossa esiintyvän) luokkien taistelun tapahtumain kannustimiksi. Seuraava kohta Marxin „Kommunistisesta Manifestista” osoittaa meille, millaisia vaatimuksia nykyisen yhteiskunnan jokaisen luokan aseman objektiivisessa

erittelyssä, jokaisen luokan kehitysehtojen erittelyn yhteydessä Marx asetti yhteiskuntatieteelle: „Kaikista luokista, jotka nykyään ovat porvaristoa vastassa, vain proletariaatti on todella vallankumouksellinen luokka. Muut luokat sortuvat ja häviävät suurteollisuuden kehittyessä; proletariaatti on sen oma tuote. Keskisäädyt, pienteollisuuden harjoittaja, pikkukauppias, käsityöläinen, talonpoika, kaikki ne taistelevat porvaristoa vastaan pelastaakseen perikadolta olemassaolonsa keskisäädynä. Ne eivät siis ole vallankumouksellisia, vaan vanhoillisia. Enemmänkin, ne ovat taantumuksellisia, sillä ne yrittävät kääntää historian pyörää taaksepäin. Jos ne ovat vallankumouksellisia, niin ne ovat sellaisia silloin, kun niiden edessä on siirtyminen proletariaattiin, kun ne eivät puolusta nykyisiä, vaan tulevia etujaan, kun ne luopuvat omasta katsantokannastaan asettuakseen proletariaatin katsantokannalle”. Useissa historiallisissa teoksissa (ks. *Kirjallisuus*) Marx antoi loistavia ja syvällisiä näytteitä materialistisesta historiankirjoituksesta, jokaisen eri luokan aseman erittelystä ja vieläpä luokan sisällä olevien eri ryhmien tai kerrosten aseman erittelystä osoittaen silmännähtävästi, miksi ja miten „kaikkalainen luokkataistelu on poliittista taistelua”. Edellä lainaamamme kohta osoittaa havainnollisesti, kuinka monimutkaisen yhteiskunnallisten suhteiden ja luokasta toiseen, entisyydestä tulevaisuuteen *siirtymisen* asteitten verkon Marx erittelee koko historiallisen kehityksen resultantin selville saamiseksi.

Marxin teorian syvällisimpänä, monipuolisimpana ja yksityiskohtaisimpana vahvistuksena ja sovellutuksena on hänen taloudellinen oppinsa.

MARXIN TALOUDELLINEN OPPI

„Teokseni lopullisena päämääränä”, sanoo Marx „Pääoman” alkulauseessa, „on nykyaikaisen yhteiskunnan”, s.o. kapitalistisen, porvarillisen yhteiskunnan, „taloudellisen liikunnan lain selville saaminen”. Tietyn, historiallisesti määrätyn, yhteiskunnan tuotantosuhteiden tutkiminen niiden synnyssä, kehityksessä ja sortumisessa — siinä on Marxin taloudellisen opin sisältö. Kapitalistisessa yhteiskunnassa vallitsee *tavarantuotanto*, ja siksi Marxin analyysi alkaakin tavarantoimituksen erittelystä.

ARVO

Tavara on ensiksikin esine, joka tyydyttää jonkinlaista ihmisen tarvetta; toiseksi esine, joka on vaihdettavissa toiseen esineeseen. Esineen hyödyllisyys tekee sen *käyttöarvoksi*. Vaihtoarvo (eli yksinkertaisesti arvo) on lähinnä se suhde, jossa tietty määrä toisen lajin käyttöarvoja vaihdetaan tiettyyn määrään toisen lajin käyttöarvoja. Jokapäiväinen kokemus osoittaa meille, että miljoonat ja miljardit sellaiset vaihdot rinnastavat alinomaan kaikki ja kaikenlaiset, mitä erilaisimmat käyttöarvot, jotka eivät ole toisiinsa verrattavissa. Mitä yhteistä on näillä erilaisilla esineillä, joita määrätystä yhteiskunnallisten suhteiden järjestelmässä alituisesti rinnastetaan? Yhteistä niissä on se, että ne ovat *työn tuotteita*. Vaihtaessaan tuotteita ihmiset rinnastavat mitä erilaisimpia työn lajeja. Tavarantuotanto on yhteiskunnallisten suhteiden järjestelmä, jossa eri tuottajat valmistavat erilaisia tuotteita (yhteiskunnallinen työnjako), ja kaikki nämä tuotteet rinnastetaan keskenään vaihdossa. Siis sinä yhteisenä, mitä on kaikissa tavaroissa, ei ole määrätyn tuotannonhaaran konkreettinen työ, ei määrätynlainen työ, vaan *abstraktinen* ihmistyö, ihmistyö yleensä. Tietyn yhteiskunnan koko työvoima, joka esiintyy kaikkien tavaran arvon summassa, on yhtä ja samaa ihmistyövoimaa: miljardit vaihtotapaukset todistavat sen. Ja jokainen eri tavara siis edustaa vain *yhteiskunnallisesti välttämättömän* työajan määrättyä osaa. Arvon suuruuden määrää yhteiskunnallisesti välttämättömän työn määrä eli se työaika, joka on yhteiskunnallisesti välttämätön tietyn tavaran, tietyn käyttöarvon tuottamiseksi. „Rinnastaessaan erilaiset tuotteensa vaihdossa keskenään ihmiset rinnastavat erilaiset työnsä. He eivät tiedä sitä, mutta he tekevät sen”. Arvo on kahden henkilön välinen suhde, kuten muuan vanha taloustieteilijä sanoi; siihen olisi vain pitänyt lisätä: esineellisen verhon peittämä suhde. Vain jonkin määrätyn historiallisen yhteiskuntamuodostuman yhteiskunnallisten tuotantosuhteiden järjestelmän kannalta katsoen, miljardeja kertoja toistuvan, joukoittaisen vaihtoilmion suhteiden kannalta katsoen voidaan ymmärtää, mitä arvo on. „Arvoina ovat tavarat vain jähmettyneen työajan tiettyjä määriä”. Eritelyään yksityiskohtaisesti tavaroissa olennoituvan työn kaksinaisen luonteen Marx siirtyy erittelemään *arvomuotoa*

ja *rahaa*. Marx asettaa tällöin päätehtäväkseen arvon rahamuodon *alkuperän* tutkimisen, vaihdon kehityksen *historiallisen prosessin* tutkimisen erillisistä, tilapäisistä vaihtotapauksista („yksinkertainen, erillinen eli tilapäinen arvomoto”: jonkin tavaran tietty määrä vaihtuu toisen tavaran tiettyyn määrään) aina yleiseen arvomuotoon asti, jolloin joukko erilaisia tavaroita vaihtuu yhteen tiettyyn tavarahan, sekä arvon rahamuotoon asti, jolloin tänä tiettyinä tavarana, yleisenä vastikkeena, esiintyy kulta. Ollen vaihdon ja tavarantuotannon kehityksen korkein tuote, raha hämää ja verhoaa yksityisten töiden yhteiskunnallisen luonteen, markkinain yhdistämien eri tuottajain välisen yhteiskunnallisen yhteyden. Marx erittelee erikoisen yksityiskohtaisesti rahan eri tehtävät, ja tässäkin (kuten yleensä „Pääoman” ensimmäisissä luvuissa) on pantava erikoisesti merkille, että abstraktinen ja joskus pelkästään deduktiiviselta näyttävä esitystapa itse asiassa tuo esiin valtavan tosiasia-aineiston vaihdon ja tavarantuotannon kehityksen historiasta. „Raha edellyttää tavaravaihdon tiettyä tasoa. Erilaiset rahamuodot — yksinkertainen tavaravastike tai kiertokulun väline tai maksuväline, aarre ja maailmanraha — viittaavat, yhden tai toisen tehtävän soveltamisen erilaisen laajuuden mukaan, sen mukaan, kuinka suhteellisen vallitseva jokin niistä on, yhteiskunnallisen tuotannon prosessin hyvin erilaisiin asteisiin” („Pääoma”, I).

LISÄARVO

Tavarantuotannon tietyllä kehitysasteella raha muuttuu pääomaksi. Tavarahan kiertokulun kaava oli: T (tavara) — R (raha) — T (tavara), s.o. toisen tavaran myynti toisen ostamiseksi. Pääoman yleinen kaava on päinvastoin $R — T — R$, s.o. osto myyntiä varten (voitolla). Marx nimitää tätä alkuperäisen liikkeellepannun rahan arvonlisäystä lisäarvoksi. Tämä rahan „kasvun” tosiasia kapitalistisessa kiertokulussa on yleisesti tunnettu. Juuri tämä „kasvu” muuttaa rahan *pääomaksi*, joka on erikoinen historiallisesti määrätty yhteiskunnallinen tuotantosuhde. Lisäarvo ei voi syntyä tavarahan kiertokulusta, sillä tämä kiertokulku tuntee vain vastikkeiden vaihdon, se ei voi syntyä hinnanlisästäkään, sillä ostajain ja myyjäin keskinäiset tappiot ja voitot

tasaisivat toisensa, mutta kysymyshän onkin nimenomaan yleisestä, keskimääräisestä, yhteiskunnallisesta joukkoilmiöstä eikä yksilöllisestä tapahtumasta. Saadakseen lisäarvoa „on rahan omistajan löydettävä markkinoilta sellainen tavara, jonka käyttöarvo itse sisältäisi erikoisen ominaisuuden olla arvon lähteenä”, sellainen tavara, jonka kulutusprosessi olisi samalla arvonluomisprosessi. Sellainen tavara onkin olemassa. Se on ihmisen työvoima. Sen kulutus on työtä, ja työ luo arvoa. Rahan omistaja ostaa työvoiman sen arvosta, jonka arvon, kuten jokaisen muunkin tavaran arvon, määrää se yhteiskunnallisesti välttämätön työaika, joka on välttämätön sen tuottamiseen (s.o. työläisen ja hänen perheensä ylläpitoon). Kun rahan omistaja on ostanut työvoiman, on hänellä oikeus sen kuluttamiseen, s.o. oikeus panna se työskentelemään koko päivän, sanokaamme 12 tuntia. Mutta työläinen valmistaa 6 tunnissa („välttämätön” työaika) tuotteen, joka korvaa hänen ylläpitonsa, ja seuraavain 6 tunnin kuluessa („lisä”-työaika) luo „lisä”-tuotteen eli lisäarvon, jota kapitalisti ei maksa. Pääomassa on siis tuotantoprosessin kannalta erotettava kaksi osaa: pysyvä pääoma, joka käytetään tuotannonvälineisiin (koneisiin, työvälineisiin, raaka-aineisiin j.n.e.) — sen arvo (yhdellä kertaa tai osittain) siirtyy muuttumattomana valmiiseen tuotteeseen — ja vaihteleva pääoma, joka käytetään työvoimaan. Tämän pääoman arvo ei pysy muuttumattomana, vaan kasvaa työprosessissa luoden lisäarvoa. Sen vuoksi pääoman harjoittaman työvoiman riiston asteen ilmaisemiseksi ei ole verrattava lisäarvoa koko pääomaan, vaan ainoastaan vaihtelevaan pääomaan. Lisäarvon suhdeluku, kuten Marx tätä suhdetta nimittää, on esimerkiksi meidän esimerkissämme $\frac{6}{6}$, s.o. 100 %.

Pääoman synnyn historiallisena edellytyksenä on ensikkin tiettyjen rahamäärien kasautuminen yksityisten henkilöiden käsiin tavarantuotannon kehitysasteen ollessa yleensä verrattain korkealla ja toiseksi, kaksinaisessa merkityksessä „vapaan” työläisen olemassaolo, vapaan esteittä ja rajoituksitta myymään työvoimaansa ja vapaan maasta sekä yleensä tuotannonvälineistä, taloudettoman työläisen, „proletaari”-työläisen, joka ei voi muutoin elää kuin myymällä työvoimaansa.

Lisäarvon suurentaminen on mahdollinen kahdella peruskeinolla: jatkamalla työpäivää („absoluuttinen lisäarvo”) ja lyhentämällä välttämätöntä työpäivää („suhteellinen lisäarvo”). Eritellessään edellistä keinoa Marx luo valtavan kuvan työväenluokan taistelusta työpäivän lyhentämiseksi ja valtiovallan toimenpiteistä työpäivän pidentämiseksi (XIV—XVII vuosisadalla) sekä sen lyhentämiseksi (XIX vuosisadan tehdaslainsäädäntö). „Pääoman” ilmes-
tymisen jälkeen on maailman kaikkien sivistysmaiden työväenliikkeen historia lisännyt tuhansia uusia tosiasioita tämän kuvan valaisemiseksi.

Eritellessään suhteellisen lisäarvon tuotantoa Marx tutkii työn tuottavuuden kapitalistisen kohottamisen kolmea historiallista perusvaihetta: 1) yksinkertainen yhteistoi-
minta; 2) työnjako ja manufaktuuri; 3) koneet ja suurteollisuus. Se, kuinka syvällisesti Marx tuo tässä esiin kapitalismin kehityksen tyypillisimmät peruspiirteet, näkyy m.m. siitä, että Venäjän niin sanotun „koti”-teollisuuden tutkiminen antaa mitä rikkaimman aineiston kahden ensimmäisen vaiheen valaisemiseksi. Ja tuo koneellisen suurteollisuuden vallankumouksellistava vaikutus, jonka Marx kuvasi v. 1867, on sen jälkeen kuluneen puolen vuosisadan aikana ilmennyt monissa „uusissa” maissa (Venäjä, Japani y.m.).

Edelleen. Erittäin tärkeä ja uusi on Marxin suorittama **pääoman kasautumisen** erittely, s.o. erittely, joka koskee lisäarvon tietyn osan muuttamista pääomaksi ja tämän osan käyttämistä uuteen tuotantoon eikä kapitalistin henkilökohtaisiin tarpeisiin tai hänen oikkujensa tyydyttämiseen. Marx osoitti koko aikaisemman klassillisen poliittisen taloustieteen (Adam Smithistä alkaen) virheen, taloustieteen, joka oletti, että koko pääomaksi muuttuva lisäarvo menee vaihtelevaan pääomaan. Itse asiassa se jakaantuu *tuotannonvälineisiin* ynnä vaihtelevaan pääomaan. Valtava merkitys kapitalismin kehitysprosessissa ja kapitalismin muuttumisessa sosialismiksi on sillä seikalla, että pysyvän pääoman osuus kasvaa (pääoman kokonaissummassa) nopeammin kuin vaihtelevan pääoman osuus.

Pääoman kasautuminen, edistäessään työläisten joutumista koneiden syrjäyttämiksi ja luodessaan toisessa koh-
tiossa rikkautta, toisessa kurjuutta, synnyttää myös niin sanotun „työväen vara-armeijan”, työväen „suhteellisen

ylijäämän” eli „kapitalistisen liikaväestön”, joka ilmenee mitä moninaisimmissa muodoissa ja suo pääomalle tilaisuuden laajentaa tuotantoa erittäin nopeasti. Tämä mahdollisuus yhdessä luoton ja pääoman tuotannonvälineinä kasautumisen kanssa antaa muun muassa avaimen liikatuotantopulien ymmärtämiseksi, joita aika ajoin puhkeaa kapitalistisissa maissa, aluksi keskimäärin kerran kymmenessä vuodessa, sitten pitemmin ja epämääräisemmin väliajoin. Pääoman kasautumisesta kapitalismin perustalla on erotettava niin sanottu alkuperäinen kasautuminen: työntekijäin väkivaltainen erottaminen tuotannonvälineistä, talonpoikain häätäminen mailtaan, yhteisömaiden anastus, siirtomaajärjestelmä, valtiovelka- ja suojelustullijärjestelmä j.n.e. „Alkuperäinen kasautuminen” luo toisessa kohtiossa „vapaan” proletaarin ja toisessa rahanomistajan, kapitalistin.

„Kapitalistisen kasautumisen historiallista tendenssiä“ Marx luonnehtii seuraavin kuuluisin sanoin: „Välittömien tuottajien pakkoluovutus suoritetaan mitä säälimättömmällä vandaalisuudella ja päästetään siinä valloilleen alhaisimmat, likaisimmat, pikkumaisimmat ja rumimmat intohimot. Omistajan” (talonpojan ja käsityöläisen) „työllä hankitun, niin sanoaksemme yksityisen riippumattoman työntekijän työ- ja tuotannonvälineihinsä yhteenkasvamiseen perustuvan yksityisomaisuuden työntää syrjään kapitalistinen yksityisomaisuus, joka perustuu vieraan, mutta muodollisesti vapaan työvoiman riistämiseen... Nyt ei enää ole pakkoluovutettavana omaa talouttaan hoitava työläinen, vaan useita työmiehiä riistävä kapitalisti. Tämä pakkoluovutus tapahtuu itse kapitalistisen tuotannon sisäisten lakien vaikutuksesta, pääomien yhteenkokoontumisen kautta. Yksi kapitalisti lyö maahan monta muuta kapitalistia. Käsi kädessä tämän yhteenkokoontumisen eli muutamien kapitalistien suorittaman monien kapitalistien pakkoluovuttamisen kanssa kehittyy työprosessin yhteistoiminnallinen muoto yhä laajemmissa ja suuremmissa mittasuhteissa, kehittyy tieteen tarkoituksenmukainen teknillinen soveltaminen, maan järjestelmällinen käyttäminen, työvälineiden muuttuminen sellaisiksi työvälineiksi, joita voidaan käyttää ainoastaan kollektiivisesti, kaikkien tuotannonvälineiden säästö käyttämällä niitä tuotannonvälineinä yhdistetyssä yhteiskunnallisessa työssä, kaikkien kansojen punou-

tuminen maailmanmarkkinain verkkoon ja samalla kapitalistisen järjestelmän kansainvälinen luonne. Niiden pääomaylimysten luvun alituisesti vähetessä, jotka anastavat ja monopolisoivat tämän muuttumisprosessin kaikki edut, kasvaa kurjuuden, sorron, orjuuden, rappeutumisen ja riiston määrä, mutta samalla kasvaa myös suuttumus työväenluokassa, jota kapitalistisen tuotantoprosessin mekanismi itse kouluttaa, yhdistää ja järjestää. Pääomamonopoli tulee sen tuotantotavan kahleeksi, joka on sen kanssa ja sen suojassa kehittynyt. Tuotannonvälineiden yhteenkokoontuminen ja työn yhteiskunnallistuminen pääsevät kohtaan, missä ne käyvät kapitalistisen vaippansa kanssa yhteensopimattomiksi. Se räjäytetään rikki. Kapitalistisen yksityisomaisuuden kuolinhetki lyö. Pakkoluovuttajat pakkoluovutetaan” („Pääoma”, I).

Erittäin tärkeä ja uusi on edelleen Marxin „Pääoman” II osassa suorittama erittely yhteiskunnallisen kokonaispääoman uusintamisesta. Tässäkin Marx esittää ei yksilöllistä, vaan joukkoilmiön, ei yhteiskunnan talouden murto-osaa, vaan tämän talouden kokonaisuudessaan. Oikaistuaan edellä mainitun klassikkojen virheen Marx jakaa koko yhteiskunnallisen tuotannon kahteen suureen osaan: I) tuotannonvälineiden tuotanto ja II) kulutustarvikkeiden tuotanto ja tutkii yksityiskohtaisesti, esittämiensä numerollisten esimerkkien perusteella, kaiken yhteiskunnallisen pääoman kiertokulkua kokonaisuudessaan sen läpikäydessä uusintamisprosessia aikaisemmassa laajuudessaan kuin myös sen kasautumisprosessissa. „Pääoman” III osassa on ratkaistu kysymys *keskimääräisen voiton suhdeluvun* muodostumisesta arvolain perusteella. On pidettävä taloustieteen suurena edistysaskeleena sitä, että Marx suorittaa erittelynsä taloudellisten joukkoilmiöiden, yhteiskunnallisen talouden kokonaisuuden kannalta eikä yksityistapauksien tai kilpailun pintailmiöiden kannalta, joihin usein rajoittuu vulgääri poliittinen taloustiede eli nykyaikainen „rajahyötyteoria”. Aluksi Marx erittelee lisäarvon syntymisen ja vasta sitten siirtyy käsittelemään sen jakautumista voitoksi, korkoksi ja maankoroksi. Voitto on lisäarvon suhde yritykseen sijoitettuun koko pääomaan. „Korkean elimellisen kokoonpanon” pääoma (s.o. sellainen, jossa pysyvä pääoma suhteessa vaihtelevaan on suurempi kuin keskimäärin

yhteiskunnassa) antaa keskinkertaista alemman voiton suhdeluvun. „Alhaisen elimellisen kokoonpanon” pääoma — keskinkertaista korkeamman. Pääomien keskinäinen kilpailu, niiden vapaa siirtyminen tuotantoalalta toiselle tekee kummassakin tapauksessa voiton suhdeluvun keskimääräiseksi. Tietyn yhteiskunnan kaikkien tavarain arvojen summa käy yhteen tavarain hintain summan kanssa, mutta yksityisissä liikeyrityksissä ja eri tuotantoaloilla ei tavaroita kilpailun vaikutuksesta myydä niiden arvosta, vaan *tuotantohintoihin*, jotka ovat yhtä suuret kuin käytetty pääoma ynnä keskimääräinen voitto.

Täten Marx arvolain perusteella täysin selvitti sen yleisesti tunnetun ja kiistattoman tosiasian, että hinnat poikkeavat arvoista ja että voitto tasoittuu, sillä kaikkien tavarain arvojen summa käy yhteen hintojen summan kanssa. Mutta (yhteiskunnallisen) arvon saattaminen (yksilöllisten) hintain tasolle ei käy yksinkertaista eikä välitöntä, vaan hyvin monimutkaista tietä: on aivan luonnollista, että sellaisten hajallaan olevien tavarantuottajien yhteiskunnassa, joita ainoastaan markkinat yhdistävät, ei lainmukaisuus voi ilmetä muutoin kuin keskimääräisenä, yhteiskunnallisena, joukkoluontoisena lainmukaisuutena, yksilöllisten puoleen tai toiseen poikkeamien tasoittuessa keskenään.

Työn tuottavuuden kohoaminen merkitsee pysyvän pääoman nopeampaa kasvua vaihtelevaan verrattuna. Ja koska lisäarvo on yksistään vain vaihtelevan pääoman funktio, niin on ymmärrettävä, että voiton suhdeluku (lisäarvon suhde koko pääomaan eikä vain sen vaihtelevaan osaan) pyrkii alenemaan. Marx erittelee seikkaperäisesti tätä tendenssiä ja useita sitä verhoavia tai sitä vastaan vaikuttavia seikkoja. Pysähtymättä esittelemään III osan erittäin mielenkiintoisia lukuja, jotka on omistettu koronkiskonta-, kauppa- ja rahapääomalle, siirrymme kaikkein tärkeimpään: *maankorkoteoriaan*. Maataloustuotteiden tuotantohintaa eivät kapitalistisissa maissa määrää keskinkertaisen, vaan huonoimman maan tuotantokustannukset, eivät keskinkertaiset, vaan huonoimmat tuotteen markkinointiehdot, koska maata on rajoitettu määrä ja se on kokonaan yksityisten omistajain hallussa. Tämän hinnan ja parhaimmalla maalla (tai parhaimmilla ehdoilla) toimivan tuotannon hinnan ero on erotus- eli *differentiaalikorko*. Eritellessään diffe-

rentiaalikorkoa yksityiskohtaisesti ja osoittaessaan, että se syntyy erilaisten maapalstojen hedelmällisyydessä vallitsevasta erosta ja maahan sijoitetun pääoman erilaisesta suuruudesta, Marx (ks. myös „Lisäarvoteorioita”-teosta, jossa erikoista huomiota ansaitsee Rodbertuksen arvostelu) paljasti täydellisesti Ricardon virheen, että muka differentiaalikorkoa saadaan vain silloin, kun siirrytään parhaimmilla mailta huonoimmille. Päinvastoin, on myös päinvastaista siirtymistä, on maan muuttumista yhdestä laatuluokasta toiseen (maataloustekniikan edistyksen, kaupunkien kasvun y.m. vaikutuksesta), ja surullisen kuuluisa „maan vähenevän hedelmällisyyden laki” on suuri erehdys, yritys panna luonnon syyksi kapitalismin puutteellisuudet, rajoittuneisuus ja ristiriidat. Edelleen, voiton tasoittuminen kaikilla teollisuuden ja yleensä kansantalouden aloilla edellyttää täyttä kilpailuvapautta, pääoman vapaata virtaamista tuotantoalalta toiselle. Mutta maan yksityisomistus luo monopolin, joka on esteenä tälle vapaalle virtaamiselle. Tämän monopolin vaikutuksesta maatalouden tuotteet, maatalouden, jolle on ominaista pääoman alhaisempi kokoonpano ja niin ollen myös yksilöllisesti korkeampi voiton suhdeluku, eivät joudu voiton suhdeluvun tasoittumisen täysin vapaaseen prosessiin; maanomistaja, koska hän on monopolisti, saa mahdollisuuden pitää hintaa keskimääräistä ylempänä, ja tämä monopolihinta synnyttää *absoluuttisen* koron. Differentiaalikorkoa ei voida poistaa kapitalismin valitessa, mutta absoluuttinen korko sitä vastoin *voidaan* poistaa, esim. maan kansallistamisen yhteydessä, maan siirtymässä valtion omaisuudeksi. Sellainen siirtäminen merkitsisi yksityisomistajain monopolin järkkymistä, merkitsisi johdonmukaisempaa, täydellisempää kilpailuvapauden toteutumista maataloudessa. Ja siksi radikaaliset porvarit, huomauttaa Marx, ovat aikojen kuluessa monestikin esittäneet tämän edistyksellisen porvarillisen vaatimuksen maan kansallistamisesta, joka kuitenkin pelottaa porvariston enemmistöä, sillä se „kajoaa” liian läheltä myös toista, meidän päivinämme erikoisen tärkeätä ja „arkaluontoista” monopolia: tuotannonvälineiden monopolia yleensä. (Erittäin ymmärrettävästi, lyhyesti ja selvästi selostaa Marx teoriansa pääoman keskimääräisestä voitosta ja absoluuttisesta maankorosta kirjeessään Engelsille elokuun 2 pltä 1862.

Ks. „Kirjeenvaihto”, III osa, ss. 77—81. Vrt. myös kirjettä elokuun 9 pltä 1862, sama, ss. 86—87. ²⁶⁾ — Maankoron historiaan nähden on myös viitattava Marxin erittelyyn, joka selostaa työllämaksukoron (jolloin talonpoika työllään tilanherran maalla luo lisätuotteen) muuttumista tuote- eli luontoiskoroksi (talonpoika tuottaa omalla maallaan lisätuotteen antaen sen tilanherralle „ei-taloudellisen pakon” perusteella), sitten rahakoroksi (sama luontoiskorko, mutta rahaksi muutettuna tavarantuotannon kehityksen johdosta, vanhan Venäjän „obrok”) ja vihdoin kapitalistiseksi koroksi, jolloin talonpojan tilalle astuu maataloudellinen liikeyrittäjä, joka viljelee maata palkkatyön avulla. Tämän „kapitalistisen maankoron syntyä” koskevan erittelyn yhteydessä mainittakoon muutamia Marxin syvällisiä (ja erityisesti takapajuisiin maihin, kuten Venäjään, nähden tärkeitä) ajatuksia **kapitalismin kehityksestä maanviljelyksessä**. „Luontoiskoron muuttumista rahakoroksi ei vain kiertämättömästi seuraa, vaan jopa käy sen edellä omistamattomien ja rahasta työvoimansa myyvien päiväläisten luokan muodostuminen. Tämän luokan syntymisaikana, jolloin se esiintyy vain siellä täällä, varakkaammilla verotalonpojilla kehittyä luonnollisesti tapa riistää omaksi hyväkseen maaseudun palkkatyöväkeä — aivan samoin kuin feodaaliaikana varakkaimmat maaorjatalonpojat itse vuorostaan pitivät maaorjia. Näille talonpojille kehittyä siten asteittaisesti mahdollisuus koota melkoinen omaisuus ja muuttua itse tuleviksi kapitalisteiksi. Vanhojen, omaa taloutta hoitavien maanhaltijain keskuuteen syntyy niin muodoin kapitalististen maanvuokraajien taimisto, joiden kehitys riippuu kapitalistisen tuotannon yleisestä kehityksestä maatalouden ulkopuolella” („Pääoma”, III ², 332)... „Maalaisväestön osan pakkoluovuttaminen ja maaltahäätö ei vain „vapauta” työläisiä sekä heidän elintarpeitaan ja työmateriaalejaan teollisuuspääomaa varten, vaan luo myös sisäiset markkinat” („Pääoma”, I ², 778). Maalaisväestön kurjistumisella ja taloudellisella häviöllä on taas vuorostaan merkityksensä työväen vara-armeijan luomisessa pääomalle. Jokaisessa kapitalistisessa maassa „osa maalaisväestöä on sen vuoksi alituisesti muuttumassa kaupunki- tai manufaktuuriväestöksi (s.o. ei-maanviljelysväestöksi). Tämä suhteellisen liikaväestön lähde pulppuaa alituisesti... Maatyöläisen palkka poljetaan

vähimpään mahdolliseen, ja hän seisoo aina toisella jalallaan pauperismin suossa" („Pääoma”, I², 668). Talonpojan yksityisomistus viljelemäänsä maahan on pientuotannon perusta ja sen kukoistuksen, klassillisen muodon saavuttamisen ehto. Mutta tällainen pientuotanto soveltuu vain tuotannon ja yhteiskunnan ahtaisiin, alkeellisiin puitteisiin. Kapitalismin aikana „talonpoikain riisto eroaa teollisuusproletariaatin riistämisestä ainoastaan muodollisesti. Riistäjä on sama: pääoma. Yksityiset kapitalistit riistävät yksityisiä talonpoikia hypoteekkien ja koronkiskonnan avulla, kapitalistiluokka riistää talonpoikaisluokkaa valtionverojen välityksellä” („Luokkataistelut Ranskassa”). „Talonpojan parselli (pieni maapalsta) on enää vain veruke, joka sallii kapitalistin periä maasta voittoa, korkoa ja vuokramaksua ja jättää peltomiehen asiaksi ansaita palkkansa siten kuin hän itse parhaaksi näkee” („Brumairekuun 18.”). Tavallisesti talonpoika vielä luovuttaa kapitalistiselle yhteiskunnalle, s.o. kapitalistiluokalle, osan palkastaan, painuen „irlantilaisen maanvuokraajan tasalle — ollakseen muka yksityisomistaja” („Luokkataistelut Ranskassa”). Mikä on „yhtenä syynä siihen, että maissa, joissa talonpoikainen pienmaanomistus on vallitsevana, viljan hinta on alhaisempi kuin kapitalistisen tuotantotavan maissa”? („Pääoma”, III², 340.) Se, että talonpoika antaa yhteiskunnalle (s.o. kapitalistiluokalle) ilmaiseksi osan lisätuotteesta. „Tämä alhainen (viljan sekä muiden maataloustuotteiden) hinta on siis seuraus tuottajain köyhyydestä eikä suinkaan heidän työnsä tuottavuudesta.” („Pääoma”, III², 340.) Pienmaanomistus, pientuotannon normaalimuoto, rappeutuu, tuhoutuu ja joutuu perikatoon kapitalismin vallitessa. „Pienmaanomistuksen luonteeseen ei sovi työn yhteiskunnallisten tuotantovoimien kehitys, yhteiskunnalliset työmuodot, pääomien yhteiskunnallinen keskitys, suuressa mitassa harjoitettu karjanhoito eikä tieteen yhä laajentuva soveltaminen. Koronkiskonta ja verojärjestelmä johtavat ehdottomasti kaikkialla pienmaanomistajien kurjistumiseen. Pääoman kuluttaminen maan ostoon vie tämän pääoman pois maanviljelykseltä. Tuotannonvälineiden rajaton pirstoutuminen ja itse tuottajien pysyminen toisistaan eristettyinä”. (Osuustoiminta, s.o. pientalonpoikain osuuskunnat, jotka esittävät erittäin suurta porvarillisesti edistyksellistä osaa,

pystyvät vain heikentämään, mutta eivät lopettamaan tätä tendenssiä; samoin ei myöskään pidä unohtaa, että tämä osuustoiminta tuottaa paljon hyötyä varakkaille talonpojille ja hyvin vähän, tuskin mitään, köyhälistöjoukolla, ja sitten itse osuuskunnista tulee palkkatyön riistäjiä.) „Suunnaton ihmisvoiman tuhlaus. Yhä suurempi tuotannon ehtojen huononeminen ja tuotannonvälineiden kallistuminen on parselli- (pien-) omistuksen laki”. Maataloudessa samoin kuin teollisuudessaakin kapitalismi uudistaa tuotantoprosessin vain „tuottajain marttyyriuden” hinnalla. „Maatyöläisten hajaantuneisuus laajoille alueille murtaa heidän vastustuskykynsä, jota vastoin kaupunkilaistyöläisten keskittyminen lisää tuota kykyä. Samoin kuin nykyaikaisessa teollisuudessa saavutetaan myöskin nykyaikaisessa kapitalistisessa maanviljelyksessä työn tuottavuuden kohoaminen ja sen suurempi joustavuus itsensä työvoiman murtamisen ja näännyttämisen hinnalla. Sitä paitsi jokainen edistysaskel ainoastaan taidossa riistää työmiestä, vaan myöskin taidossa riistää maata... Kapitalistinen tuotanto kehittää siis yhteiskunnallisen tuotantoprosessin tekniikkaa ja yhdistelmää vain siten, että se samalla horjuttaa kaiken rikkauden alkulähteet: maan ja työläisen” („Pääoma”, I, 13. luvun loppu).

SOSIALISMI

Edellä sanotusta näkyy, että Marx johtaa kapitalistisen yhteiskunnan sosialistiseksi muuttumisen kiertämättömyyden kokonaisuudessaan ja yksinomaan nykyisen yhteiskunnan liikunnan taloudellisesta laista. Työn yhteiskunnallistuminen, joka kulkee tuhansissa muodoissaan eteenpäin yhä nopeammin ja joka Marxin kuolemasta kuluneen puolen vuosisadan aikana ilmenee erikoisen havainnollisesti suurtuotannon, kapitalistien kartellien, syndikaattien ja trustien kasvussa sekä finanssipääoman laajuuden ja mahtavuuden jättiläismäisessä kehityksessä, — siinä sosialismin kiertämättömän koittamisen tärkein aineellinen perusta. Tämän muuttumisen intellektuaalisena ja moraalisenä liikkeellepanijana, sen fyysillisenä toimeenpanijana esiintyy itse kapitalismin kouluttama proletariaatti. Sen taistelu porvaristoa vastaan, esiintyen erilaisissa ja yhä sisältörikkaam-

missa muodoissa, muuttuu kiertämättömästi poliittiseksi taisteluksi, jonka suuntana on valtiovallan valtaaminen proletariaatin käsiin („proletariaatin diktatuuri”). Tuotannon yhteiskunnallistumisen täytyy johtaa tuotannonvälineiden siirtymiseen yhteiskunnan omaisuudeksi, „pakkoluovuttajien pakkoluovuttamiseen”. Työn tuottavuuden suunnaton kasvu, työpäivän lyhentäminen, alkeellisen, hajanaisen pien-tuotannon jätteiden ja raunioiden korvaaminen korkealle kehittyneellä kollektiivisella työllä, — sellaisia ovat tämän siirtymisen suoranaiset tulokset. Kapitalismi katkaisee lopullisesti yhteyden teollisuuden ja maatalouden väliltä, mutta samanaikaisesti se valmistaa korkeimmassa kehityksessään tämän yhteyden uusia aineksia, teollisuuden yhdistämistä maatalouteen tieteen ja kollektiivisen työn yhdistelmien tietoisien soveltamisen pohjalla ja ihmiskunnan uudenlaisen asuttamisen pohjalla (tekemällä lopun maaseudun takapajuisuudesta, eristyneisyydestä, raakuudesta sekä myöskin luonnottomasta valtaviin joukkojen keräytymisestä suuriin kaupunkeihin). Nykyajan kapitalismin korkeimmat muodot valmistelevat perheen uutta muotoa, uusia elinehtoja naisen asemassa ja nousevien sukupolvien kasvatuksessa: naisten ja lasten työ sekä kapitalismin aiheuttama patriarkaalisen perheen hajoaminen saavat nykyisessä yhteiskunnassa kiertämättömästi mitä kauheimmat, tuhoisimmat ja inhottavimmat muodot. Mutta siitä huolimatta „suurteollisuus synnyttää taloudellisen perustan korkeammalle perhemuodolle ja molempien sukupuolien välisille suhteille antamalla yhteiskunnallisesti järjestetyissä tuotantoprosesseissa kodin piirin ulkopuolella naisille, nuorille henkilöille ja lapsille ratkaisevan merkityksen. Yhtä typerää on tietenkin pitää perheen kristillis-germaanista muotoa ehdottomana kuin muinaisroomalaista muotoa tai muinaiskreikkalaista tai itämaalaista, jotka muuten yhdessä muodostavat yhtenäisen historiallisen kehitysjakson. On ilmeistä, että yhdistetyn työhenkilökunnan kokoonpanon kumpaankin sukupuoleen ja kaikkiin ikäluokkiin kuuluvista henkilöistä täytyy sitä vastaavissa oloissa muuttua inhimillisen kehityksen lähteeksi, vaikka se luontoperäisen raa’assa, kapitalistisessa muodossa, jolloin työläinen on olemassa tuotantoprosessia varten, eikä tuotantoprosessi työläistä varten, on turmion ja orjuuden ruttopesä” („Pääoma”, I,

13. luvun loppu). Tehdasjärjestelmässä voimme nähdä „idun tulevaisuuden kasvatukselle, jolloin kaikkien määrättyä ikärajaa vanhempien lasten tuottava työ liittyy opetuksen ja voimisteluun ei ainoastaan keinona yhteiskunnallisen tuotannon lisäämiseksi, vaan myös ainoana keinona kasvattaa kaikin puolin kehittyneitä ihmisiä” (sama). Samalle historialliselle perustalle, ei vain pelkästään menneisyyden selvittämisen mielessä, vaan myöskin tulevaisuuden pelottoman näkemisen ja sen toteuttamiseen suunnatun rohkean käytännöllisen toiminnan mielessä Marxin sosialismi asettaa myöskin kysymykset kansallisuudesta ja valtiosta. Kansakunnat ovat yhteiskunnallisen kehityksen porvarillisen aikakauden välttämätön tuote ja välttämätön muoto. Myöskään työväenluokka ei voinut lujittua, miehityä ja muodostua „järjestäytymättä kansakunnan puitteissa”, olematta „kansallinen” („vaikka kokonaan toisessa mielessä kuin sen porvaristo käsittää”). Kapitalismin kehitys hajottaa kuitenkin yhä enemmän kansallisia raja-aitoja, hävittää kansallisen eristyneisyyden, asettaa kansallisten antagonismien sijalle luokka-antagonismin. Tämän vuoksi kehittyneissä kapitalistisissa maissa on täysin totta se, että „työläisillä ei ole isänmaata” ja että työläisten „yhteinen toiminta” ainakin sivistysmaissa „on proletariaatin vapautuksen ensimmäisiä ehtoja” („Kommunistinen Manifesti”). Valtio, tämä järjestetty väkivalta, syntyi kiertämättömästi yhteiskunnan kehityksen tietyllä asteella, kun yhteiskunta jakaantui sovittamattomiin luokkiin, kun se ei enää voinut olla olemassa ilman näennäisesti yhteiskunnan yläpuolella olevaa ja tietystä määrin siitä eristäytynyttä „valtaa”. Syntyen luokkavaistakohdista, valtio muodostuu „voimakkaimman, taloudellisesti hallitsevan luokan valtioksi, luokan, josta sen kautta tulee myös poliittisesti hallitseva luokka ja joka saa siten uusia keinoja sorretun luokan kurissapitämiseksi ja riistämiseksi. Niinpä antiikin valtio oli ennen kaikkea orjanomistajain valtio orjain kurissapitämiseksi, feodaalivaltio oli aateliston välikappale maaorjatalonpoikain kurissapitämiseksi ja nykyaikainen eduskunnallinen valtio on kapitalistien käsissä välikappale palkkatyöläisten riistämiseksi” (Engels: „Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä”, missä hän esittää omia ja Marxin mieli-

piteitä). Porvarillisen valtion kaikkein vapain ja edistyk-
sellisinkään muoto, demokraattinen tasavalta, ei suinkaan
tee tyhjäksi tätä tosiasiaa, se muuttaa vain sen muotoa
(hallituksen yhteys pörssiin, virkamiesten, lehdistön, j.n.e.
lahjottavuus, joko suoranainen tai välillinen). Johtaen luok-
kien häviämiseen sosialismi johtaa siten myöskin valtion
häviämiseen. „Ensimmäinen toimenpide”, kirjoittaa Engels
„Anti-Dühringissä”, „jossa valtio esiintyy koko yhteiskun-
nan todellisena edustajana — tuotannonvälineiden pakko-
luovuttaminen koko yhteiskunnan nimessä — on samalla
sen viimeinen itsenäinen teko valtiona. Valtiovallan sekaan-
tuminen yhteiskunnallisiin suhteisiin käy alalla toisensa
jälkeen tarpeettomaksi ja loppuu itsestään. Ihmisten hal-
litsemisen tilalle tulee esineiden hallinta ja tuotantoproses-
sin johtaminen. Valtiota ei „lakkauteta”, se kuolee”. „Yh-
teiskunta, joka uudestijärjestää tuotannon tuottajain vapai-
den ja tasa-arvoisten assosiaatioiden perustalla, siirtää
koko valtiokoneen sinne, minne se silloin on kuuluva:
muinaisesineiden museoon, rukin ja pronssikirveen viereen”
(Engels: „Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alku-
perä”).

Mitä vihdoin tulee kysymykseen Marxin sosialismin suh-
teesta pientalonpoikaistoon, joka säilyi pakkoluovuttajain
pakkoluovuttamisen kaudella, on viitattava Marxin ajatuk-
sia esittävään Engelsin lausuntoon: „Saatuamme haltuum-
me valtiovallan emme tule ajattelemaankaan pientalonpoi-
kain väkivaltaista pakkoluovuttamista (saman tekevää, kor-
vausta vastaan tai ilman sitä), niin kuin meidän on pakko
tehdä suurmaanomistajien suhteen. Pientalonpoikiin näh-
den on tehtävänäemme ennen kaikkea muuttaa heidän yksi-
tyistuotantonsa ja yksityisomistuksensa osuustoiminnalli-
seksi, mutta ei väkivalloin, vaan näyttäen esimerkkiä ja
tarjoamalla yhteiskunnallista apua tässä tarkoituksessa. Ja
silloinhan meillä on tietenkin riittävästi keinoja todistaak-
semme talonpojalle tällaisen muuttamisen kaikki etuisuudet,
joita hänelle jo nyt täytyy selittää” (Engels: „Agraarikysy-
myksestä Lännessä”, Aleksejevan julkaisema, s. 17, venä-
jännös virheellinen. Originaali „Neue Zeitissa” *).

---

* — „Uusi Aika”. Toim.

PROLETARIAATIN LUOKKATAISTELUTAKTIikka

Selitettyään jo vv. 1844—1845 vanhan materialismin erään peruspuutteen, sen nimittäin, ettei se osannut ymmärtää vallankumouksellisen käytännöllisen toiminnan edellytyksiä eikä arvioida sen merkitystä, Marx kiinnitti koko elämänsä ajan, teoreettisten töittensä ohella, herkeämättä huomiota proletariaatin luokkataistelutaktiikan kysymyksiin. Valtavan aineiston tässä suhteessa tarjoavat *kaikki* Marxin teokset ja varsinkin hänen v. 1913 julkaistu neljä nidettä käsittävä kirjeenvaihtonsa Engelsin kanssa. Tätä aineistoa ei ole vielä läheskään kaikkea koottu, pantu järjestykseen, tutkittu eikä selvitetty. Sen takia meidän on pakko rajoittua tässä aivan yleisiin ja lyhyihin huomautuksiin, korostaen sitä, että ilman *t ä t ä* materialismin puolta Marx piti materialismia täydellä syyllä puolinaisena, yksipuolisena ja elottomana. Proletariaatin taktiikan perustehtävän Marx määritteli tiukasti materialistis-dialektisen maailmankatsoimuksensa kaikkia perusajatuksia vastaavasti. Vain kyseisen yhteiskunnan poikkeuksetta kaikkien luokkien keskinäissuhteiden kokonaisuuden objektiivinen huomioonottaminen ja siis myöskin tämän yhteiskunnan objektiivisen kehityksasteen sekä sen ja toisten yhteiskuntain välisten keskinäissuhteiden huomioonottaminen voi olla edistyneimmän luokan oikean taktiikan perustana. Tällöin tarkastellaan kaikkia luokkia ja kaikkia maita ei niiden staattisessa, vaan dynaamisessa tilassa, s.o. ei liikkumattomuuden tilassa, vaan liikkeessä (jonka lait johtuvat jokaisen luokan olemassaolon taloudellisista ehdoista). Liikettä taas vuorostaan ei tarkastella vain menneisyyden, vaan myös tulevaisuuden kannalta, eikä vain hitaita muutoksia näkevien „evolutionistien” typerän käsityksen mukaisesti, vaan dialektisesti: „suuressa historiallisessa kehityksessä 20 vuotta ovat samanarvoisia kuin yksi päivä”, kirjoitti Marx Engelsille, „vaikka sitten taas voi tulla sellaisia päiviä, joihin keskittyä 20 vuotta” („Kirjeenvaihto”, III osa, s. 127) ²⁷. Jokaisella kehityksasteella, jokaisella hetkellä täytyy proletariaatin taktiikan ottaa huomioon tämä ihmiskunnan historian objektiivisesti kiertämätön dialektiikka, käyttäen toisaalta hyväksien poliittisen lamaannuksen tai kilpikonnamaisen hitaan, niin sanotun „rauhallisen”, kehityksen aikoja edisty-

neimmän luokan tietoisuuden, voiman ja taistelukunnan kehittämiseksi ja toisaalta suunnaten kaiken tämän hyväksikäyttämistyön kyseisen luokan liikkeen „loppupäämäärää” kohti ja tehdäkseen sen kykeneväksi ratkaisemaan käytännöllisesti suuria tehtäviä suurina päivinä, „joihin keskittyy 20 vuotta”. Erittäin tärkeitä ovat Marxin kaksi päätelmää tästä kysymyksestä: toinen teoksessa „Filosofian kurjuus” proletariaatin taloudellisesta taistelusta ja taloudellisista järjestöistä ja toinen „Kommunistisessa Manifestissa” proletariaatin poliittisista tehtävistä. Ensimmäinen kuuluu: „Suurteollisuus kokoaa yhteen paikkaan joukon toisilleen tuntemattomia ihmisiä. Kilpailu halkoo heidän etunsa. Mutta työpalkan suojeleminen, tuo heidän yhteinen etunsa työnantajaan nähden, yhdistää heidät samaan vastarinnan, yhteenliittymisen ajatukseen... Alussa hajanaiset yhteenliittymät muodostuvat ryhmiksi, ja aina yhtyneen pääoman vuoksi tulee työläisille heidän liittojensa suojeleminen paljoka tärkeämmäksi kuin palkan suojeleminen... Tässä taistelussa — todellisessa kansalaissodassa — yhtyvät ja kehittyvät kaikki ainekset lähenevää suurtaistelua varten. Kun yhteenliittymisen on saavuttanut tämän asteen, saa se poliittisen luonteen”. Siinä on taloudellisen taistelun ja ammatillisen liikkeen ohjelma ja taktiikka muutamiksi vuosikymmeniksi, koko pitkäksi ajanjaksoksi, jolloin proletariaatti valmistele voimiaan „lähenevää suurtaistelua” varten. Tähän on verrattava Marxin ja Engelsin lukuisia viittauksia Englannin työväenliikkeen esimerkkiin, siihen, kuinka teollisuuden „kukoistus” aiheuttaa yrityksiä „työläisten ostamiseksi” („Kirjeenvaihto Engelsin kanssa”, I, 136)²⁸, työläisten vetämiseksi syrjään taistelusta, kuinka tuo kukoistus yleensä „demoralisoi työläisiä” (II, 218); kuinka Englannin proletariaatti „porvarillistuu” — „kaikesta kansakunnista porvarillisin” (englantilainen) „haluaa nähtävästi päästä loppujen lopuksi siihen, että sillä olisi porvariston rinnalla porvarillinen aristokratia ja porvarillinen proletariaatti” (II, 290)²⁹; kuinka siltä haihtuu „valankumouksellinen energia” (III, 124); kuinka täytyy odottaa enemmän tai vähemmän pitkä aika, kunnes „Englannin työläiset vapautuvat näennäisestä porvarillisesta turmeluneisuudestaan” (III, 127); kuinka Englannin työväenliikettä puuttuu „chartistien tulinen henki” (1866; III, 305)³⁰;

kuinka englantilaisista työväenjohtajista tulee välimuoto „radikaalien porvarien ja työläisten välillä” (Holyoake’sta, IV, 209); kuinka Englannin monopoliaseman takia ja niin kauan kuin tuo monopoliasema säilyy, „et brittiläisten työläisten kanssa voi mitään tehdä” (IV, 433)³¹. Taloudellisen taistelun taktiikkaa työväenliikkeen yleisen kulun (*ja lopputuloksen*) yhteydessä tarkastellaan tässä erinomaisen laajalta, kaikinpuoliselta, dialektiselta, todella vallankumoukselliselta näkökannalta.

„Kommunistisessa Manifestissa” on esitetty seuraava marxilaisuuden perusajatus poliittisen taistelun taktiikasta: „kommunistit taistelevat työväenluokan lähimpien välittömien tarkoitusperien ja etujen puolesta, mutta he edustavat samalla myös liikkeen tulevaisuutta”. Tämän mukaisesti Marx v. 1848 kannatti Puolassa „agraarivallankumouksen” puoluetta, „samaa puoluetta, joka vuonna 1846 nostatti Krakovin kapinan”. Marx kannatti Saksassa vv. 1848—1849 jyrkimpiä vallankumouksellisia demokraatteja eikä koskaan myöhemmin perunut sitä, mitä hän oli silloin sanonut taktiikasta. Saksan porvaristoa hän piti aineksena, joka oli „alusta alkaen taipuvainen kavaltamaan kansan” (vain liitto talonpoikaiston kanssa olisi voinut auttaa porvaristoa toteuttamaan tehtävänsä täydellisesti) „ja tekemään kompromissin vanhan yhteiskunnan kruunattujen edustajien kanssa”. Esitämme Marxin suorittaman loppuerittelyn Saksan porvariston luokka-asemasta porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kaudella, erittelyn, joka on muuten mestarillinen näyte materialismista, mikä tarkastelee yhteiskuntaa sen liikkeessä eikä vain liikkeen sitä puolta, joka suuntautuu *taaksepäin*:... „se ei luottanut itseensä eikä kansaan; nurisi huippukerroksille, pelkäsi alimpia kerroksia;... se pelkäsi maailman hirmumyrskyä; se oli kaikin puolin tarmoton, kaikin puolin pelkkää plagiaattia;... se oli vailla aloitteellisuutta;... kirottu vanhus, joka lisäksi huomasi olevansa tuomittu ohjaamaan ja torjumaan elämää uhkuvan kansan ensimmäisiä nuoruudeninnostuksen purkauksia omien heikon vanhuksen intressiensä mukaisesti”... („Uusi Reinin Lehti” 1848, ks. „Kirjallinen Jäämistö”, III osa, s. 212)³². Parisenkymmentä vuotta myöhemmin Marx kirjeessään Engelsille (III, 224) sanoi v:n 1848 vallankumouksen epäonnistumisen syyksi sen, että porvaristo piti parem-

pana rauhan solmimista orjuuden kanssa kuin jo pelkkää vapaustaistelun perspektiiviä. Kun vuosien 1848—1849 vallankumouskausi päättyi, Marx vastusti kaikenlaista vallankumouksella leikkimistä (Schapper—Willich ja taistelu heitä vastaan) ja vaati, että on osattava toimia uudella kaudella, joka valmistaa ikäänkuin „rauhallisesti” uusia vallankumouksia. Se, missä hengessä Marx vaati tätä työtä suoritettavaksi, näkyy hänen seuraavasta arviostaan, jonka hän antoi Saksan tilanteesta kaikkein synkimmän taantumuksen aikana v. 1856: „Koko asia Saksassa tulee riippumaan siitä, voidaanko proletaarista vallankumousta lujittaa jonkinlaisella talonpoikaissodan toisella painoksella” („Kirjeenvaihto Engelsin kanssa”, II, 108)³³. Niin kauan kuin demokraattinen (porvarillinen) vallankumous Saksassa oli päätökseenviemättä, Marx suuntasi kaiken huomionsa sosialistisen proletariaatin taktiikassa talonpoikaiston demokraattisen tarmon kehittämiseen. Hän oli sitä mieltä, että Lassalle suorittaa „objektiivisesti työväenliikkeen kavaltamista preussilaisille” (III, 210) muun muassa nimenomaan sen vuoksi, että Lassalle on antanut perään tilanherroille ja preussilaiselle nationalismille. „On katalaa”, kirjoitti Engels v. 1865 vaihtaessaan ajatuksia Marxin kanssa heidän suunnittelemaansa yhteisestä julkilausumasta lehdistössä, „hyökätä maatalousmaassa teollisuusproletariaatin nimessä yksinomaan porvariston kimppuun mainitsematta sanallakaan feodaaliaateliston harjoittamasta maatyöläisten patriarkaalisesta „riistosta ruoskan avulla”” (III, 217)³⁴. Vuosina 1864—1870, sen kauden lähetessä loppuaan, jolloin Saksassa vietiin päätökseen porvarillis-demokraattinen vallankumous ja jolloin Preussin ja Itävallan riistäjäluokat taistelivat viedäkseen tämän vallankumouksen tavalla tai toisella päätökseen *ylhäältäpäin*, Marx ei ainoastaan tuominut Lassallea, joka oli mielistellyt Bismarckia, vaan ojensi myöskin Liebnechtia, joka oli vajonut „austrofiileyteen” ja partikularismin puolustamiseen; Marx vaati vallankumouksellista taktiikkaa, joka taistelee yhtä säälimättömästi sekä Bismarckia että austrofiilejä vastaan, taktiikkaa, joka ei mukautuisi „voittajan”, preussilaisen junkkerin tahtoon, vaan ryhtyisi viipymättä uudelleen vallankumoukselliseen taisteluun sitä vastaan *ja sillä pohjalla*, jonka Preussin sotilaalliset voitot olivat luoneet

(„Kirjeenvaihto Engelsin kanssa”, III, 134, 136, 147, 179, 204, 210, 215, 418, 437, 440—441)³⁵. Kuuluisassa Internationalen julistuksessa syyskuun 9 päivältä 1870 Marx varoitti Ranskan proletariaattia ennenaikaisesta kapinasta, mutta kun kapina kuitenkin puhkesi (v. 1871), Marx tervehti innostuneena „taivasta vastaan ryntäävien” joukkojen vallankumouksellista aloitetta (Marxin kirje Kugelmannille). Vallankumouksellisen esiintymisen tappio tässä tilanteessa, kuten niin monissa muissakin, oli Marxin dialektisen materialismin kannalta pienempi paha proletariaatin taistelun yleisessä kulussa ja tuloksessa kuin luopuminen vallatuista asemista, antautuminen ilman taistelua: tuollainen antautuminen olisi demoralisoinut proletariaatin ja horjuttanut sen taistelukykyä. Marx, joka osasi antaa täyden arvon legaalisten taistelukeinojen käyttämiselle poliittisen pysähdystilan ja porvarillisen legaalisuuden valtakausina, tuomitsi v. 1877—1878, sen jälkeen, kun oli säädetty poikkeuslaki sosialisteja vastaan, hyvin jyrkästi Mostin „vallankumouksellisen fraasin” ja samalla kävi ainakin yhtä ankarasti, ellei ankaramminkin opportunistin kimppuun, jonka valtaan virallinen sosialidemokraattinen puolue oli silloin tilapäisesti joutunut, kun tuo puolue ei heti ollut osoittanut riittävää lujuuutta ja kestävyyttä, vallankumouksellisuutta ja valmiutta siirtyä illegaaliseen taisteluun vastauksena poikkeuslakiin („Marxin kirjeitä Engelsille”, IV, 397, 404, 418, 422, 424.³⁶ Vrt. myöskin kirjeitä Sorgelle).

KIRJALLISUUS

Marxin teosten ja kirjeiden täydellistä kokoelmaa ei ole vielä tähän mennessä julkaistu. Venäjän kielelle Marxin teoksia on käännetty enemmän kuin millekään muulle kielelle. Näiden teosten allaseuraava luettelo on laadittu aikajärjestyksessä. Marxin väitöskirja Epikuroksen filosofiasta (julkaistu Marxin kuoleman jälkeen ilmestyneessä „Kirjallissessa Jäämistössä”, josta puhumme tuonnempana) on vuodelta 1841. Tässä väitöskirjassaan Marx on vielä täydellisesti hegeliläisen idealismin katsantokannalla. „Reinin Lehdessä” (Köln) julkaistut Marxin artikkelit ovat vuodelta 1842, niistä mainittakoon erikoisesti Reinin kuudensilla maapäivillä painovapaudesta käydyn keskustelun arvostelu sekä metsävarkauksia koskevien lakien johdosta kirjoitettu artikkeli, edelleen: artikkeli, jossa puolletaan politiikan vapauttamista teologiasta, y.m. (osa on julkaistu „Kirjallissessa Jäämistössä”). Näissä kirjoituksissa on havaittavissa Marxin siirtyminen idealismin kannalta materialismin kannalle ja vallankumouksellisen demokratismen kannalta kommunismin kannalle. Vuonna 1844 ilmestyy Pariisissa Marxin ja Arnold Rugen toimittamana „Saksalais-Ranskalainen Vuosikirja”, jossa tapahtuu lopullisesti tuo yllä mainittu siirtyminen. Erittäin merkittäviä ovat Marxin artikkelit: „Johdanto Hegelin oikeusfilosofian arvosteluun” (paitsi „Kirjallisessa Jäämistössä” julkaisemista se on ilmestynyt myös erillisenä kirjasena) ja „Juutalaiskysymyksestä” (samaten; ilmestynyt „Znanijen” kustantamana kirjasena, „Huokeahintainen kirjasto” № 210). Vuonna 1845 Marx ja Engels julkaisevat yhdessä (Frankfurt am Mainissa)

kirjasen: „Pyhä perhe. Bruno Baueria ja kumpp. vastaan” (paitsi „Kirjallisessa Jäämistössä” julkaisemista se on ilmestynyt venäjän kielellä kaksi eri kertaa kirjasena; kustantamot „Novyi Golos”, Pietari, 1906, ja „Vestnik Znanija”, Pietari, 1907). Vuoden 1845 kevätkaudelta ovat Marxin teesit Feuerbachista (julkaistu Fr. Engelsin kirjasen „Ludwig Feuerbach” liitteenä; on olemassa venäjännös). Vuosina 1845—1847 Marx kirjoitti useita artikkeleita (suurin osa niistä on yhteenkokoamatta, uudestaan julkaisematta ja venäjän kielelle kääntämättä) sanomalehtiin: „Vorwärts” * — ilmestyi Pariisissa, „Brüsseler Deutsche Zeitung” ** (1847), „Das Westphälische Dampfboot” (Bielefeld, 1845—1848) ***, „Der Gesellschaftsspiegel” (1846, Elberfeld) ****. Vuodelta 1847 on peräisin Brysselissä ja Pariisissa julkaistu Marxin tärkein Proudhonia vastaan tähdätty teos: „Filosofian kurjuus. Vastaus hra Proudhonin „Kurjuuden filosofiaan”” (venäjän kielellä kolme „Novyi Mirin” julkaisemaa painosta, yksi G. Lvovitshin, yksi Aleksejevan ja yksi „Prosvestshenijen”, kaikki vuosina 1905—1906). Vuonna 1848 julkaistiin Brysselissä „Puhe kauppavapaudesta” (on olemassa venäjännös) ja sitten ilmestyi Lontoossa yhdessä Fr. Engelsin kanssa kirjoitettu, kuuluisa, miltei kaikille Euroopan ja osaksi maailman muidenkin maiden kielille käännetty „Kommunistisen Puolueen Manifesti” (venäjännöksestä on otettu noin 8 painosta vuosina 1905—1906, „Molotin”, „Kolokolin”, Aleksejevan y.m. julkaisemina, suurin osa takavarikoitu, ilmestynyt eri nimisenä: „Komm. Manif.”, „Kommunismista”, „Yhteiskuntaluokat ja kommunismi”, „Kapitalismi ja kommunismi”, „Historian filosofia”; tämän ja samoin myös muiden Marxin teosten täydellisiä ja tarkimpia venäjännöksiä ks. ulkomaisista, pääasiallisesti „Työn vapautus” ryhmän julkaisemista painoksista). Vuoden 1848 kesäkuun 1 päivän ja vuoden 1849 toukokuun 19 päivän välisenä aikana ilmestyi Kölnissä „Uusi Reinin Lehti”, jonka päätoimittajana oli tosiasiallisesti Marx. Niitä Marxin lukuisia artikkeleita, jotka julkaistiin tässä lehdessä, joka vielä nykyäänkin jää vallan-

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

** — „Brysselin Saksalainen Lehti”. *Toim.*

*** — „Westphalenin Höyrylaiva” (Bielefeld, 1845—1848). *Toim.*

**** — „Yhteiskunnan Peili” (1846, Elberfeld). *Toim.*

kumouksellisen proletariaatin parhaaksi, vertaansa vailla olevaksi äänenkannattajaksi, ei ole koottu eikä täydellisesti julkaistu uudelleen. Tärkeimmät on liitetty „Kirjalliseen Jäämistöön”. Erillisenä kirjasena ovat monta kertaa ilmestyneet tuossa lehdessä julkaistut Marxin artikkelit „Palkkatyö ja pääoma” (venäjän kielellä 4 painosta, Kozmanin, „Molotin”, Mjakhovin ja Lvovitshin julkaisemat, vuosina 1905—1906). Samasta lehdestä on otettu: „Liberaalit vallassa” (kustant. „Znanije”, „Huokeahintainen Kirjasto” № 272, Pietari, 1906). Vuonna 1849 Marx julkaisi Kölnissä „Kaksi poliittista oikeusjuttua” (kaksi Marxin puolustuspuhetta; valamiesoikeus kumosi Marxia vastaan esitetyt syytökset, joiden mukaan hän oli tehnyt painovapausrikoksen ja kehottanut aseelliseen vastarintaan hallitusta vastaan. Venäjännöksestä otettu 5 painosta vuosina 1905—1906, Aleksejevan, „Molotin”, Mjakhovin, „Znanijen” ja „Novyi Mirin” julkaisemana). Vuonna 1850 Marx julkaisi Hampurissa „Uusi Reinin Lehti”-nimisen aikakauslehden 6 numeroa. Niissä julkaistuista artikkeleista tärkeimmät on liitetty „Kirjalliseen Jäämistöön”. Erittäin mainioita ovat seuraavat Marxin artikkelit, jotka Engels julkaisi uudelleen vuonna 1895 kirjasena: „Luokkataistelut Ranskassa vuosina 1848—1850” (venäjännös, kustant. M. Malyh, „Kirjasto” № 59—60; samoin kokoelmassa: „Kokoelma historiallisia teoksia”, kääntäjät Bazarov ja Stepanov, kustant. Skirmunt, Pietari, 1906, samoin: „Ajatuksia ja mielipiteitä XX vuosisadan elämästä”, Pietari, 1912). Vuonna 1852 New Yorkissa ilmestyi Marxin kirjanen: „Louis Bonaparten brumairekuun kahdeksastoista” (venäjännös julkaistu juuri mainituissa kokoelmissa). Samana vuonna Lontoossa: „Paljastuksia Kölnin kommunistijutusta” (venäjännös: „Kölnin kommunistijuttu”, „Yleistajuinen Tieteellinen Kirjasto” № 43, Pietari, 1906, lokak. 28 pnä). Vuoden 1851 elokuusta vuoteen 1862 saakka * Marx oli New Yorkin „Tribuuna” („The New York Tribune”) lehden vakinainen avustaja, hänen monet artikkelinsa julkaistiin siinä allekirjoituksitta, toimituksen artikkeleina. Erittäin mainioita ovat artikkelit:

* Engels artikkelissaan Marxista „Handwörterbuch der Staatswissenschaften” julkaisussa, Bd. 6, S. 603 („Valtiotieteiden käsikirja”, 6. osa, s. 603. Toim.) ja Bernstein artikkelissaan Marxista „Britannian Ensyklopedian” 11. painoksessa v. 1911 ovat osoittaneet virheellisesti vv. 1853—1860. Katso vuonna 1913 julkaistua Marxin ja Engelsin kirjeenvaihtoa.

„Vallankumous ja vastavallankumous Saksassa”, jotka on Marxin ja Engelsin kuoleman jälkeen julkaistu uudelleen saksannoksina (venäjännös ilmestynyt kahdessa kokoelmassa, Bazarovin ja Stepanovin kääntämänä, sen lisäksi julkaistu viisi kertaa erillisenä kirjasena vuosina 1905—1906, kustantajat Aleksejeva, „Obshtshestvennaja Poljza”, „Novyi Mir”, „Vseobshtshaja Biblioteka” ja „Molot”). Lontoossa julkaistiin erillisinä kirjasina joitakin „Tribuunassa” ilmestyneitä Marxin artikkeleja, esimerkiksi Palmerstonista vuonna 1856, „Paljastuksia XVIII vuosisadan diplomatian historiasta” (Englannin liberaalisen puolueen ministerien vakinaisesta ja omanvoitonpyyteisestä riippuvaisuudesta Venäjältä) ynnä muita. Marxin kuoleman jälkeen hänen tyttärensä Eleanor Aveling julkaisi useita „Tribuunassa” ilmestyneitä Marxin kirjoituksia Idän kysymyksestä otsikolla: „The Eastern Question”. London. 1897. („Idän kysymys”). Osa on venäjännetty: „Sota ja vallankumous”, 1 nide. Marx ja Engels: „Julkaisemattomia kirjoituksia (vv. 1852, 1853, 1854)”. Harkov. 1919. (Kirjasto „Nasha Mysl”). Vuoden 1854 lopulla ja vuoden 1855 kuluessa Marx toimi „Neue Oder-Zeitungin”* avustajana ja vuosina 1861—1862 Wienin „Presse”** lehden avustajana. Näitä artikkeleita ei ole koottu, ja vain osa niistä on julkaistu „Neue Zeit” lehdessä, samoin kuin monet Marxin kirjeistään. Sama koskee myös „Das Volk”*** lehdessä (Lontoo. 1859) julkaistuja Marxin kirjoituksia, joissa käsitellään vuonna 1859 käydyn Italian sodan diplomatian historiaa. Vuonna 1859 Berliinissä ilmestyi Marxin teos: „Poliittisen taloustieteen arvostelua” (venäjännös, Moskova, 1896, Manuilovin toimittama, ja Pietari, 1907, Rumjantsevin käännös). Vuonna 1860 Lontoossa ilmestyi Marxin kirjanen „Herr Vogt” („Herra Vogt”).

Vuonna 1864 ilmestyi Lontoossa Marxin kirjoittama „Kansainvälisen työväenliiton vetoisuus” (on olemassa venäjännös). Marx oli Internationalen Pääneuvoston lukuisten manifestien, vetoomusten ja päätöslauselmien laatija. Tätä aineistoa ei ole vielä eritelty läheskään täydellisesti eikä edes koottu. Ensimmäisenä askelena tällä alalla

* — „Uusi Oderin Lehti”. Toim.

** — „Lehdistö”. Toim.

*** — „Kansa”. Toim.

on G. Jekkin kirja: „Internationale” (venäjännös ilmestynyt Pietarissa, 1906, kustantaja „Znanije”), jossa on julkaistu muun muassa eräitä Marxin kirjeitä ja hänen laatimiaan päätöslauselmaehdotuksia. Marxin kirjoittamien Internationalen asiakirjojen joukkoon kuuluu Pääneuvoston manifesti Pariisin Kommuunista, joka ilmestyi vuonna 1871 Lontoossa erillisenä kirjasena otsikoin: „Kansalaisista Ranskassa” (Leninin toimittama venäjännös, kustant. „Molot” y.m.). Marxin kirjeenvaihto Internationalen jäsenen Kugelmanin kanssa kuuluu vuosien 1862—1874 kauden (kaksi venäjänkielistä painosta, toinen A. Goichbargin kääntämä, toinen Leninin toimittama). Vuonna 1867 ilmestyi Hampurissa Marxin perusteos: „Pääoma. Poliittisen taloustieteen arvostelua”. I osa. Toisen ja kolmannen osan julkaisi Engels Marxin kuoleman jälkeen, vuosina 1885 ja 1894. Venäjännökset: I osa — viisi painosta (kaksi Danielsonin kääntämänä, vv. 1872 ja 1898, kaksi J. A. Gurvitshin ja L. M. Zakin kääntämänä Struven toimittamana, I. painos v. 1899 ja 2. painos v. 1905, yksi Bazarovin ja Stepanovin toimittamana). II ja III osa ovat ilmestyneet Danielsonin kääntäminä (huonompia) sekä Bazarovin ja Stepanovin toimittamina käännöksinä (parempia). Vuonna 1876 Marx auttoi Engelsiä tämän kirjan „Anti-Dühring” („Herrn Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft”) kirjoittamisessa tarkastaen koko teoksen käsikirjoituksen ja kirjoittaen poliittisen taloustieteen historiaa käsittelevän luvun kokonaisuudessaan.

Sittemmin, Marxin kuoleman jälkeen, julkaistiin hänen seuraavat teoksensa: „Gothan ohjelman arvostelua” (Pietari, 1906, saksan kielellä „Neue Zeit” lehdessä, 1890/91, № 18). „Työpalkka, hinta ja voitto” (kesäkuun 26 p:nä 1865 pidetty luento. „Neue Zeit”, XVI, 1897/98, venäjännös ilmestynyt „Molotin” kustantamana v. 1906 ja Lvovitshin kustantamana v. 1905). „K. Marxin, Fr. Engelsin ja F. Lassallen kirjallinen Jäämistö”, 3 osaa. Stuttgart, 1902. (Venäjännös ilmestynyt Axelrodin y.m. toimittamana. 2 osaa. Pietari, 1908. I osa on ilmestynyt vielä J. Gurvitshin toimittamana, Moskova, 1907. On julkaistu erikseen Lassallen kirjeet Marxille, ne ovat myös „Kirjallisessa Jäämistössä”.) „K. Marxin, F. Engelsin y.m. kirjeitä Sor-gelle” (kaksi venäjänkielistä painosta, toinen Axelrodin

toimittama ja toinen Leninin esipuheella varustettu, kustant. Dauge). „Lisäarveteorioita”, 3 osaa 4 niteenä, Stuttgart, 1905—1910, Kautskyn julkaisema „Pääoman” neljännen osan käsikirjoitus (vain ensimmäinen osa on venäjännetty ja julkaistu kolme kertaa: Pietarissa 1906 Plehanovin toimittamana; Kieivissä 1906 Zheleznovin toimittamana; Kieivissä 1907 Tutshapskin toimittamana). Vuonna 1913 ilmestyi Stuttgartissa „K. Marxin ja Fr. Engelsin kirjeenvaihto” laajana 4-osaisena painoksena, jossa on 1.386 kirjettä vuoden 1844 syyskuun ja vuoden 1883 tammikuun 10 pn väliseltä ajalta ja joka tarjoaa runsaasti mitä arvokkainta aineistoa K. Marxin elämäkertaan ja katsomuksiin tutustumista varten. Vuonna 1917 ilmestyi kaksi osaa Marxin ja Engelsin kirjoituksia: Artikkeleita vuosilta 1852—1862 (saksan kielellä). Tästä Marxin teoksia koskevasta luettelosta puheen ollen täytyy lopuksi huomauttaa, että siitä on vielä jäänyt pois muutamia pienempiä kirjoituksia ja erillisiä kirjeitä, joista suurin osa on julkaistu „Neue Zeit” ja „Vorwärts” lehdissä ynnä muissa sosialidemokraattisissa julkaisuissa saksan kielellä; epätäydellinen on epäilemättä myös kaikkia Marxin venäjänöksiä koskeva luettelo, eritoten vuosina 1905—1906 julkaistujen kirjasten osalta.

Marxia ja marxilaisuutta käsittelevä kirjallisuus on tavattoman laaja. Mainitsemme siitä vain oleellisimman ja jaamme kirjoittajat kolmeen perusryhmään: marxilaisiin, jotka olennaisessa ovat Marxin katsantokannalla; porvarillisiin kirjailijoihin, jotka tosiasiallisesti suhtautuvat marxilaisuuteen vihamielisesti, ja revisionisteihin, jotka näennäisesti tunnustavat joitakin marxilaisuuden perustoja, mutta todellisuudessa vaihtavat marxilaisuuden porvarillisiin katsomuksiin. Revisionismin omalaatuisena venäläisenä muunnoksena tulee pitää narodnikkilaista suhtautumista Marxiin. W. Sombart esittää laatimassaan „Ein Beitrag zur Bibliographie des Marxismus” (Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik, XX, 2. Heft, 1905, S.S. 413—430) * varsin vällinainen, 300 nimikettä käsittävän luettelon. Sen täydennykseksi ks. „Neue Zeitia”, vuosien 1883—1907 ja myöhäisempien vuosien hakemistoja. Sen lisäksi ks. Josef

* — „Lisäys marxilaisuuden bibliografiaan” (Sosiaalitieteen ja sosiaalipolitiikan arkisto, XX osa, 2. nide, 1905, ss. 413—430). *Toim.*

Stammhammer: „Bibliographie des Sozialismus und Kommunismus”. Bd. I—III. Jena (1893—1909) *. Edelleen marxilaisuuden yksityiskohtaisen kirjaluetellon esittämiseksi voidaan mainita vielä: „Bibliographie der Sozialwissenschaften”. Berlin. Jahrgang 1, 1905 u. ff. **. Ks. myös *N. A. Rubakin*, „Kirjojen parissa” (II osa, 2. painos). Esitämmme tässä vain tärkeimmät. Marxin elämäkerrasta puheen ollen on mainittava ennen kaikkea *Fr. Engelsin* artikkelit „Volkskalender’issa” ***, jota Bracke julkaisi Braunschweigissä v. 1878, ja kirjassa „Handwörterbuch der Staatswissenschaften”. Bd. 6, S. 600—603. *W. Liebknecht*: „Karl Marx zum Gedächtniss”. Nürnberg. 1896. *Lafargue*: „K. Marx. Persönliche Erinnerungen”. *W. Liebknecht*: „Karl Marx”. 2 painosta. Pietari. 1906. *P. Lafargue*: „Muistelmiani K. Marxista”. Odessa. 1905. (Ks. alkuperäistä „Neue Zeit” julkaisusta IX, I.) „*K. Marxin muistolle*”. Pietari. 1908, 410 siv., kokoelma. J. Nevzorovin, N. Rozhkovin, V. Bazarovin, J. Steklovin, A. Finn-Jenotajevskin, P. Rumjantsevin, K. Rennerin, H. Roland-Holstin, V. Iljinin, R. Luxemburgin, G. Zinovjevin, J. Kamenevin, P. Orlovskin ja M. Taganskin artikkeleita. *Fr. Mehring*: „Karl Marx”. Marxin laaja englanninkielinen elämäkerta, jonka on kirjoittanut amerikkalainen sosialisti Spargo (*Spargo*: „K. Marx, his life and work”. London, 1911 ****), on epätydyttävä. Yleiskuvausta Marxin toiminnasta ks. *K. Kautskyn* kirjasta: „Die historische Leistung von K. Marx. Zum 25. Todestag des Meisters”. Berlin. 1908. Venäjännös: „K. Marx ja hänen historiallinen merkityksensä”. Pietari, 1908. Vrt. myös *Klara Zetkinin* yleistajuista kirjasta: „K. M. und sein Lebenswerk” (1913) *****. Muistelmia Marxista: *Annenkovin* muistelmat aikakauslehdessä „Vestnik Jevropy”, 1880, № 4 (sekä „Muistelmia”, III osa. „Merkittävä vuosikymmen”). Pietari. 1882) ja *Karl Schurz*in muistelmat „Russkoje Bogatstvossa”, 1906, № 12; *M. Kovalevskin* muistelmat „Vestnik Jevropyssa”, 1909, VI ja seur.

* — Josef Stammhammer. „Sozialismin ja kommunismin bibliografia”. 1—III osa. Jena (1893—1909). *Toim.*

** — „Sosiaalitieteiden bibliografia”. Berliini. I. vuosikerta, 1905 ja seur. *Toim.*

*** — „Kansankalenteri”. *Toim.*

**** — *Spargo*. „K. Marx, hänen elämänsä ja toimintansa”. Lontoo, 1911. *Toim.*

***** — *Klara Zetkin*. „Karl Marx ja hänen elämäntyönsä” (1913). *Toim.*

Kysymystä marxilaisuuden filosofiasta ja historiallisesta materialismista on käsitellyt parhaiten G. V. Plehanov: „20 vuoden ajalta”. Pietari, 1909, 3. painos; „Puolustuksesta hyökkäykseen”. Pietari, 1910; „Marxilaisuuden peruskysymykset”. Pietari, 1908; „Arvostelijaimme arvostelua”. Pietari, 1906; „Monistisen historiankäsitteksen kehityksestä”. Pietari, 1908, y.m. teokset. *Antonio Labriola*: „Materialistisesta historiankäsitteyksestä”. Pietari, 1898. *Saman tekijän*: „Historiallinen materialismi ja filosofia”. Pietari, 1906. *Fr. Mehring*: „Historiallisesta materialismista”. Pietari, 1906 (2 painosta: „Prosvestshenijen” ja „Molotin”). *Saman tekijän*: „Legenda Lessingistä”. Pietari, 1908 („Znanije”). Vrt. myös (ei-marxilaisen) *Ch. Andlerin*: „Kommunistinen Manifesti. Historia, johdanto, kommentaareja”. Pietari, 1906. Ks. myös „Historiallinen materialismi”. Pietari, 1908, kokoelma Engelsin, Kautskyn, Lafargue’in ja monien muiden kirjoituksia. *L. Axelrod*: „Filosofisia kirjoituksia. Vastaus historiallisen materialismin filosofisille arvostelijoille”. Pietari, 1906. *E. Untermann*: „Die logischen Mängel des engeren Marxismus”. München, 1910* (753 sivua — laaja, mutta köykäinen teos), jossa aivan erikokoisesti puolustetaan Dietzgenin onnistumattomia marxilaisuudesta poikkeamia. *Hugo Riekes*: „Die philosophische Wurzel des Marxismus”, julkaistu „Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft”issa”, 62. Jahrgang, 1906, 3. Heft, S. 407—432**, mielenkiintoinen Marxin katsomusten vastustajan teos, jossa tuo vastustaja näyttää näiden katsomusten olevan filosofisesti eheitä materialismin kannalta katsoen. *Benno Erdmann*: „Die philosophischen Voraussetzungen der materialistischen Geschichtsauffassung”, julkaistu „Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft”issa” (Schmollers Jahrbuch). 1907, 3. Heft, S. 1—56***, siinä on hyvin hyödyllisiä formulointeja Marxin filosofisen materialismin eräistä perusväittämistä ja yhteen veto niistä vastaväitteistä, joita esitetään kantilaisuuden ja

* — *E. Untermann*. „Ortodoksisen marxilaisuuden loogillisia vajavaisuuksia”. München, 1910. *Toim.*

** — *Hugo Riekes*. „Marxilaisuuden filosofiset juuret” „Valtiotieteiden aikakauskirjassa”, 62. vuosikerta, 1906, 3. vihko, ss. 407—432. *Toim.*

*** — *Benno Erdmann*. „Materialistisen historiankäsitteksen filosofiset edellytykset” „Lainsäädännön, Hallinnan ja Kansantalouden vuosikirjassa” (Schmollerin vuosikirja). 1907, 3. vihko, ss. 1—56. *Toim.*

yleensä agnostisismien tavanomaiselta katsantokannalta. *R. Stammler* (kantilainen): „Wirtschaft und Recht nach der materialistischen Geschichtsauffassung”. 2 painosta. Lpz. 1906 *. *Woltmann* (samoin kantilainen): „Historiallinen materialismi”, venäjännös, 1901. *Vorländer* (samoin): „Kant ja Marx”. Pietari, 1909. Vrt. myös väittelyä A. Bogdanovin, V. Bazarovin y.m. („Kirjoitelmia marxilaisuuden filosofian johdosta”, Pietari, 1908. *A. Bogdanov*: „Suuren fetishismin luhistuminen”. Moskova, 1909 y.m. teokset) ja V. Iljinin välillä („Materialismi ja empiriokritisismi”. Moskova, 1909). Historiallista materialismia ja etiikkaa koskevasta kysymyksestä: *K. Kautsky*: „Etiikka ja materialistinen historiankäsitys”. Pietari, 1906 ja Kautskyn lukuisat muut teokset. Sitten *Boudin*: „Das theoretische System von K. Marx”. Stuttg. 1909 (*L. B. Boudin*: „K. Marxin teoreettinen järjestelmä uusimman arvostelun valossa”, venäjännös englannin kielestä, toimittaja V. Zaslitsch. Pietari, 1908). *Hermann Gorter*: „Der historische Materialismus”, 1909 **. Marxilaisuuden vastustajain teoksista mainitsemme *Tugan-Baranovskin* kirjan: „Marxilaisuuden teoreettiset perustat”. Pietari, 1907. *S. Prokopovitch*: „Marxin arvostelua”. Pietari, 1901. *Hammacher*: „Das philosophisch-ökonomische System des Marxismus” (Lpz. 1910 ***, 730 sivua — sitaattikokoelma). *W. Sombart*: „Sosialismi ja sosiaalinen liike XIX vuosisadalla”. Pietari. *Max Adler* (kantilainen): „Kausalität und Teleologie” (Wien, 1909: „Marx-Studien”) ja „Marx als Denker” ****.

Huomion arvoinen on hegeliläisen idealistin *Giov. Gentilen* kirja: „La philosophia di Marx” (Pisa. 1899) ***** , — tekijä tähdentää Marxin materialistisen dialektiikan eräitä tärkeitä puolia, joihin kantilaiset, positivistit y.m.s. eivät tavallisesti kiinnitä huomiota, — ja *Lévyin* kirja: „Feuerbach” — eräästä Marxin tärkeimmästä edeltäjästä filosofiasa. Hyödyllinen on *Tshernyshevin* laatima useista Marxin teoksista valittujen sitaattien kokoelma: „Marxilaisen

* — *R. Stammler*. „Talous ja oikeus materialistisen historiankäsitteen kannalta katsoen”. 2 painosta. Leipzig. 1906. *Toim.*

** — *Hermann Gorter*. „Historiallinen materialismi”. 1909. *Toim.*

*** — *Hammacher*. „Marxilaisuuden filosofis-taloudellinen järjestelmä” (Leipzig. 1910). *Toim.*

**** — *Max Adler*. „Syysuhde ja tarkoituseräisyysoppi” (Wien. 1909. „Marx-tutkimuksia”) ja „Marx ajattelijana”. *Toim.*

***** — *Giovanni Gentile*. „Marxin filosofia” (Pisa. 1899). *Toim.*

muistio". Pietari („Delo"), 1908. Marxin taloudellista oppia käsittelevistä: *K. Kautsky*: „Marxin taloudellinen oppi" (monta venäjänkielistä painosta), *samoin hänen*: „Agraarikysymys", „Erfurtin ohjelma" ja lukuisat kirjaset. Vrt. vielä *Bernstein*: „Marxin taloudellinen oppi". „Pääoman" 3. osa (v. 1905 venäjännös); *Gabriel Deville*: „Pääoma" („Pääoman" I osan esittelyä, v. 1907 venäjännös). Niin sanotun revisionismin edustajana marxilaisten keskuudessa agraarikysymyksen alalla on *E. David*: „Sosialismi ja maatalous" (venäjännös. Pietari, 1902). Revisionismin arvostelua ks. *V. Iljiniltä*: „Agraarikysymys", I osa, Pietari, 1908. Ks. myös *V. Iljin*: „Kapitalismin kehitys Venäjällä". 2. painos, Pietari, 1908, ja *samoin hänen*: „Taloudellisia tutkielmia ja kirjoituksia". Pietari, 1899. *V. Iljin*: „Uusia tietoja kapitalismin kehityslaeista maanviljelyksessä", I vihko, 1917. Marxin katsomusten soveltamista, muutamain poikkeamin, uusimpiin Ranskan agraarisuhteita koskeviin tietoihin ks. *Compère-Morelilta*: „La question agraire et le socialisme en France". Paris. 1912* (455 sivua). Marxin taloudellisten katsomusten edelleen kehittämistä talouselämän uusimpiin ilmiöihin sovellettuna ks. *Hilferdingiltä*: „Finanssipääoma". Pietari, 1911. (Niiden perusvirheiden oikaisua, joita tekijällä on arvoteorian kysymyksissä, ks. Kautskylta „Neue Zeit" lehdestä: „Gold, Papier und Ware" — „Kulta, paperiraha ja tavara" — 30, I; 1912, S. 837, 886.) *V. Iljin*: „Imperialismi kapitalismin uusimpana vaiheena". 1917. *P. Maslov* poikkeaa marxilaisuudesta oleellisissa kohdissa kirjoissaan: „Agraarikysymys" (2 osaa) ja „Kansantalouden kehityksen teoria" (Pietari, 1910). Eräiden tällaisten poikkeamien arvostelua ks. Kautskylta „Neue Zeittista", XXIX, 1, 1911, artikkeli: „Malthusianismi ja sosialismi".

Marxin taloudellisen opin arvostelua porvarillisten professorien keskuudessa laajasti levinneen „rajahyöty"-teorian kannalta: *Böhm-Bawerk*: „Zum Abschluss des Marxschen Systems" (Brl. 1896, „Staatswiss. Arbeiten", Festgabe für K. Knies). On olemassa venäjännös: Pietari,

---

* — *Compère-Morel*. „Agraarikysymys ja sosialismi Ranskassa". Pariisi. 1912. *Toim.*

1897, „Marxin teoria ja sen arvostelua”, ja *saman tekijän*: „Kapital und Kapitalzins”, 2 painosta, Insbr. 1900—1902, 2 osaa („Pääoma ja voitto”. Pietari, 1909). Edelleen ks.: *Riekès*: „Wert und Tauschwert” (1899)*; *v. Borkiewicz*: „Wertrechnung u. Preisrechnung im Marxschen System” (Archiv f. Sozialw., 1906—1907)**; *Leo v. Buch*: Über die Elemente d. polit. Ökonomie. I. Th. Die Intensität d. Arbeit, Wert u. Preis*** (julkaistu myös venäjän kielellä). Böhmer-Bawerkin arvostelun erittelyä marxilaiselta katsantokannalta: *Hilferding*: „Böhmer-Bawerks Marx-Kritik” („Marx-Studien”, Bd. I. Wien, 1904)**** ja muut pienemmät „Neue Zeitissa” julkaistut kirjoitukset.

Kahdesta marxilaisuuden tulkinnassa ja kehittämisessä esiintyvistä perussuuntauksista — „revisionistisesta” ja radikaalisesta („ortodoksisesta”), ks. *Ed. Bernstein*: „Sosialismin edellytykset ja sosialidemokratian tehtävät” (saksank. alkuper. Stuttg. 1899; venäjännös „Historiallinen materialismi”, Pietari, 1901. „Sosiaalisia ongelmia”, Moskova, 1901), vrt. myös *saman tekijän*: „Kirjoitelmia sosialismin historiasta ja teoriasta”. Pietari, 1902. Vastaus hänelle: *K. Kautsky*: „Bernstein ja sosialidemokraattien ohjelma” (saksank. alkuper. Stuttg. 1899. Venäjännöksestä 4 painosta vv. 1905—1906). Ranskalaisesta marxilaisesta kirjallisuudesta: *Jules Guesde*: „Quatre ans de lutte des classes”, „En gardel”, „Questions d’hier et d’aujourd’hui” (Paris, 1911)*****; *P. Lafargue*: „Le déterminisme économique de K. Marx” (Paris, 1909)*****. *Ant. Pannekoek*: „Zwei Tendenzen in der Arbeiter-Bewegung”*****.

Marxin esittämää pääoman kasautumisen teoriaa käsittelevä *Rosa Luxemburgin* uusi teos: „Die Akkumulation des Kapitals” (Brl. 1913)***** ja Luxemburgin niiden virheiden erittely, joita hän on tehnyt Marxin teoriaa

* — *Riekès*. „Arvo ja vaihtoarvo” (1899). *Toim.*

** — *Borkiewicz*. „Arvon ja hinnan määrittely Marxin järjestelmässä” (Sosiaalitteteiden arkisto. 1906—1907). *Toim.*

*** — *L. Buch*. „Poliittisen taloustieteen peruselementeistä. I osa. Työn voimaperäisyys, arvo ja hinta”. *Toim.*

**** — *Hilferding*. „Böhmer-Bawerk Marxin arvostelijana” („Marx-tutkimuksia”, I osa, Wien, 1904). *Toim.*

***** — *Jules Guesde*. „Neljä vuotta luokkataistelua”, „Vartiossa!”, „Eiispäivän ja tämän päivän kysymykset” (Pariisi, 1911). *Toim.*

***** — *P. Lafargue*. „K. Marxin taloudellinen determinismi” (Pariisi, 1909). *Toim.*

***** — *A. Pannekoek*. „Kaksi tendenssiä työväenliikkeessä”. *Toim.*

***** — *Rosa Luxemburg*. „Pääoman kasautuminen” (Berliini, 1913). *Toim.*

tulkitessaan, *Otto Bauerilla* kirjassa: „Die Akkumulation des Kapitals” („Neue Zeit”, 31. osa, 1913, I, S.S. 831 u. 862) *. *Eckstein* „Vorwärtsissä”, 1913 ja *Pannekoek* „Bremer Bürger-Zeitungissa”, 1913.

Vanhempaa venäläistä kirjallisuutta Marxista: *B. Tshitsherin*: „Saksalaiset sosialistit”, julkaistu Bezobrazovin „Valtiotietojen kokoelmassa”, Pietari, 1888, ja „Valtioppien historia”, 5. osa, Moskova, 1902, s. 156. *Sieberin* vastaus: „Saksalaiset taloustieteilijät hra Tshitsherinin lasien läpi katsottuina” „Kootuissa teoksissa”, II osa, Pietari, 1900. *L. Slonimski*: „K. Marxin taloudellinen oppi”. Pietari, 1898. *N. Sieber*: „David Ricardo ja K. Marx, heidän yhteiskunnallis-taloudelliset tutkielmansa”. Pietari, 1885 ja „Kootut teokset”, 2 osaa, Pietari, 1900. *I. Kaufmannin* (I. K—n) arvostelu „Pääomasta” aikakauslehdessä „Vestnik Jevropy”, 1872, № 5 — se on merkittävä siksi, että „Pääoman” 2. painoksen jälkilauseessa Marx siteeraa I. K—n päätelmiä tunnustaen, että niissä on tulkittu oikein hänen materialistis-dialektista metodologiaan.

Venäläiset narodnikit marxilaisuudesta: *N. K. Mihailovski* „Russkoje Bogatstvossa” 1894, № 10; 1895, №№ 1 ja 2, julkaistu uudelleen kootuissa teoksissa, P. Struven „Kriittillisten huomautusten” johdosta (Pietari, 1894), joita *K. Tulin* (V. Iljin) on eritellyt marxilaiselta kannalta teoksessa: „Aineistoa taloudellisen kehityksemme luonnehtimiseksi” (Pietari, 1895, sensuuri on hävittänyt sen), julkaistu uudelleen *V. Iljinin* kirjassa: „Kahdentoista vuoden ajalta”. Pietari, 1908. Edelleen, narodnikkilaisesta kirjallisuudesta: *V.V.*: „Suuntamme”. Pietari, 1892. *Saman tekijän*: „70-luvulta 1900-luvulle”. Pietari, 1907. *Nikolai* — on: „Katsauksia reforminjälkeiseen yhteiskunnalliseen talouteemme”. Pietari, 1893. *V. Tshernov*: „Marxilaisuus ja agraarikysymys”. Pietari, 1906. *Saman tekijän*: „Filosofisia ja sosiologisia tutkielmia”, Pietari, 1907.

Narodnikkien lisäksi mainitsemme vielä: *N. Karejev*: „Vanhoja ja uusia tutkielmia historiallisesta materialismista”. Pietari, 1896. 2. painos, 1913, otsikoituna: „Taloudellisen materialismin arvostelua”. *Masaryk*: „Marxilaisuus-

* — *Otto Bauer*. „Pääoman kasautuminen” („Uusi Aika”, 31. osa, 1913, I, ss. 831 ja 862). *Toim.*

den filosofiset ja sosiologiset perustat". Moskova, 1900. Croce: „Historiallinen materialismi ja marxilainen taloustiede”. Pietari, 1902.

Marxin katsomusten oikeaa arviointia varten on ehdottoman välttämätöntä tutustua hänen lähimmän aateveljensä ja työtoverinsa *Friedrich Engelsin* teoksiin. Marxilaisuutta ei voida käsittää eikä liioin tulkita ehyesti, ellei oteta huomioon *kaikkia* Engelsin teoksia.

Marxin arvostelua anarkismin kannalta ks. *V. Tsherkovilta*: „Marxilaisuuden doktriinit”, Pietari, 1905, 2 osaa; *V. Tucker*: „Kirjan asemesta”. Moskova, 1907. Syndikalisti *Sorel*: „Sosiaalisia kirjoitelmia nykyajan taloudesta”. Moskova, 1908.

ERÄS SODASTA PUHUVA SAKSALAINEN ÄÄNI

...„Maailman kuva on muuttunut yhdessä yössä... Jokainen vierittää syyn naapurinsa niskoille. Jokainen ilmoittaa puolustautuvansa ja toimivansa vain siksi, että on pakko puolustautua. Kaikki, näettekös, puolustavat vain pyhimpiä kalleuksiaan, kotiliettään, synnyinmaataan... Kansallinen turhamaisuus ja kansallinen intoilu juhlivat voittoaan... Yksinpä suuri kansainvälinen työväenluokkakin... tottelee kansallista käskyä ja lyö omiaan taistelutantereilla... Sivilisaatiomme on kärsinyt vararikon... Euroopan kuuluisuuden saaneita kirjailijoita ei hävetä esiintyä silmittömän kiihkeinä shovinisteina... Me luotimme liian lujasti siihen, että taloudellisen rappion pelko voi hillitä imperialistista mieltömyyttä... Me elämme kautta, jolloin käydään avointa imperialistista sotaa maallisesta hegemoniasta. Missään ei ole merkkiäkään siitä, että kysymyksessä olisivat suuret aatteet, paitsi ehkä sitä, mikä koskee Venäjän minotauroksen,... tsaarin ja hänen suuriruhtinaidensa kukittamista, jotka ovat luovuttaneet pyövelien käsiin maansa jaloimpia miehiä... Mutta emmekö me näe, miten ylväästä Ranskasta, vapausaatteiden kantajasta, tulee pyövelitsaarin liittolainen? miten rehellinen Saksa... rikkoo sanansa ja kuristaa onnetonta puolueetonta Belgiaa?.. Mikä on oleva lopputulos? Jos kurjuus käy ylettömän suureksi, jos epätoivo pääsee vallalle, jos veli tuntee vihollisen sotilastamineissa olevan veljensä,—niin ehkä tapahtuu vielä jotain tuiki odottamatonta, ehkä aseet käännetään niitä kohden, jotka yllyttävät sotaan, ehkä kansat, joihin on juurutettu vihaa, unohtavat sen ja yhtäkkiä liittyvät yhteen. Emme halua ruveta ennustelemaan, mutta jos Euroopan sota lähentää meitä askelen mitan Euroopan sosiaaliseen tasavaltaan, niin tämä sota ei sitten olekaan ollut niin mieletön kuin miltä se nyt näyttää”.

Kenen ääni tämä on? Ehkä saksalaisen sosialidemokraatin?

Mihin heistä olisi! Heistä, Kautsky etunenässään, on tullut nyt „viheliäisiä vastavallankumouksellisia lörpöttelijöitä”³⁷, niinkuin Marx nimitti niitä saksalaisia sosialidemokraatteja, jotka heti sosialistilain julkaisemisen jälkeen

käyttäytyivät „ajan mukaan”, samoin kuin Haase, Kautsky, Südekum ja kumpp. meidän päivinäimme.

Ei, esittämämme sitaatti on otettu pikkuporvarillisten kristillisten demokraattien aikakauslehdestä, jota kunnan pappien seura julkaisee Zürichissä („Neue Wege, Blätter für religiöse Arbeit”, 1914, September*). Moiseen häpeään sitä on jouduttu: uskovaiset poroporvarit puhuvat jo sellaistaakin, ettei olisi pahitteeksi kääntää aseita niitä kohden, jotka „yllyttävät sotaan”, mutta „arvovaltaiset” sosialidemokraatit, sellaiset kuin Kautsky, puolustelevat „tieteellisesti” mitä alhaisinta shovinismia tai, sellaiset kuin Plehanov, julistavat porvaristonvastaisen kansalaissodan propagoinnin vahingolliseksi „utopiaksi”!!

Niin, jos moiset „socialidemokraatit” haluavat olla enemmistönä ja muodostaa virallisen „Internationalen” (=liiton kansallisen shovinismin kansainvälistä puolustamista varten), niin eiköhän liene parasta luopua heidän tahraamastaan ja halventamastaan „socialidemokraattien” nimityksestä ja palata jälleen vanhaan marxilaiseen nimitykseen — kommunistit? Kautsky uhkasi tehdä sen, kun bernsteiniläiset opportunistit näyttivät ryhtyvän virallisesti valtaamaan Saksan puoluetta. Se, mikä hänen huulillaan oli pelkkä uhkaus, taitaa muuttua toisilla *teoksi*.

„Sotsial-Demokrat” № 34,
joulukuun 5 pnä 1914

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

---

* — „Uusia teitä, uskontopropagandalehtisiä”, 1914, syyskuu. *Toim.*

KUOLLUT SHOVINISMI JA ELÄVÄ SOSIALISMI

(KUINKA INTERNATIONALE VOIDAAN JÄLLEENRAKENTAA?)

Viimeisten vuosikymmenien kuluessa Saksan sosialidemokratia oli esikuvana Venäjän sosialidemokratialle ja vieläpä suuremmassa määrin kuin koko maailman sosialidemokratialle. Sen vuoksi on ymmärrettävää, ettei voida suhtautua tietoisesti, s.o. arvostelevasti, nykyään vallalla olevaan sosialipatriotismiin eli „socialistiseen” shovinismiin, ellei selvitetä mahdollisimman tarkasti omaa suhdetta tähän sosialidemokratiaan. Mitä se on ollut? mitä se on? mitä siitä tulee?

Ensimmäiseen kysymykseen voi antaa vastauksen vuonna 1909 julkaistu ja monille Euroopan kielille käännetty K. Kautskyn kirjanen „Tie valtaan”, jossa II Internationalen auktoriteettisin kirjailija on esittänyt täydellisimmän ja saksalaisille sosialidemokraateille (heidän antamiensa toiveiden kannalta) edullisimmän katsomukset aikakautemme tehtävistä. Palautamme tarkemmin mieleen tuon kirjasen; se on oleva sitä hyödyllisempää, mitä useammin nykyään hyljeksitään häpeällisesti „unohdettuja sanoja”.

Socialidemokratia on „vallankumouksellinen puolue” (kirjaseen ensimmäinen lause), ei ainoastaan siinä mielessä, missä höyrykone on vallankumouksellinen, vaan „vielä muussakin mielessä”. Se pyrkii proletariaatin suorittamaan poliittisen vallan valtaamiseen, proletariaatin diktatuuriin. Kautsky tekee pilkkaa niistä, jotka „eivät luota vallankumoukseen”, ja kirjoittaa: „Jokaisen huomattavan liikehittimisen ja kapinan yhteydessä meidän on luonnollisesti otettava huomioon tappion mahdollisuus. Ennen taistelua

vain hupsu voi luulla olevansa aivan varma voitosta". „Asiamme suoranaista kavaltamista" olisi se, jos kieltäydettäisiin ottamasta huomioon voiton mahdollisuus. Kun sota syttyy, on vallankumous mahdollinen niin sodan aikana kuin sen jälkeenkin. Nimenomaan milloin luokkaristiriitojen kärjistyminen johtaa vallankumoukseen, sitä ei voida määritellä, mutta „voin väittää aivan varmasti, että vallankumous, jonka sota tuo tullessaan, puhkeaa joko sodan aikana tai välittömästi sen jälkeen": ei ole mitään sen latteampaa kuin on „rauhallisen sosialismiin kasvamisen" teoria. „Ei ole mitään sen erheellisempää kuin se mielipide, että taloudellisen välttämättömyyden tietoaaminen muka merkitsee tahdon heikkenemistä". „Taistelun haluna tahdon määräävät: 1) taistelun hinta; 2) voiman tunto ja 3) todellinen voima". Kun Engelsin kuuluisaa „Luokkataistelut Ranskassa" teoksen esipuhetta yritettiin (muun muassa „Vorwärtsissä"*) tulkita opportunistin mielessä, niin Engels kiivastui ja sanoi „häpeälliseksi" sellaista oletusta, että hän on „hinnalla millä hyvänsä hankitun laillisuuden rauhallinen ihailija". „Meillä on täysi syy ajatella, että olemme astumassa valtiovallasta käytävän taistelun kauteen"; tämä taistelu voi kestää vuosikymmeniä, sitä emme tiedä, mutta „kaiken todennäköisyyden mukaan se johtaa lähitulevaisuudessa proletariaatin huomattavaan voimistumiseen, ellei sen diktatuuriin Länsi-Euroopassa". Vallankumoukselliset ainekset lisääntyvät: vuonna 1895 Saksan 10 miljoonasta valitsijasta oli proletaareja 6 miljoonaa ja 3½ miljoonaa sellaisia, joiden edut oli sidottu yksityisomistukseen. Vuonna 1907 viimeksi mainittujen lukumäärä lisääntyi 0,03 miljoonalla ja ensiksi mainittujen 1,6 miljoonalla! Ja „eteenpäinkulkuvauhti käy heti erittäin nopeaksi, kun koittaa vallankumouksellisen kuohunnan aika". Luokkaristiriidat eivät heikkene, vaan kärjistyvät, elämä käy yhä kalliimmaksi ja imperialistinen kilpataistelu, militarismi, aivan raivoisaksi. Lähenee „uusi vallankumousten aika-kaus". Verojen mietetön kasvu „olisi jo aikoja sitten johtanut sotaan, joka on ainoa vallankumouksen vaihtoehto... jollei juuri tämä vallankumous vaihtoehtona olisi vieläkin lähempänä sodan kuin aseellisen rauhan jälkeen".

---

* — „Eteenpäin". *Toim.*

„Maailmansota käy uhkaavan läheiseksi; ja sota merkitsee myös vallankumousta”. Vielä v. 1891 Engels saattoi pelätä ennen aikaista vallankumousta Saksassa, mutta sen jälkeen „tilanne on muuttunut suuresti”. Proletariaatti „ei voi enää puhua *ennen aikaisesta* (kursivointi Kautskyn) vallankumouksesta”. Pikkuporvaristo on hyvin epäluotettavaa ja suhtautuu entistä vihamielisemmin proletariaattiin, mutta kriisin kaudella se „voi joukoittain siirtyä meidän puolellemme”. Kysymys on vain siitä, että sosialidemokratia „pysyisi järkkymättömänä, johdonmukaisena ja leppymättömänä”. On epäilemätöntä, että olemme astuneet vallankumouskauteen.

Tällä tavalla Kautsky kirjoitti jo ammoisina aikoina, kokonaista viisi vuotta sitten. Sellaista oli tai oikeammin sanoen lupasi olla Saksan sosialidemokratia. Sellaista sosialidemokratiaa voitiin ja tuli kunnioittaa.

Katsokaapa, mitä tuo Kautsky nyt kirjoittaa. Tässä tärkeimmät kohdat hänen artikkelistaan „Sosialidemokratia sodan aikana” („Neue Zeit”* № 1, 2/X 1914): „Puolueemme on käsitellyt paljon harvemmin sitä kysymystä, miten on käytäydyttävä sodan aikana, kuin sitä, miten sota estetään”... „Hallitus ei ole milloinkaan niin voimakas, puolueet eivät ole milloinkaan niin heikkoja kuin sodan alussa”. „Sota-aika on vähiten sopivaa aikaa rauhallista pohdiskelua varten”. „Nyt on käytännön kysymyksenä: oman maan voitto vaiko tappio”. Sopimus sotivien maiden puolueiden kesken sodanvastaisista toiminnoista? „Käytännössä ei ole vielä milloinkaan kokeiltu mitään sellaista. Olemme aina väittäneet sen olevan mahdotonta”... Ranskalaisen ja saksalaisten sosialistien välinen erimielisyys „ei ole periaatteellista” (kummatkin puolustavat isänmaata)... „Kaikkien maiden sosialidemokraateilla on yhtäläinen oikeus tai yhtäläinen velvollisuus osallistua isänmaan puolustukseen: yhdenkään kansakunnan ei pidä moittia siitä toista”... „Internationaleko kärsinyt vararikon?” „Puolueko kieltäytynyt puolustamasta suoraan puolueperiaatteitaan sodan aikana?” (Mehringin sanat lehden samasta numerosta.) Erheellinen mielipide... Ei ole mitään syytä tuollaiseen pessimismiin... Erimielisyys ei ole periaatteellista...

* — „Uusi Aika”. Toim.

Periaatteiden yhteisyys säilyy... Ellei alistuttaisi sota-ajan lakeihin, johtaisi se „yksinkertaisesti lehdistömme lakkauttamiseen”. Näihin lakeihin alistuminen „merkitsee yhtä vähän kieltäytymistä puolueperiaatteiden puolustamisesta kuin puoluelehdistömme samantapainen toiminta sosialistivastaisen poikkeuslain Damokleen miekan alla”.

Olemme tarkoituksellisesti esittäneet alkuperäiset sitaattit, sillä on vaikea uskoa, että tuollaisia asioita on voitu kirjoittaa. Kirjallisuudesta (paitsi ehkä suoranaisten luopioiden „kirjallisuutta”) on vaikea löytää näin omahyväisiä typeryyksiä, näin häpeällistä... totuudesta poikkeamista, näin rumaa kieräilyä, jolla verhotaan mitä ilmeisintä luopumista niin sosialismista yleensä kuin niistä tarkoista kansainvälisistä päätöksistäkin, jotka on hyväksytty yksimielisesti (esim. Stuttgartissa ja varsinkin Baselissa) juuri nykyisen luontoista Euroopan sota-aikaa silmällä pitäen! Olisi kunnioituksen puutteita lukijaa kohtaan, jos ottaisimme „vakavalta kannalta” Kautskyn väitteet ja yrittäisimme „analysoida” niitä: sillä kun Euroopan sota ei monessakaan suhteessa muistuta tavallista ja „pientä” juutalaispogromia, niin „socialistiset” todistusperusteet, joilla puolustellaan tähän sotaan osallistumista, sitävastoin muistuttavat täydellisesti niitä „demokraattisia” todistusperusteita, joilla puolustellaan juutalaispogromiin osallistumista. Pogromin puolustukseksi esitettyjä todistusperusteita ei analysoida: niistä vain mainitaan niiden kirjoittajien sitomiseksi häpeäpaaluun kaikkien tietoisien työläisten edessä.

Mutta miten on voinut käydä niin, kysyy lukija, että II Internationalen huomatuin auktoriteetti, että kirjailija, joka on puolustanut artikkelimme alussa esitettyjä katsomuksia, on vajonnut niin syväälle, että hänen asemansa on „kurjempi kuin luopion”? Se on käsittämätöntä vain sille, vastaamme me, joka — ehkä tahtomattaan — on sillä kannalla, että oikeastaan ei ole tapahtunutkaan mitään erikoista, että on helppo „rakentaa sopu ja unohtaa” j.n.e., s.o. nimenomaan luopiomaisella kannalla. Mutta ken on vakavissaan ja vilpittömästi tunnustanut socialistiset vakaamukset ja hyväksynyt artikkelin alussa esitetyt katsomukset, häntä ei ihmetytä se, että „„Vorwärts” on kuollut” (L. Martovin sanonta pariisilaisessa „Golosissa”) ja Kautsky „on kuollut”. Eri yksilöiden vararikko ei ole mikään ihme suurten

maailmanmurrosten kausina. Erittäin suurista ansioistaan huolimatta Kautsky ei ole milloinkaan ollut niitä miehiä, jotka ovat suurten kriisien aikana asettuneet heti marxilaisiin taisteluasemiin (palauttakaamme mieleen hänen horjuntansa millerandismi-kysymyksessä ³⁸).

Meillä on nykyään juuri sellainen kausi. „Ampukaa ensimmäisinä, herrat porvarit!” kirjoitti Engels v. 1891 puolustaen (ja aivan oikein) sitä, että meidän, vallankumouksellisten, on käytettävä porvarillista laillisuutta niin sanotun rauhallisen perustuslaillisen kehityksen kaudella. Engelsin ajatus oli selvääkin selvempi: me, tietoiset työläiset, ammunne seuraavina; siirtyäksemme vaalilipusta „ammuntaan” (s.o. kansalaissotaan) meidän on edullisempaa käyttää nyt hyväksemme hetkeä, jolloin porvaristo itse hajottaa pystyttämänsä laillisuuden perustan. Ja v. 1909 Kautsky ilmaisi kieltämättä kaikkien vallankumouksellisten sosialidemokraattien mielipiteen sanoessaan, että vallankumous Euroopassa ei voi nyt olla *ennenaikainen* ja että sota merkitsee vallankumousta.

Mutta „rauhallisen” aikakauden vuosikymmenet jättivät jälkensä: ne loivat kiertämättömästi opportunismien kaikissa maissa ja turvasivat sille valta-aseman parlamentti-, ammattiliitto-, sanomalehti- y.m. kihojen keskuudessa. Euroopassa ei ole ainoatakaan maata, jossa ei olisi muodossa tai toisessa käyty pitkällistä ja sitkeää taistelua opportunismia vastaan, jota koko porvaristo on miljoonin keinoin tukenut vallankumouksellisen proletariaatin rappeuttamiseksi ja heikentämiseksi. Sama Kautsky kirjoitti 15 vuotta sitten, bernsteiniläisyyden ³⁹ alkuajoina, että jos opportunismi muuttuisi mielialasta suuntaukseksi, niin kah-tijakautumisesta tulisi päivänkysymys. Ja meillä Venäjällä työväenluokan sosialidemokraattisen puolueen luonut vanha „Iskra” kirjoitti 2. numerossaan, vuoden 1901 alussa, artikkelissa „XX vuosisadan kynnyksellä”, että XX vuosisadan vallankumouksellisella luokalla on (niinkuin XVIII vuosisadan vallankumouksellisella luokalla, porvaristolla) oma *Girondensa* ja oma *Vuorensa* ⁴⁰.

Euroopan sota merkitsee mitä suurinta historiallista kriisiä, uuden aikakauden alkua. Kuten jokainen kriisi, sota kärjisti syvällä piilleitä ristiriitoja ja toi ne ilmi, repi rikki kaikki ulkokultaisuuden pottävät naamiot, heitti syrjään

kaiken sovinnaisuuden, hävitti mädät tai jo mätänevät auktoriteetit. (Tähän, sulkeissa sanottuna, sisältyy kaikkien kriisien hyväatekevä ja edistysellinen vaikutus, jota eivät käsitä vain tylsät „rauhallisen kehityksen” ihailijat.) II Internationale, joka 25—45 vuodessa (riippuen siitä, lasketaanko vuodesta 1870 vai 1889) ehti tehdä erittäin tärkeän ja hyödyllisen työn sosialismin laajan levittämisen sekä sen voimien valmistelevan, yksinkertaisen, ensimmäisen järjestämisen alalla, on täyttänyt historiallisen tehtävänsä ja kuollut pikemminkin opportunistien kuin von Kluckien voittamana. Antaa kuolleitten haudata kuolleensa. Antaa tyhjäänpäiväisten touhuilijain (jollei shovinistien ja opportunistien vehkeilevien lakeijain) „ahertaa” nyt Vanderveldien ja Sembat’in saattamiseksi yhteen Kautskyn ja Haasen kanssa, aivan kuin edessämme olisi Ivan Ivanytsh, joka on haukkunut Ivan Nikiforytshia „hanheksi” ja kaipaa sitä, että kaverit „tönisivät” häntä vihamiestään kohti. Internationale ei merkitse sitä, että yhden pöydän ääressä istuisivat ja kirjoittelisivat tekohurskasta ja monimutkaista päätöslauselmaa ihmiset, joiden mielestä todellista internationalismia on se, kun saksalaiset sosialistit puolustelevat Saksan porvariston kehotusta ampua ranskalaisia työläisiä ja ranskalaiset — Ranskan porvariston kehotusta ampua saksalaisia työläisiä „isänmaan puolustuksen nimessä”!!! Internationale merkitsee sitä, että ihmiset, jotka meidän vaikeina päivinä kykenevät puolustamaan sosialistista internationalismia käytännössä, s.o. kokoamaan voimansa ja „ampumaan seuraavina” *oman* „isänmaansa” hallitusta ja komentavia luokkia kohden, lähentyisivät toisiaan (ensin aatteellisesti ja sitten, ajan tullen, organisatorisestikin). Tämä on vaikea tehtävä, joka vaatii melkoista valmistelutyötä ja suuria uhreja, eikä siitä suoriuduta tappioitta. Mutta juuri siksi, kun se ei ole helppo tehtävä, se pitää suorittaa vain niiden kanssa, jotka *haluavat* sen suorittaa eivätkä pelkää katkaista täydellisesti suhteitaan shovinisteihin ja sosialishovinismin puoltajiin.

Eniten tekevät sosialistisen eikä shovinistisen internationalen vilpittömän eikä kaksinaamaisen ennallistamisen hyväksi sellaiset miehet kuin Pannekoek, joka artikkelissaan „Internationalen vararikko” kirjoitti: „jos johtomiehet kokoontuvat yhteen ja yrittävät liimata paikkoja

erimielisyyksien päälle, niin sillä ei tule olemaan mitään merkitystä”.

Sanokaamme suoraan niin kuin asia on: sota kuitenkin *pakottaa* tekemään sen, ellei huomenna, niin ylihuomenna. Kansainvälisessä sosialismissa on kolme virtausta: 1) shovinistit, jotka noudattavat johdonmukaisesti opportunistin politiikkaa; 2) opportunistin johdonmukaiset viholliset, jotka kaikissa maissa alkavat jo korottaa ääntään kuuluville (opportunistit ovat lyöneet heistä suurimman osan hajalle, mutta „lyödyt armeijat ovat hyviä oppimaan”) ja kykenevät harjoittamaan vallankumouksellista toimintaa kansalaissodan suuntaan; 3) hämmentyneet ja horjuvat ihmiset, jotka nykyään laahustavat opportunistien perässä ja aiheuttavat proletariaatille eniten vahinkoa tekopyhillä yrityksillään puolustella melkein tieteellisesti ja marxilaisesti (leikki pois!) opportunistia. Osa tähän kolmanteen virtaukseen hukkuvista voidaan pelastaa ja johdattaa takaisin sosialismiin, mutta vain noudattamalla politiikkaa, joka edellyttää mitä päättäväisintä pesäeroa ja irtaantumista ensimmäisestä virtauksesta, kaikista niistä, jotka saattavat puoltaa määrärahojen puolesta äänestämistä, „isänmaan puolustusta”, „sota-ajan lakeihin alistumista”, legaalisuuteen tyytymistä, kansalaissodasta kieltäytymistä. Vain ne, jotka harjoittavat *tätä* politiikkaa, todella rakentavat sosialistista Internationalea. Otettuamme yhteyden Keskuskomitean Venäjän-kollegioon ja Pietarin työväenliikkeen johtaviin aineisiin, vaihdettuamme mielipiteitä heidän kanssaan ja tultuamme vakuuttuneiksi siitä, että perusasiassa ollaan yksimielisiä, me puolestamme voimme Pääänenkannattajan toimituksena ilmoittaa puolueemme nimessä, että vain tuohon suuntaan tehty työ on puoluekantaista ja sosialidemokraattista työtä.

Saksan sosialidemokratian kahtiajakautuminen tuntuu ajatukselta, joka „epätavallisuudellaan” monia kovasti pelottaa. Mutta objektiivinen tilanne on takeena siitä, että joko tapahtuu tämä epätavallinen (sanoivathan Adler ja Kautsky Kansainvälisen sosialistisen toimiston⁴¹ viimeksi pidetyssä istunnossa vuoden 1914 heinäkuussa, että he eivät usko ihmeisiin ja siksi he eivät usko Euroopan sotaan), — tahi me tulemme olemaan sen tuskallisen mätänemisen todistajina, mikä aikoinaan oli Saksan sosialidemokratiaa.

Niille, jotka ovat tottuneet ylettömästi „uskomaan” (*entiseen*) Saksan sosialidemokratiaan, muistutamme lopuksi vielä vain siitä, miten henkilöt, jotka monia vuosia ovat olleet vastustajiamme useissa kysymyksissä, alkavat päätyä ajatukseen tuollaisesta kahtiajakautumisesta; — miten L. Martov kirjoitti „Golosissa”: „„Vorwärts” on kuollut”; „socialidemokratia, joka ilmoittaa kieltäytyvänsä luokkataistelusta, tekisi paremmin, jos tunnustaisi avoimesti sen, mitä on, ja laskisi väliaikaisesti järjestönsä hajalle, lakkauttaisi äänenkannattajansa”; — miten Plehanov, „Golosin” lehtiselostuksen mukaan, sanoi referaatissaan: „vastustan kovasti kahtiajakautumista, mutta kun järjestön eheyden vuoksi uhrataan periaatteet, niin silloin kahtiajakautuminen on parempi kuin valheellinen yhtenäisyys”. Plehanov sanoi tämän saksalaisista radikaaleista: hän näkee rikan, joka on saksalaisten silmässä, mutta ei huomaa malkaa omassa silmässään. Se on hänen yksilöllinen erikoispiirteensä, johon me kaikki olemme tottuneet liiankin hyvin viimeisten 10 vuoden kuluessa, joiden aikana Plehanov on kannattanut radikalismia teoriassa ja opportunistia käytännössä. Ja kun sellaisetkin miehet, joilla on *tuollaisia* henkilökohtaisia... omituisuuksia, alkavat puhua saksalaisten keskuudessa tapahtuvasta kahtiajakautumisesta, niin se on ajanmerkki.

„Sotsial-Demokrat” № 35,
joulukuun 12 pnä 1914

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

ISOVENÄLÄISTEN KANSALLISUUSYLPEYDESTÄ

Miten paljon nykyään puhutaan, keskustellaan ja melutaan kansallisuudesta ja isänmaasta! Englannin liberaaliset ja radikaaliset ministerit, suuri joukko Ranskan „eturivin” sanomalehtimiehiä (jotka osoittautuivat olevan täysin yksimielisiä taantumuksen sanomalehtimiesten kanssa), suunnaton määrä Venäjän virallisia, kadettilaisia ja edistysmielisiä (aina eräisiin narodnikkilaisiin ja „marxilaisiin” saakka) kynäilijöitä — kaikki he ylistävät tuhansin tavoin „synnyinmaan” vapautta ja riippumattomuutta, kansallisen itsenäisyyden periaatteen ylevyyttä. Siinä ei saa selvää, missä päättyy pyöveli Nikolai Romanovin tai neekerien ja Intian asukkaiden piinaajien lahjottu ylistäjä ja mistä alkaa tusinaporoporvari, joka tylsäjärkisyytensä tai selkärangattomuutensa vuoksi ajautuu „virran mukana”. Eikä sen selvittäminen ole tärkeätäkään. Edessämme on hyvin laaja ja hyvin syvä aatteellinen virtaus, jonka juuret ovat sangen lujasti kietoutuneet suurvaltalaisten kansakuntien herrojen suurtilallisten ja kapitalistien etuihin. Näille luokille edullisten aatteiden propagointiin käytetään kymmeniä ja satoja miljoonia vuodessa: se on aikamoinen mylly, joka ottaa vettä kaikkialta, Menshikovista, vakuumuksellisesta shovinistista alkaen Plehanoviin ja Masloviin, Rubanovitshiin ja Smirnoviin, Kropotkiniin ja Burtseviin saakka, jotka ovat shovinisteja opportunistisuutensa tai selkärangattomuutensa vuoksi.

Koettakaamme mekin, isovenäläiset sosialidemokraatit, määritellä suhteemme tähän aatteelliseen virtaukseen. Meille, Euroopan äärimmäisen itäosan ja Aasian suuren

osan suurvaltalaisen kansakunnan edustajille, olisi sopimatonta unohtaa kansallisuuskysymyksen valtava merkitys; — erikoisesti sellaisessa maassa, jota täydellä syyllä sanotaan „kansojen vankilaksi”; — aikana, jolloin nimenomaan Euroopan kaukaisimmassa itäosassa ja Aasiassa kapitalismi herättää elämään ja tietoisuuteen kokonaisen joukon „uusia”, suuria ja pieniä kansakuntia; — ajankohdasta, jolloin tsaristinen monarkia on aseistanut miljoonia isovenäläisiä ja „muukalaisia” „ratkaistakseen” joukon kansallisuuskysymyksiä yhdistyneen aateliston neuvoston ja Gutshkovien, Krestovnikovien, Dolgorukovien, Kutlerien ja Roditshevien etujen mukaisesti.

Onko meille, tietoisille isovenäläisille proletaareille, kansallisuusylpeyden tunne vieras? Ei tietenkään! Me rakastamme omaa kieltämme ja omaa synnyinmaatamme, me työskentelemme eniten *sen* työtätekevien joukkojen (s.o. *sen* väestön $\frac{9}{10}$) nostamiseksi demokraattien ja sosialistien tietoiseen elämään. Meille on tuskallisinta nähdä ja tuntea, minkälaisen väkivallan, sorron ja pilkanteon alaiseksi tsaarin pyövelit, aatelistet ja kapitalistit alistavat mainion synnyinmaamme. Me olemme ylpeitä siitä, että tämä väkivalta on herättänyt vastarintaa meidän keskuudessamme, isovenäläisten keskuudessa, että *meidän* keskuudestamme ovat nousseet Radishtshev, dekabristit, 70-luvun vallankumoukselliset raznotshinetsit*, että isovenäläinen työväenluokka loi vuonna 1905 joukkojen mahdavan vallankumouksellisen puolueen, että isovenäläinen talonpoika alkoi samaan aikaan tulla demokraatiksi, ryhtyi kukistamaan pappia ja tilanherraa.

Me muistamme, kuinka isovenäläinen demokraatti Tshernyshevski, joka antoi elämänsä vallankumouksen asialle, puoli vuosisataa sitten sanoi: „surkuteltava kansakunta, orjien kansakunta, ylhäältä alas asti — kaikki orjia”⁴². Avoimet ja peitetyt isovenäläisorjat (orjia suhteessa tsaristiseen monarkiaan) eivät mielellään muistele noita sanoja. Mutta meidän mielestämme ne olivat synnyinmaahan kohdistuvan todellisen rakkauden sanoja,

* — raznotshinetsit olivat ....liberaalisen ja demokraattisen porvariston valistuneita edustajia, jotka eivät kuuluneet aatelistoon, vaan virkamiehistöön, kaupunkien pieneläjiin, kauppiasiin ja talonpoikaistoon”. (Ks. Teokset, 20. osa, s. 235.) *Suom.*

rakkauden, joka kärsi sen vuoksi, että isovenäläisen väestön joukoilta puuttui vallankumouksellisuutta. Silloin sitä ei ollut. Nykyään sitä on vähän, mutta sitä jo on. Me olemme täynnä kansallisuusylpeyttä, sillä isovenäläinen kansakunta on *myöskin* luonut vallankumouksellisen luokan, *myöskin* todistanut, että se kykenee antamaan ihmiskunnalle suurenmoisia näytteitä taistelusta vapauden ja sosialismin puolesta eikä vain suuria pogromeja, hirsipuurivejä, kidutuskammioita, suurta nälänhätää ja suurta orjamaisuutta pappien, tsaarien, tilanherrain ja kapitalistien edessä.

Me olemme täynnä kansallisuusylpeyttä ja nimenomaan siksi vihaamme *erikoisesti omaa* orjan menneisyyttämme (jolloin aatelistilanherrat veivät talonpoikia sotaan tukahduttaakseen Unkarin, Puolan, Persian ja Kiinan vapauden) ja omaa orjan nykyisyyttämme, jolloin nuo samat tilanherrat kapitalistien auttamina vievät meitä sotaan kuristaakseen Puolan ja Ukrainan, lyödäkseen maahan demokraattisen liikkeen Persiassa ja Kiinassa, lujittaakseen isovenäläistä kansallisuusarvoamme häpäisevää Romanovien, Bobrinskien ja Purishkevitshien koplakuntaa. Kukaan ei ole itse syyppää siihen, että on syntynyt orjana; mutta orja, joka vieroksuu pyrkimystä omaan vapauteensa, jopa puolustelee ja kaunistelee orjuuttaan (esimerkiksi nimittää Puolan, Ukrainan j.n.e. kuristamista isovenäläisten „isänmaan puolustukseksi”), sellainen orja on lakeija ja halunkki, joka herättää oikeutettua suuttumusta, ylenkatsetta ja inhoa.

„Kansa, joka sortaa muita kansoja, ei voi olla vapaa”⁴³, niin sanoivat XIX vuosisadan johdonmukaisen demokratian suuret edustajat Marx ja Engels, joista tuli vallankumouksellisen proletariaatin opettajia. Ja me, isovenäläiset työläiset, täynnä kansallista ylpeyttä, tahdomme hinnalla millä hyvänsä vapaan ja riippumattoman, itsenäisen, demokraattisen, tasavaltalaisen, ylpeän Iso-Venäjän, joka rakentaa suhteensa naapureihinsa inhimillisen tasa-arvoisuuden periaatteen pohjalla eikä suurta kansakuntaa halventavan maaorjuudellisten etuoikeuksien periaatteen pohjalla. Juuri siksi, että me haluamme sen, me sanomme: Euroopassa (kaukaisessa Itä-Euroopassakaan) ei voida XX vuosisadalla „puolustaa isänmaata” muuten kuin taistelemalla kaikin vallankumouksellisin keinoin *oman* isänmaansa monarkiaa,

tilanherroja ja kapitalisteja vastaan, s.o. synnyinmaamme *pahimpia* vihollisia vastaan; — isovenäläiset eivät voi „puolustaa isänmaata” muuten kuin toivoen tsarismmin tappiota kaikenlaisessa sodassa pienimpänä pahana Iso-Venäjän väestön yhdeksälle kymmenesosalle, sillä tsarismi ei ainoastaan sorra tätä väestön yhdeksää kymmenesosaa taloudellisesti ja poliittisesti, vaan myöskin demoralisoi, nöyryyttää, saattaa häpeään ja prostituoi sitä totuttamalla sortamaan vieraita kansoja, totuttamalla peittelemään häpeäänsä ulkokultaisilla, muka patrioottisilla fraaseilla.

Meille ehkä sanotaan, että tsarismmin lisäksi ja sen siipien suojassa on syntynyt ja lujittunut jo toinen historiallinen voima, isovenäläinen kapitalismi, joka tekee edistykselistä työtä keskittäen taloudellisesti ja liittäen yhteen valtavan suuria alueita. Mutta sellainen vastaväite ei puolusta, vaan vieläkin voimakkaammin syyttää meikäläisiä sosialistishovinisteja, joita pitäisi nimittää tsaristipurishkevitshilaisiksi sosialisteiksi (kuten Marx nimitti lassallelaisia kuninkaallis-preussilaisiksi sosialisteiksi). Olettakaamme vaikka niinkin, että historia ratkaisee kysymyksen isovenäläisen suurvaltalaisen kapitalismin hyväksi sataa ja yhtä pientä kansakuntaa vastaan. Se ei ole mahdollonta, sillä koko pääoman historia on väkivallan ja ryöstön, veren ja saastan historiaa. Emmekä me ole lainkaan välttämättömästi pienten kansakuntien kannalla; me olemme ehdottomasti, *muiden edellytysten ehdolla*, keskityksen puolesta ja poroporvarillista federatiivisten suhteiden ihannetta vastaan. Mutta ensiksi tällaisessakaan tapauksessa meidän ei pidä, demokraattien (puhumattakaan sosialisteista) ei pidä auttaa Romanovia-Bohrinskia-Purishkevitshia Ukrainan tukahduttamisessa j.n.e. Bismarck teki omalla tavallaan, junkkerien tavalla, edistyksellisen historiallisen teon. Mutta olisi sekin ollut „marxilainen”, joka tällä perusteella olisi alkanut puolustella sosialistien apua Bismarckille! Sitä paitsi Bismarck auttoi taloudellista kehitystä yhdistämällä hajallaan olleet saksalaiset, joita muut kansat olivat sortaneet. Mutta Iso-Venäjän taloudellinen kukoistus ja nopea kehitys vaatii maan vapauttamista isovenäläisten väkivallasta muita kansoja kohtaan — tämän eroavaisuuden unohtavat meillä aitovenäläisten miltei-Bismarckien ihailijat.

Toiseksi, jos historia ratkaisee kysymyksen isovenäläisen suurvaltalaisen kapitalismin hyväksi, niin siitä johtuu, että sitä suurempi tulee olemaan isovenäläisen proletariaatin *sosialistinen* merkitys, kapitalismin synnyttämän kommunistisen vallankumouksen tärkeimpänä eteenpäinviejänä. Ja proletariaatin vallankumousta varten on välttämätöntä työläisten pitkäaikainen kasvattaminen mitä *täydellisimmän* kansallisen tasavertaisuuden ja veljeyden hengessä. Siis nimenomaan isovenäläisen proletariaatin etujen kannalta on välttämätöntä joukkojen pitkäaikainen kasvattaminen kaikkien isovenäläisten sortamien kansakuntien täydellisen tasavertaisuuden ja itsemääräämisoikeuden mitä päättävimmän, johdonmukaisimman, rohkeimman ja vallankumouksellisimman puoltamisen hengessä. Isovenäläisten kansallisuusylpeyden etu (ei lakeijan tavalla ymmärrettynä) käy yhteen isovenäläisten (ja kaikkien muiden) proletaarien *sosialistisen* edun kanssa. Meidän esikuvaksemme jää Marx, joka elettyään Englannissa kymmeniä vuosia tuli puolittain englantilaiseksi ja vaati Irlannille vapautta ja kansallista riippumattomuutta englantilaisten työläisten sosialistisen liikkeen etujen nimessä.

Mutta meidän kotimaiset sosialistishovinistimme Plehanov y.m. y.m., osoittautuvat tuossa viimeksi mainitussa ja oletetussa tapauksessa, jota tarkastelimme, ei vain oman synnyinmaansa, vapaan ja demokraattisen Iso-Venäjän kavaltajiksi, vaan myöskin Venäjän kaikkien kansojen proletaarisen veljeyden, s.o. sosialismin asian, kavaltajiksi.

„Sotsial-Demokrat“ № 35.
joulukuun 12 p:nä 1914

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan

ENTÄ MITÄ EDELLEEN?

(TYÖVÄENPUOLUEIDEN TEHTÄVISTÄ OPPORTUNISMIN
JA SOSIALISHOVINISMIN SUHTEEN)

Se mitä syvällisin kriisi, jonka maailmansota aiheutti eurooppalaisessa sosialismissa, synnytti ensin (mikä on tavallista syvällisten kriisien oloissa) suurta hämminkiä. sitten se toi esille koko joukon uusia ryhmittymiä sosialismin eri virtausten, suuntavivahteiden ja katsomusten edustajain keskuudessa ja lopuksi asetti erittäin kärkevästi ja tiukasti kysymyksen siitä, nimenomaan mitä muutoksia on tehtävä sosialistisen politiikan *perusteissa* kriisin vuoksi ja sen vaatimuksesta. Venäjänkin sosialistit ovat saaneet kokea varsin havainnollisesti nuo kolme „vaihetta” vuoden 1914 elo- ja joulukuun välisenä aikana. Me kaikki tiedämme, että alussa hämminki oli melko suurta ja että sitä voimistivat tsarismiin järjestämät ajojahdit, „eurooppalais-ten” menettely sekä sodan melu ja melske. Syys- ja lokakuu olivat sitä aikaa, jolloin Pariisissa ja Sveitsissä, joissa oli eniten emigrantteja, eniten yhteyksiä Venäjälle ja eniten vapautta, tapahtui väittelyjen ja selostusten yhteydessä sekä lehdistössä mitä laajin ja täydellisin rajankäynti sodan nostamien kysymysten pohjalla. Voidaan varmuudella sanoa, ettei sosialismin (ja miltei-sosialismin) yhdenkään virtauksen (ja puolueyhmän) katsomuksista Venäjällä löydy ainoatakaan vivahdetta, joka ei olisi tullut ilmaistuksi ja arvioiduksi. Kaikki tuntevat, että on koittanut aika tehdä tarkat, positiiviset johtopäätökset, jotka voivat olla johdonmukaisen käytännöllisen työn, propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotyön perustana: tilanne on selvinnyt, kaikki ovat lausuneet mielipiteensä; ottakaamme lopultakin selvä siitä, *kuka on kenenkin puolella ja mihin kukin pyrkii?*

Marraskuun 23 pnä uutta lukua, seuraavana päivänä sen jälkeen, kun Pietarissa oli julkaistu hallituksen tiedotus VSDT:n Edustajaryhmän vangitsemisesta, Ruotsin sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksessa Tukholmassa sattui tapaus, joka asetti lopullisesti ja peruuttamattomasti päiväjärjestykseen juuri nuo kaksi alleviivaamaamme kysymystä ⁴⁴. Lukijat löytävät alemmaa kuvauksen tästä tapauksesta, nimittäin: Beleninin (Keskuskomitean edustajan) ja Larinin (Organisaatiokomitean edustajan) ⁴⁵ puheiden samoin kuin Brantingin herättämän kysymyksen johdosta käytettyjen puheenvuorojen täydellisen käännöksen, joka on tehty Ruotsin sosialidemokraattien virallisen selostuksen mukaan.

Puolueemme, sen Keskuskomitean edustaja ja likvidaattorien Organisaatiokomitean edustaja kohtasivat toisensa ensi kerran sodan alkamisen jälkeen puolueettoman maan sosialistien kongressissa. Missä suhteessa heidän puheensa erosivat toisistaan? Belenin asettui täysin määrätylle kannalle nykyajan sosialistisen liikkeen kipeissä, vaikeissa, mutta samalla myös erittäin tärkeissä kysymyksissä, ja vedoten puolueen Pää-äänenkannattajaan „Sotsial-Demokratiin” ⁴⁶ hän julisti mitä päättäväisimmän sodan opportunistille ja nimitti Saksan sosialidemokraattijohtajien (ja „monien muiden”) menettelyä *kavallukseksi*. Larin ei ottanut mitään kantaa ja sivuutti kokonaan asian olemuksen olemalla siitä vaiti, latelemalla vain niitä tavanomaisia, sisällyksettömiä ja kuluneita fraaseja, joille varmasti taputtavat käsiään kaikkien maiden opportunistit ja sosialishovinistit. Mutta Belenin ei puhunut kerrassaan mitään siitä, miten me suhtaudumme muihin sosialidemokraattisiin puolueisiin tai ryhmiin Venäjällä: nähkääs meidän kantamme on tällainen, toisista emme puhu vielä mitään, odotamme, *minkä* kannan he ottavat. Larin sitä vastoin kohotti „yhtenäisyyden” lipun, pirautti kyynelen „Venäjällä tapahtuneen hajaannuksen karvaiden hedelmien” vuoksi, kuvasi häikäisevän kirkkain värein Organisaatiokomitean „yhdistävää” toimintaa, se kun on liittänyt yhteen niin Plehanovin, kaukasialaiset, bundilaiset kuin puololaisetkin *ja niin edelleen*. Puhumme erikseen siitä, mitä Larin saattoi tällä tarkoittaa (ks. alempana kirjoitusta:

„Millaista yhtenäisyyttä Larin julisti?” *). Tällä haavaa meitä kiinnostaa periaatteellinen kysymys yhtenäisyydestä.

Edessämme on kaksi tunnusta. Toinen kuuluu: sota opportunisteille ja sosialishovinisteille, he ovat kavaltajia. Toinen: yhtenäisyys Venäjällä, muun muassa Plehanovin kanssa (joka, huomautamme suluissa, käyttäytyy meillä aivan samoin kuin Südekum ** Saksassa, Hyndman Englannissa j.n.e.). Eikö ole selvää, että pelätessään nimittää asioita niiden oikeilla nimillä Larin puolusti tosiasiallisesti opportunisteja ja sosialishovinisteja?

Mutta tarkastelkaamme „yhtenäisyys”-tunnuksen merkitystä yleensä nykyajan tapahtumien valossa. Proletariaatin yhtenäisyys on suurenmoinen ase sen taistelussa sosialistisen vallankumouksen puolesta. Tästä kiistattomasta totuudesta seuraa yhtä kiistattomasti se, että kun proletaarisen puolueen mukaan lyöttäytyy huomattava määrä pikkuporvarillisia aineksia, jotka saattavat *häiritä* taistelua sosialistisen vallankumouksen puolesta, niin silloin on yhtenäisyys tällaisten ainesten kanssa vahingoksi ja turmioksi proletariaatin asialle. Nykyajan tapahtumat ovat osoittaneet toisaalta juuri sen, että imperialistisen (s.o. kapitalismin korkeinta, viimeistä astetta vastaavan) sodan objektiiviset ehdot ovat kypsyneet, ja toisaalta sen, että niin sanotun rauhallisen aikakauden vuosikymmenet ovat koonneet kaikissa Euroopan maissa sosialististen puolueiden *sisälle suuren määrän* pikkuporvarillista, opportunistista kuonaa. Kysymys tästä proletaarisissa puolueissa olevasta opportunistisesta, *vieraasta* aineksesta on ollut päiväjärjestyksessä jo viitisentoista vuotta, Saksan kuuluisan „bernsteiniläisyyden” ajoista alkaen ja useissa maissa jo ennemminkin, ja tuskinpa löytyy ainoatakaan huomattua marxilaista, joka ei olisi monesti ja monissa eri yhteyksissä tunnustanut, että opportunistit ovat sosialistiselle vallankumoukselle todella vihamielinen, epäproletaarinen aines. On epäilemätöntä, että viimeisten vuosien kuluessa tämä yhteiskunnallinen aines on kasvanut erittäin nopeasti: legaalisten työväenliittojen virkailijat, parlamentaarikot ynnä muut intelligenitit,

* Ks. tätä osaa, ss. 101—103. *Toim.*

** Vastikään saamamme Plehanovin kirjanen „Sodasta” (Pariisi, 1914) vahvistaa varsin havainnollisesti sen, mitä on sanottu tekstissä. Palaamme vielä tähän kirjaseen.

jotka ovat järjestäneet olonsa mukavaksi ja rauhalliseksi legaalisen joukkoliikkeen aikana, eräät parhaiten palkatut työläis- ja pienvirkamieskerrokset j.n.e. y.m.s. Sota on näyttänyt selvästi, että varsin huomattava joukko opportunisteja, joita porvaristo tukee ja osittain suorastaan suuntaakin (tämä on erittäin tärkeää!), pakenee kriisin hetkellä (ja imperialismiin aikakausi on kiertämättömästi oleva kaikenlaisten kriisien aikakautta) porvariston puolelle ja kavaltaa sosialismin, tuottaa vahinkoa työväen asialle, saattaa sen turmioon. Kaikkien kriisien aikana porvaristo tulee aina auttamaan opportunisteja ja nujertamaan — mitään kavahtamatta, mitä lainvastaisimmin, julmimmin *sotilaallisin* keinoin — proletariaatin vallankumouksellisen osan. Opportunistit ovat proletaarisen vallankumouksen porvarillisia vihollisia, jotka rauhan aikana tekevät porvarillista työtään salassa, lymyillen työväenpuolueiden sisällä, mutta kriisin kausina osoittautuu *heti*, että he ovat avoimesti liittossa *koko* yhdistyneen porvariston kanssa vanhoillisesta kaikkein radikaalisimpaan ja demokraattisimpaan, vapaa-mielisestä uskonnolliseen ja klerikaaliseen porvaristoon saakka. Ken ei ole käsittänyt tätä totuutta kokemiemme tapahtumien *jälkeen*, hän pettää auttamattomasti itseään ja työläisiä. Yksilölliset loikkaamiset ovat tällöin kiertämättömiä, mutta on muistettava, että niiden merkitys määräytyy pikkuporvarillisten opportunistien *kerroksen ja virtauksen* olemassaolosta. Sosialishovinistit Hyndman, Vandervelde, Guesde, Plehanov, Kautsky eivät merkitsisi mitään, elleivät kokonaiset yhteiskunnan opportunistikerrokset ja koko porvarilehtien ja porvaripoliitikkojen lauma toistelisi heidän periaatteettomia ja halpamaisia puheitaan, joissa he puolustelevat porvarillista patriotismia.

II Internationalen kauden sosialististen puolueiden tyyppinä oli puolue, joka sieti keskuudessaan opportunistia, jota „rauhallisen” kauden vuosikymmenet kartuttivat yhä enemmän, mutta joka pysytteli salassa, mukautui vallankumouksellisiin työläisiin, *oppi* näiltä heidän marxilaisen terminologiansa ja karttoi kaikkea selvää periaatteellista rajankäyntiä. Tämä tyyppi on aikansa elänyt. Jos sota päättyy vuonna 1915, niin löytyyköhän järkevien sosialistien joukosta sellaisia, jotka olisivat halukkaita ryhtymään vuonna 1916 työväenpuolueiden uudelleenmuodostamiseen

yhdessä opportunistien kanssa, *kun he tietävät kokemuksestaan*, että seuraavan kriisin aikana, olipa se mitä lajia tahansa, *poikkeuksetta kaikki* opportunistit (ja lisäksi vielä kaikki selkärangattomat ja päästään pyörälle menneet ihmiset) tulevat olemaan porvariston puolella, joka varmasti löytää tekosyyntä kieltääkseen luokkavihasta ja luokkataistelusta puhumisen?

Italian puolue oli poikkeus II Internationalen kaudella: opportunistit Bissolati etunenässään erotettiin puolueesta. Tulokset ovat osoittautuneet kriisin aikana *mainioiksi*: eri suuntien edustajat eivät ole olleet pettämässä työläisiä, eivät ole olleet lumoamassa heidän silmiään „yhtenäisyyttä” ylistävien korupuheiden vehmailla kukkasilla, vaan kukin on kulkenut omaa tietään. Opportunistit (ja Mussolinin kaltaiset työväenpuolueesta paenneet loikkaarit) ovat harrastaneet sosialishovinismia ylistellen (niinkuin Plehanov) „sankarillista Belgiaa” ja verhoten siten ei-sankarillisen, porvarillisen Italian politiikkaa, Italian, joka haluaa rosvoja Ukrainaa ja Galitsiaa... ei kun Albaniaa, Tunisiaa j.n.e. y.m.s. Mutta *päinvastoin kuin he*, sosialistit ovat käyneet sotaa sotaa vastaan, valmistelleet *kansalaisotaa*. Me emme lainkaan ihannoit Italian sosialistista puoluetta emmekä lainkaan mene takuuseen siitä, että se osoittautuu täysin vankaksi siinä tapauksessa, jos Italia sekaantuu sotaan. Emme puhu tuon puolueen tulevaisuudesta, puhumme nyt vain nykyisyydestä. Toteamme sen eittämättömän *tosiasian*, että useimpien Euroopan maiden työläiset ovat osoittautuneet opportunistien ja vallankumouksellisten *näennäisen yhtenäisyyden pettämiksi* ja että Italia on onnellinen poikkeus — maa, jossa tällä haavaa ei ole tuollaista petosta. Mikä II Internationalessa on ollut onnellinen poikkeus, sen pitää tulla ja *tulee* säännöksi III Internationalessa. Proletariaatilla on aina — niin kauan kuin säilyy kapitalismi — naapurinaan pikkuporvaristo. On typerää kieltäytyä tekemästä toisinaan väliaikaisia liittoja sen kanssa, mutta *yhtenäisyyttä* sen kanssa, yhtenäisyyttä opportunistien kanssa voivat *nykyään* puoltaa vain proletariaatin viholliset tai ylieletyn kauden sokaistut totunnaistavoista kiinnipitävät henkilöt.

Sosialistisen vallankumouksen puolesta käytävän proletarisen taistelun yhtenäisyys vaatii nyt, vuoden 1914

jälkeen, työväenpuolueiden ehdotonta erkanemista opportunistien puolueista. Nimenomaan se, mitä me tarkoitamme opportunisteilla, on sanottu selvästi Keskuskomitean Manifestissa (№ 33, „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” *).

Entä mitä näemme Venäjällä? Onko maamme työväenliikkeelle hyötyä vai vahinkoa yhtenäisyydestä sellaisten ihmisten kesken, joista toiset tavalla tai toisella, enemmän tai vähemmän johdonmukaisesti taistelevat sekä purishkevitshilaista että kadettilaista shovinismia vastaan ja toiset kannattavat tuota shovinismia niin kuin Maslov, Plehanov ja Smirnov? Sellaisten ihmisten kesken, joista toiset toimivat sotaa vastaan ja toiset ilmoittavat olevansa toimimatta sitä vastaan niin kuin „asiakirjan” (№ 34) ⁴⁷ vaikutusvaltaiset laatijat? Tähän kysymykseen vastaaminen voi olla vaikeaa vain niille, jotka haluavat sulkea silmänsä näkemästä totuutta.

Meille saatetaan esittää vastaväite, että Martov on polemisoinut „Golosissa” Plehanovia vastaan ja että hän on yhdessä useiden muiden ystäviensä ja Organisaatiokomitean kannattajien kanssa taistellut sosialishovinismia vastaan. Sitä emme kiellä, ja Pää-äänenkannattajan 33. numerossa me suorastaan onnittelimme Martovia. Olisimme varsin hyvillämme, jos Martovia ei olisi „käännytetty” (ks. kirjoitusta „Martovin käänne”), toivoisimme kovin, että jyrkästä shovinisminvastaisesta linjasta tulisi Organisaatiokomitean linja. Mutta asia ei riipu meidän *eikä kenenkään muidenkaan* toivomuksista. Millaisia ovat objektiiviset tosiasiat? Ensinnäkin, Organisaatiokomitean virallinen edustaja Larin on jostain syystä puhumatta „Golosista”, mutta mainitsee sosialishovinisti Plehanovin, mainitsee Axelrodin, joka on kirjoittanut yhden artikkelin („Berner Tagwacht’iin” ⁴⁸), ollakseen sanomatta ainoatakaan selvää sanaa. Ja paitsi virallista asemaansa Larin on *muutenkin* kuin maantieteellisesti lähellä Venäjällä olevien likvidaat torien vaikutusvaltaista ydinjoukkoa. Toiseksi, ottakaamme Euroopan lehdistö. Ranskassa ja Saksassa sanomalehdet eivät puhu „Golosista”, mutta puhuvat Rubanovitshista, Plehanovista ja Tshheidzestä. („Hamburger Echo” ** — eräs Saksan shovinistisen „socialidemokraattisen” lehdistön

* Ks. tätä osaa, ss. 11—20. *Toim.*

** — „Hamburgin Kaiku”. *Toim.*

shovinistisimpia julkaisuja — nimittää joulukuun 12 p:n numerossaan Tshheidzeä Maslovin ja Plehanovin kannattajaksi, samoin kuin eräät Venäjänkin lehdet ovat vihjailleet. Ymmärrettävää on, että kaikki Südekumien tietoiset ystävät osaavat pitää täysin arvossa sitä aatteellista kannatusta, jota Plehanov antaa Südekumeille.) Venäjällä miljoonat porvarillisten lehtien numerot tiedottivat „kansalle” uutisen Maslovista-Plehanovista-Smirnovista eivätkä julkaisseet mitään uutisia „Golosin” virtauksesta. Kolmanneksi, legaalisen työväenlehdistön kokemus vuosilta 1912—1914 todisti täydellisesti sen tosiasian, että likvidaattoruusvirtauksen vissin yhteiskunnallisen voiman ja vaikutuksen lähde ei ole työväenluokassa, vaan porvarillis-demokraattisessa intelligenssikerroksessa, joka on antanut legaalisten kirjailijain perusjoukon. Että tämä kerros *kerroksena* on mielialaltaan kansallis-shovinistinen, siitä puhuu pietarilaisen työläisen kirjeistä („Sotsial-Demokrat”, №№ 33, 35) ja „asiakirjasta” (№ 34) päätellen koko Venäjän lehdistö. Suuret henkilökohtaiset uudestiryhmitykset tämän kerroksen sisällä ovat varsin mahdollisia, mutta on aivan uskomatonta, *ettei* se kerroksena olisi „patrioottinen” ja opportunistinen.

Sellaisia ovat objektiiviset tosiasiat. Kun otamme ne huomioon ja muistamme, että kaikille porvarillisille puolueille, jotka haluavat vaikuttaa työläisiin, on varsin edullista omata näennäinen vasen siipi (etenkin jos se on epävirallinen), niin meidän on tunnustettava, että ajatus yhtenäisyydestä Organisaatiokomitean kanssa on työväen asialle vahingollinen illuusio.

Organisaatiokomitea, joka kaukaisessa Ruotsissa esittää 23/XI julkilausumansa yhtenäisyydestä Plehanovin kanssa ja pitää kaikkien sosialishovinistien sydäntä hiveleviä puheita, mutta Pariisissa ja Sveitsissä ei anna kerrassaan mitään elonmerkkejä itsestään, ei 13/IX („Golosin” ilmentymispäivä) ja 23/XI välisenä aikana eikä marraskuun 23 päivästä tähän päivään (23/XII) saakka, — harjoittaa politiikkaa, joka muistuttaa hyvin suuresti pahimmanlaatuista politikointia. Ja ne toiveet, että Zürichissä julkaistavaksi aiottu „Otkliki”⁴⁹ tulisi olemaan luonteeltaan puolueen virallinen lehti, lyö pirstoiksi „Berner Tagwacht’issa” (12/XII) julkaistu suorasukainen ilmoitus, että tämä lehti ei tule olemaan luonteeltaan *sellainen...* (Muuten: „Golosin”

52. numerossa sen toimitus kirjoittaa, että likvidaattorien kanssa tapahtuneen kahtiajakaantumisen jatkaminen nykyään olisi mitä pahinta „nationalismia”; tämä lause, josta puuttuu kieliopillista ajatusta, sisältää vain sen poliittisen ajatuksen, että „Golosin” toimitus pitää parempana yhtenäisyyttä sosialishovinistien kanssa kuin lähentymistä henkilöihin, jotka suhtautuvat sosialishovinismiin leppymättömästi. „Golosin” toimitus on tehnyt huonon valinnan.)

Jotta kuva olisi täydellinen, meidän on sanottava vielä pari sanaa Pariisissa ilmestyvästä eserrien „Mysl”⁵⁰ lehdestä, joka myös ylistää „yhtenäisyyttä”, salaa (vertaa „Sotsial-Demokrat” № 34) puolueensa johtajan Rubanovitshin sosialishovinismia, puolustaa belgialais-ranskalaisia opportunisteja ja ministerisocialisteja, on vaiti Kerenskin, erään vasemmistolaisimman venäläisen trudovikin, puheen patrioottisista motiiveista ja julkaisee uskomattoman kulu-neita pikkuporvarillisia latteuksia marxilaisuuden tarkistamisesta narodnikkilaisessa ja opportunistisessa hengessä. Tämä „Myslin” menettely vahvistaa täydellisesti ja vielä kerran sen, mitä eserristä on sanottu vuonna 1913 pidetyn VSDTP:n Kesällisen neuvottelukokouksen päätöslauselmassa⁵¹.

Eräät venäläiset sosialistit nähtävästi luulevat, että internationalismia on se, kun ollaan valmiita ottamaan avosylin vastaan kaikkien maiden socialinationalismin kansainvälistä puolustamista koskeva päätöslauselma, jota Plehanov ja Südekum, Kautsky ja Hervé, Guesde ja Hyndman, Vandervelde ja Bissolati j.n.e. valmistautuvat laatimaan. Rohkenemme olla sitä mieltä, että internationalismia on vain se, kun oman puolueen sisällä noudatetaan vilpittöntä internationalistista politiikkaa. Yhdessä opportunistien ja sosialishovinistien kanssa ei voida harjoittaa proletariaatin tosi-internationalistista politiikkaa, ei voida harjoittaa propagandaa sodanvastaisen toiminnan puolesta ja koota voimia sitä varten. Tästä karvaasta, mutta socialistille välttämättömästä totuudesta vaikeneminen tai sen hyljeksiminen on vahingollista ja turmiollista työväenliikkeelle.

MILLAISTA „YHTENÄISYYTTÄ” LARIN JULISTI RUOTSIN EDUSTAJAKOKOUKSESSA? ⁵²

Julkaisemassamme (№ 36) puheessaan Larin saattoi tarkoittaa vain paljon puhuttua „heinäkuun 3 päivän” liittoutumaa ⁵³, s.o. liittoa, joka solmittiin Brysselissä 3.VII.1914 Organisaatiokomitean, Trotskin, Rosa Luxemburgin, Aleksinskin, Plehanovin, bundilaisten, kaukasialaisten, liettualaisten, „levitsan” ⁵⁴, puolalaisen opposition j.n.e. välillä. Miksi Larin rajoittui vihjaukseen? Se on... kummallista. Olemme sitä mieltä, että jos Organisaatiokomitea on elossa ja tuo liitto on olemassa, niin on vahingollista salata tätä totuutta.

Puolueemme Keskuskomitea ja latvialaisten sosialidemokraattien Keskuskomitea *eivät* osallistuneet tuohon liittoon. Keskuskomiteamme esitti 14 tarkoin määriteltyä yhtenäisyösehtoa, joita Organisaatiokomitea ja „liittoutuma” *eivät* hyväksyneet, vaan rajoituivat diplomaattiseen, välttelevään päätöslauselmaan, joka *tosiasiallisesti* ei luvannut eikä merkinnyt mitään ratkaisevaa käännettä entisessä likvidaattoruuspolitiikassa. Tässä 14 pykälämme *sisältö*: 1) XII. 1908 ja I. 1910 hyväksytyt päätöslauselmat likvidaattoruudesta vahvistetaan yksiselitteisesti, nimenomaan siten, että tunnustetaan yhteensopimattomiksi sosialidemokraattisen puolueen jäsenyys ja esiintymiset maanalaisuutta sekä illegaalisen lehdistön mainostamista vastaan; julkisen puolueen puolesta (tahi taistelu sen puolesta), vallankumouksellisia joukkokokouksia vastaan j.n.e. (kuten „Nasha Zarja” ⁵⁵ ja „Nasha Rabotshaja Gazeta” ⁵⁶ esiintyvät); 2) samoin — esiintymisistä tasavaltatunnusta vastaan j.n.e.; 3) samoin — *ei*-socialidemokraattisen

„levitsa”-puolueen kanssa tehtävää liittoa vastaan; 4) jokaisella paikkakunnalla pitää olla yhtenäinen sosialidemokraattinen järjestö, jota ei ole jaettu kansallisuuksittain; 5) hylätään „kansallinen kulttuuriautonomia”; 6) työläisiä kehoitetaan „yhtenäisyyteen alhaalta käsin”; puolueen jäsenenä voi olla vain se, joka kuuluu illegaaliseseen järjestöön; legaaliossa lehdistössä pidetään enemmistön määrittämisen perustana tietoja varoista, joita työläisryhmät ovat luovuttaneet vuodesta 1913; 7) ei sallita, että samassa kaupungissa on keskenään kilpailevia lehtiä; „Nasha Rabotshaja Gazeta” lakkautetaan; perustetaan väittelylehti; 8) vahvistetaan vuosien 1903 ja 1907 edustajakokousten päätöslauselmat eserrien puolueen porvarillisuudesta; sosialidemokraattisen puolueen osan sopimukset eserrien kanssa eivät ole sallittuja; 9) ulkomaiset ryhmät alistuvat Venäjällä olevalle Keskuskomitealle; 10) ammatti-liittotyön alalla vahvistetaan Lontoon Keskuskomitean päätöslauselma (I. 1908); illegaaliset solut ovat välttämättömiä; 11) esiintymiset „Vakuutusneuvostoa”⁵⁷ ja muita vakuutuslaitoksia vastaan eivät ole sallittuja; „Strahovanije Rabotshih”⁵⁸ lakkautetaan kilpailevana äänenkannattajana; 12) kaukasialaiset sosialidemokraatit vahvistavat erikoisesti §§ 5 ja 4; 13) Tshheidzen ryhmä peruu „kansallisen kulttuuriautonomian” ja tunnustaa edellä osoitetut ehdot; 14) „parjaus”-jutuissa (Malinovski, Iks j.n.e.) Organisaatiokomitea ja sen ystävät joko peruvat syytöksensä ja parjauksensa tahi lähettävät edustajansa puolueemme seuraavaan edustajakokoukseen puoltamaan sen edessä kaikkia syytöksiään.

On helppo nähdä, että ilman näitä ehtoja ja vaikka sanoissa olisi miten hyvänsä ja yhä uudelleen „luvattu” luopua likvidaattoruudesta (kuten vuoden 1910 täysistunnossa), ei muuttuisi kerrassaan mikään; „yhtenäisyys” olisi näennäistä, se olisi likvidaattorien „tasa-arvoisuuden” tunnustamista.

Maailmansodan synnyttämä sosialismin jättiläiskriisi on jännittänyt äärimmilleen kaikkien sosialidemokraattiryhmien voimat ja herättänyt pyrkimyksen koota yhteen kaikki ne, jotka *voivat* lähettää toisiaan sotaan suhtautumista koskevissa peruskysymyksissä. „Heinäkuun 3 päivän”

liittoutuma, jolla Larin mahtaili (peläten nimetä sitä suoraan), osoittautui heti näennäiseksi.

Vieläkin uusia varoituksia näennäisestä „yhtenäisyydestä“, koska tosiasiallisesti on olemassa sovittamatonta erimielisyyttä.

*„Sotsial-Demokrat“ № 37,
helmikuun 1 pnä 1915*

*Julkaistaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan*

VENÄLÄISET SÜDEKUMIT

„Südekum” sana on saanut yleisnimen merkityksen: itsetyytyväisen, häikäilemättömän opportunistin ja sosialshovinistin tyyppi. Se on hyvä merkki, että kaikki puhuvat Südekumeista halveksuen. Mutta on olemassa vain yksi keino, jonka avulla välttyään tällöin lankeamasta shovinisiin. Tämä keino on se, että autetaan niin paljon kuin voidaan venäläisten Südekumien paljastamista.

Plehanov on lopullisesti astunut noiden Südekumien johtoon kirjasellaan „Sodasta”. Hänen järkeilynsä on dialektiikan täydellistä vaihtamista sofistikkaan. Kirjasessa syytetään sofistisesti saksalaista opportunistia, jotta voitaisiin verhota ranskalaista ja venäläistä opportunistia. Tuloksena on kansainvälisen opportunistin tukeminen eikä taistelu sitä vastaan. Surkutellaan sofistisesti Belgian kohtaloa, mutta ollaan vaiti Galitsiasta. Sekoitetaan sofistisesti toisiinsa imperialismin aikakausi (s.o. aikakausi, jolloin marxilaisten yleisen tunnustuksen mukaan kapitalismin kukistamisen objektiiviset edellytykset ovat jo kypsyneet ja jolloin ovat olemassa suuret sosialistisen proletariaatin joukot) ja porvarillis-demokraattisten kansallisten liikkeiden aikakausi; aikakausi, jolloin porvarillisten isänmaiden hävittäminen proletariaatin kansainvälisen vallankumouksen kautta on käynyt ajankohtaiseksi, ja noiden isänmaiden syntymisen ja lujittumisen aikakausi. Syytetään sofistisesti Saksan porvaristoa rauhan rikkomisesta eikä puhuta mitään „kolmisopimus”-maiden⁵⁹ porvariston suorittamasta pitkäaikaisesta ja sitkeästä sodan valmistelusta Saksaa vastaan. Kierretään sofistisesti Baselin päätöslauselma. Sosialidemokratismi vaihdetaan sofistisesti kansallislibera-

lismiin: tsarismien voiton toivomista perustellaan Venäjän taloudellisen kehityksen eduilla eikä edes kajota kysymyksiin, jotka koskevat Venäjän kansallisuuksia, sitä tosiasiaa, että tsarismi pidättää Venäjän taloudellista kehitystä ja että Saksassa tuotantovoimien kasvu on suhteellisesti paljon nopeampaa ja menestyksellisempää j.n.e. y.m.s. Plehanovin kaikkien sofismien erittely vaatisi useita artikkeleja, ja on vielä kyseenalaista, kannattaako monia hänen naurettavista typeryyksistään edes eritellä. Pysähdymme tarkastelemaan vain yhtä näennäistä perustelua. Engels kirjoitti Marxille vuonna 1870, että W. Liebknecht tekee virheen pitäessään bismarckilaisvastaista liikettä⁶⁰ *ainoana* johtoperiaatteenaan. Plehanov riemastui löydettyään tuon sitaatin: sama juttuhan se on muka meilläkin tsarisminvastaisen liikkeen suhteen! Mutta yrittäkääpä vaihtaa sofistiiikka (t.s. tapahtumista irrallisina otettujen eri tapausten ulkonaiseen yhaennäköisyyteen tarrautuminen) dialektiikkaan (t.s. siihen, että tutkitaan tapahtuman konkreettiset olosuhteet ja tapahtuman kehitys). Saksan yhdistäminen oli välttämätöntä, ja Marx tunnusti sen aina, niin ennen vuotta 1848 kuin sen jälkeenkin. Engels vielä vuonna 1859 suorastaan kehotti Saksan kansaa sotaan yhdistämisen puolesta⁶¹. Vallankumouksellisen yhdistämisen epäonnistuttua Bismarck teki sen vastavallankumouksellisesti, junkkerilaisittain. *Ainoana* periaatteena pidetty bismarckilaisvastainen liike muuttui järjettömyydeksi, sillä välttämättömän yhdistämisen loppuunvieminen oli jo tapahtunut. Entä Venäjällä? Oliko urhoolisella Plehanovillamme miehuutta julistaa etukäteen, että Venäjän kehittymisen turvaamiseksi on vallattava Galitsia, Tsargrad, Armenia, Persia y.m.? Onko hänellä miehuutta sanoa se nyt? Onko hän ajatellut sitä, että Saksan oli siirryttävä yhdistämään hajallaan olleita saksalaisia (joita sekä Ranska että Venäjä olivat sortaneet XIX vuosisadan kahden ensimmäisen kolmanneksen ajan), kun taas Venäjällä isovenäläiset eivät ole niinkään paljon yhdistäneet kuin sortaneet useita muita kansakuntia? Plehanov ei ole miettinyt tätä, ja hän yksinkertaisesti verhoaa shovinismiaan vääristelemällä vuoden 1870 aikaisen Engelsin sitaatin ajatusta samoin kuin Südekum vääristelee Engelsiltä lainaamaansa sitaattia vuodelta 1891, jolloin Engels kirjoitti, että saksalaisten on taisteltava elämästä ja

kuolemasta Ranskan ja Venäjän liittolaisarmeijoita vastaan.

Toisella kielellä ja toisessa tilanteessa puolustelee shovinismia „Nasha Zarja”, № 7—8—9. Hra Tsherevanin ennustaa ja toivoo „Saksan tappiota” vakuuttaen, että „Eurooppa (!) on noussut” Saksaa vastaan. Hra A. Potresov haukkuu Saksan sosialidemokraatteja „harhaiskusta”, joka „on pahempi kuin mikään rikos” j.n.e., vakuuttaen, että Saksan militarismilla on „erikoisia, ylimääräisiä syntejä”, että „Euroopan rauhan uhkana eivät olleet Venäjän tiettyjen yhteiskuntapiirien panslavistiset haaveet” y.m.

Eikö se merkitse Purishkevitchien ja sosialishovinistien myötäilemistä, kun julkisessa lehdistössä kirjoitellaan laajasti Saksan „ylimääräisestä” syyllisyydestä ja sen tappion välttämättömyydestä? Siitä, että Venäjän militarismilla on sata kertaa enemmän „ylimääräisiä” syntejä, joudutaan vaikenemaan tsaarin sensuurin puristuksen alla. Eiköhän ihmisten, jotka eivät halua olla shovinisteja, olisi pitänyt tällaisen tilanteen vallitessa *olla* ainakin puhumatta Saksan tappiosta ja sen ylimääräisistä synneistä?

„Nasha Zarja” ei ole rajoittunut siihen, että on ottanut linjakseen „olla toimimatta sotaa vastaan”; ei, se suoranaisesti lisää vettä isovenäläisen, tsaristis-purishkevitchilaisen shovinismin myllyyn propagoidessaan „socialidemokraattisten” todistusperusteiden pohjalta Saksan tappiota ja puoltaessaan panslavisteja. Ketkähän muut kuin juuri „Nasha Zarjan” kynäilijät harjoittivat vuosina 1912—1914 likvidaattoruuden joukkopropagandaa työläisten keskuudessa.

Puhukaamme lopuksi Axelrodista, jota Martov suojelee, varjelee ja puolustaa yhtä äkäisesti ja epäonnistuneesti kuin „Nasha Zarjankin” kynäilijöitä.

Axelrodin suostumuksesta on hänen katsomuksensa esitetty „Golosin” 86. ja 87. numerossa. Nämä katsomukset ovat sosialishovinistisia. Ranskalaisten ja belgialaisten sosialistien menoa porvarilliseen ministeristöön Axelrod puolustelee seuraavanlaisin perustein: 1) „Historiallinen välttämättömyys, johon nykyään niin halukkaasti, mutta aivan sopimattomasti vedotaan, ei Marxille merkinnyt lainkaan passiivista suhtautumista konkreettiseen pahaan — sosialistista kumousta odoteltaessa”. Mitä sekasotkia tämä on?

Mitä tekemistä sillä on tässä? Kaikki, mitä historiassa tapahtuu, tapahtuu välttämättömyyden pakosta. Se on aapistotuus. Sosialishovinismien vastustajat eivät ole vedonneet sodan historialliseen välttämättömyyteen, vaan sodan *imperialistiseen* luonteeseen. Axelrod ei ole ymmärtävinään tätä, ei ole ymmärtävinään siitä johtuvaa „konkreettisen pahan” arviota: kaikissa maissa vallitsevaa porvariston herruutta ja „yhteiskunnalliseen kumoukseen” johtavan vallankumoustoiminnan aloittamisen *ajankohitaisuutta*. „Passiivisia” ovat sosialishovinitit, jotka kieltävät tämän.

2) Ei saa „sivuuttaa kysymystä, kuka oli” sodan „todellinen aloittaja” ja „pakotti siten kaikki sotilaallisen hyökkäyksen kohteiksi joutuneet maat puolustamaan itsenäisyyttään”. Ja samalla sivulla on tunnustus, että „ranskalaisten imperialistien aikomuksena oli tietenkin saada sota puhkeamaan parin kolmen vuoden kuluttua”! Tämän ajan kuluessa proletariaatti ja rauhan mahdollisuudet olisivat nähkääs voimistuneet!! Mutta me tiedämme, että tuon ajan kuluessa olisi voimistunut Axelrodille rakas opportunisti ja sen mahdollisuudet vieläkin katalampaan sosialismin kavaltamiseen. Me tiedämme, että kolme rosvoa (Englannin, Venäjän ja Ranskan porvaristo ja hallitukset) on *vuosikymmeniä* aseistautunut Saksan ryöväämistä varten. Onko se kumma, jos kaksi rosvoa teki päällekkarkauksen ennen kuin *kolme* ehti saada tilaamansa uudet puukot? Eikö se ole sofismia, kun „aloittajista” puhumisella hämätään kaikkien maiden porvariston *yhtäläinen „syylisyys”*, jonka kaikki sosialistit totesivat ehdottomasti ja yksimielisesti Baselissa?

3) „Belgialaisten sosialistien moittiminen kotimaansa puolustamisesta” „ei ole marxilaisuutta, vaan kyynillisyyttä”. Juuri näin Marx nimitti Proudhonin suhtautumista Puolan kapinaan (v. 1863)⁶². Tsarismia vastaan suunnatun Puolan kapinan historiallisesta edistyksellisyydestä Marx puhui jatkuvasti vuodesta 1848 alkaen. Kukaan ei rohjennut kieltää sitä. Konkreettinen tilanne oli sellainen, että kansallisuuskysymys oli itä-Euroopassa ratkaisematta, s.o., että tsarisminvastainen sota oli luonteeltaan porvarillis-demokraattista eikä imperialistista. Tämä on aakkostotuus.

Jos suhtaudutaan kielteisesti tai ylimielisesti tai välinpitämättömästi (niinkuin Axelrodit suhtautuvat)

sosialistiseen kumoukseen, niin tässä konkreettisessa sodassa Belgian „maata” *ei voida* auttaa muuten kuin siten, että autetaan tsarismia Ukrainan kuristamisessa. Se on tosiasiassa. Kun venäläinen sosialisti kiertää tämän tosiasian, niin se on kyynillisyyttä. Kun pidetään melua Belgiasta ja ollaan vaiti Galitsiasta, niin se on kyynillisyyttä.

Mitä belgialaisten sosialistien piti sitten tehdä? Kun he eivät voineet suorittaa yhdessä ranskalaisten j.n.e. kanssa yhteiskunnallista kumousta, niin heidän piti alistua kansakunnan enemmistön tahtoon tänä ajankohtana ja lähteä sotaan. Mutta alistuessaan orjanomistajien luokan tahtoon heidän olisi pitänyt vierittää vastuu näiden niskoille, olla äänestämättä määrärahojen puolesta; heidän ei olisi pitänyt lähettää Vanderveldeä ministerinmatkoille riistäjäin luo, vaan järjestämään (yhdessä *kaikkien* maiden vallankumouksellisten sosialidemokraattien kanssa) „sosialistisen kumouksen” ja kansalaissodan illegaalista vallankumouksellista propagandaa; tätä työtä olisi pitänyt tehdä armeijassakin (kokemus on osoittanut, että työmiessotilaiden „veljeilykin” on mahdollista sotivien armeijain taisteluhaudoissa!). Kun lörpötellään dialektiikasta ja marxilaisuudesta, mutta ei osata yhdistää toisiinsa välttämätöntä (jos se on tilapäisesti välttämätöntä) enemmistön tahtoon alistumista ja kaikissa oloissa harjoitettavaa vallankumouksellista toimintaa, niin se on työläisten pilkkaamista, sosialismin ivaamista. „Belgian kansalaiset! Maatamme on kohdannut suuri onnettomuus, sen on aiheuttanut *kaikkien* maiden ja muun muassa Belgiankin porvaristo. Ettekö halua kukistaa tätä porvaristoa, eikö teillä ole uskoa Saksan sosialisteihin vetoamisen tuloksellisuuteen? Me olemme vähemmistönä, alistun tahtoonne ja menen sotaan, mutta tulen sodassakin propagoimaan ja valmistelemaan kaikkien maiden proletaarien kansalaissotaa, sillä se on Belgian ja muiden maiden talonpoikain ja työläisten ainoa pelastus!” Tällaisen puheen vuoksi Belgian tahi Ranskan j.n.e. parlamenttiedustaja istuisi vankilassa eikä ministerintuolilla, mutta hän olisi silloin sosialisti eikä petturi, hänestä puhuisivat nyt taisteluhaudoissa niin ranskalaiset kuin saksalaisetkin työmiessotilaat, puhuisivat kuin *omasta* johtajastaan eivätkä kuin työväen asian kavaltajasta. 4) „Niin kauan kuin isänmaita on olemassa, niin kauan kuin proleta-

riaatin elämä ja liike on siinä määrin kuin tähän asti ahdettu noiden isänmaiden puitteisiin eikä proletariaatti tunne niiden ulkopuolella mitään erikoista, toisenlaista, kansainvälistä maaperää, niin kauan kysymys patriotismista ja itsepuolustuksesta on koskeva työväenluokkaa". Porvarilliset isänmaat säilyvät siihen saakka, kunnes proletariaatin kansainvälinen vallankumous hävittää ne. Maaperä sille on jo olemassa, kuten sen tunnusti yksinpä Kautskykin v. 1909, kuten se tunnustettiin yksimielisesti Baselissa ja kuten sen todistaa nyt *tosiasia*, että kaikkien maiden työläiset ovat syvästi myötätuntoisia niitä kohtaan, jotka eivät äänestä määrärahojen puolesta, eivät pelkää vankilaa ja muita „historiallisen välttämättömyyden” pakosta jokaiseen vallankumoukseen liittyviä uhreja. Axelrodin sanahelinä on vain vallankumouksellisen toiminnan *kiertämistä*, se on vain shovinistisen porvariston perustelujen toistamista.

5) Aivan samanlainen merkitys on hänen sanoillaan, että saksalaisten menettely *ei* ollut petturuutta, että syynä heidän menettelyynsä on „voimakas tunne, se, että he tuntevat olevansa elimellisesti sidottuja siihen maa-alueeseen, isänmaahan, jossa Saksan proletariaatti asuu ja tekee työtä”. Todellisuudessa saksalaisten samoin kuin Guesdenkin y.m. menettely on ilmeistä petturuutta; sen salaaminen ja puolustaminen on sopimatonta. Todellisuudessa juuri porvarilliset isänmaat hävittävät, runtelevat, rikkovat, silpovat saksalaisen työläisen „elävät siteet” Saksan maahan luoden orjan ja orjanomistajan väliset „siteet”. Todellisuudessa *vain* porvarillisten isänmaiden hävittäminen voi „sitoa” kaikkien maiden työläiset „maahan”, antaa heille äidinkielen vapauden, leipäpalan ja kulttuurin hyvyudet. Axelrod on yksinkertaisesti porvariston asian puolustaja.

6) Kun työläisiä kehoitetaan olemaan „varovaisia syyttäessään opporotnismista” sellaisia „koeteltuja marxilaisia kuin Guesde” j.n.e., niin se merkitsee, että työläisiä kehoitetaan nöyräselkäisyyteen johtajien edessä. Pitäkää esikuvananne Guesden koko elämää, sanomme me työläisille, *paitsi* sitä ilmeistä sosialismin pettämistä, johon hän syyllistyi v. 1914. Ehkä löytyy henkilökohtaisia tai muita seikkoja, jotka lieventävät hänen syyllisyyttään, mutta puhe ei ole lainkaan *yksilöiden* syyllisyydestä, vaan *tapahtumain* sosialistisesta merkityksestä.

7) Vetoaminen siihen, että ministeristöön meno

on „*virallisesti*” sallittua, koska päätöslauselmassa on nähkääs pykälä „poikkeuksellisen tärkeistä tapauksista”, — tällainen vetoaminen vetää vertoja mitä epärehellisimmälle asianajajatempulle, sillä tuo pykälä ilmeisesti tarkoittaa proletariaatin kansainvälisen vallankumouksen *auttamista* eikä sen *vastustamista*. 8) Axelrodin lausunto: „Venäjän tappio, joka ei voi vaikuttaa maan elimelliseen kehitykseen, auttaisi hävittämään vanhan järjestelmän”, on sinänsä, irrallaan otettuna, oikea, mutta kun se liittyy saksalaisten shovinistien puolusteluun, niin se ei ole mitään muuta kuin yritys *imarrella* Sudekumeja. Kun tunnustetaan Venäjän tappion hyödyllisyys, eikä syytetä avoimesti Saksan ja Itävallan sosialidemokraatteja petturuudesta, niin se merkitsee, että *tosiasiallisesti* autetaan heitä itsensä puolustelussa, pulasta selviytymisessä ja työläisten pettämisessä. Axelrodin artikkeli on kaksoiskumarrus: toinen niistä on tehty saksalaisille sosialishovinisteille, toinen ranskalaisille. Yhdessä otettuina nämä kumarrukset muodostavatkin esimerkillisen „venäläis-bundilaisen” sosialishovinismin.

Tehköön nyt lukija johtopäätöksensä „Golosin” toimituksen johdonmukaisuudesta, toimituksen, joka näitä Axelrodin mitä inhottavimpia järkeilyjä julkaistessaan esittää vain sen varauksen, ettei se ole samaa mieltä hänen „eräiden asettamustensa” kanssa, ja sitten 96. numeron pääkirjoituksessa julistaa „jyrkkää välien katkaisemista aktiivisen sosialipatriotismin ainesten kanssa”. Onko „Golosin” toimitus todella niin naiivi tai niin huomaamaton, ettei se näe totuutta? ettei se näe sitä, että Axelrodin järkeilyt ovat *kauttaaltaan* „aktiivisen (sillä kirjoittaminen on kirjailijan aktiivisuutta) sosialipatriotismin aineksia”? Entä „Nasha Zarjan” kynäilijät, herrat Tsherevanin, A. Potresov ja kumpp., eivätkö he ole aktiivisen sosialipatriotismin aineksia?

„Sotsial-Demokrat” № 37,
helmikuun 1 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

„NASHE SLOVON”⁶³ TOIMITUKSELLE

Bern, 9/II 1915

Kunnioitetut toverit!

Sen yhteydessä, että on suunniteltu pidettäväksi Lontoossa kolmisopimukseen kuuluvien „liittolaismaiden” sosialistien konferenssi⁶⁴, Te esitätte meille helmikuun 6:nä päivättyssä kirjeessänne „virallista sosialipatriotismia” vastaan käytävän taistelun suunnitelman. Niinkuin olette tietenkin nähneet äänenkannattajastamme „Sotsial-Demokratista”, me olemme yleensä sellaisen taistelun kannalla ja käymme sitä. Siksi vetoomukseenne ilahduttaa meitä suuresti ja otamme mielihyvin vastaan ehdotuksenne yhteistoimintasuunnitelman käsittelystä.

Konferenssi, joka aiottiin kuulemma pitää helmikuun 15 pnä (emme ole saaneet ainoatakaan sitä koskevaa asiapaperia), lykätään ehkä helmikuun 25 päiväksi tai myöhäisemmäksi ajaksi (Huysmansin kirjeestä päätellen, jossa hän ilmoittaa helmikuun 20 pnä pidettävästä Toimikunnan istunnosta ja niistä henkilökohtaisista neuvotteluista, joita on suunniteltu käytäväksi Toimikunnan jäsenten (sihteerin) sekä Ranskan, Englannin ja Venäjän sosialistien välillä). On myös mahdollista, ettei ole suunniteltu pidettäväksi Kansainvälisen sosialistisen toimiston virallisten jäsenten konferenssia, vaan aiotaan pitää joidenkin „huomattujen” sosialistien *yksityis* neuvotteluja.

Siksi se „virallisen sosialipatriotismin” ja „selvän, valkumouksellisen ja internationalistisen” katsantokannan vastakkainasettaminen, josta Te kirjoitatte ja jonka me täydellisesti hyväksymme, on tehtävä niin, *että se pätee*

kaikissa mahdollisissa tapauksissa (sekä siinä tapauksessa, jos kokoontuu puolueiden virallisten edustajain konferenssi, että siinä tapauksessa, jos pidetään yksityisneuvottelu, olipa se muodoltaan millainen hyvänsä ja pidettäköön se sitten helmikuun 15 pnä tai myöhemmin).

Vastauksena toivomukseenne me puolestamme ehdotamme seuraavanlaista deklaraatioluonnosta, johon sisältyy tuollainen vastakkainasettelu (silmällä pitäen sitä, että tämä deklaraatio luetaan ja julkaistaan):

„Allekirjoittaneet Venäjän (Englannin j.n.e.) sosialidemokraattisten järjestöjen edustajat pitävät lähtökohtanaan sitä vakaumusta,

että ei ainoastaan Saksan ja Itävalta-Unkarin, vaan myöskin (liitossa tsarismen kanssa toimivien) Englannin ja Ranskan taholta nykyinen sota on imperialistista sotaa, s.o. kapitalismin viimeisen kehityskauden sotaa, kauden, jolloin kansallisissa rajoissa pysyneet porvarilliset valtiot ovat eläneet aikansa, se on sotaa, joka on suunnattu vain siirtomaiden anastukseen, kilpailevien maiden rosvoamiseen ja proletaarisen liikkeen heikentämiseen usuttamalla toisen maan proletaareja toisen maan proletaarien kimpuun.

Sen vuoksi kaikkien sotivien maiden sosialistien ehdotomana velvollisuutena on Baselin päätöslauselman viipymätön ja päättäväinen täyttäminen, siis se, että:

1) rikotaan kansalliset liittoutumat ja Burgfrieden * kaikissa maissa;

2) kehotetaan kaikkien sotivien maiden työläisiä käymään tarmokasta taloudellista sekä poliittista luokkataistelua oman maansa porvaristoa vastaan, joka kasaa ennenkuulumattomia voittoja sotatarvikehankinnoilla ja saa tukea sotilasviranomaisilta tukkiakseen suun työläisiltä ja voimistaakseen näiden sortoa.

3) tuomitaan jyrkästi kaikkinaisen sotamäärärahojen puolesta äänestäminen.

4) erotaan Belgian ja Ranskan porvarillisista ministeristöistä ja tunnustetaan ministeristöihin meno ja määrärahojen puolesta äänestäminen samanlaiseksi sosialismin

---

* — kansalaisrauha. *Toim.*

asian kavaltamiseksi kuin on saksalaisten ja itävaltalaiden sosialidemokraattien koko menettely;

5) viipymättä ojennetaan käsi Saksan sosialidemokratian internationalistisille aineksille, jotka kieltäytyvät äänestämästä sotamäärärahojen puolesta, ja muodostetaan yhdessä heidän kanssaan kansainvälinen komitea harjoittamaan agitaatiota sodan lopettamiseksi, ei pasifistisessa, kristillisessä eikä pikkuporvarillis-demokraattisessa hengessä, vaan yhdistämällä se erottamattomasti jokaisen maan proletaarien vallankumouksellisen joukkotoiminnan, oman maansa hallitusta ja porvaristoa vastaan tähdätyn joukkotoiminnan propagoimiseen ja järjestämiseen;

6) tuetaan kaikkia sotaväessä ja taisteluhaidoissa tapahtuvia sotivien maiden sosialistien välisiä lähentymis- ja veljeily-yrityksiä Englannin, Saksan j.n.e. sotilasviranomaisten kielloista huolimatta;

7) kehoitetaan sotivien maiden sosialistinaisia voimistamaan agitaatiota edellä osoitettuun suuntaan;

8) kehoitetaan koko kansainvälistä proletariaattia tukemaan tsarisminvastaista taistelua ja niitä Venäjän sosialidemokraattien duumaedustajia, jotka eivät ole ainoastaan kieltäytyneet äänestämästä määrärahojen puolesta, vaan myös pysyneet lujina uhkaavien vainojenkin edessä ja tehneet sosialistista työtään internationalisen vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä”.

* * *

Mitä tulee eräisiin Venäjän sosialidemokraattisiin kirjailijoihin, jotka ovat esiintymisissään puoltaneet virallista sosialipatriotismia (kuten esim. Plehanov, Aleksinski, Maslov y.m.), niin allekirjoittaneet eivät ota kannettavakseen kerrassaan mitään vastuuta heidän esiintymisistään, vaan protestoivat päättäväisesti heitä vastaan ja ilmoittavat, että kaikista tiedoista päätellen Venäjän sosialidemokraattiset työläiset eivät ole tuolla katsantokannalla.

On itsestään selvää, että Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa oleva Keskuskomiteamme virallinen edustaja тов. Litvinov (osoite *). Lähetämme hänelle kirjeenne ja

---

* Käsikirjoituksessa ei ole M. M. Litvinovin osoitetta. Toim.

Teille lähettämämme vastauksen jäljennöksen. Pyydämme Teitä kääntymään kaikissa kiireellisissä asioissa välittömästi hänen puoleensa) ratkaisee itsenäisesti kysymyksen niistä tai näistä osittaiskorjauksista, erinäisistä askelista neuvotteluissa j.n.e., — voimme vain sanoa, että olemme *täydellisesti* samaa mieltä tämän toverin kanssa *kaikesta* oleellisesta.

Mitä tulee Organisaatiokomiteaan ja Bundiin, joilla on virallinen edustajistonsa Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa, niin meillä on aihetta pelätä, että ne *puoltavat* „virallista sosialipatriotismia” (joka esiintyy joko ranskalais- tai saksalaismielisyytenä tahi sellaisessa muodossa, joka sovittaa yhteen nämä molemmat tendenssit). Joka tapauksessa olemme varsin hyvillämme, jos Te suostutte ilmoittamaan meille sekä oman vastauksenne (korjauksenne, oman deklaraatioluonnoksenne j.n.e.) että niiden järjestöjen (Organisaatiokomitea, Bund j.n.e.) vastauksen, joiden puoleen olette kääntyneet ja kääntyneet.

Toveritervehdyksin
Lenin

Osoitteeni: *

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
XVII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

---

* Käsikirjoituksessa ei ole osoitetta. *Toim.*

POLIISI JA TAANTUMUKSELLISET SAKSAN SOSIALIDEMOKRATIAN YHTENÄISYYTTÄ SUOJELEMASSA

Gothassa ilmestyyvä Saksan sosialidemokraattinen „Gothan Kansanlehti” julkaisi tammikuun 9 päivän numerossaan artikkelin, jonka otsikkona oli: „Sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän politiikka poliisin suojeluksessa”.

„Nämä ennakkosensuurin voimassaolon kaksi ensimmäistä päivää”, kirjoittaa tuohon sotilaallisen esivallan miellyttävään holhoukseen joutunut lehti, „osoittavat aivan selvästi keskusviranomaisten huolehtivan erikoisesti siitä, että saataisiin tukitukseksi suu meidän riveissämme olevilta epämieluisilta sosialidemokraattisen edustajaryhmän politiikan arvostelijoilta. Sensuurin pyrkimysten tarkoituksena on sosialidemokraattisen puolueen „puoluerauhan” säilyttäminen eli toisin sanoen Saksan „yhtenäisen”, „lujasti yhteenliittyneen” ja voimakkaan sosialidemokratian säilyttäminen. Hallituksen holhoama sosialidemokratia — se on „suuren” aikakautemme, Saksan kansan uudestisyntymisen aikakauden, tärkein sisäpoliittinen tapahtuma.

On kulunut jo muutamia viikkoja siitä, kun sosialidemokraattiseen edustajaryhmäämme kuuluvat poliitikot ryhtyivät harjoittamaan tarmokasta agitaatiota katsomuksiensa puolesta. Muutamissa erittäin suurissa puoluekeskuksissa heitä vastassa oli voimakas oppositio. Heidän propagandansa herätti työläisten keskuudessa mielialan, joka ei ollut suopea sotamäärärahojen puolesta äänestäjille, vaan juuri päinvastainen. Ja sen vuoksi sotilasviranomaiset ovat yrittäneet auttaa heitä milloin saattamalla voimaan sensuuri-kieltoja, milloin taas peruuttamalla kokoontumisvapauden. Meillä Gothassa sosialidemokraattista edustajaryhmää auttaa sotasensuuri, Hampurissa kuuluisa kokoontumiskielto”.

Esittäessään nämä sanat Bernissä ilmestyvä sveitsiläinen sosialidemokraattilehti panee merkille sen tosiasian, että joukko Saksan sosialidemokraattisia lehtiä on joutunut ennakkosensuurin alaiseksi, ja lisää puolestaan: „Kohta ei siis mikään enää häiritse Saksan lehdistön yksimielisyyttä. Jos jossain yritetään rikkoa sitä, tekee sotilasdiktatuuri riipeästi ja kovakouraisesti lopun sellaisista yrityksistä „socialidemokraattien” — puoluerauhan kannattajain — suoranaisen tai välillisen ilmiannon perusteella”.

Opportunistiset sosialidemokraattiset sanomalehdet tekevät todellakin suoranaisia ja välillisiä ilmiäntojo radikaalisia lehtiä vastaan!

Tosiasiat siis todistavat meidän olleen aivan oikeassa, kun kirjoitimme „Sotsial-Demokratin” 36. numerossa: „opportunistit ovat proletaarisen vallankumouksen porvarillisia vihollisia... kriisin kausina he osoittautuvat *heti koko* yhdistyneen porvariston avoimiksi liittolaisiksi”*. Jos sosialidemokraattinen puolue pitää meidän päivinämme tunnuksestaan yhtenäisyys-tunnusta, niin se merkitsee yhtenäisyyttä opportunistien kanssa ja alistumista heidän (tai heidän ja porvariston liittoutuman) tahtoon. Tämä on tunnus, joka *tosiasiallisesti* auttaa poliisia ja taantumuksellisia, mutta on turmiollinen työväenliikkeelle.

Muuten tulkoon mainituksi, että on ilmestynyt Borchar-tin mainio kirjanen (saksan kielellä): „Ennen vuoden 1914 elokuun 4 päivää ja sen jälkeen”, jonka alaotsikkona on: „Onko Saksan sosialidemokratia luopunut mielipiteistään?” Kyllä, se on luopunut niistä, vastaa kirjoittaja ja osoittaa niiden lausuntojen, joita puolue esitti *ennen* elokuun 4 päivää, ja „elokuun neljännen päivän” politiikan välisen huutavan ristiriidan. Me emme kavahda mitään uhreja sodassa sotaa vastaan — sanoivat Saksan (ja muiden maiden) sosialidemokraatit ennen vuoden 1914 elokuun 4 päivää. Mutta syyskuun 28 p:nä 1914 Keskuskomitean jäsen Otto Braun puhui siitä, että legaalisilla sanomalehdillä on 20 miljoonan pääoma ja 11.000 toimitsijaa. Kymmenet tuhannet legaalisuuden rappeuttamat hakamiehet, virkailijat ja etuoikeutetussa asemassa olevat työläiset

---

* Ks. tätä osaa. s. 96. *Toim.*

ovat desorganisoinneet sosialidemokraattisen proletariaatin miljoona-armeijan.

Tästä seuraa selvääkin selvempi opetus: päättäväinen irtisanoutuminen shovinismista ja opportunistista. Mutta Pariisissa ilmestyvän tyhjämpäiväisen „Mysin” tyhjämpäiväiset eserräjaarittelijat (J. Gardenin⁶⁵ ja kumpp.) luopuvat marxilaisuudesta pikkuporvarillisten aatteiden hyväksi! On unohdettu poliittisen taloustieteen aakkoset ja kapitalismin yleismaailmallinen kehitys, joka synnyttää vain yhden vallankumouksellisen luokan — proletariaatin. On unohdettu chartismi, vuoden 1848 kesäkuu, Pariisin Kommuuni, vuoden 1905 loka- ja joulukuu. Työläiset kulkevat maailmanvallankumoustaan kohti vain useiden tappioiden ja virheiden, epäonnistumisten ja heikkouksien kautta, mutta he kulkevat sitä kohti. Täytyy olla sokea, ellei näe sitä, että tärkeimpänä ja syvimpänä perussyynä Internationalen häpeään ja vararikkoon vuonna 1914 oli proletariaattiin kohdistunut porvariston ja pikkuporvariston vaikutus. Mutta kaunopuhuja-Gardeninit ja kumpp. haluavat parantaa sosialismin kieltäytymällä täydellisesti sen ainoasta yhteiskunnallis-historiallisesta perustasta, proletariaatin luokkataistelusta, ja laimentamalla lopullisesti marxilaisuuden poroporvarillisella, intelligentti-narodnikkilaisella vedellä. Ei tehdä sitkeää työtä siihen suuntaan, että proletaarinen vallankumouksellinen liike tekisi täydellisen eron opportunistista, vaan yhdistetään tämä liike Ropshinien⁶⁶ ja Tshernovien tyyppisten opportunistien kanssa, jotka toissapäivänä heiluivat liberaaleina pommi kourassa, eilen esiintyivät liberaalien tavoin luopioina ja tänään ovat edelleenkin äiteliän porvarillisten „työ”-perustasta puhuvien fraasien huumassa!! Gardeninit eivät ole sen parempia kuin Südekumit, sosialistivallankumoukselliset eivät ole sen parempia kuin likvidaattorit: siksi ne molemmat ovatkin langenneet niin rakastavaisesti toistensa syliin „Sovremennik”⁶⁷ aikakauslehdessä, joka noudattaa tarkoituksellisesti sosialidemokraattien ja sosialistivallankumouksellisten yhteensulattamisen ohjelmaa.

LONTOON KONFERENSSISTA

Esitämme lyhennettynä VSDTP:n edustajan kirjeen:

„Lontoo, helmikuun 14 pnä 1915. Sain viime yönä Internationalen Britannian jaoston sihteeriltä konferenssin osoitteen vastaukseksi kirjeeseeni, jossa olin ilmoittanut osoitteeni ilmaisematta mitään halua tulla kutsutuksi. Päätin lähteä yrittääkseni lukea deklaraation. Tapasin siellä esereistä Rubanovitshin (sosialishovinisteja), Tshernovin ja Bobrovin „Myslista”; Organisaatiokomiteasta Maiskin, joka oli valittu edustajaksi yhdessä Martovin kanssa, — viimeksi mainittu ei saapunut, kun ei ollut saanut lupatodistusta. Edustajia oli Englannista 11 (Keir Hardie puheenjohtajana, MacDonald ja muita), Ranskasta 16 (Sembat, Vailant y.m.), Belgiasta 3 (Vandervelde y.m.).

Puheenjohtaja avasi konferenssin ja ilmoitti, että konferenssi on kutsuttu koolle mielipiteiden vaihtoa eikä päätöslauselmien hyväksymistä varten. Muuan ranskalaisista ehdottaa oikaisua — miksei *enemmistön* mielipidettä vahvistettaisi päätöslauselmalla? Hyväksyttiin vaitiololla.

Päiväjärjestyksessä: 1) kansakuntien oikeudet — Belgia, Puola; 2) siirtomaat; 3) rauhan takeet. Valitaan valtakirjavalioikunta (Rubanovitsh y.m.). Päätetään, että yksi kunkin maan edustaja tiedottaa lyhyesti sotaan suhtautumisesta. Otan puheenvuoron ja esitän vastalauseen sen johdosta, ettei ole kutsuttu Kansainväliseen sosialistiseen toimistoon kuuluvaa puolueemme virallista edustajaa (tov. Maksimovitsh⁶⁸ on jo kauan, toista vuotta, edustanut puoluettamme Kans. sosial. toimiston jäsenenä ja asuu vakinaisesti Lontoossa). Puheenjohtaja keskeyttää vedoten siihen, että on

kutsuttu kaikki, „joiden nimet tunnetaan”. Protestoin toistamiseen sen johdosta, ettei varsinaisille edustajille ole tiedotettu. Sen jälkeen vetoan Manifestiimme (ks. „Sotsial-Demokrat” № 33, „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” *), jossa esitetään yleinen suhtautuminen sotaan ja joka on lähetetty Kans. sosial. toimistolle. Ennen kuin puhutaan rauhan ehdoista, on tehtävä selväksi, millä keinoin siihen ruvetaan pyrkimään, ja sitä varten täytyy saada selville, onko olemassa yhteinen vallankumouksellinen sosialidemokraattinen pohja, neuvottelemmeko me niin kuin shovinistit, pasifistit vain niin kuin sosialidemokraatit. Alan lukea deklaraatiotamme, mutta puheenjohtaja ei anna minun lopettaa, vaan ilmoittaa, ettei asemaani edustajana ole vielä selvitetty (!) ja että he eivät ole kokoontuneet „arvostelemaan eri puolueita” (!!). Ilmoitan, että jatkan puhettani valtakirjavaliokunnan selostuksen jälkeen”. (Deklaraation teksti, jota meidän ei annettu lukea, julkaistaan ensi numerossa.)

„Vaillant, Vandervelde, MacDonald ja Rubanovitsh ilmoittavat lyhyesti yleisen kannan. Sitten valtakirjavaliokunnan selostuksen jälkeen Maiskia kehotetaan päättämään, voiko hän yksin edustaa Organisaatiokomiteaa, ja minulle „annetaan lupa” osallistua konferenssiin. Kiitän konferenssia „ystävällisyydestä” ja aion jatkaa deklaraation lukemista saadakseni selville, voinko jäädä. Puheenjohtaja keskeyttää kieltäen asettamasta konferenssille „ehtoja”. Silloin pyydän lupaa tiedottaa, minkä syiden vuoksi en tule osallistumaan konferenssiin. Pyyntöni hylätään. Siinä tapauksessa sallikaa ilmoittaa, että VSDTP ei osallistu konferenssiin, ja syiden selitykseksi jätän puheenjohtajalle kirjallisen lausunnon. Kokoan paperini ja poistun...

Puheenjohtajalle jätettiin Latvian sosialidemokratian Keskuskomitean puheenjohtajan (Berzinin) ilmoitus, että hän yhtyy täydellisesti meidän deklaraatioomme”.

Konferenssin edustajia on kielletty tiedottamasta mitään lehdistölle, mutta tämä ei tietenkään koske tov. Maksimovitshin poistumista, ja lehti, johon Keir Hardie kirjoittelee, „Labour Leader”⁶⁹, mainitsi Maksimovitshin poistumisesta ja yleispiirtein hänen kannastaan.

* Ks. tätä osaa, ss. 11—20. Toim.

Lontoon konferenssiin ja sen päätöslauselmiin meidän on tilan puutteen vuoksi palattava seuraavassa numerossa. Toistaiseksi panemme merkille, että konferenssin päätöslauselmat, jotka vain verhoavat sosialishovinismia, ovat aivan kelvottomia.

Kuva venäläisestä edustuksesta: Keskuskomitea ja latvialaiset sosialidemokraatit esiintyvät päättäväisesti ja selvästi sosialishovinismia vastaan. Likvidaattorien Organisaatiokomitea pysyttelee piilossa tai hyörii jaloissa. Sosialistivallankumouksellisilla „puolue” (Rubanovitsh) esiintyy sosialishovinismin *puolesta* ja „Mysl” (Bobrov ja Tshernov) on oppositiossa, josta annamme arviomme, kun saamme tietää, millainen on heidän lausuntonsa.

„Sotsial-Demokrat” № 39,
maaliskuun 3 pnd 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

VIERAAN LIPUN ALLA ⁷⁰

*Kirjoitettu aikaisintaan
helmikuussa 1915*

*Julkaistu ensi kerran v. 1917
kustannusliike „Prilivn“
I „Kokoelmassa“ Moskova
Allekirjoitus:
N. Konstantinov*

*Julkaistaan „Kokoelman“
tekstin mukaan*

„Nashe Delon” 1. numerossa (Pietari, tammikuu 1915) ⁷¹ on julkaistu hra A. Potresovin erittäin kuvaava ohjelma-artikkeli „Kahden aikakauden rajalla”. Tässä artikkelissa, niin kuin saman kirjoittajan edellisessäkin artikkelissa, joka julkaistiin eräässä aikakauslehdessä vähän aikaisemmin, esitetään Venäjän yhteiskunnallisessa ajattelussa esiintyvän porvarillisen virtauksen, nimenomaan likvidaattoruuden, perusajatuksat nykyajan tärkeistä ja päivänpolttavista kysymyksistä. Nämä eivät oikeastaan ole artikkeleja, vaan tietyn suunnan manifesti, ja se, joka lukee ne huolellisesti ja syventyy niiden sisältöön, näkee, että vain satunnaiset, s. o. puhtaasti kirjallisille harrastuksille vieraat, näkökohdat ovat estäneet kirjoittajaa (ja hänen ystäviään, sillä kirjoittaja ei ole yksin) pukemasta ajatuksiaan julistuksen tai „credon” (uskontunnustuksen) muotoon, joka olisi sopinut paremmin.

A. Potresovin perusajatuksena on se, että nykyajan demokraattinen liike on kahden aikakauden rajalla ja että vanhan ja uuden aikakauden välisenä peruseroavaisuutena on siirtyminen kansallisesta rajoittuneisuudesta kansainvälisyyteen. Nykyajan demokraattisella liikkeellä A. Potresov tarkoittaa sellaista liikettä, joka on luonteenomaista XIX vuosisadan loppuvuosille ja XX vuosisadan alulle, erotukseksi vanhasta, porvarillis-demokraattisesta liikkeestä, joka oli ominaista XVIII vuosisadan lopulle ja XIX vuosisadan kahdelle ensimmäiselle kolmannekselle.

Ensi silmäyksellä saattaa näyttää, että kirjoittajan ajatus on aivan oikea, että artikkelin kirjoittaja on nykyajan

demokraattisessa liikkeessä vallitsevan kansallisliberaalisen suunnan vastustaja, että hän on kansainvälisyyden kannattaja eikä kansallisliberaali.

Todellakin, eikä kansainvälisyyden puolustaminen, kansallisen rajoittuneisuuden ja kansallisen erikoisuuden laskeminen vanhan, menneen aikakauden piirteiksi merkitse jyrkkää erontekoa kulkutautina esiintyvistä kansallisliberalismista, tuosta nykyajan demokraattisen liikkeen mätäpaiseesta tai oikeamminkin sen virallisista edustajista?

Ensi silmäykseltä ei ainoastaan saata, vaan melkeinpä täytyykin näyttää siltä. Tämä on kuitenkin perinpohjainen erehdys. Kirjoittaja kuljettaa lastiaan vieraan lipun alla. Hän on turvautunut — tietoisesti tai tietämättään, se on tässä tapauksessa yhdentekevää — pieneen sotilaalliseen viekkautteen, hän on nostanut „kansainvälisyyden” lipun salakuljettaakseen turvallisemmin kansallisliberalismin lastin tämän lipun alla. A. Potresov on nimittäin mitä ilmeisin kansallisliberaali. Hänen artikkelinsa (ja hänen ohjelmansa, hänen toimintaohjelmansa, hänen „credonsa”) koko olemus on juuri tämän pienen ja ehkä viattoman sotilaallisen viekkautteen käyttämisessä, opportunistin kuljettamisessa kansainvälisyyden lipun alla. Tätä olemusta on selitettävä mitä seikkaperäisimmin, sillä tämä kysymys on tavattoman, ensiarvoisen tärkeä. Ja se, että A. Potresov käyttää vierasta lippua, on sitäkin vaarallisempaa, koska hän ei käytä kilpenään ainoastaan „kansainvälisyyden” periaatetta, vaan myös „Marxin metodologian” kannattajan nimeä. Toisin sanoen A. Potresov haluaa olla marxilaisuuden todellinen kannattaja ja edustaja, mutta todellisuudessa hän vaihtaa marxilaisuuden kansallisliberalismiin. A. Potresov haluaa „oikaista” Kautskya ja syyttää häntä „advokatyyristä”, s.o. milloin yhtä, milloin toista kansallisiväriä, eri kansallisiväriä olevan liberalismiin puolustamisesta. A. Potresov haluaa asettaa kansallisliberalismin vastapainoksi (sillä on aivan epäilemätöntä ja kiistatonta, että Kautskysta on nykyään tullut kansallisliberaali) kansainvälisyyden ja marxilaisuuden. Mutta todellisuudessa A. Potresov asettaa kirjavan kansallisliberalismin vastapainoksi yksivärisen kansallisliberalismin. Marxilaisuus on sitä vastoin vihamielinen — ja kyseisessä konkreettisessa

historiallisessa tilanteessa se on joka suhteessa vihamielinen — kaikenlaiselle kansallisliberalismille.

Että asia on todella näin ja miksi se on näin — siitä ryhdymmekin nyt puhumaan.

I

A. Potresovin kommellusten ydin, kommellusten, jotka ovat johtaneet siihen, että hän purjehtii nyt kansallisliberalismin lipun alla, on helpoimmin käsitettävissä, jos lukija syvenyy artikkelin seuraavaan kohtaan:

.....,Kaikella heille (Marxille ja hänen tovereilleen) ominaisella temperamentilla he ryntäsivät ratkaisemaan ongelmaa, olipa se miten pulmallinen tahansa, he tekivät selkkauksen diagnoosin, he yrittivät määritellä, *kumman puolen menestys* tarjoaa enemmän mahdollisuuksia siihen, mikä heidän kannaltaan olisi toivottavaa, ja hakivat siten tiettyä lähtökohtaa taktiikkansa kehittämiselle” (s. 73, kurssiivi sitaateissa meidän).

„Kumman puolen menestys on toivottavampaa” — juuri se pitää määritellä ja lisäksi kansainväliseltä eikä kansalliselta näkökannalta; siinä on Marxin metodologian olemus; juuri sitä ei Kautsky tee muuttuen näin ollen „tuomari” (marxilaisesta) „advokaatiksi” (kansallisliberaaliksi). Sellainen on A. Potresovin ajatus. A. Potresov itse on mitä syvimmin vakuuttunut siitä, että hän ei lainkaan harjoita „advokatyryriä” puolustaessaan toisen puolen (ja nimenomaan oman puolensa) menestyksen toivottavuutta, vaan pitää ohjeanaan tosikansainvälisiä käsityksiä vastapuolen „ylimääräisistä” synneistä.....

Niin Potresov, Maslov kuin Plehanovkin j. n. e. pitävät ohjeanaan tosikansainvälisiä käsityksiä tullen samoihin johtopäätöksiin kuin ensimmäinen heistä..... Se on niin naiivia kuin..... Mutta älkäämme rientäkö edelle, vaan eritelkäämme ensin kysymys loppuun puhtaasti teoreettiselta kannalta.

Marx määritteli, „kumman puolen menestys oli toivottavampaa”⁷², esimerkiksi Italian sodassa vuonna 1859. A. Potresov pysähtyy tarkastelemaan nimenomaan tätä esimerkkiä, „joka herättää meissä eräiden erikoisuuksiensa

vuoksi erityistä mielenkiintoa". Me puolestamme suostumme myös ottamaan A. Potresovin valitseman esimerkin.

Napoleon III julisti vuonna 1859 sodan Itävallalle vapauttaakseen muka Italian, ajaen kuitenkin todellisuudessa omia dynastisia tarkoituksiaan.

„Napoleon III:n takana”, kirjoittaa A. Potresov, „häämötti Gortshakovin hahmo, Gortshakovin, joka oli vasta hiljattain solminut salaisen sopimuksen ranskalaisten keisarin kanssa”. Näin syntyi ristiriitojen vyyhti: toisella puolella oli Euroopan taantumuksellisin monarkia, joka sortii Italiaa, toisella — vapautuvan ja vallankumouksellisen Italian edustajat aina Garibaldia myöten käsi kädessä patataantumuksellisen Napoleon III:n y.m. kanssa. „Eikö olisi ollut yksinkertaisempaa”, kirjoittaa A. Potresov, „välttää syntiä ja sanoa: „molempi pahempi”? Mutta Engels, Marx enempiä kuin Lassallekaan eivät antaneet tämän ratkaisun „yksinkertaisuuden” viekoitella itseään, vaan ryhtyivät tutkiskelemaan” (A. Potresov haluaa sanoa: tutkimaan ja tarkastelemaan), „millainen yhteenoton lopputulos voi luoda parhaimmat mahdollisuudet asialle, joka oli heille kaikille kallis”.

Päinvastoin kuin Lassalle, Marx ja Engels olivat sitä mieltä, että Preussin on puututtava sotaan. Heidän esittämiensä näkökohtien joukossa — A. Potresovin oman tunnustuksen mukaan, — olivat näkökohdat „sekä mahdollisesta, vihollisliittoutuman kanssa tapahtuneen yhteenoton tuloksena mahdollisesta, Saksan kansallisesta liikkeestä, joka on kehittyvä Saksan lukuisten vallanpitäjien tahdosta riippumatta, että siitä, mikä valtakunta Euroopan konsertissa on keskeisin paha: taantumuksellinen Tonavanvarren monarkia vaiko tämän konsertin muut huomattavat edustajat”.

Meille ei ole tärkeää, päättelee A. Potresov, kumpi oli oikeassa, Marx vaiko Lassalle; tärkeää on se, että kaikkien mielestä on määriteltävä kansainväliseltä näkökannalta, kumman puolen menestys on toivottavampaa.

Sellainen on A. Potresovin ottama esimerkki, sillä tavalla järkeilee kirjoittajamme. Kun Marx silloin osasi „arvioida kansainväliset selkkaukset” (A. Potresovin sanonta) *kummankin* sotivan puolen hallitusten äärimmäi-

sestä taantumuksellisuudesta huolimatta, niin nytkin marxilaiset ovat velvollisia antamaan *tällaisen* arvion, päättelee A. Potresov.

Tämä johtopäätös on naiivin lapsellinen tai karkean sofistinen, sillä sen sisältönä on: koska Marx vuonna 1859 ratkaisi kysymyksen, kumman *porvariston* menestys on toivottavampaa, niin sen vuoksi meidänkin on yli puoli vuosisataa myöhemmin ratkaistava aivan samanlainen kysymys.

A. Potresov *ei huomannut*, että Marxilla vuonna 1859 (ja hyvin monissa myöhemmissäkin tapauksissa) kysymys, „kumman puolen menestys on toivottavampaa” merkitsi samaa kuin kysymys, „kumman *porvariston* menestys on toivottavampaa”. A. Potresov *ei huomannut*, että Marx ratkaisi meille tutun kysymyksen silloin, kun oli olemassa — eikä ainoastaan olemassa, vaan oli Euroopan tärkeimpien valtioiden historiallisen prosessin kärjessä — ehdottoman *edistysmielisiä porvarillisia* liikkeitä. Meidän päivinämme olisi naurettavaa edes kuvitella, että esimerkiksi sellaisissa, Euroopan „konsertin” epäilemättä keskeisissä ja tärkeimmissä tekijöissä kuin Englannissa ja Saksassa olisi edistysmielistä porvaristoa, edistysmielistä porvarillista liikettä. Näiden keskeisten ja tärkeimpien valtiosuureiden vanha porvarillis-„demokraattinen liike” on tullut taantumukseksi. Mutta hra A. Potresov on „unohtanut” sen ja ottanut tahallisesti *nykyajan* (ei porvarillisen) demokraattisen liikkeen näkökantakysymyksen tilalle *vanhan* (porvarillisen) muka demokraattisen liikkeen näkökannan. Tämä siirtyminen toisen ja sitä paitsi vanhan, aikansa eläneen luokan näkökannalle on mitä aidointa opportunistia. Ei voi olla puhuttakaan siitä, että tätä siirtymistä voitaisiin puolustella vanhan ja uuden aikakauden historiallisen prosessin objektiivisen sisällön analyysillä.

Nimenomaan porvaristo — esim. Saksassa ja myöskin Englannissa — pyrkii suorittamaan sellaisen vaihdoksen, jollaisen on suorittanut A. Potresov, imperialistisen aikakauden vaihdoksen porvarillis-edistyksellisten liikkeiden, kansallisten ja demokraattisten vapausliikkeiden aikauteen. A. Potresov laahustaa epäkritillisesti porvariston jäljessä. Tämä on sitäkin anteeksiantamattomampaa, kun A. Potresov on ottamassaan esimerkissä itse joutunut

tunnustamaan ja osoittamaan, minkälaisia käsityksiä Marx, Engels ja Lassalle pitivät ohjeenaan jo kauan sitten eletyllä aikakaudella*.

Ensinnäkin, ne olivat käsityksiä kansallisliikkeestä (Saksassa ja Italiassa), siitä, että se kehittyisi „keskiaikaisuuden edustajain” tahdosta riippumatta; toiseksi, käsityksiä, joiden mukaan taantumukselliset (Itävallan, Napoleonin j.n.e.) monarkiat olivat „keskeinen paha” Euroopan konsertissa.

Nämä käsitykset ovat aivan selviä ja kiistattomia. Marxilaiset eivät ole milloinkaan kieltäneet sitä, että porvariston kansalliset vapautusliikkeet feodaalisen absolutismin voimia vastaan ovat olleet edistyksellisiä. A. Potresovin täytyy tietää, että aikakautemme keskeisissä, s.o. tärkeimmissä, suurimpia selkkauksia aiheuttavissa valtioissa ei ole eikä ole voinutkaan olla *mitään sellaista*. Sekä Italiassa että Saksassa oli silloin käynnissä vuosikymmeniä jatkunut kansallisen vapausliikkeen tyyppinen kansanliike. Lännen porvaristo ei silloin tukenut muita tiettyjä valtiosuureita finansseillaan, vaan päinvastoin, nämä suuret olivat *todella* „keskeinen paha”. A. Potresovin täytyy tietää, — hän itse tunnustaa samassa kirjoituksessa sen, että *yksikään* muista valtiosuureista ei ole eikä voikaan olla meidän aikakaudellamme „keskeinen paha”.

Porvaristo (esim. saksalainen, vaikka ei tietenkään yksin se) lietsoo omaa etuaan tavoitellen kansallisliikkeiden ideologiaa, pyrkien siirtämään sitä imperialismin aikakauteen, s.o. kokonaan toiseen aikakauteen. Opportunistit laahustavat kuten aina porvariston perässä, *hyljäten nykyajan* demokraattisen liikkeen näkökannan ja siirtyen *vanhan* (porvarillisen) demokraattisen liikkeen näkökannalle. Juuri tässä onkin A. Potresovin ja hänen likvidaattoruusmielisten

---

* A. Potresov muuten kieltäytyy ratkaisemasta, kumpi — Marx vai Lassalle — oli oikeassa vuoden 1859 sodan olosuhteita arvioitaessa. Mielestämmä oikeassa oli (vastoin Mehringin mielipidettä) Marx, kun taas Lassalle oli opportunisti sekä silloin että myöskin liehitellessään Bismarckia. Lassalle mukautui Preussin ja Bismarckin voittoon, siihen, ettei Italian ja Saksan demokraattisilla kansallisliikkeillä ollut riittävästi voimia. Siten Lassalle kallistui kansallisliberaalisen työväenpolitiikan puoleen. Marx sen sijaan kannusti ja kehitti itsenäistä, johdonmukaisen demokraattista, kansallisliberaaliselle peikuruudelle vihamielistä politiikkaa (Preussin yhtyminen sotaan Napoleonin vastaan vuonna 1859 olisi antanut sysäyksen kansanliikkeelle Saksassa). Lassalle tähyili enemmän ylös kuin alas, katseli ihastellen Bismarckia. Bismarckin „menestys” ei missään määrin voi olla Lassallen opportunistimin puolustuksena.

aatekumppaniensa kaikkien artikkelien ja koko asenteen, koko linjan perusvika. Marx ja Engels ratkaisivat *vanhan* (porvarillisen) demokraattisen liikkeen kaudella sen kysymyksen, kumman porvariston menestys on toivottavampaa, huolehtien liberaalisen vaatimattoman liikkeen kehittymisestä demokraattisen myrskyiseksi. A. Potresov saarnaa *nykyajan* (ei porvarillisen) demokraattisen liikkeen kaudella porvarillista kansallisliberalismia, kun Englannissa enempää kuin Saksassa tai Ranskassakaan ei voi olla puhuttakaan porvariston edistyksellisistä liikkeistä, ei liberaalisen vaatimattomista eikä myöskään demokraattisen myrskyisistä. *Oman* aikakautensa, porvarillis-kansallisten edistyksellisten liikkeiden aikakauden pohjalta lähtien Marx ja Engels menivät *pitemmälle*, sysäsivät *näitä* liikkeitä eteenpäin, huolehtien siitä, että ne kehittyisivät keskiaikaisuuden edustajain „ylitse”.

A. Potresov, kuten kaikki muutkin sosialishovinitit, peräytyy *omasta* nykyajan demokraattisen liikkeen aikakaudesta taaksepäin siirtyen jo kauan sitten aikansa eläneeseen, kuolleetseen ja sen vuoksi sisäisesti valheelliseen vanhan (porvarillisen) demokraattisen liikkeen näkökantaan.

Sen vuoksi mitä suurinta sekasotkua ja mitä taantumuksellista kehotusta on seuraava A. Potresovin kehoitus demokraateille.

.....„Älä kulje taaksepäin, vaan eteenpäin. Ei individualismiin, vaan eheään ja voimalliseen kansainväliseen tietoisuuteen. Eteenpäin, t.s. vississä mielessä myös taaksepäin: takaisin Engelsiin, Marxiin, Lassalleen, heidän menetelmäänsä kansainvälisten selkkausten arvioinnissa; siihen, että valtioiden kansainvälisiä toimenpiteitäkin käytetään demokraattisen liikkeen hyväksi”.

A. Potresov vetää nykyajan demokraattista liikettä joka suhteessa eikä vain „tietyissä mielessä” *taaksepäin*, vanhan porvarillisen demokraattisen liikkeen tunnuksiin ja ideologiaan, joukkojen riippuvaisuuteen porvaristosta..... Marxin menetelmä perustuu ennen kaikkea siihen, että huomioidaan historiallisen prosessin *objektiivinen* sisältö kyseisenä konkreettisena ajankohtana, kyseisessä konkreettisessa tilanteessa, jotta ennen kaikkea käsitettäisiin, *minkä* luokan liike on mahdollisen edistyksen tärkeimpänä liikkeelle

panevana voimana tässä konkreettisessa tilanteessa. Silloin, vuonna 1859, historiallisen prosessin objektiivisena sisältönä mannermaa-Euroopassa ei ollut imperialismi, vaan kansallis-porvarilliset vapausliikkeet. Tärkeimpänä liikkeelle panevana voimana oli porvariston liike feodaalisen absolutismin voimia vastaan. Mutta kaikkiviisas A. Potresov tahtoo 55 vuoden kuluttua, kun taantumuksellisten feodaalien paikan ovat ottaneet heidän kaltaisikseen muuttuneet raihaantuneen porvariston finanssipääoman mahtimiehet, arvioida kansainväliset selkkaukset *porvariston eikä uuden luokan* näkökannalta*.

A. Potresov ei ole harkinnut näillä sanoilla ilmaise-mansa totuuden merkitystä. Olettakaamme, että kaksi maata sotii keskenään porvarillisten, kansallisten ja vapausliikkeiden aikakaudella. Kummalle maalle pitäisi toivoa menestystä nykyajan demokraattisen liikkeen näkökannalta katsoen? On selvää, että sille, jonka menestys antaa voimakkaamman sysäyksen ja kehittää myrskyisemmin porvariston vapausliikettä, horjuttaa voimakkaammin feodalis-mia. Olettakaamme edelleen, että objektiivisen historiallisen tilanteen *määräävä* tekijä on muuttunut, ja kansallisen vapautuvan pääoman tilalle on tullut kansainvälinen taantumuksellinen, imperialistinen finanssipääoma. Edellinen omistaa sanokaamme $\frac{3}{4}$ ja jälkimmäinen $\frac{1}{4}$ Afrikasta. Niiden välisen sodan objektiivisena sisältönä on Afrikan uudelleenjako. Kummalle puolelle pitäisi toivoa menestystä? Kysymys entisessä mielessä on järjetön, sillä meillä ei ole entisiä arviokriteerejä: ei ole porvarillisen vapausliikkeen pitkäaikaista kehitystä eikä feodalismien romahduksen pitkäaikaista prosessia. Nykyajan demokraattisen liikkeen tehtäviin ei kuulu se, että edellistä autetaan varmistamaan „oikeutensa” Afrikan kolmeen neljäsosaan, eikä se, että jälkimmäistä (vaikka tämän taloudellinen kehitys olisikin nopeampaa kuin edellisen) autetaan anastamaan itselleen nämä $\frac{3}{4}$.

Nykyajan demokraattinen liike pysyy uskollisena itselleen vain siinä tapauksessa, ettei se yhdy kumpaankaan

---

* „Tosiaankin”, kirjoittaa A. Potresov, „juuri tällä kunkin maan sisällä vallinneen näennäisen lamaannuksen kaudella tapahtui valtavia molekyyliprosesseja, ja kansainvälinen tilannekin muuttui vähitellen uudeksi, sillä siinä tuli yhä selvemmin *määrääväksi* tekijäksi siirtomaavallioitusten, taisteluhenkisen imperialismien politiikka”.

imperialistiseen porvaristoon, että se sanoo „molempi pahempi”, että jokaisessa maassa tullaan toivomaan imperialistisen porvariston tappiota. Jokainen muu ratkaisu on todellisuudessa kansallisliberaalinen eikä sillä ole mitään yhteistä todellisen kansainvälisyyden kanssa.

Alkoon vain lukija antako A. Potresovin koreilevan sanankäytön johdattaa itseään harhaan, sillä tuolla sanankäytöllä Potresov verhoaa siirtymistään porvariston kannalle. Kun A. Potresov huudahtaa: „ei individualismiin, vaan eheään ja voimalliseen kansainväliseen tietoisuuteen”, niin hän tarkoittaa oman näkökantansa asettamista Kautskyn näkökannan vastapainoksi. Hän nimittää Kautskyn (ja tämän kaltaisten) katsomuksia „individualismiksi” tarkoittaen sillä, että Kautsky kieltäytyy huomioimasta sitä, „kumman puolen menestys on toivottavampaa” ja puolustelee kunkin „individuaalisen” maan työläisten kansallisliberalismia. Mutta sen sijaan me, A. Potresov, Tsherevanin, Maslov, Plehanov y.m., me muka vetoamme „eheään ja voimalliseen kansainväliseen tietoisuuteen”, sillä me kannatamme yhtä tietyn väristä kansallisliberalismia, emmekä lainkaan individuaalis-valtiolliselta (tai individuaalis-kansalliselta), vaan tosikansainväliseltä näkökannalta katsoen... Tällainen päätelmä olisi naurettava, ellei se olisi niin... häpeällinen.

Sekä A. Potresov ja kumpp. että Kautsky laahustavat porvariston perässä ja ovat pettäneet sen luokan näkökannan, jonka edustajana he pyrkivät olemaan.

II

A. Potresov on otsikoinut artikkelinsa „Kahden aikakauden rajalla”. Kiistatonta on, että elämme kahden aikakauden rajalla, ja ne erittäin tärkeät historialliset tapahtumat, joiden todistajia olemme, voidaan ymmärtää vain silloin, kun analysoidaan ensi kädessä aikakaudesta toiseen siirtymisen objektiiviset edellytykset. Kysymys on suurista historiallisista aikakausista; jokaisella aikakaudella on ja tulee olemaan erillisiä, osittaisia liikkeitä milloin eteenmilloin taaksepäin, on ja tulee olemaan erilaisia

poikkeamia liikkeiden keskityypistä ja keskivauhdista. Emme voi tietää, miten nopeasti ja miten menestyksellisesti tietyn aikakauden erilliset historialliset liikkeet kehittyvät. Mutta me voimme tietää ja tiedämme, *mikä luokka on tämän tai tuon aikakauden keskiössä ja määrää sen perussisällön, sen kehityksen perussuunnan, tietyn aikakauden historiallisten edellytysten peruserikoisuudet j.n.e.* Vain tällä perustalla, t.s. ottaen huomioon ensi kädessä eri „aikakausten” (eikä eri maiden historian erillisten episodien) välisen eroavuuden peruspiirteet, voimme rakentaa taktiikkamme oikein; ja vain tietyn aikakauden peruspiirteiden tuntemus voi olla tämän tai tuon maan yksityiskohtaisempien erikoispiirteiden huomioonottamisen perustana.

Juuri tälle alalle kuuluukin A. Potresovin ja Kautskyn (hänen artikkelinsa on julkaistu „Nashe Delon” samassa numerossa) perussofismi eli heidän kummankin historiallinen perusvirheensä, joka on johtanut kummatkin kansallisliberaalisiin eikä marxilaisiin johtopäätöksiin.

Asia on niin, että A. Potresovin ottama ja häntä „erityisesti kiinnostava” esimerkki, vuoden 1859 Italian kampanjan esimerkki, ja kokonainen sarja Kautskyn ottamia *analogisia* historiallisia esimerkkejä, — kuuluvat „*nimenomaan muihin, eikä niihin* historiallisiin aikakausiin”, joiden „rajalla” me elämme. Nimittäkäämme sitä aikakautta, johon olemme astumassa (tai johon olemme astuneet, mutta joka on alkuvaiheessaan), nykyiseksi (eli kolmanneksi) aikakaudeksi. Nimittäkäämme sitä, jonka olemme juuri ohittaneet, eiliseksi (eli toiseksi) aikakaudeksi. Silloin sitä aikakautta, josta A. Potresov ja Kautsky ovat ottaneet esimerkkinsä, pitää nimittää toissapäiväiseksi (eli ensimmäiseksi) aikakaudeksi. Sekä A. Potresovin että Kautskyn järkeilyjen inhottava sofismi, sietämätön valheellisuus on juuri siinä, että he ottavat salaviihkää nykyisen (kolmannen) aikakauden edellytysten tilalle toissapäiväisen (ensimmäisen) aikakauden edellytykset.

Selitämme tämän.

Historian aikakausten tavallinen jako, joka on monta kertaa esitetty marxilaisessa kirjallisuudessa ja jonka Kautsky on useasti toistanut sekä A. Potresov hyväksynyt artikkelissaan, on seuraava: 1) 1789—1871; 2) 1871—1914; 3) 1914—? Nämä rajat, kuten yleensä rajat luonnossa ja

yhteiskunnassa, ovat tietenkin sovinnaisia ja vaihtelevia, suhteellisia eivätkä absoluuttisia. Ja me otammekin vain likimääräisesti erikoisen huomattavat ja silmään pistävät historialliset tapahtumat suurten historiallisten liikkeiden merkkipylväiksi. Ensimmäinen aikakausi, Ranskan suuresta vallankumouksesta Ranskan ja Preussin sotaan, on porvariston nousun, sen täydellisen voiton aikakautta. Se on porvariston nousevaa linjaa, yleensä porvarillis-demokraattisten ja muun muassa porvarillis-kansallisten liikkeiden aikakautta, aikansa eläneiden feodaalisen absolutismin laitosten nopean murskaamisen aikakautta. Toinen aikakausi on porvariston täydellisen herruuden ja rappeutumisen aikakautta, aikakautta, jolloin edistykseellisen porvariston tilalle tulee taantumuksellinen ja taantumuksellisin finanssipääoma. Se on aikakautta, jolloin uusi luokka, nykyajan demokraattinen liike, valmistautuu ja kerää hitaasti voimiaan. Kolmas, vasta alkava aikakausi saattaa porvariston sellaiseen „asemaan”, jollaisessa feodaalit olivat ensimmäisellä aikakaudella. Se on imperialismiin ja imperialististen sekä imperialismista johtuvien järkytysten aikakautta.

Juuri Kautsky itse eikä kukaan muu on useissa artikkeleissaan ja kirjasessaan „Tie valtaan” (ilmestynyt vuonna 1909) hahmotellut täysin määritellysti koittavan kolmannen aikakauden peruspiirteet, todennut tämän aikakauden perin pohjaisen eroavaisuuden toisesta (eilisestä), tunnustanut nykyajan demokraattisen liikkeen välittömien tehtävien sekä taistelun ehtojen ja muotojen muuttumisen, — muuttumisen, joka johtuu objektiivisten historiallisten ehtojen muuttumisesta. Nykyään Kautsky polttaa sen, mitä ennen palvoi, vaihtaa rintamaa mitä uskomattomimmalla, mitä sopimattomimmalla, mitä häpeämättömimmällä tavalla. Mainitussa kirjasessa hän puhuu suoraan sodan ja nimenomaan sen sodan lähestymisen merkeistä, joka puhkesi vuonna 1914. Ei tarvitsisi muuta kuin yksinkertaisesti verrata tämän kirjasen eräitä kohtia Kautskyn nykyisiin kirjoitelmiin, jotta voitaisiin täysin havainnollisesti todistaa hänen pettäneen omat vakaumuksensa ja juhlallisimmat lausuntonsa. Eikä Kautsky ole tässä suhteessa poikkeus (sitä paitsi ei lainkaan vain Saksassa ilmenevä poikkeus), vaan nykyajan demokraattisen liikkeen kokonaisen huippukerroksen —

kriisiin hetkellä porvariston puolelle loikkaneen huippukeroksen — tyypillinen edustaja.

Kaikki A. Potresovin ja Kautskyn ottamat historialliset esimerkit ovat ensimmäiseltä aikakaudelta. Historiallisten ilmiöiden objektiivisena perussisältönä vuosien 1855, 1859, 1864, 1866 ja 1870 sotien sekä vuoden 1877 (Venäjän ja Turkin) ja vuosien 1896—1897 sodan (Turkin ja Kreikan sodan sekä Armenian levottomuuksien) aikana olivat porvarillis-kansalliset liikkeet eli feodalismiin eri muodoista vapautuvan porvarillisen yhteiskunnan „kouristukset”. Silloin ei voinut olla puhuttakaan mistään todella itsenäisestä ja porvariston liikakypsyyden ja rappeutumisen aikakautta vastaavasta nykyajan demokraattisesta liikkeestä monissa eturivin maissa. Tärkein luokka, joka silloin, näiden sotien aikana ja näihin sotiin osallistuen, kulki ylöspäin nousevaa linjaa ja joka yksin vain kykeni taistelemaan musertavalla voimalla feodaalisen absolutismin laitoksia vastaan, oli porvaristo. Eri maissa tämä porvaristo, jota *omistavien* tavarantuottajain eri kerrokset edustivat, oli suuremmassa tai pienemmässä määrin edistyksellistä, ja toisinaan (esim. osa Italian porvaristoa vuonna 1859) jopa vallankumouksellista, mutta aikakauden yleisenä piirteenä oli nimenomaan porvariston edistyksellisyys, *siis se*, että porvariston taistelu feodalismia vastaan oli vielä ratkaisematta, loppuunviemättä. On aivan luonnollista, että nykyajan demokraattisen liikkeen ainekset, — ja Marx niiden edustajana, — pitäen ohjeenaan sitä kiistatonta periaatetta, että on tuettava edistyksellistä porvaristoa (taisteluun kykenevää porvaristoa) feodalismia vastaan, etsivät silloin ratkaisua kysymykseen, „kumman puolen”, s.o. *kumman* porvariston, menestys on toivottavampaa. Kansanliike tärkeimmissä, sodan piiriin joutuneissa maissa oli silloin taloudelliselta ja luokkasisällöltään yleisdemokraattista, s.o. porvarillis-demokraattista. On aivan luonnollista, ettei silloin voitu edes asettaa *muuta* kysymystä kuin se, *kumman* porvariston menestys, missä tilanteessa ja minkä taantumuksellisen (porvariston nousua pidättävän feodaalis-absolutistisen) voiman joutuessa tappiolle, lupaa eniten „tilaa” nykyajan demokraattiselle liikkeelle.

Ja sitä paitsi Marx, kuten A. Potresovkin on pakotettu tunnustamaan, piti porvarillisten kansallisten ja vapautus-

liikkeiden pohjalla tapahtuvia kansainvälisiä selkkauksia „arvioidessaan” ohjeenaan sitä näkökohtaa, kumman puolen menestys voi eniten auttaa kansallisten ja yleensä kansan yleisdemokraattisten liikkeiden „kehitystä” (A. Potresovin artikkelin s. 74). Tämä merkitsee, että niiden sotilaallisten selkkausten aikana, joita tapahtui eri kansallisuuksien porvariston noustessa valtaan, Marx huolehti, samoin kuin v. 1848, ennen kaikkea porvarillis-demokraattisten liikkeiden laajentamisesta ja kärjistämisestä siten, että niihin vedetään mukaan yhä laajemmat ja „plebeijisemmät” joukot, pikkuporvaristo yleensä, erittäinkin talonpoikaisto ja vihdoin omistamattomat luokat. Juuri tämä Marxin näkökohta liikkeen yhteiskunnallisen perustan laajentamisesta, sen kehittämistä erottikin perinpohjaisesti Marxin johdonmukaisen demokraattisen taktiikan Lassallen epäjohdonmukaisesta ja kansallisliberaalien kanssa solmitavaan liittoon kallistuvasta taktiikasta.

Kansainväliset selkkaukset ovat kolmannellakin kaudella pysyneet *muodoltaan* samanlaisina kansainvälisinä selkkauksina kuin ensimmäisellä kaudella, mutta niiden yhteiskunnallinen ja luokkasisältö on perinpohjaisesti muuttunut. Objektiiivinen historiallinen tilanne on muuttunut kokonaan toisenlaiseksi.

Ylöspäin nousevan kansallisesti vapautuvan pääoman feodalisminvastaisen taistelun tilalle on tullut alaspäin, rappioon kulkevan taantumuksellisimman, vanhentuneen ja aikansa eläneen finanssipääoman taistelu uusia voimia vastaan. Valtioiden porvarillis-kansalliset puitteet, jotka ensimmäisellä kaudella olivat feodalismista vapautuvan ihmiskunnan tuotantovoimien *kehityksen* tukena, ovat nyt, kolmannella kaudella, muuttuneet tuotantovoimien edelleenkehittymisen *haitaksi*. Porvaristo on muuttunut nousevasta edistyksellisestä luokasta alaspäin kulkevaksi, rappeutuvaksi, sisäisesti kuolleeksi, taantumukselliseksi luokaksi. Nousevaksi — laajassa historiallisessa mittakaavassa nousevaksi — on tullut kokonaan toinen luokka.

A. Potresov ja Kautsky ovat hylänneet tämän luokan näkökannan ja lähteneet kulkemaan taaksepäin toistellen porvarillista petosta, joka perustuu siihen, että historiallisen prosessin objektiivisena sisältönä on muka *nytkin* porvariston edistyksellinen liike feodalismia vastaan.

Todellisuudessa nyt ei tule kysymykseenkään, että *nykyaajan* demokraattinen liike laahustaisi *taantumuksellisen*, imperialistisen porvariston perässä — olkoon tämä porvaristo minkä „väristä” tahansa.

Ensimmäisellä kaudella historiallinen tehtävä oli objektiivisesti seuraava: taistelussa kuolevan feodalismiin *tärkeimpiä* edustajia vastaan edistykseellisen porvariston on oikealla tavalla „käytettävä hyväkseen” kansainvälisiä selkkauksia tuottaakseen mahdollisimman suurta hyötyä koko maailman porvarillis-demokraattiselle liikkeelle yleensä. Silloin, ensimmäisellä kaudella, yli puoli vuosisataa sitten, oli luonnollista ja kiertämätöntä, että feodalismiin orjuuttama porvaristo toivoi tappiota „omalle” feodaaliselle sortajalleen, ja sitä paitsi näitä huomattavia, yleiseurooppalaisen merkityksen omaavia feodaalisia keskuslinnakkeita oli hyvin vähän. Ja Marx „arvioi”: missä maassa, tietyissä konkreettisissa oloissa (tilanteessa) on porvarillisen vapausliikkeen menestys *oleellisinta yleiseurooppalaisen* feodaalisen linnakkeen murtamiseksi.

Nykyään, kolmannella kaudella, ei yleiseurooppalaisen merkityksen omaavia feodaalisia linnakkeita ole enää ollenkaan. „Hyväksikäyttäminen” on tietenkin nykyajan demokraattisen liikkeen tehtävä, mutta nimenomaan *kansainvälinen* hyväksikäyttäminen on suunnattava — vastoin A. Potresovia ja Kautskya — kansainvälistä finanssipääomaa eikä erillisiä kansallisia finanssipääomia vastaan. Ja hyväksikäyttäminen ei ole sen luokan tehtävä, joka 50—100 vuotta sitten oli nouseva. Silloin kysymys oli edistykseellisimmän porvarillis-demokraattisen liikkeen „kansainvälisestä toiminnasta” (A. Potresovin sanonta); nyt on historia nostanut samanlaatuisen tehtävän, ja objektiivinen asiaintila on asettanut sen kokonaan toisen luokan ratkaistavaksi.

III

Toisen kauden eli „nelikymmenviisivuotisen ajanjakson” (1870—1914), A. Potresovin sanontaa käyttääksemme, on tämä viimeksi mainittu luonnehtinut kovin vaillinaisesti. Trotskin saksankielisessä teoksessa tämän kauden luonnehtimista vaivaa samanlainen vaillinaisuus, vaikka Trotski ei olekaan käytännöllisissä johtopäätöksissä samaa mieltä

A. Potresovin kanssa (mikä on katsottava edellisen paremmuudeksi jälkimmäiseen verrattuna) — ja sitä paitsi nähtävästi kummallekin mainitulle kirjailijalle jää epäselväksi syy, minkä vuoksi he ovat vississä määrin läheisiä toisilleen.

A. Potresov kirjoittaa siitä aikakaudesta, jonka me nimimme toiseksi eli eiliseksi:

„Toiminnan ja taistelun yksityiskohtaistettu rajoittuneisuus ja kaikkialla esiintyvä asteittaisuushenki — nämä aikakauden tunnusmerkit, joista toiset ovat tehneet periaatteen, ovat toisille muodostuneet heidän olemisensa totunnaiseksi seikaksi ja sellaisena tulleet heidän sielunelämänsä ainekseksi, heidän ideologiansa vivahteeksi” (71). „Sen (tämän aikakauden) kyvyllä kulkea suunnitelmallisen johdonmukaisesti ja varovaisesti eteenpäin oli nurjana puolena ensinnäkin voimakkaasti ilmenevä sopeutumattomuus asteittaisuuden rikkomisen momentteihin ja kaikenlaisiin katastrofimaisiin ilmiöihin ja toiseksi tavaton sulkeutuneisuus kansallisen toiminnan, kansallisen ympäristön piiriin” (72).... „Ei vallankumousta eikä sotia” (70).... „Demokraattinen liike kansallistui sitä menestyksellisemmin, mitä enemmän pitkistyi sen käymän „asemasodan” kausi, mitä kauemmin kesti sitä Euroopan historian aikajaksoa, joka.... oli aikajaksoa, jonka kuluessa Euroopan keskiosassa ei ollut kansainvälisiä selkkauksia ja joka siis ei kokenut kansallisten valtioalueiden rajoja ylittäviä liikehtimisiä, ei tuntenut terävästi yleiseurooppalaisten tai yleismaailmallisten intressien vaikutusta” (75—76).

Tämän luonnehdinnan, samoin kuin Trotskilla esiintyvän saman kauden vastaavan luonnehdinnan peruspuutteellisuutena on se, ettei haluta nähdä eikä tunnustaa kuvattulla perustalla kehittyneen nykyajan demokraattisen liikkeen syviä sisäisiä ristiriitoja. Syntyy vaikutelma, että tällä kaudella nykyajan demokraattinen liike on muka pysynyt eheänä kokonaisuutena, joka yleensä puhuen on imenyt itseensä asteittaisuushenkeä, on kansallistunut, vieraantunut asteittaisuuden rikkomisista ja katastrofeista, mataloitunut ja homehtunut.

Todellisuudessa niin ei voinut olla, sillä mainittujen tendenssien ohella vaikuttivat epäilemättä toiset, päinvastaiset tendenssit, työväenjoukkojen „oleminen” kansainvälistyi, —

pyrkimys kaupunkeihin ja elinolojen nivelloituminen (tasoittuminen) maailman kaikissa suurkaupungeissa, pääoman kansainvälistyminen, kaupunkilais- ja maalaisväestön, kanta-asukkaiden ja muukalaisten sekoittuminen suurtehtaissa j.n.e., — luokkaristiriidat kärjistyivät, työnantajain liitot painostivat lujemmin työväenliittoja, syntyi kärkevämpiä ja painokkaampia taistelumuotoja esim. joukkoluontoisten lakkojen muodossa, elämä kallistui, finanssipääoman sorto kävi sietämättömäksi ym. y.m.s.

Todellisuudessa niin *ei ollut*, — sen me tiesimme varmasti. Yksikään, kirjaimellisesti ainoakaan Euroopan suuri kapitalistinen maa ei säilynyt tänä kautena nykyajan demokraattisessa liikkeessä esiintyvän kahden vastakkaisen virtauksen väliseltä taistelulta. Jokaisessa suuressa maassa tätä taistelua käytiin toisinaan, aikakauden yleisestä „rauhallisesta”, „paikallaan polkevasta”, uneliaasta luonteesta huolimatta, mitä myrskyisimmissä muodoissa aina jakaan tumisiin asti. Nämä vastakkaiset virtaukset tuntuivat poikkeuksetta kaikilla elämän moninaisilla aloilla ja kaikissa nykyajan demokraattisen liikkeen kysymyksissä: suhtautuminen porvaristoon, liitot liberaalien kanssa, määrärahojen puolesta äänestäminen, suhtautuminen siirtomaapolitiikkaan, reformeihin, taloudellisen taistelun luonteeseen, ammattiliittojen neutraalisuuteen y.m.s.

„Kaikkialla esiintyvä asteittaisuushenki” ei ollut lainkaan koko nykyajan demokraattisen liikkeen rajattomasti vallitsevana mielialana, niin kuin Potresov ja Trotski päättelevät. Ei, tämä asteittaisuushenki kristalloitui määrätyksi suunnaksi, joka usein muodosti mainitun kauden Euroopassa erillisiä puolueyhtymiä, toisinaan jopa erillisiä puolueitakin nykyajan demokraattisen liikkeen sisällä. Tällä suunnalla oli omat johtajansa, omat sanomalehtensä, oma politiikkansa, oma erikoinen — ja erikoisesti järjestetty — vaikutus väestöjoukkoihin. Eikä siinä kaikki. Tämä suunta pohjautui yhä enemmän — ja vihdoinkin kokonaan „juuttui”, jos niin voidaan sanoa, — vussin yhteiskuntakerroksen etuihin nykyajan demokraattisen liikkeen *sisällä*.

„Kaikkialla esiintyvä asteittaisuushenki” veti luonnollisesti nykyajan demokraattisen liikkeen riveihin kokonaisen joukon pikkuporvarillisia mukanakulkijoita; sitten muotoutuivat parlamentaarikkojen, sanomalehtimiesten ja liitto-

järjestöjen virkailijain tietyn kerroksen olemassaolon — ja siis myöskin poliittisen „suunnistautumisen” (suuntauksen, pyrkimyksen) pikkuporvarilliset erikoisuudet; erottui enemmän tai vähemmän selvästi ja määritellysti työväenluokan omalaatuinen byrokrania ja aristokratia.

Ottakaa esimerkiksi siirtomaiden omistus ja siirtomaa-alueiden laajentaminen. Se oli epäilemättä eräs puheena olevan kauden ja useimpien suurvaltojen erikoispiirre. Entä mitä se merkitsi taloudellisesti? Tiettyjen ylivoittojen ja erikoisten etuoikeuksien summaa porvaristolle, sen jälkeen tietenkin mahdollisuutta saada muruja näistä „piirakanpalasista” myös pikkuporvariston pienelle vähemmistölle; sitten parhaimmissa oloissa eläville toimitsijoille, työväenliikkeen virkailijoille j.n.e. Että esim. Englannissa työväenluokan mitätön vähemmistö „käytti” tällä tavoin siirtomaista ja etuoikeuksista saadun hyödyn muruja, — se on kiistaton tosiasia, jonka jo Marx ja Engels tunnustivat ja totesivat. Mutta siitä, mikä aikoinaan oli poikkeuksesta Englannille ominainen ilmiö, on tullut yleinen, Euroopan kaikille suurille kapitalistisille maille ominainen ilmiö sitä mukaa kuin kaikki nämä maat ovat siirtyneet siirtomaiden omistukseen laajassa mitassa ja yleensä sitä mukaa kuin kapitalismin imperialistinen kausi on kehittynyt ja kasvanut.

Sanalla sanoen, toisen (eli eilisen) kauden „kaikkialla esiintyvä asteittaisuushenki” ei luonut ainoastaan tiettyä „kyvyttömyyttä asteittaisuuden rikkomisiin”, kuten A. Potresov ajattelee, ei ainoastaan tiettyjä „possibilistisia” taipumuksia, kuten Trotski arvelee: se loi kokonaisen opportunistisen *suunnan*, joka pohjautuu nykyajan demokraattisen liikkeen sisällä esiintyvään tiettyyn yhteiskuntakerrokseen, joka on puolestaan sidottu omaa kansallista „väriä” olevaan porvaristoon lukuisilla yhteisten taloudellisten, sosiaalisten ja poliittisten etujen siteillä, — *suunnan*, joka on suoraan, avoimesti, täysin tietoisesti ja järjestelmällisesti vihamielinen jokaiselle „asteittaisuuden rikkomisen” aatteelle.

Trotskin (A. Potresovista puhumattakaan) hyvin monien taktillisten ja organisatoristen virheiden alkujuurit on nimenomaan siinä, että hän pelkää tai ei halua tai ei voi tunnustaa sitä tosiasiaa, että opportunistinen suunta on täysin „kypsä”, eikä myöskään sitä, että se on mitä

kiinteimmässä, erottamattomassa yhteydessä meidän päiviemme kansallisliberaaleihin (eli sosialinationalismiin). Tämän „kypsyiden” ja erottamattoman yhteyden kieltäminen johtaa käytännössä vähintäänkin täydelliseen neuvottomuuteen ja avuttomuuteen, kun on kysymyksessä valitseva sosialinationalistinen (tai kansallisliberaalinen) paha.

Opportunismien ja sosialinationalismien yhteyden kieltävät yleensä puhuen sekä A. Potresov, Martov, Axelrod, Vl. Kosovski (joka on mennyt niin pitkälle, että puolustaa saksalaisia demokraatteja näiden äänestäessä kansallisliberaalisesti sotamäärärahojen puolesta) että Trotski.

Heidän tärkein „todistusperusteensa” on se, ettei eilinen demokraattien jakaminen „opportunismien mukaan” ja niiden tämännäköinen jakaminen „socialinationalismien mukaan” ole täysin yhtäpitävä. Tämä todistusperuste on ensinnäkin asiallisesti väärä, kuten heti osoitamme, ja toiseksi se on aivan yksipuolinen, epätäydellinen, marxilaiselta kannalta periaatteellisesti epäpätevä. Henkilöt ja ryhmät voivat siirtyä puolelta toiselle — se ei ole ainoastaan mahdollista, vaan kiertämätöntäkin jokaisen suuren yhteiskunnallisen „järistyksen” aikana; tietyn *virtauksen* luonne ei siitä lainkaan muutu; ei muutu myöskään tiettyjen virtausten aatteellinen yhteys, ei muutu niiden *luokkamerkitys*. Luulisi näiden kaikkien näkökohtien olevan niin yleisesti tunnettuja ja kiistattomia, että on jotenkin epämukavaa kiinnittää niihin kovin suurta huomiota. Mutta mainitut kirjailijat ovat kuitenkin unohtaneet juuri nämä näkökohdat. Opportunismien tärkein luokkamerkitys — tai sanoisinko yhteiskunnallistaloudellinen sisältö — on siinä, että nykyajan demokraattisen liikkeen tietyt ainekset ovat siirtyneet (todellisuudessa, s.o. vaikka eivät tajuaisikaan sitä) porvariston puolelle hyvin monissa eri kysymyksissä. Opportunismi on liberaalista työväenpolitiikkaa. Ken pelkää näiden sanontojen näennäistä „ryhmäkuntalaisuutta”, häntä kehoitamme tutkimaan Marxin, Engelsin ja Kautskyn („auktoriteetti”, joka on erittäin sopiva „ryhmäkuntalaisuuden” vastustajille, eikö totta?) lausuntoja vaikkapa englantilaisesta opportunistista. Ei voi olla vähäisintäkään epäilystä siitä, etteikö tällaisen tutkimisen tuloksena olisi opportunismien ja liberaalisen työväenpolitiikan perinpohjaisen ja oleellisen yhtä-

pitävyyden tunnustaminen. Meidän päiviemme sosialinationalismin tärkein luokkamerkitys on aivan sama. Opportunismien perusaatteena on porvariston ja sen antipodin välinen liitto tai lähentyminen (toisinaan sopimus, liittoutuma j.n.e.). Sosialinationalismin perusaate on aivan sama. Opportunismien ja sosialinationalismin aatteellispoliittinen sukulaisuus, yhteys ja jopa samaisuus ei herätä mitään epäilyä. Ja meidän ei tietenkään pidä ottaa perustaksi henkilöitä eikä ryhmiä, vaan nimenomaan yhteiskunnallisten *virtausten luokkasisällön* analyysi ja näiden virtausten tärkeimpien, oleellisten periaatteiden aatteellispoliittinen tutkiminen.

Tarkastellaksemme samaa aihetta hieman toiselta puolelta esitämme kysymyksen: *mistä* sosialinationalismi on ilmestynyt? Miten se on kasvanut ja kehittynyt täyteen mitaansa? *Mikä* on antanut sille merkityksen ja voiman? Ken ei ole tehnyt itselleen selviksi näitä kysymyksiä, hän ei ole lainkaan käsittänyt sosialinationalismia eikä tietenkään lainkaan kykene „tekemään aatteellista pesäeroa” siitä, vaikka hän vannoi ja vakuuttaisi olevansa valmis „tekemään aatteellisen pesäeron” sosialinationalismista.

Tähän kysymykseen voi olla vain yksi vastaus: sosialinationalismi on kasvanut opportunismista, ja juuri tämä viimeksi mainittu on antanut sille voiman. Kuinka sosialinationalismi saattoi syntyä „yhtäkkiä”? Aivan samoin kuin lapsi syntyy „yhtäkkiä”, kun hedelmöitymisestä on kulunut yhdeksän kuukautta. Kaikki opportunismien lukuisat ilmeneismuodot olivat kaikissa Euroopan maissa koko toisen (eli eilisen) kauden aikana pikku purosia, jotka ovat nyt kaikki „yhtäkkiä” yhtyneet isoksi, vaikkakin kovin matalaksi — (ja suluissa lisäämme: sameaksi ja likaiseksi) — sosialinationalistiseksi joeksi. Kun hedelmöitymisestä on kulunut yhdeksän kuukautta, on sikiön irtaannuttava äidistä; kun opportunismien hedelmöitymisestä on kulunut useita vuosikymmeniä, on sen valmiin sikiön, sosialinationalismin — enemmän tai vähemmän lyhyessä (vuosikymmeniin verrattuna) ajassa — irtaannuttava rykyajan demokraattisesta liikkeestä. Vaikka kaikenlaiset hyvät ihmiset kuinka huutaisivat, suuttuisivat ja riehuisivat tällaisten ajatusten ja

puheiden johdosta, on se kuitenkin kiertämätöntä, sillä se juontuu nykyajan demokraattisen liikkeen koko sosiaalisesta kehityksestä ja kolmannen kauden objektiivisesta tilanteesta.

Mutta jos „opportunistin mukaisen” jakamisen ja „socialinationalismin mukaisen” jakamisen välillä ei ole täydellistä yhtäläisyyttä, niin eikö se todista, että kyseisten ilmiöiden välillä ei ole oleellista yhteyttä? Ensinnäkään se ei todista, samoin kuin erillisten XVIII vuosisadan lopun porvaristoon kuuluvien henkilöiden siirtyminen milloin feodaalien puolelle, milloin kansan puolelle ei todista, että porvariston kasvun ja vuoden 1789 Ranskan suuren vallankumouksen välillä „ei ole yhteyttä”. Toiseksi, yleensä — ja kysymys on nimenomaan yleisestä — tällainen yhtäläisyys on olemassa. Ottakaa yhden maan asemesta useampia maita, esim. kymmenen Euroopan maata: Saksa, *Englanti*, *Ranska*, *Belgia*, Venäjä, Italia, Ruotsi, Sveitsi, Hollanti ja Bulgaria. Jonkinlaiseksi poikkeukseksi osoittautuu vain kolme kursivoitua maata, muissa maissa opportunistin päättäväisten vastustajain *virtaukset* ovat synnyttäneet nimenomaan sellaisia *virtauksia*, jotka suuntautuvat socialinationalismia vastaan. Vertailkaa toisiinsa tunnettua „Kuukausijulkaisua” ja sen vastustajia Saksassa, „Nashe Deloa” ja sen vastustajia Venäjällä, Bissolatin puoluetta ja sen vastustajia Italiassa; Greulichin ja Grimmin kannattajia Sveitsissä, Brantingin ja Höglundin kannattajia Ruotsissa, Troelstran ja Pannekoekin ynnä Gorterin kannattajia Hollannissa; vihdoin „obshtshejedelolaisia” ja „tesnjakkeja” Bulgariassa⁷³. Vanhan ja uuden jakamisen yleinen yhtäläisyys on tosiasia, kun taas täydellistä yhtäläisyyttä ei esiinny edes tavallisimmissakaan luonnon ilmiöissä, niin kuin ei ole täydellisesti yhtäläinen Volga Kaman yhdyttyä siihen ja ennen sitä, niin kuin ei ole täydellistä yhdennäköisyyttä lapsen ja vanhempien välillä. Englanti on vain näennäinen poikkeus; todellisuudessa sillä oli ennen sotaa kaksi perusvirtausta, jotka olivat keskittyneet kahden *päivälehd*en ympärille — mikä on virtauksen joukkoluontoisuuden mitä varmin objektiivinen osoitin — nimittäin opportunistit „Päivän Kansalaisen”⁷⁴ ympärille ja opportunistien vastustajat „Päivän Sanomien”⁷⁵ ympärille.

rille. Nationalismin aalto peitti molemmat lehdet; mutta oppositiossa oli vähemmän kuin $\frac{1}{10}$ edellisen lehden kannattajista ja noin $\frac{3}{7}$ jälkimmäisen lehden kannattajista. Tavallinen vertailutapa, kun verrataan toisiinsa vain „Britannian sosialistista puoluetta” ja „Riippumatonta työväenpuoluetta”, on väärä, sillä unohdetaan tämän viimeksi mainitun *tosiasiallinen* liitto sekä fabianilaisten⁷⁶ että „Työväenpuolueen”⁷⁷ kanssa. Poikkeuksen muodostavat vain kaksi maata 10:stä, mutta nekään eivät tee täydellistä poikkeusta, sillä suunnat eivät ole muuttaneet paikkojaan, aalto on vain vienyt (niin ymmärrettävistä syistä, ettei niihin kannata edes kajota) mukaansa miltei kaikki opportunistin vastustajat. Tämä on kieltämättä osoituksena aallon voimakkuudesta, mutta se ei missään määrin kumoa vanhan ja uuden jakamisen yleiseurooppalaista yhtäläisyyttä.

Meille sanotaan: jakaminen „opportunistin mukaan” on vanhentunut; ainoastaan jakamisessa kansainvälisyyden kannattajiin ja kansallisen rajoittuneisuuden kannattajiin on jotain järkeä. Tämä on kerrassaan väärä mielipide. Käsite „kansainvälisyyden kannattaja” on vailla kaikkea sisältöä ja kaikkea ajatusta, ellette kehittä sitä *konkreettisesti*, ja tämän konkreettisen kehittämisen jokainen askel on oleva opportunistiin kohdistuvan vihan merkkien luettelemista. Käytännössä tämä on vieläkin enemmän paikallaan. Kansainvälisyyden kannattaja, jos hän ei ole mitä johdonmukaisin ja jyrkin opportunistin vastustaja, on harhanäky eikä mitään muuta. Voi olla, että jotkut tämän tyyppiset henkilöt vilpittömästi pitävät itseään „kansainvälisyyden kannattajina”, mutta ihmisiä ei arvostella sen mukaan, mitä he itse itsestään ajattelevat, vaan heidän poliittisen käyttäytymisensä mukaan: sellaisten „kansainvälisyyden kannattajain” poliittinen käyttäytyminen, jotka eivät ole opportunistin johdonmukaisia ja jyrkkiä vastustajia, tulee aina olemaan nationalistien virtauksen auttamista tai tukemista. Toisaalta myös nationalistit nimittävät itseään „kansainvälisyyden kannattajiksi” (Kautsky, Lensch, Haenisch, Vandervelde, Hyndman y.m.) eivätkä ainoastaan nimitä itseään siten, vaan myös tunnustavat täydellisesti ihmisten ja heidän ajattelutapansa

kansainvälisen lähentymisen, sopimisen ja yhtymisen. Opportunistit *eivät ole* „kansainvälisyyttä” *vastaan*, he vain kannattavat opportunistien kansainvälistä hyväksymistä ja kansainvälistä sovittamista.

.....
.....
.....
.....

VSDTP:n ULKOMAISTEN JAOSTOJEN KONFERENSSI ⁷⁸

Muutamia päiviä sitten päätti työnsä VSDTP:n ulkomaisten jaostojen konferenssi, joka pidettiin Sveitsissä. Paitsi puhtaasti ulkomaisten asioiden käsittelyä — niistä yritämme kertoa vaikkapa lyhyesti Pää-äänenkannattajan seuraavissa numeroissa — konferenssi laati päätöslauselmat tärkeästä ja päivänpolttavasta sotakysymyksestä. Julkaisemme viipymättä nämä päätöslauselmat siinä toivossa, että niistä on hyötyä kaikille sosialidemokraateille, jotka vakavasti etsivät tietä päästäkseen käsiksi tositoimiin ja pois nykyisestä mielipiteiden kaaoksesta, joka itse asiassa on sitä, että sanoissa tunnustetaan internationalismi, mutta teoissa pyritään hinnalla millä hyvänsä, tavalla tai toisella, rakentamaan sovinto sosialishovinismin kanssa. Lisäämme, että „Euroopan Yhdysvaltojen” tunnuksesta käyty väittely muodostui luonteeltaan yksipuolisen poliittiseksi, ja kysymyksen pohdintaa päätettiin lykätä, kunnes lehdistössä on käsitelty asian *taloudellista* puolta.

KONFERENSSIN PÄÄTÖSLAUSELMAT

Kannattaen Keskuskomitean manifestia, joka on julkaistu 33. numerossa *, konferenssi hyväksyy propagandan parempaa suunnitelmallisuutta silmälläpitäen seuraavat teesit:

SODAN LUONTEESTA

Nykyinen sota on luonteeltaan imperialistista. Tämän sodan ovat synnyttäneet sen kauden olosuhteet, jolloin kapitalismi on saavuttanut korkeimman kehitysvaiheensa;

* Ks. tätä osaa, ss. 11—20. *Toim.*

jolloin oleellisin merkitys ei ole enää yksinomaan tavarain viennillä, vaan myös pääoman viennillä; jolloin tuotannon karttointi ja talouselämän kansainvälistyminen ovat saavuttaneet huomattavat mittasuhteet; jolloin siirtomaapolitiikka on johtanut siihen, että miltei koko maapallo on jaettu; — jolloin maailmankapitalismin tuotantovoimat ovat kasvaneet kansallisvaltiollisten jaotusten rajoitettujen puitteiden ylitse; — jolloin sosialismin toteuttamisen objektiiviset edellytykset ovat täysin kypsyneet.

„ISÄNMAAN PUOLUSTAMISEN” TUNNUKSESTA

Nykyisen sodan todellisena olemuksena on Englannin, Ranskan ja Saksan välinen taistelu siirtomaiden jaosta ja kilpailevien maiden rosvoamisesta sekä tsarismien ja Venäjän hallitsevien luokkien pyrkimys vallata Persia, Mongolia, Aasian puoleinen Turkki, Konstantinopoli, Galitsia j.n.e. Itävallan—Serbian sodassa ilmenevillä kansallisilla seikoilla on aivan toisarvoinen merkitys, eivätkä ne muuta sodan yleistä imperialistista luonnetta.

Koko talouselämän ja diplomatian historia viimeksi kuluneiden vuosikymmenien ajalta osoittaa, että kumpikin sotivien kansakuntien ryhmä oli johdonmukaisesti valmistellut nimenomaan tämän luontoista sotaa. Kysymyksellä, kumpi ryhmä antoi ensimmäisen sotilaallisen iskun tai julisti sodan ensimmäisenä, ei ole mitään merkitystä sosialistien taktiikkaa määriteltäessä. Fraasit isänmaan puolustamisesta, vihollisen maahanhyökkäyksen torjumisesta, puolustussodasta y.m.s. ovat molemmin puolin pelkkää kansan pettämistä.

Niiden tosikansallisten sotien perustana, joita käytiin varsinkin vuosien 1789—1871 kaudella, oli pitkäaikainen prosessi — kansalliset joukkoliikkeet, taistelu absolutismia ja feodalismia vastaan, kansallisuussorron kukistaminen ja valtioiden luominen kansallisella perustalla, mikä oli kapitalistisen kehityksen edellytys.

Tämän kauden luoma kansallinen ideologia jätti syvät jälkensä pikkuporvariston joukkoihin ja osaan proletariaatista. Tätä seikkaa käyttävät hyväkseen nyt, aivan toisenlaisella, imperialismin kaudella, porvariston sofistit ja heidän perässään laahustavat sosialismin petturit aiheuttaak-

seen työläisten keskuudessa hajaannuksen ja kääntääkseen näiden huomion pois luokkatehtävistä ja porvaristonvastaisesta vallankumoustaistelusta.

„Kommunistisen Manifestin” sanat, että „työläisillä ei ole isänmaata”, pitävät nyt paikkansa enemmän kuin koskaan ennen. Vain proletariaatin kansainvälinen taistelu porvaristoa vastaan voi suojata proletariaatin saavutukset ja raivata sorretuille joukoille tien parempaan tulevaisuuteen.

VALLANKUMOUKSELLISEN SOSIALIDEMOKRATIAN TUNNUKSET

„Nykyisen imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi on ainoa oikea proletaarinen tunnus, jonka Kommuunin kokemus on viitoittanut ja Baselin (1912) päätöslauselma hahmotellut ja joka juontuu korkealle kehittyneiden porvarillisten maiden välisen imperialistisen sodan kaikista ehdoista” *.

Kansalaissota, johon vallankumouksellinen sosialidemokratia nykyisellä aikakaudella kehottaa, on taistelua, jota proletariaatti käy ase kädessä porvaristoa vastaan kapitalistien luokan pakkoluovuttamiseksi edistyneimmissä kapitalistisissa maissa, demokraattisen vallankumouksen puolesta Venäjällä (demokraattinen tasavalta, 8-tuntinen työpäivä, tilanherramaiden konfiskointi), — tasavallan puolesta yleensä kaikissa takapajuisissa monarkistisissa maissa j.n.e.

Ne äärettömän raskaat onnettomuudet, joita sota aiheuttaa joukoille, eivät voi olla synnyttämättä vallankumouksellisia mielialoja ja liikehtimisiä, joita kansalaissodan tunnuksen tulee yleistää ja suunnata.

Tällä haavaa työväenluokan järjestö on pahasti hajalla. Mutta vallankumouksellinen kriisi kypsyy siitä huolimatta. Sodan jälkeen kaikkien maiden hallitsevat luokat jännittävät entistä lujemmin voimansa lyödäkseen proletariaatin vapautusliikkeen takaisin pitkiksi vuosikymmeniksi. Silloin, kun vallankumouksen kehitysvauhti on nopeaa, ja myös silloin, kun kriisi on luonteeltaan pitkistyvää, tulee vallankumouksellisen sosialidemokratian tehtävänä olemaan se, ettei kieltäydytä tekemästä pitkällistä, jokapäiväistä työtä eikä hyljeksitä ainoatakaan entisistä luokkataistelun

* — Ks. tätä osaa, s. 20. *Toim.*

menetelmistä. Sen tehtävänä tulee olemaan niin parlamentarismien kuin taloudellisenkin taistelun suuntaaminen opportunistia vastaan, joukkojen vallankumouksellisen taistelun hengessä.

Ensimmäisinä askelina nykyisen imperialistisen sodan muuttamisessa kansalaissodaksi on mainittava: 1) ehdoton kieltäytyminen äänestämästä sotamäärärahojen puolesta ja eroaminen porvarillisista ministeristöistä; 2) täydellinen irtisanoutuminen „kansallisrauhan” (bloc national, Burgfrieden) politiikasta; 3) illegaalisen järjestön muodostaminen kaikkialla, missä hallitukset ja porvaristo, julistaen sotatilan, lakkauttavat perustuslailliset vapaudet; 4) ampumakaivannoissa ja yleensä sotatantereilla tapahtuvan sotivien kansakuntien sotilaiden veljeilyn kannattaminen; 5) yleensä proletariaatin kaikkinaisten vallankumouksellisten joukkoesiintymisten tukeminen.

OPPORTUNISMI JA II INTERNATIONALEN VARARIKKO

Toisen Internationalen vararikko on sosialistisen opportunistin vararikko. Tuo opportunisti kasvoi työväenliikkeen „rauhallisen”, nykyistä kehityskautta edeltäneen kauden tuotteena. Se kausi opetti työväenluokalle sellaisia tärkeitä taistelukeinoja kuin parlamentarismien ja kaikkien legaalisten mahdollisuuksien käyttäminen, taloudellisten ja poliittisten joukkojärjestöjen sekä laajan työväenlehdistön perustaminen j.n.e. Toisaalta tuo kausi synnytti pyrkimyksen luokkataistelun kieltämiseen ja yhteiskunnallisen rauhan saarnaamiseen, sosialistisen vallankumouksen kieltämiseen, illegaalisten järjestöjen periaatteelliseen kieltämiseen, porvarillisen patriotismin tunnustamiseen j.n.e. Työväenluokan tietyt kerrokset (työväenliikkeen byrokratia ja työläisaristokratia, jolle tipahteli pikku muruja siirtomaiden riiston tuottamista tuloista ja niistä tuloista, joita heidän „isänmaansa” etuoikeutettu asema maailmanmarkkinoilla antoi) sekä sosialististen puolueiden sisällä olleet pikkuporvarilliset mukanaolijat olivat noiden pyrkimysten tärkein yhteiskunnallinen tuki ja proletariaattiin kohdistuvan porvariston vaikutuksen johdin.

Opportunistin turmiollinen vaikutus on tullut erittäin selvästi ilmi siinä politiikassa, jota II Internationalen viral-

listen sosialidemokraattisten puolueiden enemmistö on harjoittanut sodan aikana. Määrärahojen puolesta äänestämisen, ministeristöihin meno, „kansalaisrauhan” politiikka ja illegaalisesta järjestöstä kieltäytyminen aikana, jolloin legaalisuus on riistetty, merkitsee Internationalen tärkeimpien päätösten rikkomista ja suoranaista sosialismin kavaltaamista.

III INTERNATIONALE

Sodan synnyttämä kriisi on paljastanut opportunistin todellisen olemuksen näyttäen sen, että opportunisti toimii porvariston suoranaisena apurina proletariaattia vastaan. Sosialidemokratian niin sanottu „keskusta” Kautsky etunenässä on tosiasiallisesti luisunut täydellisesti opportunistiin, jota se verhoaa erittäin vahingollisilla tekopyhillä fraaseilla ja väärentämällä marxilaisuutta imperialismin mukaiseksi. Kokemus on osoittanut, että sosialistisen katsantokannan puolustaminen esim. Saksassa kävi mahdolliseksi vain siten, että rikottiin päättäväisesti puolueen huipputerroksen enemmistön tahtoa vastaan. Olisi vahingollista kuvittelua, jos uskottaisiin, että todella sosialistisen Internationalen uudelleen muodostaminen on mahdollista ilman perinpohjaista järjestöllistä rajankäyntiä opportunistien kanssa.

VSDTP:n pitää tukea proletariaatin kaikkia internationalistisia ja vallankumouksellisia joukkoesiintymisiä ja pyrkiä lähentämään toisiinsa Internationalen kaikkia shovinisminvastaisia aineksia.

PASIFISMI JA RAUHAN TUNNUS

Eräs työväenluokan pettämisen muotoja on pasifismi ja abstraktinen rauhan propagointi. Kapitalismin ja varsinkin sen imperialismivaiheen aikana sodat ovat kiertämättömiä. Mutta toisaalta sosialidemokraatit eivät voi kieltää vallankumouksellisten sotien, s.o. ei imperialististen, vaan sellaisten sotien positiivista merkitystä, joita käytiin esim. vuodesta 1789 vuoteen 1871 kansallisuussorron kukistamiseksi ja kapitalististen kansallisvaltioiden luomiseksi feodaalisesti pirstoutuneista valtioista tahi joita saatetaan käydä niiden aikaansaannosten suojaamiseksi, joita porvaristonvastaisessa taistelussa voittava proletariaatti on valloittanut.

Sellainen rauhan propagointi, jonka yhteydessä ei kutsuta joukkoja vallankumouksellisiin tekoihin, saattaa nyky-aikana vain kylvää illuusioita, turmella proletariaattia herättämällä siinä luottamusta porvariston inhimillisyyteen ja tehdä siitä sotivien maiden salaisen diplomatian leikkikalun. Syvästi virheellinen on muun muassa ajatus niin sanotun demokraattisen rauhan mahdollisuudesta ilman useita vallankumouksia.

TSARISTISEN MONARKIAN TAPPIO

Imperialistista sotaa käyvää omaa hallitusta vastaan suunnatun taistelun ei pidä missään maassa lakata sen vuoksi, että vallankumouksellisen agitaation seurauksena tämä maa mahdollisesti kärsii tappion. Hallituksen armeijan tappio heikentää kyseistä hallitusta, auttaa sen orjuuttamien kansojen vapautumista ja tekee helpommaksi kansalaissodan hallitsevia luokkia vastaan.

Venäjän suhteen tämä teesi pitää erittäin tarkasti paikkansa. Venäjän voitto tuo tullessaan taantumuksen voimistumisen koko maailmassa, taantumuksen voimistumisen maan sisällä ja sitä seuraa kansojen täydellinen orjuuttaminen jo vallatuilla alueilla. Sen vuoksi Venäjän tappio on kaikissa olosuhteissa pienin paha.

SUHTAUTUMINEN MUIHIN PUOLUEISIIN JA RYHMIIN

Saatuaan aikaan shovinismin riehunnan sota paljasti sen, että shovinismi on saanut valtoihinsa sekä demokraattisen (narodnikkilaisen) intelligenssin, eserräin puolueen — joiden oppositiovirtaus „Myslissa” on aivan horjuvalla kannalla — että Plehanovin tukeman likvidaattorien ydinjoukon („Nasha Zarja”). Shovinismin kannalla ovat tosiasiallisesti sekä Organisaatiokomitea, Larinin ja Martovin harjoittamasta shovinismin peitetystä kannattamisesta alkaen Axelrodin harjoittamaan patriotisminaatteiden periaatteelliseen puolusteluun saakka, — että Bund, jossa on voitolla saksalaismielinen shovinismi. Brysselin (vuoden 1914 heinäkuun 3 päivän) liittoutuma on kokonaan hajonnut. Ja „Nashe Slovon” ympärille ryhmittyneet ainekset horjuvat — toisaalta ne tuntevat platonista myötätuntoa internationalismia kohtaan ja toisaalta pyrkivät hinnalla millä hyvänsä

yhtenäisyyteen „Nasha Zarjan” ja Organisaatiokomitean kanssa. Samalla tavalla horjuu Tshheidzen sosialidemokraattinen ryhmä, joka toisaalta on erottanut riveistään plehanovilaisen, s.o. shovinisti Mankovin, mutta toisaalta haluaa hinnalla millä hyvänsä salata Plehanovin, „Nasha Zarjan”, Axelrodin, Bundin y.m. shovinismin.

Sosialidemokraattisen työväenpuolueen tehtävänä Venäjällä on lujittaa edelleen sitä proletaarista yhtenäisyyttä, jonka vuosina 1912—1914 loi pääasiallisesti „Pravda”⁷⁹, jälleenrakentaa työväenluokan sosialidemokraattiset puoluejärjestöt sosialishovinistien kanssa toimitettavan jyrkän järjestöllisen rajankäynnin pohjalla. Väliaikaisten sopimusten teko on sallittua vain niiden sosialidemokraattien kanssa, jotka kannattavat jyrkkää järjestöllistä erontekoa Organisaatiokomiteasta, „Nasha Zarjasta” ja Bundista.

*Kirjoitettu viimeistään helmikuun 19
(maaliskuun 4) pnä 1915*

*Julkaistu maaliskuun 29 pnä 1915
„Sotsial-Demokrat” lehden
40. numerossa*

Julkaistaan lehden tekstin mukaan

VSDTP:n KESKUSKOMITEAN KIRJE „NASHE SLOVON” TOIMITUKSELLE ⁸⁰

Kunnioitetut toverit! Olemme kanssanne aivan samaa mieltä siitä, että kaikkien todellisten sosialidemokraatti-internationalistien yhteenliittäminen on tämän hetken ajan-kohtaisimpia tehtäviä... Ennenkuin annamme vastauksen käytännölliseen ehdotukseenne, pidämme välttämättömänä muutamien ennakkokysymysten avoimielistä selvittämistä saadaksemme tietää, olemmeko todella samaa mieltä perusasioista. Paheksutte täysin oikeutetusti sitä, että Aleksinski, Plehanov y.m. kirjoittelevat ulkolaiseen lehdistöön esittäen omat mielipiteensä „Venäjän proletariaatin tai sen vaikutusvaltaisten ryhmien” mielipiteinä. Tätä vastaan *pitää* taistella. Mutta että voitaisiin taistella, pitää kiinnittää huomio pahan alkujuureen. On aivan epäilyksetöntä, että ei ole ollut eikä ole sen suurempaa turmellusta kuin on paljon puhuttujen ulkomaisten „virtausten” niin sanottu edustusjärjestelmä. Ja siinä suhteessa meillä tuskin on oikeutta syyttää ulkomaalaisia. Muistellaanpa lähimenneisyyttä. Eikö sitten tuossa samassa Brysselin neuvottelukokouksessa (heinäkuun 3 p:nä 1914) suotu Aleksinskillle ja Plehanoville (ja yksinkö vain heille) tilaisuutta esiintyä „virtauksina”? Voidaanko tämän jälkeen ihmetellä, jos ulkomaalaiset pitävät heitä nytkin „virtausten” edustajina? Tätä pahaa vastaan et voi tehdä mitään sen tai tämän julistuksen avulla. Siinä tarvitaan pitkällistä taistelua. Jotta se olisi menestyksellistä, on meidän sanottava kerta kaikkiaan, että tunnustamme vain *järjestöt*, jotka ovat vuosikausia olleet yhteydessä työläisjoukkoihin ja jotka ovat saaneet valtuutensa vaikutusvaltaisilta komiteoilta y.m.s., ja että

me leimaamme työläisten pettämiseksi sen järjestelmän, jonka vallitessa $\frac{1}{2}$ tusinaa intelligenttejä, julkaistuaan 2—3 sanoma- tai aikakauslehden numeroa, julistautuu „virtaukseksi” ja vaatii itselleen „tasavertaisuutta” puolueen rinnalla.

Olemmeko tässä asiassa samaa mieltä, kunnioitetut toverit?

Sitten — internationalisteista. Eräässä lehtenne hiljattain julkaistussa pääkirjoituksessa Te luettelette järjestöt, jotka Teidän mielestänne ovat internationalismin kannalla. Niiden joukossa on yhtenä ensimmäisistä merkitty... Bund. Haluaisimme tietää, millä perusteilla Te oikeastaan luette Bundin internationalisteihin kuuluvaksi? Sen Keskuskomitean päätöslauselma ei sisällä ainoatakaan selvää sanaa sosialismin kipeistä kysymyksistä. Tämä päätöslauselma huokuu mitä aatteettominta eklektisismiä. Bundin äänenkannattaja („Informasjonnyi Listok”⁸¹) on epäilemättä saksalaismielisen shovinismin kannalla tai se muodostaa ranskalaisen ja saksalaisen shovinismin „synteesin”. Eihän Kosovskin artikkeli suotta kaunistanut „Neue Zeitin”, siis sellaisen aikakauslehden palstoja, joka (toivottavasti olette tässä asiassa samaa mieltä kanssamme) nykyään kuuluu niin sanottujen „socialististen” julkaisujen säädyttömimpiin.

Kannatamme kaikesta sydämestämme internationalistien yhteenliittymistä. Tahtoisimme kovin, että heitä olisi enemmän. Mutta eihän saa pettää itseään, ei saa lukea internationalisteihin kuuluviksi ihmisiä ja järjestöjä, jotka internationalisminsa puolesta ovat epäilemättä „kuolleita sieluja”.

Mitä internationalismilla käsitetään? Voidaanko lukea internationalisteihin esim. ne, jotka puoltavat Internationalen jälleenrakentamista molemminpuolisen „armahduksen” periaatteen pohjalla? „Armahdus”-teorian huomatuin edustaja, kuten tiedätte, on Kautsky. Samassa hengessä esiintyi myös Victor Adler. Mielestämme armahduksen puoltajat ovat internationalismin vaarallisimpia vihollisia. Internationale, joka jälleenrakennettaisiin „armahdus”-periaatteen pohjalla, tekisi sosialismin kokonaista päänmittaa matalammaksi. Ei voida lainkaan sallia minkäänlaisten myönnytysten tekoa eikä minkäänlaisten

sopimusten solmimista Kautskyn ja kumpp. kanssa. Mitä päättäväisin taistelu „armahdus”-teoriaa vastaan on internationalismin *conditio sine qua non* *. On hyödytöntä puhua internationalismista, jos puuttuu halua ja valmiutta katkaista lopullisesti välit „armahduksen” puoltajiin. Ja nyt kysytään — olemmeko me samaa mieltä tässä peruskysymyksessä? Kerran lehdessänne taisi pilkahtaa esiin jotain kielteisestä suhtautumisesta „armahdus”-politiikkaan. Mutta myöntäkää, että ennenkuin ryhdytään joihinkin käytännöllisiin toimenpiteisiin, meillä on oikeus pyytää Teitä esittämään yksityiskohtaisesti kantanne tässä kysymyksessä.

Ja tähän liittyy kysymys suhtautumisesta Organisaatiokomiteaan. Jo ensimmäisessä Teille lähettämässämme kirjeessä ** katsoimme tarpeelliseksi sanoa Teille avomielisesti, että on olemassa vakavia perusteita epäillä tuon laitoksen internationalistisuutta. Te ette ole yrittäneet kumota tätä mielipidettä. Kysymme Teiltä uudestaan — mitä perusteita Teillä on pitää Organisaatiokomiteaa internationalismin kannalla olevana laitoksena? Eihän toki kukaan voine vakavissaan kieltää, että P. B. Axelrodin kanta, jonka hän on esittänyt muutamissa lehtikirjoituksissaan, on selvästi shovinistinen (miltei plehanovilainen) kanta. Ja Axelrodhan on epäilemättä Organisaatiokomitean huomatuin edustaja. Edelleen, tarkastelkaapa Organisaatiokomitean virallisia esiintymisiä. Sen selostus Kööpenhaminan konferenssille⁸² oli kirjoitettu sellaisessa sävyssä, että Saksan äärimmäiset shovinistit ottivat siitä uusintapainoksen. Samanlaisia ovat Organisaatiokomitean „Ulkomaisen sihteeristön” esiintymiset. Parhaassa tapauksessa ne ovat sanomatta mitään tarkoin määriteltyä. Ja toisaalta Larin — virallisesti Organisaatiokomitean nimissä eikä minkään ulkomaisen sihteeristön nimissä — on esittänyt lausuntoja, jotka on suunnattu shovinismin puolusteluun. Onko se internationalismia? Ja eikö ole selvää, että Organisaatiokomitea kokonaisuudessaan on molemminpuolisen „armahduksen” kannalla.

Edelleen, mitä takeita on olemassa siitä, että Organisaatiokomitea edustaa jotain voimaa Venäjällä? Nyt, „Nasha

* — välttämätön ehto. *Toim.*

** Ks. tätä osaa, ss. 111—114. *Toim.*

Zarjan” esiintymisen jälkeen, tämä kysymys on erittäin aiheellinen. „Nasha Zarjan” ryhmä on vuosikausia noudattanut omaa linjaansa, se on perustanut joka päivä ilmestyvän sanomalehden ja harjoittanut oman henkensä mukaista joukkoagitaatiota. Entä Organisaatiokomitea?

Me kaikki myönnämme, että asiaa ei ratkaise voima-suhte ulkomaisissa ryhmissä, Zürichissä, Pariisissa y.m., vaan asian ratkaisee se, kenellä on vaikutusta Pietarin työläisten ja koko Venäjän työläisten keskuudessa. Tätä meidän tulee pitää silmällä kaikissa askelissamme.

Tällaisia ovat mielipiteemme, jotka halusimme Teille esittää. Olemme erittäin iloisia, jos saamme Teiltä seikka-peräisen ja selvän vastauksen kaikkiin näihin kysymyksiin. Sitten voidaan harkita, mitä edelleen tehdään.

*Kirjoitettu maaliskuun 10 (23)
päivä 1915*

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
XVII Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan N. K. Krupskajan
kirjoittaman jäljennöksen mukaan*

MITÄ TODISTI VSDT:n DUUMARYHMÄN OIKEUSJUTTU ⁸³?

VSDT:n Duumaryhmän viiden jäsenen ja kuuden muun, Pietarin lähistöllä marraskuun 4 p:nä 1914 pidetyssä konferenssissa kiinnikaapatun sosialidemokraatin jutun käsitte-ly tsaarin oikeudessa on päättynyt. Kaikki ovat saaneet karkotustuomion. Legaaliset sanomalehdet julkaisivat oikeudenkäyntiselostuksia, joista sensuuri oli karsinut pois tsarismille ja patriooteille epämieluisat kohdat. „Sisäisistä vihollisista” selviydettiin nopeasti, ja julkisen elämän pin- nalla ei taas näy eikä kuulu mitään muuta kuin lukemattomien porvarillisten shovinistien raivokasta ulvontaa, jota sosialishovinistien piskuinen ryhmä säestää.

Mitä sitten VSDT:n Duumaryhmän oikeusjuttu todisti?

Ensinnäkin se osoitti, että Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian kyseinen etujoukko ei ollut oikeudessa kyllin lujamielinen. Syytettyjen tarkoituksena oli vaikeuttaa prokuraattoria pääsemään selville siitä, kuka oli Venäjällä Keskuskomitean jäsen ja se puolueen edustaja, joka piti yllä puolueen ja työväenjärjestöjen tiettyjä yhteyksiä. Tämä tar-koitusperä saavutettiin. Sen saavuttamiseksi vastaisuudes- sakin on oikeudessa turvaututtava puolueen jo kauan sitten ja virallisesti suosittellemaan menettelytapaan — tunnusta- masta kieltäytymiseen. Mutta sellainen menettely, kun yri- tetään todistaa, että ollaan samaa mieltä sosialipatriootti hra Jordanskin kanssa, kuten Rosenfeld teki, tahi että ollaan eri mieltä Keskuskomitean kanssa, — on virheellistä ja val- lankumouksellisen sosialidemokraatin kannalta katsoen sallimatonta.

Huomautamme, että „Den” lehden (№ 40) ⁸⁴ selostuk- sen mukaan — ei ole olemassa virallista ja täydellistä

oikeudenkäyntiselostusta — toveri Petrovski sanoi: „Samaan aikaan (marraskuussa) sain Keskuskomitean päätöslauselman... ja sitä paitsi minulle toimitettiin seitsemästä eri paikasta työläisten päätöslauselmat työläisten suhtautumisesta sotaan, ja ne kävivät yhteen Keskuskomitean mielipiteen kanssa”.

Tämä lausunto on Petrovskille kunniaksi. Ympärillä valitsi hyvin voimakkaana shovinismi. Petrovski ei suotta mainitse päiväkirjassaan, että *yksinpä* radikaalismielinen Tshheidzekin puhuu innostuneena „vapautus”-sodasta. Vapaina ollessaan VSDT:n Duumaryhmän edustajat antoivat tälle shovinismille vastaiskuja, mutta heidän tehtävänään oli sanoutua siitä irti myös oikeudessa.

Kadettien „Retsh”⁸⁵ „kiittää” lakeijamaisesti tsaarin tuomioistuinta siitä, että tämä „kumosi” sen „tarun”, että sosialidemokraattiset edustajat olivat toivoneet tsaarin sotaväen tappiota. Käyttäen hyväkseen sitä, että Venäjällä sosialidemokraattien kädet ja jalat on sidottu, kadetit ovat ottavinaan vakavalta kannalta puolueen ja duumaryhmän välisen luulotellun „selkkauksen” ja vakuuttelevat, että syytetyt eivät tehneet tunnustuksiaan lainkaan oikeuden pelosta. Miten viattomia pikkulapsia! Ikään kuin he eivät tietäisi sitä, että jutun ensi vaiheessa edustajia uhattiin sotatuomioistuimella ja kuolemantuomiolla.

Tovereiden olisi pitänyt kieltäytyä puhumasta illegaalista järjestöä koskevassa kysymyksessä ja oivallettuaan maailmanhistoriallisen ajankohdan käyttää hyväkseen avoimia oikeudenistuntoja esittääkseen suoraan sosialidemokraattiset katsomukset, jotka eivät suuntaudu vain tsarismia vastaan yleensä, vaan myöskin kaikenkarvaista sosialishovinismia vastaan.

Antaa hallituksen ja porvariston lehdistön hyökkäillä raivokkaasti VSDT:n Duumaryhmän kimppuun, antaa sosialivallankumouksellisten, likvidaattorien ja sosialishovinistien „onkia” vahingoniloisina heikkouden ilmauksia tai kuviteltua „erimielisyyttä Keskuskomitean kanssa” (pitäähän heidän edes jotenkin taistella meitä vastaan, elleivät he kykene taistelemaan periaatteellisesti!). Vallankumouksellisen proletariaatin puolue on kyllin voimakas arvostellakseen avoimesti itseään ja nimittääkseen kieräilemättä virhettä ja heikkoutta virheeksi ja heikkoudeksi.

Venäjän tietoiset työläiset ovat luoneet sellaisen puolueen ja nostaneet keskuudestaan sellaisen etujoukon, jotka ovat maailmansodan vuosina ja kansainvälisen opportunistin yleismaailmallisen romahduksen aikoina osoittautuneet kykenevimiksi täyttämään velvollisuutensa, vallankumouksellisten internationalistisoidemokraattien velvollisuuden. Tie, jota olemme kulkeneet, on kestänyt mitä suurimman kriisin koettelemukset ja osoittautunut — yhä uudelleen — ainoaksi oikeaksi tieksi: kulkekaamme tätä tietä entistä päättäväisemmin, entistä varmemmin, nostakaamme keskuudestamme uusia etujoukkoja ja saakaamme aikaan se, että ne suorittaisivat tuota samaa tehtävää ja myös veisivät sen päätökseen oikeammalla tavalla.

Toiseksi, oikeusjutun käsittely tarjosi sellaisen kuvan *vallankumouksellisen* sosialidemokratian harjoittamasta parlamentarismien hyväksikäyttämistä, jollaista kansainvälinen sosialismi ei ollut vielä milloinkaan nähnyt. Tällaisen hyväksikäytön esikuva vetoaa proletaarijoukkojen järkeen ja sydämeen paremmin kuin mitkään puheet, se kumoo legalistiopportunistien ja anarkismin kaunopuhujien väitteet vakuuttavammin kuin mitkään todistusperusteet. Muranovin selostus illegaalisesta toiminnastaan ja Petrovskin muistiinpanot tulevat säilymään kauan aikaa mallinäytteinä *siitä* edustajiemme toiminnasta, jota meidän oli pidettävä visusti salassa ja jonka merkitystä kaikki Venäjän tietoiset työläiset tulevat nyt harkitsemaan yhä syvämmäin. Sellaisena aikana, jolloin miltei kaikki Euroopan „socialistiset” (suokaa anteeksi tämän sanan häpäiseminen!) parlamenttiedustajat osoittautuivat shovinisteiksi ja shovinistien lakeijoiksi, jolloin meikäläisiä liberaaleja ja likvidaattoreita ihastuttanut paljon puhuttu „eurooppalaisuus” osoittautui typeräksi tottumukseksi alistua orjalliseen legaalisuuteen, Venäjältä löytyi vain työväenpuolue, jonka edustajat eivät loistaneet sillä, että olisivat olleet kaunopuhujia, „omia miehiä” porvarillisissa intelligentsialongeeissa, liikemiesmäisen ovelia „eurooppalaisen” asianajajan ja parlamentaarikon tapaan, vaan sillä, että heillä oli yhteydet työläisjoukkoihin, että he toimivat uhrautuvaisesti noiden joukkojen keskuudessa ja täyttivät illegaalisen propagandistin ja organisaattorin vaatimattomia, näkymättömiä, raskaita, kiittämättömiä ja erittäin

vaarallisia tehtäviä. On noustava korkeammalle — „yhteiskuntapiireissä” vaikutusta omaavan parlamenttiedustajan tai ministerin arvoon — sitä on *tosiasiallisesti* merkinnyt „eurooppalainen” (lue: lakeijamainen) „sosialistinen” parlamentarismi. On laskeuduttava alemmaksi — autettava riistettyjen ja sorrettujen valistamista ja yhteenliittämistä — tällainen tunnus käy ilmi Muranovin ja Petrovskin esikuvasta.

Ja tämä tunnus saa maailmanhistoriallisen merkityksen. Yksikään asioita ajatteleva työläinen ei maailman yhdessäkään maassa suostu entiseen tapaan tyytymään porvariston parlamentaariseen legaalisuuteen — sen jälkeen, kun tuo legaalisuus on kumottu kaikissa etumaisissa maissa yhdellä kynän piirroilla ja kun se on johtanut vain opportunistien ja porvariston väliseen mitä kiinteimpään tosiasialliseen liittoon. Ken haaveilee vallankumouksellisten sosialidemokraattityöläisten ja eilistä — *sekä tämänpäiväistä* — tyyppiä olevien „eurooppalaisten” legalistisocialidemokraattien „yhtenäisyydestä”, — hän ei ole oppinut mitään, vaan on unohtanut kaiken, hän on tosiasiaa porvariston liittolainen ja proletariaatin vihollinen. Ken ei ole tähän mennessä ymmärtänyt, miksi ja mitä varten VSDT:n Duumaryhmä erkani socialidemokraattisesta ryhmästä, joka oli tehnyt sovinnon legalismin ja opportunistien kanssa, — hän otta- koon nyt oppia Muranovin ja Petrovskin toimintaa koske- vasta oikeudenkäyntiselostuksesta. Tätä toimintaa harjoitti- vat *muutkin eivät* *yksinomaan* nämä kaksi edustajaa, ja vain auttamattoman naiivit ihmiset voivat luulla tuollaisen toiminnan soveltuvan yhteen sen kanssa, että „suhtaudu- taan hyväntahtoisesti, kärsivällisesti” „Nasha Zarjaan” tai „Severnaja Rabotshaja Gazetaan”⁸⁶, „Sovremennikiin”, Organisaatiokomiteaan tai Bundiin.

Hallitus luulee voivansa säikyttää työläisiä sillä, että lähettää Siperiaan VSDT:n Duumaryhmän jäsenet? Se ereh- tyy. Työläiset eivät säikähdä, vaan erotukseksi likvidaatto- reista ja sosialishovinisteista he tulevat käsittämään parem- min tehtävänsä, työväenpuolueen tehtävät. Työläiset oppivat valitsemaan Duumaan vain VSDT:n Duumaryhmän jäsen- ten kaltaisia miehiä, jotta he harjoittaisivat samanlaista ja vielä laajempaa ja samalla myös vielä *illegaalisempaa* toi- mintaa joukkojen keskuudessa. Hallitus aikoo tappaa

Venäjällä „illegaalisen parlamentarismen”? Se vain lujittaa proletariaatin yhteyttä sellaiseen, *yksinomaan* sellaiseen parlamentarismiin.

Kolmanneksi — ja tämä on tärkeintä, — VSdT:n Duumaryhmän oikeusjuttu antoi ensi kerran julkista, miljoonapainoksena ympäri Venäjää levinnyttä, objektiivista aineistoa tärkeimmästä, oleellisimmasta peruskysymyksestä — Venäjän yhteiskunnan *eri luokkien* suhtautumisesta sotaan. Eiköhän jo riitä äärettömän kyllästyttävää intelligenttimäistä suunsoittoa „isänmaan puolustuksen” ja „periaatteellisen” (lue: suusanallisen eli tekopyhän) internationalismin yhteensoveltumisesta? Eiköhän liene jo aika luoda silmäys *tosiasioihin*, jotka koskevat *luokkia*, s.o. miljoonia todellisen elämän ihmisiä, eivätkä muutamia kymmeniä kaunopuhujasankareita?

Sodan alkamisesta on kulunut enemmän kuin puoli vuotta. Kaikkien suuntien legaalinen ja illegaalinen lehdistö on lausunut mielipiteensä, kaikki eri puolueiden duumaryhmät — ne ovat luokkaryhmitystemme perin riittämätön, mutta ainoa objektiivinen osoitin — ovat määritelleet kantansa. VSdT:n Duumaryhmän oikeusjuttu ja lehdistön lausunnot ovat tehneet yhteenvedon koko tästä aineistosta. Oikeusjuttu todisti, että Venäjän proletariaatin parhaat edustajat eivät ainoastaan suhtaudu vihamielisesti shovinismiin yleensä, vaan ovat nimenomaan samalla kannalla kuin Pää-äänenkannattajamme. Duumaedustajat vangittiin marraskuun 4 p:nä 1914. He tekivät siis työtään yli kaksi kuukautta. Kenen keskuudessa he sitä tekivät ja miten? Mitä työväenluokan keskuudessa olevia virtauksia he heijastivat ja ilmaisivat? Vastauksen tähän antaa se tosiasia, että konferenssin aineistona olivat „teesit” ja „Sotsial-Demokrat” ja että puolueemme Pietarin komitea julkaisi tämän tästä sitä samaa aihetta käsitteleviä lentolehtisiä. Muita aineistoja ei konferenssissa ollut. Duumaedustajat eivät aikoneet tehdä konferenssille selkoa muista työväenluokan keskuudessa esiintyvistä virtauksista, sillä muita virtauksia ei ollut olemassa.

Ehkäpä VSdT:n Duumaryhmän jäsenet ilmaisivat vain työläisten vähemmistön mielipiteen? Meillä ei ole oikeutta olettaa sellaista, sillä 2½ vuoden sisällä, vuoden 1912 kevästä vuoden 1914 syksyyn, 4/5 Venäjän tietoisista

työläisistä liittyi „Pravdan” ympärille, jonka kanssa nämä duumaedustajat olivat aatteellisesti täysin yksimielisiä työsään. Tämä on tosiasia. Jos työläisten keskuudessa olisi ollut vähänkään huomattavaa protestimielialaa Keskuskomitean kantaa vastaan, tämä protesti ei olisi voinut olla ilmenemättä päätöslauselmaehdotuksessa tai -ehdotuksissa. Oikeudenkäynti ei paljastanut mitään sellaista, vaikka se „paljastikin”, voidaan sanoa, paljon siitä, mikä koskee VSDT:n Duumaryhmän toimintaa. Petrovskin käsialalla tehdyissä korjauksissa ei ole varjoakaan sellaisesta.

Tosiasiat osoittavat, että heti ensi kuukausina sodan alkamisen jälkeen Venäjän työläisten tietoinen etujoukko *todella* liittyi lujasti Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan ympärille. Niin epämieluisa kuin tämä tosiasia lieneekin niistä tai näistä „puolueryhmistä”, — se on kumoamaton. Syytekirjelmässä siteeratut sanat: „On suunnattava aseet kaikkien maiden taantumuksellisia ja porvarillisia hallituksia ja puolueita vastaan eikä omia veljiä, muiden maiden palkkaorjia vastaan” — nämä sanat kantavat ja ovat jo kantaneet oikeudenkäynnin ansiosta Venäjän joka puolelle proletarisen internationalismin ja proletarisen vallankumouksen kehotuksen. Venäjän työläisten etujoukon luokkatunnus on nyt oikeudenkäynnin ansiosta kantautunut mitä laajimpien joukkojen kuuluville.

Porvariston ja pikkuporvariston erään osan kauttaaltainen shovinismi, pikkuporvariston toisen osan horjunta ja työväenluokan tällainen kehotus — sellainen on poliittisten jakaantumistemme tosiasiallinen, objektiivinen kuva. Meidän tulee yhdistää „näköalamme”, toiveemme ja tunnuksemme tähän tosiasialliseen kuvaan eikä intelligenttien ja pikkuryhmien perustajien hyviin toivomuksiin.

Pravdalaiset sanomalehdet ja „tyypiltään muranovilainen” työ saivat aikaan Venäjän tietoisten työläisten $\frac{4}{5}$ yhtenäisyyden. Lähes 40.000 työläistä osti „Pravdaa”; paljon suurempi määrä luki sitä. Olkoon niin, että sota, vankila, Siperia, pakkotyöt lyövät heidän rivinsä hajalle viisi kertaa, kymmenen kertaa. Hävittää tätä kerrosta *ei voida*. Se on elossa. Se on vallankumouksellisuuden ja antishovinismin läpituokemaa. Se *yksin* seisoo kansanjoukkojen keskellä, näiden joukkojen syvimpien kerrosten keskellä työtätekevien, riistettyjen ja sorrettujen internationalismin julista-

jana. Se *yksin* on kestänyt lujana yleisen hajaannuksen aikana. Se yksin johdattaa puoliproletaarisia kerroksia kadettien, trudovikkien, Plehanovin ja „Nasha Zarjan” sosialishovinismista sosialismia *kohti*. VSDT:n Duumaryhmän oikeusjuttu näytti koko Venäjälle, että tuo kerros on olemassa, näytti sen aatteet ja toiminnan sekä sen, että tuo kerros vetoaa „muiden maiden palkkaorjien veljeyteen”.

On tehtävä työtä tämän kerroksen kasvattamiseksi, on suojattava sen yhtenäisyys sosialishovinisteja vastaan, tämä on se ainoa tie, jota kulkien Venäjän työväenliike voi kehittyä yhteiskunnallisen vallankumouksen suuntaan eikä kansallisliberaalisen „eurooppalaisen” perikuvan suuntaan.

„Sotsial-Demokrat” № 40,
maaliskuun 29 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

LONTOON KONFERENSSIN JOHDOSTA

VSDTP:n Keskuskomitean edustajan tov. Maksimovi-tshin deklaratio, jonka julkaisemme, ilmaisee täydellisesti puolueen mielipiteen tuosta konferenssista. Ranskan porvarillinen lehdistö on paljastanut mainiosti konferenssin merkityksen — sen, että se oli Englannin ja Ranskan porvariston välikappale tai manööveri. Osat oli jaettu seuraavasti: „Le Temps” ja „L’Écho de Paris”⁸⁷ hyökkäsivät ranskalaisen sosialistien kimppuun sen vuoksi, että nämä olivat muka tehneet liian suuria myönnytyksiä internationalismille. Nuo hyökkäilyt olivat vain manööveri, jonka tarkoituksena oli valmistella maaperää pääministeri Vivianin kuuluisalle patriottis-valloitushenkiselle parlamenttipuheelle. Mutta toisaalta „Journal des Débats”⁸⁸ suoraan paljasti kortit ilmoittamalla: asian ydin oli siinä, että Keir Hardien johtamat englantilaiset sosialistit, jotka tähän asti ovat vastustaneet sotaa ja värväystä, olisivat korottaneet äänensä aina Saksan voittamiseen saakka käytävän sodan puolesta. Tuo tarkoitusperä on saavutettu. Se on tärkeätä. Se on poliittinen seuraus niin englantilaisten kuin ranskalaistenkin sosialistien vetämisestä englantilais-ranskalaisen porvariston puolelle. Sen sijaan korulauseet internationalismista, sosialismista, kansanäänestyksestä y.m. — kaikki ne ovat vain korulauseita, tyhjiä, aivan merkityksettömiä sanoja!

On epäilemätöntä, että Ranskan porvariston viisaat taantumusmiehet lörpöttelivät julki sulan totuuden. Englantilais-ranskalainen ynnä venäläinen porvaristo käy sotaa Saksan, Itävallan ja Turkin rosvoamis- ja ryöväämistarkoituksessa. Se tarvitsee värvääjiä, se tarvitsee sosialistien suostumusta sodan käymiseksi Saksan voittamiseen saakka,

kaikki muu on tyhjää ja vilpillistä sanahelinää, sosialismi, internationalismi y.m. ylevien sanojen prostituointia. Teoissa — kuljetaan porvariston perässä ja autetaan sitä vieraiden maiden rosvoamisessa, mutta sanoissa — kestitään joukkoja „socialismin ja Internationalen” tekopyhällä tunnustamisella — juuri tässä piilee opportunistin pahin synty, II Internationalen vararikon perussyö.

Sen vuoksi sosialishovinistien vastustajain tehtävä Lontoon konferenssissa oli selvä: poistua tuosta konferenssista selvien shovinisminvastaisten periaatteiden nimessä *lankeamatta* saksalaisystävyyteen. Sillä saksalaisystävät ovat Lontoon konferenssin päättäväisiä vastustajia nimenomaan *shovinististen* eivätkä muiden syiden vuoksi!! Toveri Maksimovitsh täytti tehtävänsä sanomalla suorat ja selvät sanat saksalaisten sosialistien *petoksesta*.

Bundilaiset ja Organisaatiokomitean kannattajat eivät voi mitenkään käsittää tätä yksinkertaista ja selvää asiaa. Ensin mainitut ovat samanlaisia saksalaisystäviä kuin Kosovski, joka *suoraan puolustaa* sotamäärärahojen puolesta äänestäneitä saksalaisia sosialidemokraatteja (ks. Bundin „Informatsionnyi Listok” № 7, tammikuu 1915, s. 7, § V, alussa). Tämän lehtisen toimitus ei maininnut sanallakaan olevansa eri mieltä Kosovskin kanssa (huomauttaen silti erikoisesti, ettei se ole samaa mieltä venäläisen patriotismin puoltajan Borisovin kanssa). Bundin Keskuskomitean manifestissa (sama, s. 3) ei ole ainoatakaan selvää sanaa sosialishovinismia vastaan!

Organisaatiokomitean kannattajat puoltavat saksalais- ja ranskalaismielisen shovinismin keskenään sovittamista. Sen näkee Axelrodin lausunnoista („Golosiin” 86. ja 87. numerossa ja Organisaatiokomitean ulkomaisen sihteeristön „Izvestijan”⁸⁹ 1. numerossa, helmikuun 22 pltä 1915). Kun „Nashe Slovon” toimitus ehdotti meille yhteistä esiintymistä „virallista sosialishovinismia” vastaan, niin vastasimme sille *suoraan*, liittäen mukaan deklaraatioluonnoksemme ja vedoten toveri Maksimovitshin päätösvaltaiseen ääneen, että Organisaatiokomitea ja Bund ovat itse virallisen sosialipatriotismin kannalla.

Miksi „Nashe Slovo” pettää itseään ja muita *vaikene-malla* tästä 32. numeronsa pääkirjoituksessa? Miksi se vaikenee siitä, että meidän deklaraatioluonnoksestammekin

puhuttiin saksalaisten sosialidemokraattien *petoksesta?* „Nashe Slovon” deklaraatiosta tämä mitä tärkein „perus”-kohta *on jätetty pois*; me emme hyväksyneet emmekä voineet hyväksyä tätä deklaraatiota eikä sitä hyväksynyt tov. Maksimovitshkaan. Sen vuoksi meillä *ei* tullut mitään yhteisestä toiminnasta Organisaatiokomitean kanssa. Miksi sitten „Nashe Slovo” pettää itseään ja muita vakuuttelemalla, että on olemassa perusta yhteistä toimintaa varten??

„Virallinen sosialipatriotismi” on nykyajan sosialismin peruspähe. Pitää valmentaa ja koota kaikki voimat taisteluun tätä pahetta vastaan (eikä sovinnon rakentamiseksi sen kanssa, ei molemminpuolisen kansainvälisen „armahduksen” aikaansaamiseksi tässä kysymyksessä). Kautsky ja muut ovat esittäneet aivan selvän ohjelman, jonka tarkoituksena on „armahdus” ja rauhan solmiminen sosialishovinisin kanssa. Me olemme yrittäneet esittää selvän ohjelman, jonka tarkoituksena on taistelu sosialishovinismia vastaan, — ks. erikoisesti „Sotsial-Demokratin” 33. numeroa ja julkaistavia päätöslausemia. Voimme vain ilmaista toivomuksen, että „Nashe Slovo” lakkaisi horjumasta „internationalismia kohtaan tuntemansa platonisen myötätunnon” ja sosialishovinisin kanssa rakennettavan rauhan välillä ja siirtyisi johonkin tarkemmin määritellyn.

„Sotsial-Demokrat” № 40,
maaliskuun 29 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

KANSALAISSOTA-TUNNUKSEN VALAISEMISEKSI

Tammikuun 8 p:nä uutta lukua Berliinistä tiedotettiin sveitsiläisille sanomalehdille: „Viime aikoina lehdet ovat julkaisseet tämän tästä uutisia rauhanomaisista lähentymisy yrityksistä saksalaisten ja ranskalaisten taisteluhautojen välillä. Kuten „Tägliche Rundschau”⁹⁰ tiedottaa, armeijan päiväkäsky joulukuun 29 p:ltä kieltää veljeilyn ja yleensä kaikkinaisen viholliseen lähentymisen taisteluhautoissa; tämän päiväkäskyn rikkomisesta rangaistaan kuin valtiopetoksesta”.

Veljeily ja lähentymisyrietykset ovat siis tosiasia. Se on tehnyt Saksan sotilasjohdon rauhattomaksi: siis se pitää tuota tosiasiaa merkitykseltään vakavana. Englantilainen työväenlehti „Labour Leader” * julkaisi tammikuun 7 p:nä 1915 *koko joukon* Englannin porvarillisista lehdistä lainattuja sitaatteja, jotka todistavat, että englantilaisten ja saksalaisten sotilaiden kesken on ollut veljeilytapauksia — he solmivat „aselevon 48 tunniksi” (Jouluksi), kohtasivat hyvänsuopaisesti toisensa puolitiessä taisteluhautojen välillä j.n.e. Englannin sotilasjohto on kieltänyt veljeilyn *erikoispäiväkäskeyllä*. Mutta sosialistiset opportunistit ja heidän puolustajansa (vai palvelijansa?) ovat painetussa sanassa vakuutelleet työläisille (Kautskyn tavoin) tavattoman itsetyytyväisen näköisinä ja hyvällä omallatunnolla, tietoisina siitä, että sotasensuuri suojelee heitä kumoamisilta, — ovat vakuutelleet, että sotivien maiden sosialistien väliset sopimukset sodanvastaisesta toiminnasta *eivät*

* — „Työväenjohtaja”. *Toim.*

muka *ole mahdollisia* (Kautskyn sananmukainen lausunto „Neue Zeit” * lehdessä)!!

Kuvitelkaapa, jos Hyndman, Guesde, Vandervelde, Plehanov, Kautsky j.n.e. sen sijaan että auttavat porvaristoa, kuten nyt, muodostaisivat kansainvälisen komitean, joka agitoisi sotivien maiden sosialisteja „veljeilemään keskenään ja tekemään lähentymisyrittäksiä” sekä „taisteluhau-doissa” että yleensä sotaväessä. Millaiset olisivatkaan tulokset muutaman kuukauden kuluttua, kun nytkin, 6 kuukauden kuluttua sodan alkamisesta, *vastoin* kaikkia sosialismin kavaltaneita hakamiehiä, johtajia ja ensimmäisen suuruusluokan tähtiä, kaikkialla kasvaa oppositio sotamäärärahojen puolesta äänestäneitä ja ministerisocialisteja vastaan, ja sotilasjohto uhkaa „veljeilystä” kuolemanran-gaistuksella!

„On olemassa vain yksi käytännön kysymys: oman maan voitto vai tappio”, kirjoitti opportunistien palvelija Kautsky samassa äänilajissa Guesde'in, Plehanovin ja kumpp. kanssa. Niin, jos unohdetaan sosialismi ja luokkataistelu, niin se on oikein. Mutta jos ei unohdeta sosialismia, niin se ei ole oikein: on olemassa toinen *käytännön* kysymys. Kaatuuko orjanomistajain välisessä sodassa sokeana ja avuttomana orjana vai kaatuuko orjain välisen „veljeily-yritysten” vuoksi, joiden tarkoituksena on orjuuden kukistaminen?

Sellainen on *tosiasiassa* „käytännön” kysymys.

„Sotsial-Demokrat” № 40,
maaliskuun 29 p:nä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

---

* — „Uusi Aika”. Toim.

SOSIALISHOVINISTIEN SOFISMEJA

„Nashe Delo” (1915, № 1), jota likvidaattorit julkaisevat Pietarissa, on painattanut Kautskyn kirjusen „Kansainvälisyys ja sota” käännöksen. Samalla hra A. Potresov on ilmoittanut olevansa eri mieltä Kautskyn kanssa, joka hänen mielestään esiintyy milloin „advokaattina” (s.o. saksalaisen sosialishovinismin puolustajana, joka ei tunnusta tämän suunnan ranskalais-venäläisen muunnoksen olevan oikeassa), milloin taas „tuomarina” (s.o. marxilaisena, joka yrittää objektiivisesti soveltaa Marxin metodia).

Mutta todellisuudessa niin hra A. Potresov kuin Kautskynkin luopuvat periaatteesta marxilaisuudesta puolustaessaan ilmeisillä sofismeilla kansallisliberaalista työväenpolitiikkaa. Hra A. Potresov kääntää lukijain huomion pois perusasiasta väittelemällä Kautskyn kanssa yksityisheitkoista. Hra A. Potresovin mielestä englantilaisten ja ranskalaisten „demokraattien” (kirjoittaja tarkoittaa työläis-demokraatteja) „päätös” sotaan suhtautumista koskevasta kysymyksestä on „yleensä hyvä päätös” (s. 69); „he (nuo demokraatit) ovat menetelleet oikein”, — vaikka heidän päätöksensä „käy yhteen yleiskansallisen päätöksen kanssa...” pikemminkin „onnellisen sattuman vuoksi” kuin tarkoituksellisesti.

Näiden sanojen merkitys on selvä: hra A. Potresov puolustaa englantilaisten ja ranskalaisten varjolla venäläistä shovinismia todistellen, että kolmisopimusvaltojen sosialistien patrioottinen taktiikka on oikeaa. Hra A. Potresov ei väittele Kautskyn kanssa niin kuin marxilainen shovinistin kanssa, vaan niin kuin venäläinen shovinisti saksalaisen

shovinistin kanssa. Tämä on äitelän kulunut menetelmä, ja on huomautettava vain siitä, että hra A. Potresov naamioi ja sotkee kaikin tavoin puheidensa yksinkertaista ja selvää ajatusta.

Asian olemus on se, mistä sekä hra A. Potresov että Kautsky ovat samaa mieltä. He ovat samaa mieltä esimerkiksi siitä, että „nykyajan proletariaatin internationalismi sopii yhteen isänmaan puolustamisen kanssa” (K. Kautsky, Kautskyn kirjasen saksank. painoksen 34. sivu). Hra A. Potresov kirjoittaa „hävityksen kohteeksi joutuneen” valtion erikoisesta asemasta. Kautsky kirjoittaa: „Kansa ei pelkää mitään niin kovin kuin vihollisen maahanhyökkäystä... Jos väestö näkee, että sotaan ei ole syyssä oma hallitus, vaan naapurivaltion salajuonet, — ja mikä hallitus ei yritä lehdistön y.m.s. avulla juurruttaa väestöjoukoihin sellaista mielipidettä! — niin... koko väestössä herää yksimielinen pyrkimys puolustaa rajoja viholliselta... Rai-vostunut väkijoukko itse surmaisi ne, jotka yrittäisivät häiritä sotaväen lähettämistä rajoille” (K. Kautsky, s. 33, vuoden 1911 artikkelista).

Näin sitä puolustetaan muka marxilaisesti kaikkien sosialishovinistien perusaatetta.

Kautsky näki itse mainiosti jo vuonna 1911, että hallitus (ja porvaristo) tulee *pettämään* „kansaa, väestöä, rahvasta” sälyttäen syyn toisen maan „salajuonien” kontolle. Kysymys on siitä, sopiiko tuollaisen petoksen kannattaminen — on yhdentekevää, kannatetaanko sitä sotamäärärahojen puolesta äänestämällä vai puheilla, artikkeleilla y.m.s., — yhteen kansainvälisyyden ja sosialismin kanssa vai onko tuo kannatus saman arvoista kuin kansalliliberaalinen työväenpolitiikka. Kautsky menettelee kuin mitä häpeämättömin „advokaatti”, kuin paatunein sofisti vaihtaessaan salaa tämän kysymyksen kysymykseen siitä, onko „yksilöiden” järkevää „häiritä sotaväen lähettämistä” vastoin oman hallituksensa pettämän väestön enemmistön tahtoa. Kiistaa ei käydä siitä. Asian ydin ei ole siinä. Petetyt pikkuporvarit on saatava luopumaan vakauksestaan, heille on selitettävä petos; kun heidän kanssaan mennään sotaan, täytyy joskus osata odottaa, kunnes sodan kokemus on takonut järkeä heidän päähänsä. Kysymys ei ole tästä, vaan siitä, onko sosialistien luvallista osallistua porvariston

harjoittamaan „kansan” pettämiseen. Kautsky ja A. Potresov puolustelevat tuollaista pettämistä. Sillä he tietävät mainiosti, että vuoden 1914 imperialistiseen sotaan ovat yhtä lailla syyssä kaikkien „suur”-valtojen, niin Englannin, Ranskan, Saksan kuin Venäjänkin, hallitusten ja porvariston „salajuonet”. Siitä puhutaan selvästi esim. Baselin päätöslauselmassa vuodelta 1912.

On epäilemätöntä, että „kansa”, s.o. suuret pikkuporvarien joukot ja osa petetyistä työläisistä, uskoo porvariston taruun vihollisen „salajuonista”. Mutta sosialidemokraattien tehtävänä on taistella pettämistä vastaan eikä tukea sitä. Jo kauan ennen sotaa kaikki sosialidemokraatit sanoivat kaikissa maissa ja vahvistivat sen Baselissa, että todellisuudessa *kaikki* suurvallat pyrkivät lujittamaan ja laajentamaan siirtomaaherruuttaan, sortamaan pieniä kansakuntia j.n.e. Sotaa käydään siirtomaiden jaosta ja vieraiden alueiden rosvoamisesta; varkaat tappelevat — ja kun vedotaan siihen, että tällä haavaa kärsii tappion se ja se varas, pyrkien siten esittämään varkaiden edut kansan tai isänmaan etuina, niin se on häikäilemätöntä porvarillista petosta. Sodasta kärsimään joutuneelle „kansalle” meidän on sanottava *totuus*, joka on se, että sodan onnettomuuksilta puolustautuminen on mahdotonta, ellei kukisteta jok’ikisen sotaa käyvän maan hallitusta ja porvaristoa. Belgian puolustaminen Galitsian tai Unkarin kuristamisen *avulla* ei ole „isänmaan puolustamista”.

Mutta asettuihan Marx itsekin, tuomitessaan sodat, esim. 1854—1876, jonkin sotivan suurvallan puolelle, kun sota vastoin sosialistien tahtoa osoittautui tosiasiksi. Tällainen on Kautskyn kirjasen tärkein sisältö ja tärkein „valtti”. Samalla kannalla on myös hra A. Potresov, jonka mukaan „kansainvälisyys” on sitä, että määritellään, *kumman puolen menestys* sodassa on toivottavinta tahi vaarattominta, ei kansallisen, vaan *koko maailman* proletariaatin etujen kannalta katsoen. Hallitukset ja porvaristo käyvät sotaa; proletariaatin on määriteltävä, *minkä* hallituksen voitto on koko maailman työläisille vaarattomin.

Näiden järkeilyjen sofismi on siinä, että toimitetaan vaihto, asetetaan aikaisempi, jo aikoja ohieletty historiallinen kausi nykyisen tilalle. Niiden aikaisempien sotien peruspiirre, joihin Kautsky vetoaa, oli seuraava: 1) aikaisemmat

sodat ratkaisivat porvarillis-demokraattisia uudistuksia ja absolutismin tai vieraskansallisen sorron kukistamista koskevia kysymyksiä; 2) silloin eivät olleet vielä kypsyneet sosialistisen vallankumouksen objektiiviset edellytykset, eikä yksikään sosialisti voinut puhua *ennen sotaa* sodan hyväksikäyttämistä „kapitalismin romahduksen jouduttamiseksi”, kuten sanotaan Stuttgartin (1907) ja Baselin (1912) päätöslauselmassa; 3) *kummankaan* sotivan puolen valtioissa ei silloin ollut joltisenkaan voimakkaita, useissa taisteluissa koeteltuja sosialistisia joukkojoukkoja.

Lyhyesti sanoen: onko ihme, jos Marx ja marxilaiset rajoittuivat määrittelemään, *minkä* porvariston voitto on koko maailman proletariaatille vaarattomin (tai hyödyllisin), kun silloin ei voinut vielä olla puhuttakaan yleisestä proletaarisesta liikkeestä hallituksia ja porvaristoa vastaan kaikissa sotaa käyvissä maissa?

Ensi kerran maailman historiassa kaikkien sotivien maiden sosialistit kokoontuvat yhteen aikoja ennen sotaa ja ilmoittavat: me käytämme sotaa „kapitalismin romahduksen jouduttamiseen” (v. 1907, Stuttgartissa hyväksyty päätöslauselma). Siis he tunnustavat, että tuollaisen „romahduksen jouduttamisen”, s.o. sosialistisen vallankumouksen, objektiiviset edellytykset ovat kypsyneet. Siis he uhkaavat hallituksia vallankumouksella. Baselissa (1912) se sanottiin vieläkin selvemmin viittaamalla Kommuuniin ja vuoden 1905 loka—joulukuuhun, s.o. kansalaissotaan.

Kun sota puhkesi, niin sosialistit, jotka olivat uhanneet hallituksia vallankumouksella ja kutsuneet proletariaattia vallankumoukseen, alkoivat viitata siihen, mitä oli ollut puoli vuosisataa sitten, ja puolustella sosialistien harjoittamaa hallitusten ja porvariston tukemista! Marxilainen Gorter on tuhannesti oikeassa verratessaan hollantilaisessa kirjassaan: „Imperialismi, maailmansota ja sosialidemokratia” (s. 84) Kautskyn tyyppisiä „radikaaleja” vuoden 1848 liberaaleihin, jotka olivat rohkeita sanoissa ja pettureita teoissa.

Vuosikymmenien pitkään lisääntyivät vallankumoukselliset sosialidemokraattisten ja opportunististen aineiden väliset ristiriidat eurooppalaisen sosialismin sisällä. Kriisi kypsyi. Sota puhkaisi paiseen. Kansallisliberaaliset työväenpoliitikot, jotka puolustavat „oman”, „kotimaisen”

porvaristonsa etuoikeuksia, *sen* ensisijaista oikeutta omistaa siirtomaita, nujertaa pieniä kansakuntia y.m., ovat saavuttaneet ylivallan suurimmassa osassa virallisia puolueita. Sekä Kautsky että A. Potresov verhoavat, suojelevat ja puolusteleivat kansallisliberaalista työväenpolitiikkaa *sen* sijaan, että paljastaisivat sen proletariaatin edessä. Siinä on sosialishovinismin sofismien olemus.

Varomattomuudessaan hra A. Potresov tuli samalla sanoneeksi liikaa ja tunnustaneeksi, että „Stuttgartin sanamuoto on periaatteellisesti kestämaton” (s. 79). Mikäs siinä! Avoimet luopiot ovat proletariaatille hyödyllisempiä kuin verhotut. Jatkakaa, hra A. Potresov, kieltäytykää rehdimmin Stuttgartista ja Baselista!

Diplomaatti Kautsky on hra A. Potresovia ovelampi: hän ei kieltäydy Stuttgartista eikä Baselista, hän vain... „vain”!.. siteeraa Baselin manifestia *jättäen pois* kaikki viittaukset vallankumoukseen!! Kaiketi sensuuri on ollut esteenä niin Potresoville kuin Kautskyllekin. Nähtävästi A. Potresov ja Kautsky ovat suostuvaisia puhumaan vallankumouksesta silloin, kun sensuuri antaa luvan...

Toivokaamme, että A. Potresov, Kautsky tai heidän kannattajansa ehdottavat Stuttgartin ja Baselin päätöslauselman muuttamista likipitäen tällaiseksi: „Jos sota kaikista ponnistuksistamme huolimatta kuitenkin puhkeaa, niin meidän on määriteltävä koko maailman proletariaatin kannalta katsoen, kumpi tälle proletariaatille on edullisempää: ryöstääkö Intiaa Englanti vai Saksa, juottavatko ja rosvoavatko Afrikan neekereitä ranskalaiset vai saksalaiset, kuristavatko Turkkia itävaltalaiset ja saksalaiset vai englantilaiset, ranskalaiset ja venäläiset, kuristavatko saksalaiset Belgiaa vai venäläiset Galitsiaa, jakavatko Kiinaa japanilaiset vai amerikkalaiset” j.n.e.

„Sotsial-Demokrat” № 41,
toukokuun 1 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

KYSYMYS INTERNATIONALISTIEN YHDISTÄMISESTÄ

Sota aiheutti koko kansainvälisen sosialismin syvällisen kriisin. Kuten kaikki kriisit, niin myös sosialismin nykyinen kriisi on paljastanut syvällisemmin ja selvemmin sosialismin sisäiset ristiriidat, repinyt pois useita valheellisia ja sovinnaisia naamioita, näyttänyt mitä jyrkimmässä ja selvimessä muodossa, mikä sosialismissa on mädännyttä ja aikansa elänyttä ja mikä on edelleen kehittymisen ja voittoon johtavan liikkeen takeena.

Miltei kaikki Venäjän sosialidemokraatit tuntevat, että vanhat jakautumiset ja ryhmittymiset — emme sanoisi: ovat vanhentuneet, vaan — muuttavat muotoaan. Etualalle kohoaa ryhmitys sodan asettaman peruskysymyksen mukaan, nimittäin: jakautuminen „internationalisteihin” ja „socialipatriotteihin”. Olemme ottaneet nämä nimitykset „Nashe Slovon” 42. numeron pääkirjoituksesta, emmekä tällä erää pysähdy tarkastelemaan kysymystä, pitäisikö niitä ehkä täydentää vallankumouksellisten sosialidemokraattien ja kansallisliberaalisten työväenpoliitikkojen vastakkainasettelulla.

Kysymys ei ole tietenkään nimityksestä. „Nashe Slovo” on hahmotellut oikein nykyisen perusryhmittymisen olemuksen. Internationalistit, kirjoittaa se, „ovat yksimielisiä kielteisessä suhtautumisessaan Plehanovin edustamaan socialipatriotismiin”... Ja toimitus kehottaa „nykyään pirstoutuneita ryhmiä” „sopimaan keskenään ja yhtymään vaikkapa vain yhtä ainoaa tekoa varten — ilmaistakseen Venäjän sosialidemokratian asenteen nykyiseen sotaan ja venäläiseen socialipatriotismiin nähden”.

„Nashe Slovon” toimitus ei rajoittunut sanomalehtikirjoitukseen, vaan kääntyi kirjeellä meidän ja Organisaatiokomitean puoleen ehdottaen, että tästä kysymyksestä pidettäisiin neuvottelukokous — „Nashe Slovon” toimituksen osanotolla. Me osoitimme vastauksessamme, että pidämme välttämättömänä „muutamien ennakkokysymysten selvittämistä saadaksemme tietää, olemmeko samaa mieltä perusasioista”. Kiinnitimme huomion pääasiallisesti kahteen ennakkokysymykseen: 1) „Venäjän edistyneen proletariaatin tahtoa vääristelevien” („Nashe Slovon” toimituksen sanonta) „sosialipatrioottien” (toimitus nimesi Plehanovin, Aleksinskin ja tunnetun pietarilaisten likvidaattorikynäilijän ryhmän, aikakauslehti X.Y.Z:n⁹¹ kannattajat) paljastamisessa ei auta mikään deklaraatio. Tarvitaan pitkälistä taistelua. 2) Mitä perusteita on lukea „internationalisteihin” Organisaatiokomitea?

Ja toisaalta, Organisaatiokomitean ulkomainen sihteeristö lähetti meille jäljennöksen vastauksestaan „Nashe Slovolle”. Tässä vastauksessa sanottiin vain, että toisten ryhmien „ennakko”-valikointi ja „toisten poisjättäminen” ei ole sallittua ja että „neuvottelukokoukseen pitää kutsua kaikkien niiden puoluekeskusten ja -ryhmien ulkomaiset edustustot, jotka olivat... konferenssissa, joka pidettiin Kansainvälisen sosialistisen toimiston yhteydessä Brysselissä sodan edellä” (kirje maaliskuun 25 pltä 1915).

Organisaatiokomitea kieltäytyy siis periaatteellisesti *internationalistien* neuvottelukokouksesta haluten neuvotella myös sosialipatrioottien kanssa (on tunnettua, että Plehanovin ja Aleksinskin virtaukset olivat edustettuina Brysselissä). Aivan samanlainen on hengeltään sosialidemokraattien Nervin päätöslauselma („Nashe Slovon” 53. numero), joka hyväksyttiin Ionovin selostuksen jälkeen (ja joka epäilemättä ilmaisee tämän Bundin vasemmistolaisimpien eli internationalistisimpien ainesten edustajan katsomuksia).

Tässä päätöslauselmassa, joka yleensä on mitä luonteenomaisin ja varsin arvokas sen „keskitien” kuvaamiseksi, jota monet rajan takana etsivät, — ilmaistaan myötätunto „Nashe Slovon” „periaatteita” kohtaan, mutta samalla ilmoitetaan, ettei hyväksytä „Nashe Slovon” kannanottoa, „joka merkitsee järjestöllistä rajankäyntiä,

yksinomaan vain sosialisti-internationalistien yhdistämistä ja niiden kahtiajakautumisten välttämättömyyden puolustelua, joita tapahtuu historiallisesti muodostuneissa sosialistisissa, proletaarisissa puolueissa". Kokous pitää „„Nashe Slovo” lehden” muka „yksipuolista” „käsittelyä” (näiden kysymysten „käsittelyä”) „erittäin vahingollisena Internationalen jälleenrakentamiseen liittyvien tehtävien selvittämiseksi”.

Osoitimme jo, että Axelrodin, Organisaatiokomitean virallisen edustajan, katsomukset ovat sosialishovinistisia. „Nashe Slovo” ei ole vastannut tähän painetussa sanassa eikä kirjeissäkään. Osoitimme, että Bundin kanta on samanlainen, siinä on vallitsevana vivahteeltaan saksalaismielinen shovinismi. Nervin päätöslauselma vahvisti, vaikkakin välillisesti, hyvin tärkeän tosiasian: *yksinomaan* internationalistien yhdistäminen on julistettu vahingolliseksi ja hajottavaksi teoksi; kysymys on asetettu niin selvästi, että se ansaitsee kaikkinaista tunnustusta.

Vieläkin selvempi on Organisaatiokomitean vastaus, jossa asiaan suhtautumista ei ilmaista välillisesti, vaan aivan suoraan ja virallisesti: ei pidä neuvotella *ilman* sosialipatriotteja, vaan *heidän kanssaan*.

Meidän tulee kiittää Organisaatiokomiteaa siitä, että se on vahvistanut „Nashe Slovon” edessä oikeiksi mielipiteemme Organisaatiokomiteasta.

Merkitsekö tämä, että „Nashe Slovon” *koko aate*, internationalistien yhdistämisen aate, on kärsinyt vararikon? Ei. Minkäänlaisten neuvottelukokousten mitkään epäonnistumiset eivät pysäytä internationalistien yhdistymistä, kun kerran on olemassa aatteellinen yksimielisyys ja vilpitön halu taistella sosialipatriotismia vastaan. „Nashe Slovon” toimituksen käytettävissä on tehokas välikappale — jokapäiväinen sanomalehti. Toimitus voi tehdä jotain paljon asiallisempaa ja vakavampaa kuin ovat neuvottelukokoukset ja julistukset: nimittäin, kehottaa *kaikkia* ryhmiä ja ryhtyä itse viipymättä 1) laatimaan täydelliset, tarkat, suorat, täysin selvät vastaukset kysymyksiin, jotka koskevat internationalismin sisältöä (sillä niin Vanderfelde, Kautsky, Plehanov, Lensch kuin myös Haenisch nimittävät itseään internationalisteiksi!), opportunistia, II Internationalen vararikkoo, sosialipatriotismia vastaan

käytävän taistelun tehtäviä ja keinoja j.n.e.; 2) kokoamaan voimia tiettyjen periaatteiden puolesta käytävää vakavaa taistelua varten, ei ainoastaan ulkomailla, vaan myös ja pääasiallisesti Venäjällä.

Todellakin, rohkeneekohan kukaan kieltää, ettei ole eikä voi olla *muuta* tietä internationalismin voittoon sosialipatriotismista? Eikö Venäjän puolivuosisatainen maanpakolaisuuden historia (ja 30-vuotinen *sosialidemokraattien* maanpakolaisuuden historia) ole todistanut, että kaikki ulkomaiset julistukset, neuvottelukokoukset y.m. ovat olleet voimattomia, vähäarvoisia, näennäisiä, *ellei* niitä ole tukenut tämän tai tuon yhteiskuntakerroksen *pitkäaikainen* liike Venäjällä? Eikö nykyinenkin sota opeta meille, että kaikki, mikä on kypsytöntä tai lahonnutta, sovinnasta tai diplomaattista, hajoaa tomuksi heti ensi kolauksesta?

Kahdeksan sotakuukauden kuluessa ovat *kaikki* sosialidemokraattiset keskuksot, ryhmät, virtausten ja mielipidevivahteiden edustajat jo neuvotelleet kenen kanssa ovat voineet ja halunneet, ne ovat jo „julistaneet”, s.o. ilmoittaneet kaikkien kuullen mielipiteensä. Nyt tehtävä on jo toisenlainen, *lähempänä tekoja*. Enemmän epäluottamusta *paraatimaisia* julistuksia ja neuvottelukokouksia kohtaan. Enemmän tarmoa sellaisten täsmällisten vastausten ja neuvon antamiseen kirjailijoille, propagandisteille, agitatoreille, kaikille ajattelevaisille työläisille, että nämä neuvot *ehdottomasti* ymmärrettäisiin. Enemmän selvyyttä ja määrätietoisuutta voimien kokoamisessa sitä pitkälistä työtä varten, jota tulee tehdä näiden neuvon mukaan käytännössä.

Toistamme, „Nashe Slovon” toimitukselle on paljon annettu — jokapäiväinen sanomalehti! — ja siltä paljon vaaditaan, ellei se täytä edes tätä „minimiohjelman”.

Lisäämme erään huomautuksen: tasan 5 vuotta sitten, vuoden 1910 toukokuussa, me mainitsimme ulkomaisessa lehdistössä erittäin huomattavasta poliittisesta tosiasiasta, joka oli „voimakkaampi” kuin monien *hyvin* „voimakkaiden” sosialidemokraattisten keskusten neuvottelukokoukset ja julistukset, nimittäin *sen samaisen X.Y.Z:n* aikakauslehden legalistikirjailijain ryhmän yhteenliittymisestä Venäjällä. Mitä ovat osoittaneet *tosiasiat* näiden 5 vuoden ajalta, jotka ovat olleet melko tapahtumarikkaita Venäjän ja koko

maailman työväenliikkeen historiassa? Eivätkö tosiasiat ole osoittaneet, että meillä on olemassa tietty *yhteiskunnallinen* ydinjoukko *kansallisliberaalisen* („eurooppalais”-tyyppisen!) *työväenpuolueen* ainesten yhteenliittämiseksi Venäjällä? Mitä johtopäätöksiä kaikki sosialidemokraatit ovat velvollisia tekemään siitä tosiasiasta, että „Voprosy Strahovanijaa”⁹² lukuunottamatta näemme Venäjällä nykyään esiintyvän *avoimesti vain* tämän suunnan, „Nashe Delon”, „Strahovanije Rabotshih” lehden, „Severnyi Golos”⁹³ lehden, Maslovin ja Plehanovin?

Vielä kerran: enemmän epäluottamusta paraatimaisia esiintymisiä kohtaan, on miehuullisemmin katsottava vakavia poliittisia tosiasioita kasvoista kasvoihin!

„Sotsial-Demokrat” № 41,
toukokuun 1 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

PORVARILLISET IHMISYSTÄVÄT JA VALLANKUMOUKSELLINEN SOSIALIDEMOKRATIA

Englantilaisten miljonäärien aikakauslehti „Taloustieteilijä” („The Economist”) ⁹⁴ noudattaa varsin opettavaista linjaa sodan suhteen. Vanhimman ja rikkaimman kapitalistisen maan edistyksellisen pääoman edustajat vuodattavat karvaita kyyneliä sodan johdosta ja ilmaisevat tuon tuostaan toivovansa rauhaa. Ne sosialidemokraatit, jotka opportunistien ja Kautskyn perässä ajattelevat, että sosialistinen ohjelma merkitsee rauhan saarnaamista, voivat englantilaista „Taloustieteilijää” lukemalla tulla havainnollisesti vakuuttuneiksi erehdyksestään. Heidän ohjelmansa ei ole sosialistinen, vaan porvarillis-pasifistinen. Rauhasta uneksiminen ilman vallankumouksellisen toiminnan propagointia ilmaisee kauhua sodan edessä, ja sillä ei ole mitään yhteistä sosialismin kanssa.

Eikä siinä kaikki. Englantilainen „Taloustieteilijä” on rauhan kannalla nimenomaan siksi, että se pelkää vallankumousta. Esimerkiksi vuoden 1915 helmikuun 13 päivän numerossa se kirjoittaa:

„Ihmisyvät sanovat uskovansa, että rauha johtaa kansainväliseen asevarustusten rajoittamiseen... Mutta ne, jotka tietävät, mitkä voimat tosiasiallisesti suuntaavat Euroopan diplomatiaa, eivät antaudu minkäänlaisten utopioiden valtaan. Sodan avaama perspektiivi on veristen vallankumousten, työn ja pääoman välisten eli kansanjoukkojen ja mannermaisien Euroopan hallitsevien luokkien välisten ankarien sotien perspektiivi”.

Ja vuoden 1915 maaliskuun 27 päivän numerosta saamme taas lukea rauhan toiveista, rauhan, joka turvaisi Edward Greyn lupaaman kansallisuuksien vapauden y.m. Ellei tämä toive toteudu, niin... „sota johtaa vallankumoukselliseen kaaokseen. Kukaan ei voi sanoa, mistä tämä kaaos alkaa ja mihin se päättyy”...

Englannin miljonääripasifistit käsittävät nykyajan politiikan paljon oikeammin kuin opportunistit, Kautskyn kannattajat ja muut samankaltaiset sosialistiset rauhasta huokailijat. Herrat porvarit ensinnäkin tietävät, että fraasit demokrattisesta rauhasta ovat tyhjää, typerää utopiaa niin kauan kuin etiset „voimat tosiasiallisesti suuntaavat diplomatiaa”, s.o. kunnes kapitalistien luokka pakkoluovutetaan. Toiseksi, herrat porvarit arvioivat selväjärkisesti perspektiiviin: „veriset vallankumoukset”, „vallankumouksellinen kaaos”. Porvaristo kuvittelee sosialistisen kumouksen aina „vallankumoukselliseksi kaaokseksi”.

Näemme kapitalistimaiden reaalipolitiikassa kolmen lajista myötätuntoa rauhaa kohtaan.

1) Tietoiset miljonäärit haluavat jouduttaa rauhaa, sillä he pelkäävät vallankumousta. „Demokraattisen” rauhan (ilman annektointia, rajoittamalla asevarustuksia j.n.e.) he julistavat tervejärkisesti ja oikein utopiaksi kapitalismin oloissa.

Tätä pikkuporvarillista utopiaa propagoivat opportunistit, Kautskyn kannattajat y.m.s.

2) Kehittymättömät kansanjoukot (pikkuporvarit, puoli-proletaarit, osa työläisistä y.m.) ilmaisevat mitä epämääräisimmässä muodossa ilmenevällä rauhantoiveellaan kasvavan protestin sotaa vastaan, kasvavan, mutta hämärän vallankumouksellisen mielialansa.

3) Proletariaatin tietoiset eturivin miehet, vallankumoukselliset sosialidemokraatit, seuraavat tarkkaavaisesti joukkojen mielialaa, käyttävät hyväksi niiden voimistuvaa pyrkimystä rauhaan, ei tukeakseen typeriä kapitalismin oloissa solmittavan „demokraattisen” rauhan utopioita, ei edistääkseen ihmisystäviin, esivaltaan, porvaristoon pantuja toiveita, vaan muuttaakseen vallankumouksellisen mielialan hämärästä selväksi, ja — nojautuen johdonmukaisesti, lujasti ja järkkymättä joukkojen kokemukseen ja

mielialaan, valistaen niitä sotaa edeltäneen politiikan tuhansilla tosiasioilla —

— *todistaakseen*, että vallankumouksellinen joukkotoiminta oman maan porvaristoa ja hallitusta vastaan on välttämätöntä, sillä se on *ainoa* tie demokratiaan ja sosialismiin.

„Sotsial-Demokrat“ № 41,
toukokuun 1 p:nä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan

PLATONISEN INTERNATIONALISMIN VARARIKKO

Olemme jo puhuneet siitä (ks. „Sotsial-Demokratin” 41. numeroa)*, että „Nashe Slovon” pitää esittää tarkasti ainakin toimintaohjelmansa, jos se haluaa, että sen internationalismi voitaisiin ottaa todesta. Ikään kuin vastauksena meille „Nashe Slovon” 85. numerossa (9/V) on julkaistu „Nashe Slovon” toimituksen ja sen pariisilaisten työntekijäin kollegion kokouksessa hyväksytty päätöslauselma, jota käsiteltäessä „kaksi toimituksen jäsentä, hyväksyen päätöslauselman yleisen sisällön, ilmoitti esittävänsä eriävän mielipiteen Venäjällä harjoitettavan puolueen sisäisen politiikan organisaatiometodeista”. Tämä päätöslauselma on kerrassaan suurenmoinen poliittista hämmennystä ja avuttomuutta kuvaava asiakirja.

Monen monta kertaa toistetaan sana internationalismi, julistetaan „täydellistä aatteellista rajankäyntiä kaikkien sosialistisen nationalismin muunnosten kanssa”, siteerataan Stuttgartin ja Baselin päätöslauselmia. Aikeet ovat hyvät, se on selvää. Mutta... mutta haiskahtaa fraasilta, sillä ei voida eikä tarvitsekaan toimittaa todella „täydellistä” rajankäyntiä todella „kaikkien” sosialinationalismin muunnosten kanssa, samoin kuin ei voida eikä tarvitsekaan luetella täydellisesti kaikkia kapitalistisen riiston lajeja tullakseen kapitalismin viholliseksi. Mutta voidaan ja täytyy toimittaa selvä rajankäynti perusmuunnosten kanssa, esim.: plehanovilaisen, potresovilaisen („Nashe Delo”), bundilaisen, axelrodilaisen, kautskylaisen muunnoksen kanssa. Päätöslauselma lupaa liian paljon, mutta ei anna mitään; se uhkaa

---

* Ks. tätä osaa, ss. 176—180. *Toim.*

erottautua täydellisesti kaikista muunnoksista, mutta pelkää nimetä edes tärkeimpiä niistä.

...Englannin parlamentissa pidetään epäkohteliaana kutsua jotakuta nimeltä, siellä on tapana puhua vain „jalosukuisista lordeista” ja „sen ja sen vaalipiirin korkeasti kunnioitettavista edustajista”. Kuinka suurenmoisia anglo-maneja, kuinka huolitellun hienoja diplomaatteja nuo „nasheslovolaiset” ovatkaan! He kiertävät niin hienosti asian olemuksen ja ruokkivat lukijoita niin kohteliaasti sanamuodoilla, joiden tarkoituksena on salata heidän ajatuksensa. He julistavat solmivansa „ystävälliset suhteet” (ilmetty Guizot! — kuten sanoo eräs Turgenjevin teoksen henkilöistä⁹⁵) kaikkiin järjestöihin, „mikäli ne noudattavat... vallankumouksellisen internationalismin periaatteita”... mutta ovat edelleenkin „ystävällisissä suhteissa” nimenomaan niihin, jotka eivät noudata näitä periaatteita.

„Aatteellinen rajankäynti”, jota nasheslovolaiset julistavat sitä juhlallisemmin, mitä vähemmän he aikovat ja voivat sen toimittaa, on sen selvittämistä, *mistä* sosialinationalismi on ilmaantunut, *mikä* on antanut sille voimaa, *miten* sitä vastaan on taisteltava. Sosialinationalistit eivät nimitä eivätkä tunnusta itseään sosialinationalisteiksi. He suuntaavat ja heidän on pakko suunnata kaikki ponnistuksensa siihen, että voisivat piiloutua salanimen taakse, sokaista työväenjoukkojen silmät, peittää opportunistiin ottamiensa yhteyksien jäljet, salata petoksensa, s.o. tosiasiallinen siirtymisensä porvariston puolelle, liittonsa hallitusten ja yleisesikuntien kanssa. Tähän liittoon nojautuen ja kaikkia asemia hallussaan pitäen sosialinationalistit huutavat nyt muita enemmän sosialidemokraattisten puolueiden „yhtenäisyydestä” ja syyttävät hajotustoiminnasta opportunistien vihollisia — katso Saksan sosialidemokraattisen puolueen hallinnon („Vorstandin”) viimeistä virallista kiertokirjettä, joka on suunnattu *todella* internationalistisia aikakauslehtiä: „Lichtstrahlen” („Valonsäteitä”)⁹⁶ ja „Die Internationale” („Internationale”)⁹⁷ vastaan. Näiden aikakauslehtien ei ole tarvinnut julistaa „ystävällisten suhteiden” järjestämistä vallankumouksellisten kanssa eikä liioin „täydellistä aatteellista rajankäyntiäkään kaikkien sosialinationalismin muunnosten kanssa”; ne aloittivat suoraan rajankäynnin ja aloittivat sen niin, että opportunistien

„*kaikki* muunnokset” todella nostivat hirveän mölyn näyttäen sillä, miten tarkasti nuolet olivat osuneet maaliin.

Entä „*Nashe Slovo*”?

Se kapinoi polvillaan sosialinationalismia vastaan, sillä „*Nashe Slovo*” ei paljasta tämän porvarillisen virtauksen vaarallisimpia puolustajia (sellaisia kuin Kautsky), ei julista sotaa opportunistille, vaan päinvastoin on vaiti siitä, ei suorita eikä osoita mitään reaalisia toimenpiteitä sosialismin vapauttamiseksi häpeällisestä patriotismin vankeudesta. Sanoessaan: yhtenäisyys porvariston puolelle siirtyneiden kanssa ei ole välttämätöntä, mutta ei ole välttämätöntä myöskään eroaminen heistä, „*Nashe Slovo*” antautuu tosiasiallisesti opportunistien armoille tehden samalla kuitenkin sellaisen kauniin eleen, jonka voi käsittää siten, että se uhkaa opportunisteja hirmuisella vihalla, mutta jonka voi käsittää niinkin, että se vilkuttaa heille kättään. Todennäköisintä on, että todella ovelat opportunistit, jotka osaavat pitää arvossa vasemmistolaisten fraasien ja maltillisen käytännön toisiinsa yhdistämistä, vastaisivat „*Nashe Slovon*” päätöslauselmaan (jos heidät pakotettaisiin vastaamaan siihen) suunnilleen samalla tavalla kuin siihen vastasi kaksi toimituksen jäsentä: hyväksymme „yleisen sisällön” (sillä emme ole lainkaan sosialinationalisteja, ei sinnepäinkään!), mutta ajan tullen esitämme „eriävän mielipiteemme” „puolueen sisäisen politiikan organisaatiometodeista”. Sudet ovat kylläisiä ja lampaat ehjin nahoin.

„*Nashe Slovon*” hieno diplomatia romahti, kun piti puhua Venäjistä.

„Puolueen yhdistyminen edellisen kauden oloissa osoittautui Venäjällä mahdottomaksi”, sanotaan päätöslauselmassa. Lue: työväenpuolueen ja legalistilikkividaattorien ryhmän yhdistäminen osoittautui mahdottomaksi. Tämä on Brysselin liittoutuman vararikon välillistä tunnustamista likvidaattorien pelastamiseksi. Miksi „*Nashe Slovo*” pelkää suoraan tunnustaa tuota vararikkoa? Miksi se pelkää selvittää avoimesti työläisille tuon vararikon syytä? Eiköhän vain siksi, että tosiasiallisesti tuon liittoutuman vararikko todisti tuon liittoutuman kaikkien osanottajien politiikan olevan valheellista? Eiköhän vain siksi, että „*Nashe Slovo*” haluaa säilyttää „ystävälliset suhteet” sosialinationalismin

kahteen (ei vähempään kuin kahteen) „muunnokseen”, nimittäin: bundilaisiin ja Organisaatiokomiteaan (Axelrodiin), jotka ovat julkaisseet lehdistössä lausuntoja, mitkä todistavat heillä olevan suunnitelmia ja toiveita Brysselin liittoutuman uudestisyntymisestä?

„Uudet olosuhteet... kaivavat maata entisten puolue-ryhmien jalkain alta”...

Eiköhän asia ole päinvastoin? Uudet olosuhteet eivät ole vähääkään syrjäyttäneet likvidaattoruutta eivätkä edes horjuttaneet sen perusrunkoa („Nasha Zarjaa”) kaikesta yksilöiden horjumisesta ja puolelta toiselle loikkaamisista huolimatta; ne ovat syventäneet ja kärjistäneet erimielisyyttä sen kanssa, sillä likvidaattorimaisuutensa lisäksi se on muuttunut sosialinationalistiseksi! „Nashe Slovo” välttelee sille epämieluisia kysymystä likvidaattoruudesta, sillä uusi on muka horjuttanut vanhaa, eikä puhu mitään *vanhan*... likvidaattoruuden *jalkain alla olevasta uudesta*, sosialinationalistisesta, *maaperästä!* Huvittavaa kieräilyä! Emme puhu mitään „Nasha Zarjasta” siksi, kun sitä ei enää ole olemassa, ja „Nashe Delosta” nähtävästi siksi, että Potresovia, Tsherevaninia, Maslovia ja kumpp. voidaan pitää kapalovauvapoliitikkoina...

Mutta „Nashe Slovon” toimittajat haluaisivat pitää kapalovauvoina itseäänkin eivätkä vain Potresovia ja kumpp. Kuulkaa:

„Koska asia on niin, että edellisellä kaudella luodut ryhmäkunnat ja ryhmäkuntien välillä olevat ryhmät ovat vielä nykyiselläkin siirtymiskaudella ainoita” (huomatkaa tämä!) „eturivin työläisten järjestöllisen, vaikkakin kovin vaillinaisen, yhteenliittämisen tukikohtia, — „Nashe Slovo” on sitä mieltä, että sen perustoiminnan — internationalistien yhteenliittämisen — intressit tekevät mahdottomaksi niin lehden suoranaisen tai välillisen organisatorisen alistamisen jonkin vanhan puolueyhymityksen tahtoon kuin myös omien aateveljiensä keinotekoisien yhteenliittämisen erityiseksi ryhmäksi, joka olisi poliittisesti entisten ryhmittymien vastakohta”.

Mitä tämä on? Miten tämä on ymmärrettävissä? *Koska* uudet olosuhteet horjuttavat vanhoja ryhmittymisiä, *niin sen vuoksi* me tunnustamme viimeksi mainitut *ainoiksi* reaalisiksi! *Kun kerran* uudet olosuhteet vaativat uutta

ryhmitystä, ei likvidaattoruuden, vaan internationalismin perusteella, *niin sen vuoksi* me kieltäydymme internationalistien yhteenliittämisestä pitäen sitä „keinotekoisena”! Aitoa poliittisen hedelmättömyyden ylenpalttista ylistelyä.

Saarnattuaan 200 päivää internationalismia „Nashe Slovo” on tunnustanut täydellisen poliittisen vararikkonsa: vanhojen ryhmitysten tahtoon ei „alistuta” (miksi noin hätäinen sana? miksei: niihin ei „liitytä”, niitä ei „kannateta”, niille ei „olla solidaarisia”?), uusia ei luoda. Eelemme vanhaan tapaan, likvidaattoruuteen perustuvissa ryhmityksissä, „alistumme” niiden tahtoon, mutta „Nashe Slovo” jääköön joksikin kirkuvan kyltin tapaiseksi tai lehdeksi, joka tekee juhlakäyntejä internationalistisen sananviljelyn puutarhoihin. „Nashe Slovon” kirjoittajat kirjoittelevat, ja „Nashe Slovon” lukijat lueskelevat.

Olemme puhuneet 200 päivää internationalistien yhteenliittämisestä ja tulleet johtopäätökseen, että emme voi yhdistää kerrassaan ketään, emme edes omaa väkeämme, „Nashe Slovon” toimittajia ja avustajia, ja julistamme sellaisen yhteenliittämisen „keinotekoiseksi”. Mikä riemujuhla Potresoville, bundilaisille, Axelrodille! Ja miten ovelaa työläisten pettämistä: julkipuoli — puhtaasti ei-ryhmäkuntalaisen, aikansa eläneistä vanhoista ryhmityksistä vapautuneen „Nashe Slovon” tehokkaat internationalistiset korulauseet; nurja puoli — yhteenliittämisen „ainoat” tukikohdat, vanhat ryhmitykset...

„Nashe Slovon” aatteellis-poliittinen vararikko, jonka se on nyt tunnustanut, ei ole sattuma, vaan kiertämätön seuraus siitä, että se on yrittänyt sanoin kiertää reaaliset voimasuhteet. Venäjän työväenliikkeessä nämä suhteet ovat likvidaattorien ja sosialipatriottien („Nashe Delo”) virtauksen taistelua sitä marxilaista sosialidemokraattista työväenpuoluetta vastaan, jonka ennallisti vuoden 1912 Tammiin konferenssi, jota lujittivat työväenkuuriassa toimitetut IV Valtakunnanduuman vaalit, jonka tekivät vankaksi vuosien 1912—1914 pravdalaiset lehdet ja jota edustaa Venäjän sosialidemokraattinen työväenryhmä. Tämä puolue on *jatkanut* porvarillista likvidaattoruusvirtausta vastaan käymäänsä taistelua taistelullaan yhtä porvarillista sosialipatriotisuuden virtausta vastaan. Tämän puolueen, meidän puolueemme, linjan on vahvistanut oikeaksi Euroopan

sodan suuri, maailmanhistoriallinen kokemus ja „Nashe Slovon” uuden, tuhat ensimmäisen, ei-ryhmäkuntalaisen yhteenliittämisyrittäksen mitättömän pieni kokemus: tämä yritys meni myttyyn ja vahvasti Bernin neuvottelukokouksen päätöslauselman („Sotsial-Demokratin” 40. numero) „platonisista” internationalisteista*.

Todelliset internationalistit eivät halua kyhjäyttää (salaten sen työläisiltä) vanhoissa, likvidaattorien ryhmittymissä eivätkä jäädä kaikkien ryhmittymien ulkopuolelle. He tulevat meidän puolueeseemme.

*„Sotsial-Demokrat” № 42,
toukokuun 21 pnä 1915*

*Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan*

---

* Ks. tätä osaa, ss. 150—151. *Toim*

TAISTELUSTA SOSIALISHOVINISMIA VASTAAN

Mielenkiintoisinta ja vereksintä aineistoa tästä päivänpolttavasta kysymyksestä on antanut hiljattain Bernissä päätynyt naisten kansainvälinen sosialistikonferenssi⁹⁸. Lukijat löytävät alemmaa kuvauksen siitä ja sen päätöslauselmien — hyväksytyyn sekä hylätyn päätöslauselman — tekstin. Tässä artikkelissa aiomme tarkastella vain asian yhtä puolta.

Organisaatiokomitean naisjärjestöjen edustajat, hollannittaret Troelstran puolueesta, sveitsittäret niistä järjestöistä, jotka sotivat päättäväisesti „Bernin Tagwacht” * lehteä vastaan sen muka liiallisen vasemmistolaisuuden vuoksi, ranskalainen edustajatar, joka ei halunnut missään vähänkään vakavassa asiassa olla eri mieltä virallisen puolueensa kanssa, joka, kuten tunnettua, on sosialishovinistisella kannalla, englannittaret, jotka suhtautuivat vihamielisesti ajatukseen, että pasifismi ja vallankumouksellinen proletaarinen taktiikka on selvästi erotettava toisistaan, — kaikki he kannattivat saksalaisten „vasemmisto”-socialidemokraattinaisten kanssa samaa päätöslauselmaa. Meidän puolueemme Keskuskomitean naisjärjestöjen edustajat olivat eri mieltä kuin he ja katsoivat paremmaksi jäädä toistaiseksi yksinään kuin osallistua *tuollaiseen* liittoutumaan.

Mikä oli erimielisyyden olemus? Mikä on tuon erimielisyyden periaatteellinen ja yleispoliittinen merkitys?

„Keskivälin” päätöslauselma, joka liitti toisiinsa opporunistit ja osan vasemmistolaisista, näyttää ensi silmäyk-

---

* — „Bernin Vartio”. Toim.

seltä täysin hyväksyttävältä ja periaatteellisesti oikealta. Sota on todettu imperialistiseksi, „isänmaan puolustuksen” aate on tuomittu, työläisiä on kehoitettu osallistumaan joukkomielenosoituksiin j.n.e. j.n.e. Näyttää siltä kuin meidän päätöslauselmamme eroaisi siitä *vain* muutamien jyrkempien *sanontojensa* puolesta, sellaisten kuin „kavalus”, „opportunisti”, „eroaminen porvarillisista ministristöistä” y.m.s.

Puolueemme Keskuskomitean naisjärjestöjen edustajain eristäytymistä tullaan epäilemättä arvostelemaan juuri tältä kannalta.

Mutta heti kun tarkastellaan asiaa huolellisemmin eikä rajoituta tämän tai tuon totuuden „muodolliseen” tunnus-tamiseen, niin nähdään, että tuollainen arvostelu on aivan kestämatön.

Konferenssissa törmäsi vastakkain kaksi maailmankatsomusta, kaksi arviota sodasta ja Internationalen tehtävistä, kaksi proletaaristen puolueiden taktiikkaa. Toinen mielipide: ei ole tapahtunut Internationalen vararikkoa, ei ole olemassa shovinismista sosialismiin palaamisen syvälisiä ja vakavia esteitä, ei ole opportunistin muodossa esiintyvää voimakasta „sisäistä vihollista”, opportunisti ei ole suoraan, ilmeisesti, silmännähtävästi kavaltanut sosialismia. Tästä seuraa johtopäätös: älkäämme tuomitko ketään, „armahtakaamme” Stuttgartin ja Baselin päätöslauselmien rikkojat, rajoittukaamme siihen, että neuvomme kääntämään kurssia vasemmalle, kehottamaan joukkoja mielenosoituksiin.

Toinen kaikkia tässä lueteltuja kohtia koskeva mielipide on aivan päinvastainen. Ei mikään ole sen vahingollisempaa ja turmiollisempaa proletariaatin asialle kuin se, että puolueen sisällä harjoitetaan edelleenkin *diplomatiaa* opportunistien ja sosialishovinistien suhteen. Nykyisten virallisten puolueiden opportunistit ja kannattajat saattoivatkin hyväksyä enemmistön päätöslauselmaehdotuksen juuri sen vuoksi, että se on diplomatian hengen läpitunkema. Moiseella diplomatialla sokaistaan työväenjoukkoja, joita *nykyään* johtavat nimenomaan viralliset sosialipatriootit. Työväenjoukkojen keskuuteen juurrutetaan ehdottoman virheellistä ja vahingollista ajatusta, että nykyiset sosialidemokraattiset puolueet ja niiden nykyiset hallinnot

kykenevät muka muuttamaan kurssia ja ottamaan väärän kurssin tilalle oikean.

Se ei pidä paikkaansa. Se on mitä pahin ja turmiollisin harhakäsitys. Nykyiset sosialidemokraattiset puolueet ja niiden hallinnot *eivät kykene* vakavasti muuttamaan kurssia. *Tosiasiassa* kaikki jää entiselleen, ja enemmistön päätöslauselmassa esitetyt „vasemmistolaiset” toivomukset jäävät viattomiksi toivomuksiksi — tämän tajusivat pettämättömällä poliittisella vaistollaan Troelstran puolueen tai Ranskan puolueen nykyisen hallinnon kannattajat ja ottivat sen huomioon äänestäessään tuollaisen päätöslauselman puolesta. Joukkojen kehottaminen mielenosoituksiin voi käytännössä, todellisuudessa, saada vakavan merkityksen vain siinä tapauksessa, jos sosialidemokraattisten puolueiden nykyiset hallinnot tukevat niitä mitä aktiivisimmin.

Voidaanko odottaa tuollaista tukemista? On selvää, ettei voida. On tiettyä, että sellainen kehoitus kohtaa hallintojen taholta kiivasta (ja suurimmalta osaltaan *peitettyä*) vastustusta eikä suinkaan mitään tukemista.

Jos tämä olisi sanottu suoraan työläisille, niin työläiset tietäisivät *totuuden*. He tietäisivät, että „vasemmistolaisen” toiveiden toteuttamiseksi *elämässä* on tarpeen sosialidemokraattisten puolueiden kurssin perinpohjainen muuttaminen, on tarpeen mitä sitkein taistelu opportunisteja ja heidän „keskustalaisia” ystäviään vastaan. Mutta nyt työläisiä *tuuditettiin* vasemmistolaisilla toiveilla ja *kieltäydyttiin* nimeämästä kuuluvasti ja selvästi sitä pahaa, jota vastaan taistelematta ei voida toteuttaa näitä toiveita.

Diplomaattikihot, jotka ajavat shovinistista politiikkaa nykyisissä sosialidemokraattisissa puolueissa, käyttävät mainiosti hyväkseen enemmistön päätöslauselman heikkoutta, hataruutta, epämääräisyyttä. He jakavat kuin ovelat parlamentaarikot osat keskenään; toiset sanovat: ei ole arvioitu eikä eritelty Kautskyn ja kumpp. „vakavia” väitteitä, ottakaamme ne käsiteltäviksi laajemman piirin keskuudessa; toiset sanovat: katsokaa, emmekö olleetkin oikeassa sanoessamme, ettei ole olemassa syvällisiä erimielisyyksiä, kun kerran Troelstran puolueen sekä Guesde'in ja Sembat'n puolueen kannattajat ovat päässeet yksimielisyyteen vasemmistolaisen saksattarien kanssa?

Naisten konferenssin ei olisi pitänyt auttaa Scheideman-
nia, Haasea, Kautskya, Vanderveldea, Hyndmania, Gues-
de'ia, Sembat'a, Plehanovia j.n.e. työväenjoukkojen tuu-
dittamisessa, vaan sen olisi päinvastoin pitänyt herättää
näitä joukkoja, julistaa päättäväinen sota opportunistille.
Vain siinä tapauksessa käytännöllisenä tuloksena olisi
ollut voimien kokoaminen vaikeaa ja vakavaa taistelua var-
ten eikä toivo, että mainitut „johtajat” „tekevät paran-
uksen”.

Katsokaapa, miten opportunistit ja „keskustalaiset”
ovat rikkoneet Stuttgartin ja Baselin päätöslausemia: sii-
nähen on *asian ydin!* Palauttakaapa mieleenne suoraan ja
selvästi, ilman diplomatiaa, kuinka asia oli.

Nähdessään sodan lähenevän Internationale kokoontuu
ja päättää yksimielisesti, että jos sota syttyy, niin on teh-
tävä työtä „*kapitalismin romahduksen jou-
duttamiseksi*”, tehtävä työtä *Kommuunin sekä
vuoden 1905 loka- ja joulukuun* hengessä (tar-
kalleen Baselin päätöslauselman sanat!!!), tehtävä työtä
siinä hengessä, että katsotaan „*rikokseksi*”, jos „toi-
sen maan työläiset” ampuvat „toisen maan työläisiä”.

Internationalistisessa, proletaarisessa, vallankumouk-
sellisessa hengessä tehtävän työn linja on viitoitettu tässä
aivan selvästi — niin selvästi, ettei selvemmin olisi voitu
sanoakaan legaalisuutta noudattaen.

Sota syttyy — juuri sellainen, juuri sen suuntainen sota
kuin Baselissa ennustettiin. Viralliset puolueet toimivat
täysin päinvastaisessa hengessä: ei internationalistien,
vaan nationalistien tavoin; ei proletaarisesti, vaan porvaril-
lisesti; ei vallankumouksellisesti, vaan peräti opportunisti-
sesti. Kun me sanomme työläisille: sosialismin asia on
suoranaisesti *kavallettu*, niin näillä sanoilla me kumoamme
heti kaikki verukkeet ja kieräilyt, kaikki sofismit à la Kauts-
ky ja Axelrod, osoitamme selvästi pahan syvällisyyden
ja voiman, kutsumme selvästi taisteluun pahaan vastaan
emmekä sopeutumaan siihen.

Entä enemmistön päätöslauselma? Siinä ei hiiskahdeta-
kaan kavaltajien tuomitsemisesta eikä mainita sanaakaan
opportunistista, siinä vain yksinkertaisesti *toistetaan*
Baselin päätöslauselman ajatuksia!!! Aivan kuin ei olisi
tapahtunut mitään vakavaa, — on tehty satunnainen pikku

virhe, riittää, *kun toistetaan* vanha päätös,— on ilmaantunut erimielisyyttä, joka ei ole periaatteellista eikä syvälistä, riittää, *kun liimataan* paikka sen päälle!!!

Mutta tähän on Internationalen päätösten suoranaista *pilkkaamista*, työläisten pilkkaamista. Sosialishovinitit eivät oikeastaan pyrikään muuhun kuin *toistamaan* yksinkertaisesti vanhoja päätöslauselmia, ettei vain tarvitsisi tosiasiaassa muuttaa mitään. Tämä onkin tosiasiallisesti nykyisten puolueiden enemmistön sosialishovinitisten kannattajain vaiteliasta ja tekopyhyydellä verhoitua *armahtamista*. Tiedämme, että on „hyvin paljon halukkaita”, jotka tahtovat kulkea nimenomaan tätä tietä, rajoittua muutamiin vasemmistolaisiin korulauseisiin. Meillä ei ole sama matka tuollaisen väen kanssa. Me olemme kulkeneet ja kuljemme *toista* tietä, me haluamme *todella* auttaa työväenliikettä ja työväenpuolueen rakentamista leppymättömän opportunistiin ja sosialishovinismiin suhtautumisen hengessä.

Osa saksalaisista edustajista pelkäsi todennäköisesti täysin tarkkaa päätöslauselmaa sellaisten näkökohtien vuoksi, jotka koskivat yksinomaisesti vain yhdessä, nimenomaan heidän omassa puolueessaan käytävän shovinisminvastaisen taistelun kehitysvauhtia. Mutta tuollaiset näkökohdat olivat ilmeisen sopimattomia ja virheellisiä, sillä kansainvälinen päätöslauselma ei yleensä koskenut eikä voinutkaan koskea sen enempää *erillisissä* maissa käytävän sosialishovinisminvastaisen taistelun vauhtia kuin sen konkreettisia ehtojakaan; tässä suhteessa eri puolueiden autonomia on epäämätön. Olisi pitänyt julistaa kansainväliseltä puhujalavalta, että sosialidemokraattisen toiminnan koko suunta ja koko luonne eroaa peruuttamattomasti sosialishovinismista; mutta sen asemesta enemmistön päätöslauselma toisti vielä kerran vanhan virheen, II Internationalen virheen, Internationalen, joka on verhonnut diplomaattisesti opportunistimia sekä sanojen ja tekojen välistä eroa. Toistamme: me emme lähde *tuota* tietä.

„Sotsial-Demokrat” lehden
42. numeron Liite,
kesäkuun 1 pnä 1915

Julkaistaan Liitteen tekstin mukaan

II INTERNATIONALEN VARARIKKO

*Kirjoitettu toukokuun loppu- ja
kesäkuun alkupuoliskolla 1915*

*Julkaistu v. 1915
„Kommunisti” aikakauslehden
1.—2. numerossa
Allekirjoitus: N. L e n i n*

*Julkaistaan aikakauslehden
tekstin mukaan*

Internationalen vararikolla tarkoitetaan toisinaan yksinkertaisesti asian muodollista puolta, väliaikaa sotivien maiden sosialististen puolueiden kansainvälisissä yhteyksissä, mahdolltomuutta kutsua koolle enempää kansainvälistä konferenssia kuin Kansainvälistä sosialistista toimistokaan j.n.e. Tällä kannalla ovat eräät puolueettomien, pienten maiden sosialistit ja todennäköisesti suurin osa niiden maitten virallisista puolueista, samoin opportunistit ja heidän puolustajansa. Venäläisessä lehdistössä, Bundin „Informasjonnyi Listokin” 8. numerossa tämän kannan puolustajana on esiintynyt suurta tunnustusta ansaitsevalla avomielisyydellä hra Vl. Kosovski, eikä „Listokin” toimituskunta ole sanallakaan maininnut olevansa eri mieltä kirjoittajan kanssa. Toivottavasti se nationalismin puolustelu, jossa hra Kosovski meni niin pitkälle, että sanoi sotamäärärahojen puolesta äänestäneiden Saksan socialidemokraattien olevan oikeassa, auttaa monia työläisiä pääsemään lopullisesti varmuuteen Bundin porvarillis-nationalistisesta luonteesta.

Tietoisille työläisille sosialismi on syvä vakaumus eikä verho, jolla on mukava peitellä poroporvarillisia sovittelu-yrkimyksiä ja nationalistisia oppositiopyrkimyksiä. Internationalen vararikolla he tarkoittavat sitä, että suurin osa virallisista socialidemokraattisista puolueista on törkeästi pettänyt vakaumuksensa, juhlallisimmatkin lupauksensa, joita annettiin Stuttgartin ja Baselin kansainvälisissä kongresseissa, näiden kongressien päätöslauselmissa, puheissa j.n.e. Tämä petturuus saattaa jäädä näkemättä vain niiltä,

jotka *eivät halua* nähdä sitä ja joille sen näkeminen on epäedullista. Formuloidessamme asian tieteellisesti, siis nykyisen yhteiskunnan luokkien välisten suhteiden kannalta, meidän on sanottava, että suurin osa sosialidemokraattisia puolueita ja ennen kaikkea niiden etunenässä kulkeva II Internationalen suurin ja vaikutusvaltaisin puolue, Saksan sosialidemokraattinen puolue, on asettunut oman maansa yleisesikunnan, hallituksen ja porvariston puolelle proletariaattia vastaan. Tämä tapahtuma on tärkeideltään maailmanhistoriallinen, eikä voida olla analysoimatta sitä mahdollisimman monipuolisesti. Aikoja sitten on tunnustettu, että sodat, kaikista niistä kauhuista ja kärsimyksistä huolimatta, joita ne tuovat tullessaan, tuottavat enemmän tai vähemmän suurta hyötyä tuomalla ilmi, paljastamalla ja hävittämällä säälimättä paljon sellaista, mikä on mätää, aikansaelänyttä ja turmeltunutta ihmiskunnan laitoksissa. Vuosien 1914—1915 sota Euroopassa on myös alkanut tuottaa epäilemätöntä hyötyä ihmis-kunnalle osoittamalla sivistysmaiden etumaiselle luokalle, että sen puolueiden sisällä märkii jokin inhottava mätäpaise ja että jostakin kantautuu sietämätön ruumiin haju.

I

Ovatko Euroopan tärkeimmät sosialistipuolueet pettäneet kaikki vakaumuksensa ja tehtävänsä? Tästä eivät tietysti puhu mielellään itse petturit eivätkä ne, jotka tietävät varmasti — tai aavistavat hämärästi — joutuvansa olemaan ystävyys-suhteissa ja sovinnossa heidän kanssaan. Mutta niin epämiellyttävää kuin se lieneekin II Internationalen kaikenlaisille „auktoriteeteille” tai heidän ryhmäkuntalaisystävillään venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa, meidän on silmäiltävä asioita suoraan, nimettävä niitä niiden oikeilla nimillä, sanottava työläisille totuus.

Onko olemassa tosiasioihin perustuvia tietoja siitä, miten sosialistipuolueet käsittivät tehtävänsä ja taktiikkansa ennen nykyistä sotaa ja aavistaessaan sen tulevaksi? Kieltämättä on. Sitä on vuonna 1912 kokoontuneen Baselin kansainvälisen sosialistikongressin päätöslauselma, jonka me julkaisemme uudelleen ja joka yhdessä samana vuonna pidetyn Saksan sosialidemokraattien Chemnitzin edustaja-

kokouksen päätöslauselman kanssa on muistutuksena sosialismin „unohdetuista sanoista”. Yhteenvetona kaikkien maiden valtavasta sodanvastaisesta propaganda- ja agitaatiokirjallisuudesta tuo päätöslauselma on sellaisenaan täsmällisin ja täydellisin, juhlallisin ja virallisin esitys sotaa ja sotaansuhtautumistaktiikkaa koskevista sosialistisista katsantokannoista. Ei voida nimittää muuksi kuin petturuudeksi jo sitä tosiseikkaa, ettei yksikään eilisen Internationalen ja tämänpäiväisen sosialishovinismin auktoriteeteista, ei Hyndman eikä Guesde, ei Kautsky eikä Plehanov uskalla muistuttaa lukijoilleen tuosta päätöslauselmasta, vaan he joko vaikenevat siitä kokonaan tahi siteeraavat (Kautskyn tapaan) siitä toisarvoisia kohtia kiertäen kaiken oleellisen. „Vasemmistolaisimmat”, ultravallankumoukselliset päätöslauselmat — ja niiden mitä häpeämättömin unohtaminen tai niistä luopuminen ovat eräänä havainnollisimpana ilmaisuna Internationalen vararikosta, ja samalla myös eräänä havainnollisimpana todistuksena siitä, että sosialismin „parantumiseen”, „sen linjan suoristumiseen” pelkkien päätöslauselmien avulla voivat nyt uskoa vain henkilöt, joiden verraton naiivius lähentelee viekasta halua ikuistaa entinen tekopyhyys.

Voidaan sanoa, että kaikki „rehelliset” sosialistit pitivät Hyndmania hassahtaneena hömppänä vielä eilen, kun hän asettui sodan edellä puolustamaan imperialismia, eikä kukaan puhunut hänestä muuten kuin halveksuvassa äänilajissa. Mutta nyt ovat kaikkien maiden huomatuimmat sosialidemokraattiset johtajat luisuneet kokonaan Hyndmanin kannalle ja ero heidän välillään on vain vivahteissa ja temperamentissa. Ja me emme millään kykene arvostamaan ja luonnehtimaan edes jossain määrin parlamentaarisiin sanoin sellaisten henkilöiden kuin esimerkiksi „Nashe Slovon” kirjoittajien kansalaisuljuutta, kun he kirjoittavat „herra” Hyndmanista halveksuvassa äänilajissa, mutta „toveri” Kautskysta puhuvat — tai vaikenevat — kunnioittaen (vaiko orjamielisesti?). Sopiikohan tuollainen suhtautuminen yhteen sen kanssa, että kunnioitetaan sosialismia ja yleensä omia vakaumuksia? Jos olette vakuuttuneita Hyndmanin shovinismin valheellisuudesta ja turmiollisuudesta, niin eikö arvostelua ja hyökkäyksiä pitäisi tähdätä

moisten katsantokantojen vaikutusvaltaisempaa ja vaarallisempaa puolustajaa, Kautskya vastaan?

Miltei yksityiskohtaisimmin on Guesde'in katsantokannat esittänyt viime aikoina guesdelainen Charles Dumas kirjassaan: „Millaista rauhaa me tahdomme”. On selvää, että tämä „Jules Guesde'in kabinettipäällikkö”, kuten hän on kirjoittanut nimilehdelle, „siteeraa” sosialistien entisiä lausuntoja patrioottisessa hengessä (kuten saksalainen sosialishovinisti David siteeraa samantapaisia lausuntoja viimeisessä kirjassaan isänmaan puolustuksesta), mutta Baselin manifestia hän ei siteeraa! Tästä manifestista vaikeenee myös Plehanov tarjoten tavattoman itsetyytyväisenä shovinistisia mauttomuuksia. Kautsky on Plehanovin kaltainen: siteeratessaan Baselin manifestia hän sivuuttaa sen kaikki vallankumoukselliset kohdat (siis koko sen oleellisen sisällön!) — varmaankin sillä tekosyyllä, että muka sensuuri kieltää... Kieltäessään sensuurin voimalla puhumasta luokkataistelusta ja vallankumouksesta poliisi ja sotilasviranomaiset ovat tulleet „sopivaan aikaan” sosialismin peiturien avuksi!

Mutta ehkä Baselin manifesti on jonkinlainen sisällyksetön julistus, jossa ei ole mitään täsmällistä, enempää historiallista kuin taktillistakaan sisältöä, mikä ehdottomasti koskisi kyseistä konkreettista sotaa?

Juuri päinvastoin. Baselin päätöslauselmassa on tyhjää mahtipontisuutta vähemmän ja konkreettista sisältöä enemmän kuin muissa. Baselin päätöslauselmassa puhutaan juuri siitä sodasta, joka sitten alkoikin, nimenomaan niistä imperialistisista selkkauksista, joita syntyi vuosina 1914—1915. Itävallan ja Serbian väliset selkkaukset Balkaneista, Itävallan ja Italian — Albaniasta j.n.e., Englannin ja Saksan väliset selkkaukset markkinoista ja yleensä siirto-aista, Venäjän ja Turkin y.m. — Armeniasta ja Konstantinopolista — juuri niistä puhutaan Baselin päätöslauselmassa ja nimenomaan nykyistä sotaa ennakoiden. Juuri nykyisestä „Euroopan suurvaltain” välisestä sodasta Baselin päätöslauselmassa sanotaan, että tätä sotaa *„ei voida puolustaa millään kansan etua koskevalla pienimmälläkään tekosyyllä”!*

Ja kun Plehanov ja Kautsky — otamme kaksi tyypillistä ja meille läheisintä arvovaltaista sosialistia, joista

toinen kirjoittaa venäjäksi ja toista likvidaattorit kääntävät venäjän kielelle — etsiskelevät nyt (Axelrodin avulla) kaikenlaisia „yleistajuisia (tai oikeammin rahvaanomaisia, porvarillisesta katulehdistöstä otettuja) puolusteluja” sodalle, kun he oppineen näköisinä ja Marxilta otetuilla väärennetyillä sitaateilla varustuneina vetoavat „esimerkkeihin”, vuosien 1813 ja 1870 (Plehanov) tai vuosien 1854—1871, 1876—1877, 1897 (Kautsky) sotiin — niin totisesti vain henkilöt, joilla ei ole häivettäkään sosialistisista vakaumuksista, rahtuakaan sosialistista omaatuntoa, voivat ottaa moiset perustelut „vakavalta kannalta”, voivat olla *sanomatta* niitä ennenkuulumattomaksi jesuiittamaisuudeksi, tekopyhyydeksi ja sosialismin prostituomiseksi! Julistakoon vain Saksan puoluehallinto („Vorstand”) Mehringin ja Rosa Luxemburgin uuden aikakauslehden („Internationalen”) kiroukseen sen johdosta, että se on arvostellut oikeudenmukaisesti Kautskya, kohdelkoot myös Vandervelde, Plehanov, Hyndman ja kumpp. „kolmiso-pimusmaiden” poliisin avustamina ylimielisesti vastustajiaan — me tulemme vastaamaan yksinkertaisesti julkaisemalla uudelleen Baselin manifestin, joka paljastaa ne johtajien käänteet, joita ei voi sanoa muuksi kuin petokseksi.

Baselin päätöslauselma ei puhu kansallisesta eikä kansan sodasta, jollaisista Euroopassa on ollut esimerkkejä ja jotka olivat tyypillisiäkin vuosien 1789—1871 väliselle kaudelle, eikä vallankumouksellisista sodista, joista sosialidemokraatit eivät ole koskaan vannoen kieltäytyneet, vaan *nykyisestä* sodasta, jonka perustana on „kapitalistinen imperialismi” ja „dynastiset edut”, *molempien* sotivien valtioryhmien, niin itävaltalais-saksalaisen kuin englantilais-ranskalais-venäläisenkin, „valloituspolitiikka”. Plehanov, Kautsky ja kumpp. suorastaan pettävät työläisiä kertaamalla kaikkien maiden porvariston itsekästä valhetta, porvariston, joka yrittää kaikin voimin kuvailla tämän imperialistisen siirtomaa- ja ryöstösodan kansan puolustussodaksi (kaikkien osalta) ja etsiskelee sen puolustukseksi historiallisia esimerkkejä *epäimperialistisista* sodista.

Kysymys nykyisen sodan imperialistisesta, proletariaatinvastaisesta ryöstöluonteesta on jo aikoja sitten lakannut olemasta puhtaasti teoreettisen kysymyksen vaiheessa. Imperialismia ei ole enää vain teoreettisesti arvioitu

kaikilta peruspiirteiltään taisteluksi, jota kuoleva, raihaantunut, mädännyt porvaristo käy jakaakseen maailman ja orjuuttaakseen „pienet” kansakunnat; näitä johtopäätöksiä ei ole vain tuhanteen kertaan toistettu koko valtavan laajassa *kaikkien* maiden sosialistilehdistössä; eikä vain esim. „liittolaisenamme” olevan kansakunnan edustaja, ranskalainen Delaisi, ole kirjasessa „Lähenevä sota” (1911) selittänyt helppotajuisesti, että ranskalaisenkin porvariston osalta nykyinen sota on luonteeltaan ryöstösotaa. Enemmänkin. Kaikkien maiden proletaaristen puolueiden edustajat ilmaisivat yksimielisesti ja virallisesti Baselissa oman järkähtämättömän vakaumuksensa siitä, että lähestyy nimenomaan imperialistiluontoinen sota, ja tekivät siitä *taktilliset* johtopäätökset. Sen vuoksi on muun muassa torjuttava heti sofismeina kaikki sellaiset viittaukset, että kansallisen ja kansainvälisen taktiikan eroavuutta ei ole riittävästi käsitelty (vertaa Axelrodin viimeistä haastattelua „Nashe Slovon” 87. ja 90. numerossa) j.n.e. y.m.s. Tuo on sofismia, sillä toista on imperialismin kaikinpuolinen tieteellinen tutkiminen; tämä tutkiminen on vasta alussa ja se on olennaisesti loputonta, kuten tiede yleensä on loputonta. Toista taas ovat kapitalistista imperialismia vastaan suuntautuvan sosialistisen taktiikan perusteet, jotka on esitetty sosialidemokraattisten lehtien miljoonissa kappaleissa ja Internationalen päätöksessä. Sosialistiset puolueet eivät ole väittelyklubeja, vaan taistelevan proletariaatin järjestöjä, ja kun osa pataljoonista on siirtynyt vastustajan puolelle, niin ne on julistettava pettureiksi antautumatta sellaisten teko-pyhien puheiden „pauloihin”, ettei „kaikilla ole samanlainen” käsitys imperialismista, että shovinisti Kautsky ja shovinisti Cunow pystyvät kirjoittamaan siitä kokonaisia kirjoja, että kysymystä „ei ole riittävästi käsitelty” j.n.e. y.m.s. Harjoittamansa rosvouksen *kaikissa* ilmenemismuodoissa ja historiallisen kehityksensä sekä kansallisten erikoisuuksiensa mitä pienimmissä haarautumissa kapitalismi *ei* tule *koskaan* tutkittua *loppuun saakka*; oppineet (erittäinkin pedantit) eivät lakkaa koskaan väittelemästä yksityiskohdista. Olisi naurettavaa kieltäytyä „tämän perusteella” käymästä sosialistista taistelua kapitalismia vastaan, aset- tumasta niitä vastaan, jotka ovat pettäneet tämän

taistelun, — ja mitäpä muuta ehdottavat meille Kautsky, Cunow, Axelrod y.m.?

Eihän kukaan ole edes yrittänytkään eritellä Baselin päätöslauselmaa nyt sodan puhjettua ja osoittaa sen olevan virheellinen!

II

Mutta ehkä todelliset sosialistit kannattivat Baselin päätöslauselmaa siinä ennakko-olettamuksessa, että sota synnyttää vallankumouksellisen tilanteen, kun taas tapahtumat osoittivat heidän olevan väärässä, ja vallankumous osoittautui mahdottomaksi?

Nimenomaan tällaisella sofismilla yrittää Cunow puolustaa siirtymistään porvariston leiriin (kirjasessa „Puolueen vararikko?” ja useissa artikkeleissa), ja miltei kaikilla sosialishovinisteilla Kautsky etunenässänsä tapaamme samanlaatuisia „perusteluja” vihjausten muodossa. Vallankumoustoiveet osoittautuivat illuusioksi, eikä marxilaisen tehtäviin kuulu illuusioiden puolustaminen, päättelee Cunow, jota paitsi tämä struelainen ei sanallakaan mainitse kenenkään niiden „illuusioista”, jotka allekirjoittivat Baselin manifestin, vaan kuten erittäin jalomielinen henkilö konsanaan yrittää sälyttää syyn Pannekoekin ja Radekin kaltaisten äärimmäisten vasemmistolaisten kontolle!

Tarkastelkaamme sisällön kannalta sitä perustelua, että Baselin manifestin laatijat olettivat vilpittömästi vallankumouksen alkavan, mutta tapahtumat osoittivat heidän olevan väärässä. Baselin manifestissa sanotaan — 1) että sota synnyttää taloudellisen ja poliittisen kriisin; 2) että työläiset katsovat oman osallistumisensa sotaan rikokseksi, rikolliseksi „toistensa ampumiseksi kapitalistien liikevoittojen, hallitsijasukujen kunnianhimon ja salaisten diplomaattisopimusten täyttämisen takia”, että sota synnyttää „suutumusta ja kiihtymystä” työläisten keskuudessa; 3) että mainittua kriisiä ja mainittua työläisten mielentilaa sosialistien on käytettävä hyväksi „kansan kiihtymyksen nostattamiseksi ja kapitalismin romahduksen jouduttamiseksi”; 4) että „hallitukset” — poikkeuksetta kaikki — eivät voi aloittaa sotaa „saattamatta itseään vaaraan”; 5) että hallitukset „pelkäävät proletaarista vallankumousta”; 6) että hallitusten „tulee palauttaa mieleensä” Pariisin Kommuuni (siis

kansalaisista), vuoden 1905 vallankumous Venäjällä j.n.e. Nämä kaikki ovat aivan selviä ajatuksia; niissä ei ole *takeita* siitä, että vallankumous tapahtuu; niissä on pantu paino *tosiasioiden* ja *tendenssien* täsmälliselle luonnehtimiselle. Se, joka tällaisten ajatusten ja päätelmien johdosta sanoo, että vallankumouksen odotettu läheneminen osoittautui illuusioksi, paljastaa suhtautuvansa vallankumoukseen struvelaisesti ja poliisimaisen luopiomaisesti eikä marxilaisesti.

Marxilainen ei epäile sitä, että vallankumous on mahdoton ilman vallankumouksellista tilannetta, eikä sitä paitsi mikä tahansa vallankumouksellinen tilanne johda vallankumoukseen. Minkälaiset yleensä puhuen ovat vallankumouksellisen tilanteen tunnusmerkit? Emme erehtyne osoittaessamme seuraavat kolme perustunnusmerkkiä: 1) Hallitsevien luokkien on mahdotonta säilyttää herruutensa muuttumattomana; vallitsee jonkinlainen „huippukerros” kriisi, hallitsevan luokan politiikan kriisi, se synnyttää halkeaman, johon tunkeutuu sorrettujen luokkien tyytymättömyys ja suuttumus. Vallankumouksen alkamista varten ei tavallisesti riitä se, että „pohjakerrokset eivät tahdo”, vaan sitä varten on välttämätöntä vielä se, että „huippukerrokset eivät voi” elää vanhaan tapaan. 2) Sorrettujen luokkien puutteen ja kurjuuden kärjistyminen tavallista tuntuvammaksi. 3) Joukkojen aktiivisuuden huomattava voimistuminen yllämainituista syistä, joukkojen, jotka „rauhan” aikana sallivat rauhassa riistää itseään, mutta jotka myrskyisinä aikoina vetää itsenäiseen historialliseen toimintaan niin kriisin synnyttämä tilanne yleensä *kuin myös itse „huippukerroskin”*.

Vallankumous — yleisen säännön mukaan — ei ole mahdollinen ilman näitä objektiivisia muutoksia, jotka eivät ole riippumattomia ainoastaan eri ryhmien ja puolueiden, vaan myös eri luokkien tahdosta. Näiden objektiivisten muutosten kokonaisuutta sanotaankin vallankumoukselliseksi tilanteeksi. Tällainen tilanne oli olemassa vuonna 1905 Venäjällä ja kaikkina vallankumouskausina Lännessä; mutta se oli olemassa myös viime vuosisadan 60-luvulla Saksassa, vuosina 1859—1861, 1879—1880 Venäjällä, vaikkei vallankumouksia tällöin ollutkaan. Miksi? Siksi, ettei jokainen vallankumouksellinen tilanne synnytä vallankumousta,

vaan ainoastaan sellainen tilanne, kun ylempänä luetteluihin objektiivisiin muutoksiin yhdistyy subjektiivinen, nimittäin se, että vallankumouksellinen *luokka* pystyy vallankumoukselliseen joukkotoimintaan, joka on kyllin *voimakas* murskaamaan (tai murtamaan) vanhan hallituksen, joka ei koskaan, ei edes kriisikausina, „kaadu”, ellei sitä „kaadeta”.

Tällaisia ovat marxilaiset katsantokannat vallankumouksesta, joita on monen monta kertaa kehitelty ja tunnustettu kiistattomiksi kaikkien marxilaisten taholta ja joista meille venäläisille vuoden 1905 kokemus on antanut varsin havainnollisen vahvistuksen. Kysytään, mitä Baselin manifesti edellytti tässä suhteessa vuonna 1912 ja mitä tapahtui vuosina 1914—1915?

Edellytettiin vallankumouksellista tilannetta, joka määriteltiin lyhyesti sanoilla „taloudellinen ja poliittinen kriisi”. Koittiko se? Kyllä, epäilemättä. Sosialishovinisti Lensch (joka puolustaa shovinismia suorasukaisemmin, avomielisemmin ja rehellisemmin kuin teeskentelijät Cunow, Kautsky, Plehanov ja kumpp.) sanoi jopa niinkin, että „me elämme omalaatuista *vallankumousta*” (hänen kirjasensa „Saksan sosialidemokratia ja sota” 6. sivu, Berliini, 1915). Poliittinen kriisi on olemassa: yksikään hallitus ei ole varma huomisesta päivästä eikä turvassa finanssiromahduksen, aluemenetyksen, maastakarkotuksen vaaralta (kuten karkotettiin hallitus Belgiasta). Kaikki hallitukset elävät tulivuorella, kaikki ne *itse* vetoavat joukkojen oma-toimisuuteen ja sankaruuteen. Euroopan poliittinen järjestys on kokonaan järkkynyt eikä varmaankaan kukaan väittäne sitä vastaan, että me olemme joutuneet (ja joudumme yhä syvemmälle — kirjoitan tätä Italian sodanjulistuspäivänä) mitä valtavimpien poliittisten järkytysten kauteen. Kun Kautsky kahden kuukauden kuluttua sodan julistamisesta kirjoitti („Neue Zeit” * lehdessä, lokakuun 2 p:nä 1914), että „hallitus ei koskaan ole niin voimakas eivätkä puolueet koskaan niin heikkoja kuin sodan alussa”, niin se on eräs mallinäyte siitä, miten Kautsky väärentää historia-tiedettä Südekumien ja muiden opportunistien mieliksi. Hallitus ei koskaan kaippaa niin kovin vallassaolevien luokkien

* — „Uusi Aika”. Toim.

kaikkien puolueiden yksimielisyyttä ja riistettyjen luokkien „rauhallista” alistumista tuohon herravaltaan kuin sodan aikana. Tämä ensiksi, ja toiseksi, jos „sodan alussa”, eritoten maassa, joka toivoo pikaista voittoa, hallitus näyttää kaikkivoivalta, niin kukaan ei ole milloinkaan eikä missään maailmassa asettanut vallankumouksellisen tilanteen odotuksia riippuvaisiksi yksinomaan sodan „alku”-hetkestä, eikä semmitenkään samaistanut „näennäistä” *todellisuuden* kanssa.

Että Euroopan sota muodostuu paljon vaikeammaksi kuin muut sodat, sen ovat kaikki tietäneet, nähneet ja tunnustaneet. Sodan antama kokemus todistaa sitä yhä enemmän. Sota laajenee. Euroopan poliittiset perustat horjuvat yhä enemmän. Joukkojen kärsimykset ovat hirveitä, ja hallituksien, porvariston ja opportunistien yritykset vaieta näistä kärsimyksistä epäonnistuvat yhä useammin. Tiettyjen kapitalistiryhmien liikevoitot, joita ne saavat sodasta, ovat ennenkuulumattoman, skandaalimaisen suuria. Ristiriitojen kärjistyminen on valtavaa. Joukkojen mykkä suuttumus, poljettujen ja sivistymättömien kerrosten hämärä toivo kunnollisesta („demokraattisesta”) rauhasta, alkava tyytymättömyys „pohjakerroksissa” — kaikki tuo on olemassa. Ja mitä enemmän sota pitkistyy ja kärjistyy, sitä voimakkaammin itse hallitukset kehittävät ja niiden on kehitettävä joukkojen aktiivisuutta kehottamalla joukkoja tavallista kovempiin voimanponnistuksiin ja itseuhrautuvaisuuteen. Sodan koettelemukset, samoin kuin jokaisen historiallisen murroksen, ihmiselämässä sattuvan jokaisen suuren onnettomuuden ja jokaisen taitekohdan koettelemukset tylsistävät ja murtavat toisia, *mutta toisia ne sen sijaan valistavat ja karaisevat*, ja maailmanhistoriassa niiden viimeksi mainittujen määrä ja voima on sen lisäksi osoittautunut yleensä suuremmaksi kuin ensiksi mainittujen, jonkin erillisen valtion rappeutumista ja tuhoa lukuunottamatta.

Rauhan solmiminen ei voi lopettaa „heti” noita kaikkia onnettomuuksia ja koko tuota ristiriitojen kärjistyneisyyttä, vaan päinvastoin tekee nuo onnettomuudet monessa suhteessa vieläkin tuntuvammiksi ja erittäin havainnollisiksi väestön takapajuisimmille joukoille.

Sanalla sanoen, useimmissa Euroopan edistyneissä maissa ja suurvalloissa on olemassa vallankumouksellinen tilanne. Baselin manifestin ennakkonäkemys on tässä suhteessa toteutunut *täydellisesti*. Tämän totuuden välitön tai välillinen kiistäminen tai siitä vaikeneminen, kuten tekevät Cunow, Plehanov, Kautsky ja kumpp., on samaa kuin pahin valehtelevä, työväenluokan pettäminen ja porvariston palveleminen. „Sotsial-Demokratissa” (numeroissa 34, 40 ja 41)* olemme esittäneet tietoja, jotka osoittavat, että vallankumousta *pelkäävä* väki, kristilliset pappisporoporvarit, yleisesikunnat ja miljoonamiesten sanomalehdet ovat pakotettuja toteamaan vallankumouksellisen tilanteen oireiden olemassaolon Euroopassa.

Kauanko kestää ja kuinka suuresti vielä kärjistyy tämä tilanne? Johtaako se vallankumoukseen? Sitä emme tiedä, eikä kukaan voi sitä tietää. Sen on osoittava vain se *kokeemus*, minkä antaa vallankumouksellisten mielialojen kehitys ja etumaisen luokan, proletariaatin, siirtyminen vallankumouksellisiin toimintoihin. Tässä ei voi yleensä olla puhuttakaan mistään „illuusioista” enempää kuin niiden kumoamisestakaan, sillä yksikään sosialisti ei missään eikä milloinkaan ole ottanut taatakseen sitä, että juuri tämä (eikä seuraava) sota, nimenomaan nykyinen (eikä huomina) vallankumouksellinen tilanne synnyttää vallankumouksen. Tässä on puhe kaikkien sosialistien kiistattomimmasta ja tärkeimmästä velvollisuudesta: velvollisuudesta paljastaa joukoille vallankumouksellisen tilanteen olemassaolo, tehdä selkoa sen laajuudesta ja syvyydestä, herättää proletariaatin vallankumouksellista tietoisuutta ja vallankumouksellista päättäväisyyttä, auttaa proletariaattia siirtymään vallankumouksellisiin toimintoihin ja luoda vallankumouksellista tilannetta vastaavia järjestöjä sensuuntaista toimintaa varten.

Yksikään vaikutusvaltainen ja vastuunalainen sosialisti ei ole milloinkaan uskaltanut epäillä sitä, että sosialististen puolueiden velvollisuus on nimenomaan tämä, ja Baselin manifesti, levittelemättä ja vaalimatta mitään „illuusioita”, puhuu nimenomaan tästä sosialistien velvollisuudesta: on kiihdytettävä, „ravisteltava” kansaa (eikä nukutettava sitä

* Ks. tätä osaa, ss. 78—79, 169—170, 181—183. *Toim.*

shovinismilla, niinkuin Plehanov, Axelrod ja Kautsky tekevät), „hyväksikäytettävä” kriisiä kapitalismin romahduksen „jouduttamiseksi”, pidettävä ohjeena Kommuunin ja vuoden 1905 lokakuun—joulukuun *esimerkkiä*. Se, että nykyiset puolueet eivät ole täyttäneet tätä velvollisuuttaan, onkin niiden petturuutta, niiden poliittista kuolemista, tehtävistään luopumista ja porvariston puolelle siirtymistä.

III

Mutta kuinka *saattoi* tapahtua, että II Internationalen huomatuimmat edustajat ja johtajat pettivät sosialismin? Tähän kysymykseen pysähdymme seikkaperäisesti alempana tarkasteltuamme ensin yrityksiä puolustaa „teoreettisesti” tuota petturuutta. Yritämme luonnehtia sosialishovinismin perusteorioita, joiden edustajina voidaan pitää Plehanovia (hän toistaa pääasiassa englantilais-ranskalaisten shovinistien, Hyndmanin ja tämän uusien kannattajien, väitteitä) ja Kautskya (hän esittää paljon „hiotumpia” väitteitä, jotka näyttävät teoreettisesti paljon paremmin perustelluilta).

Muita alkeellisin lienee „aloittajan” teoria. Kimpuumme on hyökätty, me puolustaudumme; proletariaatin edut vaativat torjumaan Euroopan rauhan rikkojat. Tämä on kertosaheenä kaikkien hallitusten lausunnoissa ja koko maailman porvarillisen ja keltaisen lehdistön julistuksissa. Noinkin kulunutta latteutta Plehanov kaunistelee viittamalla jesuiittamaisesti — mikä tälle kirjailijalle on välttämätöntä — „dialektiikkaan”: konkreettisen tilanteen huomioonottamisen nimessä on ennen kaikkea muka löydettävä aloittaja ja nujerrettava se jättäen kaikki muut kysymykset seuraavaan tilanteeseen (ks. Plehanovin kirjasta „Sodasta”, Pariisi, 1914, ja sen päätelmien kertausta Axelrodin toistamina „Golosin” numeroista 86 ja 87). Dialektiikan sofistikkiaan vaihtamisen jalossa asiassa Plehanov on lyönyt ennätyksen. Sofisti sieppaa jonkin „perusteen”, ja jo Hegel sanoi aivan oikein, että „perusteita” voidaan löytää mille tahansa maailmassa. Dialektiikka vaatii tutkimaan kyseistä yhteiskunnallista ilmiötä kaikinpuolisesti sen kehityksessä ja johtamaan ulkonaisen, näennäisen liikkeellepanevista perusvoimista, tuotantovoimien kehityksestä ja luokkataistelusta. Plehanov sieppaa sitaatin saksalaisesta sociali-

demokraattisesta lehdistöstä: saksalaiset muka itse tunnustivat ennen sotaa Itävallan ja Saksan aloittajiksi — ja siinä kaikki. Siitä, että Venäjän sosialistit ovat useaan kertaan paljastaneet Galitsiaan, Armeniaan j.n.e. kohdistuvat tsarismien valloitus suunnitelmat, Plehanov on vaiti. Hänellä ei ole pienintäkään aikomusta kosketella talouselämän ja diplomatian historiaa edes kolmen viimeisen vuosikymmenen ajalta, vaikka tuo historia todistaa kumoamattomasti, että nimenomaan siirtomaiden valloittaminen, vieraiden maiden ryöväys, menestyvämmän kilpailijan syrjäyttäminen ja taloudelliseen häviöön saattaminen ovat muodostaneet *molempien* nykyään sotivien valtioryhmien politiikan peruskselein*.

Sotiin sovellettuna dialektiikan perusväittäjä, jota Plehanov on niin hävyttömästi vääristellyt porvariston mieliksi, on se, että „*sota on vain politiikan jatkamista toisin*” (nimenomaan väkivaltaisain) „*keinoin*”. Tämän määritelmän

* Erittäin opettavainen on englantilaisen pasifistin Brailsfordin kirja: „Teräksen ja kullan sota” (Lontoo, 1914; kirja on päivätty maaliskuussa 1914!), jonka tekijä on valmis jopa pitämään itseään sosialistina. Kirjoittaja käsittelee alvan selvästi sen, että kansalliset kysymykset ovat yleensä taka-alalla, ne on jo ratkaistu (35), että nyt ei ole kysymys niistä, että „nykyisen diplomatian tyyppillisenä kysymyksenä” (36) on Bagdadin rautatie, ratakiskojen hankinta sitä varten, Marokon kaivokset j.n.e. Eräänä „opettavaisimpana välikohtauksena Euroopan diplomatian uusimmassa historiassa” kirjoittaja pitää oikeutetusti ranskalaisen patrioottien ja englantilaisten imperialistien kamppailua Caillaux'n yrityksiä vastaan (vuosina 1911 ja 1913), joiden tarkoituksena oli päästä sovintoon Saksan kanssa sellaisen sopimuksen pohjalla, että jaetaan siirtomaavaikutusalueet ja Saksan arvopaperit päätetään Pariisin pörssiin. Englannin ja Ranskan porvaristo teki tyhjäksi tuon sopimuksen (38—40). Imperialismin päämääränä on pääoman vienti heikompiin maihin (74). Tuosta pääomasta saatu voitto oli Englannissa 90—100 miljoonaa puntaa vuonna 1899 (Giffen), 140 miljoonaa vuonna 1909 (Paish), ja omasta puolestamme lisäämme, että Lloyd George laski sen äskettäin pitämässään puheessa 200 miljoonaksi punnaksi, miltei 2 miljardiksi ruplaksi. — Likaiset vehkeilyt ja turkkilaisen ylimystön lahjomiset, virkapaikat lellipojille Intiassa ja Egyptissä — siinä asian ydin (85—87). Mitään vähemmistö hyötyä aseistautumisesta ja sodista, mutta sen puolella ovat yhteiskunnalliset piirit ja finanssimiehet, jota vastoin rauhanpuolustajain puolella on hajanainen väestö (93). Pasifisti, joka tänään puhuu rauhasta ja aseistariisumisesta, osoittautuu huomenna olevan jäsenenä puolueessa, joka on täysin riippuvainen sotatarvikehankkijoista (161). Jos kolmi-sopimus osoittautuu voimakkaammaksi, niin se ottaa Marokon ja jakaa Persian, — kolmiliitto ottaa Tripolitanian, lujittaa asemansa Bosniassa, alistaa valtansa alle Turkin (167). Lontoo ja Pariisi ovat antaneet Venäjälle miljardeja maaliskuussa 1906, auttaen tsarismia vapausliikkeen tukahduttamisessa (225—228); Englanti auttaa nyt Venäjää Persian kuristamisessa (229). Venäjä syytti Balkanin sodan (230). — Tämä kaikki on jo tuttua, eikä totta? Eikö tuo ole yleisesti tunnettua ja eikö sitä ole toistettu tuhansia kertoja koko maailman sosialidemokraattisissa lehdissä? Sodan aattona englantilainen porvari näkee sen selvääkin selvemmin. Mutta kuinka säädettömäksi humpuukiksi, millaiseksi sietämättömäksi teeskentelyksi, kuinka imeläksi valheeksi osoittautuvatkaan näiden yksinkertaisten ja yleisesti tunnettujen tosiasioiden rinnalla Plehanovin ja Potresovin teoriat Saksan syyllisyydestä tai Kautskyn teoriat aseistariisumisen ja pitkäaikaisen rauhan „perspektiiveistä” kapitalismin oloissa!

on antanut Clausewitz *, eräs suurimmista kirjailijoista sotahistorian kysymysten alalla, jonka aatteet olivat Hegelin hedelmöittämiä. Ja nimenomaan tällainen on aina ollut Marxin ja Engelsin katsantokanta, jotka ovat *jokaista* sotaa pitäneet kyseisten asiasta kiinnostuneiden valtojen — ja niiden sisällä olevien *eri luokkien* — politiikan *jatkona* kyseisenä aikana.

Plehanovin karkean shovinismin teoreettinen kanta on aivan sama kuin Kautskyn hienostuneemman sovittelevan-
imelän shovinismin kanta, kun tämä viimeksi mainittu siunaa kaikkien maiden sosialistien siirtymisen „omien” kapitalistien puolelle seuraavalla päätelmällä:

Kaikki ovat oikeutettuja ja velvollisia puolustamaan isänmaataan: todellinen internationalismi on sitä, että tunnustetaan tuon oikeuden olevan kaikkien, siinä luvussa minun kansakuntaani vastaan sotivien kansakuntien sosialisteilla... (ks. „Neue Zeit”, lokakuun 2 pnä 1914, ja muita saman tekijän kirjoituksia).

Tämä vertaansa vailla oleva päätelmä on niin äärettömän halpamaista sosialismin pilkkaamista, että parhaimpaa vastauksena siihen olisi sellaisen mitalin tilaaminen, jonka toisella puolella olisivat Vilhelm II:n ja Nikolai II:n ja toisella Plehanovin ja Kautskyn muotokuvat. Todellinen internationalismi on nähkääs sen puolustamista, että „isänmaan puolustuksen” nimessä ranskalaiset työläiset ampuvat saksalaisia ja saksalaiset ranskalaisia!

Mutta jos tarkastelemme Kautskyn päätelmien teoreettisia edellytyksiä, niin saamme juuri sen katsantokannan, jonka Clausewitz asetti naurunalaiseksi noin 80 vuotta sitten: sodan alettua katkeavat kansojen ja luokkien väliset historiallisesti muodostuneet poliittiset suhteet ja syntyy aivan toisenlainen tilanne! on „vain” hyökkääjiä ja puolustautujia, „vain” „isänmaan vihollisten” torjumista! Se, että suurvaltojen imperialistiset kansat sortavat monia kansakuntia, jotka muodostavat enemmän kuin puolet maapallon väestöstä, näiden maiden porvariston keskinäinen

---

* *Karl von Clausewitz: „Vom Kriege”, Werke, I Bd., S. 28. Vrt. III osa, ss. 139—140: „Kaikki tietävät sotien johtuvan yksinomaan hallitusten ja kansojen välisistä poliittisista suhteista; mutta tavallisesti käsitetään asia siten, että muka sodan sytyttyä nämä suhteet katkeavat ja muodostuu kokonaan uusi tilanne, joka on riippuvainen alnoastaan omista erikoislaeistaan. Me väitämme päinvastaista: sota ei ole mitään muuta kuin poliittisten suhteiden jatkumista muiden keinojen välityksellä”.*

kilpailu saaliin jaosta, pääoman pyrkimys työväenliikkeen hajottamiseen ja tukahduttamiseen — kaikki tuo on kadonnut kerralla Plehanovin ja Kautskyn näköpiiristä, vaikka he itse kuvailivat sodan edellä vuosikymmenien ajan nimenomaan tuollaista „politiikkaa”.

Valheelliset viittaukset Marxiin ja Engelsiin muodostavat tällöin sosialishovinismin molempien pääpukarien „valtti”-perusteen: Plehanov muistelee Preussin kansallissotaa v. 1813 ja Saksan sotaa v. 1870, Kautsky todistelee mitä oppineimman näköisenä, että Marx pohti sitä kysymystä, kumman (t.s. minkä porvariston) menestys olisi toivottavampaa vuosien 1854—1855, 1859, 1870—1871 sodissa, ja samaa kysymystä pohtivat marxilaiset myös vuosien 1876—1877 ja 1897 sotien suhteen. Kaikkien aikojen kaikkien sofistien menetelmänä on: ottaa esimerkkejä, jotka tunnetusti koskevat periaatteellisesti erilaatuisia tapauksia. Entiset sodat, joita meille osoitetaan, olivat sen „politiikan jatkoa”, joka ilmeni porvariston monivuotisena kansallisliikkeenä, vieraan muukalaiskansallisuuden harjoittamaa sortoa ja (turkkilaista ja venäläistä) absolutismia vastaan tähdätyinä liikkeenä. Mitään muuta kysymystä, paitsi kysymystä tämän tai tuon porvariston menestyksen toivottavuudesta, ei voinutkaan silloin olla; sitä laatua oleviin sotiin marxilaiset saattoivat *kehottaa etukäteen* kansoja *lietsoen* kansallisvihaa, kuten kehotti Marx vuonna 1848 ja myöhemmin sotaan Venäjää vastaan ja kuten Engels v. 1859 lietsoi saksalaisten keskuudessa kansallisvihaa niiden sortajia, Napoleon III:ta ja Venäjän tsarismia kohtaan*.

Feodalismien- ja absolutisminvastaisen taistelun politiikan, vapautuvan porvariston „politiikan jatkamisen”

* Muuten hra Gardenin sanoo „Zhiznissä”** Marxin „vallankumoukselliseksi shovinismiksi”, mutta kuitenkin shovinismiksi, sitä, että Marx kannatti vuonna 1848 vallankumouksellista sotaa niitä Euroopan kansoja vastaan, jotka käytännössä osoittautuivat vastavallankumouksellisiksi, nimittäin: „slaavilaisia ja etupäässä venäläisiä” vastaan. Tällainen syytös Marxia vastaan todistaa vain vielä kerran tuon „vasemmistolais”-sosiaalivallankumouksellisen opporunistisuutta (tai — oikeamminkin ja — täydellistä kevytmielisyyttä). Me marxilaiset olemme aina kannattaneet ja kannattamme *vallankumouksellista* sotaa *vastavallankumouksellisia* kansoja vastaan. Jos esimerkiksi sosialismi *voittaisi* vuonna 1920 Amerikassa tai Euroopassa, ja olettakaamme, että Japani ja Kiina lähettäisivät *silloin* meitä vastaan — ensin vaikkapa diplomaattista tietä — Bismarckinsa, niin me tulisimme *kannattamaan* vallankumouksellista hyökkäyssotaa niitä vastaan. Onko tämä teistä kummallista, hra Gardenin? Tehän olette Ropshinin kaltainen vallankumouksellinen!

vertaaminen raihnaantuneen, *se on* imperialistisen, *se on* koko maailmaa ryövänneen ja taantumuksellisen, liitossa feodaalien kanssa proletariaattia sortavan porvariston „politiikan jatkamiseen” — *se on* arsinoiden vertaamista puuttiin. Se muistuttaa „porvariston edustajien” Robespierren, Garibaldin ja Zheljabovin vertaamista sellaisiin „porvariston edustajiin” kuin ovat Millerand, Salandra ja Gutshkov. Ei voida olla marxilainen tuntematta mitä syvintä kunnioitusta suuria porvarillisia vallankumousmiehiä kohtaan, joilla oli maailmanhistoriallinen oikeus puhua porvarillisten „isänmaiden” nimessä ja jotka taistelussa feodalismia vastaan kohottivat uusien kansakuntien kymmenet miljoonat kulttuurielämäänsä. Eikä voida olla marxilainen halveksimatta Plehanovin ja Kautskyn sofistikkua, jotka puhuvat „isänmaan puolustamisesta” sen johdosta, että Saksan imperialistit ovat kuristaneet Belgian tai sen johdosta, että Englannin, Ranskan, Venäjän ja Italian imperialistit ovat sopineet Itävallan ja Turkin ryöstämisestä.

Vielä eräs sosialishovinismin „marxilainen” teoria: sosialismin perustana on kapitalismin nopea kehitys; maani voitto jouduttaa kapitalismin kehitystä maassani ja siis myös sosialismin lähenemistä; maani tappio viivyyttää sen taloudellista kehitystä ja siis myös sosialismin lähenemistä. Tällaista struvelaista teoriaa kehittää meillä Plehanov, saksalaisilla Lensch ynnä muut. Kautsky kinastelee tätä karkeaa teoriaa vastaan, Lenschia vastaan, joka avoimesti puolustaa sitä, ja Cunowia vastaan, joka puolustaa sitä verhoitusti, mutta hän kinastelee vain siksi, että saisi kaikkien maiden sosialishovinitit tekemään sovinnon hiotumman, jesuiittamaisemman shovinistisen teorian pohjalla.

Tilaisuus ei salli pysähtyä pitemmäksi aikaa analysoimaan tätä karkeaa teoriaa. Struven „Kriittiset huomautukset” ilmestyivät vuonna 1894, ja Venäjän sosialidemokraatit ovat 20 vuodessa tutustuneet perusteellisesti tähän valistuneiden venäläisten porvariin „tapaan” ajaa läpi mielipiteitään ja toivomuksiaan verhoamalla ne „marxilaisuudella” — joka *on puhdistettu* vallankumouksellisuudesta. Kuten viimeiset tapahtumat erittäin havainnollisesti ovat osoittaneet, struvelaisuus ei ole ainoastaan porvarillisten

teoreetikkojen venäläinen, vaan kansainvälinen pyrkimys tappaa marxilaisuus „hellyyden avulla”, tukehduuttaa se syleilyillä, sillä, että muka tunnustetaan marxilaisuuden „kaikki” „todella tieteelliset” puolet ja ainekset, *paiisi* sen „agitatorista”, „demagogista” ja „blanquilaismaisen utoopista” puolta. Toisin sanoen: otettakoon marxilaisuudesta kaikki, minkä liberaalinen porvaristo voi hyväksyä, jopa taistelu reformien puolesta, jopa luokkataistelu (ilman proletariaatin diktatuuria), jopa „sosialististen aatteiden” „yleinen” tunnustaminen ja kapitalismin vaihtaminen „uuteen järjestelmään” ja jätettäkään pois „vain” marxilaisuuden elävä henki, „vain” sen vallankumouksellisuus.

Marxilaisuus on proletariaatin vapausliikkeen teoria. Siksi onkin selvää, että tietösten työläisten on kiinnitettävä erittäin suurta huomiota siihen prosessiin, jossa marxilaisuus vaihdetaan struvelaisuuteen. Tämän prosessin liikkeellepanevat voimat ovat monilukuisia ja erilaisia. Mainitsemme vain kolme tärkeintä. 1) Tieteen kehitys antaa yhä enemmän aineistoa, joka todistaa, että Marx on oikeassa. Marxia vastaan on pakko taistella ulkokullatusti, ei siten, että vastustetaan avoimesti marxilaisuuden perusteita, vaan muka tunnustamalla ne, sterilisoimalla sofismien avulla marxilaisuuden sisältöä, muuttamalla se porvaristolle vaarattomaksi „pyhäinkuvaksi”. 2) Opportunismien kehitys sosialidemokraattisissa puolueissa tukee tällaista marxilaisuuden „uudistamista” muovaten marxilaisuutta sopivaksi puolusteluksi niille kaikenlaisille myönnytyksille, joita opportunismille tehdään. 3) Imperialismin kausi on maailman jakamista „suurten”, etuoikeutettujen, muita kansoja sortavien kansakuntien kesken. Näillä etuoikeuksilla ja tällä sorrolla saadun saaliin muruista tulevat epäilemättä osallisiksi myös pikkuporvariston ja työväenluokan aristokratian sekä byrokratian määrätyt kerrokset. Nämä kerrokset, jotka ovat proletariaatin ja työtekevien joukkojen mitättömänä vähemmistönä, kallistuvat „struvelaisuuteen”, sillä siitä he saavat puolustuksen liitoutumiselleen „oman” kansallisen porvaristonsa kanssa *kaikkien* kansakuntien sorrettuja joukkoja vastaan. Tästä joudumme vielä puhumaan alempana Internationalen vararikon syitä koskevan kysymyksen yhteydessä.

IV

Hiotuin sosialishovinismin teoria, jota on taitavimmin mukailtu tieteelliseksi ja kansainväliseksi, on Kautskyn esittämä „ultraimperialismin” teoria. Tässä sen selvin, täsmällisin ja uusin selitys itsensä tekijän esittämänä:

„Protektionistisen liikkeen heikkeneminen Englannissa, tullimaksujen alentaminen Amerikassa, pyrkimys aseistariisumiseen, Ranskasta ja Saksasta käsin tapahtuvan pääoman maastaviennin nopea supistuminen viimeisinä sotaa edeltäneinä vuosina ja vihdoin yhä voimistuva eri finanssipääomakoppien yhteenpunoutuminen kansainvälisessä mitassa — kaikki tämä on pannut minut harkitsemaan sitä, voisiko nykyisen imperialistisen politiikan tunkea pois uusi, ultraimperialistinen politiikka, joka asettaa kansallisten finanssipääomien välisen taistelun tilalle yhteisen kansainvälisesti yhteenliittyneen finanssipääoman harjoittaman maailman riiston. Tällainen kapitalismin uusi vaihe on ainakin ajateltavissa. Onko se toteutuva, sen ratkaisemiseksi ei ole vielä riittäviä edellytyksiä” („Neue Zeit” № 5, 30. IV. 1915, s. 144).

„...,Nykyisen sodan kulku ja lopputulos voivat tässä suhteessa osoittautua ratkaiseviksi. Sota voi murskata täydellisesti ultraimperialismin heikot idut lietsomalla kansallisivihan korkeimmilleen myös finanssi-kapitalistien välillä, voimistamalla aseistautumista ja keskinäistä kilvoittelua siinä suhteessa sekä tekemällä toisen maailmansodan kierättömäksi. Silloin se ennakkonäkemyks, jonka määrittelin kirjasseni „Tie valtaan”, on toteutuva hirvittävässä mitassa, on voimistuva luokkaristiriitojen kärjistymisen ja samalla kapitalismin moraalinen surkastuminen (kirjaimellisesti: „isännöimisen loppu, Abwirtschaftung”, romahdus)“... (Huomautettakoon, että tuolla koreilevalla sanalla Kautsky tarkoittaa yksinkertaisesti „proletariaatin ja finanssipääoman välillä olevien kerrosten”, nimittäin „sivistyneistön, pikkuporvariston ja jopa pikkukapitalistienkin” „vihaa” kapitalismia kohtaan)... „Mutta sota voi päättyä toisin. Se voi johtaa ultraimperialismin heikkojen itujen voimistumiseen. Sen antamat opetukset” (huomatkaa!) „voivat nopeuttaa kehityksen sellaiseksi, jollaista rauhan aikana olisi pitänyt odottaa kauan. Jos asia menee näin pitkälle, päättyy kansakuntien sovintoon, aseistariisumiseen ja pitkäaikaiseen rauhaan, niin silloin pahimmat niistä syistä, jotka sodan edellä veivät yhä voimakkaammin kohti kapitalismin moraalista surkastumista voivat kadota”. On ymmärrettävää, että uusi vaihe tuo tullessaan „uusia, ehkäpä vieläkin raskaampia kärsimyksiä” proletariaatille, mutta „joksikin aikaa” „ultraimperialismi” „voisi kuitenkin luoda uusien toiveiden ja odotusten aikakauden kapitalismin puitteissa” (s. 145).

Miten tästä „teoriasta” johdetaan sosialishovinismin puolustelu?

„Teoreetikolle” jotensakin kummallisella — nimenomaan seuraavalla tavalla:

Vasemmistososialidemokraatit Saksassa puhuvat, että imperialismi ja sen synnyttämät sodat eivät ole sattuma,

vaan finanssipääoman herruuteen johtaneen kapitalismin kiertämätön tuote. Sen tähden joukkojen siirtyminen vallankumoukselliseen taisteluun on välttämätöntä, koska verrattain rauhallisen kehityksen kausi on päättynyt. „Oikeisto”-sosialidemokraatit lausuvat karkeasti: kun keran imperialismi on „välttämätön”, niin meidänkin on oltava imperialisteja. Kautsky, „keskustan” osassa, sovittelee:

„Äärimmäiset vasemmistolaiset”, kirjoittaa hän kirjasessaan „Kansallinen valtio, imperialistinen valtio ja valtioliitto” (Nürnberg, 1915), tahtovat „asettaa” kiertämättömän imperialismiin „vastakohtaksi” sosialismin, siis „ei ainoastaan sosialismin propagoimisen, jonka me jo puolen vuosisadan ajan olemme asettaneet kapitalistisen herruuden kaikkien muotojen vastakohtaksi, vaan sosialismin viipymättömän toteuttamisen. Tämä tuntuu kovin radikaaliselta, mutta se saattaa vain *sysätä* imperialismiin leiriin *jokaisen*, joka *ei usko* sosialismin viipymättömän käytännöllisen toteuttamisen mahdollisuuteen” (s. 17, kursivointi meidän).

Puhuessaan sosialismin viipymättömästä toteuttamisesta Kautsky „toteuttaa” kieroilua, käyttäen hyväkseen sitä, ettei Saksassa, varsinkaan sotasensuurin oloissa, saa puhua vallankumouksellisesta toiminnasta. Kautsky tietää vallan hyvin, että vasemmistolaiset vaativat puolueelta vallankumouksellisen toiminnan *viivyttelämätöntä* propagoimista ja valmistelua eikä suinkaan „socialismin viipymätöntä käytännöllistä toteuttamista”.

Imperialismin välttämättömyydestä vasemmistolaiset johtavat vallankumouksellisen toiminnan välttämättömyyden. „Ultraimperialismin teoria” auttaa Kautskya *opportunistien puolustamisessa*, asian esittämisessä siinä valossa, että opportunistit eivät suinkaan ole siirtyneet porvariston puolelle, vaan yksinkertaisesti „eivät usko” pikaiseen sosialismiin, odottaen, että vastaisuudessa „voi koittaa” uusi aseistariisumisen ja pitkäaikaisen rauhan „aika-kausi”. „Teorian” ydinajatuksena on se ja *vain se*, että *toivomalla uutta* kapitalismin rauhanomaista kautta Kautsky puolustaa opportunistien ja virallisten sosialidemokraattisten puolueiden yhtymistä porvaristoon ja niiden kieltäytymistä vallankumouksellisesta (siis proletaarista) taktiikasta *nykyisen myrskykauden* aikana, vastoin Baselin päätöslauselman juhlallisia julkilausumia!

Huomatkaa, että Kautsky tällöin ei ainoastaan ole sanomatta: uusi vaihe johtuu ja sen täytyy seurata sellaisista ja sellaisista olosuhteista ja ehdoista, — vaan päinvastoin, hän sanoo suoraan: en voi vielä ratkaista edes kysymystä uuden vaiheen „*toteutumisesta*”. Ja todellakin, luokaapa silmäys niihin uuteen kauteen johtaviin „*tendensseihin*”, joihin Kautsky viittaa. Ällistyttävää on, että tekijä pitää taloudellisten tosiseikkojen joukkoon kuuluvina „*aseistariisumisympiyrkimyksiä*”! Se merkitsee: epäilemättömiltä toiseikoilta, jotka eivät lainkaan sovi yhteen ristiriitojen lievenemisteorian kanssa, piiloudutaan viattomien poroparillisten puheiden ja haaveiden suojaan. Kautskyn „*ultra-imperialismi*” — ohimennen sanoen tuo sana ei ilmaise lainkaan sitä, mitä tekijä tahtoo sanoa, — tarkoittaa kapitalismin ristiriitojen valtavaa *lievenemistä*. „*Protektionismin heikkeneminen Englannissa ja Amerikassa*” — sanotaan meille. Mutta missä siinä on edes vähäisin tendenssi uuteen kauteen? Äärimmäisyyksiin saatettu Amerikan protektionismi on heikentynyt, mutta protektionismi on säilynyt, kuten ovat säilyneet myös Englannin erikoisoikeudet ja suosintatariffit Englannin siirtomaissa. Palauttakaamme mieleen, mihin perustuu kapitalismin edellisen, „*rauhan*” kauden muuttuminen nykyiseksi, imperialistiseksi kaudeksi: siihen, että vapaa kilpailu luovutti paikkansa kapitalistien monopolilyhtymille, ja siihen, että koko maapallo on jo jaettu. On selvää, että näillä molemmilla toiseikoilla (ja tekijöillä) on todellakin yleismaailmallinen merkitys: vapaa-kauppa ja rauhallinen kilpailu olivat mahdollisia ja välttämättömiä niin kauan kuin pääomalla oli mahdollisuus laajentaa esteettömästi siirtomaita ja anastaa Afrikassa ja muualla vapaita maita, samalla kun pääoman keskittyminen oli vielä heikkoa ja monopolistisia liikeyrityksiä, s.o. niin suuria, että ne olisivat *kokonaan* hallinneet määrättyä teollisuusalaa, ei vielä ollut. Tällaisten monopolististen liikeyritysten syntyminen ja kasvu (tämä prosessi ei luultavasti ole pysähtynyt Englannissa enempää kuin Amerikasakaan? tuskinpa edes Kautsky uskaltaa kieltää, että sota on edistänyt ja kärjistänyt sitä) tekee entisen vapaan kilpailun *mahdottomaksi*, kaivaa maata sen jalkojen alta, ja se, että maapallo on jo jaettu, *pakottaa* siirtymään rauhallisesta siirtomaa-alueiden laajentamisesta aseelliseen

taisteluun siirtomaiden ja vaikutuspiirien *uudelleenjakamiseksi*. On naurettavaa ajatellakin, että protektionismin *heikkeneminen* kahdessa maassa voi siinä jotakin muuttaa.

Edelleen, pääoman maastaviennin supistuminen *kahdessa* maassa muutamien vuosien aikana. Noilla kahdella maalla, Ranskalla ja Saksalla, oli esimerkiksi Harmsin tilaston mukaan vuonna 1912 pääomia ulkomailla suunnitelleen 35 miljardia markkaa (noin 17 miljardia ruplaa) kummallakin, kun taas yksistään Englannilla oli kaksi kertaa enemmän*. Pääoman maastaviennin kasvu ei koskaan ole ollut eikä ole voinutkaan olla kapitalismin vallitessa tasasuhtaista. Siitä, että pääoman kasautuminen olisi heikennyt tai sisämarkkinain vastaanottokyky merkittävästi muuttunut esimerkiksi joukkojen asemassa tapahtuneen valtavan parannuksen johdosta, Kautsky ei voi edes hiiskahtaakaan. Kahdessa maassa muutamien vuosien aikana tapahtuneen pääomanviennin supistumisen perusteella ei näissä oloissa voida mitenkään tehdä johtopäätöstä uuden aikakauden lähenemisestä.

„Voimistuva finanssipääomakoplien yhteenpunoituminen kansainvälisessä mitassa”. Se on ainoa todella yleinen ja epäilemätön, ei muutamien vuosien eikä kahden maan, vaan koko maailman, koko kapitalismin tendenssi. Mutta miksi sen seurauksena pitäisi olla pyrkimys aseistariisumiseen eikä aseistautumiseen, kuten on tähän saakka ollut? Ottakaamme mikä hyvänsä yleismaailmallisista „tykki”- (ja yleensä sotavarusteita tuottavista) firmoista, esimerkiksi Armstrongin toiminimi. Joku aika sitten englantilainen aikakauslehti „Taloustieteilijä” (toukokuun 1 pnä 1915) kirjoitti, että tuon toiminimen *liikevoitto* nousi 606.000 Englannin punnasta (noin 6 miljoonasta ruplasta) vuonna 1905/6 856.000 puntaan vuonna 1913 ja 940.000 puntaan (9 miljoonaan ruplaan) vuonna 1914. Finanssipääoman yhteenpunoituneisuus on tässä hyvin laajamittaista ja käy yhä laajemmaksi; saksalaiset kapitalistit „ottavat osaa”

* Ks. *Bernhard Harms*, „Probleme der Weltwirtschaft”. Jena, 1912 („Maailmantalouden probleemeja”. Jena, 1912. *Toim.*). *George Paish*, „Great Britains Capital Investments in Colonies etc.” aikakauslehdessä „Journal of the Royal Statist. Soc.”, vol. LXXIV, 1910/11, p. 167 („Iso-Britannian pääomasijoitukset siirtomaissa. j.n.e.” „Kuninkaallisen tilastoyhdistyksen aikakauslehdessä” LXXIV osa, 1910/11, s. 167. *Toim.*). Lloyd George puheessaan vuoden 1915 alussa arvioi Englannin ulkomaille sijoitetut pääomat 4 miljardiksi Englannin punnaksi, siis noin 80 miljardiksi markaksi.

englantilaisen toiminimen asioihin; englantilaiset toiminnimet rakentavat sukellusveneitä Itävallalle j.n.e. Kansainvälisesti yhteenpunutun pääoma tekee mainioita liikeoperaatioita aseistuksella ja sodilla. Kun eri kansallisten pääomien yhteenliittymisestä ja punoutumisesta eheäksi kansainväliseksi kokonaisuudeksi johdetaan taloudellinen aseistariisumistendenssi, niin se on samaa kuin asettaa hyväntahtoiset porvarilliset toivomukset luokkaristiriitojen lievenemisestä niiden ristiriitojen todellisen kärjistymisen tilalle.

V

Kautsky puhuu sodan „opetuksista” täysin poroporvarillisessa hengessä, esittäen nuo opetukset jonkinlaisena sodan aiheuttamista kärsimyksistä johtuvana normaalina kauhuna. Tässä esimerkiksi hänen mielelmänsä, joka on esitetty kirjassessa „Kansallinen valtio” y.m.:

„Ei ole epäiltävissä eikä vaadi todisteita se, että on olemassa kerroksia, jotka ovat mitä hartaimmin kiinnostettuja yleismaailmallisesta rauhasta ja aseistariisumisesta. Pikkuporvareja ja pientalonpoikia, jopa monia kapitalisteja ja sivistyneistön edustajia eivät sido imperialismiin mitkään sellaiset intressit, jotka vaikuttaisivat voimakkaammin kuin se vahinko, jonka sota ja aseistautuminen näille kerroksille tuovat” (s. 21).

Tämä on kirjoitettu helmikuussa 1915! Tosiasiat puhuvat kaikkien omistavien luokkien, aina pikkuporvaristoa ja „sivistyneistöä” myöten, yhtyvän järjestään imperialisteihin, mutta Kautsky, aivan kuin koteloihminen, torjuu imelin sanoin tavattoman itsetyytyväisen näköisenä tosiasiat. Hän ei arvostele pikkuporvariston intressejä sen *menettelyn*, vaan muutamien pikkuporvarien *sanojen* perusteella, vaikka heidän tekonsa kumoavat nuo sanat joka askeleella. Se on aivan samaa, kuin jos me emme porvariston „intressejä” yleensä arvostelisi sen tekojen, vaan porvarillisten pappien rakkauttauhkuvien puheiden perusteella, pappien, jotka vannovat ja vakuuttavat, että nykyinen järjestelmä on kristillisten ihanteiden kyllästävä. Kautsky soveltaa marxilaisuutta siten, että siitä haihtuu kaikki sisältö ja jäljelle jää ainoastaan sana „intressi” sen jonkinlaisessa ylikuonnollisessa, spiritualistisessa merkityksessä, koska ei tarkoiteta reaalista taloutta, vaan viattomia yhteishyvätoivomuksia.

Marxilaisuus arvostelee „intressejä” luokkaristiriitojen ja luokkataistelun perusteella, jotka ilmenevät jokapäiväisen elämän miljoonissa tosiseikoissa. Pikkuporvaristo haaveilee ja jaarittelee ristiriitojen lievenemisestä, „perustellen” sitä sillä, että niiden kärjistyminen johtaa „vahingollisiin seurauksiin”. Imperialismi on omistavien luokkien kaikkien kerrosten alistamista finanssipääoman alaisuuteen ja maailman jakoa 5—6 „suur”-vallan kesken, joista useimmat osallistuvat nyt sotaan. Maailman jako suurvaltojen kesken merkitsee sitä, että niiden kaikki omistavat väestökerrokset ovat kiinnostuneita siirtomaiden ja vaikutusalueiden omistuksesta, vieraiden kansakuntien sorrosta, enemmän tai vähemmän suurituloisista paikoista ja etuoikeuksista, jotka ovat yhteydessä „suur”-valtaan ja riistävään kansakuntaan kuulumisen kanssa*.

Ei voida elää vanhaan tapaan tasaisesti kehittyvän ja uusiin maihin vähitellen leviävän kapitalismin verrattain levollisissa ja kulttuurillisissa rauhanoloissa, sillä on alkanut toinen aikakausi. Finanssipääoma *tunkee* ja on tunkeva kyseisen maan pois suurvaltain riveistä, riistävä siltä siirtomaat ja sen vaikutusalueet (kuten uhkaa tehdä Saksa, joka on lähtenyt sotaan Englantia vastaan), riistävä pikkuporvaristolta sen „suurvalta”-etuoikeudet ja sivutulot. Se on tosiasia, jota sota todistaa. Siihen *on johtanut* itse asiassa se ristiriitojen kärjistyminen, jonka ovat jo aikoja sitten tunnustaneet kaikki ja muun muassa samainen Kautsky kirjassensa „Tie valtaan”.

Ja nyt, kun suurvaltaetuoikeuksista käytävästä aseellisesta taistelusta on tullut tosi, Kautsky alkaa *vakuutella* kapitalisteille ja pikkuporvaristolle, että sota on hirveä asia,

* E. Schultze tiedottaa, että vuonna 1915 arvioitiin arvopaperien summa koko maailmassa 732 miljardiksi frangiksi siihen luettuna sekä valtion ja kunnan lainat, kiinnityskirjat että kauppa- ja teollisuusyhtiöiden osakkeet y.m.s. Tästä summasta tuli Englannin osalle 130 miljardia fr., Amerikan Yhdysvaltojen — 115, Ranskan — 100 ja Saksan osalle 75 miljardia fr., — siis kaikkien näiden neljän suurvallan osalle 420 miljardia fr., s.o. enemmän kuin puolet koko summasta. Tästä voidaan päätellä, kuinka suuria ovat etumaisten, suurvaltakansakuntien edut ja etuoikeudet, kansakuntien, jotka ovat jättäneet jälkeensä toiset kansat ja sortavat sekä ryöstävät niitä (*Dr. Ernst Schultze*, „Das französische Kapital in Russland” „Finanz-Archiv”issa”, Berlin, 1915, Jahrg. 32, S. 127) („Ranskalainen pääoma Venäjällä” „Finanssiarkisto” julkaisussa, Berliini, 1915, 32. vuosikerta, s. 127. *Toim.*). Suurvaltakansakuntain „isänmaan puolustus” on vieraiden kansakuntain ryöväyksestä koituvan saaliin omistusoikeuden puolustamista. Venäjällä, kuten tunnettua, kapitalistinen imperialismi on heikompi, mutta sotilaallis-feodaalinen imperialismi sen sijaan voimakkaampi.

mutta aseistariisuminen on hyvä asia, aivan samalla tavalla ja aivan samoin tuloksin kuin kristillinen pappi vakuuttelee saarnatuolista kapitalisteille, että lähimmäisen-rakkaus on jumalan käsky, sielun pyrkimys ja sivilisaation moraalinen laki. Se, mitä Kautsky sanoo taloudellisiksi „ultraimperialismi“-tendensseiksi, on itse asiassa nimenomaan pikkuporvarillista *vakuuttelua*, jolla *suostutellaan* finanssimiehiä olemaan tekemättä pahaa.

Pääoman maastavienti? *Mutta* pääomaa viedään enemmän itsenäisiin maihin, esimerkiksi Amerikan Yhdysvaltoihin, kuin siirtomaihin. Siirtomaiden anastus? *Mutta* ne on jo kaikki anastettu, ja ne miltei kaikki pyrkivät vapautumaan: „Intia voi lakata olemasta Englannin alusmaa, mutta se ei koskaan joudu eheänä valtakuntana toisen vieraan vallan alle” (siteeratun kirjasen 49. s.). „Minkä tahansa kapitalistisen teollisuusvaltion jokainen pyrkimys hankkia itselleen siirtomaita, jotka riittäisivät tekemään tuon valtion riippumattomaksi ulkovalloista raaka-aineiden saannissa, saisi varmaankin kaikki toiset kapitalistiset valtiot yhtymään tuota valtiota vastaan, saattaisi sen loputtomiin, näännyttäviin sotaselkkauksiin, tuomatta sitä lähemmäksi sen päämäärää. Tämä politiikka olisi varmin tie valtion koko taloudellisen elämän vararikkoon” (ss. 72—73).

Eikö tuo sitten ole poroporvarillista vakuuttelua, jolla suostutellaan finanssimiehiä luopumaan imperialismista? Pelotella kapitalisteja vararikolla on samaa kuin kehottaa pörssikeinottelijoita olemaan keinottelematta pörssissä, koska „useat menettävät siten koko omaisuutensa”. Kilpailevan kapitalistin ja kilpailevan kansakunnan vararikosta *voittaa* pääoma keskittyen yhä enemmän; siis mitä kärkevämpää ja „kireämpää” on taloudellinen kilpailu, s.o. taloudellinen sysääminen vararikkoon, sitä voimakkaammin kapitalistit pyrkivät sen lisäksi sysäämään kilpailijansa vararikkoon *aseiden voimalla*. Mitä vähemmän jää jäljelle maita, joihin voidaan viedä pääomaa niin edullisesti kuin siirtomaihin ja Turkin kaltaisiin riippuvaisiin valtioihin — sillä *näissä* tapauksissa finanssimies saa kolme kertaa suuremman voiton kuin viedessään pääomaa Amerikan Yhdysvaltojen kaltaiseen vapaaseen ja itsenäiseen sivistysmaahan, — sitä *ankarampaa* on taistelu Turkin, Kiinan y.m.

maiden alistamisesta ja jakamisesta. Näin sanoo taloustieteen teoria finanssipääoman ja imperialismiin aikakaudesta. Näin sanovat tosiasiat. Mutta Kautsky muuttaa kaikki äiteläksi poroporvarilliseksi „moraaliksi”: ei kannata muka kovin kiivailla eikä varsinkaan käydä sotaa Turkin jakamisesta tai Intian anastamisesta, sillä „ei se kuitenkaan ole pitkäaikaista”, ja yleensä olisi parempi kehittää kapitalismia rauhanomaisesti... Tietysti vieläkin parempi olisi kehittää kapitalismia ja laajentaa markkinoita lisäämällä palkkoja: sellainen on täysin „ajateltavissa”, ja finanssimiesten omaantuntoon vetoaminen tässä hengessä olisi sopivin papinsaarna-aihe... Hyväntahtoinen Kautsky on saanut saksalaiset finanssimiehet miltei täysin vakuutumaan ja suostumaan siihen, ettei kannata taistella Englannin kanssa siirtomaista, sillä nuo siirtomaat vapautuvat kuitenkin hyvin pian!..

Englannin vienti Egyptiin ja tuonti sieltä kasvoi vuodesta 1872 vuoteen 1912 heikommin kuin Englannin koko vienti ja tuonti. „Marxilaisen” Kautskyn moraaliksi on: „meillä ei ole mitään perusteita olettaa, että ilman Egyptin sotilaallista valloitusta kaupankäynti sen kanssa olisi kasvanut vähemmän pelkästään taloudellisten tekijöiden vaikutuksesta” (72). „Pääoman laajenemistavoitteet” „voidaan parhaiten saavuttaa rauhanomaisella demokratialla eikä imperialismiin väkivaltaisilla keinoilla” (70):

Mikä erinomaisen vakava, tieteellinen, „marxilainen” analyysil Kautsky on „korjannut” loistavasti tuota järjestöntä historiankulkua ja „todistanut”, että englantilaisten ei olisi lainkaan pitänyt anastaa Egyptiä ranskalaisilta eikä saksalaisten finanssimiesten ensinkään kannattanut aloittaa sotaa ja järjestää muiden toimenpiteiden ohella Turkin-retkeä ajaakseen englantilaiset pois Egyptistä! Kaikki se on väärinkäsitystä, eikä mitään muuta, — englantilaiset eivät vielä ole hoksanneet sitä, että „parasta” on luopua väkivallasta Egyptiä kohtaan ja siirtyä (*Kautskyn mukaan* pääomanviennin laajentamistarkoituksissa!) „rauhanomaiseen demokratiaan”.

„Tietysti se oli porvarillisten freetraderien kuvittelua, kun he luulivat, että kauppavapaus poistaa kokonaan taloudelliset ristiriidat, joita kapitalismi synnyttää. Ei vapaakauppa eikä demokratiakaan voi poistaa

niitä. Mutta me olemme joka suhteessa kiinnostuneita siitä, että nämä ristiriidat hävitettäisiin sellaisin taistelumuodoin, jotka tuottavat työ-tätekeville joukoille vähemmän kärsimyksiä ja uhreja" (73)...

Herra siunatkoon! Herra varjelkoon! Mikä on poroporvari? — kysyi Lassalle — ja vastasi runoilijan tunnetulla mielmällä: „poroporvari on tyhjä suoli, täynnänsä kauhua ja luottamusta jumalan armelaisuuteen”¹⁰⁰.

Kautsky on prostituoinut marxilaisuutta aivan ennenkuulumattomasti ja muuttunut todelliseksi papiksi. Pappi *suostuttelee* kapitalisteja siirtymään rauhanomaiseen demokratiaan — ja sanoo sitä dialektiikaksi: kun alussa oli vapaakauppa ja sitten monopolit ja imperialismi, niin miksei voisi olla „ultraimperialismia” ja jälleen vapaakauppaa? Pappi *lohduttelee* riistettyjä joukkoja kuvaillen tuon „ultraimperialismin” hyvyksiä, vaikkei tämä pappi ota edes sanoakseen voiko se „toteutua”! Niille, jotka puolustavat uskontoa sillä perusteella, että se lohduttaa ihmistä, Feuerbach osoitti aivan oikein lohdutuksen taantumuksellisen merkityksen: ken lohduttaa orjaa, sen sijaan että kehottaisi häntä nousemaan kapinaan orjuutta vastaan, hän auttaa orjanomistajia.

Kaikki ja kaikenlaiset sortajaluokat tarvitsevat herruutensa suojaksi kahta sosiaalista funktiota: pyövelin ja papin funktiota. Pyövelin on nujerrettava sorrettujen vastarinta ja kapinointi. Papin on lohdutettava sorrettuja, piirrettävä heille tulevaisuuden näköaloja kärsimysten lievenemisestä ja uhrien vähenemisestä luokkaherruuden säilyessä (se on erittäin sopivaa tehdä, kun ei tarvitse taata näiden tulevaisuuden näköalojen „toteutumista”...) ja siten taivutettava heidät tähän herruuteen, vieroitettava heidät vallankumouksellisesta toiminnasta, järkytettävä heidän vallankumouksellista mielialaansa, horjutettava heidän vallankumouksellista päättäväisyyttään. Kautsky on muuttanut marxilaisuuden mitä inhottavimmaksi ja typerimmäksi vastavallankumoukselliseksi teoriaksi, mitä likaisimmaksi pappispimitykseksi.

Vuonna 1909 kirjassessa „Tie valtaan” hän myöntää kenenkään kiistämättömien ja kumoamattomien kapitalismin ristiriitojen kärjistyvän, sotien ja vallankumouksien aikakauden, uuden „vallankumouksellisen ajanjakson” lähenevän. Ei voi olla — lausuu hän — „ennenaikaista” vallan-

kumousta ja julistaa „suoranaiseksi asiamme pettämiseksi” sen, että kieltäydytään ottamasta lukuun kapinan voiton mahdollisuutta, vaikka taistelun edellä ei voida kiistää myöskään tappion mahdollisuutta.

Sota on tullut. Ristiriidat ovat kärjistyneet *vieläkin enemmän*. Joukkojen kurjuus on saavuttanut jättiläismäiset mittasuhteet. Sota pitkittyy ja sen tanner yhä laajenee. Kautsky kirjoittaa kirjasen toisensa jälkeen, noudattaa kuuliaisesti sensuurin käskyjä, ei esitä tietoja maiden rosvoamisesta eikä sodan kauhuista, sotatarvikkeiden hankkijain skandaalimaisista voitoista, kalliista ajasta, mobilisoitujen työläisten „sotaorjuudesta”, vaan sen sijaan lohduttaa lohduttamistaan proletariaattia — lohduttaa esittämällä esimerkkejä niistä sodista, joissa porvaristo oli vallankumouksellinen tai edistysmielinen, joissa „itse Marx” toivoi tämän tai tuon porvariston voittoa, lohduttaa numerosarjoilla ja -sarakeilla, jotka todistavat kapitalismin olevan „mahdollista” ilman siirtomaita ja ryöväystä, ilman sotia ja aseistautumista, todistavat „rauhanomaisen demokration” paremmuutta. Uskaltamatta kiistää joukkojen hädänalaisuuden lisääntymistä ja vallankumouksellisen tilanteen todellista, silminnähtävää lähenemistä (siitä ei saa puhua! sensuuri kieltää...) Kautsky matelee porvariston ja opporunistien edessä piirtäen „tulevaisuuden näköalan” (jonka „toteutumismahdollisuuksia” hän *ei takaa*) sellaisista taistelumuodoista uudessa vaiheessa, jolloin tulee olemaan „vähemmän uhreja ja kärsimyksiä”... Fr. Mehring ja Rosa Luxemburg ovat aivan oikeassa sanoessaan tämän johdosta Kautskya ilotytöksi (*Mädchen für alle*).

* * *

Elokuussa 1905 oli Venäjällä vallankumouksellinen tilanne. „Lohduttaakseen” levottomia joukkoja tsaari lupasi Bulyginin Duuman. Jos voidaan sanoa „ultraimperialismiksi” sitä, että finanssimiehet kieltäytyvät aseistautumisesta ja sopivat keskenään „pitkäaikaisesta rauhasta”, niin bulyginilaista lainsäädännöstä neuvottelevaa järjestelmää voitaneen sanoa „ultraitsevaltiudeksi”. Olettakaamme hetkeksi, että satakunta maailman suurfinanssimiestä, jotka ovat „punoutuneet yhteen” sadoissa jättiläistuotantolaitoksissa, *lupaa* huomenna kansoille puolustaa sodan jälke-

aseistariisuntaa (oletamme hetkeksi tällaista, voidaksemme tarkkailla poliittisia johtopäätöksiä Kautskyn typerästä teoriasta). Tällöinkin olisi suoranaista proletariaatin pettämistä neuvoa sitä kieltäytymään vallankumouksellisesta toiminnasta, jota ilman kaikki lupaukset, kaikki parhaat tulevaisuuden näköalat ovat pelkkää kangastusta.

Sota ei ole tuonut kapitalistiluokalle ainoastaan jättiläisiä voittoja ja loistavia tulevaisuuden näköaloja uusista ryöstömahdollisuuksista (Turkki, Kiina y.m.), uusista miljarditilauksista ja uusista isompaa korkoa tuottavista lainoista. Enemmänkin. Se on tuonut kapitalistiluokalle vielä suurempia poliittisia etuja hajottamalla ja turmelemalla proletariaattia. Kautsky on apuna tuossa turmelemisessa, siunaa tuon taistelevien proletaarien kansainvälisen *hajaannuksen*, jonka *tarkoituksena on yhtenäisyys* „oman” kansakunnan opportunistien, Südekumien kanssa! Ja löytyy ihmisiä, jotka eivät ymmärrä sitä, että vanhojen puolueiden yhtenäisyystunnus merkitsee kansallisen proletariaatin „yhtenäisyyttä” oman kansallisen porvaristonsa kanssa ja eri kansakuntien proletariaatin *hajottamista*...

VI

Edelliset rivit oli jo kirjoitettu, kun ilmestyi „Neue Zeit” lehden toukokuun 28 päivän numero (№ 9), joka sisälsi Kautskyn loppupäätelmän „socialidemokratian vararikosta” (Cunowia vastaan tähdättyjen väittämiensä 7. §). Kaikki entiset ja yhden uuden socialishovinismia puolustavan sofismin Kautsky on yhdistänyt ja summeerannut seuraavalla tavalla:

„Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa, että sota olisi puhtaasti imperialistinen, että sodan puhjetessa vaihtoehtona olisi ollut: imperialismi tai sosialismi ja että Saksan, Ranskan ja monessa suhteessa myös Englannin socialistiset puolueet ja proletaariset joukot olisivat heittäytyneet ajattelematta, yksinomaan vain parlamentaarikkojen vähäisen ryhmän kehotuksesta imperialismiin syliin, pettäneet socialismin ja saaneet täten aikaan historiassa vertaansa vailla olevan vararikon”.

Uusi sofismi ja uutta työläisten pettämistä: sota nähkääs ei ole „puhtaasti” imperialistinen!

Nykyisen sodan luonnetta ja merkitystä koskevassa kysymyksessä Kautsky horjuu hämmästyttävästi, ja sitä

paitsi tämä puoluejohtaja kiertää aina kaikki Baselin ja Chemnitzin edustajakokouksen täsmälliset ja viralliset lausunnot yhtä varovasti kuin varas sitä paikkaa, missä hän on viimeksi varastanut. Kirjasessa „Kansallinen valtio j.n.e.”, joka on kirjoitettu helmikuussa 1915, Kautsky vakuutti, että sota „loppukädessä on kuitenkin imperialistinen” (s. 64). Nyt esitetään uusi veruke: ei *puhtaasti* imperialistinen — entä minkälainen vielä?

Osoittautuu, että se on lisäksi kansallinen! Kautsky on päätenyt tällaiseen järjestömyyteen seuraavanlaisen „plehanovilaisen” myös-dialektiikan avulla:

„Nykyinen sota ei ole ainoastaan imperialismiin, vaan myös Venäjän vallankumouksen luomus”. Hän, Kautsky, aavisti jo vuonna 1904, että Venäjän vallankumous herättää uudessa muodossa henkiin panslavismin, että „demokraattinen Venäjä tulee kiertämättä kiihottamaan voimakkaasti Itävallan ja Turkin slaavilaisten pyrkimyksiä kansallisen riippumattomuuden saavuttamiseksi... Tällöin myös Puolan kysymys käy tärkeväksi... Itävalta on tällöin luhistuva, sillä tsarismiin romahdettua hajoaa se rautavanne, joka nykyään yhdistää toisistaan erilleen pyrkiviä aineksia” (viimeksi mainitun sitaatin, joka on hänen artikkelistaan vuodelta 1904, Kautsky esittää nyt itse)... „Venäjän vallankumous... antoi uuden voimakkaan sysäyksen Idän kansallisille pyrkimyksille ja lisäsi Euroopan problemeihin Aasian problemit. *Nykyisen* sodan aikana *nuo kaikki problemit* tulevat myrskyisesti esiin ja alkavat kerrassaan ratkaisevasti vaikuttaa *kansanjoukkojen*, siinä luvussa *proletaaristenkin*, mielialaan, kun taas hallitsevien luokkien keskuudessa ovat vallalla imperialistiset tendenssit” (s. 273; kursivointi meidän).

Siinä teille vielä eräs näyte marxilaisuuden prostituoinnista! *Koska* „demokraattinen Venäjä” kiihottaisi Itä-Euroopan kansakuntia pyrkimään vapauteen (mikä on kiistatonta), *niin* nykyinen sota, joka ei vapauta ainoatakaan kansakuntaa, vaan saattaa lopputuloksesta huolimatta monet kansakunnat orjuuteen, ei olekaan „puhtaasti” imperialistista sotaa. *Koska* „tsarismiin romahdus” merkitsisi Itävallan luhistumista sen epädemokraattisen kansallisen järjestelmän vuoksi, *niin* väliaikaisesti voimistunut vastavallankumouksellinen tsarismi, ryöväämällä Itävaltaa ja saattamalla Itävallan kansakunnat *entistä pahempaan* sortoon, on antanut „nykyiselle sodalle” luonteen, joka ei ole puhtaasti imperialistinen, vaan vississä määrin kansallinen. *Koska* „hallitsevat luokat” puijaavat tyhmiä pikkuporvareita ja poljettuja talonpoikia kertomalla satuja

imperialistisen sodan kansallisista päämääristä, *niin* tieteen miehellä, „marxilaisuuden” auktoriteetilla, II Internationalen edustajalla on oikeus totuttaa joukot tähän puijaukseen käyttämällä „formulaa”: hallitsevilla luokilla on imperialistiset tendenssit, mutta „kansalla” ja proletarisilla joukoilla — „kansalliset” pyrkimykset.

Dialektiikka muutetaan mitä katalimmaksi, halpamaisimmaksi sofistiseksi!

Kansallisena elementtinä nykyisessä sodassa on *vain* Serbian sota Itävaltaa vastaan (mikä on mainittu muun muassa puolueemme Bernin neuvottelukokouksen päätöslauselmassa) *. Vain Serbiassa ja serbialaisten keskuudessa on käynnissä monivuotinen ja miljoonaisia „kansanjoukkoja” käsittävä kansallinen vapausliike, jonka „jatkoa” Serbian sota Itävaltaa vastaan on. Jos tämä sota olisi eristettyä, s.o. ei olisi yhteydessä yleiseurooppalaiseen sotaan, Englannin, Venäjän y.m. omanvoitonpyyntöisiin ja ryövärimäisiin tarkoitukseen, niin kaikkien sosialistien *velvollisuutena* olisi silloin toivottava menestystä Serbian *porvaristolle* — tämä on ainoa oikea ja ehdottoman välttämätön johtopäätös nykyisen sodan kansallisesta momentista. Mutta sofisti Kautsky, joka on nyt itävaltalaisten porvarien, klerikaalien ja kenraalien palveluksessa, ei teekään juuri tätä johtopäätöstä!

Edelleen. Tieteellisen evoluutiometodin viimeisenä saavutuksena Marxin dialektiikka kieltää nimenomaan tarkastelemasta kohdetta eristetyksi, s.o. yksipuolisesti ja muodottomaksi vääristeltyä. Serbian ja Itävallan sodan kansallisella momentilla ei ole eikä voikaan olla *mitään* vakavampaa merkitystä yleiseurooppalaisessa sodassa. Jos Saksa voittaa, niin se kuristaa Belgian, lisäksi osan Puolasta, ehkäpä osan Ranskaakin y.m. Jos Venäjä voittaa, niin se kuristaa Galitsian, lisäksi osan Puolasta, Armenian j.n.e. Jos tulee „tasapeli”, niin kansallissorto jää entisenlaiseksi. Serbialle, t.s. nykyisen sodan osanottajien jollekin sadasosalle, sota on porvarillisen vapausliikkeen „politiikan jatkamista”. ^{99/100}lle sota on imperialistisen, s.o. raihaantuneen porvariston, politiikan jatkamista, porvariston, joka pystyy raiskaamaan, mutta ei vapauttamaan kansakuntia.

* Ks. tätä osaa, s. 146. *Toim.*

„Vapauttaessaan” Serbiaa kolmisopimus *myy* Serbian vapauden edut italialaiselle imperialismille korvaukseksi avusta Itävallan ryöstämisessä.

Kaikki tuo on yleisesti tunnettua, ja kaiken tuon Kautsky on häpeämättömästi vääristänyt opportunistien puolustukseksi. Luonnossa enempää kuin yhteiskunnassakaan *ei ole* eikä voikaan olla „puhtaita” ilmiöitä — näin opettaa nimenomaan Marxin dialektiikka, joka osoittaa meille, että itse puhtauskäsite on eräänlaista ahtautta, yksipuolisuutta inhimillisessä tietoamisessa, joka ei ulotu käsittämään loppuun saakka kohteen koko monimutkaisuutta. Maailmassa ei ole eikä voikaan olla „puhdasta” kapitalismia, vaan on siinä aina *sekoituksina* milloin feodalismia, milloin pikkuporvarillisuutta tai vielä jotain muuta. Siksipä sen mieleenjohtaminen, ettei sota ole „puhtaasti” imperialistinen, kun kysymys on imperialistien harjoittamasta räikeästä „kansanjoukkojen” pettämisestä, imperialistien, jotka tietien taiten verhoavat aito ryövärinäisiä pyyteitään „kansallisella” sanahelinällä, — merkitsee samaa kuin olla äärettömän tyhmä pedantti tai vehkeilijä ja huijari. Koko asian ydin on juuri siinä, että Kautsky *auttaa* imperialisteja kansan pettämisessä puhuessaan, että „kansanjoukkojen, siinä luvussa proletaaristenkin, suhteen ratkaiseva merkitys on ollut” kansallisilla problemeilla, *mutta* hallitsevien luokkien suhteen — „imperialistisilla tendensseillä” (s. 273), ja „vahvistaessaan” sen kvasi-dialektisella viittauksella „loputtoman monipuoliseen todellisuuteen” (s. 274). Todellisuus on epäilemättä loputtoman monipuolinen, se on pyhä totuus! Mutta epäilemätöntä on myös se, että tässä loputtomassa monipuolisuudessa on kaksi tärkeintä perusvirtausta: sodan objektiivisena sisältönä on imperialismiin „politiikan jatkaminen”, t.s. „suurvaltain” raihaantuneen porvariston (ja niiden hallitusten) harjoittama vieraiden kansojen ryövääminen, kun taas „subjektiivisena” vallitsevana ideologiana ovat „kansalliset” fraasit, joita levitetään joukkojen pimentämiseksi.

Olemme jo tarkastelleet Kautskyn vanhaa sofismia, jonka hän toistaa yhä uudelleen, että muka „vasemmistolaiset” esittivät asian siten, kuin vaihtoehtona olisi „sodan puhjetessa” ollut: joko imperialismi tai sosialismi. Se on säädytöntä kieroilua, sillä Kautsky tietää mainiosti, että

vasemmistolaiset asettivat *toisenlaisen* vaihtoehdon: joko puolueen yhtyminen imperialistiseen ryöväykseen ja petokseen tai vallankumouksellisten toimintojen propagointi ja valmistelu. Kautsky tietää myös, että *vain* sensuuri on hänen turvanaan estämässä „vasemmistolaisia” paljastamasta Saksassa sitä turhaa lorua, jota hän Südekumien nöyränä käskyläisenä levittää.

Mitä tulee „proletaaristen joukkojen” ja „parlamentaarikkojen mitättömän pienen ryhmän” välisiin suhteisiin, niin siinä kysymyksessä Kautsky esittää erään kuluneimmista vastaväitteistä:

„Jätämme syrjään saksalaiset, ollaksemme puolustamatta itseämme; mutta tahtoneekohan kukaan väittää vakavissaan, että sellaiset henkilöt kuin Vaillant ja Guesde, Hyndman ja Plehanov olisivat yhdessä päivässä muuttuneet imperialisteiksi ja pettäneet sosialismin? Jätämme syrjään parlamentaarikot ja „instanssit”... (Kautsky vihjaa ilmeisesti Rosa Luxemburgin ja Fr. Mehringin „Internationale” aikakauslehteen, jossa instanssien, s.o. Saksan sosialidemokraattisen puolueen virallisten huippukerrostien, sen Keskuskomitean — „vorstandin”, sen parlamenttiryhmän j.n.e., politiikkaan suhtaudutaan täydellä syyllä halveksuen) — ...„mutta kuka uskaltaa väittää, että parlamentaarikkojen mitättömän pienen ryhmän käsky on yksistään riittävä siihen, että 4 miljoonaa Saksan tietoisista proletaaria tekisi 24 tunnin sisällä täyskäännöksen oikealle, suoraan entisiä päämääriään vastaan? Jos tämä olisi totta, niin se tietenkin todistaisi hirveää vararikkoa, mutta ei ainoastaan puolueemme, vaan *joukkojenkin* (kursivointi Kautskyn) vararikkoa. Jos joukot olisivat noin selkärangaton lammaslaua, niin silloin voisimme antaa itsemme haudattavaksi” (s. 274).

Poliittisesti ja tieteellisesti arvovaltaisain Karl Kautsky on jo haudannut itsensä käytöksellään ja sääliittävien verukkeiden valikoinnilla. Se, joka ei ymmärrä tai ei edes tajua tätä, on sosialismin suhteen toivoton, ja juuri siksi Mehring, Rosa Luxemburg ja heidän kannattajansa ovat ottaneet ainoan oikean äänensävyyn „Internationalessa”, kohdellessaan Kautskya ja kumpp. mitä halpamaisimpina henkilöinä.

Ajatelkaapa vain: sotaan suhtautumisesta *on saattanut* lausua mielipiteensä jossain määrin vapaasti (t.s. joutumatta ilman muuta kiinnikaapatuksi ja kasarmiin viedyksi, olematta välittömän ammutuksijoutumisuhkan alaisena) *vain* „parlamentaarikkojen mitättömän pieni ryhmä” (he ovat äänestäneet vapaasti, lainmukaisesti, heillä on ollut täysi mahdollisuus äänestää vastaan — siitä ei edes Venä-

jälläkään ole lyöty, ei tuhottu eikä edes vangittu), virkamiesten, sanomalehtimiesten j.n.e. pieni ryhmä. Nyt Kautsky sälyttää jalosti *joukkojen* kontolle tuon yhteiskunta-*kerroksen* petturuuden ja selkärangattomuuden, kerroksen, jonka *yhteydestä* opportunismmin taktiikkaan ja ideologiaan samainen Kautsky on kirjoittanut kymmeniä kertoja useiden vuosien aikana! Yleensä tieteellisen tutkimustyön ja eritoten marxilaisen dialektiikan ensimmäinen ja tärkein sääntö vaatii kirjailijaa tarkastelemaan, missä *yhteydessä* on sosialismissa esiintyvien *suuntien* — sen suunnan, joka puhuu ja huutaa petturuudesta, soittaa sen johdosta hätäkelloa ja suunnan, joka ei huomaa petturuutta, — nykyinen taistelu siihen taisteluun, jota käytiin tätä ennen *kokonaisia vuosikymmeniä*. Kautsky ei hiiskahdakaan tästä eikä halua edes asettaa kysymystä suunnista ja *virtauksista*. Tähän saakka oli olemassa virtauksia, nyt niitä ei enää ole! Nyt on vain „auktoriteettien” kuuluisia nimiä, joita lakeijasielut aina käyttävätkin valttinaan. Varsinkin on mukavaa vedota tällöin toinen toiseensa ja ystävällisesti peittää omat „synnit” noudattamalla sääntöä: käsi kättä pesee. No mitä opportunismia se on, huudahti L. Martov selostus-tilaisuudessa Bernissä (ks. „Sotsial-Demokratin” 36. numeroa), kun... kysymyksessä ovat Guesde, Plehanov ja Kautsky! On oltava varovaisempia syyttäessämme opportunismista sellaisia henkilöitä kuin Guesde, kirjoitti Axelrod („Golos”, № 86 ja 87). En rupea puolustamaan itseäni, kertaa Kautsky Berliinissä, mutta... Vaillant ja Guesde, Hyndman ja Plehanov! Kehuupi käkö kukkoa siksi, että kukko kehuu käköä.

Hartaassa palvelusinnossaan Kautsky on mennyt kirjoituksissaan niin pitkälle, että on suudellut jopa Hyndmaninkin kättä, kuvailen häntä siten kuin tämä olisi siirtynyt imperialismin puolelle vasta päivä sitten. Mutta samaisessa „Neue Zeit” lehdessä ja maailman kymmenissä sosialidemokraattisissa sanomalehdissä Hyndmanin imperialismissa on kirjoitettu jo *vuosikausia!* Jos Kautsky olisi kunolla tutkiskellut mainitsemiensa *henkilöiden* poliittista elämäkertaa, niin hänen pitäisi muistaa, eikö tuossa elämäkerrassa ole ollut sellaisia piirteitä ja tapahtumia, jotka ovat valmistelleet imperialismiin siirtymistä vuosikymmenen kuluessa eikä „päivässä”, eikö Vaillant ole ollut

jauresilaisten ja Plehanov menshevikkien ja likvidaattorien vankina? eikö Guesde'in *suunta* kuollut kaikkien nähden Guesde'in esikuvallisen elottomassa ja lahjattomassa aika-kauslehdessä „Sosialismi”¹⁰¹, joka ei kyennyt ottamaan yhdessäkään tärkeässä kysymyksessä itsenäistä kantaa? eikö Kautsky osoittanut (lisäämme niitä varten, jotka asettavat hänetkin — täysin oikeutetusti — Hyndmanin ja Plehanovin rinnalle) selkärangattomuutta millerandilaisuutta koskevassa kysymyksessä, bernsteiniläisyyttä vastaan käydyn taistelun alussa j.n.e.?

Mutta mainittujen johtajien elämäkertojen tieteelliseen tutkimiseen kohdistuvasta mielenkiinnosta emme näe häivääkään. Ei edes yritetä tarkastella, puolustavatko nuo johtajat nyt itseään *omilla* todisteillaan vaiko kertaamalla opportunistien ja porvariston todisteita? Ovatko näiden johtajien teot saaneet vakavan poliittisen merkityksen heidän erikoisen vaikutusvaltansa johdosta vaiko sen johdosta, että he ovat yhtyneet vieraaseen, todella „vaikutusvaltaiseen” ja sotilasjärjestön tukemaan virtaukseen, nimittäin porvarilliseen virtaukseen? Kautsky ei ole edes ryhtynyt tutkimaan kysymystä; hänen huolenaan on vain se, että saisi heitetyn sumua joukkojen silmille, huumatuksi ne auktoriteettisten nimien helinällä, estetyksi ne asettamasta kiistanalaista kysymystä selvästi ja selvittämässä sitä kaikinpuolisesti*.

...,4-miljoonainen joukko on parlamentaarikkojen mitätömän pienen ryhmän käskystä tehnyt täyskäännöksen oikealle”...

Jokainen sana on tässä vilppiä. Saksan puoluejärjestössä ei ollut neljää, vaan yksi miljoona, jota paitsi yhtenäistä tahtoa tässä joukkojärjestössä (kuten muissakin järjestöissä) edusti *vain* sen yhtenäinen poliittinen keskus,

* Kautskyn vetoaminen Vaillant'iin ja Guesde'ihin, Hyndmaniin ja Plehanoviin on kuvaavaa vielä eräässä suhteessa. Aviomieliset imperialistit, kuten Lensch ja Haenisch (opportunisteista puhumattakaan), vetoavat nimenomaan Hyndmaniin ja Plehanoviin puolustaessaan *omaa* politiikkaansa. Ja heillä on oikeus vedota näihin, he puhuvat *totta* siinä suhteessa, että se todellakin on yhtä ja samaa politiikkaa. Kautsky sen sijaan puhuu halveksuen Lenschista ja Haenischista, noista radikaaleista, jotka ovat kääntyneet imperialismiin. Kautsky kiittää jumalaa siitä, ettei hän ole noiden publikaanien kaltainen, ettei hän ole samaa mieltä heidän kanssaan ja että hän on jäänyt vallankumoukselliseksi — niin että leikki pois! Mutta *itse asiassa* Kautskyn kanta on samanlainen. Tekopyhä shovinisti Kautsky on mairittelevine fraaseineen paljoa inhottavampi kuin tyhmänpuoleiset shovinistit David ja Heine, Lensch ja Haenisch.

„mitättömän pieni ryhmä”, joka petti sosialismin. Tuon pienen ryhmän mielipidettä tiedusteltiin, sitä kehoitettiin äänestämään, sillä oli mahdollisuus äänestää, kirjoittaa artikkeleita j.n.e. Joukkojen mielipidettä ei tiedusteltu. Joukkoja ei ainoastaan estetty äänestämästä, ne hajotettiin ja niitä jahdattiin, eikä suinkaan parlamentaarikkojen mitättömän pienen ryhmän „käskystä”, vaan sotilasviranomaisen käskystä. Sotilasjärjestö oli olemassa, *siinä* ei johtajien taholta ollut petturuutta, se mobilisoi „joukon” yksitellen asettaen uhkavaatimuksen: mene sotaväkeen (johtajiesi neuvon mukaan) tai sinut ammutaan. Joukko ei voinut toimia järjestyneesti, sillä sen aikaisemmin luotu järjestö, jonka olennoitumana oli Legienien, Kautskyjen ja Scheidemannien „pikku ryhmä”, petti joukon, ja *uuden* järjestön luomiseen tarvitaan aikaa, tarvitaan päättävyyttä pyyhkäistä pois vanha, mädännyt ja aikansa elänyt järjestö.

Kautsky yrittää lyödä vastustajansa, vasemmistolaiset, merkitemällä heidän tililleen järjettömyyden: vasemmistolaiset muka asettavat kysymyksen siten, että „vastauksena” sotaan „joukkojen” piti tehdä „24 tunnin sisällä” vallankumous, pystyttää „socialismi” imperialismia vastaan, muussa tapauksessa „joukot” osoittavat „selkärangattomuutta ja petturuutta”. Tuohan on silkkaa lorua, jolla typeerien porvarillisten ja poliisikirjasten kyhääjät ovat tähän saakka „lyöneet” vallankumouksellisia ja jolla nykyään koreilee Kautsky. Kautskyn vasemmistolaisvastustajat tietävät mainiosti, että vallankumousta ei voida „tehdä”, että vallankumoukset *syntyvät* objektiivisesti (puolueiden ja luokkien tahdosta riippumatta) kypsysteistä kriiseistä ja historian murroksista, että ilman järjestöä joukoilta puuttuu yhtenäistä tahtoa, että taistelu keskittyneiden valtioiden voimakasta terroristista sotilasjärjestöä vastaan on vaikea ja pitkäallinen juttu. Joukot *eivät voineet* tehdä mitään, kun johtajat pettivät kriittisenä hetkenä; mutta näiden johtajien „pikku ryhmät” olisivat *kyllä voineet* ja niiden olisi pitänyt äänestää sotamäärärahoja vastaan, esiintyä „kansalaisrauhaa” ja sodan puolustelua vastaan, puoltaa *omien* hallitustensa tappiota, järjestää kansainvälinen koneisto ampumakaivantoveljeilyn propagoimiseksi, toimittaa

illegaalista kirjallisuutta*, jossa propagoidaan vallankumouksellisiin toimintoihin siirtymisen välttämättömyyttä j.n.e.

Kautsky tietää mainiosti, että Saksan „vasemmistolaiset” tarkoittavat nimenomaan tällaisia tai oikeammin sanoen *tämänkaltaisia* toimenpiteitä ja että sotasensuurin oloissa he eivät voi puhua niistä *suoraan* ja avoimesti. Halu puolustaa opportunisteja hinnalla millä hyvänsä johtaa Kautskyn vertaansa vailla olevaan halpamaisuuteen, kun hän piiloutuen sotasensuurin selän taakse merkitsee vasemmistolaisten tilille ilmeisiä tyhmyyksiä varmana siitä, että sensorit pelastavat hänet paljastukselta.

VII

Vakava tieteellinen ja poliittinen kysymys, jota Kautsky on tietoisesti ja kaikenlaisin verukkein karttanut opportunistien suureksi mielihyväksi, on siinä, kuinka II Internationalen huomatuimmat edustajat *saattoivat* pettää sosialismiin?

Meidän ei tietenkään tule asettaa tätä kysymystä määrättyjen auktoriteettien henkilökohtaisten elämäkertojen kannalta. Heidän elämäkertojensa tulevien kirjoittajien on tarkasteltava asiaa myös tältä kannalta, mutta sosialistinen liike ei nykyään ole lainkaan kiinnostunut siitä, vaan sosialishovinistisen *virtauksen* historiallisen syntyperän, ehtojen, merkityksen ja voiman tutkimisesta. 1) Misiä sosialishovinismi ilmaantui? 2) mikä antoi sille voiman? 3) kuinka sitä vastaan on taisteltava? Vain tällainen kysymyksen asettelu on vakavaa, mutta asian muuttaminen „henkilökysymykseksi” merkitsee käytännössä tavallista veruketta, sofistin koukkuu.

Vastataksemme ensimmäiseen kysymykseen on tarkasteltava ensinnäkin, onko sosialishovinismin aatteellis-

* Ohimennen sanoen. Vastaukseksi siihen, että kiellettiin kirjoittamasta luokkavivahasta ja luokkataistelusta, ei ollut lainkaan välttämätöntä lakkauttaa *kaikkia* sosialidemokraattisia sanomalehtiä. Halpamaisuutta ja pelkuruutta oli suostua vaatimukseen olla kirjoittamatta siitä, kuten „Vorwärts” teki. Tehytään sen „Vorwärts” *poliittisesti* kuoli. L. Martov oli oikeassa sanoessaan sen julki. Mutta legaaliset sanomalehdet olisi voitu säilyttää julistamalla, että ne eivät ole puoluelehtiä *eivätkä* sosialidemokraattisia lehtiä, vaan yksinkertaisesti työläisten erään osan teknillisiä tarpeita palvelevia, t.s. *epäpoliittisia sanomalehtiä*. Illegaalinen sosialidemokraattinen kirjallisuus, joka *arvostelee* sotaa, ja legaalinen työväen kirjallisuus *ilman tällaista arvostelua*, kirjallisuus, joka ei puhu valheita, mutta joka vaikenee totuudesta,— miksi se olisi ollut mahdotonta?

poliittinen sisältö *yhteydessä* johonkin aikaisempaan virtaukseen sosialismissa? toiseksi, missä suhteessa, todellisten poliittisten jaotusten kannalta katsoen, nykyinen sosialistien jakaminen sosialishovinismin vastustajiin ja puolustajiin on aikaisempiin, historiallisesti edeltäneisiin jaotuksiin nähden?

Socialishovinismilla me ymmärrämme sitä, kun kannatetaan aatetta isänmaan puolustamisesta nykyisessä imperialistisessa sodassa, puolustellaan sosialistien ja „omien” maiden porvariston sekä hallitusten liittoa tässä sodassa, kieltäydytään „omaa” porvaristoa vastaan tähdätyn proletaris-vallankumouksellisen toiminnan propagoinnista ja tukemisesta j.n.e. On aivan ilmeistä, että sosialishovinismin tärkein aatteellis-poliittinen sisältö käy yhteen opportunistien perusteiden kanssa. Se on *yksi ja sama* virtaus. Opportunismi vuosien 1914—1915 sodan oloissa onkin sosialishovinismia. Tärkeintä opportunistissa on luokkien yhteistoiminnan aate. Sota saattaa päätökseen tuon aatteen yhdistäen samalla sen tavallisiin tekijöihin ja kiihokkeisiin koko joukon poikkeuksellisia, pakottaen erikoisin uhkauksin ja väkivalloin hajanaisen pieneläjäjoukon yhteistoimintaan porvariston kanssa: se seikka luonnollisesti laajentaa opportunistien kannattajien piiriä ja selittää täydellisesti monien eilisten radikaalien siirtymisen tuohon leiriin.

Opportunismi on laajojen joukkojen perusetujen uhramista työläisten mitättömän vähemmistön väliaikaisten etujen vuoksi eli toisin sanoen työläisten erään osan liittoutumista porvariston kanssa proletariaatin joukkoja vastaan. Sota tekee tämän liiton erittäin näkyväksi ja pakottavaksi. Opportunistien ovat synnyttäneet ja kehittäneet vuosikymmenien kuluessa kapitalismin sellaisen kehityskauden erikoisuudet, jolloin etuoikeutetun työläiskerroksen verrattain rauhallinen ja kulttuurillinen elämä „porvarisoi” työläisiä, antoi heille muruja oman, kansallisen pääoman voitoista, eristi heidät häviötilaan saatettujen köyhälistöjoukkojen kurjuudesta, kärsimyksistä ja vallankumouksellisista mielialoista. Imperialistinen sota on tällaisen asiaintilan suoranaista jatkamista ja äärimmillen saattamista, sillä se on sotaa suurvaltaisten kansakuntien *etuoikeuksista*, siirtomaiden uudelleenjaosta niiden kesken ja toisten kansakuntien alistamisesta niiden herruuteen. On

puolustettava ja lujitettava etuoikeutettua asemaansa työväenluokan „korkeimpana” poroporvarillisena tai aristokraattisena (ja byrokraattisena) „kerroksena” — siinä pikkuporvarillis-opportunististen toiveiden ja vastaavan taktiikan luonnollinen jatko sodan aikana, siinä meidän päiviemme sosiali-imperialismin taloudellinen perusta *. Ja tietenkin tottuimuksen voima, verrattain „rauhallisen” evoluution rutini, kansalliset ennakkoluulot, äkkimurrosten pelko ja epäuskoinen suhtautuminen niihin — kaikki nuo seikat ovat olleet lisänä voimistamassa niin opportunistia kuin myös tekopyhää ja pelkurimaista mukautumista siihen, joka on muka vain väliaikaista, muka vain erikoissyistä ja -seikoista johtunutta. Sota on muuttanut vuosikymmenien kuluessa kehitettyä opportunistia, kohottanut sen korkeammalle asteelle, lisännyt sen vivahteiden määrää ja moninaisuutta, kartuttanut sen kannattajien rivejä, rikastuttanut heidän todisteitansa uusilla lukuisilla sofismeilla ja yhdistänyt, niin sanoakseni, opportunistin valtaväylään monia uusia virtoja ja puroja, mutta valtaväylä ei ole kadonnut. Päinvastoin.

---

* Muutamia esimerkkejä siitä, kuinka suuressa arvossa imperialistit ja porvaristo pitävät „suurvaltaisten” ja kansallisten etuoikeuksien merkitystä työläisten hajottamisessa ja kääntämisessä pois sosialismista. Englantilainen imperialisti Lucas teoksessa „Suuri Rooma ja Suuri Britannia” (Oxford, 1912) tunnustaa punaivoimien epäoikeutetun aseman nykyisessä Britannian valtakunnassa (ss. 96—97) ja huomauttaa: „meidän Valtakunnassamme valkoihoiset työläiset, tehdessään työtä rinnan punaivoimien kanssa, eivät työskentele kuten toverit, vaan valkoihoisen työläinen on pikemminkin punaivoimien päällysmies” (98). — Sosialidemokraattien vastaisen valtakunnallisen liiton entinen sihteeri Erwin Belger ylistää kirjassaan „Sosialidemokratia sodan jälkeen” (1915) sosialidemokraattien käytöstä sanoen, että sosialidemokraattien on tullut „aito työväenpuolueeksi” (43), „kansalliseksi”, „Saksan työväenpuolueeksi” (45), ilman „internationalisia, utooppisia” ja „vallankumouksellisia” aatteita (44). — Saksalainen imperialisti Sartorius von Waltershausen moittii pääoman ulkomaasijoituksia käsittelevässä teoksessaan (1907) saksalaisia sosialidemokraatteja „kansallisen yhteishyvän” (438) — jona on siirtomaiden valtaus — huomioimatta jättämisestä ja kehuu englantilaisia työläisiä heidän „realismistaan”, esimerkiksi siitä, että he taistelevat immigraatiota vastaan. — Maailmanpolitiikan perusteita koskevassa kirjassaan saksalainen diplomaatti Ruedorffer alleiviivaa yleisesti tunnetun tosiseikan, että pääoman internationalisointi ei lainkaan poista kansallisten pääomien kärjistyntä väitaitelua, taistelua vaikutuksesta ja „osakemajoriteetista” (161), ja toteaa, että tämä kärjistyntä taistelu vetää mukaansa työläisiä (175). Kirja on päivätty lokakuussa 1913, ja tekijä puhuu täysin selvästi „pääoman eduista” (157) nykyisten sotien aiheuttajina, siitä, että kysymys „kansallistendenssistä” on muodostumassa sosialismin „yttimeksi” (176), että hallitusten on turha pelätä sosialidemokraattien internationalistisia mielenosoituksia (177), jotka todellisuudessa muuttuvat yhä kansallisemmiksi (103, 110, 176). Kansainvälinen sosialismi voittaa, jos se kykenee vapauttamaan työläiset kansallisuusvaikutuksen alaisuudesta, sillä pelkällä väkivallalla ei voida mitään saada aikaan, mutta se kärsii tappion, jos kansallistunto saa yliotteen (173—174).

Sosialishovinismi on niin pitkälle kypsyntä opportunistia, että tämän porvarillisen mätäpäiseen olemassaolo *entiseen tapaan* sosialististen puolueiden sisällä on käynyt mahdottomaksi.

Henkilöt, jotka eivät halua nähdä sosialishovinismin ja opportunistin mitä kiinteintä ja erottamattominta yhteyttä, takertuvat yksityistapauksiin ja „casuksiin” — siitä ja siitä opportunistista on nähkääs tullut internationalisti, siitä ja siitä radikaalista — shovinisti. Mutta tuo on suorastaan lapsellinen todiste, kun on kysymys *virtauksien* kehityksestä. Ensinnäkin, työväenliikkeessä esiintyvän shovinismin ja opportunistin taloudellinen perusta on yksi ja sama: „oman” kansallisen pääoman etuoikeuksista muruja nauttivien proletariaatin ja pikkuporvariston harvalukuisten huippukerrostien liitto proletaarijoukkoja, työtätekevien ja yleensä sorrettujen joukkoja vastaan. Toiseksi, molempien virtausten aatteellis-poliittinen sisältö on aivan sama. Kolmanneksi, yleensä vanha, II Internationalen (1889—1914) kaudelle ominainen sosialistien jakaantuminen opportunistiseen ja vallankumoukselliseen virtaukseen *vastaa* uutta jakaantumista shovinisteihin ja internationalisteihin.

Jotta voitaisiin vakuuttua tuon viimeksi mainitun väitteen paikkansapitävyydestä, on muistettava sääntö, että yhteiskuntatieteessä (samoin kuin yleensä tieteessä) kysymys on *joukkoluontoisista* ilmiöistä eikä erillisistä tapauksista. Ottakaa 10 Euroopan maata: Saksa, Englanti, Venäjä, Italia, Hollanti, Ruotsi, Bulgaria, Sveitsi, Ranska ja Belgia. Kahdeksassa ensin mainitussa maassa sosialistien uusi jakaantuminen (internationalismin mukainen) vastaa vanhaa (opportunistin mukaista): Saksassa opportunistin linnakkeesta, aikakauslehdestä „Sosialistinen Kuu-kausijulkaisu” („Sozialistische Monatshefte”), on tullut shovinismin linnake. Internationalismin aatteita kannattavat äärimmäiset vasemmistolaiset. Englannissa Britannian sosialistisessa puolueessa on noin $\frac{3}{7}$ internationalisteja (66 ääntä internationalistisen päätöslauselman puolesta 84:ä vastaan, viimeisten laskujen mukaan), mutta opportunistien *liittoutumassa* (Työväenpuolue + Fabianilaiset + Riippumaton työväenpuolue) internationalisteja on *vähemmän* kuin

1/7*. Venäjällä opportunistien perusryhmä, likvidaattorien „Nasha Zarja”, on muodostunut shovinistien perusryhmäksi. Plehanov ja Aleksinski meluavat eniten, mutta me tiedämme vaikkapa vain viisivuotiskauden 1910—1914 kokemuksen perusteella, että he eivät pysty harjoittamaan järjestelmällistä propagandaa joukkojen keskuudessa Venäjällä. Internationalistien perusryhmänä Venäjällä on „pravdismi” ja Venäjän sosialidemokraattinen työväenryhmä, edustaen eturivin työläisiä, jotka tammikuussa 1912 uudelleenloivat puolueen.

Italiassa aito opportunistisesta Bissolatin ja kumpp. puolueesta on tullut shovinistinen puolue. Internationalismia edustaa *työväenpuolue*. Työläisjoukot kannattavat tätä puoluetta; opportunistit, parlamentaarikit ja pikkuporvarit ovat shovinismin kannalla. Italiassa oli mahdollisuus vapaaseen valintaan useiden kuukausien kuluessa, eikä valintaa tehty sattumanvaraisesti, vaan proletaarijoukkojen ja pikkuporvaristokerrosten luokka-aseman erilaisuutta vastaavasti.

Hollannissa Troelstran opportunistinen puolue on yleensä sovinnossa shovinismin kanssa (ei pidä antaa pettää itseään sillä, että Hollannissa pikkuporvarit, kuten suurporvaritkin, vihaavat etenkin Saksaa, joka muita pikemmin saattaa „nielaista” heidät). Johdonmukaisia, vilpittömiä, tulisieluisia, vakaumuksellisia internationalisteja antoi Gorterin ja Pannekoekin johtama marxilainen puolue. Ruotsissa opportunistijohtaja Branting on kuohuksissaan siitä, että Saksan sosialisteja syytetään petturuudesta, ja vasemmistolaisten johtaja Höglund ilmoittaa, että hänen kannattajiensa joukossa on henkilöitä, jotka ovat juuri sitä mieltä (ks. „Sotsial-Demokratien” 36. numeroa). Bulgariassa opportunistin vastustajat „tesnjakit” syyttävät kirjallisesti äänenkannattajassaan („Novoje Vremjassa”¹⁰²) Saksan sosialidemokraatteja „pahanteosta”. Sveitsissä opportunisti Greulichin kannattajat ovat taipuvaisia

---

* Tavallisesti verrataan *yhtä* „Riippumatonta työväenpuoluetta” „Britannian sosialistiseen puolueeseen”. Se on väärin. On otettava huomioon asian ydin eikä organisatorisia muotoja. Ottakaa päivälehdet: niitä oli *kaksi* — toinen („Daily Herald” („Päivän Sanomat”. *Toim.*)) Britannian sosialistisella puolueella ja toinen („Daily Citizen” („Päivän Kansalainen”. *Toim.*)) opportunistien liitolla. Päivälehdet ilmaisevat tosiasiallisen propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotyön.

puolustamaan Saksan sosialidemokraatteja (ks. heidän äänenkannattajaansa zürichiläistä „Kansan Oikeutta”), ja paljoa radikaalisemman R. Grimmin kannattajat ovat muodostaneet berniläisestä sanomalehdestä („Bernier Tagwacht” *) saksalaisten vasemmistolaisten äänenkannattajan. Poikkeuksen muodostavat vain kaksi maata kymmenestä, Ranska ja Belgia, ja sielläkään emme oikeastaan huomaa internationalistien puuttumista, vaan niiden tavattoman (osittain täysin ymmärrettävistä syistä) heikkouden ja poljetun aseman; älkäämme unohtako, että itse Vaillant on tunnustanut „L’Humanitéssa” ** saavansa lukijoiltaan internationalistisuuntaisia kirjeitä, joista hän ei ole julkaissut *ainoatakaan* kokonaisuudessaan!

Yleensä, jos otetaan virtaukset ja suunnat, ei voida olla tunnustamatta, että nimenomaan eurooppalaisen sosialismin opportunistinen siipi on pettänyt sosialismin ja siirtynyt shovinismiin. Mistä ilmaantui sen voima, sen näennäinen kaikkivoipaisuus virallisissa puolueissa? Kautsky, joka osaa erittäin hyvin asettaa historialliset kysymykset, etenkin kun puheena on muinainen Rooma ja muut sellaiset asiat, jotka eivät ole kovinkaan lähellä elävää elämää, — ei ole nyt, kun kysymys koskee häntä itseään, ymmärtävinnäänkään sitä. Mutta asia on selvääkin selvempi. Valtavan voiman on opportunisteille ja shovinisteille antanut *heidän liittonsa* porvariston, hallitusten ja yleisesikuntain kanssa. Meillä Venäjällä unohdetaan tämä hyvin usein ja suhtaudutaan asiaan siten, että opportunistit ovat *osana* sosialistisissa puolueissa, että näissä puolueissa on aina ollut ja tulee olemaan kaksi äärimmäistä siipeä, että koko kysymys on „äärimmäisyyksien” karttamisessa j.n.e. y.m.s., kuten kaikissa poroporvarillisissa moraalisaarnoissa kirjoitetaan.

Opportunistien muodollinen kuuluminen työväenpuolueisiin ei todellisuudessa lainkaan tee tyhjäksi sitä, että he ovat — objektiivisesti — porvariston poliittisena osastona, sen vaikutuksen levittäjinä ja sen asiamiehinä työväenliikkeessä. Kun herostraattisen kuuluisa opportunisti Südekum esitti havainnollisesti tuon sosiaalisen, luokkakantaisen totuuden, niin monet kunnan ihmiset ällistyivät. Ranskalaiset

---

* — „Bernin Vartio”. *Toim.*

** — „Ihmiskunta”. *Toim.*

sosialistit ja Plehanov alkoivat osoitella Südekumia sormellaan, vaikka Vandervelden, Sembat'n ja Plehanovin tarvitsisi vain vilkaista peiliin, nähdäkseen *nimenomaan Südekumin* hiukan erilaisine kansallisine kasvopiiirteineen. Saksan keskuskomitealaiset („vorstand”), jotka kehuvat Kautskya ja joita Kautsky kehuu, kiirehtivät varovasti, vaatimattomasti ja kohteliaasti julkilausumaan (mainitsematta Südekumin nimeä), että he „ovat eri mieltä” Südekumin linjan kanssa.

Tuo on naurettavaa, sillä itse asiassa Saksan sosialidemokraattisen puolueen käytännöllisessä politiikassa Südekum yksinään osoittautui ratkaisevalla hetkellä satoja Haaseja ja Kautskyja voimakkaammaksi (kuten yksi „Nasha Zarja” on voimakkaampi kaikkia Brysselin liiton virtauksia, jotka pelkäävät välien rikkoutumista sen kanssa).

Miksi? Juuri siksi, että Südekumilla on takanaan suurvallan porvaristo, hallitus ja yleisesikunta. He tukevat Südekumin politiikkaa tuhansin keinoin ja ehkäisevät hänen vastustajiensa politiikkaa kaikin tavoin jopa vankeusrangaistuksin ja ampumisin. Südekumin ääni (samoin kuin Vandervelden, Sembat'n ja Plehanovin ääni) kuuluu porvarilehdistön miljoonien kappaleiden kaiuttamana, mutta hänen vastustajiensa äänen kuuleminen legaalisesta lehdistöstä *on mahdotonta*, sillä maailmassa on olemassa sotasensuuri!

Kaikki myöntävät, ettei opportunisti ole sattuma, ei synty, ei hairahdus eikä erinäisten henkilöiden petturuutta, vaan kokonaisen historiallisen aikakauden sosiaalinen tuote. Mutta eivät kaikki ajattele vakavasti tämän totuuden merkitystä. Opportunisti on legaalisuuden aikaansaannos. Vuosien 1889—1914 kauden työväenpuolueiden oli käytettävä hyväkseen porvarillista legaalisuutta. Kriisin alettua jouduttiin siirtymään illegaaliseen työhön (mutta tuollainen siirtyminen ei ole mahdollista muutoin kuin osoittamalla mitä suurinta tarmoa ja päättäväisyyttä, joihin liittyy koko joukko sotilaallista viekkautta). *Yksi* Südekum on riittävä häiritsemään tuota siirtymistä, sillä hänen puolestaan, jos puhutaan historiallis-filosofisesti, on koko „vanha maailma”, — sillä hän, Südekum, jos puhutaan praktiillispoliittisesti, on aina ilmaissut ja tulee aina ilmaisemaan porvaristolle sen luokkavihollisen kaikki sotasuunnitelmat.

Se on tosiasia, että koko Saksan sosialidemokraattinen puolue (sama koskee myös ranskalaisia *j.n.e.*) tekee *vain* sitä, mikä on mieluista Südekumille tai mitä Südekum voi sietää. Mitään muuta *ei voida* tehdä legaalisesti. Kaikki, mitä Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa tehdään *rehellistä*, todella sosialistista, tehdään sen keskuksia *vastaan*, *karttaen* sen Keskuskomiteaa ja Pää-äänenkannattajaa, tehdään *rikkomalla* organisatorista kuria, tehdään *ryhmäkuntalaisesti* uuden puolueen uusien nimettömien keskuksien nimessä, niinkuin esimerkiksi on nimetön Saksan „vasemmistolaisten” vetoamus, joka on julkaistu „*Berner Tagwacht*” lehdessä kuluvan vuoden toukokuun 31 päivänä¹⁰³. Itse asiassa kasvaa, lujittuu ja järjestyy *uusi* puolue, joka on todellinen työväenpuolue, todella vallankumouksellinen sosialidemokraattinen puolue, eikä vanha, mädännyt kansallisliberaalinen Legienin—Südekumin—Kautskyn—Haasen—Scheidemannin ja kumpp. puolue*.

Niinpä konservatiivisessa „*Preussin Vuosikirjassa*”¹⁰⁴ opportunisti Monitor höläytti tahtomattaan julki varsin syvän historiallisen totuuden sanoessaan, että opportunisteille (*lue: porvaristolle*) olisi vahingollista, jos nykyinen sosialidemokratia *oikeistolaistuisi*, — sillä silloin työläiset jättäisivät sen. Opportunisteille (ja porvaristolle) on tarpeen nimenomaan nykyinen puolue, jossa *yhdistyy* oikeisto- ja vasemmistosipi ja jota virallisesti edustaa Kautsky, joka sujuvilla ja „*aivan-marxilaisilla*” fraaseilla osaa sovittaa kaiken tässä maailmassa. Sanoissa sosialismi ja vallankumouksellisuus — kansaa, joukkoja, työläisiä varten; todellisuudessa — südekumilaisuus, s.o. porvaristoon liittyminen jokaisen vakavan kriisin hetkellä. Sanomme: *jokaisen* kriisin, sillä ei ainoastaan sodan, vaan myös jokaisen

* Erittäin kuvaavaa on se, mitä tapahtui historiallisen äänestyksen edellä elokuun 4 pnä. Virallinen puolue kattoi sen virallisen ulkokultaisuuden verholle: enemmistö päätti ja kaikki äänestivät yhtenä miehenä — *puolesta*. Mutta Ströbel paljasti aikakauslehdessä „*Die Internationale*” ulkokultaisuuden ja kertoi totuuden. Sosialidemokraattisessa parlamenttiryhmissä oli ollut *kaksi* ryhmää, jotka olivat saapuneet paikalle valmiine *uhkavaatimuksineen*, s.o. ryhmäkunnallisine, s.o. hajottavine päätöksineen. Toinen, opportunistien, ryhmä, noin 30 henkeä, oli päättänyt *joka tapauksessa* äänestää *puolesta*; toinen, vasemmistolaisryhmä, noin 15 henkeä, oli päättänyt — vähemmän varmasti — äänestää vastaan. Kun „keskusta” tai „suo”, jolla ei ollut mitään varmaa kantaa, äänesti yhdessä opportunistien kanssa, niin vasemmistolaiset kärsivät musertavan tappion ja... alistuivat! Saksan sosialidemokratian „yhtenäisyys” on kauttaaltaan ulkokultaisuutta, joka verhoaa tosiasiallisesti kiertämätöntä alistumista opportunistien uhkavaatimuksiin.

vakavan poliittisen lakon sattuessa niin „feodaalinen” Saksa kuin myös „vapaaparlamentaarinen” Englanti tai Ranska julistavat *viipymättä* joko sen tai tämän nimisen sotatilan. Kukaan tervein ja täyden ymmärryksen omaava ihminen ei voi epäillä sitä.

Tästä seuraa vastaus edellä asetettuun kysymykseen: kuinka on taisteltava sosialishovinismia vastaan? Sosialishovinismi on opportunistia, joka on sikäli kypsytynyt, sikäli vahvistunut ja tullut julkeaksi pitkän, verrattain „rauhallisen” kapitalismin kauden aikana, käynyt aatteellis-poliittisesti sikäli selväpiirteiseksi ja tullut sikäli läheiseksi porvariston ja hallitusten kanssa, että *on mahdotonta* sietää *moista virtausta* sosialidemokraattisten työväenpuolueiden *sisällä*. Jos voitaneenkin tyytyä ohuihin ja heikkoihin anturoihin silloin, kun joudutaan kävelemään pienen maaseutu-kaupungin siisteillä katukäytävillä, niin vuoristoon mentäessä ei voida tulla toimeen ilman paksuja ja nauloitettuja anturoita. Sosialismi on Euroopassa jättänyt taakseen verrattain rauhallisen ja ahtaisiin kansallisiin puitteisiin rajoitetun vaiheensa. Vuosien 1914—1915 sodan yhteydessä se on siirtynyt vallankumouksellisen toiminnan vaiheeseen, ja täydellinen ero opportunistista, sen karkottaminen työväenpuolueista on käynyt ehdottoman välttämättömäksi.

On selvää, ettei tästä niiden tehtävien määrittelystä, joita asettaa sosialismille sen uusi yleismaailmallisen kehityksen kausi, vielä seuraa välittömästi, millä nopeudella ja missä muodoissa nimenomaan on tapahtuva eri maissa se prosessi, joka erottaa vallankumouksellis-sosialidemokraattiset työväenpuolueet pikkuporvarillis-opportunistisista puolueista. Mutta tästä seuraa, että on käsitettävä selvästi tuon erottumisen kiertämättömyys, ja nimenomaan tältä näkökulmalta suunnattava työväenpuolueiden koko politiikka. Vuosien 1914—1915 sota on niin suuri historian käännekohta, että suhde opportunistiin *ei voi* jäädä entisenlaiseksi. Ei voida tehdä olemattomaksi sitä, mikä on ollut, ei voida pyyhkiä pois työläisten tietoisuudesta, ei porvariston saamasta kokemuksesta eikä aikakautemme poliittisista saavutuksista yleensä sitä tosiseikkaa, että kriisin hetkellä opportunistit ovat osoittautuneet työväenpuolueiden sisällä niiden ainesten ydinosaksi, jotka siirtyivät porvariston

puolelle. Opportunismi — puhuttaessa yleiseurooppalaisessa mitassa — oli sodan edellä niin sanoaksemme nuoruusiässä. Sodan yhteydessä se on lopullisesti miehistynyt eikä sitä voida tehdä jälleen „viattomaksi” ja nuoreksi. On syntynyt parlamentaarikkojen, sanomalehtimiesten, työväenliikkeen virkailijain, etuoikeutettujen toimitsijain ja eräiden proletaariipiirien kokonainen yhteiskuntakerros, joka on kasvettunut yhteen kansallisen porvaristonsa kanssa ja jota tämä porvaristo on osannut pitää arvossa ja „soveltaa”. Historian pyörää ei voida kääntää taaksepäin eikä pysäyttää — voidaan ja onkin kuljettava pelottomana eteenpäin pois työväenluokan legaalista, opportunismien kahlehtimista alkeisjärjestöistä vallankumouksellisiin proletariaatin järjestöihin, jotka osaavat olla rajoittumatta legaalisuuteen ja kykenevät turvaamaan itsensä opportunistiselta petturuudelta, proletariaatin, joka ryhtyy „taisteluun vallasta”, taisteluun porvariston kukistamiseksi.

Tästä näkyy muun muassa se, miten virheellisesti suhtautuvat asiaan ne, jotka sokaisevat oman ja työläisten tajunnan kysymällä, mitä on tehtävä sellaisille II Internationalen huomatuimmille auktoriteeteille kuin Guesde, Plehanov, Kautsky j.n.e. Itse asiassa tässä ei ole mitään kysymistä: elleivät nämä henkilöt käsitä uusia tehtäviä, he joutuvat jäämään syrjään tai olemaan opportunistien vankeina, joina he ovat nykyään. Jos nämä henkilöt vapautuvat „vankeudesta”, niin tuskinpa heidän palaamisensa takaisin vallankumouksellisten leiriin kohtaa poliittisia esteitä. Joka tapauksessa on tolkutonta ottaa sen kysymyksen tilalle, joka koskee virtausten välistä taistelua ja työväenliikkeen kausien vaihdosta, kysymys erillisten henkilöiden merkityksestä.

VIII

Työväenluokan legaaliset joukkojärjestöt ovat II Internationalen kauden sosialististen puolueiden miltei tärkeimpiä tunnusmerkkejä. Ne olivat voimakkaimpia Saksan puolueessa, jossa vuosien 1914—1915 sota sai aikaan mitä jyrkimmän käänteen ja asetti kysymyksen mitä terävimmän. On selvää, että vallankumoukselliseen toimintaan siirtyminen merkitsi legaalisten järjestöjen hajottamista poliisin

toimesta, ja vanha puolue, Legienistä Kautskyyn saakka, uhrasi proletariaatin vallankumoukselliset päämäärät säilyttääkseen nykyiset legaaliset järjestöt. Kiistettäköön se kuinka monta kertaa tahansa, tosiasia ei muutu. Proletariaatin oikeus vallankumoukseen myytiin nykyisen poliisilain sallimien järjestöjen hernerokasta.

Ottakaa Karl Legienin, Saksan sosialidemokraattisten ammattiliittojen johtajan, kirjanen: „Miksi ammattiliittovirkailijain on enemmän osallistuttava sisäiseen puolue-elämään?” (Berliini, 1915). Se on esitelmä, jonka tekijä piti 27 p:nä tammikuuta 1915 ammatillisen liikkeen virkailijain kokouksessa. Legien luki esitelmöidessään ja julkaisi kirjassaan erään mitä mielenkiintoisimman asiakirjan, jota sotasensuuri ei olisi muuten koskaan päästänyt julkisuuteen. Tuo asiakirja — niin sanottu „Aineistoa Niederbarminin” (Berliinin esikaupunkialuetta) „piirikunnan selostajille” — on Saksan vasemmistososialidemokraattien katsantokantojen selitys, niiden vastalause puolueelle. Vallankumoukselliset sosialidemokraatit — sanotaan tuossa asiakirjassa — eivät huomanneet eivätkä voineetkaan huomata ennakolta erästä tekijää, nimittäin:

„Saksan sosialidemokraattisen puolueen ja ammattiliittojen koko organisoidun voiman asettumista sotaa käyvän hallituksen puolelle, koko tämän voiman käyttämistä joukkojen vallankumousenergian tukahduttamistarkoituksiin” (Legienin kirjasen s. 34).

Se on ehdottomasti totta. Totta on myös saman asiakirjan seuraava väittäjä:

„Sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän äänestys elokuun 4 p:nä merkitsi, että toinen katsantokanta, vaikkapa se olisikin juurtunut syvälle joukkoihin, ei olisi voinut raivata itselleen tietä kokeneen puolueen johdolla, vaan ainoastaan asettumalla puolueinstanssien tahtoa vastaan, vain ehdolla, että voitetaan puolueen ja ammattiliittojen vastustus” (sama).

Se on ehdoton totuus.

„Jos sosialidemokraattinen ryhmä olisi 4 p:nä elokuuta täyttänyt velvollisuutensa, niin silloin järjestön julkinen muoto olisi varmaankin tullut tuhotuksi, mutta henki jäänyt, se henki, joka elähdytti puoluetta poikkeuslain aikana ja auttoi sitä voittamaan kaikki vaikeudet” (sama).

Legienin kirjasessa todetaan, että se „johtajien” seura, jonka hän oli kerännyt esitelmäänsä kuulemaan ja joka

kantaa ammattiliittojohtajien ja -virkailijain nimeä, *nauraa hohotti* kuunnellessaan häntä. Heistä tuntui *lystikkäältä* se ajatus, että voidaan ja pitääkin perustaa kriisin hetkellä illegaalisia (samanlaisia kuin poikkeuslain vallitessa) vallankumouksellisia järjestöjä. Ja Legien porvariston uskollisimpana vahtikoirana löi rintaansa ja huudahti:

„Se on ilmeisesti anarkistinen ajatus: tuhota järjestöt, jotta saataisiin joukot ratkaisemaan kysymys. En epäile lainkaan sitä, että se on anarkistinen aate”.

„Oikein!” huusivat kuorossa (sama, s. 37) porvariston palkkarengit, jotka sanovat itseään työväenluokan sosialidemokraattisten järjestöjen johtajiksi.

Opettavainen kuva. Porvarillinen legaalisuus on turmelut ja tylsistänyt ihmiset niin, että he eivät kykene edes *ymmärtämään* sellaista ajatusta, että vallankumouksellisen taistelun johtamiseksi tarvitaan *toisia, illegaalisia* järjestöjä. Ihmiset ovat menneet niin pitkälle, että ovat kuvitelleet legaalisia liittoja, jotka ovat olemassa poliisin luvalla, rajaksi, jota ei voida ylittää, — ikään kuin kriisin kaudella yleensä olisi mahdollista näiden liittojen *säilyttäminen johtavina* liittoina! Siinä teille opportunistin elävä dialektiikka: legaalisten liittojen tavallinen kasvu, tyhmänpuoleisten, mutta tunnollisten poroporvarien tavallinen tottumus rajoittua konttorikirjojen pitoon johtivat siihen, että kriisin hetkellä nuo tunnolliset poroporvarit osoittautuivat pettureiksi, kavaltajiksi ja joukkojen vallankumousenergian *tukahduttajiksi*. Eikä tämä ole sattuma. Vallankumoukselliseen organisaatioon siirtyminen on välttämätöntä, sitä vaatii muuttunut historiallinen tilanne, sitä vaatii proletariaatin vallankumouksellisten toimintojen kausi, — mutta tuo siirtyminen on mahdollista vain *sivuuttamalla* vanhat johtajat, vallankumousenergian tukahduttajat, *sivuuttamalla* vanha puolue, *murskaamalla* se.

Vastavallankumoukselliset pikkuporvarit tietysti ulvoivat: „anarkismia!” — kuten opportunisti Ed. David ulvoi „anarkismista” herjatessaan Karl Liebknechtia. Rehellisinä sosialisteina ovat Saksassa nähtävästi pysyneet vain ne johtajat, joita opportunistit herjaavat anarkismista...

Ottakaamme nykyaikainen sotaväki. Siinä eräs esi-merkki hyvästä organisaatiosta. Ja tämä organisaatio on

hyvä vain siksi, että se on *joustava* ja osaa samalla antaa miljoonille ihmisille *yhtenäisen tahdon*. Tänään nuo miljoonat istuvat kotonaan, maan eri puolilla. Huomenna liiketallanpanokäskey — ja he kerääntyvät määrättyihin paikkoihin. Tänään he makaavat ampumakaivannoissa, makaavat joskus kuukausimääriä. Huomenna he alkavat toisiin ryhmittyneenä rynnäkön. Tänään he tekevät ihmeitä suojautuen kuulilta ja shrapnelleilta. Huomenna he tekevät ihmeitä avotaistelussa. Tänään heidän etujoukkonsa tekevät miinoituksia maan alla, huomenna he siirtyvät kymmeniä kilometrejä lentäjien ohjauksella maan päällä. Tuo se on juuri sitä organisaatiota, kun miljoonat ihmiset muuttavat saman päämäärän nimessä, yhtenäisen tahdon elähdyttäminä kanssakäymisensä ja toimintansa muotoa, muuttavat toimintapaikkaa ja -menetelmiä, vaihtavat välineet ja aseet toisiin muuttuneiden olosuhteiden ja taistelun vaatimusten mukaisesti.

Sama koskee myös työväenluokan taistelua porvaristoa vastaan. Tänään, kun vallankumouksellista tilannetta ei ole olemassa, kun ei ole ehtoja joukkojen kuohunnalle ja niiden aktiivisuuden kohoamiselle, tänään sinun käteesi annetaan vaalilista — ota se ja osaa järjestäytyä sitä varten, että voisit lyödä sillä vihollisiasi, eikä sitä varten, että saattaisit parlamenttiin edullisille paikoille henkilöitä, jotka tarrautuvat edustajanpaikkaan vankilan pelossa. Huomenna sinulta otetaan pois vaalilista ja annetaan kivääri sekä mainio, konetekniikan viimeisten saavutusten mukaan rakennettu pikatykki, — ota nuo kuoleman ja hävityksen aseet, älä kuuntele tunteileviä ruikuttajia, jotka pelkäävät sotaa; maailmassa on vielä liian paljon jäljellä sellaista, mikä on hävitettävä tulella ja raudalla, jotta työväenluokka voisi vapautua, ja kun joukkojen suuttumus ja epätoivo kasvaa, kun on olemassa vallankumouksellinen tilanne, niin ole valmis perustamaan uusia järjestöjä ja *käyttämään* noita varsin hyödyllisiä kuoleman ja hävityksen aseita *omaa* hallitustasi ja *omaa* porvaristoasi vastaan.

On sanomattakin selvää, ettei se ole helppoa. Se vaatii kovaa valmistelutyötä. Se vaatii raskaita uhreja. Se on *uusi* organisaatio- ja taistelumuoto, joka niin ikään on *opittava* eikä oppi luonnistu ilman virheitä ja tappioita. Tämä luokkataistelun muoto on samassa suhteessa vaalei-

hin osallistumiseen kuin rynnäkkö manöövereihin, marsseihin tai ampumakaivannoissa makaamiseen. Tämä taistelumuoto tulee historiassa kysymykseen *kovin harvoin*, — mutta sen sijaan sen merkitys ja tulokset ulottuvat vuosikymmeniin. Ne *päivät*, jolloin taistelussa voidaan ja tulee ottaa käytäntöön *tällaiset* taistelumuodot, ovat toisten historiallisten aikakausien *20-vuotiskausien* veroisia.

...Verratkaa K. Kautskya K. Legieniin:

„Niin kauan kuin puolue oli vähälukuinen”, kirjoittaa hän, „jokainen sotaa vastaan lähdetty protesti vaikutti propagandan kannalta kuin uroteko... venäläisten ja serbialaisten toverien käytös on saanut osakseen viime aikoina yleistä tunnustusta. Mitä voimakkaammaksi puolue käy, sitä enemmän sen päätösten motiiveissa punoutuvat yhteen propaganda-ajatukset ja käytännöllisten seurauksien huomioonottaminen, sitä vaikeampaa on antaa tasapuolinen tunnustus kummankin lajin motiiveille, samalla kun ei voida halveksua toisia enempää kuin toisiakaan. Sen tähden, mitä voimakkaammiksi me tulemme, sitä helpommin syntyy keskuudessamme erimielisyyksiä jokaisessa uudessa, vaikeassa tilanteessa” („Internationalisuus ja sota”, s. 30).

Nämä Kautskyn ajatukset erottaa Legienin ajatuksista vain tekopyhyys ja pelkuruus. Kautsky itse asiassa kannattaa ja puolustaa Legienin halpamaista luopumista vallankumouksellisesta toiminnasta, mutta tekee sen salavihkaa, sanomatta mitään selvästi julki, rajoittuen vihjauksiin ja tyytyen kumartelemaan sekä Legienille että venäläisten vallankumoukselliselle käyttäytymiselle. Me venäläiset olemme tottuneet tapaamaan tällaista vallankumouksellisiin suhtautumista vain liberaalien taholta: liberaalit ovat aina olleet valmiita tunnustamaan vallankumouksellisten „miehuullisuuden”, luopumatta silti missään nimessä aito-opportunistisesta taktiikastaan. Vallankumoukselliset, joilla on itsekunnioitusta, eivät ota vastaan Kautskylta „tunnustuksen ilmausta”, vaan torjuvat suuttumuksella moisen kysymyksenasettelun. Ellei vallankumouksellista tilannetta ole ollut, ellei vallankumouksellisten toimintojen propagointi ole ollut välttämätöntä, niin silloin venäläisten ja serbialaisten käyttäytyminen on ollut *virheellistä*, silloin heidän taktiikkansa on ollut väärää. Sellaisilla ritareilla kuin Legienillä ja Kautskylla pitäisi olla edes miehuutta puolustaa mielipidettään, sanokoot he sen suoraan.

Jos kerran venäläisten ja serbialaisten sosialistien taktikka ansaitsee „tunnustusta”, niin siinä tapauksessa

„voimakkaiden” puolueiden, Saksan ja Ranskan y.m. puolueiden, *päinvastaisen* taktiikan puoltaminen on sallimattonta, rikollista. Sanomalla tarkoituksellisen epäselvästi: „käytännölliset seuraukset”, Kautsky on *hämännyt* sen yksinkertaisen totuuden, että suuret ja voimakkaat puolueet *pelästyivät* sitä, että hallitus lakkauttaa heidän järjestönsä, anastaa heidän kassansa ja vangitsee heidän johtajansa. Se merkitsee, että Kautsky puolustaa sosialismin kavaltamista esittämällä ajatuksen vallankumouksellisen taktiikan ikävistä „käytännöllisistä seurauksista”. Eikö tämä ole marxilaisuuden prostituioimista?

„Meidät olisi vangittu”, kerrotaan erään niistä sosialidemokraattisista edustajista, jotka äänestivät elokuun 4 p:nä sotamäärärahojen puolesta, lausuneen työläisten kokouksessa Berliinissä. Mutta työläiset huusivat hänelle vastaukseksi: „entä mitäs pahaa siinä olisi ollut?”

Kun ei ole muuta *signaalia*, jolla voitaisiin välittää niin Saksan kuin Ranskankin työläisjoukkoihin vallankumouksellista mielialaa ja sitä ajatusta, että on välttämättä valmistauduttava vallankumouksellisiin toimintoihin, niin rohkean puheen vuoksi tapahtunut edustajan vangitseminen olisi ollut hyödyksi kuten kutsu, joka kehottaa eri maiden proletaareja *yhtymään* vallankumoukselliseen toimintaan. Tällainen yhtyminen *ei ole helppoa*: sitä välttämättömämpää oli, että juuri edustajat, jotka ovat ylhäällä ja näkevät koko politiikan, *olisivat ottaneet aloitteen omiin käsiinsä*.

Vapaimmankin porvarillisen maan hallitus tulee aina uhkaamaan legaalisten järjestöjen lakkauttamisella, kassojen anastamisella, johtajien vangitsemisella ja muilla sen kaltaisilla „käytännöllisillä seurauksilla”, eikä ainoastaan sodan aikana, vaan välttämättä myös aina poliittisen tilanteen kärjistyessä, joukkojen joistakin vallankumouksellisista toiminnoista puhumattakaan. Mitä sitten on tehtävä? Pitäisikö tämän perusteella puolustaa opportunisteja, kuten Kautsky tekee? Mutta se on samaa kuin siunata sosialidemokraattisten puolueiden muuttuminen kansalliliberaalisiksi työväenpuolueiksi.

Ainoa sosialistille mahdollinen johtopäätös on: „eurooppalaisten” puolueiden puhdas legaalisuus, vain legaalisuus on aikansa elänyttä ja esi-imperialistisen kauden kapitalis-

min kehityksestä johtuen muuttunut porvarillisen työväenpolitiikan perustaksi. Sitä on täydennettävä illegaalisen perustan muodostamisella, illegaalisen organisaation ja illegaalisen sosialidemokraattisen toiminnan järjestämisellä luopumatta samalla ainoastakaan legaalisesta asemasta. *Miten* nimenomaan se on tehtävä, — sen on kokemus osoittava, kunhan vain on halua lähteä sille tielle ja käsittää se välttämättömäksi. Venäjän vallankumoukselliset sosialidemokraatit todistivat vuosina 1912—1914, että tuo tehtävä voidaan ratkaista. Työväen edustaja Muranov, joka käyttäytyi oikeudessa muita paremmin ja jonka tsarismi karkotti Siperiaan, osoitti havainnollisesti, että *ministerikelpoisen* parlamentarismiin (Hendersonista, Sembat’sta ja Vanderveldesta Südekumiin ja Scheidemanniin saakka, jotka myös ovat täysin „ministerikelpoisia”, vaikkei heitä päästetäkään eteistä kauemmaksi!) lisäksi on vielä *illegaalista* ja *vallankumouksellista* parlamentarismia. Ihailkoot Kosovskit ja Potresovit „eurooppalaista” lakeijaparlamentarismia tai tyytykööt siihen, — me emme herkeä teroittamasta työläisten mieleen, että *sellainen* legaalisuus, *sellainen* Legienien, Kautskyjen ja Scheidemannien sosialidemokratia ansaitsee vain halveksumista.

IX

Tehkäämme yhteenveto.

II Internationalen vararikko ilmeni havainnollisimmin siinä räikeässä petoksessa, jonka Euroopan virallisten sosialidemokraattisten puolueiden enemmistö teki luopumalla vakaumuksistaan ja Stuttgartissa ja Baselissa hyväksymistään juhlallisista päätöslauselmista. Mutta tuo vararikko, joka merkitsee opportunistin täydellistä voittoa ja sosialidemokraattisten puolueiden muuttumista kansalliliberaalisiksi työväenpuolueiksi, on vain II Internationalen koko historiallisen kauden, XIX vuosisadan lopun ja XX vuosisadan alun, tulosta. Tuon kauden — joka on siirtymiskautta Länsi-Euroopassa olleiden porvarillisten ja kansallisten vallankumouksien päättymisvaiheesta sosialististen vallankumouksien alkuun — objektiiviset olosuhteet ovat synnyttäneet ja ravinneet opportunistia. Eräissä Euroopan maissa havaitsemme tänä aikana työväen ja sosialistisen

liikkeen hajaannusta, joka yleensä tapahtuu juuri oppor-
tunismien linjaa (Englanti, Italia, Hollanti, Bulgaria,
Venäjä) ja toisissa maissa samansuuntaista virtausten
välistä pitkäaikaista ja ankaraa taistelua (Saksa, Ranska,
Belgia, Ruotsi ja Sveitsi). Suursodan synnyttämä kriisi repi
rikki verhot, pyyhkäisi pois ehdollisuudet, paljasti jo kauan
sitten kypsyneen mätäpaiseen ja näytti oppor-
tunismien sen todellisessa osassa porvariston liittolaisena. Tuon aineksen
täydellinen, organisatorinen erottaminen työväenpuolueista
kävi välttämättömäksi. Imperialistinen kausi ei siedä sa-
massa puolueessa rinnakkain vallankumouksellisen prole-
tariaatin etujoukkoa ja työväenluokan puolittain poroporva-
rillista aristokratiaa, joka nauttii muruja niistä etuisuuksista,
joita „oman” kansakunnan „suurvalta”-asema sille
suo. Vanha teoria, joka on esittänyt oppor-
tunismien yhtenäisen, „äärimmäisyyksiä” vierovan puolueen „lailliseksi
suuntavivahteeksi”, on nyt muuttunut pahimmaksi työläis-
ten petkutukseksi ja työväenliikkeen pahimmaksi haitaksi.
Julkinen oppor-
tunismi, joka heti karkottaa luotaan työläis-
joukot, ei ole niin vaarallista ja vahingollista kuin tämän
kultaisen keskittien teoria, joka puolustaa marxilaisien
sanojen oppor-
tunistien käytäntöä ja todistelee monien sofistien
vallankumouksellisen toiminnan ennenaikaiseksi y.m.
Tämän teorian huomatuin edustaja ja samalla II Internatio-
nalen huomatuin auktoriteetti Kautsky on osoittautunut
ensiluokkaiseksi teeskentelijäksi ja taituriksi marxilaisuuden
prostituoimisen alalla. Saksan miljoonaisessa puolueessa
ei ole sellaista, edes jossain määrin rehellistä, tietoista ja
vallankumouksellista sosialidemokraattia, joka ei olisi
kääntynyt inhoten pois moisesta, Südekumien ja Scheide-
mannien kiihkeästi puolustamasta „auktoriteetista”.

Proletaarijoukot, joiden vanhasta johtavasta kerroksesta
varmaankin noin $\frac{9}{10}$ on siirtynyt porvariston puolelle,
ovat osoittautuneet hajanaisiksi ja avuttomiksi shovinismii-
vimman, sotatilojen ja sotasensuurin ikeen edessä. Mutta
sodan aikaansaama ja yhä laajeneva, yhä syvenevä objek-
tiivinen vallankumouksellinen tilanne synnyttää kiertämät-
tömästi vallankumouksellisia mielialoja, karaisee ja valis-
taa kaikkia parhaimpia ja tietoisimpia proletaareja. Joukko-
jen mielentilassa ei ole ainoastaan mahdollinen, vaan käy
yhä todennäköisemmäksi nopea muutos, samankaltainen

kuin vuoden 1905 alussa Venäjällä „gaponilaisuuden” yhteydessä, jolloin takapajuisista proletaarikerroksista kasvoi muutamassa kuukaudessa, joskus viikossakin miljoonainen armeija, joka seurasi proletariaatin vallankumouksellista etujoukkoa. On mahdotonta tietää, syntyykö mahtava vallankumouksellinen liike heti *tämän* sodan jälkeen, sen aikana j.n.e., mutta joka tapauksessa *vain* sen suuntainen toiminta ansaitsee sosialistisen toiminnan nimityksen. Tunnuksena, joka yleistää ja suuntaa tätä toimintaa ja auttaa yhteenliittymään niitä, jotka tahtovat auttaa proletariaattia käymään vallankumouksellista taistelua omaa hallitusta ja omaa porvaristoa vastaan, on kansalaissodan tunnus.

Vallankumouksellis-sosialidemokraattisten proletaariainesten täydellistä eroamista pikkuporvarillis-opportunistisista aineksista on Venäjällä valmistanut koko työväenliikkeen historia. Huonoimman palveluksen tekevät työväenliikkeelle ne, jotka eivät välitä tästä historiasta ja deklamoiden „ryhmäkuntalaisuutta” vastaan riistävät itseltään mahdollisuuden ymmärtää proletaarisen puolueen muodostumisen todellista prosessia Venäjällä, puolueen, joka muovautuu monivuotisessa taistelussa erilaista opportunistimia vastaan. Nykyiseen sotaan osallistuvista kaikista „suur”-valloista vain Venäjällä on viime aikoina ollut vallankumous: sen porvarillinen sisältö proletariaatin ratkaisevan osuuden vallitessa ei voinut olla synnyttämättä porvarillisten ja proletaaristen virtausten erkaantumista työväenliikkeessä. Koko sen lähes kaksikymmentä vuotta (1894—1914) kestäneen ajanjakson kuluessa, minkä Venäjän sosialidemokratia on ollut olemassa työväen joukkoliikkeeseen sidottuna järjestönä (eikä vain vuosien 1883—1894 aatteellisen virtauksen muodossa), on käyty taistelua proletaarivallankumouksellisten ja pikkuporvarillis-opportunististen virtausten välillä. Vuosien 1894—1902 „ekonomismi” oli epäilemättä viimeksi mainittua laatua oleva virtaus. Monet sen ideologian argumenteista ja piirteistä — „struvelainen” marxilaisuuden vääristely, opportunistin puolustelu vetoamalla „joukkoihin” j.n.e. — muistuttavat hämmästyttävästi Kautskyn, Cunowin, Plehanovin y.m. nykyistä mataloitettua marxilaisuutta. Sangen kiitollinen tehtävä olisi muistuttaa nykyiselle sosialidemokratian sukupolvelle vanhasta

„Rabotshaja Myslista”¹⁰⁵ ja „Rabotsheje Delosta”¹⁰⁶ rinnan nykyisen Kautskyn kanssa.

Seuraavan (1903—1908) ajanjakson „menshevismi” oli „ekonomismin” suoranainen — ei ainoastaan aatteellinen, vaan myös organisatorinen — seuraaja. Venäjän vallankumouksen aikana se harjoitti taktiikkaa, joka objektiivisesti merkitsi proletariaatin riippuvaisuutta liberaalisesta porvaristosta ja oli pikkuporvarillisten opportunististen tendensien ilmaisuna. Kun sitä seuraavana ajanjaksona (1908—1914) menshevismin perusvirtaus synnytti likvidaattoruuden, tuo mainitun virtauksen luokkamerkitys kävi niin ilmeiseksi, että menshevismin parhaimmat edustajat protestoivat koko ajan „Nasha Zarjan” ryhmän politiikkaa vastaan. Ja tämä ryhmä — ainoa, joka viimeisten 5—6 vuoden aikana teki joukkojen keskuudessa järjestelmällistä työtä työväenluokan vallankumouksellis-marxilaista puoluetta *vastaan* — osoittautui vuosien 1914—1915 sodassa *sosialishovinistiseksi!* Ja tällaista tapahtuu maassa, jossa itsevaltius on hengissä, jossa porvarillista vallankumousta ei ole suoritettu vielä läheskään loppuun, jossa 43% väestöstä sortaa enemmistönä olevia „muukalais”-kansakuntia. „Eurooppalais”-tyyppinen kehitys, jolloin pikkuporvariston tietyt kerrokset, eritoten sivistyneistö ja mitättömän pieni osa työläisaristokratiaa voivat „käyttää hyväkseen” „oman” kansakuntansa „suurvalta”-aseman etuisuuksia, ei voinut olla vaikuttamatta myös Venäjään.

„Internationalistiseen”, s.o. todella vallankumoukselliseen ja johdonmukaisesti vallankumoukselliseen, taktiikkaan on Venäjän työväenluokkaa ja sosialidemokraattista työväenpuoluetta valmistanut niiden koko historia.

P.S. * Tämä kirjoitus oli jo ladottu, kun lehtiin ilmestyi Kautskyn ja Haasen ynnä Bernsteinin „manifesti”. He ovat huomanneet joukkojen vasemmistolaisuuden ja ovat nyt valmiita „tekemään sovinnon” vasemmistolaisten kanssa — tietenkin sillä hinnalla, että säilytetään „rauha” Südekumien kanssa. Totisesti, Mädchen für alle!

* — Postscriptum — jälkikirjoitus. *Toim.*

ENGLANTILAINEN PASIFISMI JA ENGLANTILAINEN TEORIAN VIEROKSUNTA

Englannissa poliittinen vapaus on näihin aikoihin saakka ollut verrattomasti laajempaa kuin muissa Euroopan maissa. Siellä porvaristo on eniten tottunut hallitsemaan ja osaa hallita. Luokkien väliset suhteet ovat kehittyneemmät ja monessa suhteessa selvemmat kuin muissa valtioissa. Pakollisen asevelvollisuuden puuttumisen ansiosta kansalla on siellä enemmän vapautta sotaan suhtautumista koskevassa kysymyksessä *siinä mielessä*, että jokaisella on valta kieltäytyä sotaväkeen menosta, ja sen vuoksi hallituksen (Englannissa hallitus on mitä aidoin porvariston asiainhoitokomitea) on pakko panna liikkeelle koko tarmonsan lietsoakseen „kansan” sotaintoa, ja tämän tarkoituksensa saavuttaminen ilman lakien perinpohjaista kumoamista olisi kerrassaan mahdotonta, elleivät proletaarijoukot olisi täydellisen sekasorron vallassa ja demoralisoituja sen seurauksena, että parhaassa asemassa oleva, ammattitaitoinen, erilaisiin liittoihin yhdistynyt työläisten vähemmistö on siirtynyt liberaalisen, s. o. porvarillisen, politiikan kannalle. Englannin trade unioneihin kuuluu noin $\frac{1}{5}$ palkkatyöläisistä. Suurin osa näiden trade unionien johtomiehistä on liberaaleja, ja Marx nimitti heitä jo ammuin porvariston asiamiehiksi.

Kaikki nämä Englannin erikoisuudet auttavat meitä käsittämään helpommin nykyisen sosialishovinismin olemuksen, sillä tämä olemus on *samanlainen* sekä itsevaltiudessa että demokraattisissa maissa, sekä militaristisissa maissa että niissä maissa, joissa ei ole asevelvollisuutta, tämä toisaalta, — ja toisaalta, ne auttavat meitä

arvioimaan tosiasiaihin pohjalla sen, mikä merkitys on esim. rauhan tunnuksen ylistelyssä y.m.s. ilmenevällä sosialishovinismiin sopeutumisella.

Opportunismien ja liberaalisen työväenpolitiikan täydellisimpänä ilmentymänä on epäilemättä „Fabianilaisten Yhdistys”. Silmäilköön lukija Marxin ja Engelsin kirjeitä Sorgelle (on olemassa kaksi venäjänkielistä julkaisua)¹⁰⁷. Hän löytää niistä tätä yhdistystä koskevan Engelsin antaman loistavan luonnekuvan, jossa Engels puhuu herroista Sidney Webbistä ja kumpp. kuin porvarillisten veijarien koplasta, veijarien, jotka haluavat rappeuttaa työläisiä, haluavat vaikuttaa näihin vastavallankumouksellisessa mielessä. Voidaan mennä takuuseen siitä, ettei yksikään Toisen Internationalen vähänkin vastuunalainen ja vaikutusvaltainen johtomies ole milloinkaan yrittänyt kumota tätä Engelsin arviota eikä edes epäillä sen paikkansapitävyyttä.

Ja nyt verratkaa toisiinsa *tosiasioita* jättäen hetkeksi syrjään *teoriat*. Näette, että fabianilaiset (ks. esim. heidän viikkolehteään „The New Statesman”¹⁰⁸) ja Saksan sosialidemokraattinen puolue, Kautsky mukaanluettuna, *ovat menetelleet* sodan aikana *aivan samalla tavalla*. Sama, niin suoranainen kuin välillinenkin sosialishovinismien puolustelu; tuon puolustelun samanlainen liittyminen valmiuteen puhua vaikka kuinka kauniita, humaaneja ja miltei vasemmistolaisia korulauseita rauhasta, aseistariisunnasta y.m.s. j.n.e.

Se on tosiasia, ja siitä, niin epämieluisia kuin se eri henkilöille lieneekin, seuraa kiertämättömästi ja kiistattomasti seuraava johtopäätös: Saksan nykyisen sosialidemokraattisen puolueen johtajat, Kautsky mukaanluettuna, ovat tosiasiaissa aivan samanlaisia porvariston asiamiehiä kuin fabianilaiset, joita Engels jo kauan sitten sanoi porvariston asiamiehiksi. Se seikka, että fabianilaiset eivät tunnusta marxilaisuutta, mutta Kautsky ja kumpp. „tunnustavat” sen, ei lainkaan muuta asian olemusta eikä tosiasiallista politiikkaa, vaan ainoastaan todistaa, että joillakin kirjailijoilla, poliitikoilla y.m. marxilaisuus on muuttunut stravelaisuudeksi. Heidän kaksinaamaisuutensa *ei* ole mikään henkilökohtainen pahe, erinäisissä tapauksissa he voivat olla mitä hyveellisimpiä perheenisiä, — heidän kaksinaamaisuutensa on heidän yhteiskunnallisen asemansa objek-

tiivisen valheellisuuden tulos, sillä samalla kun he näennäisesti edustavat vallankumouksellista proletariaattia, ovat he tosiasiallisesti asiamiehiä, jotka välittävät proletariaatin keskuuteen porvarillisia, shovinistisia aatteita.

Fabianilaiset olivat vilpittömämpiä ja rehellisempiä kuin Kautsky ja kumpp., sillä he eivät luvanneet olla vallankumouksen kannalla, mutta poliittisesti kummatkin ovat oleellisesti *samaa*.

Se, että Englannissa on „ikivanhoista ajoista” pitäen vallinnut poliittinen vapaus ja maan poliittinen elämä yleensä sekä varsinkin sen porvaristo on ollut kehittynyttä, on saanut aikaan sen, että erilaiset porvarillisten mielipiteiden *vivahteet* ovat tuossa maassa löytäneet nopeasti, vaivattomasti, vapaasti uuden ilmauksensa uusissa poliittisissa järjestöissä. Muuan noista järjestöistä on „Demokraattisen valvonnan liitto” (Union of Democratic Control). Tämän järjestön sihteerinä ja rahastonhoitajana toimii E. D. Morel, joka tätä nykyä on myös „Riippumattoman työväenpuolueen” pää-äänenkannattajan „Labour Leader’in” * vakinainen avustaja. Tämä mies oli muutamia vuosia liberaalisen puolueen edustajaehdokkaana Birkenheadin vaalipiirissä. Kun Morel heti sodan alettua esiintyi sotaa *vastaan*, niin Birkenheadin liberaalisen yhdistyksen komitea tiedotti hänelle kirjeessään lokakuun 2 piltä 1914, että liberaalit eivät voi hyväksyä enää hänen ehdokkuuttaan, t.s. se yksinkertaisesti erotti hänet puolueesta. Morel vastasi lokakuun 14. päivätyllä kirjeellä, jonka hän sittemmin julkaisi erillisenä, „The Outbreak of the War” (Kuinka sota syttyi) nimisenä kirjasena. Tässä kirjasessa, samoin kuin useissa muissa artikkeleissaan, Morel paljastaa *oman* hallituksensa todistaen valheellisiksi sellaiset viittaukset, että syynä sotaan oli muka Belgian neutraliteetin rikkominen, että sodan tarkoituksena on muka *Preussin* imperialismiin hävittäminen j.n.e. y.m.s. Morel puolustaa „Demokraattisen valvonnan liiton” ohjelmaa, johon sisältyy rauha, aseistariisunta, kaikille alueille myönnettävä oikeus ratkaista yleisellä kansanäänestyksellä oma kohtalonsa ja ulkopoliittikan demokraattinen valvonta.

---

* — „Työväenjohtaja”. *Toim.*

Tästä kaikesta näkee, että Morel yksilönä ansaitsee epäilemättä tunnustuksen vilpittömästä myötätunnostaan demokratismia kohtaan, siitä, että hän on siirtynyt shovinistisen porvariston kannalta pasifistisen porvariston kannalle. Kun Morel näyttää tosiasioilla toteen, että hänen hallituksensa on petkuttanut kansaa ilmoittamalla, ettei ole olemassa salaisia sopimuksia, vaikka tosiasiasa sellaisia on ollut, — että Englannin porvaristo käsitti täysin selvästi jo vuonna 1887, että jos puhkeaa Saksan ja Ranskan välinen sota, niin Belgian neutraliteetin rikkominen on kiertämätöntä, ja hylkäsi päättäväisesti ajatuksen sotaan osallistumisesta (Saksa ei silloin vielä ollut vaarallinen kilpailija!); — että eversti Boucher'n kaltaiset ranskalaiset militaristit tunnustivat ennen sotaa lukuisissa kirjoissaan aivan avoimesti suunnitelmansa Ranskan ja Venäjän *hyökkäys*-sodasta Saksaa vastaan; — että Englannin tunnettu sotilaallinen auktoriteetti eversti Repington tunnusti painetussa sanassa *vuonna 1911*, että Venäjän asevarustusten kasvu vuoden 1905 jälkeen muodostaa uhkan Saksalle; — koska Morel todistaa kaiken tämän, niin emme voi olla tunnustamatta, että edessämme on erittäin rehellinen ja rohkea porvari, joka ei pelkää rikkoa välejä puolueensa kanssa.

Mutta jokainen myöntää heti, että hän on kuitenkin porvari, jonka fraasit rauhasta ja aseistariisunnasta ovat pelkkiä fraaseja, sillä ilman proletariaatin vallankumouksellisia tekoja ei voi olla puhettakaan demokraattisesta rauhasta eikä aseistariisumisestakaan. Ja Morel, joka on nyt eronnut liberaaleista nykyistä sotaa koskevassa kysymyksessä, pysyy liberaalina kaikissa muissa taloudellisissa ja poliittisissa kysymyksissä. Mutta miksi sitten Saksassa, kun Kautsky verhoaa *noita samoja porvarillisia fraaseja* rauhasta ja aseistariisumisesta marxilaisilla allure'illa, — miksi sitä pidetään Kautskyn ansiona eikä kaksinaamaisuutena? Vain poliittisten suhteiden kehittymättömyys ja poliittisen vapauden puuttuminen Saksassa estää sen, ettei siellä muodostu yhtä nopeasti ja vaivattomasti kuin Englannissa porvarillista rauhan ja aseistariisumisen liittoa, jolla on Kautskyn ohjelma.

Tunnustakaamme se totuus, että Kautskyn kanta on pasifistisen porvarin eikä vallankumouksellisen sosiaalidemokraatin kanta.

Me elämme nykyään niin suurten tapahtumien aikaa, että meillä pitää olla miehuullisuutta tunnustaa totuus „henkilöön katsomatta”.

Englantilaiset, jotka vieroksuvat abstraktisia teorioita ja ylpeilevät käytännöllisyydellään, asettavat poliittiset kysymykset usein *suoremmiin* auttaen siten toisten maiden sosialisteja löytämään reaalisen sisällön kaikenlaisen (muun muassa „marxilaisenkin”) sanahelinän kuoren *alta*. Tässä suhteessa on opettavainen ennen sotaa ilmestynyt shovinistisen „Clarion” lehden julkaisema kirjanen „Sosialismi ja sota” *. Kirjanen sisältää amerikkalaisen sosialistin Upton Sinclairin „manifestin” sotaa vastaan ja jo kauan Hyndmanin imperialistisella katsantokannalla olleen shovinisti Robert Blatchfordin vastauksen hänelle.

Sinclair on tunnesosialisti, hänellä ei ole teoreettista valmennusta. Hän asettaa kysymyksen „yksinkertaisesti”, tuntien kiihtymystä lähenevän sodan johdosta ja etsien sosialismista pelastusta siltä.

„Meille sanotaan”, kirjoittaa Sinclair, „että sosialistinen liike on vielä liian heikkoa, että meidän tulee odottaa evoluutiota. Mutta evoluutio tapahtuu ihmisten sisimässä; me olemme evoluution välikappaleita, ja ellemme käy taistelemaan, niin ei tapahdu mitään evoluutiota. Meille sanotaan, että liikkeemme” (sotaa vastaan) „tukahdutetaan; mutta sanon syvällisenä vakaumuksenani, että kaiken sellaisen kiihtymyksen lannistaminen, jonka tarkoituksena, korkeimman humanisuuden vaikuttamista johtuen, on sodan ehkäiseminen, olisi suurin voitto, minkä sosialismi on koskaan saavuttanut, — että se järkyttäisi sivilisaation omaatuntoa ja ravistelisi koko maailman työläisiä voimakkaammin kuin mikään muu aikaisemmin. Älkäämme liikaa arastelko liikkeemme suhteen, älkäämme antako liian suurta merkitystä voiman lukumäärälliselle puolelle ja sille, miltä se näyttää ulkonaisesti. Tuhat kiihkeästi uskovaa ja päättäväistä ihmistä on suurempi voima kuin miljoona varovaiseksi ja arvokkaaksi (respektaabeliksi) muuttunutta ihmistä. Ja sosialistisella liikkeellä ei ole sen suurempaa vaaraa kuin on vakiintuneeksi instituutioksi muuttumisen vaara”.

---

* Socialism and war. The Clarion Press, 44. Warship Street, London E. C.

Kuten näette, tämä on naiivi, teoreettisesti perustele-
maton, mutta peräti oikea varoitus sosialismin mataloitta-
misesta ja kehotus vallankumoukselliseen taisteluun.

Entä mitä Blatchford vastaa Sinclairille?

Että sodan aiheuttavat kapitalistiset ja militaristiset
intressit, — kaikki se pitää paikkansa, sanoo hän. Ja minä
pyrin yhtä kovasti kuin kuka muu sosialisti tahansa rau-
haan ja sosialismin voittoon kapitalismista. Mutta „korkea-
lentoisilla ja koreilla fraaseillaan” Sinclair ei saa minua
vakuuttuneeksi eikä tee tosiasioita olemattomiksi. „Tosi-
asiat, Sinclair hyvä, ovat itsepintaisia, ja Saksan talolta
uhkaava vaara on tosiasia”. Emme me eivätkä saksalaiset-
kaan sosialistit voi estää sotaa. Sinclair yliarvioi suunnat-
tomasti voimamme. Olemme hajallaan, meillä ei ole varoja,
ei aseita, „ei kuria”. Meille ei jää muuta neuvoksi kuin
auttaa Britannian hallitusta suurentamaan laivastoaan,
sillä muuta rauhan taetta ei ole eikä voi olla.

Mannermaisen Euroopan shovinistit eivät ole puhuneet
noin avomielisesti, ei ennen sotaa eikä liioin senkään jäl-
keen, kun sota alkoi. Saksassa kukoistaa avomielisyyden
asemesta Kautskyn kaksinaamaisuus ja sofismeilla pela-
minen, sama koskee myös Plehanovia. Juuri sen tähden
on opettavaista luoda silmäys kehittyneemmässä maassa
vallitseviin suhteisiin. Siinä et vedä ketään huulesta sofis-
tiikalla ja marxilaisuuden karrikoinnilla. Kysymykset on
asetettu suoremmin ja totuudenmukaisemmin. Ottakaamme
siis oppia „eturivin” englantilaisilta.

Sinclair on kehotuksineen naiivi, vaikka tuo kehotus on
pohjaltaan syvällisesti oikea, — naiivi siksi, että hän jättää
huomioonottamatta joukkoluontoisen sosialismin puolivuo-
sataisen kehityksen ja sosialismin virtausten välisen taist-
elun, hän jättää huomioonottamatta vallankumouksellisen
toiminnan kasvun ehdot silloin kun on olemassa objektiiv-
isesti vallankumouksellinen tilanne ja vallankumoukselli-
nen järjestö. Sitä ei korvata „tunteella”. Sosialismin
voimakkaiden virtausten, opportunistisen ja vallankumouk-
sellisen virtauksen välisestä ankarasta ja armottomasta
taistelusta ei päästä korkealentoisilla puheilla.

Blatchford puhuu asiat halki ja paljastaa totuutta pel-
käävien kautskylaisten ja kumpp. salassa pitämän väitteen.
Olemme vielä heikkoja — siinä kaikki, sanoo Blatchford.

Mutta suorasukaisuudellaan hän oitis ilmaisee ja paljastaa opportunistinsa ja shovinisminsa. Heti huomaa, että hän palvelee porvaristoa ja opportunisteja. Hän tunnustaa sosialismin olevan „heikkoa” ja itse heikentää sitä saarnaamalla sosialisminvastaista, porvarillista, politiikkaa.

Sinclairin tapaan, mutta päinvastaiseen suuntaan, kuin pelkuri eikä taistelija, kuin petturi eikä „mielettömän rohkea”, hänkin jättää huomioonottamatta vallankumouksellisen tilanteen muodostumisen ehdot.

Mutta käytännöllisten johtopäätöstensä ja politiikkansa puolesta (kieltäytyminen vallankumouksellisista teoista, niiden propagoinnista ja valmistelusta) Blatchford, vulgääri shovinisti, on täydellisesti yhtä mieltä Plehanovin ja Kautskyn kanssa.

Meidän päivinämme on marxilaisilla sanoilla alettu verhota täydellistä marxilaisuudesta luopumista; jotta voitaisiin olla marxilaisia, pitää paljastaa Toisen Internationalen johtajien „marxilainen tekopyhyys”, pitää luoda pelottomasti silmäys sosialismin kahden virtauksen väliseen taisteluun, harkita loppuun saakka tämän taistelun kysymykset. Sellainen on johtopäätös englantilaisista suhteista, jotka näyttävät meille asian *marxilaisen* olemuksen *i l m a n* marxilaisia sanoja.

Kirjoitettu kesäkuussa 1915

*Julkaistu ensi kerran
heinäkuun 27 p:nä 1924
„Pravda” lehden 169. numerossa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen
mukaan*

MITEN TAANTUMUKSEN LIEHAKOIMINEN YHDISTETÄÄN DEMOKRATIALEIKKIIN?

Kadettien kirjoituskokoelma: „Mitä Venäjä odottaa sodalta” (Pietari, 1915) on erittäin hyödyllinen julkaisu liberaalisen sivistyneistön politiikkaan tutustumista varten. On kyllin hyvin tunnettua, millaisiksi shovinisteiksi ovat kadettimme ja liberaalimme muuttuneet; aikakauslehtemme tässä niteessä on tuolle kysymykselle omistettu erikoinen artikkeli. Mutta mainitussa kokoelmassa esitetty luettelo eri kadettien teoksista, joissa käsitellään erilaisia sotaan liittyviä aiheita, näyttää erittäin havainnollisesti yleensä liberaalisen sivistyneistön eikä ainoastaan kadetti puolueen osuuden nykyisessä imperialistisessa politiikassa.

Tällaisen sivistyneistön ja kyseisen puolueen erikoistehdävänä on verhota taantumusta ja imperialismia kaikenlaisilla demokraattisilla korulauseilla, vakuutteluilla, sofismeilla, verukkeilla. Kokoelman tärkein artikkeli: „Venäjän aluelajennukset” on kadettien johtajan hra Miljukovin kirjoittama. Siinä ei ole voitu olla esittämättä nykyisen sodan *olemusta* Venäjän osalta: pyrkimystä anastaa Galitsia, riistää Itävallalta ja Saksalta osa Puolaa, Turkilta Konstantinopoli, salmet, Armenia. Demokraattisina verhoina käytetään fraaseja „slaavilaisuudesta”, „pienten kansallisuuksien” eduista ja „Euroopan rauhan vaarantamisesta” Saksan taholta. Ja vain aivan sivumennen, miltei vahingossa, hra Miljukov tuli eräässä virkkeessä sanoneeksi totuuden:

„Muuan Venäjän poliittinen puolue, joka on saanut kannatusta eräältä Galitsian poliittiselta puolueelta, niin sanotuilta „moskovalaismielisiltä”, on jo kauan pyrkinyt

Itä-Galitsian jälleenyhdistämiseen" (49). Juuri niin! „Muuan Venäjän puolue" on kaikkein taantumuksellisin puolue, Purishkevitchit ja kumpp., maaorjuuttajien puolue, jota johtaa tsarismi. Tämä „puolue" — tsarismi, Purishkevitchit ynnä muut — on vehkeillyt jo kauan sekä Galitsiassa, Armeniassa että muualla, se ei ole säälinyt miljoonia „moskovalaismielisten" lahjomiseksi eikä kavahda mitään rikosta ylevän „jälleenyhdistämis"-päämäärän vuoksi. Sota on *t ä m ä n* puolueen „politiikan jatkoa". Sodasta on ollut se hyöty, että se on heittänyt syrjään kaikki sovinnaisuudet, repinyt pois kaikki verhot, paljastanut kansalle koko totuuden: tsaarin monarkian säilyminen merkitsee sitä, että on uhrattava miljoonia ihmishenkiä (ja miljardeja kansan varoista) vieraiden kansojen orjuuttamiseen. Kadettien puolue on tosiasiallisesti tukenut ja palvelut juuri tätä politiikkaa.

Tämä totuus on epämieluisa liberaaliselle intelligentille, joka pitää itseään humanisena, vapautta rakastavana henkilönä, demokraattina ja joka on suuresti kiihdyksissään sellaisesta „parjauksesta", että hän on muka Purishkevitchien palvelija. Mutta sota on näyttänyt, että tuo „parjaus" on mitä ilmeisin totuus.

Silmäilkää kokoelman muita kirjoituksia:

... „Tulevaisuutemme voi olla onnekasta ja valoisaa vasta sitten, kun kansainvälinen politiikka rakentuu oikeudenmukaisuuden periaatteille. Usko elämään, sen arvoon tulee samalla olemaan rauhan voitonjuhla" (215)... „Venäläinen nainen, ja hänen kanssaan myös koko ajatteleva ihmis-kunta"... luottaa siihen, että „rauhaa solmittaessa" kaikki sotivat valtiot... allekirjoittavat samalla myös sopimuksen, jonka mukaan kaikki kansainväliset väärinkäsitykset"... (siinä oikea sana! on ollut vain valtioiden välisiä „väärinkäsityksiä" eikä sen enempää!)... „on vastaisuudessa saatava selvitettyiksi sovitelutietä" (216)...

„Venäläinen nainen — kansan edustaja — levittää kansan keskuuteen kristillisen rakkauden ja kansojen veljeyden aatteita" (216)... (tästä sensuuri on vielä pyyhkinyt pois kokonaista puolitoista, kaiketi oikein ehta „humanista" riviä, joissa on ollut jotain sen tapaista kuin vapaus, tasa-arvoisuus, veljeys...)... „Sille, joka tietää, että näiden rivien kirjoittajaa voidaan vähiten epäillä nationalismista, on

tarpeetonta vakuuttaa, että tässä kehitellyillä ajatuksilla ei ole kerrassaan mitään tekemistä minkäänlaisen kansallisen erityisyyden kanssa" (83)... „Vasta nyt olemme tajunneet ja tulleet reaalisesti tuntemaan sen, että nykyaikaisissa sodissa meitä voi uhata ei siirtomaiden, vaikkapa arvokkaidenkin, menetyks tai epäonnistuminen muiden kansojen vapauttamisessa, vaan itse valtakunnan hajoaminen"... (147).

Lukekaa ja käsittäkää, *miten se tehdään!* Ottakaa oppia, miten näennäisen demokraattinen puolue harjoittaa politiikkaa, s.o. vie *joukkoja* mukanaan!

Jotta Purishkevitchien luokkaa voitaisiin palvella, pitää historian ratkaisevilla hetkillä (tämän luokan tarkoituserien sotilaallisen toteuttamisen hetkillä) auttaa sitä eli „olla toimimatta sotaa vastaan". Mutta samaan aikaan pitää *lohdutella* „kansaa", „joukkoja", „demokraatteja" kauniilla sanoilla: oikeudenmukaisuus, rauha, kansallinen vapautus, kansainvälisten selkkausten selvittely sovittelutietä, kansojen veljeys, vapaus, reformit, demokratia, yleinen äänioikeus y.m. Ja samalla pitää ehdottomasti lyödä rintoihinsa, vannoa ja vakuuttaa, että „meitä" „voidaan kaikkein vähiten epäillä nationalismista", että „meidän" aatteidemme erikoisuutena on se, että niillä „ei ole kerrassaan mitään tekemistä minkäänlaisen kansallisen erityisyyden kanssa", että me taistelemme vain „valtakunnan hajoamista" vastaan!

Näin „se tehdään".

Näin liberaaliset intelligentit harjoittavat politiikkaa...

Oleellisesti aivan samalla tavalla, mutta vain toisessa ympäristössä ja muodollisesti hiukan toisin käyttäytyvät liberaaliset työvänpoliitikot, alkaen „Nasha Zarjasta", joka opettaa kansaa ja proletariaattia „olemaan toimimatta sotaa vastaan", edelleen „Nashe Delo", joka hyväksyy herrojen Potresovin ja kumpp. katsomukset (№ 2, s. 19) ja Plehanovin katsomukset (№ 2, s. 103) sekä uudestijulkaisee ilman ainoatakaan varausta Axelrodin samankaltaiset mielelmät (№ 2, ss. 107—110), edelleen Semkovski, joka sotii „hajaannusta" vastaan „Nashe Slovoissa" ja „Izvestija OK" julkaisussa, ja aina Tshheidzen ryhmään, Organisaatiokomiteaan ja Bundiin asti, jotka vastustavat jyrkästi „kahtiajakaantumista" („Nashe Delon" ryhmän kanssa).

Ja kaikki he kannattavat työläisten veljeyttä, rauhaa, internationalismia, mitä tahansa, he allekirjoittavat kaiken, mitä vain haluatte, luopuvat miljoonia kertoja „nationalismista” — eräällä „pienellä” ehdolla: ettei rikota „yhtenäisyyttä” Venäjän ainoan reaalisen (koko tuosta joukosta) poliittisen ryhmän kanssa, joka aikakaus- ja sanomalehdessä on opettanut ja opettaa työläisille opportunistia, nationalismia ja sitä, että on oltava toimimatta sotaa vastaan.

Näin „se tehdään”.

Kirjoitettu kesäkuussa 1915

*Julkaistu ensi kerran
tammikuussa 1925*

*„Sputnik Kommunista”
aikakauslehden erikoisnumerossa*

*„Na Leninskom puti”
Allekirjoitus: N. Lenin*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

SAKSALAISEN OPPORTUNISMIN PERUSTEOS SODASTA

Eduard Davidin kirjassa: „Sosialidemokratia maailmansodassa” (Berliini, kust. „Vorwärts” *, 1915) on hyvä kokoelma tosiasioita ja perusteluja, jotka koskevat Saksan virallisen sosialidemokraattisen puolueen taktiikkaa nykyisessä sodassa. Kirja ei tarjoa mitään uutta niille, jotka ovat jatkuvasti lukeneet opportunistista ja yleensä saksalaista sosialidemokraattista kirjallisuutta. Mutta siitä huolimatta kirja on varsin hyödyllinen eikä vain hakukirjana. Ken haluaa vakavasti mietiskellä Saksan sosialidemokratian maailmanhistoriallista vararikkoa, ken haluaa päästä todella selville siitä, miten ja miksi sosialidemokratian parhaasta puolueesta tuli „yhtäkkiä” (näennäisesti yhtäkkiä) saksalaisen porvariston ja junkkerien lakeijain puolue, ken haluaa perehtyä syvällisesti niiden laajalti levinneiden sofismien merkitykseen, joiden tarkoituksena on puolustella ja salata tuota vararikkoa, — hänestä E. Davidin ikävä kirja ei tunnu ikävältä. Davidilla on oikeastaan tietyt ehyet katsomukset ja liberaalisen työväenpolitiikan vakaumus, mitä ei lainkaan ole esim. kaksinaamaisella, „turkkia tuulen mukaan” kääntelevällä Kautskylla.

David on läpikotainen opportunisti, saksalaisen „Nashe Delon” — „Sosialistisen Kuukausijulkaisun” pitkäaikainen työntekijä, paksun agraarikysymystä käsittelevän teoksen kirjoittaja, teoksen, jossa ei ole hituistakaan sosialismia eikä marxilaisuutta. Että tuollaisesta miehestä, joka on pyhittänyt koko elämänsä työväenliikkeen porvarilliselle

---

* — „Eteenpäin”. Toim.

turmelemiselle, on voinut tulla yksi monista yhtä opportunistisista puolueen *johtajista*, parlamenttiedustaja ja vieläpä Saksan sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän hallinnon („vorstandin”) jäsenkin, — jo yksistään se seikka panee ajattelemaan vakavasti sitä, miten pitkällistä, syvälistä ja voimakasta on ollut Saksan sosialidemokratian mätänemisprosessi.

Davidin kirjalla ei ole mitään tieteellistä merkitystä, sillä tekijä ei osaa tai ei halua edes asettaa kysymystä, — nimittäin kysymystä siitä, miten nykyajan yhteiskunnan perusluokat ovat valmistelleet, kehittäneet ja luoneet vuosikymmenien kuluessa nykyistä suhdettaan sotaan *sellaisella ja sellaisella* politiikallaan, jonka juuret piilevät *sellaisissa ja sellaisissa* luokkaeduissa. Davidille on aivan vieras jopa sellainen ajatuskin, että ilman tuollaista erittelyä on turhaa puhuakaan marxilaisesta sotaan suhtautumisesta ja että vain tuollainen erittely voi olla eri luokkien sotaansuhtautumisideologian tutkimisen perustana. David on liberaalisen työväenpolitiikan *advokaatti*, joka laatii kaikki kirjoituksensa ja kaikki perustelunsa vaikuttaakseen *työläislukijakuntaan*, salatakseen siltä katsantokantansa heikot kohdat, tehdäkseen liberaalisesta taktiikasta sellaisen, että työläiset voisivat hyväksyä sen, tukahduttaakseen proletariaarisen vallankumoukselliset vaistot mahdollisimman lukuisilla „länsivaltojen sosialistien taktiikkaa” (Davidin kirjan VII luvun otsikko) kuvaavilla arvovaltaisilla esimerkeillä j.n.e. y.m.s.

Sen vuoksi Davidin kirjan koko aatteellinen pyrkimys rajoittuu sen analysointiin, miten porvariston *pitää* keskustella työläisten kanssa *vaikuttaakseen heihin*. Tältä (ainoalta oikealta) näkökannalta katsoen E. Davidin aatteellisen kannan olemus sisältyy hänen väitteeseensä: „äänestyksemme” (sotamäärärahojen puolesta äänestämisen) „merkitys” = „*ei sodan puolesta, vaan tappiota vastaan*” (s. 3, sisällysluettelo ja monta erinäistä kirjan kohtaa). Tämä on Davidin kirjan perusajatus. Sitä vastaviksi on „mukautettu” sekä ne esimerkit, miten Marx, Engels ja Lassalle suhtautuivat Saksan kansallissotiin (II luku), tiedot „kolmisopimusvaltojen valtavan laajasta valloituspolitiikasta” (IV luku) että sodan diplomaattinen historia (V luku), jonka tarkoituksena on Saksan maineen

puhdistaminen viittaamalla sodan aattona tapahtuneeseen naurettavan tyhjänpäiväiseen ja yhtä naurettavan vähäarvoiseen viralliseen sähkeiden vaihtoon, j.n.e. Erikoisessa luvussa (VI), „Vaaran mittasuhteet”, esitetään mielipiteitä ja tietoja kolmisopimusvaltojen ylivoimasta, tsarismien taantumuksellisuudesta y.m. Luonnollisesti David on täysin rauhan kannalla. Kirjansa alkulauseen, joka on päivätty 1. toukokuuta 1915, tekijä päättää tunnuksella: „Rauha maassa!”. David on tietenkin internationalisti: Saksan sosialidemokratia, nähkääs, „ei ole luopunut Internationalen hengestä” (8), se „on taistellut myrkyllistä kansojen välisen vihan kylvämistä vastaan” (8), „heti sodan ensi päivästä lähtien se on ilmoittanut olevansa periaatteessa valmis rauhan tekoon, kun on saavutettu oman maan turvallisuus” (8).

Davidin kirja näyttää erittäin havainnollisesti, että liberaalit porvarit (ja heidän työväenliikkeessä olevat asiamiehensä, s.o. opportunistit), vaikuttaakseen työläisiin ja yleensä joukkoihin, ovat valmiit miten monta kertaa hyvänsä vakuuttamaan, että he ovat internationalismin kannalla, hyväksyvät rauhan tunnuksen, kieltäytyvät sodan anastusluontoisista tarkoituspöistä, tuomitsevat shovinismia y.m. y.m.s. Kaikkea mitä hyvänsä, — *paitsi* vallankumouksellista toimintaa omaa hallitusta vastaan; kaikkea mitä hyvänsä, — kunhan vain „ollaan tappiota vastaan”. Ja todellakin, tämä ideologia, matemaattista sanastoa käyttäen, on juuri *välttämätön ja riittävä* työläisten petkuttamista varten: vähempää heille on mahdotonta tarjota, sillä joukkoja ei saada mukaan, ellei niille luvata oikeudenmukaista rauhaa, ellei niitä pelotella maahanhyökkäyksen vaaralla, ellei vanna uskollisuutta internationalismille; enempää *ei pidä* tarjota, sillä tuota enempää, — s.o. siirtomaiden anastusta, vieraiden maiden annektointia, voitettujen maiden rosvoamista, edullisten kauppasopimusten aikaansaamista y.m.s. — *ei* tule toteuttamaan välittömästi liberaalinen porvaristo, vaan imperialistien ja militaristien, sotilasviranomaisten ja hallituksen klikki sodan *jälkeen*.

Osat on jaettu oikein: hallitus ja sotilasklikki, nojautuen miljardööreihin, koko „liikemies”-porvaristoon, käy sotaa, — liberaalit vuorostaan lohduttavat ja petkuttavat joukkoja kansallisen puolustussodan ideologialla, demokraattisen

rauhan lupauksilla j.n.e. Liberaalisten, humanisten passifisti-porvarien ideologia onkin E. Davidin samoin kuin niiden Organisaatiokomiteaan kuuluvien venäläisten opportunistien ideologiaa, jotka taistelevat tappion toivomista vastaan, Venäjän rappiolle joutumista vastaan, rauhan tunnuksen puolesta j.n.e.

Periaatteellinen, toisenlainen, ei-liberaalinen taktiikka pääsee alkuun vasta silloin, kun aletaan jyrkästi kieltäytyä *kaikenlaisesta* sotaan osallistumisen puolustelusta, kun sodan aikana ja sodan aiheuttamia vaikeuksia hyväksikäyttäen *todella* harjoitetaan omaa hallitusta vastaan suunnattujen vallankumouksellisten tekojen propagoinnin ja valmistelun politiikkaa. David *lähenee* tätä rajaa, porvarillisen ja proletaarisen politiikan oikeata rajaa, mutta hän lähenee sitä vain hämätäkseen epämieluisan puheenaiheen. Hän muistelee monta kertaa Baselin manifestia, mutta kiertää tarkasti kaikki sen vallankumoukselliset kohdat, hän muistelee, kuinka Baseliissa Vaillant kehotti „sotalakkoon ja yhteiskunnalliseen vallankumoukseen” (s. 119), mutta tekee sen vain *puolustaakseen* itseään shovinisti Vaillantien esimerkillä eikä siteeratakseen ja eritelläkseen itse Baselin kongressin päätöslauselman vallankumouksellisia ohjeita.

David lainaa melko suuren osan Keskuskomiteamme manifestista, muun muassa sen perustunnuksen — imperiaalistisen sodan muuttamisen kansalaissodaksi, mutta vain julistaakseen tämän, „venäläisen”, taktiikan „mielettömyydeksi” ja „Internationalen päätösten karkeaksi vääristelyksi” (169, 172). Se on nähkääs herveismiä (s. 176): Hervén kirja „sisältää Leninin, Luxemburgin, Radekin, Pannekoekin y.m. koko teorian”. David hyvä, ehkä Baselin päätöslauselman ja „Kommunistisen Manifestin” vallankumouksellisissa kohdissa on „herveismiä”? Kommunistisesta Manifestista muistuttaminen on Davidille yhtä epämieluisa kuin Semkovskille aikakauslehtemme nimitys, joka palauttaa mieleen tuon Manifestin. Se Kommunistisen Manifestin teesi, että „työläisillä ei ole isänmaata”, on Davidin vakauksen mukaan „aikoja sitten kumottu” (s. 176 y.m.). Omistaen koko viimeisen luvun kansallisuutta koskevalle kysymykselle David kirjoittaa mitä inhottavinta porvarillista pötyä „biologisesta differentioitumislaista” (!!) y.m.s.

Kansainvälinen ei ole kansallisvastaista, me kannattamme kansakuntien itsemääräämisoikeutta ja vastustamme heikkoihin kansakuntiin kohdistettua väkivaltaa, — vakuuttaa David ymmärtämättä (tahi oikeammin sanoen teeskennellen, ettei ymmärrä) sitä, että juuri imperialistiseen sotaan osallistumisen puolustelu ja juuri „tappiota vastaan” tunnuksen esittäminen tässä sodassa merkitsee sitä, ettei olla ainoastaan sosialisminvastaisia, vaan myös kansallisvastaisia poliitikkoja. Sillä nykyinen imperialistinen sota on suurvaltaisten (= hyvin monia muita kansakuntia sortavien) kansojen sota, *jota käydään* uusien kansakuntien sortamiseksi. Imperialistisessa sodassa voidaan olla „kansallisia” vain olemalla sosialistisia poliitikkoja, s.o. vain tunnustamalla sorrettujen kansakuntien oikeus vapauteen ja niitä sortavista suurvalloista eroamiseen. Maailman kansakuntien *suurimmalla osalla* ei voi imperialismin kaudella olla muuta *pelastusta* kuin suurvaltaisten kansakuntien proletariaatin vallankumouksellinen toiminta, joka ylittää kansalliset puitteet, särkee nämä puitteet ja kukistaa kansainvälisen porvariston. Ellei tätä kukistamista suoriteta, säilyvät suurvaltaiset kansakunnat, *toisin sanoen* säilyy koko maailman kansakuntien yhdeksän kymmenesosan sorto. Tuo kukistaminen taas jouduttaa hyvin laajassa mitassa kaikkien ja kaikenlaisten kansallisten *väliseinien* luhistumista, mutta tämä ei vähennä, vaan päinvastoin lisää miljoonakertaisesti ihmiskunnan „differentioitumista” henkisen elämän ja aatteellisten virtausten, pyrkimysten ja vivahteiden runsauden ja monipuolisuuden mielessä.

Kirjoitettu kesä—heinäkuussa 1915

Julkaistu ensi kerran
heinäkuun 27 p:nä 1924
„Pravda” lehden 169. numerossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

OMAN HALLITUKSEN TAPPIOSTA IMPERIALISTISESSA SODASSA

Vallankumouksellinen luokka ei voi olla toivomatta taantumuksellisessa sodassa tappiota omalle hallitukselleen.

Tämä on selviö. Ja sen kiistävät vain sosialishovinistien tietoiset kannattajat tahi heidän avuttomat apurinsa. Edellisten joukkoon kuuluu esim. Semkovski Organisaatiokomiteasta (sen „Izvestija”, № 2). Jälkimmäisten joukkoon — Trotski ja Bukvojed¹⁰⁹ ja Saksassa Kautsky. Venäjän tappion toivominen, — kirjoittaa Trotski, — on „aivan aiheeton ja millään puolustelematon myönnytyks sosialipatriotismin poliittiselle metodologialle, sosialipatriotismin, joka salaa vaihtaa sotaa ja sen aiheuttaneita olosuhteita vastaan käytävän vallankumouksellisen taistelun nykyisissä oloissa peräti mielivaltaiseen suunnistautumiseen pienimmän pahan linjaa” („Nashe Slovo”, № 105).

Siinä mallinäyte mahtipontisista korulauseista, joilla Trotski aina puolustelee opportunistia. „Sotaa vastaan käytävä vallankumouksellinen taistelu” on tyhjä ja sisällyksätön huudahdus, johon II Internationalen sankarit ovat mestareita, — jos tuolla taistelulla ei tarkoiteta vallankumouksellista toimintaa *omaa hallitusta* vastaan myös sodan aikana. Kun hiukankin ajattelee, niin käsittää tämän. Sodanaikainen omaa hallitusta vastaan suunnattu vallankumouksellinen toiminta ei tietenkään merkitse yksinomaan hallituksen tappion toivomista, vaan tosiasiallisesti se merkitsee ehdottomasti ja kiistattomasti myös tuollaisen tappion aikaansaamisen auttamista. („Tarkkaavaiselle lukijalle”: tämä ei merkitse lainkaan sitä, että pitäisi

„räjäyttää siltoja”, järjestää epäonnistuneita sotalakkoja ja yleensä auttaa hallitusta lyömään vallankumoukselliset.)

Yrittäessään selviytyä asiasta korulauseilla Trotski eksyi kolmen petäjän keskelle. Hänen mielestään Venäjän tappion toivominen *merkitsee* Saksan voiton toivomista (Bukvojed ja Semkovski esittävät suoremmin tämän heidän ja Trotskin yhteisen „ajatuksen”, oikeammin sanoen: typeryyden). Ja tätä Trotski pitää „sosialipatriotismin metodologiana”! Niiden ihmisten auttamiseksi, jotka eivät osaa ajatella, Bernin päätöslauselmassa („Sotsial-Demokratian” 40. numero)* selitetään: *kaikissa* imperialistisissa maissa proletariaatin tulee nyt toivoa tappiota omalle hallitukselleen. Bukvojed ja Trotski katsoivat parhaaksi sivuuttaa tämän totuuden, mutta Semkovski (opportunisti, joka toistamalla avomielisen naiivisti porvarillisia ratkiviisauksia tuo työväenluokalle hyötyä enemmän kuin kukaan muu), Semkovski „sanoa pöläytti herttaisesti”: se on typeryyttä, sillä voittaa voi joko Saksa tai Venäjä („Izvestijan” 2. numero).

Ottakaa Kommuunin esimerkki. Saksa voitti Ranskan, Bismarck ja Thiers voittivat työläiset!! Jos Bukvojed ja Trotski miettivät asiaa, niin he näkisivät, että *he* ovat *hallitusten ja porvariston* käymän sodan kannalla, s.o. he matelevat „sosialipatriotismin poliittisen metodologian” edessä, Trotskin mutkikasta kieltä käyttäksemme.

Sodan aikana tapahtuva vallankumous on kansalais-sotaa, ja hallitusten sodan *muuttamista* kansalais-sodaksi helpottavat toisaalta hallitusten sotilaalliset vastoinkäymiset („tappio”), mutta toisaalta — *on mahdotonta* todella pyrkiä tuollaiseen muuttamiseen jouduttamatta samalla tappion tuloa.

Shovinistit (yhdessä Organisaatiokomitean ja Tshheidzen ryhmän kanssa) kieltäytyvätkin tappio-„tunnuksesta” sen vuoksi, että *vain* tämä tunnus *yksin* merkitsee johdonmukaista kutsua vallankumouksellisiin tekoihin omaa hallitusta vastaan sodan aikana. Ja taas ilman tuollaisia tekoja miljoonat ultrrra-vallankumouksellisetkaan korulauseet sodasta „sotaa ja olosuhteita j.n.e.” vastaan eivät maksa palanutta penniäkään.

---

* Ks. tätä osaa, s. 150. *Toim.*

Ken haluaisi vakavissaan kumota „tunnuksen” oman hallituksen tappiosta imperialistisessa sodassa, hänen pitäisi todistaa jokin näistä kolmesta asiasta: joko 1) se, että vuosien 1914—1915 sota ei ole taantumuksellista; tai 2) se, että vallankumous sen yhteydessä on mahdoton; tahi 3) se, että vallankumoukselliset liikkeet *yhdessäkään* sotivassa maassa eivät voi vastata toisiaan eivätkä auttaa toinen toistaan. Viimeinen ajatus on erittäin tärkeä Venäjän suhteen, sillä Venäjä on takapajuisin maa, jossa sosialistinen vallankumous ei voi tapahtua välittömästi. Juuri sen vuoksi venäläisten sosialidemokraattien piti ensimmäisinä esittää tappio-„tunnuksen” „teoria ja käytäntö”. Ja tsaarihallitus oli aivan oikeassa siinä, että VSDT:n Duumaryhmän agitaatio — Internationalessa *ainoa* näyte ei ainoastaan parlamenttioppositiosta, vaan myös todella vallankumouksellisesta agitaatiosta joukkojen keskuudessa omaa hallitusta vastaan — että tämä agitaatio heikensi Venäjän „sotilaallista mahtia”, joudutti sen tappiota. Se on tosiasia. On typerää kiertää sitä.

Tappio-tunnuksen vastustajat yksinkertaisesti pelkäävät itse itseään eivätkä halua katsoa suoraan siihen aivan ilmeiseen tosiasiaan, että hallitusvastaisen vallankumouksellisen agitaation ja hallituksen tappion jouduttamisen välillä on erottamaton yhteys.

Voivatko Venäjän vallankumouksellinen, porvarillis-demokraattisessa mielessä vallankumouksellinen, liike ja Lännen sosialistinen liike vastata toisiaan ja auttaa toinen toistaan? Viimeisten 10 vuoden kuluessa sitä ei ole epäillyt yksikään mielipiteensä julkisesti lausunut sosialisti, ja Itävallan proletariaatin liike vuoden 1905 lokakuun 17 päivän jälkeen *tosiasiallisesti* todisti sen olevan mahdollista.

Kysykää keneltä itseään internationalistiksi nimittävältä sosialidemokraatilta hyvänsä: hyväksyykö hän eri sotivien maiden sosialidemokraattien välisen sopimuksen yhteisestä vallankumouksellisesta toiminnasta kaikkia sotaa käyviä hallituksia vastaan? Monet vastaavat, että se on mahdotonta, niinkuin vastasi Kautsky („Neue Zeit”, lokakuun 2 p:nä 1914) *todistaen* siten *täydellisesti* sosialishovinistisuu- tensa. Sillä toisaalta tämä on ilmeinen, huutava valhe, joka sotii yleisesti tunnettuja tosiasioita ja Baselin manifestia

vastaan. Ja toisaalta, jos tämä olisi totta, *niin silloin opporunistit olisivat monessa suhteessa oikeassa!*

Monet vastaavat hyväksyvänsä sen. Ja silloin me sanomme: ellei tuo hyväksyminen ole kaksinaamaista, niin on naurettavaa ajatella, että sodassa ja sotaa varten on tarpeen „muodollisuuksien mukainen” sopimus: edustajien valinta, kohtaaminen, sopimuksen allekirjoittaminen, määräpäivän ja -tunnin määrääminen! Sillä tavalla voivat ajatella vain Semkovskit. *Vain* vakavien vallankumouksellisten tekojen *esimerkin* voima, näihin tekoihin *ryhtyminen* ja niiden *kehittäminen* voivat saada aikaan sopimuksen vallankumouksellisesta toiminnasta *yhdessäkin* maassa, monista maista puhumattakaan. Ja näihin tekoihin ryhtyminen on vuorostaan mahdotonta ilman tappion toivomista ja ilman tappion jouduttamista. Imperialistisen sodan muuttaminen kansalaissodaksi ei voi tapahtua „tekemällä”, kuten ei voida „tehdä” vallankumoustaakaan, — se *verso* hyvin lukuisista ja moninaisista imperialistisen sodan ilmiöistä, eri puolista, piirteistä, erikoisuuksista ja seuraamuksista. Ja tämä versoaminen *on mahdotonta*, elleivät ne hallitukset, joille *niiden* omat sorretut luokat antavat iskuja, kärsi useita sotilaallisia vastoinkäymisiä ja tappioita.

Tappio-tunnuksesta kieltäytyminen merkitsee vallankumouksellisuutensa muuttamista tyhjäksi sanahelinäksi tahi pelkäksi kaksinaamaisuudeksi.

Entä mihin meitä kehotetaan vaihtamaan tappio-„tunnus”? Tunnukseen „ei voittoja eikä tappioita” (Semkovski „Izvestijan” 2. numerossa. Samoin *koko* Organisaatiokomitea 1. numerossa). Mutta sehän ei ole mikään muu kuin „*isänmaan puolustaminen*” tunnuksen muunnelmä. Se on juuri kysymyksen siirtämistä alalle, joka merkitsee hallituksen sotaa (hallitusten, joiden tulee tunnuksen sisällön mukaan *jäädä* entiseen asemaansa, „säilyttää asenteensa”) eikä sorrettujen luokkien *taistelua* omaa hallitustaan vastaan! Se on *kaikkien* imperialististen kansakuntien shovinismien puolustelua, kansakuntien, joiden porvarit ovat aina valmiit sanomaan — *ja sanovatkin kansalle*, — että he taistelevat „vain” „tappiota vastaan”. „Elokuun 4 päivän äänestyksemme ajatus oli: ei sodan puolesta, vaan *tappiota vastaan*”, kirjoittaa opporunistien johtaja E. David kirjassaan. „OK-laiset” asettuvat yhdessä Bukvo-

jedin ja Trotskin kanssa *täydellisesti* Davidin kannalle puolustaan tunnusta: ei voittoa eikä tappiota!

Tämä tunnus, kun syvennyttään sen ajatukseen, merkitsee „kansalaisrauhaa”, kieltäytymistä sorretun luokan luokkataistelusta kaikissa sotaa käyvissä maissa, sillä luokkataistelu on mahdotonta ilman iskujen antamista „omalle” porvaristolle ja „omalle” hallitukselle, ja iskun antaminen omalle hallitukselle sodan aikana on valtiopetosta (Bukvojedin tiedoksi!), on oman maan tappion jouduttamista. Ken hyväksyy tunnuksen „ei voittoja eikä tappioita”, hän voi vain tekopyhästi kannattaa luokkataistelua, „kansalaisrauhan rikkomista”, mutta *tosiasiallisesti* hän luopuu itsenäisestä, proletaarisesta politiikasta ja pakottaa kaikkien sotivien maiden proletariaattia täyttämään *täysin porvarillista* tehtävää: varjelemaan kyseisiä imperialistisia hallituksia tappioilta. Ainoata „kansalaisrauhan” todellisen eikä suusanallisen rikkomisen ja luokkataistelun tunnustamisen politiikkaa on se politiikka, jota harjoittaessaan proletariaatti *käyttää hyväkseen* oman hallituksensa ja porvaristonsa *vaikeuksia oman hallituksensa ja porvaristonsa kukistamiseksi*. Mutta sitä ei voida saavuttaa *eikä* siihen voida pyrkiä toivomatta tappiota omalle hallitukselle, jouduttamatta tätä tappiota.

Kun Italian sosialidemokraatit asettivat sodan aattona kysymyksen joukkolakosta, vastasi porvaristo heille — *omalta* kannaltaan katsoen ehdottomasti oikein: se on valtiopetos, ja teidän suhteen menetellään samoin kuin petturien suhteen. Se on totta, samoin kuin on totta sekkin, että taisteluhaudoissa veljeileminen on valtiopetos. Ken kirjoittaa „valtiopetosta” vastaan, kuten Bukvojed, ja „Venäjän rappiolle joutumista” vastaan, kuten Semkovski, hän on porvarillisella eikä proletaarisella katsantokannalla. Proletaari *ei voi* antaa luokkaiskua hallitukselleen eikä ojentaa (tosiasiallisesti) kättä veljelleen, „vieraan”, „meitä” vastaan sotivan maan proletaarille, *tekemättä* „valtiopetosta”, *jouduttamatta* tappiota, edistämättä „oman” imperialistisen „suur”-valtansa *luhustumista*.

Ken kannattaa tunnusta „ei voittoja eikä tappioita”, hän on tahtoen tai tahtomattaan shovinisti, hän on parhaassa

tapauksessa sovintokannalla oleva pikkuporvari, mutta joka tapauksessa proletaarisen politiikan *vihollinen*, nykyisten hallitusten, nykyisten hallitsevien luokkien kannattaja.

Tarkastelkaamme kysymystä vielä eräältä puolelta. Sota ei voi olla herättämättä joukkojen keskuudessa mitä myrskyisimpiä tunteita, jotka järkyttävät uneliaan mielenlaadun tavanomaista olotilaa. Ja vallankumouksellisen taktiikan tulee *ehdottomasti* vastata näitä uusia, myrskyisiä tunteita.

Millaisia ovat näiden myrskyisten tunteiden perusvirrat? 1) Kauhu ja epätoivo. Siitä johtuu uskonnon voimistuminen. Kirkot alkavat taas täytyä, — riemuitsevat taantumukselliset. „Missä on kärsimyksiä, siellä on uskonnollisuutta”, sanoo rutitaantumuksellinen Barrès. Ja hän on oikeassa. 2) Viha „vihollista” kohtaan — tunne, jota porvaristo (eivätkä niinkään paljon papit) varta vasten lietsoo ja joka on taloudellisesti ja poliittisesti edullinen *vain sille*. 3) Viha *omaa* hallitusta ja *omaa* porvaristoa kohtaan — kaikkien tietoisien työläisten kokemana tunne, työläisten, jotka toisaalta ymmärtävät, että sota on imperialismin „politiikan jatkoa”, ja vastaavat siihen luokkavihollistaan kohtaan tuntemansa vihan „jatkamisella”, ja jotka toisaalta ymmärtävät, että ilman vallankumousta *omaa* hallitusta vastaan tunnus „sota sodalle” on kulunut korulause. Ei voida lietsoa vihaa omaa hallitusta ja omaa porvaristoa kohtaan toivomatta niille tappiota, — eikä voida olla *e i*-kaksinaamainen „kansalais-(=luokka-)rauhan” vastustaja lietsomatta vihaa omaa hallitusta ja omaa porvaristoa kohtaan!

„Ei voittoja eikä tappioita” tunnuksen kannattajat ovat tosiasiallisesti porvariston ja opportunistien kannalla, he „eivät usko”, että omia hallituksiaan vastaan suunnattu työväenluokan kansainvälinen vallankumouksellinen toiminta on mahdollista, he *eivät halua* auttaa sellaisen toiminnan kehkeytymistä — sellaisen tehtävän toteuttamista, joka on eittämättä vaikea, mutta ainoa proletaarin arvon mukainen, ainoa sosialistinen tehtävä. Nimenomaan takapajuisimman sotivan suurvallan proletariaatin piti, varsinkin saksalaisten ja ranskalaisten sosialidemokraattien häpeällisen petoksen vuoksi, esittää puolueensa kautta vallankumouksellinen taktiikka, jota on aivan mahdoton noudattaa ilman oman hallituksen „tappion jouduttamista”,

mutta joka yksin vain johtaa Euroopan vallankumoukseen, lujaan sosialismin rauhaan, ihmiskunnan vapautumiseen nykyisiltä kauhuilta ja onnettomuuksilta, metsäläistymiseltä ja villiintymiseltä.

*„Sotsial-Demokrat“ № 43,
heinäkuun 26 pnä 1915*

*Julkalstaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan*

ASIAINTILASTA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIASSA

Organisaatiokomitean „Izvestijan” ja „Nashe Delon” 2. numeroissa selitellään erittäin opettavaisesti ja havainnollisesti tätä asiaintilaa. Molemmat julkaisut, kumpikin omalla tavallaan, ilmestymispaikkansa erilaisuutta ja poliittista tarkoitustaan vastaavasti, kulkevat varmoin askelin eteenpäin sosialishovinismin lujittamisen tietä.

„Nashe Delo” ei ainoastaan ole tiedottamatta mitään toimituksen sisäisistä erimielisyyksistä tai suuntavivahteista, se ei ainoastaan ole korottamatta vähimmässäkään määrin ääntään „potresovilaisuutta” vastaan, vaan päinvastoin ilmoittaa erikoisessa „toimitukselta” lausunnossa (s. 19) olevansa solidaarinen potresovilaisuuden kanssa ja sanoo „internationalismin” vaativan nimenomaan „orientoitumista kansainvälisessä tilanteessa”, jotta voitaisiin päättää, *minkä* porvariston menestys nykyisessä sodassa on proletariaatille toivottavin. Tuo merkitsee, että tärkeimmässä ja oleellisimmassa *koko* toimitus on sosialishovinitisella kannalla. Tämän lisäksi toimitus, joka eroaa Kautskysta vain sosialishovinismin suuntavivahteiden puolesta, kehuu „loistavaksi”, „täydelliseksi” ja „teoreettisesti arvokkaaksi” Kautskyn kirjasta, joka on kokonaan omistettu sosialishovinismin kansainväliselle puolustelulle. Ken ei halua sulkea silmiään näkemästä, hän ei voi olla huomauttamatta, että näin muodoin „Nashe Delon” toimitus ensinnäkin siunaa venäläisen shovinismin ja toiseksi ilmaisee olevansa valmis „armahtamaan” kansainvälisen sosialishovinismin ja tekemään sovinnon sen kanssa.

„Venäjältä ja ulkomailta” osastossa esitetään Plehanovin ja Axelrodin katsomukset, eikä toimitus tee (ja se on

aivan oikein) mitään eroa niiden välillä. Ja taaskin *toimintuksen nimissä* kirjoitetussa erikoisessa huomautuksessa (s. 103) sanotaan, että Plehanovin katsomukset „käyvät monessa suhteessa yhteen” „Nashe Delon” „katsomusten kanssa”.

Kuva on selvääkin selvempi. Se legalistien „virtaus”, joka on olennoitunut „Nashe Delossa” ja joka liberaaliseen porvaristoon omaamiensa tuhansien yhteyksien ansiosta on ollut koko „Brysselin liittoutuman” ainoa reaalin virtaus Venäjällä vuosina 1910—1915, on lujittunut täydellisesti ja saattanut päätökseen opportunistisen kehityksensä täydentämällä menestyksellisesti likvidaattoruutta sosialishovinismilla. Se ryhmä, joka vuoden 1912 tammikuussa erotettiin puolueestamme¹¹⁰, on rikastuttanut todellista ohjelmaansa vielä yhdellä, erittäin tärkeällä kohdalla: työväenluokan keskuuteen on levitettävä aatteita, jotka merkitsevät isovenäläisten tilanherrojen ja porvariston suurvaltaisten etu- ja erikoisoikeuksien suojelemista ja lujittamista, vaikkapa sotien hinnalla.

Tämän poliittisen tosiasian verhoaminen „vasemmistolaisilla” korulauseilla ja näennäisesti sosialidemokraattisella ideologialla — se on Tshheidzen ryhmän legaalisen ja Organisaatiokomitean illegaalisen toiminnan todellinen poliittinen tarkoitus. Aatteellisessa suhteessa tunnus: „ei voittoja eikä tappioita”, käytännöllisessä suhteessa — „hajotustoiminnan”-vastainen taistelu, jonka läpituokemia ovat aivan kaikki „Izvestijan” 2. numeron, varsinkin Martovin, Ionovin ja Mashinadzen artikkelit, — sellainen on asiallinen ja aivan oikea (opportunistien kannalta katsoen oikea) „Nashe Delon” ja Plehanovin kanssa solmittavan „rauhan” ohjelma. Lukekaa „Retsh” lehden 143. numerosta (vuoden 1915 toukokuun 27 piltä) „entisen vallankumousmiehen” hra Aleksinskin kirje „maan puolustuksesta”, joka on „demokraattisten ainesten tehtävä”, — ja te näette, että tämä nykyisen shovinisti Plehanovin innokas hovipoika hyväksyy täydellisesti tunnuksen „ei voittoja eikä tappioita”. Tämä on juuri Plehanovin, „Nashe Delon”, Axelrodin ja Kosovskin, Martovin ja Semkovskin *yhteinen* tunnus, vaikka heidän välillään tietenkin (totta kai!) säilyy „laillisia suuntavivahteita” ja „osittaista erimielisyyttä”. Koko tämä porukka tyytyy aatteellisesti, tärkeimmässä ja

perustavimmassa, siihen, että tunnustaa yhteisen kannan: „ei voittoja eikä tappioita” (huomautamme suluissa: *kenelle?* on selvää, että *nykyisille hallituksille*, nykyisille hallitseville luokille!). Käytännöllisesti ja poliittisesti he tyytyvät „yhtenäisyys”-tunnukseen. Se merkitsee *yhtenäisyyttä* „*Nashe Delon*” kanssa, s.o. tosiasiaassa täydellistä tyytymistä siihen, että „*Nashe Delo*” Tshheidzen ryhmän auttamana tulee edelleenkin harjoittamaan Venäjällä todellista politiikkaa ja tekemään todellista (porvarillisesti „todellista”) työtä joukkojen keskuudessa, mutta Organisaatiokomitea ja kumpp. pitävät oikeutenaan esittää ulkomaille ja maanalaisuudessa „vasemmistolaisia” varauksia, ladella miltei vallankumouksellisia korulauseita j.n.e. y.m.s. Älkäämme luoko mitään illuusioita: Brysselin liittoutuma, joka hajosi oitis ja siten todisti, ettei se ollut mitään muuta kuin vilppiä, on juuri siksi erittäin sopiva poliittisesti mädän tilanteen verhoamista varten. Vuoden 1914 heinäkuussa se verhosi mihinkään velvoittamattomilla miltei vasemmistolaisilla päätöslauselmilla „*Nasha Zarjaa*” ja „*Severnaja Rabotshaja Gazetaa*”. Vuoden 1915 heinäkuussa ei vielä ole pidetty „ystävien kohtaamistilaisuutta” eikä tehty „pöytäkirjaa”, mutta pääosien „esittäjät” ovat jo periaatteessa sopineet siitä, että he yksissä miehin verhoavat niillä tai näillä, samaten miltei vasemmistolaisilla korulauseilla „*Nashe Delon*”, Plehanovin ja Axelrodin sosialishovinismia. On kulunut vuosi — suuri ja raskas vuosi Euroopan historiassa. On paljastunut, että kansallisliberaalisen työväenpolitiikan mätäpäise *on tukehduuttanut* suurimman osan Euroopan sosialidemokraattisista puolueista, että se on täysin kypsä likvidaattoruudessaakin, — mutta „ystävyydet” ovat kuin Krylovin „*Kvartetin*” musikantit vaihdelleet istumapaikkoja ja taas alkaneet veisata kuorossa soraäänisesti: yhtenäisyys, yhtenäisyys... („*Nashe Delon*” kanssa)!

Pariisin „*Nashe Slovon*” esimerkki on varsin opettavainen „yhtenäisyyden” vilpittömille kannattajille. Organisaatiokomitean „*Izvestijan*” 2. numero antoi kuolettavan iskun „*Nashe Slovolle*”, ja nyt sen kuolema (poliittinen vaiko „fyysillinen”, se ei ole tärkeää) on vain ajan kysymys. Organisaatiokomitean „*Izvestijan*” 2. numero „surmasi” „*Nashe Slovon*” sillä yksinkertaisella lausunnolla, että Martov (joka olikin kuulemma OK:n sihteeristön jäsen, —

nähtävästi Semkovski ja Axelrod olivat „yksimielisesti” kooptoineet hänet, kaiketi siitä hyvästä, että hän oli suostunut olemaan vastedes toistamatta ajattelemattomia lauseita „Vorwärtsin” * „kuolemasta”), — että Martov ja „runsaasti puolet „Nashe Slovon” avustajista, jotka järjestyksellisesti kuuluvat Organisaatiokomiteaan”, *toteavat virheensä*, että he vain „naiiviudessaan” (Martov ingénu’n ** osassa — se ei ole hullumpaa) pitivät „Nashe Slovoa” „venäläisten internationalistien yhteisenä äänenkannattajana”, mutta että todellisuudessa „Nashe Slovo” osoittautui sekä „hajottavaksi”, „ryhmäkuntalaiseksi” (Semkovski lisää puolestaan: „anarko-syndikalistiseksi”) että „leniniläisen „Sotsial-Demokratin” edessä itseään puolustelevalleksi” lehdeksi.

Lukijakunnan edessä on esiintynyt „Nashe Slovon” 3 osapuolta, jotka ovat 7 tai 8 kuukautta tuloksettomasti yrittäneet liittyä yhteen: 1) kaksi toimituksen vasemmistolaista jäsentä („Nashe Slovon” № 107), jotka ovat vilpittömän myötätuntoisia internationalismia kohtaan ja joita vetää „Sotsial-Demokratin” puoleen (ks. „Nashe Slovon” 122. numerosta heille osoitettua puolueemme Pariisiin jaoston tervehdyspäättöslauselmaa); 2) Martov ja „OK-laiset” („runsaasti puolet”); 3) Trotski, joka tapansa mukaan ei ole periaatteessa samaa mieltä sosialishovinistien kanssa mistään asiasta, mutta *käytännössä* on heidän kanssaan samaa mieltä *kaikesta* (muun muassa Tshheidzen ryhmän „onnellisen sovittelutoiminnan” — niin kai sitä diplomaattisella kielellä nimitettiin? — ansiosta).

Yhtenäisyyden vilpittömien kannattajien ratkaistavaksi asettuu kysymys: miksi „Nashe Slovo” kärsi vararikon ja hajaantui? Tavallisesti hajaannuksien syyksi esitetään ilkeiden „leniniläisten” ihmisvihaa uhkuva „hajotustoiminta” (Semkovskin artikkeli „Izvestijan” 2. numerossa, Axelrodin „Nashe Slovoissa” j.n.e. y.m.s.). Mutta nämä ilkeät ihmiset eivät ole osallistuneet lainkaan „Nashe Slovon” julkaisemiseen *eivätkä* tästä yksinkertaisesta syystä *ole voineet* erkaantua tahi lähteä pois lehden toimituksesta.

Mistä sitten on kysymys? Sattumastako? Vai siitäkö, että sosialidemokraattityöläisten ja „Nashe Delossa” olevien porvariston vaikutuksen levittäjäin (tosiasiallisesti:

* — „Eteenpäin”. *Toim.*

** — nalivin rahvaanhimisen. *Toim.*

liberaalisen ja shovinistisen porvariston asiamiesten) yhtenäisyys on mahdotonta ja vahingollista?

· Mieltiköötpä „yhtenäisyyden” kannattajat tätä.

· Euroopan sosialidemokratiassa ovat „yhtenäisyyden” puolesta esiintyneet nyt, hiukan toisenlaisessa tilanteessa ja muodossa, Kautsky ja Haase yhdessä itsensä Bernsteinin kanssa. Tuntien joukkojen vasemmistolaisuuden nämä „auctoriteetit” ehdottavat vasemmistolaisille sosialidemokraateille rauhaa, jonka kirjoittamattomana ehtona on rauha Südekumien kanssa. Sanoissa kieltäydytään „elokuun 4 päivän politiikasta”, paikataan kansallisliberaalisen ja sosialidemokraattisen työväenpolitiikan välillä oleva repeämä jonkinlaisilla mihinkään velvoittamattomilla (ja joissakin suhteissa Hindenburgille ja Joffre'ille jopa edullisillakin) korulauseilla „rauhasta” (siihen sopii juuri rauhan tunnus), platonisella annektoinnin tuomitsemisella y.m.s. Likimain sellainen on Kautskyn ja Bernsteinin ohjelma, jota ranskalaisetkin sosialishovinistit ovat valmiit kannattamaan, kuten eräistä „L'Humanité'n” * viiheistä näkyy. „Riippumattomaan työväenpuolueeseen” kuuluvat englantilaiset tulevat tietenkin puolustamaan kallionlujasti sellaista sosialishovinismin armahdusta, jota verhotaan tekemällä useita kumarruksia vasemmalle. Tietenkin itse luoja on käskenyt „OK-laisten” ja Trotskin tarrautua nyt kiinni Kautskyn ja Bernsteinin liepeisiin.

Me pidämme tuota opportunistien johtomiehen ja „radikaalien” leirin tekopyhien shovinistien johtajan käännöstä vasempaan — ilveilynä, jonka tarkoituksena on *pelastaa* sosialidemokratiassa oleva *mätä* kumarruksella vasemmalle ja itseasiassa lujittaa kansallisliberaalista työväenpolitiikkaa mitättömien, „vasemmistolaisille” tehtyjen sanallisten myönnytysten hinnalla.

Objektiivinen tilanne on Euroopassa sellainen, että joukot joutuvat yhä suuremman pettymyksen valtaan, että niiden keskuudessa kasvaa tyytymättömyys, protesti, kiihtymys, vallankumouksellinen mieliala, joka saattaa vississä kehitysvaiheessaan muuttua uskomattoman nopeasti toiminnaksi. Käytännössä kysymys on nyt asettunut yksinomaan vain näin: on joko autettava *omaa* porvaristoa ja

* — „Ihmiskunta”. *Tolm.*

omaa hallitusta vastaan tähdätyn vallankumouksellisen toiminnan kasvua ja kehitystä tahi hillittävä, tyrehdytettävä, tyynnytetävä vallankumouksellista mielialaa. Viimeksi mainitun tarkoituksiperän saavuttamiseksi liberaaliset porvarit ja opportunistit ovat valmiit (ja *omien* etujensa kannalta katsoen heidän *pitää* olla valmiit) latelemaan miten vasemmistolaisia sanoja hyvänsä, lupaamaan loputtomasti aseistariisumista ja rauhaa, annektoinnista kieltäytymistä, kaikenlaisia reformeja, mitä hyvänsä, kunhan vain saavat estetyksi joukkojen erkanemisen opportunistisista johtajistaan ja niiden siirtymisen yhä vakavampiin vallankumouksellisiin tekoihin.

Alkkää uskoko minkäänlaisiin korusanaisiin ohjelmiin, — sanomme me joukoille, — luottakaa omaan, vallankumoukselliseen joukkotoimintaanne omaa hallitustanne ja porvaristoanne vastaan, koettakaa kehittää sellaista toimintaa; vain kansalaissota sosialismin puolesta on pelastuksena metsäläistymiseltä ja mahdollistaa edistyksen Euroopassa.

P.S. Tämä artikkeli oli jo ladottu, kun saimme hra Plehanovin, „entisen vallankumousmiehen” G. Aleksinskin ja kumpp. kokoelman „Sota”. Siinä on koko rykelmä niiden sosialishovinistien sofismeja ja valheita, jotka yrittävät kuvata tsarismin mitä taantumuksellisinta ryöstösotaa „oikeutetuksi” sodaksi, „puolustussodaksi” y.m.s.! Suosittelemme tätä tsarismin edessä matelemisen häpeällistä kokoelmaa kaikille, jotka haluavat vakavissaan päästä selville II Internationalen vararikon syistä. On muuten huvittavaa, että nämä avomieliset sosialishovinistit ovat *täysin* tyytyväisiä sekä Tshheidzeen että hänen ryhmäänsä. Tähän ryhmään ovat tyytyväisiä niin Organisaatiokomitea, Trotski kuin myös Plehanov yhdessä Aleksinskin ja kumpp. kanssa — ja se on luonnollista, sillä Tshheidzen ryhmä on vuosien mittaan todistanut osaavansa varjella opportunisteja ja palvella heitä.

Siperiaan menneen VSDT:n Duumaryhmän suhteen herat Plehanov ja Aleksinski valehtelevat häpeämättömästi. Nyt on todennäköisesti jo lähellä se aika, jolloin voidaan asiakirjojen perusteella kumota valehtelijat.

„RAUHAN” TUNNUKSEN ARVIOINNISTA

Wienin „Työväenlehti”, Itävallan sosialidemokraattien pää-äänenkannattaja, julkaisi 27/VI 1915 Saksan hallituksen lehdestä („Norddeutsche Allgemeine Zeitung” *) lainatun opettavaisen lausunnon.

Puhe on Saksan „socialidemokraattisen” puolueen erään huomatuimman (ja halpamaisimman) opportunistin, Quarckin, artikkelista, jossa hän muun muassa sanoi: „Me, saksalaiset sosialidemokraatit, ja meidän itävaltalaiset toverimme olemme aina sanoneet olevamme täysin valmiit ryhtymään kanssakäymisiin (englantilaisten ja ranskalaisen sosialidemokraattien kanssa) rauhanneuvottelujen alkamiseksi. *Saksan keisarillinen hallitus tietää sen eikä aseta meille pienimpiäkään esteitä*”.

Muuan Saksan kansallisliberaalinen lehti (Nationalliberale Korrespondenz **) kirjoitti näiden sanojen johdosta, että ne voidaan tulkita kahdella tavalla. Ensimmäinen tulkinta: että hallitus ei aseta esteitä sosialidemokraattien „internationalistiselle poliittiselle toiminnalle”, koska se ei ylitä laillisuuden puitteita „eikä ole valtiolle vaarallista”. Tämä on täysin käsitettävää „poliittisen vapauden” kannalta katsoen.

Toinen: että Saksan hallitus „antaa ainakin vaiteliaan hyväksymisensä sosialidemokraattien internationalistiselle rauhanpropagandalle ja että se vieläpä pitää sitä sopivana keinona pohjan luomiseksi rauhan mahdollisuuden pohdinnalle”.

* — „Pohjois-Saksan Yleislehti”. *Toim.*

** — Kansallisliberaalinen Kirjeenvaihto. *Toim.*

Kansallisliberaalinen lehti pitää tietenkin jälkimmäistä tulkintaa mahdottomana, ja hallituksen lehti yhtyy virallisesti sen mielipiteeseen lausuen lisäksi, että „hallituksella ei ole mitään tekemistä internationalistisen rauhanpropagandan kanssa ja että se ei myönnä tätä tarkoitusta varten toimilupaa sen enempää sosialidemokraattisille kuin muillekaan välittäjille”.

Opettavaista ilveilyä, eikö totta? Kuka uskoo, että Saksan hallitus, joka on kieltänyt „Vorwärtsiä” * kirjoittamasta luokkataistelusta, hallitus, joka on ryhtynyt ankariin sotilaallisiin toimenpiteisiin kansankokouksia vastaan ja saattanut voimaan proletaarien suoranaisen „sotilaallisen orjuuden”, että tämä hallitus *vapaamielisyydessään* „ei aseta esteitä” herroille Quarckeille ja Südekumeille? että se ei ole vakinaisessa kanssakäymisessä näiden herrojen kanssa?

Eiköhän liene tuhat kertaa todennäköisempää, että Quarck sanoi *vahingossa* totuuden (s.o. sen, että saksalaiset sosialidemokraatit ovat aloittaneet rauhanpropagandan sovittuaan siitä suoranaisesti tai välillisesti hallituksensa kanssa) ja että hänen sanansa „kumottiin virallisesti” juuri totuuden salaamiseksi?

Tämä on opiksi niille korulauseiden viljelijöille, jotka Trotskin tavoin (ks. „Nashe Slovon” 105. numeroa) meitä vastustaen puolustavat rauhan tunnusta viittaamalla muun muassa siihen, että „kaikki vasemmistolaiset” ovat muka „tehokkaasti” liittyneet yhteen nimenomaan tämän tunnuksen alla!! Junkkerien hallitus on nyt todistanut oikeaksi meidän Bernin päätöslauselmamme („Sotsial-Demokrat”, № 40), jossa sanotaan, että rauhan propagointi, „jos sen yhteydessä ei kutsuta joukkoja vallankumouksellisiin tekoihin”, saattaa vain „kylvää illuusioita” ja „tehdä proletariaatista *sotivien maiden salaisen diplomatian leikkikalun*” **.

Tämä on tullut kirjaimelleen vahvistetuksi!

Diplomatian historia todistaa muutaman vuoden kuluttua, että opportunistien ja hallitusten välillä *oli olemassa, eikä yksistään* Saksassa, suoranainen tai välillinen

* — „Eteenpäin”. Toim.

** Ks. tätä osaa, s. 150. Toim.

sopimus jaarittelusta rauhan puolesta! Diplomatia salaa tällaisia asioita, mutta naskalia et pussiin piilota.

Kun vasemmistolaiset alkoivat liittyä yhteen rauhan tunnuksen alla, niin sitä voitiin tervehtiä, *koska* siinä ilmeni *ensimmäinen* shovinistivastainen protestiaskel, — samoin kuin kehittymätön venäläinen työmies ilmaisi gaponilaisliikkeessä aran protestinsa tsaaria vastaan. Mutta mikäli vasemmistolaiset rajoittuvat nykyäänkin tähän *tunnukseen* (tunnuksien määrittely on *tietoisten* poliitikkojen tehtävä), sikäli he ovat mitä kehnoimpia vasemmistolaisia, sikäli heidän päätöslausemissaan *ei ole hiventäkään nimenomaan „tehokkuutta”*, sikäli he ovat leikkikaluja Südekumien, Quarckien, Sembat'in, Hyndmanien, Joffre'in ja Hindenburgin käsissä.

Ken ei käsitä tätä vielä nytkään, kun Wienin konferenssi¹¹¹, Bernstein+Kautsky ja kumpp. yhdessä Scheidemannin kanssa (Saksan „Vorstand” = Keskuskomitea) ovat prostituoineet rauhan tunnuksen („jonka yhteydessä ei kutsuta joukkoja vallankumouksellisiin tekoihin”), — hän yksinkertaisesti osallistuu tietämättään kansan sosialishovinistiseen pettämiseen.

*Kirjoitettu
heinä—elokuussa 1915*

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehdessä 5. (28.) numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan.

RAUHAN KYSYMYKSIÄ

Rauha sosialistien päivänpolttavana ohjelmakysymyksenä ja sen yhteydessä myös rauhan ehtoja koskeva kysymys kiinnostaa kaikkia. Ei voida olla antamatta tunnustusta „Bernern Tagwacht” * lehdelle siitä, että tapaamme siinä yrityksiä tämän kysymyksen asettamiseksi todella proletaariselta, internationalistiselta eikä tavalliselta, pikkuporvarillis-nationalistiselta kannalta. Mainio oli se 73. numerossa julkaistu toimituksen huomautus („Friedenssehnsucht” **), että rauhaa haluavien saksalaisten sosialidemokraattien on lakattava kannattamasta (sich lossagen) junkkerien hallituksen politiikkaa. Mainio oli tov. A. P:n ¹¹² kirjoitus (№ № 73 ja 75) „voimattomien kaunopuhujien pöyhkeilyä” (Wichtigtuerei machtloser Schönredner) vastaan, kaunopuhujien, jotka turhaan yrittävät pikkuporvarilliselta kannalta ratkaista rauhan kysymyksen.

Katsokaamme, miten sosialistien tulee asettaa tämä kysymys.

Rauhan tunnus voidaan esittää joko tiettyihin rauhan ehtoihin yhdistettynä tai ilman minkäänlaisia ehtoja, taisteluna yleensä rauhan (Frieden ohne weiters) eikä tietyn rauhan puolesta. On selvää, että jälkimmäisessä tapauksessa olemme tekemisissä tunnuksen kanssa, joka ei ole lainkaan sosialistinen, vaan yleensäkin aivan sisällyksetön ja järjetön. Rauhaa yleensä kannattavat ehdottomasti kaikki aina Kitcheneriä, Joffre'ia, Hindenburgia ja Nikolai Veristä myöten, sillä *jokainen* heistä haluaa lopettaa sodan: — kysymys on nimenomaan siitä, että jokainen asettaa

* — „Bernin Vartio”. *Toim.*

** — „Rauhankaipuu”. *Toim.*

„omalle” kansakunnalleen edulliset imperialistiset (s.o. rosvomaiset, vieraita kansoja orjuuttavat) rauhan ehdot. Tunnuksia tulee esittää sitä varten, että propagandaa ja agitaaatiota harjoitettaessa selitettäisiin joukoille sosialismin ja kapitalismin (imperialismin) välillä oleva sovittamaton ristiriita, eikä sitä varten, että kahden toisilleen vihamielisen luokan ja kahden toisilleen vihamielisen politiikan välille *rakennettaisiin sovinto* sellaisen sanapahasen avulla, joka „yhdistää” mitä erilaisimpia asioita.

Edelleen. Onko eri maiden sosialistien yhteenliittäminen tiettyjen rauhan *ehtojen* pohjalla mahdollista? Jos on, niin noiden ehtojen joukossa pitää ehdottomasti olla kaikkien kansakuntien itsemääräämisoikeuden tunnustaminen ja kaikesta „annektoinnista”, s.o. tämän oikeuden rikkomisesta, kieltäytyminen. Mutta jos tämä oikeus tunnustetaan vain *joidenkin* kansakuntien oikeudeksi, niin se merkitsee tiettyjen kansakuntien *etuoikeuksien* puolustamista, s.o. sitä, että ollaan nationalisteja ja imperialisteja eikä sosialisteja. Jos taas tämä oikeus tunnustetaan *kaikkien* kansakuntien oikeudeksi, niin ei saa erottaa esim. yksistään Belgiaa, vaan pitää ottaa *kaikki* sorretut kansat niin Euroopassa (irlantilaiset Englannissa, italialaiset Nizzassa, tanskalaiset j.n.e. Saksassa, 57 % Venäjän väestöstä y.m.) *kuin Euroopan ulkopuolellakin*, s.o. kaikki siirtomaat. Tov. A.P:n maininta niistä on varsin paikallaan. Englannin, Ranskan ja Saksan yhteinen väestömäärä on noin 150 milj., mutta nämä maat sortavat siirtomaissa runsaasti 400-miljoonaista väestöä!! Imperialistisen sodan, s.o. kapitalistien etujen hyväksi käytävän sodan, olemuksena ei ole vain se, että sotaa käydään uusien kansakuntien sortamisen ja siirtomaiden jakamisen vuoksi, vaan myös se, että sotaa käyvät pääasiallisesti edistyneimmät kansakunnat, jotka *sortavat* monia muita kansoja, sortavat *suurinta osaa* maapallon väestöstä.

Saksalaiset sosialidemokraatit, jotka puolustelevat Belgian valloitusta tai pitävät sitä hyväksyttävänä, ovat itse asiassa imperialisteja ja nationalisteja eivätkä sosialidemokraatteja, sillä he puolustavat Saksan porvariston (ja osittain Saksan työläistenkin) „oikeutta” sortaa belgialaisia, elsassilaisia, tanskalaisia, puolalaisia, Afrikan neekereitä j.n.e. He eivät ole sosialisteja, vaan Saksan porvariston

käskyläisiä, jotka auttavat sitä vieraiden kansakuntien ryöstämisessä. Mutta belgialaisetkin sosialistit, jotka esittävät *vain* yhden vaatimuksen: Belgia on vapautettava ja annettava sille hyvitystä, puolustavat tosiasiaassa Belgian porvariston vaatimusta, porvariston, joka haluaa edelleenkin ryöstää Kongon 15-miljoonaista väestöä ja saada itselleen toimilupia ja etuoikeuksia muissa maissa. Belgialaiset porvarit ovat sijoittaneet ulkomaille lähes 3 miljardia frangia; näistä miljardeista koituvan voiton varjeleminen kaikenlaisten petosten ja konnankoukkujen avulla — sellaisia ovat *tosiasiaassa* „sankarillisen Belgian” „kansallisedut”. Sama koskee — ja vielä paljon suuremmassa määrässä — Venäjää, Englantia, Ranskaa ja Japania.

Jos siis kansakuntien vapauden vaatimus ei ole valheellinen korulause, jolla verhotaan *muutamien erillisten* maiden imperialismia ja nationalismia, niin se täytyy ulottaa koskemaan *kaikkia* kansoja ja *kaikkia* siirtomaita. Mutta tällainen vaatimus on ilmeisen sisällyksetön *ilman* useita vallankumouksia *kaikissa* edistyneimmissä maissa. Enemmänkin. Sitä ei voida toteuttaa ilman menestyksellistä *sosialistista* vallankumousta.

Merkitseekö tämä, että sosialistit voivat suhtautua välinpitämättömästi yhä laajempien joukkojen esittämään rauhan vaatimukseen? Ei suinkaan. Työläisten tietoisien etujoukon tunnukset ovat eri asia kuin joukkojen vaistonvaraiset vaatimukset. Pyrkimys rauhaan on eräs tärkein *oire* siitä, että porvarilliset valheet sodan „vapautus”-tavoitteista, „isänmaan puolustuksesta” ynnä muut petokset, joilla kapitalistien luokka pettää rahvasta, ovat alkaneet herättää *pettymystä*. Sosialistien on kiinnitettävä tähän oireeseen mitä suurinta huomiota. On suunnattava kaikki ponnistukset joukkojen rauhanmielialan *hyväksikäyttämiseen*. Mutta *miten* sitä on hyväksikäytettävä? Rauhan *tunnuksen* hyväksyminen ja sen toistelemineen olisi „voimattomien (ja useimmiten vielä pahempien: *kaksinaamaisten*) kaunopuhujien pöyhkeilyn” edistämistä. Se olisi kansan *pettämistä* illuusiolla, että muka nykyiset hallitukset, nykyiset hallitsevat luokat, ilman että niitä on „opetettu” (tai oikeammin: ilman että ne on syrjäytetty) useilla vallankumouksilla, *pystyvät* solmimaan rauhan, joka edes jossain määrin tyydyttäisi demokraattisia joukkoja ja työväen-

luokkaa. Ei ole mitään tätä petosta vahingollisempaa. Ei ole mitään, joka pahemmin sokaisisi työläisten silmät, juurruttaisi työläisiin pettävää ajatusta, että ristiriita kapitalismin ja sosialismin välillä *ei ole syvälinen*, ei ole mitään, joka enemmän *kaunistelisi* kapitalistista orjuutta. Ei, meidän tulee käyttää hyväksemme rauhanmielialaa selittääksemme joukoille, että niitä hyvyiksiä, joita joukot odottavat rauhalta, ei voida saada ilman useita vallankumouksia.

Sotien lopettaminen, rauha kansojen kesken, rosvouksen ja väkivallantekojen lopettaminen — juuri se on meidän ihanteemme, mutta vain porvarilliset sofistit voivat pettää sillä joukkoja erottamalla tämän ihanteen vallankumouksellisen toiminnan viipymättömästä, suoranaisesta propagoinnista. Maaperä sellaista propagandaa varten on olemassa; mutta sen harjoittamiseksi on vain katkaistava väli porvariston liittolaisiin, opportunisteihin, jotka sekä suoranaisesti (jopa ilmiantoja tehden) että välillisesti häiritsevät vallankumouksellista toimintaa.

Kansakuntien itsemääräämisoikeuden tunnus täytyy asettaa myös kapitalismin imperialistisen kauden *yhteydessä*. Me emme kannata status quo'ta * emmekä pikkuporvarillista suurista sodista *syryään jäämisen* utopiaa. Me kannatamme vallankumouksellista taistelua imperialismia, s.o. kapitalismia, vastaan. Imperialismia on juuri se, kun useita vieraita kansakuntia sortavat kansakunnat pyrkivät laajentamaan ja vakauttamaan tuota sortoa, jakamaan siirtomaita uudelleen. Sen vuoksi kansakuntien itsemääräämisoikeutta koskevan kysymyksen *ytimenä* meidän aikakaudellamme on juuri *sortavien* kansakuntien sosialistien menettely. Se sortavan kansakunnan (Englannin, Ranskan, Saksan, Japanin, Venäjän, Yhdysvaltojen y.m.) sosialisti, joka ei tunnusta eikä puolla sorrettujen kansakuntien itsemääräämisoikeutta (s.o. oikeutta vapaaseen eroamiseen), ei tosiasiallisesti ole sosialisti, vaan shovinisti.

Vain tällainen katsantokanta johtaa vilpittömään, johdonmukaiseen taisteluun imperialismia vastaan, kansallisuuskysymyksen proletaariseen eikä pikkuporvarilliseen asetteluun (meidän aikakaudellamme). Vain tällainen katsantokanta noudattaa johdonmukaisesti kaikkinaista kansa-

* — entinen tila. *Toim.*

kuntien sortoa vastaan käytävän taistelun periaatetta, hävittää epäluottamuksen sortavien ja sorrettujen kansakuntien proletaarien väliltä, johtaa yksimieliseen, kansainväliseen taisteluun sosialistisen vallankumouksen puolesta (s.o. sen järjestelmän puolesta, joka on täydellisen kansallisen tasa-arvoisuuden ainoa toteutettavissa oleva järjestelmä) eikä sen pikkuporvarillisen utopian puolesta, joka tarkoittaa yleensä kaikkien pikkuvaltioiden vapautta kapitalismin aikana.

Nimenomaan tällä katsantokannalla on meidän puoleemme, s.o. Keskuskomiteaa kannattavat Venäjän sosialidemokraatit. Nimenomaan tällä kannalla oli Marx, joka opetti proletariaatille, että „kansa, joka sortaa muita kansoja, ei voi olla vapaa”. Marx vaati Irlannin erottamista Englannista juuri tältä näkökannalta, *Englannin* (eikä yksinomaan Irlannin) työläisten vapausliikkeen etujen kannalta.

Jos Englannin sosialistit eivät tunnusta eivätkä puolusta Irlannin eroamisoikeutta, ranskalaiset — italialaisen Nizzan, saksalaiset — Elsass-Lothringenin, tanskalaisen Schleswigin, Puolan, venäläiset — Puolan, Suomen, Ukrainan y.m., puolalaiset — Ukrainan eroamisoikeutta, jos kaikki „suur”-valtojen, s.o. suurta rosvousta harjoittavien maiden, sosialistit eivät puolusta tätä samaa oikeutta siirtomaiden suhteen, niin sellaista tapahtuu nimenomaan siksi ja vain siksi, että todellisuudessa he ovat imperialisteja eivätkä sosialisteja. Ja on naurettavaa kuvitella, että sellaiset ihmiset, jotka *eivät* puolusta sorrettujen kansakuntien „itsemääräämisoikeutta” ja kuuluvat itse sortaviin kansakuntiin, kykenevät muka ajamaan sosialistista politiikkaa.

Sen sijaan, että tekopyhille kaunopuhujille annettaisiin tilaisuus pettää kansaa demokraattisen rauhan mahdollisuutta koskevilla korulauseilla ja lupauksilla, sosialistien pitää selittää joukoille, ettei vähänkään demokraattinen rauha ole mahdollinen ilman useita vallankumouksia ja ilman jokaisessa maassa *omaa* hallitusta vastaan käytävää vallankumouksellista taistelua. Sen sijaan, että porvarillisten poliitikkojen annettaisiin pettää kansoja korulauseilla kansakuntien vapaudesta, — sosialistien pitää selittää *sortavien* kansakuntien väestöjoukoille, että näiden joukkojen vapautumisesta ei ole mitään toivoa, jos ne auttavat muiden

kansakuntien sortamista, jos ne eivät tunnusta eivätkä puolusta muiden kansakuntien itsemääräämisoikeutta, s. o. oikeutta vapaaseen eroamiseen. Sellaista on kaikille maille yhteinen sosialistinen eikä imperialistinen politiikka rauhan kysymyksessä ja kansallisuuskysymyksessä. Tämä politiikka ei tosin suurimmalta osaltaan sovi yhteen valtiopetosta koskevien lakien kanssa, — mutta noiden lakien kanssa ei sovi yhteen myöskään Baselin päätöslauselma, josta miltei kaikki sortavien kansakuntien sosialistit ovat niin häpeällisesti luopuneet.

On valittava: sosialismin puolesta tai herrojen Joffre'in ja Hindenburgin lakeihin alistumisen puolesta, — vallankumouksellisen taistelun puolesta tai imperialismiin edessä matelemisen puolesta. Keskitietä tässä ei ole. Ja tekopyhät (tai typerät) „keskitien” politiikan kyhääjät tuottavat proletariaatille mitä suurinta vahinkoa.

Kirjoitettu heinä—elokuussa 1915
Allekirjoitus: Lenin

Julkaistu ensi kerran v. 1924
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 5. (28.) numerossa
allekirjoituksesta

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

SOSIALISMI JA SOTA
(VSDTP:n SUHTAUTUMINEN SOTAAN) ¹¹³

Kirjoitettu heinä—elokuussa 1915
Julkaistu syksyllä 1915 erillisessä
kirjasena „Sotsial-Demokrat“
lehden toimituksen kustantamana.
Geneve

Julkaistaan kirjasen tekstin mukaan

ALKULAUSE
ENSIMMÄISEEN (ULKOMAILLA ILMESTYNEESEEN)
PAINOKSEEN

Sotaa on kestänyt jo vuoden. Puolueemme määritteli kantansa sotaan heti sen alettua Keskuskomitean manifestissa, joka laadittiin syyskuussa 1914 ja julkaistiin (sen jälkeen, kun se oli lähetetty Keskuskomitean jäsenille ja puolueemme vastuunalaisille edustajille Venäjällä ja kun oli saatu heidän suostumuksensa) marraskuun 1 p:nä 1914 puolueemme Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokratin” 33. numerossa *. Edelleen 40. numerossa (maaliskuun 29 p:nä 1915) julkaistiin Bernin konferenssin päätöslauselmat **, joissa periaattemme ja taktiikkamme esitetään tarkemmin.

Venäjällä havaitaan nykyisin joukkojen keskuudessa vallankumouksellisen mielialan ilmeistä nousua. Toisissa maissa on kaikkialla havaittavissa samanlaisen ilmiön merkkejä siitä huolimatta, että omien hallitustensa ja oman porvaristonsa puolelle asettuneiden virallisten sosialidemokraattisten puolueiden enemmistö lomaannuttaa proletaariaatin vallankumouksellisia pyrkimyksiä. Tällainen asiointila tekee erittäin tarpeelliseksi sellaisen kirjasen julkaisemisen, joka tekee yhteenvedon sosialidemokraattien taktiikasta sotaan suhtautumisen kysymyksessä. Julkaistessamme kokonaisuudessaan uudelleen edellä mainitut puolueasiakirjat varustamme ne lyhyillä selityksillä pyrkien ottamaan huomioon kaikki ne tärkeimmät perustelut porvarillisen ja proletaarisen taktiikan puolesta, joita on esitetty kirjallisuudessa ja puoluekokouksissa.

---

* Ks. tätä osaa, ss. 11—20. *Toim.*
** Ks. tätä osaa, ss. 145—151. *Toim.*

ALKULAUSE TOISEEN PAINOKSEEN

Tämä kirjanen on kirjoitettu vuoden 1915 kesällä juuri Zimmerwaldin konferenssin edellä. Se ilmestyi myös saksan ja ranskan kielellä ja julkaistiin täydellisenä norjan kielellä Norjan sosialidemokraattisen nuorison äänenkannattajassa. Kirjaseen saksankielinen painos kuljetettiin illegaalisesti Saksaan — Berliiniin, Leipzigiin, Brementiin y.m. kaupunkeihin, joissa Zimmerwaldin vasemmiston kannattajat ja Karl Liebknechtin ryhmä levittivät sitä illegaalisesti. Ranskankielinen painos ilmestyi illegaalisesti Pariisissa ja sitä levitettiin siellä Ranskan zimmerwaldilaisten toimesta. Venäjänkielistä painosta pääsi Venäjälle hyvin rajoitettu määrä, ja Moskovassa työläiset kirjoittivat siitä jäljennöksiä käsin.

Julkaisemme nyt tämän kirjaseen täydellisesti kuten asiakirjan. Lukijan on koko ajan muistettava, että kirjanen on kirjoitettu elokuussa vuonna 1915. Se on muistettava etenkin niissä kohdissa, joissa puhutaan Venäjästä: Venäjä oli silloin vielä tsaristinen, Romanovien Venäjä...

*Julkaistu v. 1918
ilmestyneessä kirjassa*

Julkaistaan kirjaseen tekstin mukaan

I LUKU

SOCIALISMIN PERIAATTEET JA VUOSIEN 1914—1915 SOTA

SOCIALISTIEN SUHTAUTUMINEN SOTIIN

Sosialistit ovat aina tuominneet kansojen väliset sodat raakalaismaisina ja petomaisina tekoina. Mutta meidän suhtautumisemme sotaan on periaatteellisesti erilainen kuin porvarillisten pasifistien (rauhanpuoltajain ja -saarnaajain) ja anarkistien suhtautuminen. Edellisistä me eroamme siinä, että käsitämme sotien ja maan sisällä tapahtuvan luokkataistelun olevan kiertämättömässä yhteydessä toisiinsa, käsitämme sotien hävittämisen olevan mahdotonta ilman luokkien hävittämistä ja sosialismin pystyttämistä, ja myöskin siinä, että tunnustamme täysin lainmukaisiksi, edistyksekkäiksi ja välttämättömiksi kansalaissodat, t.s. sodat, joita sorretti luokka käy sortajaluokkaa vastaan, orjat orjanomistajia vastaan, maaorjatalonpojat tilanherroja vastaan, palkkatyöläiset porvaristoa vastaan. Me marxilaiset eroamme niin pasifisteista kuin anarkisteistakin siinä, että tunnustamme välttämättömäksi tutkia jokaista sotaa erikseen historialliselta kannalta (Marxin dialektisen materialismin näkökannalta). Historiassa on useasti ollut sotia, jotka kaikista, kiertämättä kaikkiin sotiin liittyvistä kauhuista, julmuuksista, onnettomuuksista ja kärsimyksistä huolimatta ovat olleet edistyksellisiä, s.o. ovat tuottaneet hyötyä ihmiskunnan kehitykselle auttamalla erittäin vahingollisten ja taantumuksellisten laitosten (esimerkiksi itsevaltiuden tai maaorjuuden), Euroopan raakalaismaisimpien hirmuvaltojen (turkkilaisen ja venäläisen) hävittämistä. Sen vuoksi pitääkin tarkastella nimenomaan nykyisen sodan historiallisia erikoisuuksia.

UUDEN AJAN SOTIEN HISTORIALLISET TYYPIT

Ranskan suuri vallankumous avasi uuden aikakauden ihmiskunnan historiassa. Siitä lähtien aina Pariisin Kommuuniin saakka, vuodesta 1789 vuoteen 1871 asti, olivat sotien eräänä tyyppinä luonteeltaan porvarillis-edistykselliset, kansalliset vapaussodat. Toisin sanoen, näiden sotien tärkeimpänä sisältönä ja historiallisena tarkoituksiperänä oli absolutismin ja feodalismien kukistaminen, niiden murtaminen, vieraiden kansallisuuksien harjoittaman sarron hävittäminen. Siksi ne olivatkin edistyksellisiä sotia, ja kaikki rehelliset, vallankumoukselliset demokraatit, samoin kuin kaikki sosialistitkin, tukivat aina *tällaisten* sotien aikana sen maan (s.o. sen porvariston) menestyksiä, joka edisti feodalismia, absolutismin ja vieraiden kansojen sortamisen mitä vaarallisimpien perustojen hävittämistä tai murtamista. Esim. Ranskan vallankumouksellisissa sodissa ranskalaiset harjoittivat osittain vieraiden maiden ryöstöä ja valloitusta, mutta se ei ollenkaan muuta näiden sotien historiallista perusmerkitystä, sotien, jotka järkyttivät ja hävittivät koko vanhan, maaorjuudellisen Euroopan feodalismia ja absolutismia. Ranskan ja Preussin sodassa Saksa ryösti Ranskaa, mutta se ei muuta tämän sodan historiallista perusmerkitystä sotana, joka vapautti kymmeneen miljooniin nousevan Saksan kansan feodaalisesta pirstoutuneisuudesta ja kahden despotin, Venäjän tsaarin ja Napoleon III sorrosta.

HYÖKKÄYS- JA PUOLUSTUSSODAN VÄLINEN ERO

Vuosien 1789—1871 kausi jätti syviä jälkiä ja vallankumouksellisia muistoja. Ennen feodalismien, absolutismien kukistamista ja vieraiden kansallisuuksien harjoittaman sarron hävittämistä ei voinut olla puhettakaan sosialismin puolesta käytävän proletarisen taistelun kehittämisestä. Puhuessaan „puolustus“-sodan laillisuudesta *tämän* kauden sotien yhteydessä, sosialistit pitivät silmällä aina nimenomaan näitä päämääriä, pyrkimystä vallankumoukseen keskiaikaisuutta ja maaorjuutta vastaan. Sosialistit ovat aina käsittäneet „puolustus“-sodan tässä mielessä „oikeuteksi“ sodaksi (W. Liebknecht sanoikin kerran niin). Vain tässä mielessä sosialistit ovat tunnustaneet ja tunnustavat nykyäänkin „isänmaan puolustamisen“ tai „puolustus“-

sodan lailliseksi, edistykseksi ja oikeutetuksi. Esimerkiksi jos Marokko julistaisi huomenna sodan Ranskalle, Intia Englannille, Persia tai Kiina Venäjälle j.n.e., niin ne olisivat „oikeutettuja”, „puolustus”-sotia, riippumatta siitä, kuka hyökkää ensiksi, ja jokainen sosialisti suhtautuisi myönteellisesti voittoon, jonka sorretut, riippuvaiset, vajaa-oikeuksiset valtiot saavat sortavista, orjuuttavista, rosvoavista „suur”-valloista.

Mutta olettaa, että orjanomistaja, jolla on 100 orjaa, sotii orjanomistajaa vastaan, jolla on 200 orjaa, vaalien „oikeudenmukaisempaa” orjien jakamista. Selvää on, että „puolustus”-sodan tai „isänmaan puolustamisen” käsitteen soveltaminen tuollaiseen tapaukseen olisi historian väärentämistä ja käytännöllisesti se olisi ovelien orjanomistajien suorittamaa rahvaan, pikkuporvariston, tietämättömien ihmisten suoranaista pettämistä. Juuri sillä tavalla, siis „kansallisen” ideologian ja isänmaan puolustamisen käsitteen avulla pettääkin nykyinen, imperialistinen porvaristo kansoja nykyisessä orjanomistajain välisessä sodassa, jota käydään orjuuden säilyttämiseksi ja koventamiseksi.

NYKYINEN SOTA ON IMPERIALISTISTA SOTAA

Melkein kaikki tunnustavat nykyisen sodan imperialistiseksi sodaksi, mutta useimmiten vääristelevät tätä käsitettä, joko soveltavat sitä toiseen sotivaan puoleen tahi yrittävät ainakin selittää mahdolliseksi sen, että tällä sodalla on porvarillis-edistykellinen, kansallisen vapaus-sodan merkitys. Imperialismi on kapitalismin korkein kehitysaste, joka on saavutettu vasta XX vuosisadalla. Kapitalismin on jo ahdasta vanhojen kansallisvaltioiden puitteissa, mutta niitä muodostamatta se ei kyennyt kukistamaan feodalismia. Kapitalismi on kehittänyt keskityksen niin pitkälle, että syndikaatit, trustit ja miljardööri-kapitalistien yhtymät ovat kahmineet käsiinsä kokonaisia teollisuusaloja, ja miltei koko maapallo on jaettu näiden „pääoman valtioiden” kesken joko siirtomaiden muodossa tahi kietomalla vieraita maita tuhansin sitein finanssiriiston pauloihin. Vapaakaupan ja kilpailun tilalle ovat tulleet pyrkimykset monopolien muodostamiseen, maiden anastamiseen pääoman sijoitusta ja raaka-aineiden tuontia varten j.n.e. Kansakuntien vapauttajasta, jona kapitalismi oli

taistelussa feodalismia vastaan, imperialistinen kapitalismi on muuttunut suurimmaksi kansakuntien sortajaksi. Kapitalismi on muuttunut edistyksestä taantumukseksi, se on siinä määrin kehittänyt tuotantovoimia, että ihmiskunnan on joko siirryttävä sosialismiin tai koettava vuosia ja jopa vuosikymmeniä „suur”-valtojen aseellista taistelua, jota ne käyvät kapitalismin säilyttämiseksi keino-tekoisesti siirtomaiden, monopolien, etuoikeuksien ja kaikenlaisen kansallisuussorron avulla.

SOTA SUURIMPIEN ORJANOMISTAJIEN VÄLILLÄ ORJUUDEN
SÄILYTTÄMISEKSI JA LUJITTAMISEKSI

Selittääksemme imperialismin merkitystä esitämme tarkat tiedot maailman jaosta n.s. „suur”-valtojen kesken (s.o. valtojen kesken, joilla on menestystä suurrosvouksessa):

Maailman jako „suurten” orjanomistajavaltakuntien kesken:

„Suur”- vallat	Siirtomaat				Emamaat		Yhteensä	
	1876		1914		1914			
	neliö- kilometriä	asukkaita	neliö- kilometriä	asukkaita	neliö- kilometriä	asukkaita	neliö- kilometriä	asukkaita
	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa	miljoonaa
Englanti.....	22,5	251,9	33,5	393,5	0,3	46,5	33,8	440,0
Venäjä.....	17,0	15,9	17,4	33,2	5,4	136,2	22,8	169,4
Ranska.....	0,9	6,0	10,6	55,5	0,5	39,6	11,1	95,1
Saksa.....	—	—	2,9	12,3	0,5	64,9	3,4	77,2
Japani.....	—	—	0,3	19,2	0,4	53,0	0,7	72,2
Pohjois-Amerikan Yhdysvallat.....	—	—	0,3	9,7	9,4	97,0	9,7	106,7
Kuusi „suur”- valtaa.....	40,4	273,8	65,0	523,4	16,5	437,2	81,5	960,6
Siirtomaat, jotka <i>eivät</i> kuulu suurvalloille (vaan Belgialle, Hollannille y. m. valtioille)...			9,9	45,3			9,9	45,3
Kolme „puolisirtomaata” (Turkki, Kiina ja Persia)...							14,5	361,2
							Yhteensä.....	105,9 1.367,1
Muut valtiot ja maat.....							28,0	289,9
Koko maapallo (ilman napaseutua).....								133,9 1.657,0

Tästä näkyy, miten kansat, jotka vuosina 1789—1871 taistelivat suurimmalta osaltaan toisten etunensä vapauden puolesta, ovat nyt, vuoden 1876 jälkeen, muuttuneet korkealle kehittyneen ja „ylikypsyneen” kapitalismin perustalla koko maapallon väestön ja kansakuntien enemmistön sortajiksi ja orjuuttajiksi. Vuodesta 1876 vuoteen 1914 kuusi „suur”-valtaa kahmi itselleen 25 miljoonaa neliökilometriä, s.o. alueen, joka on 2½ kertaa suurempi kuin koko Eurooppa! Kuusi valtakuntaa orjuuttaa *yli puolta miljardia* (523 miljoonaa) siirtomaa-asukasta. Jokaista 4 „suur”-valtojen asukasta kohti tulee 5 asukasta „näiden” siirtomaissa. Ja kaikille on tunnettua, että siirtomaat on valloitettu tullella ja miekalla, että siirtomaissa väestöä kohdellaan petomaisesti, että sitä riistetään tuhansin tavoin (pääoman viennin, toimilupien j.n.e. avulla, petkuttamalla tavaroita myydessä, alistamalla siirtomaaväestö „hallitsevan” kansakunnan viranomaisten alaiseksi ja niin edelleen ynnä muuta sentapaista). Englannin ja Ranskan porvaristo pettää kansaa sanoessaan käyvänsä sotaa kansojen ja Belgian vapauden puolesta: itse asiassa se sotii säilyttääkseen siirtomaat, joita se on kahminut itselleen kohtuuttoman paljon. Saksan imperialistit vapauttaisivat heti Belgian y.m., jos englantilaiset ja ranskalaiset jakaisivat „kristillisesti” siirtomaansa heidän kanssaan. Tilanteen omalaatuisuus on siinä, että tässä sodassa siirtomaiden kohtalot ratkaisee sota, jota käydään mannermaalla. Porvarillisen oikeudenmukaisuuden ja kansallisen vapauden (tahi kansakuntien olemassaolo-oikeuden) kannalta Saksa olisi Englantiin ja Ranskaan verrattuna ehdottomasti oikeassa, sillä Saksalle on „tehty vääryyttä” siirtomaita jaettaessa, sen viholliset sortavat paljon suurempaa määrää kansakuntia kuin Saksa, ja sen liittolaismaassa Itävallassa sorretut slaavilaiset nauttivat epäilemättä suurempaa vapautta kuin tsaristisella Venäjällä, tuossa todellisessa „kansojen vankilassa”. Mutta Saksahan ei sodi kansakuntien vapauttamisen, vaan niiden sortamisen puolesta. Sosialistien tehtävänä ei ole auttaa nuorempaa ja voimakkaampaa rosvoa (Saksaa) vanhempien ja enemmän ahmineiden rosvojen ryöstämisessä. Sosialistien on käytettävä hyväkseen rosvojen välistä taistelua kukistaakseen ne kaikki. Sitä varten sosialistien on ennen kaikkea sanottava kansalle totuus, nimittäin se, että

tämä sota on kolmessa mielessä orjanomistajain sotaa orjuuden lujittamiseksi. Se on ensinnäkin sotaa siirtomaa-orjuuden lujittamiseksi siirtomaiden „oikeudenmukaisemman” jaon ja niiden „yksimielisemmän” jatkuvan riiston kautta; toiseksi, se on sotaa vieraiden kansakuntien sorron lujittamiseksi „suur”-valtojen sisällä, sillä *niin* Itävalta *kuin* Venäjäkin (Venäjä paljon enemmän ja paljon paremmin kuin Itävalta) pysyy pystyssä vain tuollaisen sorron avulla tehostaen sitä sodalla; kolmanneksi, se on sotaa palkkaorjuuden lujittamiseksi ja jatkamiseksi, sillä proletariaatti on jaettu kahtia ja poljettu, mutta kapitalistit hyötyvät rikastuen sodasta, lietsoen kansallisia ennakkoluuloja ja voimistaen taantumusta, joka on nostanut päätään kaikissa, jopa vapaimmissakin ja tasavaltalaisimmissakin maissa.

„SOTA ON POLITIIKAN JATKAMISTA TOISIN”
(NIMENOMAAN VAKIVALTAISIN) „KEINOIN” 114

Tämä kuuluisa mietelause kuuluu Clausewitzille, eräälle syvämietteisimmistä kirjailijoista sotakysymysten alalla. Marxilaiset ovat aina pitäneet täydellä syyllä tuota väittämää teoreettisena perustana katsomuksilleen kunkin kyseisen sodan merkityksestä. Marx ja Engels tarkastelivat aina erilaisia sotia juuri tältä kannalta.

Soveltakaa tuota käsitystä nykyiseen sotaan. Te huomaatte, että vuosikymmenien ajan, miltei puoli vuosisataa, ovat sekä Englannin, Ranskan, Saksan, Italian, Itävallan että Venäjän hallitukset ja hallitsevat luokat harjoittaneet siirtomaiden rosvoamisen, vieraiden kansakuntien sortamisen ja työväenliikkeen tukahduttamisen politiikkaa. Nimenomaan tätä ja vain tätä politiikkaa jatketaan nykyisessäkin sodassa. Muun muassa sekä Itävallassa että Venäjällä niin rauhan kuin sota-ajankin politiikka on kansakuntien orjuuttamisen eikä niiden vapauttamisen politiikkaa. Sitävastoin Kiinassa, Persiassa, Intiassa ja muissa riippuvaisissa maissa me olemme viimeisten vuosikymmenien aikana nähneet harjoitettavan kymmenien ja satojen miljoonien ihmisten kansalliseen elämään herättämisen ja taantumuksellisten „suur”-valtojen sorrosta vapauttamisen politiikkaa. Tällaisella historiallisella pohjalla tapahtuva sota voi nytkin olla porvarillis-edistyksellistä, kansallista vapaussotaa.

Ei tarvitse muuta kuin luoda silmäys nykyiseen sotaan siltä kannalta, että se on „suur”-valtojen ja niiden sisällä olevien perusluokkien politiikan jatkoa, jotta voitaisiin huomata heti, kuinka huutavan historianvastainen, valheellinen ja teennäinen on se mielipide, että nykyisessä sodassa voitaisiin muka pitää oikeutettuna „isänmaan puolustuksen” ajatusta.

BELGIAN ESIMERKKI

Kolmisopimuksen (nyt nelisopimuksen) sosialishovinitit (Venäjällä Plehanov ja kumpp.) viittaavat halukkaimmin Belgian esimerkkiin. Mutta tämä esimerkki puhuu heitä itseään vastaan. Saksan imperialistit loukkasivat julkeasti Belgian puolueettomuutta, kuten ovat aina ja kaikkialla tehneet sotivat valtiot, jotka tarpeen tullen ovat polkeneet maahan *kaikki* sopimukset ja sitoumukset. Olettakaamme, että kaikki kansainvälisten sopimusten noudattamisesta kiinnostuneet valtiot julistaisivat sodan Saksalle vaatien Belgian vapauttamista ja hyvityksen antamista sille. Sosialistien myötätunto olisi siinä tapauksessa tietysti Saksan vihollisten puolella. Mutta kysymyshän on juuri siten, että „kolmi- (ja neli-)sopimus” *ei* käy sotaa Belgiasta: se tiedetään mainiosti, ja vain teeskentelijät salaavat sen. Englanti ryöstää Saksan siirtomaita ja Turkkia, Venäjä — Galitsiaa ja Turkkia, Ranska pyrkii saamaan haltuunsa Elsass-Lothringenin ja jopa Reinin vasemman rannankin; Italian kanssa on solmittu sopimus saaliinjaosta (Albania, Vähä-Aasia); Bulgarian ja Romanian kanssa hierotaan samoin kauppoja saaliinjaosta. Nykyisten hallitusten käymän nykyisen sodan pohjalla *ei* Belgiaa *voida* auttaa *muuten* kuin auttamalla Itävallan tai Turkin kuristamista j.n.e.! Mitä tekemistä tässä on „isänmaan puolustuksella”?? Siinä juuri on imperialistisen sodan erikoisuus, sodan, jota historiallisesti aikansa eläneet taantumukselliset porvarihallitukset käyvät keskenään muiden kansakuntien sortamiseksi. Ken puolustaa nykyiseen sotaan osallistumista, hän ikuistaa kansakuntien imperialistista sortoa. Ken saarnaa hallitusten nykyisten vaikeuksien hyväksikäyttämistä sitä taistelua varten, jota käydään yhteiskunnallisen vallankumouksen puolesta, hän puolustaa todella kaikkien kansakuntien todellista vapautta, joka on toteutettavissa vasta sosialismin oloissa.

MINKÄ PUOLESTA VENÄJÄ SOTI?

Venäjällä on uusimmantyyppinen kapitalistinen imperialismi näyttänyt täydellisesti itsensä tsarismmin politiikassa, jota harjoitetaan Persian, Mandzhurian ja Mongolian suhteen, mutta yleensä Venäjällä vallitsee sotilaallinen ja feodaalinen imperialismi. Missään maailmassa ei ole sellaista maan väestön enemmistöön kohdistettua sortoa kuin Venäjällä: isovenäläiset muodostavat vain 43 % väestöstä, s.o. vähemmän kuin puolet, ja kaikki muut ovat muukalaisina oikeudettomassa asemassa. Venäjän 170-miljoonaisesta väestöstä on *noin 100 miljoonaa* sorrettuja ja oikeudettomia. Tsarismi sotii anastaakseen Galitsian ja tukahduttaakseen lopullisesti ukrainalaisten vapauden, anastaakseen Armenian, Konstantinopolin j.n.e. Tsarismi pitää sotaa keinoa, jonka avulla se voi kääntää huomion pois tyytymättömyyden kasvusta maassa ja tukahduttaa kasvavan vallankumouksellisen liikkeen. Jokaista kahta isovenäläistä kohti Venäjällä on nyt 2—3 oikeudetonta „muukalaista”: tsarismi pyrkii sodan avulla lisäämään Venäjän sortamien kansakuntien määrää, varmistamaan niiden sarron ja murtaamaan siten myöskin isovenäläisten oman taistelun vapauden puolesta. Vieraiden kansojen sortamisen ja ryöstämisen mahdollisuus vakiinnuttaa taloudellista lamatilaa, sillä tuotantovoimien kehittämisen asemesta on tulolähteenä useinkin „muukalaisten” puolifeodaalinen riisto. Näin ollen Venäjän taholta sota on erittäin taantumuksellista ja luonteeltaan vapaudenvastaista.

MITÄ ON SOSIALISHOVINISMI?

Sosialishovinismi on „isänmaan puolustamisen” aatteen puoltamista nykyisessä sodassa. Edelleen tästä aatteesta johtuu kieltäytyminen luokkataistelusta sodan aikana, äänestäminen sotamäärärahojen puolesta j.n.e. Todellisuudessa sosialishovinistit harjoittavat proletariaatinvastaista, porvarillista politiikkaa, sillä itse asiassa he eivät puolla sellaista „isänmaan puolustamista”, mikä merkitsisi taistellua vieraiden kansallisuuksien sortoa vastaan, vaan puoltavat yksien tai toisten „suur”-valtojen „oikeutta” ryöstää siirtomaita ja sortaa vieraita kansoja. Sosialishovinistit petkuttavat kansaa toistelemalla porvariston perässä, että

sotaa käydään muka kansakuntien vapauden ja olemassaolon suojelemiseksi, ja he siirtyvät siten porvariston puolelle proletariaattia vastaan. Sosialishovinisteihin kuuluvat ne, jotka puolustavat ja kaunistelevat *jommankumman* sotivan valtioryhmän hallituksia ja porvaristoa, samoin kuin nekin, jotka Kautskyn tavoin tunnustavat, että *kaikissa* sotivissa maissa sosialisteilla on samanlainen oikeus „puolustaa isänmaataan”. Ollen itse asiassa „oman” (tahi yleensä kaikkinaisen) imperialistisen porvariston etuoikeuksien ja erikoisetujen, ryöstön ja väkivallan puolustelua sosialishovinismi on kaikkien sosialististen vakaumusten ja Baselin Kansainvälisen sosialistikongressin päätöksen täydellistä kavaltamista.

BASELIN MANIFESTI

Manifesti sodasta, joka hyväksyttiin yksimielisesti Baseliin v. 1912, tarkoittaa juuri sitä Englannin ja Saksan sekä niiden nykyisten liittolaisten välistä sotaa, joka sitten syttyikin v. 1914. Manifestissa sanotaan suoraan, ettei mikään kansan etu voi oikeuttaa sellaista sotaa, jota käydään „kapitalistien voittojen ja hallitsijasukujen etujen tähden” suurvaltojen imperialistisen ryöstöpolitiikan pohjalla. Manifestissa sanotaan suoraan, että sota on vaarallinen „hallituksille” (poikkeuksetta kaikille hallituksille), se osoittaa niiden pelkäävän „proletaarista vallankumousta” ja viittaa aivan selvästi vuoden 1871 Kommuunin ja vuoden 1905 loka—joulukuun esimerkkiin, *s.o. vallankumouksen ja kansalaissodan esimerkkiin*. Näin ollen Baselin manifesti määrittelee juuri tätä sotaa varten sen vallankumoustaistelun taktiikan, jota työläiset käyvät kansainvälisessä mitassa omia hallituksiaan vastaan, siis proletaarisen vallankumouksen taktiikan. Baselin manifesti toistaa Stuttgartin päätöslauselman sanat, että sodan sytyttyä sosialistien on käytettävä hyväkseen sodan aiheuttamaa „taloudellista ja poliittista kriisiä” „jouduttaakseen kapitalismin häviötä”, *s.o. käytettävä hyväkseen sodan hallituksille tuomia vaikeuksia ja joukkojen suuttumusta sosialistisen vallankumouksen suorittamista varten*.

Socialishovinistien politiikka, niiden harjoittama sodan puoltaminen porvarillisten vapausaatteiden näkökannalta, niiden sallima „isänmaan puolustaminen”, määrärahojen

puolesta äänestäminen, ministeristöihin meno y.m. y.m. on suoranaista sosialismin kavaltamista, mikä on selitettävissä, kuten alempana näemme, vain sillä, että Euroopan puolueiden enemmistön sisällä on päässyt voitolle opportu-nismi ja kansallisliberaalinen työväenpolitiikka.

VAARAA VETOAMISTA MARXIIN JA ENGELSIIN

Venäläiset sosialishovinistit (Plehanov etunenässään) vetoavat Marxin taktiikkaan vuoden 1870 sodassa; saksalaiset (Lenschin, Davidin ja kumpp, tyypiset) sosialishovinistit vetoavat Engelsin v. 1891 tekemään lausuntoon saksalaisten sosialistien velvollisuudesta puolustaa isänmaataan, jos sota syttyy samanaikaisesti Venäjää ja Ranskaa vastaan; vihdoin Kautskyn tyypiset sosialishovinistit, jotka tahtovat sovittaa ja laillistaa kansainvälisen shovinismin, vetoavat siihen, että Marx ja Engels, tuomitessaan sodat, asettuivat siitä huolimatta aina, vuosista 1854—1855 vuosiin 1870—1871 ja vuosiin 1876—1877 saakka, jonkin sotivan valtion puolelle, kun kerran sota oli kuitenkin syttynyt.

Kaikki nämä vetoamiset ovat Marxin ja Engelsin katsantokantojen inhottavaa vääristelyä porvariston ja oppor-tunistien mieliksi, aivan samoin kuin anarkisti Guillaume'n ja kumpp. kirjoitelmat väärentävät Marxin ja Engelsin kat-santokantoja anarkismin puolustamiseksi. Vuosien 1870—1871 sota oli Saksan taholta historiallisesti edistyksellistä aina siihen saakka, kunnes Napoleon III voitettiin, sillä Napoleon III ja tsaari olivat monia vuosia sortaneet Saksaa ja pitäneet siellä yllä feodaalista pirstoutuneisuutta. Mutta heti kun sota muuttui Ranskan ryöstöksi (Elsassin ja Lothringenin annektointi), niin Marx ja Engels tuomitsivat päättäväisesti saksalaiset. Ja jo tuon sodan alussa Marx ja Engels hyväksyivät Bebelin ja Liebknechtin kieltäytymisen äänestämästä sotamäärärahojen puolesta ja neuvoivat sosialidemokraatteja, etteivät nämä sulautuisi yhteen porvariston kanssa, vaan puolustaisivat proletariaatin itsenäisiä luokkaetuja. Tästä porvarillis-edistyksellisestä ja kansallisesta vapaussodasta annetun arvion siirtäminen nykyiseen imperialistiseen sotaan on totuuden pilkkaamista. Sama koskee vieläkin suuremmissa määrässä vuosien 1854—

1855 sotaa sekä kaikkia sotia, jotka käytiin XIX vuosisadalla, jolloin ei ollut *ei* nykyistä imperialismia, *ei* kypsyneitä objektiivisia sosialismin edellytyksiä *eikä* sosialistisia joukkopuolueita *kaikissa* sotivissa maissa, s.o. ei ollut nimenomaan niitä ehtoja, joista Baselin manifesti johti „proletaarisen vallankumouksen” taktiikan suurvaltojen välisen sodan *yhteydessä*.

Ken nyt vetoaa Marxin suhtautumiseen *edistyksellisen* porvariston kauden sotiin ja unohtaa Marxin sanat: „työläisillä ei ole isänmaata” — sanat, jotka koskevat *nimenomaan* taantumuksellisen, aikansa eläneen porvariston kautta, sosialistisen vallankumouksen kautta, hän väärentää julkeasti Marxia ja soluttaa sosialistisen katsantokannan tilalle porvarillisen katsantokannan.

II INTERNATIONALEN VARARIKKO

Koko maailman sosialistit lausuvat juhlallisesti Baseliissa vuonna 1912, että he pitävät lähenevää Euroopan sotaa *kaikkien* hallitusten „rikollisena” ja mitä taantumuksellisimpana tekona, joka tulee jouduttamaan kapitalismin romahdusta synnyttämällä kiertämättä vallankumouksen kapitalismia vastaan. Syttyi sota ja tuli kriisi. Suurin osa sosialidemokraattisista puolueista alkoi vallankumouksellisen taktiikan asemesta harjoittaa taantumuksellista taktiikkaa, asettuen omien hallitustensa ja oman porvaristonsa puolelle. Tämä sosialismin pettäminen merkitsee II (1889—1914) Internationalen vararikkoa, ja meidän on tehtävä itsellemme selväksi, mikä on aiheuttanut tuon vararikon, mikä on synnyttänyt sosialishovinismin ja antanut sille voimaa.

SOSIALISHOVINISMI ON LOPPUUNVIETYÄ OPPORTUNISMIA

Koko II Internationalen kaudella käytiin kaikkialla sosialidemokraattisten puolueiden sisällä taistelua vallankumouksellisen ja opportunistisen siiven välillä. Useissa maissa tämä taistelu johti kahtiajakaantumiseen (Englanti, Italia, Hollanti, Bulgaria). Yksikään marxilainen ei epäillyt sitä, että opportunisti edustaa porvariston politiikkaa työväenliikkeessä, edustaa pikkuporvariston intressejä sekä sitä

liittoa, jonka mitättömän pieni osa porvarillistuneita työläisiä on solminut „oman” porvaristonsa kanssa proletaarijoukkojen, sorrettujen joukkojen etuja vastaan.

XIX vuosisadan lopulla vallinneet objektiiviset olosuhteet voimistivat huomattavasti opportunistimia, muuttivat porvarillisen legaalisuuden käytön orjamaiseksi matelemiseksi sen edessä, muodostivat työväenluokan byrokratian ja aristokratian pienen kerroksen ja vetivät sosialidemokraattisten puolueiden riveihin paljon pikkuporvarillisia „mukanakulkijoita”.

Sota joudutti kehitystä muuttaen opportunistin sosialishovinismiksi, muuttaen opportunistien ja porvariston salaisen liiton julkiseksi. Samalla sotilasviranomaiset julistivat kaikkialla sotatilan ja ottivat käytäntöön kuonokopan työläisjoukkoja varten, joiden vanhat johtajat siirtyivät miltei kaikki porvariston puolelle.

Opportunistin ja sosialishovinisin taloudellinen perusta on sama: mitättömän pienen etuoikeutetun työläiskerroksen ja pikkuporvariston edut, näiden puolustaessa etuoikeutettua asemaansa ja „oikeuttaan” muruihin niistä voitoista, joita „heidän” kansallinen porvaristonsa saa vieraiden kansakuntien ryöstämisestä, suurvalta-asemansa etuisuudesta j.n.e.

Opportunistin ja sosialishovinisin aatteellis-poliittinen sisältö on sama: luokkien yhteistoiminta niiden välisen taistelun asemesta, kieltäytyminen vallankumouksellisista taistelukeinoista, „oman” hallituksensa auttaminen, kun se on tukalassa asemassa, sen sijaan, että sen vaikeuksia käytettäisiin hyväksi vallankumousta varten. Kun otetaan kaikki Euroopan maat yleensä, kun ei kiinnitetä huomiota yksityisiin henkilöihin (vaikkapa he olisivat kaikkein arvovaltaisimpiakin), niin osoittautuu, että juuri opportunistinen *virtaus* on tullut sosialishovinisin tärkeimmäksi tukipylvääksi, mutta vallankumouksellisten leiristä kuuluu miltei kaikkialta enemmän tai vähemmän johdonmukainen protesti sitä vastaan. Ja jos otetaan esimerkiksi suuntaryhmittymät Stuttgartin kansainvälisessä sosialistikongressissa v. 1907, niin osoittautuu, että kansainvälinen marxilaisuus oli imperialismia vastaan, mutta kansainvälinen opportunisti oli jo silloin sen kannalla.

YHTENÄISYYS OPPORTUNISTIEN KANSSA MERKITSEE TYÖLAISTEN JA
„OMAN” KANSALLISEN PORVARISTON LIITTOA,
KANSAINVALISEN VALLANKUMOUKSELLISEN TYÖVÄENLUOKAN
HAJOTTAMISTA

Edellisellä kaudella, ennen sotaa, opportunistia pidettiin usein vaikkakin „poikkeamana”, „äärimmäisyytenä”, mutta sittenkin sosialidemokraattisen puolueen laillisena, elimellisenä osana. Sota osoitti, että tulevaisuudessa se on mahdotonta. Opportunismi „kypsyi”, se näytteli loppuun osansa porvariston emissaarina työväenliikkeessä. Yhtenäisyys opportunistien kanssa muuttui pelkäksi ulkokultaisuudeksi, josta näemme esimerkin Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa. Kaikissa tärkeissä tapauksissa (esimerkiksi elokuun 4 p:nä suoritettussa äänestyksessä) opportunistit esiintyvät uhkavaatimuksineen ja toteuttavat sitä käytännössä käyttäen hyväkseen lukuisia yhteyksiään porvaristoon, enemmistöään ammattiliittojen hallinnoissa j.n.e. *Yhtenäisyys* opportunistien kanssa merkitsee nyt *itse asiassa* työväenluokan alistamista „oman” kansallisen porvaristonsa alaiseksi, liittoa sen kanssa vieraiden kansakuntien sortamiseksi ja taistelun käymiseksi suurvaltalaistuomio-oikeuksien puolesta, samalla kun se on kaikkien maiden vallankumouksellisen proletariaatin *hajottamista*.

Niin raskasta kuin taistelu monissa järjestöissä vallalla olevia opportunisteja vastaan erillisissä tapauksissa onkin, niin omalaatuista kuin työväenpuolueiden opportunisteista puhdistamisen prosessi eri maissa onkin, tämä prosessi on kiertämätön ja hedelmällinen. Reformistinen sosialismi kuolee pois; uudestaan syntyvä sosialismi „on oleva vallankumouksellista, leppymätöntä, kapinallista” ranskalaisen sosialistin Paul Golayn aivan oikean sanonnan mukaan.

„KAUTSKYLAISUUS”

Kautsky, II Internationalen suurin auktoriteetti, on mitä tyypillisin ja selvin esimerkki siitä, miten marxilaisuuden tunnustaminen sanoissa on johtanut käytännössä sen muuttumiseen „struvelaisuudeksi” tai „brentanolaisuudeksi”¹¹⁵. Me näemme sen myöskin Plehanovilla. Ilmeisillä sofismeilla marxilaisuudesta karsitaan pois sen elävä vallankumouksellinen henki, marxilaisuudesta tunnustetaan *kaikki, paitsi* vallankumouksellisia taistelukeinoja, niiden

propagointia ja valmistelua, joukkojen kasvattamista juuri siihen suuntaan. Kautsky „sovittelee” aatteettomasti keskenään sosialishovinismin perusajatusta, isänmaan puolustuksen tunnustamista nykyisessä sodassa ja sitä vasemmistolaisille tehtyä diplomaattista, näennäistä myönnytystä, joka ilmeni pidättymisenä äänestämistä sotamäärärahojen puolesta ja oman oppositiokantansa tunnustamisena sanoissa y.m.s. Kautsky, joka vuonna 1909 kirjoitti kokonaisen kirjan vallankumousten kauden lähenemisestä sekä sodan ja vallankumouksen yhteydestä toisiinsa, Kautsky, joka vuonna 1912 allekirjoitti Baselin manifestin lähestyvän sodan vallankumouksellisesta hyväksikäyttämisestä, puolustelee ja kaunistelee nyt kaikkiin tavoin sosialishovinismia ja yhtyy Plehanovin tavoin porvaristoon tehdäkseen pilkkaa kaikista vallankumousajatuksista, kaikista askelista välitöntä vallankumoustaistelua kohti.

Työväenluokka ei voi täyttää yleismaailmallista vallankumouksellista tehtäväänsä, ellei se käy leppymätöntä sotaa tuota luopuruutta, selkärangattomuutta, opportunistin palvontaa ja vertaansa vailla olevaa marxilaisuuden teoreettista mataloittamista vastaan. Kautskylaisuus ei ole sattuma, vaan sosiaalinen tulos II Internationalen ristiriidoista, siitä, että uskollisuus marxilaisuudelle sanoissa ja opportunistin alaiseksi alistuminen käytännössä ovat yhdistyneet toisiinsa.

Eri maissa tuo „kautskylaisuuden” pahin petollisuus esiintyy eri muodoissa. Hollannissa Roland-Holst torjuu ajatuksen isänmaan puolustamisesta, mutta puoltaa yhtenäisyyttä opportunistien puolueen kanssa. Venäjällä Trotski, joka samoin hylkää tuon aatteen, puoltaa niinkään yhtenäisyyttä opportunistisen ja shovinistisen „Nasha Zarjan” ryhmän kanssa. Romaniassa Rakovski julistaa sodan Internationalen vararikkoon syyllistyneelle opportunistille, mutta samalla on valmis tunnustamaan oikeaksi isänmaan puolustamisen ajatuksen. Kaikki tuo on sen pahan ilmenemistä, jolle hollantilaiset marxilaiset (Gorter, Pannekoek) antoivat „passiivisen radikalismien” nimen ja joka on loppukädessä sitä, että vallankumouksellinen marxilaisuus vaihdetaan teoriassa eklektisismiin ja käytännössä nöyristelyyn tai voimattomuuteen opportunistin edessä.

MARKILAISTEN TUNNUS ON VALLANKUMOUKSELLISEN
SOSIALIDEMOKRATIAN TUNNUS

Sota on synnyttänyt epäilemättä mitä kireimmän kriisin ja kärjistänyt tavattomasti joukkojen hätää. Tämän sodan taantumuksellinen luonne, ryöstöpyrintöjään „kansallisella” ideologialla verhoavan *kaikkien* maiden porvariston julkea petollisuus — kaikki tämä objektiivisen vallankumoustilanteen pohjalla synnyttää joukoissa kiertämättä vallankumouksellisia mielialoja. Velvollisuutenamme on auttaa näiden mielialojen tietoamista, syventää ja muotoilla niitä. Tätä tehtävää tulkitsee oikein ainoastaan tunnus imperialistisen sodan muuttamisesta kansalaissodaksi, ja *kaikkinainen* johdonmukainen luokkataistelu sodan aikana, kaikkinainen vakavasti toteutettu „joukkotoiminta”-taktiikka vie kiertämättä siihen. Mahdotonta on tietää, ensimmäisen vaiko toisen suurvaltojen imperialistisen sodan yhteydessä, sen aikana vaiko sen jälkeen leimahtaa liekkiinsä voimakas vallankumousliike, mutta joka tapauksessa meidän ehdoton velvollisuutemme on tehdä työtä järjestelmällisesti ja horjumatta nimenomaan siihen suuntaan.

Baselin manifesti viittaa suoraan Pariisin Kommuunin esimerkkiin, s.o. hallitusten välisen sodan muuttamiseen kansalaissodaksi. Puoli vuosisataa sitten proletariaatti oli liian heikko, sosialismin objektiiviset edellytykset eivät olleet vielä kypsyneet, ei voinut vielä olla vallankumouksellisten liikkeiden yhtenäisyyttä ja yhteistoimintaa kaikissa sotivissa maissa, Pariisin työläisten erään osan viehättyneisyys „kansalliseen ideologiaan” (vuoden 1792 perinteisiin) oli heidän pikkuporvarillista heikkouttaan, jonka Marx pani aikanaan merkille ja joka oli eräs Kommuunin vararikon syitä. Puolen vuosisadan kuluttua siitä olivat poissa silloista vallankumousta heikentäneet ehdot, ja nykyään sosialistin olisi anteeksiantamatonta suostua siihen, että kieltäydytään toimimasta juuri Pariisin kommunardien hengessä.

ESIMERKKI VELJEILYSTÄ AMPUMAKAIVANNOISSA

Kaikkien sotivien maiden porvarilliset lehdet ovat esittäneet esimerkkejä sotivien kansakuntien sotilaiden veljeilystä jopa ampumakaivannoissakin. Ja se, että sotilaviranomaiset (Saksassa, Englannissa) ovat julkaisseet

drakonisiasia asetuksia tuota veljeilyä vastaan, on osoittanut, että hallitukset ja porvaristo ovat pitäneet sitä merkitykseltään vakavana. Kun kerran veljeilytapaukset ovat olleet mahdollisia opportunistin täydellisen herruuden vallitessa Länsi-Euroopan sosialidemokraattisten puolueiden huippukerroksissa ja koko sosialidemokraattisen lehdistön sekä II Internationalen kaikkien auktoriteettien tukiessa sosialishovinismia, niin se osoittaa meille, miten paljon olisi voitu lyhentää nykyistä rikoksellista, taantumuksellista ja orjanomistuksellista sotaa ja järjestää vallankumouksellista kansainvälistä liikettä, jos edes kaikkien sotivien maiden vasemmistososialistit olisivat tehneet järjestelmällistä työtä siihen suuntaan.

ILLEGAALISEN JÄRJESTÖN MERKITYS

Koko maailman tunnetuimmat anarkistit ovat yhtä suuresti kuin opportunistitkin häväisseet tässä sodassa itsensä sosialishovinismilla (Plehanovin ja Kautskyn hengessä). Eräs tämän sodan hyödyllisistä tuloksista on epäilemättä oleva se, että se hävittää sekä opportunistin että anarkistin.

Kieltäytymättä missään tapauksessa ja millaisissa olosuhteissa tahansa käyttämästä hyväkseen pienintäkin julkista mahdollisuutta joukkojen järjestämiseksi ja sosialismin propagoimiseksi sosialidemokraattisten puolueiden on sanouduttava irti legaalisuuden orjamaisesta palvomisesta. „Ampukaa ensimmäisinä, herrat porvarit”¹¹⁶, kirjoitti Engels, viitaten nimenomaan kansalaissotaan ja välttämättömyyteen rikkoa legaalisuutta vastaan sen *jälkeen*, kun porvaristo rikkoo sitä vastaan. Kriisi on osoittanut, että porvaristo rikkoo sitä vastaan jopa kaikkein vapaimmissakin maissa, ja että joukkoja ei voida johtaa vallankumoukseen, ellei muodosteta illegaalista järjestöä vallankumouksellisten taistelukeinojen propagoimista, käsittelyä, arviointia ja valmistelua varten. Esimerkiksi Saksassa kaikki se, mitä sosialistien toimesta tehdään *rehellistä*, tehdään juuri kavalaa opportunistia ja tekopyhää „kautskylaisuutta” vastaan ja se tehdään nimenomaan illegaalisesti. Englannissa lähetetään pakkotyövankeuteen siitä, jos painetussa sanassa julkaistaan kehotuksia sotaväkeen menoa vastaan.

Kun illegaalisten propagandamenetelmien kieltämisen ja niiden pilkkaamisen julkisessa lehdistössä katsotaan sopivan yhteen sosialidemokraattiseen puolueeseen kuulumisen kanssa, niin se on sosialismin pettämistä.

„OMAN” HALLITUKSEN TAPPIOSTA IMPERIALISTISESSA SODASSA

Ne, jotka puolustavat oman hallituksensa voittoa nykyisessä sodassa, samoin kuin nekin, jotka puolustavat tunnusta „ei voittoa eikä tappiota”, ovat yhtäläisesti sosialishovinismin kannalla. Vallankumouksellinen luokka ei voi olla toivomatta oman hallituksensa tappiota taantumuksellisessa sodassa, se ei voi olla näkemättä, että hallituksen sotilaalliset vastoinkäymiset tekevät helpommaksi sen kukistamisen. Vain porvari, joka uskoo hallitusten aloittaman sodan päättävänkin varmasti hallitusten välisenä sotana ja toivoo sitä, pitää „naurettavana” tai „tolkuttomana” sitä ajatusta, että *kaikkien* sotivien maiden sosialistit esittäisivät toivovansa *kaikkien* „omien” hallitustensa tappiota. Päinvastoin, juuri tällainen esiintyminen vastaisi jokaisen valveutuneen työläisen syvimpiä aatoksia ja olisi meidän toimintamme linjan mukaista, toimintamme, jonka suuntana on imperialistisen sodan muuttaminen kansalais-sodaksi.

Englantilaisten, saksalaisten ja venäläisten sosialistien erään osan harjoittama vakava agitaatio sotaa vastaan „heikensi” kieltämättä vastaavien hallitusten „sotilaallista mahtia”, mutta tuo agitaatio oli sosialisteille ansioksi. Sosialistien on selitettävä joukoille, että niillä ei ole muuta pelastusta kuin „omien” hallitustensa vallankumouksellinen kukistaminen ja että näiden hallitusten vaikeuksia nykyisessä sodassa on käytettävä hyväksi juuri tämän päämäärän saavuttamiseksi.

PASIFISMISTA JA RAUHANTUNNUKSESTA

Rauhaa kannattava joukkojen mieliala on usein protestin ja suuttumuksen alkua, sodan taantumuksellisuuden tajuamisen alkua. Tämän mielialan hyväksikäyttäminen on kaikkien sosialidemokraattien velvollisuus. He osallistuvat mitä innokkaimmin jokaiseen liikkeeseen ja kaikkiin mielenosoituksiin tällä pohjalla, mutta he eivät petä kansaa

pitämällä mahdollisena sitä, että aikana, jolloin ei ole val-lankumouksellista liikettä, voidaan saada rauha ilman annektointia, ilman kansakuntien sortoa, ilman ryöstöä, ilman nykyisten hallitusten ja hallitsevien luokkien välisten uusien sotien ituja. Tuollainen kansan pettäminen olisi vain eduksi sotivien hallitusten salaiselle diplomatialle ja niiden vastavallankumouksellisille suunnitelmille. Ken haluaa pysyvää ja demokraattista rauhaa, hänen pitää olla kansa-laissodan puolesta hallituksia ja porvaristoa vastaan.

KANSAKUNTIEN ITSEMÄÄRÄMISOIKEUDESTA

Kaikkein laajimmalle levinnyttä porvariston harjoitta-maa kansan pettämistä nykyisessä sodassa on sodan ryöstö-tarkoitusprien verhoaminen „kansallisen vapautuksen” ideologialla. Englantilaiset lupaavat vapauden Belgialle, saksalaiset — Puolalle j.n.e. Todellisuudessa tämä sota, kuten olemme nähneet, on maailman kansakuntien enem-mistöä sortavien sotaa tuon sorron lujittamiseksi ja laajen-tamiseksi.

Sosialistit eivät voi saavuttaa suurta päämääräänsä taistelematta kaikkinaista kansakuntien sortoa vastaan. Sen vuoksi heidän on ehdottomasti vaadittava, että *sortavien* maiden (erikoisesti niin sanottujen „suur”-valtojen) sociali-demokraattiset puolueet tunnustaisivat *sorrettujen* kansa-kuntien itsemääräämisoikeuden nimenomaan sanan poliitti-nessä mielessä, s.o. oikeuden poliittiseen eroamiseen, sekä puolustaisivat sitä. Suurvaltaisen tai siirtomaita omista-van kansakunnan sosialisti, joka ei puolusta tätä oikeutta, on shovinisti.

Tämän oikeuden puolustaminen ei suinkaan kannusta muodostamaan pieniä valtioita, vaan päinvastoin se johtaa joukoille edullisempien ja taloudellista kehitystä vastaa-vampien suurvaltioiden ja valtioliittojen vapaampaan, pelot-tomampaan ja siis laajempaan muodostumiseen kaikkialla.

Sorrettujen kansakuntien sosialistien on puolestaan taisteltava ehdottomasti sorrettujen ja sortavien kansojen *työ-läisten* täydellisen (myöskin organisatorisen) yhtenäisyyden puolesta. Ajatus toisen kansakunnan oikeudellisesta erotta-misesta toisesta (Bauerin ja Rennerin niin sanottu „kansal-linen kulttuuriautonomia”) on taantumuksellinen ajatus.

Imperialismi on aikakautta, jolloin pieni „suurvalta”-ryhmä voimistaa jatkuvasti koko maailman kansakuntain sortoa, ja siksi taistelu sosialistisen kansainvälisen vallankumouksen puolesta imperialismia vastaan on mahdotonta ilman kansakuntien itsemäärämis-oikeuden tunnustamista. „Kansa, joka sortaa muita kansoja, ei voi olla vapaa” (Marx ja Engels). Proletariaatti, joka hyväksyy „oman” kansakuntansa pienimmänkin väkivallan toisia kansakuntia kohtaan, ei voi olla sosialistista proletariaattia.

II LUKU

LUOKAT JA PUOLUEET VENÄJÄLLÄ

PORVARISTO JA SOTA

Eräässä suhteessa Venäjän hallitus ei ole jäänyt jälkeen eurooppalaisista kanssaveljistään: kuten nekin, se on osannut harjoittaa „oman” kansansa pettämistä valtavassa mitassa. Venäjälläkin on pantu käyntiin valheen ja viekastelujen suunnaton, hirvittävä koneisto kansan saastuttamiseksi shovinismilla ja sellaisen käsityksen synnyttämiseksi, että tsaarihallitus käy muka „oikeutettua” sotaa, puolustaa vilpittömästi „slaavilais-veljiä” j.n.e.

Tilanherrojen luokka sekä kauppa- ja teollisuusporvariston huippukerrokset ovat innokkaasti kannattaneet tsaarihallituksen sotaista politiikkaa. Täydellä syyllä ne odottavat itselleen suunnattomia aineellisia etuja ja etuoikeuksia Turkin ja Itävallan perinnön jaosta. Niiden monet edustajakokoukset nauttivat jo etukäteen niistä voitoista, jotka virtaavat niiden taskuihin, jos tsaarin armeija voittaa. Sitäpaitsi taantumukselliset ymmärtävät vallan hyvin, että jos jokin voi vielä siirtää Romanovien monarkian romahdusta ja pidättää uutta vallankumousta Venäjällä, niin se on vain tsaarille voittoisa ulkoinen sota.

Kaupungin „keski”-porvariston, porvarillisen intelligenssin, vapaa-ammattien harjoittajien j.n.e. laajat kerrokset olivat — ainakin sodan alussa — niinikään shovinismin saastuttamia. Venäjän liberaalisen porvariston puolue — kadetit — tuki tsaarihallitusta kokonaisuudessaan ja varauksettomasti. Ulkopolitiikan alalla kadetit ovat jo aikoja sitten olleet hallituspuolue. Panslavismista, jonka

avulla tsaarin diplomatia on jo monia kertoja pannut toimeen suunnattomia poliittisia petkutuksiaan, on tullut kadettien virallinen ideologia. Venäläinen liberalismi on muuttunut kansallisliberalismiksi. Se kilpailee „patriotismissa” mustan sotnian kanssa, äänestää aina mielihyvin militarismiin, marinismiin puolesta j.n.e. Venäläisen liberalismiin leirissä on havaittavissa likipitään samanlainen ilmiö kuin Saksassakin 1870-luvulla, jolloin „vapaamielinen” liberalismi rappeutui ja sen keskuudesta erottui kansallisliberaalinen puolue. Venäjän liberaalinen porvaristo on lopullisesti astunut vastavallankumouksen tielle. VSDTP:n katsantokanta tässä kysymyksessä on osoittautunut täysin oikeaksi. Elämä on murskannut sen opportunistiemme katsantokannan, että venäläinen liberalismi on muka vieläkin vallankumouksen liikkeellepaneva voima Venäjällä.

Hallitsevan koplan on onnistunut porvarillisen lehdistön, papiston y.m. avulla nostattaa shovinistista mielialaa myös talonpoikaiston keskuudessa. Mutta sitä mukaa kun sotamiehiä palaa teurastuskentiltä, mieliala maaseudulla tulee epäilemättä muuttumaan, eikä suinkaan tsaristisen monarkian eduksi. Porvarillis-demokraattiset puolueet, jotka ovat kosketuksissa talonpoikaistoon, eivät kyenneet vastustamaan shovinistista vyöryä. Trudovikkien puolue kieltäytyi Valtakunnanduumassa äänestämästä sotamäärärahojen puolesta. Mutta johtajansa Kerenskin suun kautta se esitti „patrioottisen” julistuksen, joka oli erittäin edullinen monarkialle. Yleensä koko „narodnikkien” legaalinen lehdistö alkoi suunnistautua liberaalien mukaan. Yksinpä porvarillisten demokraattien vasen siipikin, niin sanottu sosialistivallankumouksellisten puolue, joka on liittynyt Kansainväliseen sosialistiseen toimistoon, — uiskentelee saman virran mukana. Tuon puolueen edustaja Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa hra Rubanovitsh esiintyy avoimena sosialishovinistina. Puolet tuon puolueen edustajista äänesti „ententen” maiden sosialistien Lontoon konferenssissa shovinistisen päätöslauseلمان puolesta (toisen puolen pidättyessä äänestyksestä). Sosialistivallankumouksellisten illegaalisessa lehdistössä („Novosti”¹¹⁷ y.m.) ovat enemmistönä shovinistit. „Porvariston keskuudesta” lähtöisin ovat vallankumoukselliset, s.o. porvarilliset vällan-

kumousmiehet, joilla ei ole siteitä työväenluokkaan, ovat kärsineet mitä ankarimman vararikon tässä sodassa. Kropotkinin, Burtsevin, Rubanovitshin surkea kohtalo on erittäin kuvaava.

TYÖVAENLUOKKA JA SOTA

Proletariaatti on Venäjän ainoa luokka, johon ei onnistuttu tartuttamaan shovinismia. Sodan alussa sattuneet erilliset hillittömyystapaukset koskivat vain työläisten kaikkein tiedottomimpia kerroksia. Työläisten osallistumista saksalaisvastaiseen mellakointiin Moskovassa on suuresti liioiteltu. Yleensä ottaen Venäjän työväenluokka osoittautui immuuniksi shovinismin suhteen.

Se johtui maassa vallinneesta vallankumouksellisesta tilanteesta ja Venäjän proletariaatin yleisistä elämän-ehdoista.

Vuodet 1912—1914 olivat uuden valtavan vallankumouksellisen nousun alkua Venäjällä. Me saimme taaskin nähdä sellaisen mahtavan lakkoliikkeen, jollaista maailma ei tunne. Vallankumouksellisiin joukkolakkoihin osallistui vuonna 1913 varovaisimpienkin laskelmien mukaan 1½ miljoonaa henkilöä, ja vuonna 1914 tämä luku nousi yli 2 miljoonan ja läheni vuoden 1905 tasoa. Sodan kynnyksellä tapahtumat kehittyivät Pietarissa jo ensimmäisiin barrikaditaisteluihin asti.

Illegaalinen Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue on täyttänyt velvollisuutensa Internationalea kohtaan. Se on kantanut horjumatta internationalismin lippua. Puolueemme on aikoja sitten tehnyt organisatorisen eron opportunistisista ryhmistä ja aineksista. Opportunismi ja „legaalisuus kaikin mokomin” ei ole ollut painolastina puolueemme jaloissa. Ja tämä seikka on auttanut sitä täyttämään vallankumouksellisen velvollisuutensa — samoin kuin ero Bissolatin opportunistisesta puolueesta auttoi italialaisia tovereita.

Yleinen tilanne maassamme on epäotollinen „sosialistisen” opportunistin kukoistukselle työläisjoukkojen keskuudessa. Me näemme Venäjällä suuren joukon opportunistin ja reformismin suuntavivahteita intelligenssin, pikkuporvariston y.m. keskuudessa. Mutta poliittisesti aktiivisten työläiskerrostien keskuudessa opportunisti on mitättömänä

vähemmistönä. Etuoikeutettujen työläisten ja virkailijain kerros on meillä sängen heikko. Legaalisuuden fetishismiä ei meillä voinut syntyä. Likvidaattoreilla (opportunistien puolue, jota johtivat Axelrod, Potresov, Tsherevanin, Maslov y.m.) ei ollut sodan edellä mitään vakavampaa kannatusta työläisjoukoissa. *Kaikki* 6 neljanteen Valtakunnanduumaan valittua työläisedustajaa olivat likvidattorien vastustajia. Julkisen työväenlehdistön painokset ja rahankeräykset Pietarissa ja Moskovassa osoittivat kiistattomasti, että $\frac{4}{5}$ valveutuneista työläisistä vastustaa opportunistia ja likvidattoruutta.

Sodan alussa tsaarihallitus vangitsi ja karkotti monia tuhansia eturivin työläisiä, illegaalisien VSDTP:mme jäseniä. Tämä seikka, maassa julistetun sotatilan, sanomalehtiemme lakkauttamisen y.m. ohella, hidastutti liikettä. Mutta puolueemme illegaalinen vallankumouksellinen työ jatkuu kaikesta huolimatta. Puoluekomiteamme julkaisee Pietarissa illegaalista sanomalehteä „Proletarski Golos”¹¹⁸.

Ulkomailla ilmestyvän pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokratin” kirjoituksia julkaistaan uudelleen Pietarissa ja levitetään muille paikkakunnille. Ilmestyy illegaalisia julisteita, joita levitetään kasarmeissakin. Kaupungin ulkopuolella olevissa rauhallisissa piilopaikoissa pidetään työläisten illegaalisia kokouksia. Pietarissa on viime aikoina puhjennut suuria metallityöläisten lakkoja. Näiden lakkojen yhteydessä on Pietarin Komiteamme julkaissut useita vetoamuksia työläisille.

VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTINEN TYÖVÄENRYHMÄ
VALTAKUNNANDUUMASSA JA SOTA

Valtakunnanduuman sosialidemokraattisten edustajain keskuudessa tapahtui v. 1913 kahtiajakaantuminen. Toisella puolella osoittautui olevan 7 opportunistin kannattajaa, joiden johdossa oli Tshheidze. Heidät oli valittu 7:stä ei-proletaarisesta kuvernementista, joissa työläisiä laskettiin olevan 214 tuhatta. Toisella puolella oli 6 edustajaa, jotka *kaikki* oli valittu työläiskuuriasta, Venäjän suurimmista teollisuuskeskuksista, joissa laskettiin olevan 1.008 tuhatta työläistä.

Erimielisyyden tärkeimpänä aiheena oli: vallankumouksellisen marxilaisuuden taktiikka *vaiko* opportunistisen

reformismin taktiikka. Käytännöllisesti erimielisyyttä ilmeni eniten joukkojen keskuudessa tehtävän parlamentin *ulko-puolisen* työn alalla. Tätä työtä oli Venäjällä tehtävä illegaalisesti, jos sen suorittajat halusivat pysyä vallankumouksellisella pohjalla. Tshheidzen ryhmä pysyi mitä uskollisimpana likvidaattorien liittolaisena, jotka hylkäsivät illegaalisen työn, ja puolusti niitä kaikissa keskusteluissaan työläisten kanssa ja kaikissa kokouksissa. Se aiheutti kahtiajakaantumisen. 6 edustajaa muodosti Venäjän sosialidemokraattisen työväen duumaryhmän. Vuoden mittaan tehty työ osoitti kiistattomasti, että venäläisten työläisten valtava enemmistö on nimenomaan tämän ryhmän kannalla.

Sodan alussa erimielisyys ilmeni erittäin havainnollisesti. Tshheidzen ryhmä rajoittui toimimaan parlamentti-työn pohjalla. Se ei äänestänyt sotamäärärahojen puolesta, sillä muussa tapauksessa se olisi nostattanut itseään vastaan suuttumuksen myrskyn työläisten keskuudessa. (Me näimme, että Venäjällä eivät edes pikkuporvarilliset trudovikitkaan äänestäneet sotamäärärahojen puolesta.) Mutta se ei myöskään protestoinut sosialishovinismia vastaan.

Toisin menetteli VSDT:n Duumaryhmä, joka edusti puolueemme poliittista linjaa. Se meni työväenluokan sankimpiin joukkoihin nostamaan protestia sotaa vastaan, se harjoitti imperialisminvastaista propagandaa Venäjän proletaarien laajojen joukkojen keskuudessa.

Ja se sai osakseen erittäin suurta myötätuntoa työläisten taholta, mikä pelästyttikin hallitusta ja pakotti sen, rikkoon ilmeisesti omia lakejaan, vangitsemaan ja tuomitsemaan edustajatoverimme elinkautiseen karkotukseen Siperian karkotusasutuksissa. Heti ensimmäisessä virallisessa tiedotuksessaan toverittemme vangitsemisesta tsaarihallitus kirjoitti:

„Aivan erikoisen asenteen tässä suhteessa ottivat eräät sosialidemokraattisten yhdistysten jäsenet, jotka asettivat toimintansa päämääräksi Venäjän sotilasmahdin horjuttamisen agitoimalla sotaa vastaan, julkaisemalla maanalaisia vetoimuksia ja harjoittamalla suullista propagandaa”.

Vandervelden tunnettuun kehotukseen, että olisi „väliaikaisesti” lakattava taistelemasta tsarismia vastaan — tsaarin Belgian lähettilään ruhtinas Kudashevin

lausunnoista on nyt tullut ilmi, että Vandervelde ei laatinut tuota kehotusta yksin, vaan yhteistoiminnassa mainitun tsaarin lähettilään kanssa — *vain* meidän puolueemme, Keskuskomiteansa kautta, antoi kieltävän vastauksen. Likvidaattorien johtava keskus oli samaa mieltä Vandervelden kanssa ja lausui virallisesti sanomalehdistössä, että „toiminnassaan se *ei tule esiintymään sotaa vastaan*”.

Tsaarihallitus syytti edustajatovereitamme ennen kaikkea siitä, että he tekivät työläisten keskuudessa tunnetuksi tuota Vanderveldelle annettua kielteistä vastausta.

Tsaarin prokuraattori hra Nenarokomov asetti oikeudessa tovereillemme esikuvaksi saksalaiset ja ranskalaiset sosialistit. „Saksan sosialidemokraatit”, sanoi hän, „äänesivät sotamäärärahojen puolesta ja olivat hallituksen ystäviä. Näin menettelivät Saksan sosialidemokraatit, mutta toisin tekivät Venäjän sosialidemokratian surkeat ritarit... Belgian ja Ranskan sosialistit unohtivat yksimielisesti riitansa toisten luokkien kanssa, unohtivat puolue-eripuraisuudet ja asettuivat empimättä lippujen alle”. Mutta VSDT:n Ryhmän jäsenet, alistuen puolueen Keskuskomitean määräyksiin, eivät menetelleetkään samalla tavalla...

Oikeudenkäynti antoi vakuuttavan kuvan laajasta puolueemme suorittamasta illegaalisesta sodanvastaisesta agitaatiotyöstä proletariaattijoukkojen keskuudessa. Tsaristinen oikeus ei tietenkään onnistunut „saamaan selville” lähimainkaan kaikkea tovereidemme toiminnasta tällä alalla. Mutta sekin, mitä oli saatu selville, osoitti, kuinka paljon tuona muutamia kuukausia kestäneenä lyhyenä aikana oli sentään tehty.

Oikeudessa luettiin ryhmiemme ja komiteoidemme illegaalisia vetoamuksia, jotka oli suunnattu sotaa vastaan ja joissa puolustettiin internationalistista taktiikkaa. Koko Venäjän valveutuneet työläiset olivat yhteydessä VSDT:n Duumaryhmän jäseniin, ja tämä ryhmä pyrki voimiensa mukaan auttamaan heitä sodan arvioinnissa marxilaisuuden näkökannalta.

Harkovin kuvernementin työläisten edustaja toveri Muranov puhui oikeudessa:

„Käsittäen sen, ettei kansa lähettänyt minua Valtakunnanduumaan edustajantuolia kuluttamaan, matkustelin eri paikkakunnilla tutustuakseni työväenluokan mielialaan”.

Hän tunnusti oikeudessa, että hän oli ottanut tehtäväkseen toimia puolueemme illegaalisena agitaattorina, että Uralilla hän oli järjestänyt työläisten komitean Verhneisetskin tehtaalla ja muilla paikkakunnilla. Oikeudenkäynti osoitti, että VSDT:n Ryhmän jäsenet olivat sodan alkamisen jälkeen kiertäneet propagandataroituksessa miltei koko Venäjän, että Muranov, Petrovski, Badajev y.m. olivat järjestäneet lukuisia työläisten kokouksia, joissa tehtiin päätöslauselmia sotaa vastaan j.n.e.

Tsaarihallitus uhkasi syytettyjä kuolemantuomiolla. Sen vuoksi eivät kaikki heistä esiintyneet oikeudessa yhtä miehuullisesti kuin tov. Muranov. He koettivat vaikeuttaa tsaarin prokuraattorien työtä heitä tuomittaessa. Tätä käyttävät nyt ruokottomasti hyväkseen venäläiset sosialishovinitit hämätäkseen kysymyksen ytimen: minkälaista parlamentarismia työväenluokka tarvitsee?

Südekum ja Heine, Sembat ja Vaillant, Bissolati ja Mussolini, Tshheidze ja Plehanov tunnustavat parlamentarismia. Parlamentarismia tunnustavat myös toverimme VSDT:n Ryhmästä, sen tunnustavat bulgarialaiset ja italialaiset toverit, jotka ovat katkaisseet välinsä shovinisteihin. Mutta parlamentarismilla ja parlamentarismilla on ero. Toiset käyttävät parlamentin puhujalavaa hankkiakseen palveluksillaan hallitustensa suosion taikka parhaassa tapauksessa pestäkseen kätensä, kuten Tshheidzen ryhmä teki. Toiset käyttävät parlamentarismia pysyäkseen loppuun saakka vallankumouksellisina, täyttäkseen velvollisuutensa sosialisteina ja internationalisteina vaikeimmissakin olosuhteissa. Toisten parlamenttitoiminta johtaa heidät ministeripaikoille, kun taas toisten parlamenttitoiminta vie heidät vankiloihin, karkotuspaikoille, pakkotyövankeuteen. Toiset palvelevat porvaristoa, toiset proletariaattia. Toiset ovat sosial-imperialisteja. Toiset — vallankumouksellisia marxilaisia.

III LUKU

INTERNATIONALEN JÄLLEENRAKENTAMINEN

Kuinka Internationale on jälleenrakennettava? Aluksi kuitenkin muutama sana siitä, kuinka Internationalea *ei* pidä jälleenrakentaa.

SOSIALISHOVINISTIEN JA „KESKUSTAN“ METODI

Kuinka lujia „internationalisteja“ kaikkien maiden sosialishovinistit ovatkaan! Aivan sodan alusta alkaen heitä on rasittanut huoli Internationalesta. Toisaalta he väittävät, että jutut Internationalen *vararikosta* ovat „liioiteltuja“. Itse asiassa ei ole tapahtunut mitään erikoista. Kuunnelkaa Kautskya: Internationale on yksinkertaisesti „rauhanajan ase“ ja on luonnollista, että sodan aikana tämä väline ei osoittautunut täysin tarkoitustaan vastaavaksi. Toisaalta kaikkien maiden sosialishovinistit ovat keksineet erään hyvin yksinkertaisen — ja mikä tärkeintä: kansainvälisen — keinon löytääkseen ulospääsyn muodostuneesta tilanteesta. Keino on yksinkertainen: on vain odotettava sodan päättymistä, sodan päättymiseen saakka kunkin maan sosialistien on puolustettava „isänmaataan“ ja tuettava „omia“ hallituksiaan, mutta sodan päätyttyä kaikkien on „armahdettava“ toisensa, tunnustettava, että *kaikki* olivat oikeassa, että rauhan aikana me elämme kuin veljet keskenämme, mutta sodan aikana — sellaisten ja sellaisten päätöslauselmien varmalla pohjalla — me kehotamme saksalaisia työläisiä tuhoamaan ranskalaisia veljiään ja päinvastoin.

Tästä ovat yhtä mieltä niin Kautsky, Plehanov, Victor Adler kuin Heinekin. Victor Adler kirjoittaa, että „elätyämme tämän raskaan ajan meidän ensimmäisenä velvollisuutenamme on olla takertumatta suhteissamme kaikkiin joutaviin seikkoihin“. Kautsky väittää, että „miltään taholta ei tähän mennessä ole kuulunut vakavien sosialistien ääniä, jotka pakottaisivat olemaan huolestuneita“ Internationalen kohtalosta. Plehanov sanoo, että „on vastenmielistä puristaa (saksalaisten sosialidemokraattien) käsiä, jotka haisevat syyttömästi murhattujen verelle“. Mutta samalla hän ehdottaa heti „armahdusta“: „tässä on täysin paikallaan“, kirjoittaa hän, „*sydämen* alistaminen järjen *alaiseksi*. Jalon asiansa tähden Internationalen on otettava huomioon jopa myöhästyneetkin valittelut“. Heine nimittää „Sozialistische Monatsheftessä“ Vandervelden käyttäytymistä „miehuulliseksi ja yleväksi“ ja asettaa hänet esikuvaksi Saksan vasemmistolaisille.

Sanalla sanoen, kun sota loppuu, niin muodostakaa Kautskysta ja Plehanovista, Vanderveldesta ja Adlerista

komissio, ja siinä silmänräpäyksessä tulee tehdyksi „yksimielinen” päätöslauselma keskinäisen armahduksen hengessä. Riita tulee onnellisesti painetuksi villaisella. Sen sijaan, että autettaisiin työläisiä pääsemään selvyteen siitä, mitä on tapahtunut, heitä petetään näennäisellä paperi-„yhtenäisyydellä”. Kaikkien maiden sosialishovinitien ja teeskentelijäin yhtymistä tullaan nimittämään Internationalen jälleenrakentamiseksi.

On turhaa salata itseltään sitä, että tuollaisen „jälleenrakentamisen” vaara on erittäin suuri. Kaikkien maiden sosialishovinitit ovat yhtäläisesti kiinnostuneita siitä. Kaikki he haluavat yhtäläisesti, etteivät heidän maansa työläisjoukot pääsisi itse selville kysymyksestä: sosialismi *vaiko* nationalismi. Kaikki he ovat yhtäläisesti kiinnostuneita toistensa syntien salaamisesta. Kukaan heistä ei voi ehdottaa mitään muuta kuin sen, mitä „kansainvälisen” teeskentelyn ihmetaituri Kautsky ehdottaa.

Mutta tästä vaarasta ei kuitenkaan olla tarpeeksi selvillä. Yhden sotavuoden kuluessa me olemme nähneet tehtävän useita yrityksiä kansainvälisten yhteyksien palauttamiseksi. Emme ryhdy puhumaan Lontoon ja Wienin konferensseista, joihin tietyt shovinistit kokoontuivat auttaakseen omien „isänmaittensa” yleisesikuntia ja porvaristoa. Tarkoitamme Luganon ja Kööpenhaminan konferensseja, naisten kansainvälistä konferenssia sekä kansainvälistä nuorisokonferenssia¹¹⁹. Näitä kokouksia elähdyttivät parhaimmat toiveet. Mutta ne eivät nähneet lainkaan mainittua vaaraa. Ne eivät hahmotelleet internationalistien taistelulinjaa. Ne eivät osoittaneet proletariaatille sitä vaaraa, joka proletariaattia uhkaa, jos Internationale „jälleenrakennetaan” sosialishovinitisen menetelmän mukaan. Parhaimmassa tapauksessa ne rajoittuivat vanhojen päätöslauselmien toistamiseen osoittamatta työläisille, että sosialismin asia on toivoton, ellei taistella sosialishovinitismia vastaan. Parhaimmassa tapauksessa ne olivat *paikallan polkemista*.

ASIAINTILA OPPOSITION KESKUUDESSA

Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö kaikkia internationaalistejä kiinnostaisi eniten asiaintila Saksan sosialidemokraattisen opposition keskuudessa. Virallinen Saksan

sosialidemokratia, joka oli voimakkain ja johtava puolue II Internationalessa, antoi tuntuvimman iskun työläisten kansainväliselle järjestölle. Mutta samalla Saksan sosialidemokratiassa osoittautui olevan voimakkain oppositio. Euroopan suurista puolueista juuri siinä ensiksi kohottivat voimakkaan vastalauseen ne toverit, jotka olivat pysyneet uskollisina sosialismin lipulle. Luimme ilolla aikakauslehtiä: „Lichtstrahlen” * ja „Die Internationale”. Vieläkin suuremmalla ilolla saimme kuulla, että Saksassa levitetään illegaalisia vallankumouksellisia julistuksia kuten esimerkiksi julistusta: „Päävihollinen on omassa maassa”. Tämä oli osoituksena siitä, että sosialismin henki elää Saksan työläisten keskuudessa, että Saksassa on vielä ihmisiä, jotka kykenevät puolustamaan vallankumouksellista marxilaisuutta.

Nykyisen sosialismin kahtiajakaantuminen on kuvastunut havainnollisimmin juuri Saksan sosialidemokratiassa. Me näemme siellä aivan selvästi 3 virtausta: opportunistitshovinistit, jotka eivät ole missään vajonneet niin syvälle rappioon ja luopuruuteen kuin Saksassa; kautskyläinen „keskusta”, joka on osoittautunut täysin voimattomaksi tekemään mitään muuta paitsi opportunistien palvelemista; ja — vasemmisto, joka edustaa ainoita sosialidemokraatteja Saksassa.

Eniten meitä kiinnostaa luonnollisesti Saksan vasemmistossa vallitseva asiointila. Me näemme siinä omat toverimme, kaikkien internationalististen ainesten toivon.

Minkälainen tuo tila sitten on?

Aikakauslehti „Die Internationale” oli aivan oikeassa kirjoittaessaan, että Saksan vasemmisto on yhä vielä käymistilassa, että edessä on vielä suuria uudestiryhmyksiä, että sen keskuudessa on sekä enemmän päättäväisiä että vähemmän päättäväisiä aineksia.

Me, venäläiset internationalistit, emme tietenkään pyri pienimmässäkään määrin sekaantumaan tovereittemme saksalaisten vasemmistolaisten sisäisiin asioihin. Me ymmärrämme, että vain he itse ovat kyllin päteviä määrittelemään opportunistimia vastaan käymänsä taistelun keinot, ottaen huomioon ajan ja paikan sanelemat ehdot. Me

* — „Valonsäteet”. *Toim.*

pidämme vain oikeutenamme ja velvollisuutenamme sanoa avoimesti mielipiteemme asiaintilasta.

Olemme vakuuttuneita siitä, että aikakauslehti „Die Internationalen” pääkirjoituksen kirjoittaja oli ehdottomasti oikeassa väittäessään, että kautskylainen „keskusta” aiheuttaa marxilaisuudelle enemmän vahinkoa kuin avoin sosialishovinismi. Ken nyt hämää erimielisyyksiä, ken nyt saarnaa marxilaisuuden varjolla työläisille sitä, mitä kautskylaisuuskin saarnaa, hän tuudittaa uneen työläisiä, hän on vahingollisempi kuin Südekumit ja Heinet, jotka asettavat kysymyksen suoraan ja pakottavat työläiset harkitsemaan asioita.

„Instanssien”-vastainen fronde, johon Kautsky ja Haase ovat viime aikoina julkeasti ryhtyneet, ei saa johtaa ketään harhaan. Heidän ja Scheidemannien väliset erimielisyydet eivät ole periaatteellisia erimielisyyksiä. Toiset ovat sitä mieltä, että Hindenburg ja Mackensen ovat jo voittaneet ja nyt voidaan jo sallia itselleen ylellisyys protestoida annektointia vastaan. Toiset ovat sitä mieltä, että Hindenburg ja Mackensen eivät ole vielä voittaneet ja että siksi on „kestettävä loppuun saakka”.

Kautskylaisuus käy „instansseja” vastaan vain näennäistä taistelua, — nimenomaan hämätäkseen sodan jälkeen työläisiltä periaatteellisen kiistan ja verhotakseen asiaa 1.001:llä paisutetulla päätöslauselmalla siinä epämääräisen „vasemmistolaisessa” hengessä, mihin II Internationalen diplomaatit ovat mestareita.

On täysin ymmärrettävää, että raskaassa taistelussaan „instansseja” vastaan saksalaisen opposition on käytettävä hyväkseen myös tuota kautskylaisuuden periaatteetonta fronde’a. Mutta kielteisen suhtautumisen uus kautskylaisuuteen pitää jäädä jokaisen internationalistin koetinkiveksi. Vain se on todellinen internationalisti, joka taistelee kautskylaisuutta vastaan ja käsittää, että „keskusta” on sen johtajien tekemän näennäisen kääntein *jälkeenkin* jäänyt periaatteellisessa suhteessa *shovinistien ja opportunistien liittolaiseksi*.

Tavattoman tärkeä merkitys on suhtautumisellamme Internationalen horjuviin aineksiin yleensä. Näitä aineksia — pääasiallisesti vivahteiltaan *pasifistisia* sosialisteja — on sekä puolueettomissa että eräissä sotivissa maissa

(esimerkiksi Riippumaton työväenpuolue Englannissa). Nuo ainekset voivat olla mukana kulkijoitamme. Pitää välttämättä lähentyä niitä taistelussa sosialishovinisteja vastaan. Mutta on muistettava, että ne ovat *vain* mukana kulkijoita, että Internationalea jälleenrakennettaessa nuo ainekset eivät tärkeimmissä ja oleellisissa kysymyksissä lähde meidän kanssamme, vaan meitä vastaan, ne lähtevät Kautskyn, Scheidemannin, Vandervelden ja Sembat'n mukana. Kansainvälisissä neuvotteluissa ei saa rajoittaa ohjelmaansa siihen, mikä tyydyttää noita aineksia. Muutoin me itse joudumme horjuvien pasifistien vangeiksi. Niin kävi esimerkiksi naisten kansainvälisessä konferenssissa Bernissä. Saksan edustajisto, joka pysytteli tov. Clara Zetkinin kannalla, näytteli tässä konferenssissa tosiasiallisesti „keskustan” osaa. Naisten konferenssi sanoi vain sen, mikä kelpasi Hollannin opportunistisen Troelstran puolueen edustajille ja edustajille I.L.P:stä (Riippumaton työväenpuolue), joka — älkäämme unohtako sitä — „ententen” shovinistien Lontoon konferenssissa äänesti Vandervelden päätöslauselman puolesta. Me tuomme julki mitä suurimman kunnioituksemme I.L.P:lle sen miehuullisen taistelun johdosta, jota se on käynyt Englannin hallitusta vastaan sodan aikana. Mutta me tiedämme, että tämä puolue ei ole ollut eikä ole marxilaisuuden kannalla. Olemme kuitenkin sitä mieltä, että sosialidemokraattisen opposition tärkeimpänä tehtävänä tällä hetkellä on nostaa vallankumouksellisen marxilaisuuden lippu, sanoa työläisille päättävästi ja selvästi, miten me suhtaudumme imperialistisiin sotiin, asettaa vallankumouksellisen joukkotoiminnan tunnus, s.o. tunnus imperialististen sotien kauden muuttamisesta kansalais-sotien kauden alkuvaiheeksi.

Vallankumouksellisia sosialidemokraattisia aineksia on kaikesta huolimatta olemassa useissa maissa. Niitä on sekä Saksassa, Venäjällä että Skandinaviassa (vaikutusvaltainen suunta, jota toveri Höglund edustaa), sekä Balkaneilla (bulgarialaisten „tesnjakkien” puolue), Italiassa että Englannissa (osa Britannian sosialistisesta puolueesta), sekä Ranskassa (itse Vaillant tunnusti „L'Humanitéssa” *, että hän on saanut internationalisteilta protestikirjeitä, mutta ei

* — „Ihmiskunta”. *Toim.*

ole julkaissut yhtään niistä täydellisesti) että Hollannissa (tribuunalaiset ¹²⁰) j.n.e. Nämä marxilaiset ainekset on liitetävä yhteen — niin vähälukuisia kuin ne alussa lienevätkin — niiden nimessä on palautettava mieleen nykyään unohdetut todellisen sosialismin sanat, kehotettava kaikkien maiden työläisiä katkaisemaan suhteensa shovinisteihin ja asettumaan marxilaisuuden vanhan lipun alle — sellainen on päivän tehtävä.

Neuvottelut niin sanotuista „toiminta”-ohjelmista ovat tähän mennessä olleet vain sitä, että niissä on enemmän tai vähemmän täydellisesti julistettu tavallista pasifismin ohjelmaa. Marxilaisuus ei ole pasifismia. On välttämättä taisteltava sodan pikaisen lopettamisen puolesta. Mutta „rauhan” vaatimus saa proletarisen sisällön vasta silloin, kun kehoitetaan *vallankumoukselliseen* taisteluun. Ilman useita vallankumouksia niin sanottu demokraattinen rauha on poroporvarillista utopiaa. Todellisena toimintaohjelmana voi olla vain *marxilainen* ohjelma, joka antaa joukoille täydellisen ja selvän vastauksen siihen, mitä on tapahtunut, joka selittää, mitä on imperialismi ja kuinka sitä vastaan on taisteltava, joka julistaa avoimesti, että opportunisti on johtanut II Internationalen vararikoon, ja kehottaa avoimesti rakentamaan marxilaista Internationalea ilman opportunisteja ja niitä *vastaan*. Vain sellainen ohjelma, joka osoittaa, että me luotamme itseemme, luotamme marxilaisuuteen, julistamme opportunistille taistelun elämästä ja kuolemasta, turvaa meille enemmän tahi myöhemmin todellisten proletarijoukkojen myötätunnon.

VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRAATTINEN TYÖVAENPUOLUE
JA III INTERNATIONALE

VSDTP on jo kauan sitten tehnyt eron opportunisteistaan. Venäjän opportunisteista on nyt tullut lisäksi vielä shovinisteja. Se vain lujittaa käsitystämme siitä, että eron teko niistä on sosialismin etujen vuoksi välttämätöntä. Olemme vakuuttuneita, että sosialidemokraattien ja sosialishovinistien nykyiset erimielisyydet eivät ole yhtään pienempiä kuin ne erimielisyydet, joita sosialisteilla ja anarkisteilla oli silloin, kun sosialidemokraatit tekivät eron viimeksi mainituista. Opportunisti Monitor sanoi oikein

„Preussische Jahrbucherissä”*, että nykyinen yhtenäisyys on edullista opportunisteille ja porvaristolle, sillä se pakottaa vasemmistolaiset alistumaan shovinistien alaiseksi ja estää työläisiä selvittämästä kiistoja ja muodostamasta omaa todella työväen puoluetta, todella sosialistista puoluetta. Olemme mitä syvimmin vakuuttuneita, että nykyisen asiointilan vallitessa eronteko opportunisteista ja shovinisteista on vallankumouksellisen ensimmäinen velvollisuus — samoin kuin eronteko keltaisista, antisemiteistä, liberaalisista työväenliitoista j.n.e. oli välttämätöntä nimenomaan takapajuisten työläisten valistamiseksi mahdollisimman nopeasti ja heidän saamiseksi mukaan sosialidemokraattisen puolueen riveihin.

Kolmannen Internationalen pitäisi mielestämme rakentua juuri tällaiselle vallankumoukselliselle perustalle. Puolueellamme ei ole ratkaistavanaan kysymystä sosialishovinisteista tehtävän eron tarkoituksenmukaisuudesta. Se on ratkaistu puolueessamme peruuttamattomasti. Puolueemme edessä on vain kysymys mahdollisuudesta toteuttaa se lähiaikoina kansainvälisessä mitassa.

On täysin ymmärrettävää, että *kansainvälisen* marxilaisen järjestön luomista varten on tarpeen, että oltaisiin valmiita muodostamaan itsenäisiä marxilaisia puolueita eri maissa. Saksalla vanhimman ja voimakkaimman työväenliikkeen maana on ratkaiseva merkitys. Lähitulevaisuus osoittaa, ovatko olosuhteet jo kypsyneet uuden marxilaisen Internationalen perustamista varten. Jos ovat, niin puolueemme liittyy ilolla sellaiseen, opportunistista ja shovinismista puhdistettuun III Internationaleen. Jos ei, niin se osoittaa, että tätä puhdistusta varten tarvitaan vielä enemmän tai vähemmän pitkälinen kehityskausi. Ja silloin puolueemme tulee olemaan äärimmäisenä oppositiona entisessä Internationalessa — kunnes eri maissa muodostuu perusta sellaiselle kansainväliselle työväenyhdistykselle, joka seisoo vallankumouksellisen marxilaisuuden maa-perällä.

Me emme tiedä emmekä voikaan tietää, miten tulee lähivuosina käymään kehitys kansainvälisellä areenalla. Mutta minkä me tiedämme varmasti, mistä me olemme

---

* — „Preussin Vuosikirjassa”. *Toim.*

vankasti vakuuttuneita, on se, että *meidän* puolueemme tulee *meidän* maassamme tekemään väsymättä työtä *meidän* proletariaattimme keskuudessa mainittuun suuntaan ja kohdistamaan koko jokapäiväisen toimintansa *marxilaisen* Internationalen Venäjän jaoston luomiseen.

Meillä Venäjällä ei myös ole puutetta avoimista sosialishovinisteista ja „keskusta”-ryhmistä. Nämä ihmiset tulevat taistelemaan marxilaisen Internationalen perustamista vastaan. Me tiedämme, että Plehanov on samalla periaatteellisella kannalla kuin Südekum ja ojentaa jo hänelle kättään. Me tiedämme, että Axelrodin johtama niin sanottu „Organisaatiokomitea” saarnaa kautskylaisuutta venäläisellä maaperällä. Työväenluokan yhtenäisyyden varjolla nuo henkilöt saarnaavat yhtenäisyyttä opportunistien kanssa ja niiden kautta — yhtenäisyyttä porvariston kanssa. Mutta kaikki se, mitä me tiedämme tämän päivän työväenliikkeestä Venäjällä, antaa meille täyden varmuuden siitä, että Venäjän tietoinen proletariaatti on kulkeva kuten ennenkin *puolueemme mukana*.

IV LUKU

KAHTIAJAKAANTUMISEN HISTORIA JA SOSIALIDEMOKRATIAN NYKYINEN ASEMA VENÄJÄLLÄ

Edellä esitetty VSDTP:n taktiikka, joka koskee sotaan suhtautumista, on sinänsä kiertämätön tulos sosialidemokratian kolmikymmenvuotisesta kehityksestä Venäjällä. Tuota taktiikkaa enempää kuin sosialidemokratian nykyistä asemaakaan maassamme ei voida ymmärtää oikein syventymättä ajattelemaan tarkemmin puolueemme historiaa. Sen vuoksi meidän on tässäkin yhteydessä palautettava lukijan mieleen tuon historian tärkeimmät tosiasiat.

Sosialidemokratia syntyi aatteellisena virtauksena vuonna 1883, kun „Työn vapautus”-ryhmä oli ensi kerran systemaattisesti esittänyt ulkomailla sosialidemokraattiset katsantokantansa Venäjään sovellettuina. 90-luvun alkuun asti sosialidemokratia pysyi aatteellisena virtauksena, jolla ei ollut yhteyttä työväen joukkoliikkeeseen Venäjällä. Yhteiskunnallinen nousu, kuohunta ja työläisten lakkoliike tekivät 90-luvun alussa sosialidemokratiasta aktiivisen poliittisen voiman, joka oli erottamattomassa yhteydessä

työväenluokan taisteluun (niin taloudelliseen kuin poliittiseenkin taisteluun). Samoista ajoista alkaa myös sosialidemokratian jakautuminen „ekonomisteihin” ja „iskralaisiin”.

„EKONOMISTIT” JA VANHA „ISKRA” (1894—1903)

„Ekonomismi” oli opportunistinen virtaus Venäjän sosialidemokratiassa. Sen poliittisena olemuksena oli ohjelma: „työläisille — taloudellinen, liberaaleille — poliittinen taistelu”. Sen tärkeimpänä teoreettisena perustana oli niin sanottu „legaalin marxilaisuus” eli „struvelaisuus”, joka „tunnusti” sellaisen „marxilaisuuden”, josta oli tyyten karsittu kaikki vallankumouksellisuus ja joka oli sopeutettu liberaalisen porvariston tarpeisiin. Vedoten työväenjoukkojen kehittymättömyyteen Venäjällä, haluten „kulkea joukkojen mukana”, „ekonomistit” rajoittivat työväenliikkeen tehtävät ja toimintapiirin taloudelliseen taisteluun ja liberalismin poliittiseen tukemiseen asettamatta eteensä mitään itsenäisiä poliittisia ja mitään vallankumouksellisia tehtäviä.

Vanha „Iskra” (1900—1903) kävi voitokkaasti taistelua „ekonomismia” vastaan vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteiden nimessä. Koko tietoisien proletariaatin parhaimmisto asettui „Iskran” puolelle. Muutamaa vuotta ennen vallankumousta sosialidemokratia esitti mitä johdonmukaisimman ja leppymättömmän ohjelman. Ja luokkien välinen taistelu, joukkojen esiintymiset vuoden 1905 vallankumouksen aikana vahvistivat tämän ohjelman oikeaksi. „Ekonomistit” mukautuivat joukkojen takapajuisuuteen. „Iskra” kasvatti sellaista työläisten etujoukkoa, joka kykenee viemään joukkoja eteenpäin. Sosialishovinistien *kaikki* nykyiset väittämät (välttämättömyydestä antaa arvoa joukoille, imperialismien edistyksellisyydestä, vallankumouksellisten „illuusioista” j.n.e.) ovat ekonomistien aikoinaan esittämiä väittämiä. Sosialidemokraattinen Venäjä tutustui jo 20 vuotta sitten siihen, miten marxilaisuutta muunnetaan opportunistisesti „struvelaisuudeksi”.

MENSHEVISMİ JA BOLSHEVISMİ (1903—1908)

Porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kausi synnytti sosialidemokratian keskuudessa uuden suuntatais-

telun, joka oli edellisen taistelun välitöntä jatkoa. „Ekonomismi” muuttui „menshevismiksi”. Vanhan „Iskran” vallankumouksellisen taktiikan puolustaminen synnytti „bolshevismin”.

Myrskyisinä vuosina 1905—1907 menshevismi oli opportunistinen virtaus, jota liberaalinen porvaristo kannatti ja joka toteutti porvarillis-liberaalisia tendenssejä työväenliikkeessä. Sen ydinajatuksena oli työväenluokan taisteluun sopeuttaminen liberalismiin. Bolshevismi sitävastoin asetti sosialidemokraattisten työläisten tehtäväksi nostattaa demokraattinen talonpoikaisto vallankumoukselliseen taisteluun liberaalien horjunnasta ja petoksista huolimatta. Ja työläisjoukot, kuten menshevikit itse ovat useasti tunnustaneet, kulkivat vallankumouksen aikana bolshevikkien mukana kaikkien suurtapahtumien yhteydessä.

Vuoden 1905 vallankumous tarkasti, lujitti, syvensi ja karkaisi leppymättömän vallankumouksellista sosialidemokraattista taktiikkaa Venäjällä. Luokkien ja puolueiden avoimet esiintymiset paljastivat moneen kertaan sosialidemokraattisen opportunistin („menshevismin”) yhteyden liberalismiin.

MARXILAISSUUS JA LIKVIDAATTORUUS (1908—1914)

Vastavallankumouksellinen kausi asetti taas aivan uudessa muodossa päiväjärjestykseen kysymyksen sosialidemokratian opportunistisesta ja vallankumouksellisesta taktiikasta. Monien menshevismien parhaiden edustajain vastalauseista huolimatta sen pääsuunta synnytti likvidaattoruuksvirtauksen, luopumisen taistelusta, jota käytiin uuden vallankumouksen puolesta Venäjällä, luopumisen illegaalista järjestöstä ja toiminnasta sekä halveksuvaa pilkan-tekkoa „maanalaisuutta”, tasavalta-tunnusta j.n.e. kohtaan. Aikakauslehti „Nasha Zarjan” legaalinen kirjailijaryhmä (herrat Potresov, Tsherevanin y.m.) tiivistyi vanhasta sosialidemokraattisesta puolueesta riippumattomaksi ydinjoukoksi, jota tuki, mainosti ja vaali tuhansin keinoin Venäjän liberaalinen porvaristo, joka halusi vieroittaa työläiset vallankumouksellisesta taistelusta.

Vuonna 1912 pidetty VSDTP:n Tammikuun konferenssi erotti tämän opportunistiryhmän puolueesta ja jälleenrakensi puolueen monien ulkomaisten ryhmien ja

ryhmäpahasten vimmatusta vastarinnasta huolimatta. Yli kaksi vuotta (vuoden 1912 alusta vuoden 1914 puoliväliin saakka) käytiin kiivasta taistelua kahden sosialidemokraattisen puolueen välillä: tammikuussa vuonna 1912 valitun Keskuskomitean ja „Organisaatiokomitean” välillä, joka ei tunnustanut Tammikuun konferenssia ja tahtoi muulla tavoin jälleenrakentaa puolueen ja säilyttää yhtenäisyyden „Nasha Zarja” ryhmän kanssa. Sitkeää taistelua käytiin kahden työväen päivälehdien („Pravdan” ja „Lutshin”¹²¹ sekä niiden seuraajien) välillä ja IV Valtakunnanduuman kahden sosialidemokraattisen edustajaryhmän välillä (pravdalaisten eli marxilaisten „VSDT:n Ryhmän” ja Tshheidzen johtaman likvidaattorien „sosialidemokraattisen ryhmän” välillä).

Puolustaan uskollisuutta puolueen vallankumouksellisille perinteille, tukien alkanutta työväenliikkeen nousua (erikoisesti vuoden 1912 kevään jälkeen), yhdistäen toiminnassaan legaalisen ja illegaalisen organisaation, lehdistön ja agitaation „pravdalaiset” liittyivät ympärilleen valveutuneen työväenluokan valtavan enemmistön, samaan aikaan kun likvidaattorit — toimien poliittisena voimana yksinomaan „Nasha Zarja” ryhmän muodossa — nojasivat liberaalis-porvarillisten aineiden kaikinpuoliseen kannatukseen.

Työläisryhmien julkiset rahakeräykset molempien puolueiden lehdille — nämä keräykset olivat sinä aikana Venäjän oloihin sovellettu (ja ainoa legaalisesti sallittu, kaikkien vapaasti valvoma) sosialidemokraattien *jäsenmaksujen* kokoamismuoto — todistivat havainnollisesti „pravdalaisten” (marxilaisten) voiman ja vaikutusvallan pohjautuvan proletariaattiin, mutta likvidaattorien (ja heidän „Organisaatiokomiteansa”) voiman ja vaikutusvallan tulevan porvarillis-liberaalisista lähteistä. Tässä on lyhyet tiedot noista keräyksistä. Yksityiskohtaiset tiedot niistä on julkaistu kirjassa „Marxilaisuus ja likvidaattoruus”¹²² ja lyhennettyinä saksalaisessa sosialidemokraattisessa lehdessä „Leipzigin Kansanlehti”¹²³ heinäkuun 21 pltä 1914.

Marxilaisten (pravdalaisten) ja likvidaattorien pietarilaisille päivälehdille tehtyjen rahakeräysten lukumäärä ja

summa tammikuun 1 päivästä toukokuun 13 päivään vuonna 1914:

	Pravdalaiset		Likvidaattorit	
	Keräysten lukumäärä	Summa rupliissa	Keräysten lukumäärä	Summa rupliissa
Työläisryhmiltä.....	2.873	18.934	671	5.296
Et-työläisryhmiltä.....	713	2.650	453	6.760

Näin ollen puolueemme yhdisti vuoteen 1914 mennessä $\frac{4}{5}$ Venäjän tietoisista työläisistä sosialidemokratian valtakumouksellisen taktiikan ympärille. Koko vuoden 1913 aikana työläisryhmiltä saatujen keräysten lukumäärä oli pravdalaisilla 2.181 ja likvidaattoreilla 661. Vuoden 1913 tammikuun 1 päivästä vuoden 1914 toukokuun 13 päivään kerääntyi seuraava summa: „pravdalaisilla” (t.s. meidän puolueellamme) 5.054 työläisryhmiltä saatua keräyserää ja likvidaattoreilla 1.332 erää, s.o. 20,8%.

MARXILAISSUUS JA SOSIALISHOVINISMI (1914—1915)

Vuosien 1914—1915 suuri Euroopan sota antoi kaikille eurooppalaisille ja myöskin venäläisille sosialidemokraateille mahdollisuuden tarkastaa taktiikkansa koko maailmaa käsittävän kriisin valossa. Sodan taantumuksellinen, ryöstö- ja orjuutusluonne oli tsarismin taholta vieläpä verrattomasti havainnollisempaa kuin toisten hallitusten taholta. Siitä huolimatta likvidaattorien perusryhmä (meidän ryhmäämme lukuunottamatta ainoa, jolla oli vakavaa vaikutusvaltaa Venäjällä niiden yhteyksiensä ansiosta, joita sillä oli liberaaleihin) kääntyi sosialishovinismiin! Pitäen melko kauan hallussaan legaalisuuden monopolia, tämä „Nasha Zarjan” ryhmä alkoi saarnata joukkojen keskuudessa ajatusta, „ettei pidä toimia sotaa vastaan”, että pitää toivoa voittoa kolmi- (nyt neli-) sopimukselle ja syyttää Saksan imperialismia „ylimääräisistä synneistä” j.n.e. Plehanov, joka vuodesta 1903 lähtien on antanut lukuisia näytteitä äärimmäisestä poliittisesta selkärangattomuudestaan ja opportunistien puolelle siirtymisestään, asettui yhä jyrkemmin sille kannalle, jonka johdosta koko Venäjän porvarillinen lehdistö on häntä kehumut. Plehanov painui niin alas, että julisti sodan tsarismin taholta oikeutetuksi

ja julkaisi Italian hallituslehdissä haastattelun vetäen Italiaakin sotaan!!

Näin tuli täysin todistetuksi likvidaattoruudesta antamamme arvion ja likvidaattorien perusryhmän puolueestamme erottamisen oikeellisuus. Likvidaattorien reaalin ohjelma ja heidän suuntansa reaalin merkitys ei nyt ole ainoastaan siinä, että se on yleensä opportunistia, vaan myös siinä, että he puolustavat isovenäläisten tilanherain ja porvariston suurvaltalaisia erikoisetuja ja -oikeuksia. Se on *kansallisliberaalisen* työväenpolitiikan suunta. Se on radikaalisten pikkuporvarieryhmien osan ja etuoikeutettujen työläisten mitättömän pienen murto-osan liittoutumista „oman” kansallisen porvaristonsa kanssa proletariaatin joukkoja vastaan.

NYKYINEN ASIAINTILA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIASSA

Kuten jo sanoimme likvidaattorit, useat ulkomaiset (Plehanovin, Aleksinskin, Trotskin y.m.) ryhmät samoin kuin niin sanotut „kansalliset” (s.o. ei-isovenäläiset) sosialidemokraatit eivät ole tunnustaneet vuonna 1912 pidettyä Tammikuun konferenssiamme. Niiden lukemattomien herjausten joukossa, joita päällemme syydettiin, on muita useammin toistettu syytöstä „vallananastamispyrkimyksestä” ja „lahkolaisuudesta”. Vastauksenamme siihen on ollut tarkkojen ja objektiivisesti tarkistettavissa olevien numeroitten esittäminen, jotka todistavat, että puolueemme on yhdistänyt $\frac{4}{5}$ Venäjän tietoisista työläisistä. Se ei ole vähän, kun otetaan huomioon kaikki illegaalisen työn vaikeudet vastavallankumouksellisella kaudella.

Jos Venäjällä olisi ollut mahdollista „yhtenäisyys” sosialidemokraattisen taktiikan pohjalla, ilman „Nasha Zarjan” ryhmän erottamista, niin miksi sitten meidän monilukuiset vastustajamme eivät ole toteuttaneet sitä *edes keskenään?* Vuoden 1912 tammikuusta on kulunut kokonaisuista $3\frac{1}{2}$ vuotta, ja koko tuona aikana eivät vastustajamme ole parhaimmasta tahdostaan huolimatta voineet muodostaa sosialidemokraattista puoluetta meitä vastaan. Tämä tosiasia on puolueemme parhain puolustus.

Puoluettamme vastaan taistelevien sosialidemokraattisten ryhmien koko historia on hajaannuksen ja rappeutumisen historiaa. Maaliskuussa 1912 poikkeuksetta kaikki „yh-

tyivät” herjaamaan meitä. Mutta jo elokuussa 1912, jolloin muodostettiin meitä vastaan niin sanottu „elokuun blokki”, näiden ryhmien keskuudessa alkoi hajaannus. Osa ryhmistä eroaa blokista. Nämä ryhmät eivät pysty muodostamaan puoluetta ja Keskuskomiteaa. Ne muodostavat vain Organisaatiokomitean „yhtenäisyyden palauttamista” varten. Mutta itse asiassa tuo Organisaatiokomitea osoittautui Venäjällä toimineen likvidaattoriryhmän voimattomaksi verkoksi. Koko elokuun blokin ainoana ryhmänä, joka teki työtä joukkojen keskuudessa koko Venäjän työväenliikkeen valtavan nousun ja vuosien 1912—1914 joukkolakkojen kaudella oli vain „Nasha Zarjan” ryhmä, jonka voima on sen yhteyksissä liberaaleihin. Ja vuoden 1914 alussa „elokuun blokista” eroavat virallisesti latvialaiset sosialidemokraatit (puolalaiset sosialidemokraatit eivät kuuluneet siihen), mutta Trotski, eräs tuon blokin johtajista, erosi siitä epävirallisesti muodostaen taas oman erikoisen ryhmänsä. Heinäkuussa 1914 pidetyssä Brysselin konferenssissa, johon osallistuivat Kansainvälisen sosialistisen toimiston Toimeenpaneva komitea sekä Kautsky ja Vandervelde, muodostettiin meitä vastaan niin sanottu „Brysselin blokki”, johon latvialaiset eivät yhtyneet ja josta puolalaiset sosialidemokraatit — oppositio — kohta erosivat. Sodan puhjettua tuo blokki hajaantui. „Nasha Zarjasta”, Plehanovista, Aleksinskista ja kaukasialaisten sosialidemokraattien johtajasta An’ista¹²⁴ tulee avoimia sosialishovinisteja, jotka saarnaavat Saksan tappion toivottavuutta. Organisaatiokomitea ja Bund puolustavat sosialishovinisteja ja sosialishovinismin perusteita. Tshheidzen duumaryhmä, vaikka se äänestikin sotamäärärahoja vastaan (Venäjällä jopa porvarilliset demokraatit, trudovikit, äänestivät niitä vastaan), jää edelleenkin „Nasha Zarjan” uskolliseksi liittolaiseksi. Äärimmäiset sosialishovinitimme, Plehanov, Aleksinski ja kumpp., ovat täysin tyytyväisiä Tshheidzen ryhmään. Pariisissa perustetaan sanomalehti „Nashe Slovo” (aikaisemmin „Golos”), johon ottavat osaa pääasiassa Martov ja Trotski, jotka haluavat yhdistää toisiinsa internationalismin platoni- sen puolustamisen ja sen vaatimuksen, että on saatava aikaan ehdoton yhtenäisyys „Nasha Zarjan”, Organisaatiokomitean tai Tshheidzen ryhmän kanssa. 250:nneen numeronsa jälkeen tämän lehden oli pakko tunnustaa oma

romahduksensa: toimituksen yksi osa pyrkii yhteyteen puolueemme kanssa, Martov jää uskolliseksi Organisaatiokomitealle, joka moittii julkisesti „Nashe Slovoa” „anarkismista” (kuten Saksan opportunistit, David ja kumpp., „Internationale Korrespondenz”¹²⁵, Legien ja kumpp. syyttävät tov. Liebnechtia anarkismista); Trotski ilmoittaa tekevänsä eron Organisaatiokomiteasta, mutta haluaa kulkea yhdessä Tshheidzen ryhmän kanssa. Kas tässä Tshheidzen ryhmän ohjelma ja taktiikka tämän ryhmän erään johtajan esittämänä. Plehanovin ja Aleksinskin suuntaa edustavan aikakauslehden „Sovremennyi Mir”¹²⁶ 5. numerossa vuonna 1915 Tshhenkeli kirjoittaa: *„Jos sanottaisiin, että Saksan sosialidemokratia olisi kyennyt ehkäisemään maansa sotilaallisen esiintymisen, mutta ei tehnyt sitä, niin semerkitsisi joko salaista toivoa, että tämä sosialidemokratia kohtaisi barrikadeilla niin oman kuin myös isänmaansa viimeisen hengenvedon, taikka sitä, että viereillä olevia esineitä katsotaan anarkistisen teleskoopin läpi”**.

Näillä muutamilla riveillä on ilmaistu koko sosialishovinismin olemus: se että periaatteellisesti puolletaan „isänmaan puolustamisen” ajatusta nykyisessä sodassa ja tehdään pilkkaa — sotasensorien luvalla — vallankumouksen propagoinnista ja valmistelusta. Kysymys ei ole lainkaan siitä, olisiko Saksan sosialidemokratia kyennyt ehkäisemään sodan, eikä myöskään siitä, voisivatko vallankumoukselliset yleensä mennä takuuseen vallankumouksen onnistumisesta. Kysymys on siitä, käyttäydytäänkö sosialistien tapaan vai päästetäänkö tosiaankin „viimeinen hengenveto” imperialistisen porvariston syleilyssä.

PUOLUEEMME TEHTAVAT

Venäjän sosialidemokratia syntyi maassamme tapahtuneen porvarillis-demokraattisen vallankumouksen (1905) edellä ja voimistui vallankumouksen ja vastavallankumouksen aikana. Venäjän takapajuisuus selittää meillä esiinty-

* „Sovremennyi Mir”, 15, № 5, s. 148. Trotski lausui hiljakkoin, että hän pitää tehtävänänsä kohottaa Tshheidzen ryhmän arvovaltaa Internationalessa. Tshhenkeli tulee epäilemättä puolestaan kohottamaan yhtä tarmokkaasti Trotskin arvovaltaa Internationalessa...

vien pikkuporvarillisen opportunistin virtausten ja suunta-
vivahteiden äärettömän paljouden, ja marxilaisuuden vai-
kutuksen Euroopassa sekä legaalisten sosialidemokraattisten
puolueiden lujuus ennen sotaa ovat tehneet meidän malli-
kelpoisista liberaaleistamme „järkevä”, „eurooppalaisen”
(ei-vallankumouksellisen), „legaalisen” „marxilaisen” teo-
rian ja sosialidemokratian miltei ihailijoita. Venäjän
työväenluokka saattoi rakentaa puolueensa vain päättävai-
sessa, kolmekymmentä vuotta kestäneessä taistelussa
opportunistin kaikkia ilmenemismuotoja vastaan. Maail-
mansodan kokemus, joka toi tullessaan eurooppalaisen
opportunistin häpeällisen vararikon sekä vahvasti kansal-
lisliberaalimme ja sosialishovinististen likvidaattorien
välistä liittoa, lujittaa meissä yhä enemmän sitä vakau-
musta, että puolueemme pitää kulkea edelleenkin samaa
johdonmukaisesti vallankumouksellista tietä.

EUROOPAN YHDYSVALTOJEN TUNNUKSESTA

„Sotsial-Demokratian” 40. numerossa tiedotimme, että puolueemme ulkomaisten jaostojen Konferenssi päätti lykätä kysymyksen „Euroopan Yhdysvaltojen” tunnuksesta siihen saakka, kunnes lehdistössä on käsitelty asian *taloudellista* puolta*.

Tästä kysymyksestä käyty väittely sai konferenssisamme yksipuolisen poliittisen luonteen. Osittain tämä johdettiin ehkä siitä, että Keskuskomitean manifestissa tämä tunnus on määritelty suoranaisesti poliittiseksi tunnukseksi („lähimmäksi *poliittiseksi* tunnukseksi...” — sanotaan siinä), ja sitä paitsi siinä ei ole ainoastaan esitetty tunnusta tasavaltalaisista Euroopan Yhdysvalloista, vaan myöskin erikoisesti korostettu, että „ilman Saksan, Itävallan ja Venäjän monarkiaien vallankumouksellista kukistamista” tämä tunnus on mieletön ja valheellinen.

On aivan väärin väittää tällaista kysymyksen asettelua vastaan mainitun tunnuksen poliittisen arvion *puitteissa*, esimerkiksi siltä kannalta, että se saattaa varjoon tai heikentää j.n.e. sosialistisen vallankumouksen tunnusta. Todella demokraattiseen suuntaan suoritettujen poliittisten uudistukset ja erittäinkin poliittiset vallankumoukset eivät voi missään tapauksessa, eivät milloinkaan eivätkä minäkäänlaisissa oloissa saattaa varjoon tai heikentää sosialistisen vallankumouksen tunnusta. Päinvastoin ne aina lähentävät sosialistista vallankumousta, laajentavat sen perustaa, vetävät sosialistiseen taisteluun pikkuporvariston ja puoliproletaaristen joukkojen uusia kerroksia. Ja toisaalta

* Ks. tätä osaa, s. 145. *Toim.*

poliittiset vallankumoukset ovat kiertämättömiä sosialistisen vallankumouksen kulussa, vallankumouksen, jota ei saa tarkastella yhtenä tapahtumana, vaan myrskyisten poliittisten ja taloudellisten mullistusten, mitä kärkevimmän luokkataistelun, kansalaissodan, vallankumousten ja vastavallankumousten aikakautena.

Mutta joskin Euroopan kolmen taantumuksellisimman monarkian, niiden etunenässä Venäjän monarkian, vallankumoukselliseen kukistamiseen sidottu tasavaltalaisten Euroopan Yhdysvaltojen tunnus on poliittisena tunnuksena aivan moitteeton, niin jää vielä mitä tärkein kysymys tämän tunnuksen taloudellisesta sisällöstä ja merkityksestä. Imperialismin taloudellisten ehtojen kannalta, s.o. „edistyneiden” ja „sivistyneiden” siirtomaavaltojen suorittaman pääoman viennin ja maailman jaon kannalta, Euroopan Yhdysvallat ovat kapitalismin vallitessa joko mahdottomat tai taantumukselliset.

Pääoma on tullut kansainväliseksi ja monopolistiseksi. Maailma on jaettu muutamien suurten, s.o. kansakuntien suuressa ryöstössä ja sortamisessa edistyneiden, valtakuntien kesken. Euroopan neljä suurvaltaa: Englanti, Ranska, Venäjä ja Saksa, joiden väkiluku on 250—300 miljoonaa ja pinta-ala noin 7 milj. neliökilometriä, omistavat siirtomaita, joiden väkiluku on *melkein puoli miljardia* (494,5 milj.) ja pinta-ala 64,6 milj. neliökilometriä, siis miltei puolet maapallosta (133 milj. neliökilometriä ilman napaseutuja). Lisätkää tähän kolme aasialaista valtiota: Kiina, Turkki ja Persia, joita nykyään repivät kappaleiksi „vapautus”-sotaa käyvät rosvot, nimittäin Japani, Venäjä, Englanti ja Ranska. Näiden kolmen aasialaisen valtion, joita voidaan nimittää puolisiirtomaiksi (tosiasiassa ne ovat nykyään $\frac{9}{10}$:ltaan siirtomaita), väkiluku on 360 milj. henkeä ja pinta-ala 14,5 milj. neliökilometriä (siis melkein $1\frac{1}{2}$ kertaa suurempi kuin koko Euroopan pinta-ala).

Edelleen Englanti, Ranska ja Saksa ovat sijoittaneet ulkomaille pääomia vähintään 70 miljardia ruplaa. Sitä varten, että tästä miellyttävästä summasta saataisiin „lailinen” tulo, — yli kolmen miljardin ruplan vuotuinen tulo, — ovat olemassa miljonäärien kansalliset komiteat, joita nimitetään hallituksiksi. Ne on varustettu sotaväellä ja sotalaivastolla ja ne „sijoittavat” siirtomaihin ja

puolisiirtomaihin „herra miljardin” poikia ja veljiä varakuninkaiksi, konsuleiksi, lähettiläiksi, kaikenlaisiksi virkamiehiksi, papeiksi ja muiksi iilimadoiksi.

Siten on kapitalismin korkeimman kehityksen kaudella järjestetty muutamien suurvaltojen harjoittama lähes miljardin maapallon asukkaan ryöstö. Ja kapitalismin aikana on muunlainen organisaatio mahdoton. Kieltäytyäkö siirtomaista, „vaikutusalueista”, pääomien viennistä? Sen mietiskeleminen merkitsee itsensä alentamista sellaisen pappipahasen tasolle, joka sunnuntaisin saarnaa rikkaille kristillisyyden ylevyyttä ja kehottaa lahjoittamaan köyhille... sanokaamme, ellei muutamia miljardeja, niin muutamia satoja ruplia vuodessa.

Euroopan Yhdysvallat merkitsevät kapitalismin vallitessa samaa kuin sopimus siirtomaiden jaosta. Mutta kapitalismin vallitessa ei voi olla muunlaista jakoperustaa, muunlaista jakoperiaatetta kuin voima. Miljardööri ei voi jakaa kapitalistisen maan „kansallistuloa” kenenkään kanssa muuten kuin suhteellisesti: „pääoman mukaan” (ja vielä sillä lisäyksellä, että suurin pääoma saa enemmän kuin sille kuuluu). Kapitalismi on tuotannonvälineiden yksityisomistusta ja tuotannon anarkiaa. Ja kun saarnataan tulon „oikeudenmukaista” jakoa tällä perustalla, niin se on proudhonismia, poroporvarin tylsäjärkisyyttä. Ei voida jakaa muuten kuin „voiman mukaan”. Mutta taloudellisen kehityksen kuluksa voima muuttuu. Vuoden 1871 jälkeen Saksa on voimistunut 3—4 kertaa nopeammin kuin Englanti ja Ranska, Japani 10 kertaa nopeammin kuin Venäjä. Kapitalistisen valtion todellisen voiman tarkastamiseksi ei ole eikä voi olla muuta keinoa kuin sota. Sota ei ole ristiriidassa yksityisomistuksen perustoihin nähden, vaan se on näiden perustain suoranaista ja välttämätöntä kehitystä. Kapitalismin vallitessa on eri talouksien ja eri valtioiden taloudellisen kehityksen tasasuhtainen kasvu mahdotonta. Kapitalismin vallitessa eivät ole mahdollisia muut keinot häiriintyneen tasapainon palauttamiseksi aika ajoittain kuin kriisit teollisuudessa ja sodat politiikassa.

Väliaikaiset sopimukset kapitalistien välillä ja valtakuntien välillä ovat tietenkin mahdollisia. Tässä mielessä ovat mahdolliset myös Euroopan Yhdysvallat *europaalaisten* kapitalistien sopimuksena... mistä? Ainoastaan siitä, että

voitaisiin yhteisvoimin nujertaa sosialismi Euroopassa, yhteisvoimin suojella rosivotut siirtomaat Japanilta ja Amerikalta, joille nykyisiä siirtomaita jaettaessa on tehty pahasti vääryyttä ja jotka viime puolivuosisadan aikana ovat voimistuneet verrattomasti nopeammin kuin takapajuinen, monarkistinen, vanhuuttaan lahoamaan alkanut Eurooppa. Amerikan Yhdysvaltoihin verrattuna Eurooppa kokonaisuudessaan merkitsee taloudellista pysähdystä. Nykyisellä taloudellisella perustalla, s.o. kapitalismin vallitessa, Euroopan Yhdysvallat merkitsisi taantumuksen järjestymistä Amerikan nopeamman kehityksen jarruttamiseksi. Ne ajat, jolloin demokratian asia ja sosialismin asia liittyivät vain Eurooppaan, ovat palauttamattomasti menneet.

Maaailman (eikä Euroopan) Yhdysvallat on se kansakuntien yhteenliittymisen ja vapauden valtiollinen muoto, jonka me asetamme yhteyteen sosialismin kanssa, — kunnes kommunismin täydellinen voitto johtaa kaikenlaisen valtion, siihen luettuna myöskin demokraattisen valtion lopulliseen katoamiseen. Mutta itsenäisenä tunnuksena maailman Yhdysvaltojen tunnus olisi tuskin oikea ensinnäkin siksi, että se sulautuu yhteen sosialismin kanssa; toiseksi siksi, että se voisi synnyttää virheellisen tulkinnan sosialismin voiton mahdottomuudesta yhdessä maassa ja tämän maan suhtautumisesta muihin maihin.

Taloudellisen ja poliittisen kehityksen epätasaisuus on kapitalismin ehdoton laki. Siitä seuraa, että sosialismin voitto on mahdollinen ensi aluksi muutamissa tahi jopa yhdessäkin, erillisessä kapitalistisessa maassa. Tämän maan voittanut proletariaatti, pakkoluovutettuaan kapitalistit ja järjestettyään omassa maassaan sosialistisen tuotannon, nousisi muuta, kapitalistista maailmaa *vastaan* ja innostaisi puolelleen muiden maiden sorretut luokat, nostattaisi nie kapinaan kapitalisteja vastaan ja esiintyisi tarpeen vaatiessa jopa sotavoimin riistäjäluokkia ja niiden valtioita vastaan. Sen yhteiskunnan valtiollinen muoto, jossa proletariaatti voittaa kukistamalla porvariston, tulee olemaan demokraattinen tasavalta, joka yhä enemmän keskittää tietyn kansakunnan tai tiettyjen kansakuntien proletariaatin voimat taisteluun niitä valtioita vastaan, jotka eivät ole vielä siirtyneet sosialismiin. Luokkien hävittäminen ei ole

mahdollista ilman sorretun luokan, proletariaatin diktatuuria. Kansakuntien vapaa yhteenliittyminen sosialismissa ei ole mahdollista ilman enemmän tai vähemmän pitkäaikaista sosialististen tasavaltojen sitkeää taistelua jälkeenjääneitä valtioita vastaan.

Tällaisten näkökohtien vuoksi ja sen tuloksena, että kysymystä on moneen kertaan käsitelty VSDTP:n ulkomaisien jaostojen Konferenssissa ja konferenssin jälkeen, Päääänenkannattajan toimitus tuli johtopäätökseen Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksen virheellisyydestä.

„Sotsial-Demokrat“ № 44,
elokuun 23 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan

EUROOPAN YHDYSVALTOJEN TUNNUKSESTA

„SOTSIAL-DEMOKRATIN“ TOIMITUKSEN HUOMAUTUS
VSDTP:n KESKUSKOMITEAN MANIFESTIIN SODASTA

„Euroopan Yhdysvallat” vaatimus, siinä muodossa kuin se on esitetty Keskuskomitean manifestissa, — jossa samalla kehoitettiin kukistamaan Venäjän, Itävallan ja Saksan monarkiat, — eroaa siitä pasifistisesta tulkinnasta, jonka Kautsky ynnä muut ovat tästä tunnuksesta antaneet.

Puolueemme Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokratin” 44. numerossa on julkaistu toimitusartikkeli, jossa on todistettu, että „Euroopan Yhdysvallat” tunnus ei ole taloudellisesti oikea *. Se on kapitalismin vallitessa joko toteuttamaton vaatimus, koska se olettaa maailmantalouden suunnitelmallisuutta oloissa, jolloin siirtomaat, vaikutusalueet y.m. on jaettu eri maiden kesken. Tai sitten se on taantumuksellinen tunnus, joka merkitsee Euroopan suurvaltojen väliaikaista liittoa siirtomaiden tuloksellisempaa sortamista ja nopeammin kehittyvien Japanin ja Amerikan rosvoamista varten.

Kirjoitettu elokuun lopulla 1915

*Julkaistu v. 1915 kirjassa
„Sosialismi ja sota”,
Geneve*

Julkaistaan kirjasen tekstin mukaan

---

* Ks. tätä osaa, ss. 334—338. *Toim.*

ZIMMERWALDIN VASEMMISTON PÄÄTÖSLAUSELMAEHDOTUS ¹²⁷

Nykyinen sota on imperialismiin synnyttämä. Kapitalismi on saavuttanut tämän korkeimman vaiheensa. Yhteiskunnan tuotantovoimat ja pääoman mittasuhteet ovat ylittäneet erillisten kansallisten valtioiden ahtaat puitteet. Tästä johtuu suurvaltojen pyrkimys vieraiden kansakuntien orjuuttamiseen ja siirtomaiden, noiden raaka-ainelähteiden ja pääoman vientipaikkojen, anastamiseen. Koko maailma sulautuu yhdeksi talouselimistöksi, koko maailma on jaettu suurvaltojen pienen ryhmän kesken. Sosialismin objektiiviset edellytykset ovat täysin kypsyneet, ja nykyinen sota on kapitalistien sota etuoikeuksista ja monopolista, joiden avulla voitaisiin lykätä kapitalismin romahdusta.

Pyrkien vapauttamaan työn pääoman ikeestä ja puoltaen työläisten yleismaailmallista veljeyttä sosialistit taistelevat kaikkinaista sortoa ja kansakuntien epätasa-arvoisuutta vastaan. Kautena, jolloin porvaristo oli edistyksellistä, jolloin historian päiväjärjestyksessä oli feodalismiin, absolutismin ja vieraiden kansallisuuksien harjoittaman sorron hävittäminen, sosialistit, aina kaikkein johdonmukaisimpina ja päättävimpinä demokraatteina, tunnustivat tässä mielessä ja vain tässä mielessä „isänmaan puolustamisen”. Ja nykyäänkin, jos itä-Euroopassa tai siirtomaissa syttyisi sorrettujen kansakuntien sota niiden sortajia, suurvaltoja vastaan, olisi sosialistien myötätunto täydellisesti sorrettujen puolella.

Mutta nykyisen sodan on synnyttänyt kokonaan toinen historiallinen aikakausi, jolloin porvaristo on muuttunut

edistyksellisestä taantumukselliseksi. Sotivien valtakuntien kummankin ryhmän taholta tämä sota on orjanomistajain sotaa orjuuden säilyttämiseksi ja lujittamiseksi: sotaa siirtomaiden uudestijakamisesta, „oikeudesta” sortaa vieraita kansakuntia, suurvaltalaisen pääoman etuoikeuksista ja monopolista, palkkaorjuuden ikuistamisesta eri maiden työläisten hajottamisen ja taantumuksellisen tukahduttamisen tietä. Sen vuoksi kummankin sotivan ryhmän puheet „isänmaan puolustamisesta” ovat porvariston harjoittamaa kansan petkutusta. Kummankaan ryhmän voitto, enempää kuin status quo'hon * palaaminenkaan eivät voi suojella maailman kansakuntien enemmistön vapautta suurvaltojen pienen ryhmän imperialistiselta sorroilta eivätkä turvata työväenluokalle edes sen nykyisiä vaatimattomia kulttuurivalloituksia. Verrattain rauhallisen kapitalismin aikakausi on mennyt eikä enää palaa. Imperialismi tuo työväenluokalle ennenkuulumattoman kärjistynyttä luokkataistelua, puutetta, työttömyyttä, korkeita elinkustannuksia, trustien sortoa, militarismia sekä poliittista taantumusta, joka nostaa päätään kaikissa, jopa vapaimmissakin maissa.

„Isänmaan puolustamisen” tunnus merkitsee tässä sodassa itse asiassa sitä, että puolustetaan „oman” kansallisen porvariston „oikeutta” vieraiden kansakuntien sortamiseen, se merkitsee kansallisliberaalista työväenpolitiikkaa, etuoikeutetussa asemassa olevien työläisten murtoosan liittoutumista „oman” kansallisen porvaristonsa kanssa proletaarien ja riistettyjen joukkoja vastaan. Tällaista politiikkaa harjoittavat sosialistit ovat todellisuudessa shovinisteja, sosialishovinisteja. Sotamäärärahojen puolesta äänestämisen, ministeristöön menemisen, Burgfriedenin ** y.m.s. politiikka on sosialismin kavaltamista. Ohimenneen „rauhallisen” kauden olosuhteiden kasvattama opportunismi on nyt kypsytynyt täydelliseen eroon sosialismista ja tullut proletariaatin vapausliikkeen suoranaiseksi viholliseksi. Työväenluokka ei voi saavuttaa maailmanhistoriallisia päämääriään käymättä mitä päättäväisintä taistelua avointa opportunismia ja sosialishovinismia (Ranskan,

* — entiseen tilaan. *Toim.*

** — kansalaisrauhan. *Toim.*

Saksan ja Itävallan sosialidemokraattisten puolueiden enemmistö, Hyndman, fabianilaiset ja tradeunionistit Englannissa, Rubanovitsh, Plehanov ja „Nasha Zarja” Venäjällä j.n.e.) vastaan, kuten myös niin sanottua „keskustaa” vastaan, joka on luopunut shovinistien hyväksi marxilaisuuden asemista.

Vuoden 1912 Baselin manifesti, jonka koko maailman sosialistit hyväksyivät yksimielisesti pitäen silmällä juuri sellaista suurvaltojen välistä sotaa, jollainen nyt on syttynyt, totesi selvästi tämän sodan imperialistisen, taantumuksellisen luonteen, ilmoitti pitävänsä rikoksena sitä, että tietyn maan työläiset ampuvat toisen maan työläisiä, ja julisti, että juuri tämä sota lähentää *proletaarista vallankumousta*. Ja todellakin, sota luo vallankumouksellista tilannetta, synnyttää vallankumouksellisia mielialoja ja liikehtimistä joukoissa, herättää kaikkialla proletariaatin parhaimman osan keskuudessa tietoisuutta opportunistin turmiollisuudesta ja kärjistää taistelua sitä vastaan. Työvätekevien joukoissa kasvava rauhankaipuu ilmentää joukkojen pettymystä, isänmaan puolustamista koskevan porvariston valheen haaksirikkoo, joukkojen vallankumouksellisen tietoisuuden alkavaa selkenemistä. Sosialistit, jotka käyttävät tätä mielialaa vallankumouksellisessa agitaatiotyössään eivätkä kaihdakaan vallankumouksellisessa agitaatiossaan „oman” isänmaan tappion ajatusta, eivät petä kansaa toiveilla, että pikainen, vähänkin pysyvä, demokraattinen rauha, joka poistaa kansakuntien sorron mahdollisuuden, aseistariisuminen y.m.s. voidaan saavuttaa ilman nykyisten hallitusten vallankumouksellista kukistamista. Vain proletariaatin yhteiskunnallinen vallankumous avaa tien rauhaan ja kansakuntien vapauteen.

Imperialistinen sota aloittaa sosialistisen vallankumouksen aikakauden. Uusimman kauden kaikki objektiiviset olosuhteet asettavat päiväjärjestykseen proletariaatin vallankumouksellisen joukkotaistelun. Sosialistien velvollisuutena on — ainoastakaan työväenluokan legaalisen taistelun keinosta kieltäytymättä — alistaa ne kaikki tämän ajankohdaisen ja tärkeän tehtävän palvelukseen, kehittää työläisten vallankumouksellista tietoisuutta, liittää heidät yhteen kansainvälisessä vallankumouksellisessa taistelussa, tukea

ja kehittää eteenpäin jokaista vallankumouksellista esiintymistä, pyrkiä muuttamaan kansojen välinen imperialistinen sota sorrettujen luokkien kansalaissodaksi sortajiaan vastaan, sodaksi, jota käydään kapitalistien luokan pakkoluvuttamiseksi, poliittisen vallan valtaamiseksi proletariaatille, sosialismin toteuttamiseksi.

*Kirjoitettu ennen elokuun 20
(syyskuun 2) päivää 1915*

*Julkaisu ensi kerran v. 1930
XIV Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

RANSKALAISEN SOSIALISTIN REHELLISTÄ PUHETTA

Ranskalaisessa Sveitsissä, missä ranskalaismielinen shovinismi riehuu miltei yhtä voimakkaana kuin Ranskassa, on kajahtanut rehellisen sosialistin ääni. Meidän kehnona aikanamme se on huomattava tapahtuma. Ja sitäkin suuremmalla syyllä meidän on kuunneltava tarkkaavaisemmin tuota ääntä, koska tässä tapauksessa olemme tekemisissä temperamentiltaan ja ajatustavaltaan tyypillisesti ranskalaisen — oikeammin: romanin, sillä esimerkiksi italialaiset ovat myös samanlaisia — sosialistin kanssa.

Kysymys on Paul *Golayn*, Lausannessa ilmestyvän vaatimattoman sosialistisen lehden toimittajan, pienikokoisesta kirjasesta. Sen kirjoittaja piti mainitussa kaupungissa maaliskuun 11 p:nä 1915 referaatin aiheesta: „Kuoleva sosialismi ja sosialismi, jonka täytyy elpyä” ja julkaisi sen sitten erillisenä kirjasena*.

„Elokuun ensimmäisenä päivänä 1914 syttyi sota. Viikko-kausia ennen tätä nykyään kuuluisaa päivää ja sen jälkeen miljoonat ihmiset odottivat”. Näin kirjoittaja aloittaa. Miljoonat odottivat, että sosialismin johtajien päätöslauseimat ja lausunnot johtaisivat „mahtavaan kapinaan, joka pyyhkäisee pyörteillään pois rikolliset hallitukset”. Mutta miljoonat pettyivät odotuksissaan. Me yritimme, sanoo Golay, „toverillisesti” puolustaa sosialisteja sillä, että „sota tuli salamannopeana yllätyksenä”, että sosialistit eivät olleet perillä asioista, mutta nämä puolustelut eivät meitä tyydyt-

---

* Paul Golay: „Le socialisme qui meurt et le socialisme qui doit renaître”. Lausanne, 1915. 22 sivua, hinta 15 centime'a. En vente à l'Administration du „Grutleer”, Maison du Peuple, Lausanne.

täneet. „Me tunsimme olomme oudoksi, oli aivan kuin omatuntomme olisi upotettu kaksimielisyyden ja valheen saastuttamaan veteen”. Lukija voi jo tästä nähdä, että Golay on vilpitön. Piirre, joka meidän aikanamme on miltei harvinainen.

Golay muistelee proletariaatin „vallankumouksellista perinnettä”. Käsittäen täydellisesti, että „jokaisessa tilanteessa on tarpeen vastaavanlainen toiminta”, hän muistuttaa: „poikkeukselliset tilanteet vaativat poikkeuksellisia toimenpiteitä. Vaikeat taudit — tepsiviä lääkkeitä”. Hän muistuttaa „kongressien päätöksistä”, „joissa käännytään suoraan joukkojen puoleen ja kannustetaan niitä vallankumoukselliseen ja kapinalliseen toimintaan”. Seuraa sitaatteja Stuttgartin ja Baselin päätöslauselmien vastaavista kohdista. Ja kirjoittaja korostaa, että „näissä eri päätöslauselmissa ei puhuta mitään puolustus- ja hyökkäyssodasta eikä näin ollen ehdoteta yleisesti tunnustettujen pääperiaatteiden sijalle mitään erikoista, nationalistista taktiikkaa”.

Tähän kohtaan tultuaan lukija vakuuttuu, että Golay on vilpitön ja sitä paitsi myös vakaumuksellinen, rehellinen sosialisti. Piirre, joka II Internationalen huomattavien toimihenkilöiden piirteenä on kerrassaan poikkeuksellinen!

„...Sotapäälliköt onnittelivat proletariaattia, ja porvarillinen lehdistö ylisteli lämpimin sanoin sen henkiinheräämistä, jota tämä lehdistö nimittää „kansallishengeksi”. Tämä henkiinherääminen maksaa meille kolme miljoonaa vainajaa.

Ja kuitenkin — työväenjärjestössä ei ole milloinkaan ollut näin suurta määrää jäsenmaksuja maksavia jäseniä, ei ole milloinkaan ollut näin runsaasti parlamentaarikkoja, näin erinomaisesti järjestettyä lehdistöä. Milloinkaan ei ole myöskään tehty inhottavampaa tekoa, jota vastaan olisi pitänyt nousta kapinaan.

Näin traagillisissa oloissa, kun on kysymys miljoonien ihmisten olemassaolosta, kaikki vallankumoukselliset teot ovat muutakin kuin sallittavia, ne ovat laillisia. Ne ovat enemmänkin kuin laillisia, ne ovat pyhiä. Proletariaatin ehdottomana velvollisuutena on yrittää mahdollisimman paljon pelastamiseksi niiltä tapahtumilta, jotka hukuttavat Euroopan vereen.

Ei ollut tarmokasta menettelyä, ei suuttumuksen ilmaisuyrityksiä eikä kapinaan johtavia tekoja...

...Vastustajamme pitävät melua sosialismin vararikosta. He hätäilevät liiaksi. Mutta kuka rohkenisi sittenkään väittää, että he ovat joka suhteessa väärässä? Se, joka tänä ajankohtana kuolee, ei ole sosialismi yleensä, vaan sosialismin eräs muunnos, imelä sosialismi, vailla idealismin henkeä, vailla kiihkoa, sosialismi, jolla on virkamiehen eleet ja vakavan perheenisän vatsa, sosialismi vailla rohkeutta,

vailla yltiöpäisyyttä, se on tilastojen harrastaja, vajonnut korviaan myöten mielisuosiolla tehtyihin sopimuksiin kapitalismin kanssa, sosialismi, joka harrastaa vain reformeja ja on myynyt esikoisikeutensa hernerokasta, sosialismi, joka toimii porvariston hyväksi kansan kärsimättömyyden tukahduttajana, proletaarien rohkean toiminnan omalaa-tuisena automaattisena jarruna.

Juuri tämä sosialismi, joka uhkasi saastuttaa koko Internationalen, on tiettyssä määrin vastuussa siitä voimattomuudesta, siitä kykene-mättömyydestä, josta meitä moititaan”.

Kirjasensa muissa kohdissa Golay puhuu suoraan „reformistisesta sosialismista” ja „opportunistista” kuten socialismin vääristelystä.

Puhuessaan tästä vääristelystä, tunnustaessaan *kaik-kien* sotivien maiden proletariaatin „yhteisen vastuun”, korostaessaan, että „tämä vastuu lankeaa johtajille, joille joukko antoi luottamuksensa ja joilta se odotti iskulau-setta”, — Golay ottaa aivan oikein esikuvaksi nimenomaan Saksan sosialismin, „joka on parhaiten järjestynyt, parhaiten muovautunut, eniten ehdettu täyteen doktriineja”, ja näyttää „sen lukumäärällisen voiman ja sen vallankumouk-sellisen heikkouden”.

„Vallankumouksellisen hengen innoittama Saksan sosialidemokra-tia olisi voinut asettaa militarististen hankkeiden vastapainoksi kyllin varman, kyllin sitkeän vastarinnan viedäkseen mukanaan keski-Euroopan muiden maiden proletariaatin tälle ainoalle pelastuksen tielle.

...Saksan sosialismilla oli suuri vaikutus Internationalessa. Se olisi voinut saada eniten aikaan. Siltä odotettiin suurinta voimain ponnistusta. Mutta lukumäärä ei merkitse mitään, jos liian ankara kuri on halvaannuttanut henkilökohtaisen tarmon tai jos „johtomiehet” käyttävät vaikutustaan saadakseen aikaan pienimmän voimain ponnis-tuksen”. (Missä määrin oikea on virkkeen jälkimmäinen osa, siinä määrin virheellinen on sen edellinen osa: kuri on mainio ja välttämätön asia, — esim. puoluekuri, joka sulkee pois opportunistit ja vallan-kumouksellisen toiminnan vastustajat.) „Vastuuvellisten johtajiensa ansiosta Saksan proletariaatti kuunteli sotilaskamarillan ääntä... Internationalen muut osastot pelästivät ja menettelivät aivan samoin; Ranskassa kaksi sosialistia katsoi tarpeelliseksi osallistua porvarilliseen hallitukseen! Ja niinpä sitten muutaman kuukauden kuluttua siitä, kun kongressissa oli juhlallisesti ilmoitettu, että sosialistit pitävät rikoksena ampua toinen toistaan, miljoonat työläiset menivät sota-väkeen ja ryhtyivät harjoittamaan tätä rikosta niin itsepintaisesti, niin innokkaasti, että kapitalistinen porvaristo ja hallitukset ovat ilmaisseet heille monta kertaa kiitollisuutensa”.

Mutta Golay ei rajoitu siihen, että tuomitsee säälimät-tömästi „kuolevan sosialismin”. Ei, hän osoittaa ymmärtä-vänsä täydellisesti sen, mikä tämän kuolemisen on aiheut-

tanut ja minkäläinen sosialismi on tuleva kuolevan tilalle. „Jokaisen maan työväenjoukot kokevat vississä määrin niiden aatteiden vaikutusta, joita levitetään porvarillisissa piireissä”. „Kun Bernstein muotoili revisionismin nimellä omalaatuisen demokraattisen reformismin”, niin Kautsky „murskasi” hänet „osuvien tosiasioiden avulla”. „Mutta kun säädylisyyden vaatimukset oli tyydytetty, puolue jatkoi edelleenkin „reaalipolitiikkaansa”. Sosialidemokraattisesta puolueesta tuli se, mikä se on nykyään. Erinomainen organisaatio. Roteva ruumis, vain henki on siitä kaikonnut”. Samoja tendenssejä on havaittavissa Saksan sosialidemokratian ohella kaikissa Internationalen jaostoissa. „Kasvava virkailijain määrä” synnyttää vissejä seuraamuksia; huomio kiintyy ainoastaan maksujen oikeaan perintään; lakkoja pidetään „mielenosoituksina, joiden tarkoituksena on saada edullisimmin ehdoin aikaan sopimuksia” kapitalistien kanssa. Totutaan sitomaan työläisten edut kapitalistien etuihin, „alistamaan työmiehen kohtalo itsensä kapitalismin kohtaloon”, „toivomaan voimaperäistä kehitystä „omalle” „kansalliselle” teollisuudelle ulkomaisen teollisuuden vahingoksi”.

Valtiopäivämies R. Schmiedt kirjoitti eräässä artikkelissaan, että ammattiliittojen suorittama työolojen säännöstely on edullista myös kapitalisteille, sillä se „tuo järjestystä ja vakiintuneisuutta talouselämään”, „helpottaa kapitalistien tilinpitoa ja ehkäisee epärehellistä kilpailua”.

„Näin ollen”, huudahtaa Golay näitä sanoja siteeratesaan, „ammattillisen liikkeen on katsottava itselleen kunniaksi, että se tekee kapitalistien liikevoitot pysyvämmiksi! Nähtävästi sosialismin päämääränä on se, että kapitalistisen yhteiskunnan puitteissa vaaditaan mahdollisimman paljon etuja, jotka voidaan sovittaa yhteen itse kapitalistisen järjestelmän olemassaolon kanssa? Jos asia on siten, niin olemme tekemisissä kaikista periaatteista luopumisen kanssa. Proletariaatti ei pyri kapitalistisen järjestelmän lujittamiseen eikä minimaalisen edullisten olosuhteiden luomiseen palkkatyölle, vaan yksityisomistuksellisen järjestelmän poistamiseen ja palkkatyöjärjestelmän hävittämiseen”.

...„Suurten järjestöjen sihteereistä tulee tärkeitä persoonia. Ja poliittisessa liikkeessä parlamenttiedustajilla, kirjailijoilla, tiedemiehillä, asianajajilla, kaikilla, jotka tuovat tietensä lisäksi mukanaan tiettyä henkilökohtaista kunnianhimoa, on sellainen vaikutus, että se toisinaan on suorastaan vaarallista.

Ammattiliittojen mahtava järjestö ja niiden kassojen vakavaraisuus on kehittänyt niiden jäsenissä ammattikuntalaisuushenkeä. Eräs ammatillisen liikkeen, olemukseltaan reformistisen liikkeen kielteinen puoli on siinä, että se parantaa palkkatyöläisten asemaa erillisissä kerroksissa tai ryhmissä asettaen toisen niistä toisen yläpuolelle. Tämä rikkoo yhtenäisyyden perustaa ja synnyttää parhaimpaan asemaan päässeissä arkuutta sekä panee heidät toisinaan arastelemaan „liikettä”, joka saattaa koitua kohtalokkaaksi heidän asemalleen, heidän kassalleen, heidän aktiivilleen. Näin ollen muodostuu omalaatuinen jako proletariaatin eri kategoriain välillä, — kategoriain, jotka ammatillinen liike itse keinotekoisesti luo”.

Tämä ei tietysti ole perustelu voimakkaita järjestöjä vastaan, sanoo kirjoittaja, aavistaen varmaan tietynlaisten „arvostelijain” takertuvan noihin sanoihin. Tämä todistaa vain sitä, että järjestöissä tarvitaan „sielua”, „innostusta”.

„Mitkä ovat ne oleelliset piirteet, joiden tulee luonnehtia huomispäivän sosialismia? Tämä sosialismi tulee olemaan kansainvälistä, taipumatonta ja kapinahenkistä”.

„Taipumattomuus on voimaa”, sanoo Golay aivan oikein, kehottaen lukijaa luomaan silmäyksen „doktriinien historiaan”. — „Milloin ne ovat olleet vaikutusvaltaisia? Silloinko, kun ne olivat viranomaisten kesyttämiä, vaiko silloin, kun ne olivat taipumattomia? Milloin kristinoppi menetti arvonsa? Eikö juuri silloin, kun Konstantinus lupasi sille tuloja ja tarjosi vainojen ja teloitusten asemesta hovipalvelijain kaluunapuvun?..

Eräs ranskalainen filosofi on sanonut: kuolleita aatteita ovat ne, jotka esiintyvät hienoissa pukimissa, vailla kirpeyttä, vailla rohkeutta. Ne ovat kuolleita, sillä ne ovat yleisessä käytössä ja kuuluvat osana poroporvarien suuren armeijan tavallisiin intellektuaalisiin eväisiin. Voimakkaita aatteita ovat ne, jotka tyrkkivät ja saavat aikaan skandaalin, herättävät suuttumusta, vihaa ja ärtymystä toisissa ja innostusta toisissa”. Kirjoittaja pitää tarpeellisena palauttaa tämä totuus nykyajan sosialistien mieleen, joilta hyvin usein puuttuu kaikkinaista „vakaumuksen kiihkeyttä: ei uskota mihinkään, ei reformeihin, jotka myöhästyvät, eikä vallankumoukseen, jota ei kuulu tulevaksi”.

Taipumattomuus, valmius kapinaan „ei lainkaan johda haaveksintaan, vaan päinvastoin, tekoihin. Sosialisti ei ylenkatso mitään toiminnan muotoa. Hän kykenee löytämään uusia, hetken tarpeiden ja olosuhteiden mukaisia muotoja... Hän vaatii viipymättömiä reformeja, eikä hän saavuta niitä kinastelemalla vastustajan kanssa, hän kiskoo ne myönnytyksenä porvaristolta, jossa innostusta ja rohkeutta uhkuva joukko herättää pelkoa”.

Sen jälkeen kun Plehanov, Kautsky ja kumpp. ovat mitä säädyttömimmin mataloittaneet marxilaisuutta ja häväisseet sosialismia Golayn kirjanen tarjoaa moraalista lepoa. Hänellä on todettava olevan vain kaksi seuraavaa puutteellisuutta.

Ensinnäkin, Golaylle, niinkuin useimmille romaanilaisille sosialisteille, nykyiset guesdelaisetkin mukaanluettuina, on ominaista hieman välinpitämätön suhtautuminen „doktriiniin”, s.o. sosialismin *teoriaan*. Hän tuntee marxilaisuutta kohtaan tiettyä ennakkoluuloa, jota voidaan selittää, mutta ei puolustaa sillä, että Kautsky, „Neue Zeit” * ja yleensä saksalaiset ovat nykyään mitä pahimman karrikattyrimarxilaisuuden vaikutusvallassa. Ken Golayn tavoin on tajunnut, että reformistisen sosialismin *kuolema* ja vallankumouksellisen, „kapinallisen” sosialismin — s.o. sellaisen sosialismin, joka ymmärtää kapinan tarpeellisuuden, julistaa sitä ja kykenee vakavasti valmistautumaan siihen ja valmistamaan sitä, — *jälleensyntyminen* ovat välttämättömiä, hän on *todellisuudessa* tuhat kertaa lähempänä marxilaisuutta kuin ne „tekstejä” ulkoa osaavat herrat, jotka nykyään harrastavat (esimerkiksi „Neue Zeitissa”) sosialishovinismin puolustelua, tehkööt he sitä missä muodossa tahansa — aina siihen kaavaan asti, että nyt pitää „sopia” shovinistisen Keskuskomitean („vorstandin”) kanssa eikä „muistella menneitä”.

Mutta niin „inhimillisen” ymmärrettävää kuin marxilaisuuden halveksinta Golaylla onkin, niin paljon kuin syy tässä siirtyykin häneltä ranskalaisten marxilaisten (guesdelaiden) kuolevan ja *kuolleen* suunnan niskoille, niin vikaa kuitenkin on. Maailman valtavin sorretun luokan vapausliike, historian vallankumouksellisimman luokan

* — „Uusi Aika”. *Tolm.*

vapausliike on mahdoton ilman vallankumouksellista teoriaa. Teoriaa ei voida keksiä, se *kasvaa* esiin maailman kaikkien maiden vallankumouksellisesta kokemuksesta ja vallankumouksellisesta ajattelusta. Ja tällainen teoria on *kasvanut* esiin XIX vuosisadan 2. puoliskolta alkaen. Sen nimi on marxilaisuus. Ei voida olla sosialisteja, ei voida olla vallankumouksellisia sosialidemokraatteja, ellei osallistuta voimien mukaan tämän teorian kehittämiseen ja soveltamiseen, sekä meidän päivinämmä säälimättömään taisteluun Plehanovin, Kautskyn ja kumpp. harjoittamaa tämän teorian runtelua vastaan.

Teorian väheksymisestä Golaylla johtuu useita vääriä tai harkitsemattomia hyökkäilyjä esim. sentralismia tai yleensä kuria vastaan, „historiallista materialismia” vastaan, joka ei ole muka tarpeeksi „idealistinen” j.n.e. Tästä johtuu hämmästyttävä ajatuksen keskeneräisyys tunnuksia koskevassa kysymyksessä. Esim. vaatimuksessa, että sosialismi tulisi „kapinahenkiseksi”, on mitä syvällisin ajatus ja se on ainoa oikea ajatus, jonka ulkopuolella kaikki korulauseet internationalismista ja vallankumouksellisuudesta, marxilaisuudesta ovat pelkkää typeryyttä ja useimminkin ulkokultaisuutta. Tätä ajatusta, kansalaissodan ajatusta, olisi pitänyt kehittää, siitä olisi pitänyt tehdä taktiikan peruskohta, mutta Golay rajoittui vain sen *esittämiseen*. Se on hyvin paljon „nykyisiin aikoihin katsoen”, mutta proletariaatin vallankumoustaistelun tarpeiden kannalta se on riittämätön. Esim. Golay asettaa suppeasti kysymyksen siitä, että sotaan on „vastattava” vallankumouksella, jos niin voidaan sanoa. Hän ei ota huomioon, että kun sotaan ei kyetty *vastaamaan* vallankumouksella, niin itse sota on ryhtynyt opettamaan ja opettaa joukoille vallankumousta, luo vallankumouksellisen tilanteen, syventää ja laajentaa sitä.

Toista Golayn puutteellisuutta kuvaa havainnollisimmin seuraava päätelmä hänen kirjasessaan:

„Me emme tuomitse ketään. Jälleensyntyäkseen Internationale tarvitsee sitä, että veljeyden henki elähdyttäisi kaikkia sen jaostoja; mutta täytyy sanoa, että sen suuren tehtävän edessä, jonka kapitalistinen porvaristo sille asetti heinä- ja elokuussa 1914, reformistinen, sentralisatorinen (?) ja hierarkkinen sosialismi oli sääliättävän näköinen”.

„Me emme tuomitse ketään”... Siinä on teidän virheenne, toveri Golay! Te itse tunnustitte, että „kuoleva sosialismi” on sidottu porvarillisiin aatteisiin (siis porvaristo ravitsee ja tukee sitä), tiettyyn aatteelliseen virtaukseen sosialismissa („reformismiin”), määrättyjen kerrosten etuihin ja erikoisasemaan (parlamentaarikot, virkamiehet, sivistyneistö, eräät paremmassa asemassa olevat työläiskerrokset tai -ryhmät) j.n.e. Tästä juontuu *kiertämättä* johtopäätös, jonka te jätätte tekemättä. Fyysilliset henkilöt „kuolevat” niin sanotulla luonnollisella kuolemalla, mutta *aatteellis-poliittiset* virtaukset *eivät voi niin* kuolla. Samoin kuin porvaristo ei kuole, ennenkuin se kukistetaan, samoin myös porvariston ravitsema ja tukema virtaus, joka ilmaisee porvariston kanssa liittoutuneen intelligenttien ja työväenluokan aristokratian pienen ryhmän etuja, ei kuole, ellei sitä „tapeta”, s.o. kukisteta, ellei tehdä tehottomaksi sen *kaikkinaista* vaikutusta sosialistiseen proletariaattiin. Tämän virtauksen voima on juuri sen yhteyksissä porvaristoon, ja tästä virtauksesta on tullut vuosien 1871—1914 „rauhallisen” kauden objektiivisten olosuhteiden ansiosta omalaatuinen komentava, loiseläjain *kerros* työväenliikkeessä.

Tässä ei pidä ainoastaan „tuomita”, vaan myös lyödä hätärumpua, paljastaa säälimättä, kukistaa, „erottaa tehtävistä” tuo loiseläjäkerros, rikkoa *sen* ja työväenliikkeen välinen „yhtenäisyys”, sillä sellainen „yhtenäisyys” merkitsee todellisuudessa proletariaatin ja kansallisen porvariston yhtenäisyyttä sekä kansainvälisen proletariaatin *hajaannusta*, lakeijoiden yhtenäisyyttä ja vallankumouksellisten *hajaannusta*.

„Taipumattomuus on voimaa”, sanoo Golay aivan oikein, ja vaatii, että „socialismi, joka tulee jälleensyntymään”, olisi taipumatonta. Mutta eikö porvaristolle ole samantekevää, hierooko proletariaatti sovintoa porvariston kanssa *suoraan* vai *välillisesti* sen kannattajien, puolustajien ja työväenliikkeen *sisällä* olevien asiamiesten, s.o. opportunistien, välityksellä? Viimeksi mainittu on vieläpä *edullisempaa* porvaristolle, koska turvaa sille pysyvemmän vaikutusvallan työläisiin!

Golay on tuhat kertaa oikeassa, että on olemassa kuolevaa socialismia ja sosialismia, joka tulee jälleensyntymään,

mutta tuo kuoleminen ja tuo jälleensyntyminen onkin nimenomaan säälimätöntä taistelua opportunistin virtausta vastaan, eikä ainoastaan aatteellista taistelua, vaan myös tämän rujan kasvannaisen poistamista työväenpuolueista, tämän proletariaatille vieraan taktiikan tiettyjen edustajain erottamista järjestöistä, täydellistä pesäeroa heistä. Nämä edustajat eivät kuole enempää fyysillisesti kuin poliittisesti-kaan, mutta työläiset katkaisevat välinsä heihin, sysäävät heidät porvariston kätyrien kuoppaan ja heidän mätänemissensä esimerkkiä hyväksikäyttäen kasvattavat uutta sukupolvea, oikeammin: proletariaatin uusia, kapinaan kykeneviä armeijoita.

„Kommunist” № 1—2, 1915
Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan „Kommunist”
aikakauslehden tekstin mukaan

IMPERIALISMI JA SOSIALISMI ITALIASSA

(REUNAHUOMAUTUKSIA)

Niiden kysymysten valaisemiseksi, jotka nykyinen imperialistinen sota on sosialismille asettanut, on paikallaan luoda silmäys Euroopan eri maihin, jotta voitaisiin oppia erottamaan kansalliset lajimuunnokset ja yleisen kuvan yksityiskohdat perinpohjaisesta ja oleellisesta. Sanotaanhan, että syrjästä katsoen näkyy paremmin. Sen vuoksi, mitä vähemmän Italia ja Venäjä ovat toistensa kaltaisia, sitä kiintoisampaa eräissä suhteissa on verrata toisiinsa kummankin maan imperialismia ja sosialismia.

Tässä kirjoituksessa aiomme vain mainita siitä aineistosta, jota tästä kysymyksestä tarjoavat sodan jälkeen ilmestyneet teokset: porvarillisen professorin Roberto Michelsin kirja „Italian imperialismi” ja sosialisti T. Barbonin kirja „Internationalismi vaiko luokkanationalismi? (Italian proletariaatti ja Euroopan sota)”*. Jaaritteleva Michels on yhtä pintapuolinen kuin muissakin teoksissaan aina silloin, kun hän joutuu koskettelemaan imperialismien taloudellista puolta, mutta hänen kirjaansa on koottu arvokasta aineistoa Italian imperialismien alkuperästä ja siitä siirtymisestä, joka muodostaa nykyisen kauden olemuksen ja tulee erikoisen havainnollisesti esiin Italiassa, nimittäin: siirtymisestä kansallisten vapautusotien kaudesta imperialististen ryöstösotien ja taantumuksellisten sotien kauteen. Vallankumouksellisdemokraattinen, s.o. vallankumouksellis-

---

* Roberto Michels: „L'imperialismo italiano”, Milano 1914. — T. Barboni: „Internazionalismo o Nazionalismo di Classe? (il proletariato d'Italia e la guerra europea)”. Editò dall'autore a Campione d'Intelvi (provincia di Como) 1915.

porvarillinen Italia, joka kukisti Itävallan ikeen, Garibaldin aikainen Italia muuttuu aivan silmissämme lopullisesti toisia kansoja sortavaksi, Turkkia ja Itävaltaa rosvoavaksi Italiaksi, karkean, inhottavan taantumuksellisen, likaisen porvariston Italiaksi, porvariston, jolle tulee sylki suuhun siitä mielihyvystä, että on päässyt osalliseksi saaliin jakoon. Kuten jokainen säädyllinen professori, Michels tietenkin pitää porvariston mielistelyään „tieteellisenä objektiivisyytenä” ja nimittää tätä saaliin jakoa „maailman sen osan jakamiseksi, joka vielä on jäänyt heikkojen kansojen käsiin” (s. 179). Hyläten ylenkatseellisesti „utooppisena” niiden sosialistien näkökannan, jotka suhtautuvat vihamielisesti kaikenlaiseen siirtomaapolitiikkaan, Michels toistaa niiden ihmisten järkeilyjä, joiden mielestä Italian, väestötiheyden ja maastamuuttoliikkeen voimakkuuden mukaan, „pitäisi olla toiseksi suurin siirtomaavaltakunta” ja luovuttaa etusija ainoastaan Englannille. Ja mitä tulee siihen, että Italiassa 40% väestöstä on lukutaidotonta, että siellä sattuu yhä vieläkin kolerakapinoita y.m. j.n.e., niin tämä argumentti kumotaan vetoamalla Englantiin: eikö Englanti sitten ollut maa, jossa XIX vuosisadan alkupuoliskolla, jolloin sen porvaristo laski niin menestyksellisesti nykyisen siirtomaamahtinsa perustaa, työläisjoukot elivät uskomattomassa köyhyydessä, alennustilassa ja kuolivat nälkään ja jossa vallitsi alkoholismi sekä hirvittävä kurjuus ja liika kaupunkien köyhälistökortteleissa?

Ja on sanottava, että porvariston katsantokannalta tämä päätelmä on kumoamaton. Siirtomaapolitiikka ja imperiaalismi eivät suinkaan ole kapitalismin sairaalloisia, parannettavissa olevia poikkeamia (kuten poroporvarit ja Kautsky heidän joukossaan ajattelevat), vaan kiertämätön seuraamus itse kapitalismin perustoista: eri tuotantolaitosten välinen kilpailu asettaa kysymyksen vain seuraavalla tavalla: tuhoutua tai tuhota toiset; eri maiden välinen kilpailu asettaa kysymyksen vain seuraavalla tavalla: pysyä yhdeksännellä paikalla ja olla ikuisessa vaarassa joutua jakamaan Belgian kohtalo tai tuhota ja alistaa muita maita raivaamalla itselleen paikka „suur”-valtojen joukkoon.

Italian imperialismille on annettu „köyhälistön imperiaalismin” nimi (l'imperialismo della povera gente), jolla tarkoitetaan Italian köyhyyttä ja italialaisten emigranttijouk-

kojen toivotonta kurjuutta. Italialainen shovinisti Arturo Labriola, joka eroaa entisestä vastustajastaan G. Plehanovista vain siinä, että hän on hieman ennen tätä tuonut ilmi sosialishovinisminsa ja tullut tähän sosialishovinismiin pikkuporvarillisen puolianarkismin eikä pikkuporvarillisen opportunistin kautta, tämä Arturo Labriola kirjoitti kirjassaan Tripolitanian sodasta (vuonna 1912):

...,„On selvää, ettemme me taistele ainoastaan turkkilaisia vastaan,... vaan myös plutokraattisen Euroopan salajuonia, uhkailuja, rahoja ja sotajoukkoja vastaan, Euroopan, joka ei voi sietää sitä, että pienet kansakunnat rohkenisivat tehdä yhdenkään eleen, sanoa yhdenkään sanan, joka saattaisi epäilyksenalaiseksi sen rautaisen hegemonian” (s. 22). Ja Italian nationalistien johtaja Corradini on sanonut: „Samoin kuin sosialismi on menetelmä, jota noudattaen proletariaatti vapautuu porvaristosta, niin myös nationalismi tulee meille italialaisille olemaan menetelmä, jota noudattaen vapaudumme ranskalaisista, saksalaisista, englantilaisista, pohjois- ja eteläamerikkalaisista, jotka ovat meihin nähden porvaristoa”.

Jokainen maa, jolla on enemmän kuin „meillä” siirtomaita, pääomia, sotajoukkoja, riistää „meiltä” tietyt etuoikeudet, tietyt voitot tai ylivoitot. Samoin kuin eri kapitalistien keskuudessa ylivoittoja saa se, jolla on keskitasoa paremmat koneet tai jolla on tietty monopoli, niin myös maiden keskuudessa saa ylivoittoa se, joka on taloudellisesti paremmassa asemassa kuin toiset. Porvariston asia on taistella kansallisen pääomansa etuoikeuksista ja etuisuuksista ja petkuttaa kansaa tai rahvasta (Labriolan tai Plehanovin avulla) kuvaten muiden ryöstämisen „oikeudesta” käytävän imperialistisen taistelun kansalliseksi vapaussodaksi.

Ennen Tripolitanian sotaa Italia ei ryöstänyt — ainakaan laajassa mitassa — toisia kansoja. Eikö se sitten ole sietämätön kansallisympäyden loukkaus? Italialaiset ovat sorrettuja ja nöyryytettyjä toisiin kansakuntiin verrattuna. Italian siirtolaisuus käsitti viime vuosisadan 70-luvulla noin 100.000 henkeä vuodessa, mutta nykyään se nousee 1/2 miljoonasta miljoonaan, ja kaikki maastamuuttaneet ovat köyhiä, joita karkottaa kotimaastaan suorastaan nälkä sanan kirjaimellisessa merkityksessä, kaikki he tarjoavat

työvoimaansa huonoimmin palkatuille teollisuusaloille, koko tämä joukko asustaa Amerikan ja Euroopan kaupunkien ahtaimmissa, köyhimmissä ja likaisimmissa kortteleissa. Ulkomailla asuvien italialaisten lukumäärä on lisääntynyt 1 miljoonasta vuonna 1881 5½ miljoonaan vuonna 1910, ja suurin osa heistä asuu rikkaissa ja „suurissa” maissa, joissa italialaiset ovat sivistymättömintä ja „mustinta”, kurjinta ja oikeudettominta työläisjoukkoa. Tässä ovat tärkeimmät maat, jotka käyttävät huokeaa italialaista työvoimaa: Ranska — 400 tuhatta italialaista v. 1910 (240 tuhatta v. 1881); Sveitsi — 135 tuhatta (41) — (suluissa tuhansien lukumäärä v. 1881); Itävalta — 80 tuhatta (40); Saksa — 180 tuhatta (7); Yhdysvallat — 1.779 tuhatta (170); Brasilia — 1.500 tuhatta (82); Argentiina — 1.000 (254). „Loistava” Ranska, joka 125 vuotta sitten taisteli vapaudesta ja sen nojalla nimittää „vapausodaksi” nykyistä sotaansa, jota se käy säilyttääkseen omien ja Englannin orjanomistajien „oikeuden siirtomaihin”, tämä Ranska pitää satoja tuhansia italialaisia työläisiä suorastaan erikoisissa ghettoissa, ja „suuren” kansakunnan pikkuporvarillinen roskaväki yrittää erottautua heistä mahdollisimman tarkkaan, yrittää kaikin tavoin nöyryyttää ja loukata heitä. Italialaisia nimitetään halventavalla korkonimellä „makaroonit” (muistakoonpa isovenäläinen lukija, miten paljon halventavia korkonimiä kiertelee maassamme „ei-venäläisistä”, joilla ei ole ollut onnea päästä jo syntyessään osallisiksi niistä ylevistä isovenäläisistä etuoikeuksista, joita Purishkevitshit käyttävät *sekä* isovenäläisen kansan *että* Venäjän kaikkien muiden kansojen sortamisen välikappaleena). Suuri Ranska ja Italia solmivat vuonna 1896 sopimuksen, jonka mukaan viimeksi mainittu sitoutui olemaan lisäämättä italialaisten koulujen lukumäärää Tunisiassa! Mutta Tunisian italialainen väestö on siitä lähtien lisääntynyt kuusinkertaisesti. Tunisiassa on 105.000 italialaista ja 35.000 ranskalaista, mutta edellisistä on maanomistajia vain 1.167, joilla on 83.000 hehtaaria maata, kun taas jälkimmäisistä on maanomistajia 2.395, jotka ovat rosvonneet „omassa” siirtomaassaan 700.000 hehtaaria. Kuinka voitaisiin olla yhtymättä Labriolaan ja Italian muihin „plehanovilaisiin” siinä, että Italialla on

„oikeus” omaan siirtomaahansa Tripolisissa, slaavilaisten sortamiseen Dalmatiassa, Vähän Aasian jakamiseen j.n.e.! *

Niinkuin Plehanov tukee Venäjän „vapausotaa” Saksan pyrkimystä — alistaa Venäjä siirtomaakseen — vastaan, niin myös reformistien puolueen johtaja Leonida Bissolati kirkuu „ulkomaisen pääoman hyökkäyksestä Italiassa” (s. 97): saksalaisen pääoman Lombardiassa, englantilaisen Sisiliassa, ranskalaisen Piacenzassa, belgialaisen raitiliikennelaitoksissa j.n.e. j.n.e. loputtomiin.

Kysymys on asetettu suoraan, eikä voida olla tunnustamatta, että Euroopan sota on tuonut ihmiskunnalle jättimäistä hyötyä asettamalla eri kansakuntien satojen miljoonien ihmisten ratkaistavaksi todella kärkevän kysymyksen: *joko* on puolustettava aseilla tai kynällä, välittömästi tai välillisesti, muodossa missä hyvänsä „oman” porvariston suurvaltaisia ja yleensä kansallisia etuoikeuksia tai etuisuuksia tahi tavoitteita ja silloin se merkitsee porvariston kannattajana tai lakeijana olemista; *tahi* käytettävä hyväksi jokaista ja varsinkin aseellista suurvaltaisista etuoikeuksista käytävää taistelua jokaisen ja ennen kaikkea *oman* hallituksen paljastamiseksi ja kukistamiseksi kansainvälisen solidaarisen proletariaatin vallankumouksellisten tekojen kautta. Keskitietä siinä ei ole, eli toisin sanoen: yrittys asettua keskitien kannalle merkitsee todellisuudessa verhotua siirtymistä imperialistisen porvariston puolelle.

Barbonin koko kirjanen on itse asiassa omistettu juuri tämän siirtymisen verhoamiselle. Aivan samoin kuin

* Erittäin opettavaista on panna merkille se yhteys, joka on olemassa Italian siirtymisellä imperialismin ja hallituksen suostumisella vaalireformiin. Tämä reformi kohotti valitsijain lukumäärän 3.219.000:sta 8.562.000:een, s.o. „mittei” antoi yleisen äänioikeuden. Tripollitanian sotaan asti sama Giolitti, joka vei läpi reformin, vastusti sitä jyrkästi. „Hallituksen” ja malliilisten puolueiden „linjan muuttamisen motiivointi”, kirjoittaa Michels, oli sisällöiltään patrioottinen. „Huolimatta vanhasta teoreettisesta inhostaan siirtomaapolitiikkaa kohtaan teollisuustyöläiset ja erittäinkin sekatyöläiset taistelivat turkkilaisia vastaan hyvin kurintuntoisesti ja kuuliaisesti vastoin kaikkia odotuksia. Tällainen orjallinen käyttäytyminen hallituspolitiikkaan nähden ansaitsi palkinnon, sillä pitiään proletariaattia kannustaa jatkamaan kulkuaan tätä uutta tietä. Ministerineuvoston puheenjohtaja sanoi parlamentissa, että Italian työväenluokka on patrioottisella käytöksellään Libyan taistelutantereilla todistanut synnyinmaalleen saavuttaneensa jo poliittisen kypsyyden korkeimman asteen. Ken kykenee uhraamaan henkensä jalon päämäärän hyväksi, hän kykenee myös puolustamaan isänmaansa etuja valitsijana ja hänellä on sen vuoksi oikeus siihen, että valtio antaisi hänelle kaikki poliittiset oikeudet” (s. 177). Hyviä puhujia nuo italialaiset ministerit! Mutta vielä paremmin puhuvat saksalaiset „radikaaliset” sosialidemokraatit, jotka nykyään toistelevat seuraavaa lakeijamaista päätelmää: „me” olemme täyttäneet velvollisuutemme, olemme auttaneet „teitä” ryöstämään vieraita maita, mutta „te” ette halua antaa „meille” yleistä äänioikeutta Preussissa...

meidän hra Potresovimme Barboni tekeytyy internationalistiksi järkeillen, että pitää määritellä kansainväliseltä näkökannalta, kumman puolen menestys on hyödyllisempi tai vaarattomampi proletariaatille, ja ratkaisten tämän kysymyksen tietenk... Itävallan ja Saksan vahingoksi. Täysin Kautskyn hengessä Barboni kehottaa Italian sosialistista puoluetta julistamaan juhlallisesti kaikkien maiden — tietysti ensi kädessä sotivien maiden — työläisten solidaarisuutta, internationalistisia vakaumuksia, rauhan ohjelmaa, jonka perustana on aseistariisuminen ja kaikkien kansakuntien kansallinen riippumattomuus, ja muodostamaan „kaikkien kansakuntien liiton koskemattomuuden ja riippumattomuuden keskinäistä takaamista varten” (s. 126). Ja juuri näiden periaatteiden nimessä Barboni ilmoittaa, että militarismi on „lois”-ilmiö kapitalismissa „eikä se ole lainkaan välttämätön”; — että Saksa ja Itävalta ovat „militaristisen imperialismiin” läpätunkemia, että niiden aggressiivinen politiikka on ollut „kaiken aikaa Euroopan rauhan uhkana”, että Saksa „on kaiken aikaa hylännyt ehdotukset aseistuksen rajoittamisesta, joita ovat tehneet Venäjä (sic!! *) ja Englanti” j.n.e. j.n.e. — ja että Italian sosialistisen puolueen on kannatettava Italian puuttumista asiaan sopivalla hetkellä kolmisopimuksen hyväksi!

Jää epäselväksi, minkäläisten periaatteiden perusteella Englannin porvarillista imperialismia voidaan pitää parempana kuin Saksan porvarillista imperialismia, joka XX vuosisadalla on kehittynyt taloudellisesti muita Euroopan maita nopeammin ja jolle on tehty pahasti „vääräyttä” siirtomaita jaettaessa, kun taas Englannin porvarillinen imperialismi on kehittynyt paljon hitaammin ja rosvonnut suunnattomasti siirtomaita sekä käyttää siellä (kaukana Euroopasta) useinkin yhtä petomaisia nujertamismenetelmiä kuin saksalaiset ja pestaa miljardeillaan eri mannermaavaltakuntien miljoonaiset sotajoukot rosvoamaan Itävaltaa ja Turkkiä y.m. Barbonin, samoin kuin Kautskynkin, internationalismi rajoittuu itse asiassa sosialististen periaatteiden puolustamiseen sanoissa, mutta tämän teeskentelyn varjolla puolustetaan todellisuudessa omaa, italia-laista porvaristoa. Ei voida olla mainitsematta, että Barboni,

* — sillä tavalla! *Toim.*

joka julkaisi kirjansa vapaassa Sveitsissä (jonka sensuuri pyyhki yli vain puolen riviä sivulta 75, missä nähtävästi arvosteltiin Itävaltaa), ei halunnut yhdelläkään kirjansa 143 sivusta esittää Baselin manifestin perusajatuksia eikä eritellä niitä rehellisesti. Mutta sen sijaan Barbonimme siteeraa syvällä myötätunnolla kahta entistä venäläistä valtakumouksellista, joita nykyään koko ranskalaismielinen porvaristo mainostaa, poroporvari Kropotkinia anarkistien leiristä ja poroporvari Plehanovia sosialidemokraattien leiristä (s. 103). Kuinkas muuten! Plehanovin sofismit eivät itse asiassa eroa missään suhteessa Barbonin sofismeista. Mutta Italiassa vallitseva poliittinen vapaus repii paremmin noiden sofismien verhot ja paljastaa selvemmin Barbonin oikean asenteen porvariston asiamiehenä työväen leirissä.

Barboni valittelee „oikean ja todella vallankumouksellisen hengen puuttumista” Saksan sosialidemokratiassa (aivan kuin Plehanov); hän tervehtii innokkaasti Karl Liebknehtia (kuten häntä tervehtivät *ranskalaiset* sosialishovinistit, jotka eivät huomaa malkaa omassa silmäsään); mutta hän sanoo päättäväisesti, että „ei voi olla puhuttakaan Internationalen vararikosta” (s. 92), että saksalaiset „eivät ole pettäneet Internationalen henkeä” (s. 111), koska he ovat toimineet siinä „rehellisessä” yakauksessa, että puolustavat isänmaataan. Ja Barboni ilmoittaa samassa farisealaisessa hengessä kuin Kautskykin, mutta vain romaanisella kaunopuheisuudella, että Internationale on valmis (Saksasta saadun voiton jälkeen...) „antamaan anteeksi saksalaisille, kuten Kristus antoi anteeksi Pietarille, epäuskon hetken, parantamaan militaristisen imperialismin viiltämät syvät haavat unhoittamalla ne ja ojentamaan kätensä ansaittua ja veljellistä rauhantekoa varten” (s. 113).

Liikuttava näkymä: Barboni ja Kautsky — varmaan meidän Kosovskin ja Axelrodin osanotolla — antamassa toisilleen anteeksi!!

Barboni, joka on täysin tyytyväinen Kautskyyn ja Guesde'iin, Plehanoviin ja Kropotkiniin, on tyytymätön omaan sosialistiseen työväenpuolueeseensa Italiassa. Tässä puolueessa, jolla oli onni vapautua jo ennen sotaa Bissolatin ja kumpp. kaltaisista reformisteista, on nähköös luotu sellainen „ilmapiiri, jossa on vaikea hengittää” (s. 7)

niiden, jotka (Barbonin tavoin) eivät kannata „ehdottoman puolueettomuuden” tunnusta (s.o. päättäväistä taistelua Italian sotaanpuuttumisen puolustamista vastaan). Barboni parka valittaa katkerasti, että hänen kaltaisiaan henkilöitä Italian sosialistisessa työväenpuolueessa nimitetään „intelligenteiksi”, „henkilöiksi, jotka ovat kadottaneet kosketuksen joukkoihin ja ovat lähtöisin porvaristosta”, „henkilöiksi, jotka ovat eksyneet sosialismin ja internationalismin suoralta tieltä” (s. 7). Meidän puolueemme, kuohahtaa Barboni, „enemmän intoilee kuin kasvattaa joukkoja” (s. 4).

Vanha veisu! Italialainen variantti venäläisten likvidaat-
torien ja opportunistien tutusta laulusta, joka on suunnattu ilkeiden bolshevikkien „demagogiaa” vastaan, bolshevik-
kien, jotka „usuttavat” joukkoja „Nasha Zarjan”, Organi-
saatiokomitean ja Tshheidzen ryhmän erinomaisia sosialis-
teja vastaan! Mutta miten arvokas onkaan italialaisen
socialishovinistin tunnustus, että ainoassa maassa, jossa
voitiin muutaman kuukauden aikana käsitellä vapaasti
socialishovinitien ja vallankumouksellisten internationalis-
tien toimintaohjelmia, nimenomaan *työväenjoukot*, nimen-
omaan *tietoinen proletariaatti* on asettunut viimeksi mainit-
tujen puolelle, mutta pikkuporvarilliset intelligentit ja
opportunistit ensiksi mainittujen puolelle.

Puolueettomuus on ahdasta itsekkyyttä, kansainvälisen
tilanteen ymmärtämättömyyttä, se on kataluutta Belgiaa
kohtaan, se on „poissaoloa” — ja „poissaolevat ovat aina
väärässä”, järkeilee Barboni täysin Plehanovin ja Axelrodin
hengessä. Mutta koska Italiassa on kaksi julkista puoluetta,
reformistinen puolue ja sosialidemokraattinen työväen-
puolue, koska tässä maassa ei voida petkuttaa yleisöä ver-
hoamalla herrojen Potresovien, Tsherevaninien, Levitskien
ja kumpp. alastomuutta Tshheidzen ryhmän tai Organisaatiokomitean
viikunanlehdellä, niin Barboni tunnustaa avo-
mielisesti:

„Tältä näkökannalta katsoen näen enemmän vallan-
kumouksellisuutta sosialistireformistien toiminnassa kuin
virallisten vallankumouksellisten sosialistien taktiikassa,
joista edelliset ovat saaneet nopeasti selville, kuinka
suuresta merkityksestä tulevalle kapitalisminvastaiselle
taistelulle olisi tämä poliittisen tilanteen uudistaminen”
(Saksan militarismista saavutetun voiton seuraamuksena),

„ja asettuneet täysin johdonmukaisesti kolmisopimuksen puolelle, mutta jälkimmäiset ovat kilpikunnan tavoin piiloutuneet ehdottoman puolueettomuuden kilven alle” (s. 81).

Tämän arvokkaan tunnustuksen johdosta voimme vain lausua toivomuksen, että joku italialaista liikettä tuntevista tovereista kokoaisi ja käsittelee systemaattisesti sen suuren ja mitä mielenkiintoisimman aineiston, jonka Italian *kaksi puoluetta* on tarjonnut siinä kysymyksessä, mitkä yhteiskuntakerrokset, mitkä ainekset, kenen avulla, millä perusteilla ovat puolustaneet toisaalta Italian proletariaatin vallankumouksellista politiikkaa ja toisaalta Italian imperialistisen porvariston pökkuroimista. Mitä enemmän tällaista aineistoa saadaan kootuksi eri maista, sitä selvemmin tietoiset työläiset näkevät *totuuden* II Internationalen vararikon syistä ja merkityksestä.

Huomautamme lopuksi, että Barboni, joka on tekemisissä työväenpuolueen kanssa, yrittää sofistisesti mukautua työläisten *vallankumouksellisiin* vaistoihin. Hän kuvaa Italian sosialisti-internationalistit, jotka vihaavat sotaa, jota *todellisuudessa* käydään Italian porvariston imperialististen etujen nimessä, pelkurimaisen pidättyväisyyden ja itsekkään sodan kauhuilta piiloutumisen kannattajiksi. „Kansa, joka on kasvatettu pelkäämään sodan kauhuja, säikähtää nähtävästi myös vallankumouksen kauhuja” (s. 83). Ja tätä inhottavaa yritystä tekeytyä vallankumoukselliseksi seuraa karkean periaatteeton viittaus ministeri Salandran „selviin” sanoihin: „järjestys tullaan säilyttämään hinnalla millä hyvänsä” — yritys järjestää yleislakko-liikekannallepanoa vastaan johtaa vain „hyödyttömään teurastukseen”; „me emme voineet estää Libyan (Tripolitania) sotaa, sitäkin vähemmän voimme estää Itävallan sodan” (s. 82).

Samoin kuin Kautsky, Cunow ja kaikki opportunistit, Barboni, laskelmoiden katalasti voivansa petkuttaa joitakuuta joukkojen keskuudesta, panee tietoisesti vallankumouksellisten kontolle sen typerän suunnitelman, että „sota on ehkäistävä” „heti alkuunsa” ja on annettava ampua itsensä hetkellä, joka on porvaristolle otollisin, — haluten siten kieltäytyä Stuttgartissa ja Baselissa selvästi asetetusta tehtävästä: on käytettävä hyväksi vallankumouksellista kriisiä järjestelmällisen vallankumouksellisen propagandan

harjoittamista ja joukkojen vallankumouksellisen toiminnan valmistelua varten. Ja että Euroopassa on vallankumouksellinen ajankohta, sen Barboni näkee aivan selvästi:

....„On momentti, jota pidän välttämättömänä korostaa senkin uhalla, että voin siten kyllästyttää lukijaa, sillä nykyistä poliittista tilannetta ei voida arvioida oikein, ellei käsitetä tätä momenttia: kausi, jota elämme, on katastrofien kautta, toiminnan kautta, jolloin kysymys ei ole aatteiden selittämisestä, ei ohjelmien laatimisesta eikä poliittisen menettelylinjan määrittelystä tulevaisuutta varten, vaan elävän ja aktiivisen voiman käyttämisestä tuloksen saavuttamiseksi kuukausien tai ehkäpä vain viikkojenkin kuluessa. Näissä oloissa kysymys ei ole siitä, että filosofoitaisiin proletarisen liikkeen tulevaisuudesta, vaan siitä, että saataisiin lujitetuksi proletariaatin katsantokanta nykyhetkeä silmälläpitäen” (ss. 87—88).

Vielä yksi sofismi, joka on yritetty saada näyttämään vallankumoukselliselta! 44 vuoden kuluttua Kommuunista Euroopan vallankumouksellinen luokka, joka on miltei puoli vuosisataa kerännyt ja valmistellut joukkovoimiaan, on pakotettu nyt, ajankohtana, jolloin Eurooppa elää *katastrofista* kautta, ajattelemaan sitä, miten pikemmin pääsisi kansallisen porvaristonsa lakeijaksi ja saisi auttaa sitä vieraiden kansojen ryöstämisessä, raiskaamisessa, köyhdyttämisessä ja alistamisessa, eikä sitä, että saataisiin joukkoimitassa järjestettyä välitön vallankumouksellinen propaganda ja vallankumoustoimintaan valmistautuminen.

„Kommunist” № 1—2, v. 1915
Allekirjoitus: N. Lenin

Julkaistaan „Kommunist”
aikakauslehden tekstin mukaan

VETOOMUS SODAN JOHDOSTA

Työläistoverit!

Euroopan sota on jatkunut jo toista vuotta. Kaikesta päätellen se tulee jatkumaan vielä hyvin kauan, sillä jos Saksa on parhaiten valmistautunut ja on nykyään voimakkain, niin sen sijaan nelisopimusmailla (Venäjä, Englanti, Ranska ja Italia) on enemmän miehiä ja rahaa, ja sitä paitsi ne saavat esteettömästi sotatarvikkeita maailman rikkaimmasta maasta — Amerikan Yhdysvalloista.

Minkä takia käydään tätä sotaa, joka tuottaa ihmiskunnalle ennenkuulumattomia onnettomuuksia ja kärsimyksiä? Jokaisen sotivan maan hallitus ja porvaristo käyttävät miljoonia ruplia kirjoihin ja sanomalehtiin säilyttääkseen syyn vihollisen niskoille, herättääkseen kansassa raivoisaa vihaa vihollista kohtaan, ne eivät kaihda minkäänlaista valhetta esittääkseen itsensä „puolustautuvaksi” puoleksi, jonka kimppuun on epäoikeutetusti hyökätty. Todellisuudessa tämä on kahden ryöväystä harjoittavan suurvaltaryhmän välistä sotaa siirtomaiden jakamisesta, toisten kansakuntien orjuuttamisesta, eduista ja etuoikeuksista maailmanmarkkinoilla. Se on kaikkein taantumuksellisinta sotaa, nykyajan orjanomistajien sotaa kapitalistisen orjuuden säilyttämiseksi ja lujittamiseksi. Englanti ja Ranska valehtelevat väittäessään sotivansa Belgian vapauden puolesta. Todellisuudessa ne ovat valmistelleet sotaa jo kauan aikaa ja käyvät sitä Saksan ryöstämiseksi ja sen siirtomaiden anastamiseksi, ne solmivat Italian ja Venäjän kanssa sopimuksen Turkin ja Itävallan ryöstämisestä ja jakamisesta. Venäjän tsaristinen monarkia käy ryöstösotaa pyrkien anastamaan Galitsian, ryöstämään alueita Turkilta, orjuuttamaan Persian, Mongolian j.n.e. Saksa käy sotaa

Englannin, Belgian ja Ranskan siirtomaiden ryöstämiseksi. Voittakoon Saksa, voittakoon Venäjä tai päättyköön sota vaikka „tasapeliin” — joka tapauksessa se on tuova ihmiskunnalle satojen miljoonien ihmisten uutta sortoa siirtomaissa, Persiassa, Turkissa, Kiinassa, uutta kansakuntien orjuutusta, uusia kahleita kaikkien maiden työväenluokalle.

Mitkä ovat työväenluokan tehtävät tähän sotaan nähden? Tähän kysymykseen on jo annettu vastaus koko maailman sosialistien yksimielisesti hyväksymässä Baselin kansainvälisen sosialistikongressin päätöslauselmassa vuonna 1912. Tämä päätöslauselma hyväksyttiin silmällä pitäen juuri sellaista sota, joka vuonna 1914 syttyi. Tässä päätöslauselmassa sanotaan, että sota on taantumuksellista, että sitä valmistellaan „kapitalistien voittojen” nimessä, että työläiset pitävät „rikoksena ampua toisiaan”, että sota johtaa „proletaariseen vallankumoukseen”, että työläisten taktiikan mallinäytteenä on vuoden 1871 Pariisin Kommuuni ja lokakuu—joulukuu 1905 Venäjällä, s.o. vallankumous.

Venäjän kaikki tietoiset työläiset kannattavat Venäjän Valtakunnanduuman sosialidemokraattista työväenryhmää (Petrovskia, Badajevia, Muranovia, Samoilovia ja Shagovia), jonka tsarismi on karkottanut Siperiaan syystä, että se harjoitti vallankumouksellista propagandaa sota ja hallitusta vastaan. Vain tällainen vallankumouksellinen propaganda ja vallankumouksellinen toiminta, joka johtaa joukkojen suuttumukseen, voi pelastaa ihmiskunnan nykyisen sodan ja tulevien sotien kauhulta. Vain porvarillisten hallitusten ja ensi kädessä kaikkein taantumuksellisimman, julmimman ja raakalaismaisimman tsaarihallituksen vallankumouksellinen kukistaminen avaa tien sosialismiin ja kansojen väliseen rauhaan.

Ja valehtelevat ne — porvariston tietoiset ja itsetiedottomat palvelijat, — jotka tahtovat saada kansan vakuuttuneeksi siitä, että tsaristisen monarkian vallankumouksellinen kukistaminen voi johtaa vain Saksan taantumuksellisen monarkian ja Saksan porvariston voittoihin ja lujittumiseen. Vaikka saksalaisten sosialistien päämiehet, kuten monet Venäjän huomatuimmat sosialistitkin, ovat siirtyneet „oman” porvaristonsa puolelle ja auttavat kansan pettämistä taruilla „puolustus”-sodasta, niin Saksan työväen-

joukkojen keskuudessa kasvaa ja voimistuu vastarinta ja suuttumus hallitustaan vastaan. Ne Saksan sosialistit, jotka eivät ole siirtyneet porvariston puolelle, ovat ilmoittaneet painetussa sanassa pitävänsä Venäjän sosialidemokraattisen työväen duumaryhmän taktiikkaa „sankarillisena”. Saksassa julkaistaan illegaalisesti julistuksia sotaa vastaan ja hallitusta vastaan. Kymmeniä ja satoja Saksan parhaita sosialisteja ja muiden muassa työväen naisliikkeen tunnetun edustajan Klara Zetkinin on Saksan hallitus teljennyt vankiloihin vallankumoushenkisen propagandan harjoittamisesta. Poikkeuksetta kaikissa sotivissa maissa voimistuu työväenjoukkojen suuttumus, ja Venäjän sosialidemokraattien vallankumouksellisen toiminnan esimerkki ja sitäkin enemmän jokainen vallankumouksen menestys Venäjällä on kiertämättä vievä eteenpäin sosialismin suurta asiaa ja proletariaatin voittoa verisestä riistäjäporvaristosta.

Sota täyttää kapitalistien taskut, joihin valuu suurvaltojen valtionrahastosta kultavirta. Sota aiheuttaa sokeaa raivoa vihollista vastaan, ja porvaristo ohjaa kaikin voimin kansan tyytymättömyyttä siihen suuntaan kääntäen sen huomion pois päävihollisesta: *oman* maan hallituksesta ja hallitsevista luokista. Mutta samalla kun sota tuo loputtomia onnettomuuksia ja kauhuja työtätekeville joukoille, se myös valistaa ja karkaisee työväenluokan parhaita edustajia. Jos on kuoltava, niin kuolkaamme taistelussa oman asiamme puolesta, työläisten asian puolesta, sosialistisen vallankumouksen puolesta eikä kapitalistien, tilanherrojen ja tsaarien etujen puolesta — näin ajattelee jokainen tietoinen työläinen. Ja niin vaikeaa kuin vallankumouksellinen sosialidemokraattinen toiminta nykyään onkin, se on mahdollista, se ottaa edistysaskeleita koko maailmassa, ja vain siinä on pelastus!

Alas tsaristinen monarkia, joka on vetänyt Venäjän rikolliseen sotaan ja sortaa kansoja! Eläköön koko maailman työläisten veljeys ja proletariaatin kansainvälinen vallankumous!

Kirjoitettu elokuussa 1915

Julkaistu ensi kerran tammikuun
21 p:nä 1928 „Pravda” lehdessä
18. numerossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

KIITOS AVOMIELISYYDESTÄ

..., „Sisällötön on ajatus, että Internationale on muodostettava „internationalistisocialidemokraateista”... „kaikista sosialistisista puolueista kokoontemmatuista oppositioaineksista... Internationale voidaan jälleenrakentaa vain niistä samoista aineksista, joista se on tähän asti koostunut... Jälleenrakennettu Internationale ei tule olemaan luvultaan „kolmas”, jota tarvitsee vain pieni lahkolaisten ja hajotusmestarien ryhmä, vaan sama toinen, joka ei ole kuollut, vaan jonka yleismaailmallinen katastrofi on vain väliaikaisesti halvaannuttanut”...

Näin kirjoittaa hra Vl. Kosovski Bundin „Informationsny Listok” julkaisun 8. numerossa. Kiitämme kaikesta sydämestämme tätä, ei kaikkein viisainta, bundilaista avomielisyydestä. Tämä ei ole ensi kerta, kun hän puolustaa opportunismia bundilaisdiplomaateille epämieluisalla suorasukaisuudella. Hän auttaa nytkin taistelua opportunismia vastaan selittäen työläisille, miten toivottoman kaukana Bund on proletaarisesta sosialismista. Hra Vl. Kosovski ei näe opportunismin ja sosialishovinismin välistä yhteyttä. Jotta se voitaisiin nähdä, pitää osata ajatella: mitkä ovat kummankin virtauksen perusaatteet? miten on opportunismi kehittynyt Euroopassa viime vuosikymmenien aikana? miten suhtautuu sosialishovinismiin opportunistinen ja valankumouksellinen siipi useissa Euroopan maissa, esimerkiksi Venäjällä, Saksassa, Belgiassa, Ranskassa, Englannissa, Italiassa, Ruotsissa, Sveitsissä, Hollannissa ja Bulgariassa?

Onko hra Vl. Kosovski ajatellut tätä? Jos hän olisi yrittänyt vastata edes ensimmäiseen kysymykseen, olisi hän pian huomannut virheensä.

Ohimennen sanoen „Informasjonnyi Listokin” 7. numerossa hra Vl. Kosovskilla ilmenee saksalaismielistä shovinismia, sillä syyttäessään ranskalaisia sosialidemokraatteja hän puolustaa samanaikaisesti saksalaisten sosialidemokraattien suorittamaa sotamäärärahojen äänestämistä. Muuan W. (ss. 11—12, № 8) shovinismista „syytettyä” hra Vl. Kosovskia puolustaen kirjoittaa, että Venäjällä toimivalla järjestöllä ei voi esiintyä saksalaismielistä shovinismia. Ehkä hra Vl. Kosovski selittäisi hra W:lle, minkä vuoksi ukrainalaiset tai puolalaiset porvarit Venäjällä, tanskalaiset tai elsassilaiset Ranskassa ja irlantilaiset Englannissa usein ilmaisevat sellaista shovinismia, joka suuntautuu heitä sortavia kansakuntia vastaan?

Kirjoitettu kesällä 1915

*Julkaistu ensi kerran v. 1931
XVII Lenin-kokoelmassa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

KANSAINVÄLISELLE SOSIALISTISELLE TOIMIKUNNALLE (K. S. T.)

Arvoisat toverit!

Saatuamme kirjeenne syyskuun 25 päivältä ilmaisemme täydellisen myötätuntomme sille suunnitelmalle, jonka mukaan Berniin muodostetaan vakinainen kansainvälinen „laajennettu toimikunta” (erweiterte Kommission). Varmoina siitä, että toisetkin K. S. T:n hyväksyneet järjestöt kannattavat tätä suunnitelmaa, nimitämme VSDTP:n Keskuskomitean puolesta tämän laajennetun toimikunnan jäseneksi Zinovjevin ja hänen sijaisikseen, varajäseniksi (suppléant, Stellvertreter) (1) tov. Petrovan¹²⁸ ja (2) tov. Leninin. Osoite yhteydenpitoa varten: Herrn Radomislky (bei Fr. Aschwanden). Hertenstein (Ks. Luzern). Schweiz*.

Edelleen. Mitä tulee toisiin kysymyksiin, jotka on herätetty kirjeessänne syyskuun 25 päivältä, niin mielipiteemme on seuraava:

1. Olemme aivan samaa mieltä kanssanne, että „yleiset näkökannat” („allgemeine Gesichtspunkte”), jotka määriteltiin syyskuun 5—8 päivän konferenssissa, „ovat riittämättömiä” („nicht genügen”). Näiden periaatteiden paljon seikkaperäisempi ja yksityiskohtaisempi edelleen kehittäminen on ehdottoman välttämätön. Se on välttämätön sekä periaatteelliselta että suppean käytännölliseltä näkökannalta katsoen, sillä *yhtenäisen toiminnan* toteuttaminen kansainvälisessä mitassa vaatii niin aatteellisten perusnäkökantojen selvyyttä kuin myöskin niiden tai näiden käytännöllisten toimintatapojen tarkkaa määrittelyä. On eittämätöntä, että yleensä Euroopan ja erikoisesti Euroopan

---

* — Hra Radomislky (rva Aschwandenin luona). Hertenstein (Luzernin kanton). Sveitsi. *Toim.*

työväenliikkeen kokema suuri kriisi voi vain ajan mittaan johtaa siihen, että joukot selvittävät itselleen kysymyksen kummankin puolen, mutta K. S. T:n ja sen ympärille kokoontuneiden puolueiden tehtävänä on nimenomaan edistää tätä selvittämistä. Odottamatta mahdotonta — kaikkien pikaista yhteenliittymistä solidaaristen, täsmällisesti kehitettyjen katsantokantojen perustalla — meidän on pyrittävä saamaan *tarkasti* selville nykyisessä internationalistisessa sosialismissa esiintyvät *perusvirtaukset* ja *-suunnat* ja sitten siihen, että työläisjoukot tutustuisivat näihin virtauksiin, käsittelisivät niitä kaikinpuolisesti, tarkastaisivat ne käytännöllisen liikkeensä kokemuksen kautta. Mielestämme K. S. T:n tulisi ottaa tämä tehtävä perustehtäväkseen.

2. Kirjeessä syyskuun 25 päivältä määritellään proletariaatin tehtävät: joko taistelu rauhan puolesta (siinä tapauksessa, että sota jatkuu) tai „proletariaatin kansainvälisen katsantokannan konkreettinen ja yksityiskohtainen muotoilu erilaisiin rauhantarjouksiin ja -ohjelmiin nähden” („den internationalen Standpunkt des Proletariats zu den verschiedenen Friedensvorschlägen und Programmen konkret und ins einzelne gehend zu umschreiben”). Erikoisesti tällöin korostetaan kansallisuuskysymystä (Elsäss-Lothringen, Puola, Armenia j.n.e.).

Oletamme, että molemmissa asiakirjoissa, jotka konferenssi hyväksyi yksimielisesti syyskuun 5—8 p:nä, nimittäin: sekä manifestissa että „myötätuntopäätöslauselmassa” („Sympathieerklärung”) on ilmaistu ajatus rauhantaistelun *yhteydestä* taisteluun, jota käydään sosialismin puolesta („rauhantaistelu... on taistelua sosialismin puolesta” — „dieser Kampf ist der Kampf... für den Sozialismus” — sanotaan manifestissa), sen yhteydestä „proletariaatin leppymättömään luokkataisteluun” („unversöhnlicher proletarischer Klassenkampf” — päätöslauselmien siinä tekstissä, jonka puolesta konferenssi äänesti, ei ollut „leppymätön”, vaan „vallankumouksellinen” luokkataistelu, ja jos sanojen vaihto tehtiin legaalisuussyistä, niin ajatuksen ei pitäisi siitä muuttua). Myötätuntopäätöslauselmassa puhutaan suoraan välttämättömyydestä ja konferenssin antamasta „juhlallisesta lupauksesta” „herättää kansainvälisen proletariaatin joukoissa vallankumouksellista henkeä”.

Rauhantaistelu, joka ei ole yhteydessä proletariaatin vallankumoukselliseen luokkataisteluun, on vain tunteilevien tai kansaa pettävien porvarien pasifistinen korulause.

Me emme voi eikä meidän tarvitsekaan menetellä „valtiomiesten” tavoin ja laatia „konkreettisia” rauhanohjelmia. Päinvastoin, meidän on selitettävä joukoille, että kaikki toiveet demokraattisesta (ilman annektointia, väkivaltaa, ryöstöä) rauhasta ovat pettäviä, *ellei* kehitetä vallankumouksellista luokkataistelua. Sanoimme joukoille heti manifestin alussa päättäväisesti, selvästi ja varmasti, että sotaan on syyssä imperialismi ja että imperialismi on kansakuntien, maailman kaikkien kansakuntien „orjuuttamista” „suurvaltojen” pienen ryhmän toimesta. Meidän on siis autettava joukkoja kukistamaan imperialismi, jota kukistamatta ei rauha ilman annektointia ole mahdollista. Tietenkin taistelu imperialismiin kukistamiseksi on vaikeaa, mutta joukkojen tulee tietää *totuus* tästä vaikeasta, mutta välttämättömästä taistelusta. Joukkoja ei saa tuudittaa toiveilla, että rauha on mahdollinen ilman imperialismiin kukistamista.

3. Pitäen lähtökohtanamme näitä näkökohtia ehdotamme:

että laajennetun toimikunnan lähimpien istuntojen päiväjärjestykseen (teesien tai päätöslauselmaehdotusten laatimista tai yhdistelyä ja julkaisemista varten) ja sitten myös seuraavan kansainvälisen konferenssin päiväjärjestykseen (pätöslauselman lopullista hyväksymistä varten) otettaisiin seuraavat kysymykset:

- a) rauhantaistelun yhteys proletariaatin joukko-
luontoiseen vallankumoukselliseen toimintaan eli val-
lankumoukselliseen luokkataisteluun;
- b) kansakuntien itsemäärääminen;
- c) sosialipatriotismin yhteys opportunistiin.

Korostamme, että konferenssin hyväksymässä manifestissa on *kaikkia* näitä kysymyksiä *kosketeltu* täysin määrittelysti, että niiden periaatteellinen ja käytännöllinen merkitys on äärimmäisen ajankohtainen, että *yksikään* proletariaatin taistelun käytännöllinen askel *ei ole ajateltavissa* ilman sitä, etteivätkö sosialistit ja syndikalistit joutuisi kosketuksiin näiden kysymysten kanssa.

Näiden kysymysten kehittäminen on tarpeen nimenomaan sen joukkotaistelun edistämiseksi, jota käydään rauhan, kansakuntien itsemääräämisen ja sosialismin puolesta sitä „kapitalistien valhetta” (manifestin sanat) vastaan, että tässä sodassa „puolustetaan isänmaata”.

Kun II Internationalen vika tai onnettomuus on, kuten kirjeessä syyskuun 25 päivästä on aivan oikein sanottu, tärkeiden kysymysten asettelun epämääräisyydessä ja niiden kehittelyn riittämättömyydessä, niin meidän tehtävänä on nimenomaan auttaa joukkoja asettamaan ne selvemmin ja ratkaisemaan ne tunnollisemmin.

4. Sen suhteen, että bulletiinia julkaistaisiin kolmella kielellä, kokemus mielestämme osoittaa, että tämä suunnitelma ei ole tarkoituksenmukainen. Tämä julkaisu, jos se ilmestyy joka kuukausi, tulee maksamaan 2—3 tuhatta frangia vuodessa, eikä sellaista summaa ole helppo löytää. Sitä paitsi kaksi Sveitsissä ilmestyvää sanomalehteä, „Berner Tagwacht” * ja „La Sentinelle”¹²⁹ julkaisevat miltei kaiken sen, mitä on bulletiinissa. Ehdotamme K. S. T:lle:

että on yritettävä päästä sopimukseen mainittujen lehtien toimitusten ja yhden Amerikassa ilmestyvän lehden toimituksen kanssa niin K. S. T:n bulletiin kuin myös sen kaikkien tiedotusten ja aineistojen julkaisemisesta näissä lehdissä (joko K. S. T:n nimissä annettavana tekstinä tai erillisinä lisälehtinä).

Se tulee huokeammaksi sekä tekee mahdolliseksi selostaa työväenluokalle paljon paremmin, täydellisemmin ja useammin K. S. T:n toimintaa. Me olemme kiinnostuneita siitä, että mahdollisimman suuri määrä työläisiä lukisi K. S. T:n tiedotuksia, että kaikki päätöslauselmaehdotukset julkaistaisiin työläisten tiedoksi ja heitä autettaisiin määrittelemään kantansa sotaan.

Luulemme, ettei tule olemaan vastaväitteitä sen suhteen, että on tarpeellista julkaista sekä päätöslauselmaehdotus (jonka pohjaksiottamisen puolesta äänesti 12 edustajaa 19 vastaan, s.o. noin 40 prosenttia koko edustajamäärästä) että huomattavan saksalaisen sosialistin¹³⁰ kirje (jättäen pois nimen ja kaiken, mikä ei koske taktiikkaa).

* — „Bernin Vartio”. Toim.

Luulemme, että eri maat tulevat säännöllisesti lähettämään K. S. T:lle tietoja vainoista ja pidätyksistä, joiden syynä on sodanvastainen toiminta, tietoja sotaa vastaan suunnatun luokkataistelun kulusta, veljeilystä ampumakavannoissa, lehtien lakkauttamisesta, rauhanvetoomusten julkaisemiskielloista j.n.e. — ja että kaikki nämä tiedot voitaisiin K. S. T:n nimissä julkaista määräajoin mainituissa lehdissä.

Jonkin amerikkalaisen päivä- tai viikkolehden kanssa voisi varmaankin sopia тов. Kollontai, „Nashe Slovon” ja muiden sosialidemokraattisten lehtien työntekijä, joka on juuri nyt matkustanut Amerikkaan selostusmatkalle. Voisimme ottaa yhteyden Kollontaihin tai hankkia hänen osoitteensa.

5. Puolueiden (erikoisesti Saksan ja Ranskan ja todennäköisesti myös Englannin puolueiden) *osien* edustustapaa koskevassa kysymyksessä ehdotamme:

kehottakoon K. S. T. näihin puolueisiin kuuluvia tovereita käsittelemään kysymyksen, olisiko ehkä tarkoituksenmukaista muodostaa erinimisiä ryhmiä, joiden vetoamukset joukoille (julistusten, päätöslauselmien y.m.s. muodossa) K. S. T. julkaisee osoittaen, mille ryhmälle ne kuuluvat.

Tällä tavalla ensinnäkin joukot saisivat tietoja internationalistien taktiikasta ja katsomuksista sotasensuurin kielloista huolimatta; toiseksi, kävisi mahdolliseksi nähdä internationalististen katsomusten propagoinnin kehitys ja menestys sitä mukaa kuin työläisten kokoukset, heidän järjestönsä y.m.s. tekisivät päätöksiä myötätunnosta tämän tai toisen ryhmän katsomuksia kohtaan; kolmanneksi, kävisi mahdolliseksi tuoda esiin katsomusten erilaiset vivahteet (esim. Englannissa B.S.P.*, sen vähemmistö, ja I.L.P.**; Ranskassa — sosialistit, kuten Bourderon y.m., syndikalistit, kuten Merrheim y.m.; Saksassa, kuten konferenssi osoitti, on suuntavivahteita opposition keskuudessa).

On itsestään selvää, että nämä ryhmät, kuten kirjeessä syyskuun 25 päivältä on sanottu, eivät muodostaisi erillisiä järjestöllisiä yksiköjä, vaan olisivat olemassa vanhojen

* — British Socialist Party — Britannian sosialistinen puolue. *Toim.*
 ** — Independent Labour Party — Riippumaton työväenpuolue. *Toim.*

järjestöjen sisällä *vain* pitääkseen yhteyttä K. S. T:n kanssa ja propagoidakseen taistelua rauhan puolesta.

Nämä ryhmät olisivat edustettuina „laajennetussa toimikunnassa” ja konferensseissa.

6. „Laajennetun toimikunnan” jäsenmäärä- ja äänestyskysymyksessä ehdotamme:

jäsenmäärää ei pidä rajoittaa maximum 3:een, vaan sen sijaan on pieniä ryhmiä varten otettava käytäntöön *äänestyksessä murtoluvut* ($1/2$, $1/3$ j.n.e.).

Tämä on käytännöllisempää, sillä oman suuntavivahteenensa omaavien ryhmien jättäminen ilman edustusta on manifestissa määriteltyjen periaatteiden kehittelyn ja joukkojen keskuudessa suoritettavan propagandan kannalta suorastaan mahdotonta ja vahingollista.

7. Laajennetun toimikunnan „venäläis-puolalaisen luonteen” vaarasta arvelemme, että tämä tovereiden pelko (niin harmillista kuin se onkin venäläisille) on *aiheellinen*, koska saattaa tulla kysymyksen niiden emigranttiryhmien edustus, joilla ei ole vakavia yhteyksiä Venäjään. Mielestämme edustettuina tulee olla vain niiden järjestöjen ja ryhmien, jotka ovat *vähintään 3-vuotisella toiminnallaan* todistaneet kykenevänsä edustamaan itse Venäjällä tapahtuvaa liikettä. Kehotamme K. S. T:ä käsittelemään ja määrittelemään tällaisen periaatteen sekä pyytämään kaikkia ryhmiä lähettämään todisteita ja tietoja toiminnastaan Venäjällä.

8. Käytämme vihdoin hyväksemme tilaisuutta huomauttaaksemme eräästä epätarkkuudesta „Bulletiin”¹³¹ 1. numerossa ja pyytääksemme korjaamaan sen 2. numerossa (tai „Bernertagwachtissa” ja „La Sentinellessa”). Nimitäin „Bulletiin” 1. numeron 7. sivulla 1. palstan alussa sanotaan, että päätöslauselmaehdotuksen ovat allekirjoittaneet Keskuskomitea, puolalaiset sosialidemokraatit (Landesvorstand*), latvialaiset, ruotsalaiset ja norjalaiset. Tästä luettelosta on jäänyt pois:

yksi saksalainen edustaja (jonka nimeä ei ymmärrettävistä syistä julkaista) ja yksi sveitsiläinen, Platten.

Kirjottettu aikaisintaan syyskuun 12

(25) p:nä 1915

Julkaistu ensi kerran syyskuun

6 p:nä 1925 „Pravda” lehdessä

203. numerossa

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

* — Puolueen päähallinto. *Toim.*

VENÄJÄN TAPPIO JA VALLANKUMOUKSELLINEN KRIISI

IV Duuman „hajottaminen” vastauksena siihen, että Duumassa muodostui liberaaleista, lokakuulaisista ja nationalisteista kokoonpantu oppositioliittoutuma, siinä eräs vallankumouksellisen kriisin kourantuntuvimpia ilmauksia Venäjällä. Tsaristisen monarkian armeijoiden tappio — proletariaatin lakko- ja vallankumousliikkeen kasvu — laajojen joukkojen liikehtiminen — liberaalien ja lokakuulaisten liitto, jonka tarkoituksena on saada aikaan sopimus tsaarin kanssa sen ohjelman pohjalla, jossa pyritään reformeihin ja teollisuuden mobilisointiin voiton saavuttamiseksi Saksasta. Tällainen on tapahtumain järjestys ja yhteys sodan ensimmäisen vuoden lopulla.

Kaikki näkevät nyt, että Venäjällä on vallankumouksellinen kriisi, mutta kaikki eivät käsitä oikein sen merkitystä eivätkä siitä johtuvia proletariaatin tehtäviä.

Historia ikäänkuin toistuu: taas on sota kuten vuonna 1905, ja sitä paitsi sota, johon tsarismi on vetänyt maan tiettyjen ja ilmeisten taantumuksellisten valtaus- ja ryöstöpäämääriensä nimessä. Taas on sodassa kärsitty tappio ja on tappion jouduttama vallankumouksellinen kriisi. Taas liberaalinen porvaristo — tällä kertaa vielä yhdessä vanhoillisen porvariston ja tilanherrain mitä laajimpien kerrostien kanssa — esittää ohjelman, jossa pyritään reformeihin ja sopimukseen tsaarin kanssa. Melkein kuin kesällä 1905 ennen Bulyginin Duumaa tai kesällä 1906 I Duuman hajottamisen jälkeen.

Mutta todellisuudessa suunnaton ero on [siinä], että sota on saanut nyt valtoihinsa koko Euroopan, kaikki edistyneet maat, joissa on käynnissä joukkoluontoinen ja

mahtava sosialistinen liike. Imperialistinen sota on *sitoutunut* Venäjän vallankumouksellisen kriisin, porvarillisdemokraattisen vallankumouksen pohjalla syntyneen kriisin, Lännessä kasvavaan proletaarisen, sosialistisen vallankumouksen kriisiin. Tämä sitoutuminen on niin välitöntä, että kaikkinaisen vallankumouksellisten [tehtävien] erillinen ratkaisu jossain erillisessä maassa on mahdoton: porvarillisdemokraattinen vallankumous Venäjällä ei nyt enää ole ainoastaan Lännen sosialistisen vallankumouksen prologi, vaan sen erottamaton elimellinen osa.

Vuonna 1905 proletariaatin tehtävänä oli viedä loppuun porvarillinen vallankumous Venäjällä, jotta saataisiin sytytetyksi proletaarinen vallankumous Lännessä. Vuonna 1915 tämän tehtävän toinen puoli on tullut niin ajankohtaiseksi, että se tulee päiväjärjestykseen samanaikaisesti ensimmäisen puolen kanssa. Venäjällä on tapahtunut uusi poliittinen jako uusien, korkeampien, kehittyneempien, enemmän toisiinsa punoutuneiden kansainvälisten suhteiden pohjalla. Tämä on uusi jako shovinistivallankumouksellisiin, jotka haluavat vallankumousta voiton saavuttamiseksi Saksasta, ja proletaariin internationalistivallankumouksellisiin, jotka haluavat vallankumousta Venäjällä *sitä varten*, että samanaikaisesti tapahtuisi proletaarinen vallankumous Lännessä. Tämä uusi jako on itse asiassa jakoa Venäjän pikkuporvariston — kaupungin ja maaseudun pikkuporvariston — ja sosialistisen proletariaatin välillä. Tämä uusi jako pitää käsittää selvästi, sillä marxilaisen, s.o. jokaisen tietoisien sosialistin, ensimmäisenä tehtävänä vallankumouksen lähestyessä on *eri luokkien* asenteen ymmärtäminen, eri luokkien asenteen eriävyyden johtaminen taktillisista ja yleensä periaatteellisista erimielisyyksistä.

Ei ole mitään sen latteampaa, ei ole mitään sen inhottavampaa ja vahingollisempaa kuin vallankumouksellisten poroporvarien keskuudessa yleisesti levinnyt ajatus: „on unohtettava” erimielisyydet, „koska meillä on” yhteinen lähin tehtävä lähenevässä vallankumouksessa. Ketä vuosikymmenen 1905—1914 kokemus ei ole saanut vakuuttuneeksi tämän ajatuksen typeryydestä, hän on vallankumouksellisessa suhteessa toivoton. Ken rajoittuu nykyään vallankumouksellisiin huudahduksiin analysoimatta sitä, mitkä luokat ovat *todistaneet* voivansa noudattaa ja, todella

noudattavat tiettyä vallankumouksellista ohjelmaa, hän ei itse asiassa eroa Hrustaljovien, Aladjinien, Aleksinskien kaltaisista „vallankumousmiehistä”.

Edessämme on monarkian ja maaorjuuttajatilanherrain selvä asenne: Venäjää „ei saa antaa” liberaaliselle porvaristolle; mieluummin lehmäkauppa Saksan monarkian kanssa. Yhtä selvä on liberaalisen porvariston asenne: tappiota ja kasvavaa vallankumousta on käytettävä hyväksi, jotta säikähtänyt monarkia saataisiin suostumaan myönnytyksiin ja vallan jakoon porvariston kanssa. Yhtä selvä on vallankumouksellisen proletariaatin asenne, proletariaatin, joka pyrkii viemään vallankumouksen loppuun asti käyttäen hyväkseen hallituksen ja porvariston horjumista ja vaikeuksia. Sen sijaan pikkuporvaristo, s.o. Venäjän vasta heräävä jättiläismäinen väestöjoukko, kulkee hapuillen, „umpimähkään”, porvariston perässä nationalististen ennakkoluulojen kahlehtimana, toisaalta tätä pikkuporvaristoa sysäävät vallankumoukseen sodan ennennäkemättömät, ennenkuulumattomat kauhut ja onnettomuudet, korkeat elinkustannukset, köyhtyminen, kurjuus ja nälkä ja toisaalta se vilkuilee joka askelella *taaksepäin*, synnyinmaan puolustuksen aatteeseen tai Venäjän valtiollisen eheyden aatteeseen tai pientalonpoikaiston onnellisen elämän aatteeseen, onnellisen elämän, joka saavutetaan tsarismista ja Saksasta saadun voiton hinnalla kapitalismia voittamatta.

Tämä pikkuporvariston, pientalonpoikaiston horjunta ei ole sattuma, vaan sen taloudellisen aseman kiertämätön seuraamus. Olisi tyhmää piiloutua tältä „karvaalta”, mutta syvälliseltä totuudelta, se pitää ymmärtää ja sen esiintymistä pitää tarkkailla nykyisissä *poliittisissa virtauksissa ja ryhmittymissä*, jottei petettäisi itseään eikä kansaa, jottei heikennettäisi sosialidemokraattisen proletariaatin vallankumouksellista puoluetta eikä tehtäisi sitä voimattomaksi. Proletariaatti tekee itsensä voimattomaksi, jos se sallii puolueensa horjua niin kuin pikkuporvaristo horjuu. Proletariaatti käyttää tehtävänsä vain siinä tapauksessa, jos se pystyy kulkemaan suureen päämääräänsä horjumatta, syys-ten eteenpäin pikkuporvaristoa, antaen sen oppia virheistään, kun se horjahtaa oikeaan, ja käyttäen sen kaikki voimat rynnistykseen, kun elämä vie sitä vasempaan.

Trudovikit, eserrät, „OK-laiset” likvidaattorit — siinä ne Venäjän poliittiset *virtaukset*, jotka tulivat kuluneen vuosikymmenen aikana täydellisesti näkyviin, todistivat yhteytensä pikkuporvariston eri ryhmiin, aineksiin ja kerrokseen, paljastivat horjuntansa äärimmäisestä vallankumouksellisuudesta sanoissa aina shovinististen kansansosialistien tai „Nasha Zarjan” kanssa solmittavaan liittoon saakka teoissa. Esimerkiksi syyskuun 3 päivänä 1915 Organisaatiokomitean viisi ulkomaista sihteeriä julkaisi vetoamuksen proletariaatin tehtävistä, vetoamuksen, jossa ei ole sanaakaan opportunistista eikä sosialishovinismista, mutta jossa puhutaan „kapinasta” Saksan armeijan selustassa (siitä puhutaan sen jälkeen, kun on käyty vuoden päivät taistelua kansalaissodan tunnusta vastaan!) ja julistetaan kadettien v. 1905 kovasti ylistämä tunnus „perustavan kokouksen koollekutsumisesta sodan lopettamiseksi ja itsevaltaisen (kesäkuun 3 päivän) järjestelmän likvidoimiseksi”!! Ken ei ole käsittänyt, että proletariaatin puolueen on vallankumouksen menestyksen nimessä erottava täydellisesti näistä pikkuporvarillisista virtauksista, hän käyttää turhaan sosialidemokraatin nimeä.

Ei, Venäjän vallankumouksellisen kriisin oloissa, kriisin, jota nimenomaan tappio on jouduttanut, — kaikenkarvaiset „tappion toivomisen” vastustajat pelkäävät tunnustaa tätä, — proletariaatin tehtävinä tulevat edelleenkin olemaan taistelu opportunistia ja shovinismia vastaan, taistelu, jota ilman joukkojen vallankumouksellisen tietoisuuden kehitys on mahdoton, ja joukkojen liikkeen auttaminen vallankumouksen selvillä tunnuksilla. Ei perustavaa kokousta, vaan monarkian kukistaminen, tasavalta, tilanherrojen maan konfiskointi ja 8-tuntinen työpäivä — sellaisia ovat edelleenkin sosialidemokraattisen proletariaatin tunnuksat, puolueemme tunnuksat. Erottamattomassa yhteydessä niihin ja erottaakseen käytännössä, kaikessa propaganda- ja agitaatiotyössään, kaikissa työväenluokan esiintymisissä sosialismin tehtävät porvarillisen (siinä luvussa plehanovilaisen ja kautskylaisen) shovinismin tehtävistä ja asettaakseen ne vastakkain puolueemme tulee edelleenkin asettamaan tunnuksen imperialistisen sodan muuttamisesta kansalaissodaksi, s.o. tunnuksen sosialistisen vallankumouksen suorittamisesta Lännessä.

Sodan opetukset pakottavat yksinpä vastustajammekin tunnustamaan todellisuudessa niin „tappion toivomisen” kannan kuin myös sen, että on välttämätöntä esittää — alussa julistusten iskulauseena ja sitten myös vakavammin, harkitummin — tunnus „kapinasta” saksalaisten militaristien „selustassa”, s.o. kansalaissodan tunnus. Sodan opetukset siis takovat päähän juuri sitä, mitä me olemme propagoineet sodan alusta alkaen. Venäjän tappio *on osoitautunut* pienimmäksi pahaksi, sillä se on edistänyt vallankumouksellista kriisiä mitä suurimmassa määrin, saanut liikkeelle miljoonat, kymmenet ja sadat miljoonat. Venäjän vallankumouksellinen kriisi ei voinut olla imperialistisen sodan oloissa synnyttämättä ajatusta kansojen ainoasta pelastuksesta, „kapinasta” Saksan armeijan „selustassa”, s.o. ajatusta kansalaissodasta *kaikissa* sotivissa maissa.

Elämä opettaa. Elämä *kulkee* Venäjän tappion kautta vallankumoukseen Venäjällä ja tämän vallankumouksen kautta, sen yhteydessä, kansalaissotaan Euroopassa. Elämä kulkee sitä tietä. Ja Venäjän vallankumouksellisen proletariaatin puolue kulkee viitoittamaansa tietä yhä tarmokkaammin, ammennettuaan uutta voimaa näistä elämän opetuksista, jotka ovat todistaneet sen olleen oikeassa.

*Kirjoitettu syyskuun
jälkipuoliskolla 1915*

*Julkaistu ensi kerran
marraskuun 7 pnä 1928
„Pravda” lehden 260. numerossa*

Julkaistaan käsikirjottuksen mukaan

ENSI ASKEL

Sodan aiheuttaman suunnattoman raskaan kriisin kaudella kansainvälisen sosialistisen liikkeen kehitys kulkee hitaasti eteenpäin. Mutta sen suuntana on kuitenkin nimenomaan pesäero opportunistista ja sosialishovinismista. Tämän osoitti selvästi Kansainvälinen sosialistikonferenssi Zimmerwaldissa (Sveitsi) syyskuun 5—8 p:nä 1915.

Kokonaisen vuoden ajan on sotivien ja puolueettomien maiden sosialistien keskuudessa ollut havaittavissa horjuntaa ja odottelua: on pelätty tunnustaa itselleen kriisin syvyys, ei ole haluttu katsoa todellisuutta suoraan silmiin, tuhansin keinoin on pitkitetty kiertämätöntä pesäeroa Länsi-Euroopan virallisissa puolueissa vallalla olevista opportunisteista ja kautskylaisista.

Mutta se tapahtumien arviointi, jonka annoimme vuosi sitten Keskuskomitean manifestissa („Sotsial-Demokratian” 33. numero) *, on osoittautunut oikeaksi; tapahtumat ovat todistaneet sen oikeaksi; tapahtumien *kulku on ollut* juuri sellainen, että ensimmäisessä Kansainvälisessä sosialistikonferenssissa osoittautuivat edustetuiksi (Saksan, Ranskan, Ruotsin, Norjan) vähemmistön protestoivat ainekset, jotka toimivat *vastoin* virallisten puolueiden päätöksiä, s.o. tosiasiallisesti toimivat hajottavasti.

Yhteenvedot konferenssin työstä on esitetty manifestissa sekä vangituille ja vainotuille osoitetussa myötätuntopäätöslauselmassa. Nämä molemmat asiakirjat on julkaistu

* Ks. tätä osaa, ss. 11—20. *Toim.*

mainitussa „Sotsial-Demokratian” numerossa. 19 äänellä 12 vastaan konferenssi hylkäsi ehdotuksen, että meidän ja toisten vallankumouksellisten marxilaisten esittämä päätöslauselmaehdotus annettaisiin valiokuntaan, ja meidän manifestiehdotuksemme annettiin valiokuntaan yhdessä kahden muun ehdotuksen kanssa yhteisen manifestin laatimista varten. Lukija löytää mainitun numeron toisesta kohdasta molemmat ehdotuksemme, joiden vertaaminen hyväksytyyn manifestiin osoittaa selvästi, että useita vallankumouksellisen marxilaisuuden perusajatuksia on onnistuttu viemään läpi.

Hyväksytty manifesti merkitsee tosiasiallisesti askelta aatteelliseen ja käytännölliseen pesäeroon opportunistista ja sosialishovinismista. Mutta samanaikaisesti tämä manifesti, kuten sen erittely osoittaa, on epäjohtonmukainen ja puolinen.

Manifestissa sanotaan sotaa imperialistiseksi ja osoitetaan tämän käsitteen kaksi tunnusmerkkiä: *jokaisen* kansakunnan kapitalistien pyrkimys voiton saantiin ja riiston harjoittamiseen; suurvaltojen pyrkimys maailman jakoon ja heikkojen kansakuntien „orjuuttamiseen”. Siinä on toistettu se kaikkein oleellisin, mitä pitää sanoa sodan imperialistisesta luonteesta ja mikä on sanottu meidän päätöslauselmassamme. Tältä osaltaan manifesti vain *tekee tunnetuksi* meidän päätöslauselmaamme. Tunnetuksitekeminen on kiistämättä hyödyllistä. Mutta jos haluamme saada työväenluokan ajatuksen selväksi, jos pidämme arvossa järjestelmällistä, sitkeää propagandaa, niin pitää määritellä tarkasti ja täydellisesti ne periaatteet, jotka on tehtävä tunnetuksi. Ellemme tee sitä, niin saatamme toistaa II Internationalen sen virheen, sen synnin, joka aiheutti Internationalen vararikon, nimittäin: jätämme sijaa kaksimielisyydelle ja väärille tulkinnoille. Voidaanko esimerkiksi kieltää, että päätöslauselmassa ilmaistulla ajatuksella sosialismin objektiivisten edellytysten kypsydestä on oleellinen merkitys? Manifestin „kansantajuisesta” esityksestä tämä on jätetty pois; selvän ja tarkan periaatteellisen päätöslauselman ja vetoituksen yhdistämisyritys ei ole onnistunut.

„Kaikkien maiden kapitalistit... väittävät, että sota palvelee isänmaan puolustusta... He valehtelevat...” Näin

jatkaa manifesti. Se, että opportunistin perusaate nykyisessä sodassa, „isänmaan puolustuksen” aate, julistetaan suorastaan „valheeksi”, on samoin vallankumouksellisten marxilaisten päätöslauselman oleellisimman ajatuksen toistamista. Ja tässäkin on harmillista puolinaisuutta, jonkinlaista arkuutta, pelkoa sanoa koko totuus. Kukapa ei tietäisi nyt, kun sota on jatkunut jo vuoden, että todellisena vit-sauksena sosialismille on ollut se, että kapitalistien *valhetta* ei ole *toistanut ja tukenut* ainoastaan kapitalistinen lehdistö (sitä vartenhan se onkin kapitalistinen, että toistaisi kapitalistien valhetta), vaan suurimmalta osaltaan myös sosialistinen lehdistö? Kukapa ei tietäisi, että euroop-palaisen sosialismin suurinta kriisiä ei saanut aikaan „kapitalistien valhe”, vaan Guesde’in, Hyndmanin, Vander-velden, Plehanovin, *Kautskyn valhe*? Kukapa ei tietäisi, että juuri tällaisten johtajien *valhe* on odottamatta todistanut opportunistin koko voiman, opportunistin, joka veti heidät ratkaisevalla hetkellä mukaansa?

Katsokaa, miten on käynyt. Kansantajuisuutta silmällä pitäen laajoille joukoille sanotaan, että ajatus isänmaan puolustamisesta tässä sodassa on kapitalistien valhetta. Mutta eiväthän Euroopan kansanjoukot ole lukutaidottomia, ja miltei kaikki, jotka lukevat manifestia, ovat lukeneet ja lukevat *juuri tämän valheen* sadoista sosialistisista sanoma- ja aikakauslehdistä ja kirjasista, jotka toistavat sitä Plehanovin, Hyndmanin, Kautskyn ja kumpp. perässä. Mitä manifestin lukijat ajattelevat? Mitä ajatuksia tulee heidän mieleensä, kun he näkevät näin havainnollisen osoituksen manifestin laatijain arkuudesta? Älkää uskoko kapitalistien valhetta isänmaan puolustuksesta, opettaa manifesti työläisiä. Hyvä on. Miltei kaikki vastaavat tai ajattelevat itsekseen: *kapitalistien* valhe on jo aikoja sitten lakannut hämmästyttämästä meitä, mutta Kautskyn ja kumpp. valhe...

Edelleen manifesti toistaa vielä yhden meidän päätöslauselmamme oleellisen ajatuksen sanoessaan, että eri maiden sosialistiset puolueet ja työväenjärjestöt „*ovat polkeneet maahan* ne sitoumukset, jotka juontuvat Stuttgartin, Kööpenhaminan ja Baselin kongressien päätöksistä”, että Kansainvälinen sosialistinen toimisto *ei* myöskään *ole täyttänyt velvollisuuttaan*, että tämä velvollisuuden täyttämättä-

jättäminen on ilmennyt sotamäärärahojen puolesta äänestämisenä, ministeristöön osallistumisena, „kansalaisrauhan” hyväksymisenä (manifesti nimittää tätä hyväksymistä *orjamaiseksi*, s.o. syyttää Guesde’ia, Plehanovia, Kautskya ja kumpp. siitä, että sosialismin propagoinnin asemesta he propagoivat *orjamaisia* aatteita).

Herää kysymys, onko tämä johdonmukaista: „kansantajuisessa” manifestissa puhutaan siitä, että useat puolueet ovat rikkoneet velvollisuutensa — on yleisesti tunnettua, että kysymys on kaikkien etumaisten maiden, Englannin, Ranskan ja Saksan voimakkaimmista puolueista ja työväenjärjestöistä — eikä kuitenkaan selitetä tätä hämmästyttävää, ennenkuulumatonta ja ennennäkemätöntä tosiasiaa? Useimmat sosialistiset puolueet ja itse Kansainvälinen sosialistinen toimistokin ovat jättäneet täyttämättä velvollisuutensa! Mitä se merkitsee? Onko se sattuma ja erillisten henkilöiden vararikko? Vai onko se kokonaisen aikakauden murrosta? Jos se on edellistä, jos *me* sallimme, että joukkoihin leviää tällaisia ajatuksia, niin se on samaa kuin *me* kieltäytyisimme sosialistisen opin perusteista. Jos se on jälkimmäistä, niin miten voidaan olla puhumatta siitä suoraan? Maailmanhistoriallinen ajankohta, koko Internationalen vararikko, kokonaisen aikakauden murros, mutta *me pelkäämme* sanoa joukoille, että pitää etsiä ja löytää koko totuus, että pitää harkita ajatuksensa loppuun asti, että on järjetöntä ja naurettavaa hyväksyä olettamusta Kansainvälisen sosialistisen toimiston ja useiden puolueiden vararikosta *ilman* tämän ilmiön sitomista yleiseurooppalaisen opportunistisen virtauksen synnyin, kasvun, kypsymisen ja *liikakypsymisen* pitkäaikaiseen historiaan, virtauksen, jolla on syvät taloudelliset juuret — syvät tämän virtauksen ja tietyn yhteiskuntakerroksen välisen yhteyden mielessä eikä sen ja joukkojen välisen erottamattoman yhteyden mielessä.

Siirtyen „taisteluun rauhasta” manifesti sanoo: „tämä taistelu on taistelua vapaudesta, kansojen veljeydestä ja sosialismista” — ja selittää edelleen, että sodassa työläiset kantavat uhreja „palvellessaan hallitsevia luokkia”, mutta pitää osata uhrautua „*oman asian hyväksi*” (manifestissa alleviivattu kahteen kertaan), „socialismin pyhien päämäärien hyväksi”, ja vangituille ja vainotuille

taistelijoille osoitetussa myötätuntopäätöslauselmassa sanotaan, että „Konferenssi sitoutuu juhlallisesti kunnioittamaan näitä elossa olevia ja kaatuneita sotureita *seuraamalla* heidän esimerkkiään” ja että se asettaa tehtäväkseen „herättää kansainvälisessä proletariaatissa vallankumouksellista henkeä”.

Kaikki nämä ajatukset ovat meidän päätöslauselmamme sen oleellisen ajatuksen toistamista, että taistelu rauhasta *ilman* vallankumouksellista taistelua on tyhjä, valheellinen fraasi, että ainoa tie sodan kauhuista vapautumiseen on vallankumouksellinen taistelu sosialismin puolesta. Ja taas puolinaisuutta, epäjohdonmukaisuutta, arkuutta: joukkoja kutsutaan *seuraamaan* vallankumoustaistelujain esimerkkiä, ilmoitetaan, että viisi Siperiaan karkotettavaksi tuomittua VSĐT:n Duumaryhmän jäsentä jatkoi „Venäjän mainehikkaita vallankumouksellisia perinteitä”, julistetaan, että on välttämätöntä „herättää vallankumouksellista henkeä”... *eikä* kuitenkaan *puhuta* suoraan, avoimesti ja määritellysti vallankumouksellisista taistelukeinoista.

Pitikö meidän Keskuskomiteamme allekirjoittaa manifesti, jota vaivaa epäjohdonmukaisuus ja arkuus? Meidän mielestämme piti. Meidän eriävät mielipiteemme, — ei ainoastaan Keskuskomitean, vaan konferenssin koko vasemmistolaisen, *kansainvälisen, vallankumouksellis-marxilaisen* osan eriävät mielipiteet, — on sanottu avoimesti sekä erillisessä päätöslauselmassa, erillisessä manifestiehdotuksessa että erillisessä lausunnossa, joka koskee äänestystä kompromissimanifestin puolesta. Emme lainkaan salanneet katsomuksiamme, tunnuksiamme, taktiikkaamme. Konferenssissa jaettiin kirjasen „Sosialismi ja sota” * saksankielinen laitos. Me olemme levittäneet, levitämme ja tulemme levittämään katsomuksiamme yhtä paljon kuin levitetään manifestia. Että tämä manifesti on *askel eteenpäin* todelliseen taisteluun opportunistien vastaan, välienkatkaisemiseen opportunistien kanssa ja pesäeroon heistä, se on tosiasia. Olisi laholaisuutta kieltäytyä ottamasta tätä askelta eteenpäin *yhdessä* saksalaisten, ranskalaisten, ruotsalaisten, norjalaisten ja sveitsiläisten vähemmistön

* Ks. tätä osaa, ss. 289—333. *Toim.*

kanssa, kun kerran meille jää täysi vapaus ja täysi mahdollisuus arvostella epäjohdonmukaisuutta ja pyrkiä enemmän *. Olisi kehoita sotataktiikkaa, jos kieltäydyttäisiin kulkemasta yhdessä sosialishovinismia vastaan suunnatun kasvavan kansainvälisen vastalauseliikkeen kanssa vain sen takia, että tämä liike on hidasta, että se ottaa „vain” yhden askelen eteenpäin, että se on valmis astumaan ja aikoo huomenna astua askelen taaksepäin, tehdä sovinnon entisen Kansainvälisen sosialistisen toimiston kanssa. Se, että ollaan valmiita sopimaan opportunistien kanssa, on toistaiseksi vain halua, ei mitään muuta. Suostuvatko opportunistit sovintoon? Onko *objektiivisesti* mahdollista sovinto toisistaan yhä syvällisemmin eroavien sosialishovinismien, kautskylaisuuden ja internationalistisen valankumouksellisen marxilaisuuden *virtausten* välillä? Meidän mielestämme ei ole, ja me tulemme edelleenkin noudattamaan omaa linjaamme rohkaistuneina sen *menestyksestä* 5—8/IX pidetyssä konferenssissa.

Sillä linjamme menestys on epäilemätön. Vertailkaa tosiasioita. Syyskuussa 1914 Keskuskomiteamme manifesti oli nähtävästi aivan yksinäinen. Maaliskuussa 1915 kansainvälinen naisten konferenssi köyhine pasifistisine päätöslauselmineen, jota Organisaatiokomitea sokeasti seuraa. Syyskuussa 1915 yhdyimme kansainvälisen vasemmiston ryhmäksi, noudatamme omaa taktiikkaamme, viemme yhteistä manifestia hyväksyttäessä läpi useita perusaatteitamme, osallistumme KST:n (Kansainvälisen sosialistisen toimikunnan), s.o. tosiasiallisesti uuden Kansainvälisen sosialistisen toimiston, muodostamiseen vastoin vanhan toimiston tahtoa, sellaisen manifestin pohjalla, jossa tuomiin suoraan vanhan toimiston taktiikka.

Venäjän työläiset, joiden valtaenemmistö seurasi puolettamme ja sen Keskuskomiteaa jo vuosina 1912—1914,

---

* Se, että „Organisaatiokomitea” ja sosialivallankumoukselliset allekirjoittivat manifestin diplomaattien tavoin, säilyttäen kaikki yhteytensä — ja *kaiken sitoutuneisuutensa* — „Nasha Zarjaan”, Rubanovitshin ja kansansosialistien ja sosialivallankumouksellisten heinäkuun (1915) konferenssiin Venäjällä — se ei meitä säilytä. Meillä on riittävästi mahdollisuuksia taistella mätää diplomatiata vastaan ja paljastaa se. Se paljastaa yhä enemmän itseään. „Nasha Zarja” ja Tshheidzen ryhmä *auttavat* meitä Axelrodin ja kumpp. paljastamisessa.

näkevät nyt kansainvälisen sosialistisen liikkeen kokemuksesta, että taktiikkamme saa vahvistuksensa laajemmallakin areenalla, että yhä laajempi ja parempi osa proletaarista Internationalea yhtyy perusaatteisiimme.

*„Sotsial-Demokrat” № 45—46,
lokakuun 11 pnä 1915*

*Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan*

VALLANKUMOUKSELLISET MARXILAISET KANSAINVÄLISESSÄ SOSIALISTIKONFERENSSISSA SYYSKUUN 5—8 pnä 1915

Konferenssissa käytiin aatteellista taistelua internationalistien, vallankumouksellisten marxilaisten yhtenäisen ryhmän ja niiden horjuvien miltei-kautskyalaisten välillä, jotka muodostivat konferenssin oikean siiven. Mainitun ryhmän yhteenliittyminen on konferenssin eräs tärkein tulos ja eräs suurin saavutus. Puolueemme edustama virtaus osoitautui kokonaisen sotavuoden jälkeen olevan Internationalen *ainoa* virtaus, joka esitti täysin selvän päätöslauselman, — sekä siihen perustuvan manifestiehdotuksen — ja yhdisti Venäjän, Puolan, Lätinmaan, Saksan, Ruotsin, Norjan, Sveitsin ja Hollannin johdonmukaiset marxilaiset.

Minkälaisia perusteluja horjuvat esittivät meitä vastaan? Saksalaiset myönsivät, että me kuljemme vallankumoustaisteluja kohti, mutta — he sanoivat — sellaisista asioista kuin veljeilystä ampumakaivannoissa, poliittisista lakoista, katumielenosoituksista ja kansalaissodasta ei pidä huutaa koko maailmalle. Sitä tehdään, mutta siitä ei puhuta. Ja toiset lisäsivät: se on lapsellisuutta, se on intoilua.

Näistä suorastaan naurettavan, suorastaan säädyttömän ristiriitaisista ja välttelevistä puheistaan saksalaiset puolikautskyalaiset rankaisivat itse itseään hyväksymällä myötätunnon ilmauksen ja lausunnon siitä, että on „jäljiteltävä” VSDT:n Duumaryhmän jäseniä, jotka nimenomaan ovat levittäneet meidän Pää-äänenkannattajaamme „Sotsial-Demokratia”, „joka on huutanut koko maailmalle” kansalaissodasta.

Te seuraatte Kautskyn huonoa esimerkkiä, vastasimme me saksalaisille: sanoissa tunnustatte lähestyvän vallan-

kumouksen, teoissa kieltäytytte puhumasta joukoille siitä suoraan, kutsumasta siihen, viitoittamasta mitä konkreettisia taistelukeinoja, jotka joukko kokeilee ja laillistaa vallankumouksen kulussa. Kuuluisassa „Kommunistisen puolueen manifestissa” Marx ja Engels kehottivat vallankumoukseen vuonna 1847 *ulkomailta käsin* — saksalaisista poroporvareista tuntui kauhealta, että vallankumouksellisista taistelukeinoista halutaan puhua ulkomailta käsin! — puhuivat suoraan ja avoimesti väkivallan käyttämisestä, ilmoittivat, että omien vallankumouksellisten päämäärien, tehtävien ja taistelumenetelmien salaaminen on „halveksittava” teko. Vuoden 1848 vallankumous todisti, että *vain* Marx ja Engels olivat ottaneet oikean taktiikan tapahtumain suhteen. Venäjällä, muutamaa vuotta ennen vuoden 1905 vallankumousta, niihin aikoihin vielä marxilainen Plehanov kirjoitti vuonna 1901 vanhassa „Iskrassa” ilman allekirjoitusta julkaistussa ja koko toimituksen katsantokantoja ilmaisevassa kirjoituksessaan lähestyvistä kapinasta ja kapinan valmistelun sellaisista teistä kuin ovat katumielenosoitukset ja jopa sellaisista teknillisistä keinoista kuin on rautalangan käyttäminen taistelussa ratsuväkeä vastaan. Venäjän vallankumous todisti, että vain vanhat „iskralaiset” olivat ottaneet oikean taktiikan tapahtumain suhteen. Ja nyt jompikumpi. Joko me todella olemme varmasti vakuuttuneita siitä, että sota luo Euroopassa vallankumouksellisen tilanteen, että imperialismien kauden koko taloudellinen ja yhteiskunnallis-poliittinen tila johtaa proletariaatin vallankumoukseen. Silloin ehdottomana velvollisuutenamme on selittää joukoille vallankumouksen välttämättömyyttä, kutsua siihen, muodostaa vastaavia järjestöjä, puhua mitä konkreettisimmin väkivaltaisen taistelun eri menetelmistä ja sen „tekniikasta”. Tämä ehdoton velvollisuutemme ei riipu siitä, tuleeko vallankumous olemaan tarpeeksi voimakas ja koittaako se ensimmäisen vai toisen imperialistisen sodan yhteydessä j.n.e. Tai sitten me emme ole varmoja siitä, että tilanne on vallankumouksellinen, ja silloin ei pidä tuhlata turhaan sanoja sodasta sota vastaan. Silloin me todellisuudessa olemme kansallisliberaalisia sudekumilais-plehanovilaisen tai kautskylaisen suuntavivahteen työvänpoliitikkoja.

Ranskan edustajat sanoivat myös, että heidän mielestään Euroopan nykyinen asiointila johtaa vallankumoukseen. Mutta, he sanoivat, me emme ole tulleet tänne „laati-
maan III Internationalen kaavaa”, se ensiksi; ja toiseksi, ranskalainen työläinen „ei usko ketään eikä mihinkään”; hän on anarkistisen ja herveläisen fraasin turmelema ja läpitu-
nkema. Ensimmäinen perustelu on tyhmä, sillä yhteisessä kompromissimanifestissa on kuitenkin „laadittu” III Inter-
nationalen „kaava”, tosin vain epäjohtonmukainen, puoli-
nainen ja loppuun saakka harkitsematon. Toinen perustelu on hyvin tärkeä, vakava asiallinen perustelu, jossa otetaan huomioon Ranskan erikoisolot — ei isänmaan puolustuksen ja vihollisen maahanhyökkäyksen kannalta, vaan Ranskan työväenliikkeen „kipeiden kohtien” kannalta. Mutta tästä huomioonottamisesta johtuisi vain se, että ranskalaiset sosialistit pääsisivät ehkä *hitaammin* proletariaatin yleis-
eurooppalaisiin vallankumouksellisiin liikehtimisiin saakka, eikä lainkaan se, ettei tätä toimintaa tarvita. Konferenssissa ei lainkaan asetettu eikä voitukaan asettaa sitä kysymystä, miten *nopeasti*, mitä tietä ja minkälaisissa erikoismuodoissa eri maiden proletariaatti kykenee siirtymään vallankumouksellisiin tekoihin. Sitä varten ei ole vielä perusteita. Meidän tehtävänämmä toistaiseksi on *propagoida* oikeaa taktiikkaa, ja tapahtumat vuorostaan näyttävät liikkeen *vauhdin* sekä yleisen suunnan muunnokset (kansalliset, paikalliset, ammattilliset). Jos ranskalainen proletariaatti on anarkistisen fraasin turmelema, niin se on myös millerandilaisuuden turmelema, eikä meidän pidä *lisätä* tuota turmeltuneisuutta *vaikenemalla* manifestissa asioista.

Juuri itseltään Merrheimiltä on luiskahtanut kuvaava ja syvästi oikea lausuma: „puolue (sosialistinen), Jouhaux (Confédération générale du travail — järjestön sihteeri) ja hallitus ovat kolme päätä saman myssyn alla”. Se on totta. Se on tosiasia, jonka on todistanut oikeaksi sen taistelun kokemus, jota ranskalaiset internationalistit ovat käyneet vuoden ajan puoluetta ja herroja Jouhaux’ita vastaan. Mutta tästä voidaan tehdä vain yksi johtopäätös: ei voida taistella hallitusta vastaan taistelematta opportunistien puolueita ja anarko-syndikalismien päämiehiä vastaan. Ja erotukseksi meidän päätöslauselmastamme yhteinen

manifesti on ainoastaan hahmotellut tämän taistelun tehtävät esittämättä niitä selvästi ja täydellisesti.

Eräs italialainen väitti meidän taktiikkaamme vastaan sanoen: „teidän taktiikkanne tulee joko liian myöhään (sillä sota on jo aloitettu) tai liian aikaisin” (sillä sota ei ole vielä synnyttänyt vallankumouksen edellytyksiä); ja sitä paitsi te ehdotatte Internationalen „ohjelman muuttamista”, sillä koko propagandamme on aina ollut „väkivallanvastaista”. Meidän oli helppo vastata siihen — sitaatilla Jules Guesde’in „En garde’sta!” („Vartiopaikalla!”), — ettei yksikään II Internationalen vaikutusvaltainen johtaja ole milloinkaan kieltänyt väkivallan käyttöä eikä välittömästi vallankumouksellisia taistelumenetelmiä yleensä. Kaikki ovat aina sanoneet, että legaalinen taistelu, parlamentarismi ja kapina ovat toisiinsa sidottuja ja että niiden *täytyy kiertämättä* vuorotella liikkeen olosuhteiden muuttumisen mukaisesti. Muuten esitimme sitaatin samassa „En garde!” kirjassa julkaistusta Guesde’in v. 1899 puheesta, jossa hän puhuu markkinoista, siirtomaista y.m.s. käytävän sodan mahdollisuudesta ja samalla osoittaa, että jos tällaisen sodan aikana ranskalaisilla, saksalaisilla ja englantilaisilla olisi omat Millerandinsa, niin „miten proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden kävisi?”. Guesde tuomitsi tällä puheellaan jo ennakoita itsensä. Mitä tulee vallankumouksen propagoinnin „ennenaikaisuuteen”, niin tämä vasta-vaite perustuu romaanilaisille sosialisteille tavanomaiseen käsitteiden sekoittamiseen: he sekoittavat keskenään vallankumouksen alkamisen ja vallankumouksen avoimen ja suoranaisen propagoinnin. Kukaan ei tunnusta, että vuoden 1905 vallankumous alkoi Venäjällä ennen vuoden 1905 tammikuun 9 päivää; mutta vallankumouksen propagointia suppeimmassa mielessä, joukkoesiintymisten, mielenosoitusten, lakkojen ja barrikaditaistelujen propagointia ja valmistelua suoritettiin jo *vuosikausia* ennen sitä. Esimerkiksi vanha „Iskra” harjoitti tätä propagandaa vuoden 1900 lopusta alkaen, samoin kuin Marx harjoitti sitä vuodesta 1847, jolloin ei vielä voinut olla puhettakaan *vallankumouksen alkamisesta* Euroopassa.

Kun vallankumous on jo alkanut, niin silloin sen „tunnustavat” sekä liberaalit että muut vallankumouksen viholliset, tunnustavat usein pettääkseen ja kavaltaakseen sen.

Vallankumousmiehet näkevät vallankumouksen ennakoita, *ennen* sen alkamista, tajuavat sen kiertämättömyyden, opettavat joukkoja käsittämään sen välttämättömyyden, selittävät joukoille sen teitä ja keinoja.

Historian ivaa on se, että nimenomaan Kautsky ja hänen ystävänsä, jotka yrittivät suorastaan riistää Grimmin käsittämättä konferenssin koollekutsumisen ja yrittivät suorastaan ajaa karille vasemmiston konferenssin (Kautskyn lähimmät ystävät tekivät jopa *matkoja* tässä tarkoituksessa, minkä Grimm paljasti konferenssissa), juuri *he* sysäsivät konferenssia *vasemmalle*. Opportunistien ja kautskylaisten *oma* käytännöllinen toiminta todistaa, että puolueemme ottama asenne on oikea.

„Sotsial-Demokrat“ № 45—46,
lokakuun 11 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan

TOSI-INTERNATIONALISTIT: KAUTSKY, AXELROD JA MARTOV

Vähän ennen Zimmerwaldin konferenssia Zürichissä ilmestyi saksan kielellä P. Axelrodin kirjanen „Kansainvälisen sosialidemokratian kriisi ja tehtävät”. Zürichiläisessä „Kansan Oikeus” nimisessä lehdessä ilmestyi sen jälkeen kaksi tätä kirjasta ylistelevää L. Martovin artikkelia. Emme tiedä, julkaisevatko molemmat kirjoittajat nämä tuotteensa venäjänkielisinä. Parempaa kuvaa niistä perusteista, joilla Organisaatiokomitean johtajat puolustavat opportunistia ja sosialishovinismia, on mahdoton löytää.

Koko kirjasen punaisena lankana on taistelu „puolueen yhtenäisyyttä uhkaavia vaaroja” vastaan. „Hajaannus ja sekasorto” — juuri sitä Axelrod pelkää, juuri siitä hän puhuu toistellen sitä loputtomasti ja tungettelevan usein. Älkää luulko, että hän pitää sekasortona ja hajaannuksena nykyistä sosialidemokratian tilaa, sen johtajien liittoa tämän tai tuon kansallisen porvariston kanssa. Ei! Sekasorroksi Axelrod sanoo selvää erottautumista sosialishoviniteista ja pesäeroa niistä. Axelrod pitää Kautskya niihin tovereihin kuuluvana, „joiden kansainvälisyystunne ja tietoisuus ovat kaiken epäilyksen ulkopuolella”. Samaan aikaan yhdelläkään kirjasen 46 sivusta ei ole edes yritetty koota yhteen Kautskyn katsomuksia, siteerata niitä tarkasti ja punnita, eikö shovinismi ilmene siinä, että tunnustetaan ajatus isänmaan puolustamisesta tässä sodassa. Ei sanaakaan asian olemuksesta. Ei hiiskahdustakaan meidän perusteluitamme. Sen sijaan tehdään „ilmianto virkatietä”: Lenin nähkääs nimitti Zürichissä pitämässään referaatissa Kautskya shovinistiksi, poroporvariksi, petturiksi (s. 21)... Eihän

tuo ole kirjailemista, parhain Martov ja Axelrod, sehän on jonkinlaista poliisikamarin „kirjaamista”!

„Lännessä”... „ei ole sitä yli-ihmisten lajimuunnosta, joka käyttää hyväkseen kaikkia puoluekriisejä ja jokaista vaikeaa tilannetta näytelläkseen puolueen ainoan tuho- pelastajan osaa ja harjoittaakseen kevein sydämin puolueen sisäistä sekasorron ja epäjärjestyksen politiikkaa” (22). Mitä tämä on? kirjailemistako?

Mutta jos „Lännessä” ei ole sellaisia emähirviöitä, jotka pitävät „itseään” Kautskya ja Axelrodia shovinisteina ja opportunisteina ja joista puhuessaan kunnan Axelrod vapisee kiukusta sekä purkaa vuolaasti noin viehkeää ja hurmaavaa... „lyriikkaa”, niin kuinka Axelrod sitten saattoi kahta sivua aikaisemmin kirjoittaa:

„Jos otetaan huomioon, että yhä laajemmissa puoluepiireissä, varsinkin Saksassa ja Ranskassa, kasvaa suuttumus sitä „loppuun asti kestämissä” politiikkaa kohtaan, jota vastuunalaiset puoluelaitoksemme harjoittavat, niin ei tunnu lainkaan mahdottomalta, että Leninin propagandan käytännölliset tendenssit pystyvät tunkeutumaan erilaisia kanavia pitkin myös Lännen sosialidemokratian riveihin”.

Kysymys ei siis ole aitovenäläisistä emähirviöistä, jotka loukkaavat kunnan Axelrodia! Siis virallisten puolueiden *kansainvälinen* shovinismi — sekä Saksassa että Ranskassa, kuten Axelrod itse on tunnustanut, huomautkaa se! — herättää vallankumouksellisten *internationalistis* sosialdemokraattien keskuudessa suuttumusta ja vastarintaa. Näin ollen meillä on *kaksi virtausta*. Molemmat ovat internationalistisia. Axelrod suuttuu ja sättii sen vuoksi, kun ei käsitä molempien virtausten kiertämättömyyttä, niiden välisen päättäväisen taistelun väistämättömyyttä, ja myös sen vuoksi, että hänen on noloa, epämukavaa ja epäedullista tunnustaa avoimesti oma asenteensa, joka on siinä, että hän pyrkii *näyttämään* internationalistilta ja *olemaan* shovinisti.

„Työväenliikkeen kansainvälistämisen probleemi ei ole sama kuin taistelumuotojemme ja -menetelmiemme vallankumouksellistamista koskeva kysymys”... se on, nähkääs, „ideologinen selitys”, jonka perustalla kaikki katsotaan opportunistiksi ja jätetään huomioonottamatta „patrioottisten aatteiden” „valtava voima”, aatteiden, „jotka ovat tuhatvuotisen historiallisen prosessin tuotteita”... „on pyrit-

tävä luomaan tämän, porvarillisen, yhteiskunnan puitteissa sellainen reaalinen *todellisuus* (kursivointi Axelrodin), sellaiset objektiiviset elinolot ainakin taisteleville työväenjoukoille, jotka voisivat heikentää mainittua riippuvaisuutta”, nimittäin: „joukkojen riippuvaisuutta historiallisesti muodostuneista kansallisista ja alueellisista yhteiskuntamuodostumista”. „Esimerkiksi työnsuojelua ja vakuutusta koskeva lainsäädäntö”, selittää Axelrod syvällistä ajatustaan, „sekä monenlaiset muut tärkeät poliittiset vaatimukset ja vihdoin myös työläisten kulttuuri- ja valistustarpeet ja -pyrkimykset on saatava” eri maiden proletaarien „*internationalististen* (kursivointi Axelrodin) tekojen ja organisaation kohteeksi”. Koko kysymys on nimenomaan „nykypäivän vaatimusten hyväksi käytävän „arkisen” taistelun kansainvälistämisestä”...

Sepä mainiota! Mutta jotkut emähirviöt ovat näkevinään siellä taistelun opportunismia vastaan! Tosi-internationalismi — kursiivilla — ja oikea „marxilaisuus”, joka ei tyydy „ideologisiin” selityksiin, on huolehtimista vakuutuslainsäädännön kansainvälistämisestä! Mikä nerokas ajatus... ilman mitään „taistelua, hajaannusta, sekasortoa” kaikki internationalistiset opportunistit, kaikki internationalistiset liberaalit, Lloyd Georgesta Fr. Naumanniin ja Leroy-Beaulieu’sta Miljukoviin, Struveen ja Gutshkoviin asti kirjoittavat molemmin käsin nimensä tämän Axelrodin, Martovin ja Kautskyn tieteellisen, syvällisen, objektiivisen „internationalismin” alle.

„Internationalismin” helmiä: Kautsky — kun puolustan isänmaatani imperialistisessa sodassa, s.o. sodassa, jota käydään vieraiden maiden ryöstämiseksi ja orjuuttamiseksi, ja tunnustan toisten sotivien maiden työläisten oikeuden oman isänmaansa puolustamiseen, niin se juuri onkin todellista internationalismia. Axelrod — innostumatta „ideologisiin” hyökkäilyihin opportunismia vastaan on todella taisteltava tuhatvuotista nationalismia vastaan vakuutuslakien alalla tehtävän arkisen työn kansainvälistämisen (myös tuhatvuotisen) kautta. Martov on samaa mieltä Axelrodin kanssa!

Nationalismin tuhatvuotisia juuria y.m.s. koskevilla Axelrodin fraaseilla on aivan sama poliittinen merkitys kuin vuoden 1861 edellisillä venäläisten maaorjanomistajain

puheilla maaorjuuden tuhatvuotisista juurista. Nämä fraasit lisäävät vettä taantumuksellisten ja porvariston myllyyn, sillä Axelrod vaikenee — vaikenee vaatimattomasti — siitä, että kapitalistisen kehityksen vuosikymmenet, varsinkin vuoden 1871 jälkeen, ovat luoneet nimenomaan ne kaikkien maiden proletariien väliset *objektiiviset* kansainväliset yhteydet, joita juuri nyt, juuri tänä ajankohtana on käytettävä hyväksi kansainvälisessä vallankumouksellisessa toiminnassa. Axelrod vastustaa tällaista toimintaa. Hän kannattaa sitä, kun muistutetaan ruoskan tuhatvuotisista juurista, mutta vastustaa toimintaa, joka tähtää ruoskan hävittämiseen!

Entä miten on proletarisen vallankumouksen laita? Baselin manifestissa vuodelta 1912 puhutaan siitä tämän, lähestyvän, — ja sitten kahden vuoden kuluttua syttyneen — sodan yhteydessä. Axelrod pitää nähtävästi tätä manifestia kevytmielisenä „ideologiana” — sanonta täysin Struven ja Cunowin „marxilaisuuden” hengessä! — eikä puhu siitä *sanaakaan*. Vallankumouksesta hän suoriutuu seuraavalla tavalla:

„Pyrkimystä nähdä nationalismin voittamisen vipu ainoastaan ja yksinomaan myrskyisessä vallankumouksellisessa joukkotoiminnassa tai kapinoissa voitaisiin vielä visissä määrin puolustella, jos me seisoisimme välittömästi yhteiskunnallisen vallankumouksen kynnyksellä, kuten esimerkiksi Venäjällä oli asianlaita vuoden 1901 ylioppilasmielenosoituksista alkaen, mielenosoituksista, jotka merkitsivät absolutisminvastaisten ratkaisevien ottelujen lähestymistä. Mutta nekään toverit, jotka panevat kaikki toivonsa myrskyisän vallankumouksen pikaiseen koittamiseen, eivät rohkene väittää varmasti, että proletariaatin ja porvariston ratkaiseva yhteenotto on välittömästi edessä. Päinvastoin, hekin perustavat laskelmansa vuosikymmeniä jatkuvaan kauteen” (s. 41). Ja edelleen tietenkin syöstään tulta ja tulikiveä „utopiaa” ja venäläisten maanpakolaisen keskuudessa olevia „bakuninilaisia” vastaan.

Mutta Axelrodin ottama esimerkki paljastaa opportunistimme verrattoman hyvin. Olisiko kukaan voinut järjiltään menemättä „väittää varmasti” vuonna 1901, että ratkaiseva taistelu absolutismia vastaan Venäjällä „on välittömästi

edessä”? Kukaan ei voinut eikä kukaan väittänyt. Kukaan ei voinut silloin tietää, että *neljän vuoden kuluttua* tullaan käymään *eräs* ratkaisevista taisteluista (joulu-kuu 1905); ja että seuraava „ratkaiseva” taistelu absolutismia vastaan „on edessä” ehkä vuosina 1915—1916 ja ehkä myöhemminkin.

Kun kukaan ei väittänyt, ei ainoastaan varmasti, vaan yleensä ei väittänyt vuonna 1901, että ratkaiseva taistelu on „välittömästi” edessä, kun me väitimme silloin, etteivät Kritshevskin, Martynovin ja kumpp. „hysteriset” huudot „välittömästä” taistelusta olleet perusteltuja, niin me, vallankumoukselliset sosialidemokraatit, väitimme silloin *varmasti* toista: me väitimme silloin, että vain toivotomat opportunistit saattoivat vuonna 1901 olla käsittämättä sitä tehtävää, että on *välittömästi tuettava* vuoden 1901 vallankumouksellisia mielenosoituksia, kannustettava ja kehitettävä niitä, propagoitava niitä varten annettuja päättäväisimpiä vallankumouksellisia tunnuksia. Ja historia todisti, että me, vain me olimme oikeassa, se tuomitsi opportunistit ja heitti heidät pitkäksi aikaa pois työväenliikkeestä, vaikka ratkaiseva taistelu *ei* ollutkaan „välittömästi” edessä, vaikka ensimmäinen ratkaiseva taistelu tapahtui *vasta* neljän vuoden kuluttua ja sekään ei ollut viimeinen eikä siis ratkaiseva.

Aivan samaa, kirjaimellisesti samaa kokee Eurooppa nyt. Ei voi olla epäilyksen häivettäköön siitä, että vuoden 1915 Euroopassa on olemassa vallankumouksellinen tilanne, kuten oli vuoden 1901 Venäjällä. Meidän on mahdoton tietää, tapahtuuko proletariaatin ensimmäinen „ratkaiseva” taistelu porvaristoa vastaan neljän vai kahden vuoden kuluttua vai tapahtuuko se kymmenen tai enemmän kuin kymmenen vuoden kuluttua, — seuraako „toinen” „ratkaiseva” taistelu vielä vuosikymmenen kuluttua. Mutta me tiedämme lujasti ja väitämme „varmasti”, että nykyään viipymättömänä ja välittömänä velvollisuutenamme on tukea syntynyttä liikehtimistä ja mielenosoituksia, jotka ovat *jo* alkaneet. Saksassa kansanjoukko on viheltänyt alas Scheidemannin, monissa maissa väkijoukko on osoittanut mieltään kalliiden elinkustannusten johdosta. Axelrod välttelee tätä sosialidemokraattien suoranaista ja ehdotonta

velvollisuutta ja suostuttelee työläisiäkin olemaan täyttämättä sitä. Jos huomioidaan Axelrodin päätelmien poliittinen merkitys ja tulos, niin johtopäätös voi olla vain seuraava: Axelrod yhdessä sosialipatriotismin ja sosialishovinismin johtajien kanssa *vastustaa* vallankumouksellisen toiminnan viipymätöntä propagointia ja valmistelua. Siinä on asian ydin. Kaikki muu on sanoja.

Me olemme epäilemättä sosialistisen vallankumouksen kynnyksellä. Kautskyn kaltaiset „varovaisimmatkin” teoreetikot tunnustivat tämän jo vuonna 1909 („Tie valtaan”), se tunnustettiin myös vuonna 1912 yksimielisesti hyväksytyssä Baselin manifestissa. Samoin kuin vuonna 1901 emme tiedäneet, jatkuuko Venäjän ensimmäisen vallankumouksen „aatto” tästä ajasta lukien neljä vuotta, samoin emme tiedä sitä nytkään. Vallankumous voi koostua ja todennäköisesti tulee koostumaan monivuotisista taisteluista, useista rynnäkkökausista, jotka vuorottelevat porvarillisen järjestelmän vastavallankumouksellisten kouristusten kanssa. Koko nykyisen poliittisen tilanteen tärkeimpänä kysymyksenä on se, onko vallankumouksellista tilannetta, joka on jo olemassa, käytettävä *vallankumouksellisten* liikkeiden tukemiseen ja kehittämiseen. Onko vai ei. Tässä kysymyksessä jakaantuvat nyt, jakaantuvat poliittisesti, sosialishovinistit ja vallankumoukselliset internationalistit. Ja tässä kysymyksessä Kautsky, Axelrod ja Martov ovat sosialishovinitien puolella huolimatta kaikkien heidän, samoin kuin Organisaatiokomitean viiden ulkomailla olevan sihteerinkin, vallankumouksellisista fraaseista.

Sosialishovinismin puolusteluaan Axelrod verhoaa tavattoman vuolaalla sanahelinällä. Hänen kirjasensa kelpaa mallinäytteeksi havainnollistamaan sitä, *miten* verhotaan omia katsomuksia, *miten* omien ajatusten salaamisessa käytetään kieltä ja painettua sanaa. Axelrod käyttää lukemattomia kertoja internationalismi sanaa, hän moittii sekä sosialipatriootteja että heidän ystäviään siitä, etteivät nämä halua siirtyä vasemmalle, hän vihjailee olevansa „enemmän vasemmalla” kuin Kautsky, hän puhuu myös siitä, että on tarpeen III Internationale, jonka pitää olla niin voimakas, että se pystyy vastaamaan niihin porvariston yrityksiin, joiden tarkoituksena on sytyttää yleismaailmallisen sodan

palo, „ei uhkauksilla, vaan sytyttämällä liekkiin vallankumouksellisen rynnäköön” (14) j.n.e. j.n.e. loputtomiin. Sanoissa Axelrod on valmis tunnustamaan mitä tahansa, aina vallankumoukselliseen rynnäkköön asti, mutta todellisuudessa hän haluaa yhtenäisyyttä Kautskyn kanssa ja siis myös Scheidemannin kanssa Saksassa, shovinistisen ja vastavallankumouksellisen „Nashe Delon” ja Tshheidzen ryhmän kanssa Venäjällä, todellisuudessa hän *vastustaa* sitä, että *nyt* tuettaisiin ja kehitettäisiin *alkavaa vallankumousliikettä*. Sanoissa kaikkea, teoissa ei mitään. Vannoetaan ja vakuutellaan, että olemme „internationalisteja” ja vallankumouksellisia, mutta teoissa tuetaan koko maailman sosialishovinisteja ja opportunisteja näiden taistelussa vallankumouksellisia internationalisteja vastaan.

*Kirjoitettu aikaisintaan syyskuun 28
(lokakuun 11) pnä 1915*

*Julkaistu ensi kerran vuonna 1924
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 3. (26.) numerossa*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*

MUUTAMIA TEESEJÄ

TOIMITUKSELTA

Tässä numerossa julkaistu aineisto osoittaa, miten valta-
 tavan laajaa toimintaa puolueemme Pietarin komitea har-
 joittaa. Venäjälle ja koko Internationalle se on todella
 mallinäyte sosialidemokraattisesta toiminnasta taantumuk-
 sellisen sodan aikana ja mitä vaikeimmissa olosuhteissa.
 Pietarin ja Venäjän työläiset kannattavat kaikin voimin tätä
 toimintaa ja vievät sitä eteenpäin samaan suuntaan ja vie-
 läkin tarmokkaammin, voimakkaammin ja laajemmin.

Otaen varteen huomautukset, joita olemme saaneet Venä-
 jällä olevilta tovereilta, muotoilemme muutamia teesejä,
 jotka koskevat sosialidemokraattisen toiminnan ajankohtai-
 sia kysymyksiä: 1) „Perustavan kokouksen” tunnus itsenäi-
 senä tunnuksena on väärä, sillä koko kysymys on *nyt* siinä,
 kuka sen kutsuu koolle. Liberaalit hyväksyivät tämän tun-
 nuksen vuonna 1905, sillä se *voitiin* tulkita siinä mielessä,
 että tästä kokouksesta tulee tsaarin koollekutsuma ja hänen
 tahtoonsa alistuva kokous. Oikeimmat ovat „kolmen
 valaan” tunnuksat (demokraattinen tasavalta, tilanherro-
 jen maan konfiskointi ja 8-tuntinen työpäivä), joihin lisä-
 tään (vrt. № 9) kehoitus työläisten kansainväliseen solidaa-
 risuuteen taistelussa sosialismin puolesta, taistelussa
 sotivien hallitusten vallankumouksellisen kukistamisen
 puolesta ja sotaa vastaan. — 2) Me vastustamme osal-
 listumista sotateollisuuskomiteoihin¹³³, jotka edesauttavat
 imperialistista, taantumuksellista sotaa. Kannatamme
 vaalikamppailun hyväksikäyttöä, esim. osallistumista vaa-
 lien ensimmäiseen vaiheeseen *ainoastaan* agitaatio- ja
 organisaatiotarkoituksessa. — Valtakunnanduuman boiko-

tointi ei voi tulla kysymykseenkään. Osallistuminen uusinta-vaaleihin on *ehdottoman välttämätöntä*. Kun nyt Valta-kunnanduudessa ei ole puolueemme edustajia, on kaikkia Duuman tapahtumia käytettävä hyväksi vallankumouksellisen sosialidemokratian näkökannalta katsoen. — 3) Pidämme ensivuoroisimpina ja ajankohtaisimpina tehtävinä sosialidemokraattisen toiminnan lujittamista ja laajentamista proletariaatin keskuudessa ja sitten toiminnan ulottamista maaseutuproletariaattiin, maaseutuköyhälistöön ja sotaväkeen. — Vallankumouksellisen sosialidemokratian tärkeimpänä tehtävänä on kehittää alkanutta lakkoliikettä vieden sitä eteenpäin „kolmen valaan” tunnuksella. Agitaatiotyössä on annettava asianomainen sija vaatimukselle sodan viipymättömästä lopettamisesta. Muiden vaatimusten ohessa työläisten ei pidä unohtaa vaatimusta työväen edustajain, VSDT:n Duumaryhmän jäsenten viipymättömästä palauttamisesta karkotukselta. — 4) Työväen edustajain neuvostoja y.m.s. laitoksia on pidettävä kapinan eliminä, vallankumouksellisen vallan eliminä. Nämä laitokset voivat tuottaa varmaa hyötyä vain poliittisen joukkolakon kehittämisen yhteydessä ja kapinan yhteydessä, sitä mukaa kuin tätä kapinaa valmistellaan, kehitetään ja sitä mukaa kuin se menestyy. — 5) Venäjän lähimmän vallankumouksen sosiaalisena sisältönä voi olla vain proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellis-demokraattinen diktaattori. Vallankumous ei voi voittaa Venäjällä, ellei se kukista monarkiaa ja maaorjuuttajatilanherröjä. Niitä taas ei voida kukistaa, ellei talonpoikaisto tue proletariaattia. Askel eteenpäin maaseudun jakautumisessa „huutorilais-tilanomistajiin” ja maaseudun proletaareihin ei ole tehnyt loppua Markovien ja kumpp. harjoittamasta maaseudun sorrosta. Olemme olleet ja olemme ehdottomasti kaikissa tapauksissa sillä kannalla, että maaseudun *proletaarien erillinen* järjestö on välttämätön. — 6) Venäjän proletariaatin tehtävänä on viedä loppuun saakka porvarillisdemokraattinen vallankumous Venäjällä, *jotta* saataisiin syttymään sosialistinen vallankumous Euroopassa. Tämä toinen tehtävä on nyt tavattomasti lähentynyt ensimmäistä, mutta se pysyy kuitenkin erillisenä ja toisena tehtävänä, sillä kysymys on *eri luokista*, jotka toimivat yhdessä Venäjän proletariaatin kanssa: ensimmäistä tehtävää

täytettäessä liittolaisena on Venäjän pikkuporvarillinen talonpoikaisto, toista tehtävää — muiden maiden proletariaatti. — 7) Pidämme edelleenkin sallittavana sosialidemokraattien osallistumista Väliaikaiseen vallankumoushallitukseen yhdessä demokraattisen pikkuporvariston kanssa, mutta *ei* yhdessä shovinistivallankumouksellisten kanssa. — 8) Shovinistivallankumouksellisia pidämme niitä, jotka tahtovat voittaa tsarismiin, jotta sitten voitaisiin voittaa Saksa, — ryövätä muita maita, — lujittaa isovenäläisten herruutta Venäjän toisiin kansoihin j.n.e. Vallankumouksellisen shovinismin perustana on pikkuporvariston luokka-asema. Pikkuporvaristo horjuu aina porvariston ja proletariaatin välillä. Nyt se horjuu shovinismin (joka estää sitä olemasta johdonmukaisen vallankumouksellinen edes demokraattisen vallankumouksen mielessä) ja proletarisen internationalismin välillä. Tämän Venäjän pikkuporvariston poliittisina edustajina ovat tällä hetkellä trudovikit, sosialivallankumoukselliset, „Nasha Zarja”, Tshheidzen ryhmä, Organisaatiokomitea, hra Plehanov ynnä muut sen kaltaiset. — 9) Jos Venäjällä voittaisivat shovinistivallankumoukselliset, niin me vastustaisimme *heidän* „isänmaansa” puolustamista tässä sodassa. Meidän tunnuksemme on — shovinisteja vastaan, olkoot he vaikka vallankumouksellisia ja tasavaltalaisia, heitä *vastaan ja* kansainvälisen proletariaatin liiton *puolesta* socialistista vallankumousta varten. — 10) Kysymykseen, voiko proletariaatilla olla johtava osuus Venäjän porvarillisessa vallankumouksessa, me vastaamme: kyllä, voi olla, *jos* pikkuporvaristo heilauttaa ratkaisevina hetkinä vasemmalle, ja sitä sysäävät vasemmalle meidän propagandamme lisäksi myös useat objektiiviset tekijät — taloudelliset, rahalliset (sodan rasitukset), sotilaalliset, poliittiset y.m. tekijät. — 11) Kysymykseen, mitä proletariaatin puolue tekisi, jos vallankumous nostaisi sen nykyisessä sodassa valtaan, me vastaamme: me ehdottaisimme rauhaa *kaikille* sotaa käyville sillä ehdolla, että siirtomaat ja *kaikki* riippuvaiset, sorretut ja vajaoikeudelliset kansat vapautetaan. Saksa enempää kuin Englanti ja Ranskakaan eivät niiden nykyisten hallitusten vallassaolon aikana hyväksyisi tätä ehtoa. Silloin meidän pitäisi valmistaa vallankumouksellista sotaa ja käydä sitä, s.o. mitä päättäväisimmin keinoin viedä läpi

koko minimiohjelmamme ja nostattaa järjestelmällisesti kapinaan kaikkia isovenäläisten nykyään sortamia kansoja, kaikkia Aasian siirto- ja riippuvaisia maita (Intia, Kiina, Persia y.m.) sekä myös — ensi kädessä — nostattaa kapinaan Euroopan sosialistinen proletariaatti omia hallituksiaan vastaan ja omista sosialishovinisteistaan huolimatta. Ei ole epäilemistäkään, etteikö proletariaatin voitto Venäjällä loisi erittäin suotuisia olosuhteita vallankumouksen kehittymiselle niin Aasiassa kuin Euroopassakin. *Yksinpä* vuosi 1905 todisti sen. Ja vallankumouksellisen proletariaatin kansainvälinen solidaarisuus on *tosiasia* opportunistin ja sosialishovinismin likaisesta kuonasta huolimatta. — Esitämme nämä teesit vaihtaaksemme mielipiteitä tovereiden kanssa ja tulemme kehrittelemään käsityskantaamme edelleen Pää-äänenkannattajan seuraavissa numeroissa.

„Sotsial-Demokrat“ № 47,
lokakuun 13 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat“
lehden tekstin mukaan

VALLANKUMOUKSELLINEN PROLETARIAATTI JA KANSAKUNTIEN ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS

Zimmerwaldin manifesti, samoin kuin useimmat sosialidemokraattisten puolueiden ohjelmat tai taktilliset päätöslauselmat, julistaa „kansakuntien itsemääräämisoikeuden”. Parabellum¹³⁴ sanoo „Berner Tagwachtin” * 252.—253. numerossa „taistelua olemattoman itsemääräämisoikeuden puolesta” „illusoriseksi” ja *asettaa* sen *vastakohdaksi* „proletariaatin vallankumouksellisen joukkotaistelun kapitalismia vastaan”, *vakuuttaen* tällöin, että „me vastustamme annektointia” (tätä vakuuttelua toistetaan Parabellumin artikkelissa *viisi* kertaa) sekä kaikkea väkivaltaa, jota harjoitetaan kansakuntia kohtaan.

Parabellum perustelee asennettaan sillä, että nykyään kaikki kansalliset kysymykset, Elsass-Lothringenin, Armenian y.m. kysymykset ovat imperialismien kysymyksiä, — että pääoma on kasvanut kansallisten valtioiden puitteiden yli, — että ei voida „kääntää historian pyörää taaksepäin” jo aikansa eläneeseen kansallisten valtioiden ihanteeseen j.n.e.

Katsokaamme, ovatko Parabellumin päätelmät oikeita.

Ensinnäkin, juuri Parabellum katsoo taaksepäin eikä eteenpäin, kun hän vastustaessaan sitä, että työväenluokka hyväksyy „kansallisen valtion ihanteen”, kohdistaa katseensa Englantiin, Ranskaan, Italiaan, Saksaan, siis maihin, joissa kansallinen vapausliike kuuluu menneisyyteen, eikä Itään, Aasiaan, Afrikkaan, siirtomaihin, joissa tämä liike kuuluu nykyisyyteen ja tulevaisuuteen. Intian, Kiinan, Persian ja Egyptin mainitseminen lienee riittävää.

* — „Bernin Vartio”. *Toim.*

1626
24
Das revolutionäre Proletariat und
des Selbstbestimmungsrecht der Nationen. (1)

Das Zinnerwörter Manifest, sowie auch die
Mehrheit der Programme von der textlichen Revolution
der soz. dem. Parteien, proklamieren das Selbstbestim-
mungsrecht der Nationen. Gen. Parabellum) in deutsch.
252-3 der "Hamer Tagwacht" (erklärt) für ~~illustriert~~
den Kampf um das nicht existierende Selbstbestimmungs-
recht "für Illustration"
und stellt demselben den "evolutionären Ab-
senkung des Proletariats gegen den Kapitalismus" entgegen,
indem er versichert, dass "wir gegen die Anexionen" nicht
(diese Versicherung ist fünf Mal im Artikel des Gen. P.
widerholt worden) sowie auch gegen alle "nationalen Ge-
waltakte".

Die Motivierung des Standpunktes des Gen. P. ^{in Stellungnahme} ~~über~~

Edelleen. Imperialismi merkitsee pääoman kasvamista kansallisten valtioiden puitteiden yli, se merkitsee kansallisen sarron laajenemista ja kärjistymistä uudella historiallisella pohjalla. Tästä juontuu, päinvastoin kuin Parabellum väittää, nimenomaan se, että meidän pitää *sitoo* sosialismin puolesta käytävä vallankumouksellinen taistelu vallankumoukselliseen ohjelmaan kansallisuuskysymyksessä.

Parabellumin esityksestä ilmenee, että sosialistisen vallankumouksen *nimessä* hän ylenkatseellisesti hylkää johdonmukaisen vallankumouksellisen ohjelman demokratian alalla. Se on väärin. Proletariaatti ei voi voittaa muuten kuin demokratian kautta, s.o. toteuttamalla demokratian täydellisesti ja yhdistämällä taistelunsa jokaiseen askeleeseen mitä jyrkimpään muotoon puettu ja demokraattisia vaatimuksia. On järjetöntä *asettaa vastakkain* toisaalta sosialistinen vallankumous ja vallankumouksellinen taistelu kapitalismia vastaan ja toisaalta *yksi* demokratian kysymyksistä, tässä tapauksessa kansallisuuskysymys. Meidän pitää *sitoo* toisiinsa kapitalismia vastaan käytävä vallankumouksellinen taistelu sekä vallankumouksellinen ohjelma ja taktiikka *kaikkien* demokraattisten vaatimusten suhteen: niin tasavallan, miliisin, kansan suorittaman virkamiesten valinnan, naisten tasa-arvoisuuden kuin myös kansakuntien itsemääräämisoikeuden y.m. suhteen. Niin kauan kuin on olemassa kapitalismi, nämä kaikki vaatimukset voidaan toteuttaa vain poikkeustapauksissa ja sitä paitsi epätäydellisessä, vääristellyssä muodossa. Nojautuen jo toteutettuun demokratismiin, paljastaen sen epätäydellisyyden kapitalismin oloissa me vaadimme kapitalismin kukistamista ja porvariston pakkoluovutusta, joka on välttämätön perusta niin joukkojen kurjuuden hävittämiselle kuin myös *kaikkien* demokraattisten uudistusten *täydelliselle* ja *kaikinpuoliselle* toteuttamiselle. Eräät näistä uudistuksista pannaan alulle ennen porvariston kukistamista, toiset tämän kukistamisen *kulussa*, kolmannet sen jälkeen. Yhteiskunnallinen vallankumous ei ole kertakaikkinen taistelu, vaan monista taisteluista koostuva kausi, taisteluista, joita käydään vasta porvariston pakkoluovutukseen päätyvien taloudellisten ja demokraattisten uudistusten kaikista ja kaikenkaltaisista kysymyksistä. Juuri

tämän lopullisen päämäärän nimessä meidän on muotoiltava johdonmukaisen vallankumouksellisesti *jokainen* demokraattinen vaatimuksemme. Voidaan pitää täysin mahdollisena, että jonkin tietyn maan työläiset kukistavat porvariston *ennen* kuin yksikään perusteellinen demokraattinen uudistus on saatu toteutetuksi täydellisesti. Mutta ei voida pitää lainkaan mahdollisena, että proletariaatti historiallisena luokkana voisi voittaa porvariston, ellei proletariaattia ole valmistettu siihen kasvattamalla sitä johdonmukaisimman ja vallankumouksellisesti päättäväisen demokration hengessä.

Imperialismi on suurvaltojen pienen ryhmän harjoittamaa ja yhä voimistuvaa maailman kansakuntien sortoa, se on näiden suurvaltojen välisten sotien aikakautta, sotien, joita käydään kansakuntien sorron laajentamiseksi ja lujittamiseksi, se on aikakautta, jolloin kansanjoukkoja petkuttavat tekopyhät sosialipatriootit, s.o. henkilöt, jotka „kansakuntien vapauden”, „kansakuntien itsemääräämisoikeuden” ja „isänmaan puolustamisen” *varjolla* puolustavat ja suojelevat suurvaltojen harjoittamaa maailman kansakuntien enemmistön sortoa.

Sen vuoksi sosialidemokraattien ohjelman keskeisimpänä kohtana tulee olla nimenomaan se kansakuntien jako sortaviin ja sorrettuihin, joka muodostaa imperialismien *olemuksen* ja jonka sosialishovinistit ja Kautsky *petollisesti* kiertävät. Tämä jako ei ole oleellinen porvarillisen pasifismin kannalta tai sen pikkuporvarillisen utopian kannalta, että riippumattomien kansakuntien välinen rauhanomainen kilpailu on mahdollista kapitalismin vallitessa, mutta se on oleellinen juuri imperialismia vastaan käytävän vallankumouksellisen taistelun kannalta. Ja tästä jaosta pitää juontua *meidän* määritelmämme, johdonmukaisen demokraattinen, vallankumouksellinen ja sosialismin puolesta käytävän lykkäämättömän taistelun yleistä tehtävää *vastaava* „kansakuntien itsemääräämisoikeuden” määritelmä. Tämän oikeuden nimessä, puoltaen sen rehellistä tunnustamista sortavien kansakuntien sosialidemokraattien on vaadittava sorrettujen kansakuntien eroamisvapautta, — sillä muussa tapauksessa kansakuntien tasa-arvoisuuden ja työläisten kansainvälisen solidaarisuuden tunnustaminen olisi todellisuudessa vain tyhjää puhetta, vain

ulkokultaisuutta. Ja sorrettujen kansakuntien sosialidemokraattien on pidettävä tärkeimpänä sorrettujen kansakuntien työläisten ja sortavien kansakuntien työläisten yhtenäisyyttä ja yhteenliittymistä, — sillä muussa tapauksessa nuo sosialidemokraatit osoittautuvat tahtomattaankin tämän tai tuon kansallisen *porvariston* liittolaisiksi, porvariston, joka aina kavaltaa kansan ja demokratian edut ja on vuorostaan aina valmis annektointiin sekä toisten kansakuntien sortamiseen.

Opettavaisena esimerkkinä voi olla kansallisuuskysymyksen asettelu viime vuosisadan 60-luvun lopulla. Pikku-porvarilliset demokraatit, joille kaikkalainen ajatus luokkataistelusta ja sosialistisesta vallankumouksesta oli vieras, haaveilivat vapaiden ja tasa-arvoisten kansakuntien rauhallisesta kilpailusta kapitalismin oloissa. Proudhonilaiset „kielsivät” yleensä kansallisuuskysymyksen ja kansakuntien itsemääräämisoikeuden sosiaalisen vallankumouksen välittömien tehtävien kannalta katsoen. Marx pilkkasi ranskalaista proudhonilaisuutta ja osoitti sen olevan sukua ranskalaiselle shovinismille („koko Eurooppa voi ja sen tulee istua hiljaa ja kiltisti takamuksellaan, kunnes herrat Ranskassa tekevät lopun kurjuudesta”... „kansallisuuksien kieltämisellä he, itsekään sitä tajuamatta, käsittävät nähtävästi sitä, että mallikelpoinen ranskalainen kansakunta nielee ne”). Marx vaati *Irlannin eroamista* Englannista, — „vaikka eroamisen jälkeen asia päättyisikin federaatioon” — hän ei vaatinut sitä rauhallisen kapitalismin pikkuporvarillisen utopian kannalta katsoen eikä „oikeudenmukaisuudesta Irlantia kohtaan”¹³⁵, vaan ottaen huomioon vallankumouksellisen taistelun edut, taistelun, jota sortavan, s.o. *englantilaisen, kansakunnan* proletariaatti käy kapitalismia vastaan. *Tämän* kansakunnan vapautta sitoi ja runteli se, että se sorti toista kansakuntaa. *Englantilaisen* proletariaatin internationalismi olisi ollut vain ulkokultainen fraasi, ellei se olisi vaatinut Irlannin eroamista. Marx, joka ei milloinkaan ollut enempää pienten valtioiden, yleensä valtioiden pirstomisen kuin federaatio-periaatteenkaan kannattaja, piti sorretun kansakunnan eroamista askelena federaatioon, ei siis pirstoutumiseen, vaan keskittymiseen, poliittiseen ja taloudelliseen, mutta vain demokratismin pohjalla tapahtuvaan keskittymiseen.

Parabellumin mielestä Marx nähtävästi kävi „illusorista taistelua” asettaessaan tämän vaatimuksen Irlannin eroamisesta. Mutta todellisuudessa *vain* se vaatimus oli johdonmukaista vallankumouksellista ohjelmaa, vain se vastasi internationalismia, vain se puolusti *ei*-imperialistisesti tapahtuvaa keskittymistä.

Meidän päiviemme imperialismi on johtanut siihen, että suurvaltojen harjoittama kansakuntien sorto on tullut yleiseksi ilmiöksi. Juuri suurvaltaisten kansakuntien — jotka käyvät nykyään imperialistista sotaa kansakuntien siron lujittamiseksi ja sortavat maailman useimpia kansakuntia ja suurinta osaa maapallon väestöstä — juuri näiden kansakuntien sosialishovinismia vastaan käytävän taistelun näkökannan tulee olla ratkaisevana, tärkeimpänä, perusnäkökantana sosialidemokraattien kansallisuusohjelmassa.

Katsokaapa sosialidemokraattisen ajattelun nykyisiä suuntia tässä kysymyksessä. Pikkuporvarilliset utopistit, jotka haaveilevat kansakuntien tasa-arvoisuudesta ja rauhasta kapitalismin oloissa, ovat luovuttaneet paikkansa sociali-imperialisteille. Edellisiä vastaan sotiessaan Parabellum sotii tuulimyllyjä vastaan ja pelaa tahtomattaan jälkimmäisten pussiin. Millainen on sosialishoviniestien ohjelma kansallisuuskysymyksessä?

He joko yleensä kieltävät itsemääräämisoikeuden esittäen Parabellumin perustelujen kaltaisia perusteluja (Cunow, Parvus, venäläiset opportunistit: Semkovski, Liebmänn y.m.). Tai sitten he tunnustavat tämän oikeuden ilmeisen näennäisesti, nimittäin siten, etteivät sovelia sitä juuri niihin kansakuntiin, joita heidän oma kansakuntansa tai oman kansakuntansa sotilaallinen liittolainen sortaa (Plehanov, Hyndman, kaikki ranskalaismieliset patriootit, sen jälkeen Scheidemann y.m. y.m.). Todenmukaisimmalta näyttävän ja sen vuoksi proletariaatille vaarallisimman sosialishoviniestisen valheen muotoilun antaa Kautsky. Sanoissa hän *kannattaa* kansakuntien itsemääräämistä, sanoissa hän kannattaa sitä, että sosialidemokraattinen puolue „die Selbständigkeit der Nationen allseitig (!) und rückhaltlos (??) achtet und fordert” * („Neue Zeit”, 33,

* — pitäisi „kaikinpuolisesti (!) ja varauksettomasti (??) arvossa ja puolustaisi kansakuntien itsenäisyyttä”. *Toim.*

II S. 241; 21 V 1915). Mutta *teoissa* hän mukauttaa kansallisuusohjelman vallitsevaan sosialishovinismiin, vääristelee ja typistelee sitä, ei määrittele tarkasti sortavien kansakuntien sosialistien velvollisuuksia, vaan vieläpä suorastaan väärentelee demokraattista periaatetta sanoen, että „valtiollisen itsenäisyyden” (staatliche Selbständigkeit) vaatiminen jokaiselle kansakunnalle olisi „kohtuuton” vaatimus („zu viel”, „Neue Zeit”, 33, II 77; 16 IV 1915). Riittää nähkääs, kun saadaan „kansallinen autonomia”!! Kautsky kiertää juuri sen peruskysymyksen, johon imperiaalistinen porvaristo ei salli kajota, — kysymyksen kansakuntien sorron perustalle rakentuvan *valtion rajoista*, ja samalla heittää oleellisimman pois ohjelmasta tämän porvariston mieliksi. Porvaristo on valmis lupaamaan millaisen tahansa „kansakuntien tasa-arvoisuuden” ja millaisen tahansa „kansallisen autonomian”, kunhan vain proletariaatti pysyy legaalisuuden puitteissa ja alistuu „rauhanomaisesti” sen tahtoon *valtion rajoja* koskevassa kysymyksessä! Sosialidemokratian kansallisuusohjelman Kautsky muotoilee reformistisesti eikä vallankumouksellisesti.

Parteivorstand *, Kautsky, Plehanov ja kumpp. allekirjoittavat kaksin käsin Parabellumin kansallisuusohjelman, oikeammin hänen *vakuuttelunsa*, että „me vastustamme annektointia”, juuri sen vuoksi, että tämä ohjelma ei paljasta vallassa olevia sosialipatriotteja. Tämän ohjelman allekirjoittavat myös pasifistiporvarit. Parabellumin mainio *yleinen* ohjelma („vallankumouksellinen joukkotaistelu kapitalismia vastaan”) ei ole hänelle — eikä myöskään 60-luvun proudhonilaisille — tarpeen sitä varten, että sen mukaisesti, sen hengessä laadittaisiin järkkymätön, yhtä vallankumouksellinen ohjelma kansallisuuskysymyksessä, vaan sitä varten, että siinä raivattaisiin toimikenttää sosialipatriotteille. Suurin osa maailman sosialisteista kuuluu meidän imperialistisella aikakaudellamme sellaisiin kansakuntiin, jotka sortavat toisia kansakuntia ja pyrkivät laajentamaan tätä sortoa. Sen vuoksi „taistelumme annektointia vastaan” pysyy sisällyksettömänä taisteluna, jossa ei ole mitään, mikä pelottaisi sosialipatriotteja, ellemme

* — Saksan sosialidemokraattisen puolueen hallinto. *Toim.*

me sano: se sortavan kansakunnan sosialisti, joka ei propagoi rauhan eikä myöskään sodan aikana sorrettujen kansakuntien eroamisvapautta, ei ole sosialisti eikä internationalisti, vaan shovinisti! Se sortavan kansakunnan sosialisti, joka ei harjoita tätä propagandaa hallitusten kielloista huolimatta, s.o. vapaassa, s.o. illegaalisessa lehdistössä, on tekopyhä kansakuntien tasa-arvoisuuden kannattaja!

Venäjistä, joka ei ole vielä vienyt loppuun porvarillis-demokraattista vallankumoustaan, Parabellum on kirjoittanut *yhden* ainoan lauseen:

„Selbst das wirtschaftlich sehr zurückgebliebene Russland hat in der Haltung der Polnischen, Lettischen, Armenischen Bourgeoisie gezeigt, dass nicht nur die militärische Bewachung es ist, die die Völker in diesem „Zuchthaus der Völker“ zusammenhält, sondern Bedürfnisse der kapitalistischen Expansion, für die das ungeheure Territorium ein glänzender Boden der Entwicklung ist“ *.

Tämä ei ole „sosialidemokraattinen näkökanta“, vaan liberaalis-porvarillinen, ei internationalistinen, vaan isovenäläis-shovinistinen näkökanta. Parabellum, joka niin mainiosti taistelee saksalaisia sosialipatriootteja vastaan, tuntee nähtävästi kovin vähän tätä isovenäläistä shovinismia. Jotta tästä Parabellumin lauseesta voitaisiin tehdä sosialidemokraattinen teesi ja sosialidemokraattinen johtopäätös, on sitä muokattava ja täydennettävä seuraavalla tavalla:

Venäjä ei ole kansojen vankila ainoastaan tsarismmin sotilaallis-feodaalisen luonteen takia, ei ainoastaan siksi, että isovenäläinen porvaristo tukee tsarismia, vaan myös siksi, että puolalainen j.n.e. porvaristo on uhrannut kapitalistisen ekspansion eduille kansakuntien vapauden, kuten demokratismin yleensäkin. Venäjän proletariaatti ei voi kulkea kansan etunenässä voittoisaan demokraattiseen vallankumoukseen (tämä on sen lähin tehtävä) eikä taistella yhdessä veljiensä, Euroopan proletaarien kanssa sosialistisen vallankumouksen puolesta, ellei se vaadi jo nyt,

---

* — „Yksinpä taloudellisessa suhteessa suuresti jälkeenjäänyt Venäjä on todistanut puolalaisen, latvialaisen ja armenialaisen porvariston käyttäytymisen perusteella, että kansoja ei pidätä tässä „kansojen vankilassa“ ainoastaan sotilaallinen vartioväki, vaan myös kapitalistisen ekspansion tarpeet, jonka kehitykselle suuri alue suo erinomaiset mahdollisuudet“. *Toim.*

täydellisesti ja „rückhaltlos” * kaikille tsarismiin sortamille kansakunnille vapautta erota Venäjältä. Me emme vaadi sitä sosialismin puolesta käymästämme vallankumoustaistelusta riippumatta, vaan siksi, että tämä viimeksi mainittu taistelu on tyhjä sana, ellei sitä yhdistetä kaikkien demokraattisten kysymysten, muun muassa myös kansallisuuskysymyksen vallankumoukselliseen aseteluun. Me emme vaadi itsemääräämisvapautta, *t.s.* riippumattomuutta, *t.s.* sorrettujen kansakuntien eroamisen vapautta siksi, että haaveilimme taloudellisesta pirstoutumisesta tai pienten valtioiden ihanteesta, vaan päinvastoin siksi, että haluamme suuria valtioita ja kansakuntien lähentymistä, jopa yhdistymistäkin, mutta vain todella demokraattisella, todella kansainvälisellä pohjalla, joka *ei voi olla ajateltavissakaan* ilman eroamisvapautta. Samoin kuin Marx vuonna 1869 vaati Irlannin eroamista Irlannin ja Englannin tulevaa vapaata liittoa eikä pirstomista varten, Englannin proletariaatin vallankumouksellista taistelua silmälläpitäen eikä „oikeudenmukaisuudesta Irlantia kohtaan”, samoin mekin pidämme Venäjän sosialistien kieltäytymistä kansakuntien itsemääräämisvapauden vaatimuksesta osoittamassamme mielessä suoranaishana demokratian, internationalismin ja sosialismin pettämisenä.

*Kirjoitettu saksan kielellä
aikaisintaan lokakuun 16 (29) pnä
1915*

*Julkaistu ensi kerran v. 1927
VI Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan sen venäjännöksen
mukaan, jonka N. K. Krupskaja
on tehnyt saksan kielestä ja jota
V. I. Lenin on korjailut*

* — „varauksettomasti”. *Toim.*

VALLANKUMOUKSEN KAHDESTA LINJASTA

„Prizyvin”¹³⁶ 3. numerossa hra Plehanov yrittää asettaa tärkeän teoreettisen kysymyksen lähenevästä vallankumouksesta Venäjällä. Hän ottaa Marxilta sitaatin, jossa sanotaan, että vuoden 1789 vallankumous Ranskassa kulki nousevaa linjaa, mutta vuoden 1848 vallankumous laskevaa linjaa. Edellisessä tapauksessa valta siirtyi asteittaisesti maltillisemmalta puolueelta vasemmistolaisemmalle: perustuslailliset — girondistit — jakobiinit. Jälkimmäisessä tapahtui päinvastoin (proletariaatti — pikkuporvarilliset demokraatit — porvarilliset tasavaltalaiset — Napoleon III). „Olisi hyvä”, päättelee kirjoittajamme, „suunnata Venäjän vallankumous nousevaa linjaa”, siis että valta siirtyisi ensin kadeteille ja lokakuulaisille, sitten trudovikeille ja sen jälkeen sosialisteille. Tästä järjestyksestä tehdään tietysti se johtopäätös, että Venäjän vasemmistolaiset, jotka eivät tahdo tukea kadetteja ja mustaavat heitä ennenaikaisesti, ovat ajattelemattomia.

Tämä hra Plehanovin „teoreettinen” päätelmä on vielä eräs näyte siitä, miten marxilaisuuden tilalle otetaan liberalismi. Hra Plehanov rajoittaa asian kysymykseen, olivatko eturivin ainesten „strategiset käsitteet” „oikeita” vai vääriä? Marx ajatteli toisin. Hän esitti tosiasian: vallankumous kulki kummassakin tapauksessa eri tavalla, mutta Marx *ei* etsinyt tämän eroavuuden *selitystä* „strategisistä käsitteistä”. Marxilaisuuden kannalta katsoen olisi hassua etsiä sitä käsitteistä. Sitä pitää etsiä *luokkien välisen suhteen* eroavuudesta. Sama Marx kirjoitti, että v. 1789 Ranskan porvaristo yhtyi talonpoikaistoon ja että v. 1848 pikkuporvarilliset demokraatit kavalsivat proletariaatin.

Hra Plehanov tietää tämän Marxin mielipiteen, mutta vaikenee siitä väärentääkseen Marxia „struvelaisittain”. Vuoden 1789 Ranskassa kysymys oli absolutismin ja aateiston kukistamisesta. Silloisella taloudellisen ja poliittisen kehityksen asteella porvaristo uskoi etujen sopusuhtaisuuteen, ei ollut peloissaan herruutensa puolesta ja meni liittoon talonpoikaiston kanssa. Tämä liitto turvasi vallankumouksen täydellisen voiton. Vuonna 1848 kysymys oli porvariston kukistamisesta proletariaatin voimin. Proletariaatti ei onnistunut vetämään puolelleen pikkuporvaristoa ja tämän tekemä petos aiheutti vallankumouksen tappion. Nouseva linja oli v. 1789 sellaisen vallankumouksen muoto, jossa kansanjoukko voitti absolutismin. Vuoden 1848 laskeva linja oli sellaisen vallankumouksen muoto, jossa pikkuporvaristojoukkojen tekemä proletariaattiin kohdistuva petos sai aikaan vallankumouksen tappion.

Hra Plehanov on ottanut marxilaisuuden tilalle vulgääriin idealismin rajoittaan asian „strategisiin käsitteisiin” eikä luokkien väliseen suhteeseen.

Vuoden 1905 Venäjän vallankumouksen ja sen jälkeisen vastavallankumouskauden kokemus sanoo meille, että meillä oli havaittavissa vallankumouksen *kaksi* linjaa sen taistelun merkeissä, jota kaksi luokkaa, proletariaatti ja liberaalinen porvaristo, kävivät johtavasta vaikutuksesta joukkoihin. Proletariaatti esiintyi vallankumouksellisesti ja vei demokraattisen talonpoikaiston mukanaan monarkian ja tilanherrojen kukistamiseen. Että talonpoikaistolla oli vallankumouksellisia pyrkimyksiä demokraattisessa mielessä, sen ovat todistaneet *joukko*mitassa *kaikki* suuret poliittiset tapahtumat: vuosien 1905—1906 talonpoikaiskapinat, sotaväen liikehtimiset samoina vuosina, vuoden 1905 „talonpoikaisliitto” sekä molemmat ensimmäiset Duumat, joissa *trudovikkitalonpojat* esiintyivät „vasemmistolaisempina kuin kadetit” ja *jopa vallankumouksellisempina* kuin intelligentti-*sosiaalivallankumoukselliset* ja trudovikit. Tämä valitettavasti unohdetaan usein, mutta se on tosiasia. Trudovikkitalonpojat osoittivat sekä III:ssä että IV:ssä Duumassa, että kaikesta heikkoudestaan huolimatta maa-seudun joukot ovat tilanherroja *vastaan*.

Venäjän porvarillis-demokraattisen vallankumouksen ensimmäinen linja, joka perustuu tosiasioihin eikä

„strategiseen” lörpöttelyyn, oli se, että proletariaatti taisteli päättäväisesti ja talonpoikaisto seurasi sitä epäröiden. Nämä molemmat luokat nousivat monarkiaa ja tilanherroja vastaan. Näiden luokkien voiman ja päättäväisyyden riittämättömyys aiheutti tappion (vaikka osittainen aukko itsevaltiuteen tulikin murretuksi).

Toisena linjana oli liberaalisen porvariston menettäminen. Me bolshevikit olemme aina sanoneet, varsinkin vuoden 1906 kevästä lähtien, että kadetit ja lokakuulaiset edustavat liberaalista porvaristoa *yhtenäisenä* voimana. Vuosikymmen 1905—1915 on vahvistanut näkökantomme. Taistelun ratkaisevina hetkinä kadetit yhdessä lokakuulaisten kanssa pettivät demokraattisen liikkeen ja „lähtivät” auttamaan tsaaria ja tilanherroja. Venäjän vallankumouksen „liberaalisen” linjan muodosti joukkojen taistelun „rauhottaminen” ja pirstominen porvariston ja monarkian soveltamiseksi keskenään. Sekä Venäjän vallankumouksen kansainväliset ehdot että Venäjän proletariaatin voima tekivät liberaalien tällaisen menettelyn kiertämättömäksi.

Bolshevikit autoivat tietoisesti proletariaattia kulkemaan ensimmäistä linjaa, taistelemaan antaumuksellisen rohkeasti ja viemään talonpoikaiston mukanaan. Menshevikit, turmellen proletariaattia sopeuttamalla sen liikettä liberaalien alaiseksi, luisuivat jatkuvasti toiselle linjalle alkaen kehotuksesta osallistua Bulyginin Duumaan (elokuu 1905) ja päätyen vuoden 1906 kadettiministeristöön ja liittoon kadettien kanssa demokraatteja *vastaan* vuonna 1907. (Hra Plehanovin mielestä — huomautamme suluissa — kadettien ja menshevikkien „oikeat strategiset käsitteet” kärsivät silloin tappion. Mutta miksi? Miksi joukot eivät kuunnelleet viisasta hra Plehanovia ja kadettien neuvoja, joita levitettiin sata kertaa laajemmin kuin bolshevikkien neuvoja?)

Vain nämä virtaukset, bolshevistinen ja menshevistinen, vain ne tulivat esiin *joukkojen* politiikassa vuosina 1904—1908, kuten myöhemminkin, vuosina 1908—1914. Minkä vuoksi? Sen vuoksi, että vain näillä virtauksilla oli lujat luokkajuuret, edellisellä — proletaariset ja jälkimmäisellä — liberaalis-porvarilliset.

Nyt me kuljemme taas vallankumousta kohti. Sen näkevät kaikki. *Ise Hvostov* puhuu talonpoikain mielialasta,

joka muistuttaa vuosia 1905—1906. Ja taas meillä ovat *samat* kaksi vallankumouksen linjaa, *sama* luokkien välinen suhde, jota vain muuttunut kansainvälinen tilanne on muuntanut. Vuonna 1905 koko Euroopan porvaristo kannatti tsarismia ja auttoi sitä ken miljardeilla (ranskalaiset), ken valmentamalla vastavallankumouksellista armeijaa (saksalaiset). Vuonna 1914 syttyi Euroopan sota; porvaristo sai kaikkialla väliaikaisen voiton proletariaatista, peitti sen nationalismin ja shovinismien sameaan aaltoon. Venäjällä ovat edelleenkin väestön enemmistönä pikkuporvarilliset kansanjoukot, pääasiassa talonpoikaisto. Heitä sortavat etupäässä tilanherrat. Poliittisesti he osittain nukkuvat, osittain horjuvat shovinismien („voitto Saksasta”, „isänmaan puolustaminen”) ja vallankumouksellisuuden välillä. Näiden joukkojen — ja tämän horjunnan — poliittisina edustajina ovat toisaalta narodnikit (trudovikit ja sosialivallankumoukselliset) ja toisaalta sosialidemokraatti-opportunistit („Nashe Delo”, Plehanov, Tshheidzen ryhmä, Organisaatiokomitea), jotka vuodesta 1910 alkoivat täyttää päätä luisua liberaalisen työväenpolitiikan poluille ja vuoteen 1915 mennessä olivat jo päätyneet herrojen Potresovin, Tsherevaninin, Levitskin ja Maslovin sosialishovinismiin tai vaatimukseen „yhtenäisyydestä” heidän kanssaan.

Tästä todellisesta asiailasta juontuu ilmeisesti proletariaatin tehtävä. Antaumuksellisen rohkea vallankumoustaistelu monarkiaa vastaan (vuoden 1912 tammikuun konferenssin tunnukset, „kolme valasta”), — taistelu, joka tempaa mukaansa kaikki demokraattiset joukot, s.o. pääasiassa talonpoikaiston. Ja samanaikaisesti säälimätön taistelu shovinismia vastaan, taistelu Euroopan sosialistisen vallankumouksen puolesta liitossa *Euroopan* proletariaatin kanssa. Pikkuporvariston horjunta ei ole satunnaista, vaan kiertämätöntä, se johtuu pikkuporvariston luokka-asemasta. Sotilaallinen kriisi on *voimistanut* taloudellisia ja poliittisia tekijöitä, jotka sysäävät pikkuporvaristoa — muun muassa talonpoikaistoa — vasempaan. Siinä on Venäjän demokraattisen vallankumouksen voiton täyden mahdollisuuden objektiivinen perusta. Että Länsi-Euroopassa ovat täysin kypsyneet sosialistisen vallankumouksen objektiiviset ehdot, sitä meidän ei tarvitse tässä

todistella; sen tunnustivat ennen sotaa kaikki vaikutusvaltaiset sosialistit kaikissa etumaisissa maissa.

Vallankumouksellisen puolueen päätehtävänä on saada selville luokkien välinen suhde edessäolevassa vallankumouksessa. Organisaatiokomitea, joka Venäjällä pysyy „Nashe Delon” luotettavana liittolaisena ja ulkomailla heittelee mitään merkitsemättömiä „vasemmistolaisia” korulauseita, välttelee tätä tehtävää. Trotski, joka toistaa „Nashe Slovoissa” „originellin” teoriansa vuodelta 1905 eikä halua ajatella, minkä syiden takia elämä on kulkenut kokonaista kymmenen vuotta tämän mainion teorian ohitse, ratkaisee väärin tämän tehtävän.

Trotskin originelli teoria ottaa bolsheveikeilta kehotuksen proletariaatin päättäväiseen vallankumoukselliseen taisteluun ja poliittisen vallan valtaamiseen sen käsiin ja menshevikeiltä talonpoikaiston osuuden „kieltämisen”. Talonpoikaistohan muka on jakautunut kerroksiin, differentioitunut; sen mahdollinen vallankumouksellinen osuus on yhä vähentynyt; Venäjällä „kansallinen” vallankumous on mahdoton: „me elämme imperialismin kautta”, eikä „imperialismi aseta vastakkain porvarillista kansakuntaa ja vanhaa järjestelmää, vaan proletariaatin ja porvarillisen kansakunnan”.

Mikä huvittava esimerkki „leikkimisestä sanalla” imperialismi! Jos *Venäjällä* proletariaatti on jo vastakkain „porvarillisen kansakunnan” kanssa, niin silloin Venäjä on suorastaan *sosialistisen* vallankumouksen kynnyksellä!! silloin tunnus „*tilanherrojen* maiden konfiskoinnista” on väärä (Trotski toisti tämän tunnuksen v. 1915 vuoden 1912 Tammiikuun konferenssin perässä), silloin ei pidä puhua „työväen vallankumouksellisesta” hallituksesta, vaan „työväen *sosialistisesta*” hallituksesta!! Se, miten pitkälle Trotski sekasotkussaan menee, näkyy hänen lauseestaan, että päätäväisyydellään proletariaatti innostaa mukaansa myös „*ei-proletaariset (!) kansanjoukot*” (№ 217)!! Trotski ei ajatellut, että jos proletariaatti innostaa mukaansa maaseudun ei-proletaariset joukot konfiskoimaan tilanherrojen maat ja kukistaa monarkian, niin se onkin „kansallisen porvarillisen vallankumouksen” päätökseenviemistä Venäjällä, se onkin proletariaatin ja talonpoikaiston vallankumouksellisdemokraattista diktatuuria!

Koko vuosikymmen — suuri vuosikymmen — 1905—1915 on todistanut, että Venäjän vallankumouksessa on kaksi ja vain kaksi luokkalinjaa. Talonpoikaiston jakautuminen kerroksiin on voimistanut luokkataistelua sen sisällä, herättänyt hyvin monet poliittisesti nukkuneet ainekset, lähentänyt maalaisproletariaattia kaupungin proletariaattiin (bolshevikit ovat vuodesta 1906 alkaen vaatineet *erillisten* maalaisproletariaatin järjestöjen muodostamista, ja he liittivät tämän vaatimuksen Tukholman menshevistisen edustajakokouksen päätöslauselmaan). Mutta „talonpoikaiston” ja Markovien—Romanovien—Hvostovien antagonismi on voimistunut, kasvanut, kärjistynyt. Se on niin ilmeinen totuus, etteivät *edes* tuhannet fraasit Trotskin kymmenissä pariisilaisissa artikkeleissa pysty „kumoamaan” sitä. Trotski auttaa todellisuudessa Venäjän liberaalisia työväenpoliitikkoja, jotka talonpoikaiston osuuden „kieltämisellä” tarkoittavat *haluttomuuttaan* nostattaa talonpoikia vallankumoukseen!

Tässä on nyt asian ydin. Proletariaatti taistelee ja tulee antaumuksella taistelemaan vallan valloittamisen, tasavallan ja maiden konfiskoinnin puolesta, *toisin sanoen* sen puolesta, että talonpoikaisto saataisiin vedetyksi mukaan, että sen vallankumouksellisia voimia *käytettäisiin täydellisesti hyväksi*, että „ei-proletaariset kansanjoukot” osallistuisivat *porvarillisen* Venäjän vapauttamiseen *sotilaallis-feodaalisesta* „imperialismista” (=tsarismista). Ja tätä porvarillisen Venäjän vapautumista tsarismista, tilanherrojen maista ja vallasta proletariaatti käyttää hyväkseen viipymättä, ei varakkaiden talonpoikien auttamiseksi heidän taistelussaan maalaistyöläistä vastaan, vaan sosialistisen vallankumouksen suorittamiseksi liitossa Euroopan proletariien kanssa.

„Sotsial-Demokrat” № 48,
marraskuun 20 pnä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden tekstin mukaan

ÄÄRIMMÄISYYDEN RAJALLA

Erillisten yksilöiden muuttuminen radikaalisista sosialidemokraateista ja vallankumouksellisista marxilaisista sosialishoviniteiksi on kaikille sotiville maille yhteinen ilmiö. Shovinismin vyöry on niin vuolas, raju ja voimakas, että se on kaikkialla temmannut mukaansa koko joukon selkärangattomia tai jo aikansa eläneitä vasemmistolaisia sosialidemokraatteja. Parvus, joka osoittautui seikkailijaksi jo Venäjän vallankumouksessa, on nyt julkaisemassaan aikakauslehtipahasessa „Die Glocke” („Kello”) ¹³⁷ mennyt... äärimmäisyyksiin. Hän puolustaa uskomattoman häikäilemättömästi ja omahyväisesti saksalaisia opportunisteja. Hän on polttanut kaiken, mitä on kumartanut; hän on „unohtanut” vallankumouksellisen ja opportunistisen virtauksen välisen taistelun ja niiden historian kansainvälisessä sosialidemokratiassa. Porvariston hyväksymisestä varman pakinoitsijan kursailemattomuudella Parvus taputtelee Marxia olalle „oikaisten” häntä ilman tunnollisen ja huolellisen arvostelun häivääkään. Ja johonkin Engelsiin Parvus suhtautuu suorastaan halveksuen. Hän puolustaa Englannin pasifisteja ja internationalisteja sekä Saksan nationalisteja ja yltyöisänmaallisia. Hän haukkuu englantilaisia sosialipatriotteja shovinisteiksi ja porvariston hännystelijöiksi sanoen saksalaisia sosialipatriotteja vallankumouksellisiksi sosialidemokraateiksi ja suudellen Lenschia, Haenischia ja Grunwaldia. Hän nuolee Hindenburgin saappaita vakuutellen lukijoille, että „Saksan yleisesikunta kannatti vallankumousta Venäjällä”, ja julkaisten halunkimaisia hymnejä tuolle „saksalaisen kansansielun olennoitumalle”, hänen „voimakkaalle vallankumoukselliselle

tunteelleen". Hän lupaa Saksalle kivutonta siirtymistä sosialismiin vanhoillisten ja sosialistien erään osan liiton kautta ja „leipäkorttien" kautta. Pikkumaisena pelkurina hän alentuvaisesti puolittain hyväksyy Zimmerwaldin konferenssin eikä ole huomaavinaan konferenssin manifestin sellaisia kohtia, jotka on suunnattu sosialishovinismiin kaikkia vivahteita vastaan parvustaloudesta ja plehanovilaisesta alkaen kolbilaiseen ja kautskylaiseen saakka.

Hänen aikakauslehtipahasensa kuudessa numerossa ei ole yhtään rehellistä ajatusta, ei yhtään vakavaa perustelua eikä yhtään vilpitöntä kirjoitusta. Se on saksalaisen shovinismien ilmeinen likatunkio, jota verhotaan rehentelävällä kyltillä: mukamas Venäjän vallankumouksen etujen nimessä! On aivan luonnollista, että opportunistit: Kolb ja Chemnitzin „Kansan Ääni" ¹³⁸ ylistävät tätä likatunkiota.

Herra Parvuksella on niin kova otsa, että hän julkisesti ilmoittaa „tehtäväkseen" „olla aatteellisena renkaana aseistetun saksalaisen ja vallankumouksellisen venäläisen proletariaatin välillä". Riittää kun tämä narrimainen fraasi esitetään venäläisille työläisille heidän pilkkansa kohteeksi. Kun herrojen Plehanovin, Bunakovin ja kumpp. „Prizyv" on täydellisesti ansainnut shovinistien ja Hvostovin hyväksymisen Venäjällä, niin hra Parvusin „Kello" on luopuruuden ja likaisen lakeijamaisuuden äänenkannattaja Saksassa.

Tässä yhteydessä ei voida olla mainitsematta vielä erästä nykyisen sodan hyödyllistä puolta. Se ei ainoastaan tapa „pikatykillä" opportunistia ja anarkismia, vaan myös paljastaa mainiosti sosialismin seikkailijat ja loikkarit. Proletariaatille on hyvin edullista, että historia on aloittanut tämän proletariaatin liikkeen ennakkopuhdistuksen sosialistisen vallankumouksen aattona eikä sen kulussa.

„SOCIALISTISEN PROPAGANDALIITON“ SIHTEERILLE¹³⁹

Kalliit toverit!

Ilostuimme suuresti saatuamme lentolehtisenne. Se, että Te käännytte sosialistisen puolueen jäsenten puoleen kehoittaen heitä taistelemaan uuden Internationalen puolesta, Marxin ja Engelsin opettaman tosivallankumouksellisen sosialismin puolesta opportunistia vastaan, etenkin niitä vastaan, jotka vaativat työväenluokan osallistumista puolustussotaan, vastaa täydellisesti sitä kantaa, jonka puolueemme (Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue, *Keskuskomitea*) otti heti tämän sodan alussa ja joka sillä on aina ollut yli 10 vuoden ajan.

Lähetämme Teille mitä vilpittömimmät terveisemme ja toivotamme parhainta menestystä taistelussamme tosi-internationalismin puolesta.

On koko joukko kysymyksiä, joista me lehdistössämme ja propagandassamme olemme eri mieltä kuin Teidän ohjelmanne. Pidämme ehdottoman välttämättömänä osoittaa Teille lyhyesti nämä erimielisyydet, jotta voisimme viipymättä ottaa vakavia askelia sen kansainvälisen taistelun yhdenmukaistamiseksi, jota kompromissiin suostumattomat vallankumoukselliset sosialistit ja erikoisesti marxilaiset käyvät kaikissa maissa.

Me arvostelemme mitä ankarimmin vanhaa, toista (1889—1914) Internationalea, julistamme sen kuolleeksi ja vanhalla perustalla jälleenrakentamista ansaitsemattomaksi. Mutta me emme puhu milloinkaan lehdistössämme, että tähän asti on kiinnitetty liian suurta huomiota niin

To the Secretary of the Socialist Propaganda League,
 Mr. C. W. Fitzgerald, 20 Essex St., Beverly,
 Mass.

Dear comrades!

We are extremely glad to get your leaflet, your appeal to the members of the Socialist Party to struggle for ~~the~~^a new International, for clear-cut revolutionary methods as taught by Marx & Engels, and against the opportunism, especially against those who are in favor of working class participation in a war of defence, corresponds fully with the position our party (Social Democratic Labor Party of Russia, Central Committee) has taken from the beginning of this war & has always taken during more than ten years.

We send you our sincerest greetings

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin kirjeestä „„Sozialistisen propagandaliiton“
 sihteerille“. — Marraskuu 1915 (englannin kielellä)

Pienennetty

sanottuihin „välittömiin vaatimuksiin” ja että se saattaa johdattaa sosialismin mataloittamiseen. Me väitämme ja todistemme, että kaikki porvarilliset puolueet, kaikki puolueet, työväenluokan vallankumouksellista puoluetta lukuunottamatta, valehtelevat ja teeskentelevät reformeista puhuesaan. Me koetamme auttaa työväenluokkaa hankkimaan parannusta, vaikkapa vähäistäkin, mutta kuitenkin todellista parannusta (taloudelliseen ja poliittiseen) asemaansa, ja lisäämme aina, ettei *mikään* reformi voi olla pysyvä, todellinen eikä vakava, ellei sitä tueta joukkojen vallankumouksellisilla taistelukeinoilla. Me sanomme aina, että sosialistinen puolue, joka ei yhdistä tätä reformeista käymäänsä taistelua ja työväenliikkeen vallankumouksellisia keinoja, saattaa muuttua lahkoksi, saattaa irtaantua joukoista ja että tämä on vakavimpana uhkana todellisen vallankumouksellisen sosialismin menestykselle.

Me puolustamme aina lehdistössämme puolueen sisäistä demokratiaa. Mutta emme milloinkaan vastusta puolueen sentralisointia. Kannatamme demokraattista sentralismia. Me sanomme, että Saksan työväenliikkeen sentralisointi on sen vahva ja myönteinen eikä heikko puoli. Saksan nykyisen sosialidemokraattisen puolueen vika ei ole sentralisoinnissa, vaan siinä, että siellä ovat vallitsevina opportunistit, jotka pitää erottaa puolueesta, varsinkin nyt, kun he ovat käyttäytyneet petturimaisesti sodan aikana. Kun jokaisen tietyn kriisin aikana pieni ryhmä (esimerkiksi Keskuskomiteamme on pieni ryhmä) voisi suunnata laajat joukot *vallankumouksen suuntaan*, niin se olisi erittäin hyvä asia. Joukot eivät voi toimia välittömästi *minkään* kriisin aikana, joukot kaipaavat puolueiden keskuselinten, pienten ryhmien apua. Jo aivan tämän sodan alusta, vuoden 1914 syyskuusta alkaen Keskuskomiteamme on opettanut joukoille, ettei niiden pidä uskoa valheellisia korulauseita „puolustussodasta” ja että niiden pitää tehdä pesäero opportunisteista ja niin sanotuista „jingososialisteista” (niin me nimitämme „sosialisteja”, jotka *nyt* kannattavat puolustussotaa). Mielestämme nämä Keskuskomiteamme sentralistiset toimenpiteet olivat hyödyllisiä ja välttämättömiä.

Olemme kanssanne samaa mieltä siitä, että meidän pitää vastustaa ammattikuntaliittoja ja kannattaa teollisuusliittoja, s.o. suuria, keskitettyjä ammattiliittoja ja *kaikkien* puolueen jäsenten mitä toimeliainta osallistumista taloudelliseen taisteluun sekä työväenluokan *kaikkiin* ammatillisiin ja osuustoiminnallisiin järjestöihin. Mutta sellaisia ihmisiä kuin hra Legien Saksassa ja hra Gompers USA:ssa me pidämme porvareina ja heidän politiikkaansa nationalistisena porvarillisena politiikkana emmekä sosialistisena politiikkana. Herrat Legien, Gompers ja heidän kaltaisensa ihmiset eivät ole työväenluokan edustajia: he edustavat vain työväenluokan aristokratiaa ja byrokratiaa.

Olemme täysin samaa mieltä kanssanne, kun Te poliittisesta esiintymisestä puhuessanne vaaditte työläisten „joukkoluontoista esiintymistä”. Myös saksalaiset vallankumoukselliset internationalistisocialistit vaativat sitä. Lehdistössämme yritämme selittää seikkaperäisemmin, nimenomaan miten on ymmärrettävä sellaiset poliittiset joukkoesiintymiset kuin esim. poliittiset lakot (jotka ovat hyvin tavallisia Venäjällä), katumielenosoitukset ja kansalaissota, jota nykyinen kansakuntien välinen imperialistinen sota valmistele.

Me emme propagoi yhtenäisyyttä *nykyisten* (II Internationalessa vallitsevina olevien) sosialististen puolueiden sisällä. Päinvastoin, me vaadimme, että tehtäisiin *pesäero* opportunisteista. Sota on paras havainnollinen opetus. *Kaikissa* maissa opportunistit, heidän johtajansa, heidän vaikutusvaltaisimmat sanoma- ja aikakauslehtensä *kannattavat* sotaa, toisin sanoen, he ovat todella *yhtyneet* „oman” kansallisen porvaristonsa (keskiluokan, kapitalistien) kanssa proletariaatin joukkoja vastaan. Te sanotte, että Amerikassa on myös sosialisteja, jotka ovat esiintyneet puolustussodan hyväksi. Olemme vakuuttuneita siitä, että liitto sellaisten henkilöiden kanssa on rikos. *Sellinen* liitto on liittoa kansallisen keskiluokan ja kapitalistien kanssa ja *pesäeroa* kansainvälisestä vallankumouksellisesta työväenluokasta. Me kannatamme *pesäeroa* nationalistisista opportunisteista ja liittoa kansainvälisten vallankumouksellisten marxilaisten ja työväenluokan puolueiden kanssa.

Me emme ole milloinkaan vastustaneet lehdistössämme Sosialistisen puolueen ja Sosialistisen työväenpuolueen¹⁴⁰

(S. P. and S. L. P.) yhtymistä Amerikassa. Me vetoamme aina Marxin ja Engelsin kirjeisiin (varsinkin Sorgelle, Amerikan sosialistisen liikkeen aktiiviselle jäsenelle), joissa nämä molemmat tuomitsevat S. L. P:n lahkolaistaluonteen¹⁴¹.

Yhdymme täydellisesti vanhaan Internationaleen kohdistuvaan arvosteluunne. Osallistuimme Zimmerwaldin konferenssiin (Sveitsi 5—8—IX—1915). Muodostimme siellä *vasemmistosiiven* ja esitimme *päätöslauselmamme* ja manifestiehdotuksen. Olemme juuri julkaisseet nämä asiakirjat saksan kielellä, ja lähetän ne Teille (ynnä kirjasemme „Sosialismi ja sota” saksalaisen käännöksen) toivoen, että Liitossanne on saksan kieltä taitavia tovereita. Jos voitte auttaa meitä julkaisemaan ne englannin kielellä (se on mahdollista vain Amerikassa, minkä jälkeen lähettäisimme ne Englantiin), niin ottaisimme apunne vastaan mielihyvin.

Taistellessamme tosi-internationalismin puolesta ja „jingososialismia” vastaan olemme lehdistössämme aina maininneet Amerikan S.P:n opportunistisista johtajista, jotka kannattavat kiinalaisten ja japanilaisten työläisten maahanmuuton rajoittamista (varsinkin Stuttgartissa vuonna 1907 pidetyn Kongressin jälkeen ja *vastoin* sen päätöksiä). Meidän mielestämme ei voida olla internationalisti ja samanaikaisesti kannattaa moisia rajoituksia. Me väitämme, että jos vain amerikkalaiset ja etenkin englantilaiset sosialistit, jotka kuuluvat hallitsevaan ja *sortavaan* kansakuntaan, eivät vastusta kaikkinaisia maahanmuuton rajoituksia ja siirtomaiden (Havaijin saaret) omistusta, jos he eivät kannata siirtomaiden täydellistä riippumattomuutta, niin nämä sosialistit ovat todella „jingoja”.

Lopuksi ottakaa vastaan vielä kerran parhaimmat toivomme ja toivomuksemme Liitollenne. Olisimme erittäin iloisia, jos Te vastedeskin informoisitte meitä ja jos voisimme *yhdistää* taistelumme opportunistimia vastaan tosi-internationalismin puolesta.

Teidän *N. Lenin*

NB: Venäjällä on *kaksi* sosialidemokraattista puoluetta. Meidän puolueemme („*Keskuskomitea*”) on opportunistimia

vastaan. Toinen puolue („*Organisaatiokomitea*”) on opportunistinen. Me *vastustamme* liiton solmimista sen kanssa.

Voitte kirjoittaa virallisella osoitteellamme (Venäläinen Kirjasto. Keskuskomitealle — Hugo de Sanger'n katu, 7, *Geneve*, Sveitsi). Mutta kirjoittakaa mieluummin yksityisosoitteellani: *Vl. Uljanov*. Seidenweg 4-a. III. *Bern*. Sveitsi.

*Kirjoitettu englannin kielellä ennen
marraskuun 9 (22) päivää 1915*

*Julkaistu ensi kerran
v. 1924 II Lenin-kokoelmassa*

*Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan
Venäjännös englannin kielestä*

SOSIALISHOVINISTISEN POLITIIKAN VERHOAMISTA INTERNATIONALISTISILLA FRAASEILLA

Minkäläinen suhde on poliittisten tosiasioiden ja poliittisen kirjallisuuden välillä? poliittisten tapahtumain ja poliittisten tunnusten välillä? poliittisen todellisuuden ja poliittisen ideologian välillä? Tällä kysymyksellä on nykyään mitä perustavin merkitys koko Internationalen kriisin ymmärtämiseksi, sillä jokainen kriisi, vieläpä jokainen kehityksen käännekin, johtaa kiertämättä vanhan muodon ja uuden sisällön väliseen epäsuhteeseen. Emme edes puhu siitä, että porvarillinen yhteiskunta kasvattaa jatkuvasti sellaisia, itseään mielellään luokkien ulkopuoliksi nimittäviä poliitikkoja ja sellaisia, itseään mielellään sosialisteiksi nimittäviä opportunisteja, jotka tarkoituksellisesti ja järjestelmällisesti pettävät joukkoja mitä koreimmilla ja mitä „vasemmistolaisimmilla” puheilla. Mutta kriisin kaudella on havaittavissa, että sen rehellisimpienkin osanottajien sanat tuon tuostakin eroavat teoista. Ja kaikkien kriisien, vieläpä kaikkein raskaimpien, vaikeimpien ja tuskkallisimpienkin, suuri edistysellinen merkitys on muun muassa nimenomaan siinä, että ne erittäin nopeasti, voimakkaasti ja havainnollisesti paljastavat ja pyyhkäisevät pois mädät — vaikkapa rehellisetkin — sanat, mädät — vaikkapa mitä parhaimpien aikomusten perustalle rakennetut — laitokset.

Huomattavimpana tosiasiana Venäjän sosialidemokratian elämässä on nykyään Pietarin työläisten valitseminen sotateollisuuskomiteaan. Ensimmäisen kerran sodan aikana ovat nämä ja vain nämä vaalit saaneet todella laajat proletariin *joukot* mukaan pohtimaan ja ratkaisemaan nykyajan politiikan peruskysymyksiä ja antaneet meille oikean

kuvan *siitä, mitä on* sosialidemokratiassa — joukkopuolueessa. Osoittautuu, että siinä on kaksi, vain kaksi virtausta, toinen vallankumouksellis-internationalistinen, todella proletaarinen ja puolueemme järjestämä, ja se oli *puolustusta vastaan*. Toinen, „puolustuskantainen” eli sosialishovinistinen oli „nashedelolaisten” (s.o. likvidaattorien perusrungon), plehanovilaisten, narodnikkien ja puolueettomien liittoutuma, ja tätä liittoutumaa kokonaisuudessaan tuki koko porvarillinen lehdistö ja kaikki Venäjän mustasotniaiset, todistaen siten, että tämän liittoutuman politiikan olemus on porvarillinen eikä proletaarinen.

Sellaisia ovat tosiasiat. Sellainen on todellisuus. Entä tunnukset ja ideologia? Pietarilainen „Rabotsheje Utro”, № 2 (22/X)¹⁴², „OK-laisten” kokoelma („Internationale ja sota”, № 1, 30/XI 1915) ja „Nashe Slovon” viimeiset numerot antavat vastauksen, jota pitää ajatella ja yhä uudelleen ajatella kaikkien, jotka harrastavat politiikkaa toisella tavalla kuin Gogolin Petrushka harrasti lukemista.

Tarkastelkaamme siis *tämän* ideologian sisältöä ja merkitystä.

Pietarilainen „Rabotsheje Utro” on tärkein asiakirja. Siinä istuvat likvidaattoruuden ja sosialishovinismin pääpukarit yhdessä ilmiantaja hra Gvozdevin kanssa. Nämä henkilöt tietävät juurta jaksain kaiken, mitä tapahtui 27/IX suoritettujen vaalien edellä ja mitä oli näissä vaaleissa. Nämä henkilöt ovat voineet peittää plehanovilaisten, narodnikkien ja puolueettomien kanssa solmimansa liiton salaperäisyyden huntuun ja he ovat peittäneet sen, he eivät ole sanoneet sanaakaan enempää tämän liiton merkityksestä kuin sen eri ainesten välisestä *lukumäärällisestä suhteesta*. Heidän oli edullista salata sellainen „pikkuseikka” (hra Gvozdev ja hänen ystävänsä „Rabotsheje Utrosta” olivat epäilemättä tietoisia siitä) ja he salasivat sen. Mutta *kolmatta* ryhmää, 90 ja 81 lisäksi, he eivät voineet keksiä; valehdella itse paikan päällä, Pietarissa, työläisten edessä, kyhäämällä kokoon „kolmas” ryhmä, josta „kööpenhaminalainen anonyymi”¹⁴³ kertoo satuja saksalaisen lehdistön ja „Nashe Slovon” palstoilla, — oli mahdotonta, sillä jos ihmiset ovat järjissään, niin he eivät valehtele, tietäessään, että valhe tulee kiertämättä heti paikalla paljastetuksi. Sen vuoksi „Rabotsheje Utro” julkaisee K. Oranskin¹⁴⁴ (vanha

tuttu!) artikkelin: „Kaksi katsantokantaa”, käsittelee molemmat katsantokannat, 90 ryhmän kannan ja 81 ryhmän kannan, mitä seikkaperäisimmin, mainitsematta sanaakaan kolmannesta katsantokannasta. Ohimennen sanoen: sensuuri on runnellut „Rabotsheje Utron” 2. numeron miltei kokonaan; tyhjiä palstoja on miltei enemmän kuin täysin säilyneitä, mutta artikkeleista on armahdettu nimenomaan ne, vain ne kaksi artikkelia,— „Kaksi katsantokantaa” ja kirjoitus, jossa liberaalien tavoin väärissellään vuoden 1905 historiaa,—joissa haukutaan bolshevikkeja „anarkismista” ja „boikotismista”. Tsaarihallitukselle on *edullista*, että tällaisia artikkeleja kirjoitetaan ja julkaistaan. Ei ole mikään sattuma, että sellaisilla puheilla on legaalisuuden monopoli kaikkialla despoottisesta Venäjästä tasavaltalaiseen Ranskaan asti!

Millaisilla perusteilla „Rabotsheje Utro” suojelee „puolustuskantaansa” eli „socialishovinismiaan”? Yksinomaan kieräilyillä, yksinomaan internationalistisilla fraaseilla! Meidän katsantokantamme ei ole muka lainkaan „kansallinen”, ei ole lainkaan „puolustuskantainen”, meillä on vain ilmaistu „kiinnostunutta suhtautumista”— „ensimmäinen katsantokanta (s.o. 90 ryhmän kanta) jättää sen kokonaan ilmaisematta”— „maan tilanteeseen”, sen „pelastamiseen” „perikadolta ja tuholta”. Meidän katsantokantamme on muka ollut „todella kansainvälinen”, se on osoittanut maan „vapauttamisen” tiet ja keinot, me „olemme arvioineet samalla tavalla (!! ensimmäisen katsantokannan kanssa) sodan alkuperän ja sen yhteiskunnallis-poliittisen olemuksen”, me „olemme hahmotelleet samalla tavalla (!! ensimmäisen katsantokannan kanssa) yleisen ongelman proletariaatin” (leikki pois!) „ja demokraattisten ainesten kansainvälisestä organisaatiosta ja kansainvälisestä toiminnasta sodan aikana, poikkeuksetta kaikkina yleismaailmallisen selkkauksen kehityksen kausina”. Me nähkääs olemme sanelleet evästyksessämme, että „kyseisessä yhteiskunnallis-poliittisessä tilanteessa työväenluokka ei voi ottaa kannettavakseen mitään vastuuta maan puolustuksesta”, me „olemme päättäväisesti yhtyneet ennen kaikkea demokraattisten ainesten kansainvälisiin tehtäviin”, „kantaneet kortemme kekoon niiden pyrkimysten elävän virtauksen hyväksi, joiden vaiheita ovat olleet Kööpenhamina ja

Zimmerwald" (näin sitä meillä!). Me nähkääs kannattamme tunnusta „rauha ilman *annektointia*” (kursivointi „Rabotsheje Utron”). Me „olemme asettaneet ensimmäisen virtauksen abstraktisuuden ja kosmopoliittisen anarkismin vastapainoksi oman katsantokantamme, oman taktiikkamme reaalisuuden ja kansainvälisyyden”.

Eikö totta, nuohan ovat kauttaaltaan helmiä! Mutta noissa helmissä on sivistymättömyyden ja repetilovilaisen valehtelun ¹⁴⁵ ohella myös järkevää ja porvariston kannalta katsoen aivan *oikeaa* diplomatiaa. Vaikuttaakseen työläisiin porvariin pitää naamioitua sosialisteiksi, sosialidemokraateiksi, internationalisteiksi j.n.e., muuten on mahdoton vaikuttaa. Ja „Rabotsheje Utro” naamioituu, paklautuu, maalautuu, koristelee ja pitää silmäpeliä mitään kaihtamatta! Me olemme valmiit vaikka sata kertaa allekirjoittamaan sekä Zimmerwaldin manifestin (korvapuusti niille zimmerwaldilaisille, jotka allekirjoittivat tämän manifestin vastustamatta sen arkasanaisuutta ja tekemättä mitään varauksia!) ja minkä tahansa päätöslauselman sodan imperialistisesta olemuksesta että millaisen hyvänsä valan „internationalistiamme” ja „vallankumouksellisuudettamme” („maan vapauttaminen” sensuurinalaisessa lehdistössä = vallankumous illegaalisessa), — kunhan vain... kunhan vain meitä ei estetä kehottamasta työläisiä osallistumaan sotateollisuuskomiteoihin, s.o. *itseasiassa* osallistumaan taantumukselliseen ryöstö- („puolustus”-) sotaan.

Vain tämä on asiaa, kaikki muu on sanoja. Vain siinä on asian ydin, kaikki muu on sanahelinää. *Vain sitä tarvitsivat* poliisi, tsaristinen monarkia, Hvostov ja porvaristo. Viisaat porvarit viisaammissa maissa sallivat internationalistisen ja sosialistisen sanahelinän, kunhan vain osallistutaan puolustukseen: palauttakaa mieleenne ranskalaisten taantumuksellisten sanomalehtien lausunnot „kolmisopimusmaiden” sosialistien Lontoon konferenssista. Se on nähkääs herroilla sosialisteilla erään lajista tanssitautilta, kirjoitti eräs näistä lehdistä, — sellaista hermotautia, jolloin ihmiset toistavat tahattomasti samaa elettä, samaa lihasliikettä, samaa sanaa. Niinpä „meidänkään” sosialistimme eivät voi puhua mistään toistamatta sanoja: olemme internationalisteja, kannattamme yhteiskunnallista vallan-

kumousta. Se ei ole vaarallista! Se on vain tanssitautia, ja „meille” on tärkeää se, että he ovat isänmaan puolustamisen kannalla.

Näin järkeilivät viisaat ranskalaiset ja englantilaiset porvarit: jos osallistumista ryöstösotaan puolustellaan demokratiaa, sosialismia y.m.s. koskevilla korulauseilla, niin eikö se todellakin ole edullista rosvohallituksille, imperialistiselle porvaristolle? Eikö herran ole edullista pitää lakeijaa, joka vannoo ja vakuuttelee kansalle, että hänen herransa pitää koko elämänsä ajan huolta kansasta ja rakastaa sitä?

„Rabotsheje Utro” vannoo Zimmerwaldin nimessä ja eristäytyy sanoissa plehanovilaisista ilmoittaen (№ 2) olevansa „monessa suhteessa eri mieltä” plehanovilaisten kanssa, mutta *todellisuudessa* se on samaa mieltä heidän kanssaan *peruskysymyksistä*, *todellisuudessa menee* heidän kanssaan, porvaristonsa kanssa, „puolustuskannalla” oleviin shovinistisen porvariston laitoksiin.

Organisaatiokomitea ei ainoastaan vanna Zimmerwaldin nimessä, vaan myös „allekirjoittaa” ja tunnustaa kaikkien muodollisuuksien mukaisesti, se ei ainoastaan eristäydy plehanovilaisista, vaan vieläpä panee liikkeelle jonkun anonyymi A.M:n¹⁴⁶, joka kätkeytyneenä anonyymisuuksiensa kuten porttiholviin kirjoittaa: „me, elokuun blokin kannattajat” (? ehkä A.M. on kokonaista kaksi „kannattajaa”?) „katsomme tarpeelliseksi sanoa: „Prizyv” järjestö on ylittänyt suuresti sen puitteet, mikä puolueessamme on siedettävää, kuten me asian käsitämme, eikä „Prizyv” yhteistoimintaryhmien jäsenillä saa olla sijaa elokuun blokin järjestöjen riveissä”. Rohkeita poikia nuo „kannattaja” A.M:t, kun puhuvat asiat halki!

Yksikään niistä viidestä henkilöstä, jotka muodostavat Organisaatiokomitean „Ulkomaisen sihteeristön” ja ovat julkaisset siteeramamme kokoelman, ei ole halunnut puhua niin rohkeasti asiasta! Siis nämä viisi sihteeria ovat Plehanovista tehtävää pesäeroa vastaan (P. Axelrod sanoi vielä aivan hiljattain, että menshevikki Plehanov on hänelle läheisempi kuin internationalistibolshevikit), mutta peläten työläisiä ja haluamatta pilata „mainettaan” katsovat paremmaksi olla siitä vaiti pannen kuitenkin liikkeelle yhden tai kaksi kannattaja-anonyymiä loistamaan halpahintaisella ja vaarattomalla internationalismillaan...

Toisaalta eräät sihteerit, A. Martynov, L. Martov, Astrov, polemisoiivat „Nashe Delon” kanssa, ja Martov on jopa esiintynyt henkilökohtaisesti omassa nimessään sota-teollisuuskomiteoihin osallistumista vastaan. Toisaalta bundilainen Ionov, joka pitää itseään „vasemmistolaisempana” kuin Bundin todellista politiikkaa ilmentävä Kosovski ja jonka bundilaiset sen vuoksi asettavat mielellään verhoamaan nationalismiaan, propagoi „vanhan taktiikan edelleen kehittämistä” (II Internationalen taktiikan, joka johti sen vararikoon), „mutta ei suinkaan sen likvidoimista”. Toimitus julkaisee kaksimielisiä, mitään sanomattomia diplomaattisen luokertelevia varauksia Ionovin artikkeliin väittämättä sen *perusajatusta* vastaan, „vanhassa taktiikassa” olleen mädän ja opportunistisen puolustelua vastaan. Anonyymi A.M:t, jotka „kannattavat” elokuun blokkia, suorastaan *puolustavat* „Nasha Zarjaa”: vaikka se muka „loittonikin” internationalistisesta katsantokannasta, niin se ei kuitenkaan „hyväksynyt (?) Burgfrieden-politiikan soveltamista Venäjällä, se tunnusti internationalististen yhteyksien viipymättömän palauttamisen välttämättömäksi ja, kuten me” („kannattaja”-anonyymi A.M:t) „olemme saaneet tietää, hyväksyi Mankovin erottamisen duumaryhmästä”. Erinomainen puolustus! Pikkuporvarilliset narodnikitkin kannattavat yhteyksien palauttamista ja Kerenskikin on Mankovia vastaan, mutta kun sanotaan kansalaisrauhan (Burgfrieden) politiikan vastustajiksi henkilöitä, jotka ovat puoltaneet sitä, „ettei toimittaisi sotaa vastaan”, niin se merkitsee työläisten petkuttamista tyhjillä sanoilla.

Organisaatiokomitean kokoelman toimituskollektiivi julkaisee artikkelin „Vaarallisia tendenssejä”. Se on mallinäyte poliittisesta kieräilystä! Toisaalta mahtipontisia vasemmistolaisia fraaseja puolustuskantaisten vetoomusten kirjoittajia (moskovalaisia ja pietarilaisia sosialishoviniteja) vastaan. Toisaalta „on vaikea päätellä, mistä puoluepiireistä kumpikin julkilausuma on lähtöisin”!! Todellisuudessa ei ole pienintäkään epäilyksen häivettä, että ne ovat lähtöisin „Nashe Delon” „piireistä”, vaikka tämän legaalisen aikakauslehden työntekijät eivät tietenkään ole syylistyneet illegaalisen julkilausuman laatimiseen... OK-laiset ovat vaihtaneet kysymyksen näiden julkilausumien aatteellisista juurista, näiden juurien ja likvidaattoruuden,

sosialishovinismin, „nashedelolaisuuden” *virtauksen* täydellisestä yhtäläisyydestä, — järjettömään, mutkikkaaseen ja poliisia lukuunottamatta kaikille tarpeettomaan kysymykseen siitä, kuka tämän tai tuon *kerhon* jäsenistä *henkilökohdaisesti* on ollut kulloinkin tekijänä. Toisaalta toimitus jylisee ja uhkailee: tiivistäkäämme rivimme, elokuun blokin internationalistit, „vastustaaksemme mitä tarmokkaimmin puolustuskantaisia tendenssejä” (129), „käydäksemme lep-pymätöntä taistelua” (126); ja toisaalta aivan vieressä on vilpillinen fraasi: „Organisaatiokomitean tukeman duumaryhmän linja ei ole kohdannut” (tähän asti) „avointa oppositiota” (129)!!

Mutta tämä linja, kuten itse kirjoittajat hyvin tietävät, on linjan puuttumista sekä „Nashe Delon” ja „Rabotsheje Utron” verhoittua puolustamista...

Ottakaa kokoelman „vasemmistolaisin” ja „periaatteellisin” kirjoitus, jonka on kirjoittanut L. Martov. Riittää, kun esitämme kirjoittajan yhden, perusajatusta ilmaisevan lauseen vakuuttuaksemme siitä, millaista on hänen periaatteellisuutensa. „On itsestään selvää, että jos nykyinen kriisi johtaisi demokraattisen vallankumouksen voittoon, tasavaltaan, niin sodan luonne perinpohjaisesti muuttuisi” (116). Tämä on silkkaa ja karkeaa valhetta. Martov ei voinut olla tietämättä, että demokraattinen vallankumous ja tasavalta ovat porvarillis-demokraattinen vallankumous ja tasavalta. Porvarillisten ja *imperialististen* suurvaltojen välisen sodan luonne ei muuttuisi *hituistakaan*, vaikka jos-sain näistä valtioista pyyhkäistäisiinkin nopeasti pois sotilaallis-absoluuttis-feodaalinen imperialismi, sillä puhtaasti porvarillinen imperialismi ei siitä katoaisi, vaan vieläpä *voimistuisi*. Sen vuoksi lehtemme kirjoittikin 47. numerossaan, 9. teesissään *, että Venäjän proletariaatin puolue ei tule tässä sodassa puolustamaan edes tasavaltalaisten ja vallankumouksellisten isänmaata niin kauan kuin nämä ovat shovinisteja, kuten Plehanov, narodnikit, Kautsky, nashedelolaiset, Tshheidze, Organisaatiokomitea y.m.s.

Eikä Martovia lainkaan pelasta sivulla 118 huomautuksessa oleva välttelevä lause, jossa hän vastoin sivulla 116 sanomaansa „epäilee”, voivatko porvarilliset demokraatit taistella „kansainvälistä imperialismia vastaan” (eivät

* Ks. tätä osaa, s. 400. *Toim.*

tietenkään voi); „epäilee”, eikä porvaristo muuta vuoden 1793 tasavaltaa Gambettan ja Clémenceaun tasavallaksi. Teoreettinen perusvilppi tähän on jäänyt: vuonna 1793 Ranskan *porvarillisen* vallankumouksen edistyksellinen luokka taisteli Euroopan *vallankumouksenedellisiä* monarkioita vastaan. Vuoden 1915 Venäjä sen sijaan ei taistele takapajuisempia, vaan edistyksellisempiä maita vastaan, jotka ovat *sosialistisen* vallankumouksen kynnyksellä. Siis vuoden 1793 jakobiinien osaa vuosien 1914—1915 sodassa voi näytellä vain proletariaatti, joka suorittaa voittoisan sosialistisen vallankumouksen. Siis Venäjän proletariaatti voisi nykyisessä sodassa „puolustaa isänmaata”, voisi pitää „sodan luonnetta perinpohjaisesti muuttuneena” ainoastaan siinä tapauksessa, jos vallankumous nostaisi valtaan nimenomaan proletariaatin puolueen, antaisi nimenomaan tämän puolueen suunnata vallankumouksellisen nousun ja valtiokoneiston koko voiman viipymättömään ja välittömään liiton solmimiseen Saksan ja Euroopan sosialistisen proletariaatin kanssa („Sotsial-Demokratin” 47. numero, 11. teesi) *.

Martov päättää efektiivisillä fraaseilla konstailevan artikkelinsa „Venäjän sosialidemokratialle” osoitettuun efektiivisimpään kehotukseen „asettua aivan poliittisen kriisin alussa selvälle vallankumouksellis-internationalistiselle kannalle”. Jos lukija haluaa tarkastaa, eikä tuon efektisen kyltin takana mahdollisesti piile jotain lahoa, niin tehköön hän itselleen kysymyksen: mitä yleensä merkitsee kannanotto politiikassa? (1) On tehtävä järjestön (vaikkapa sihteeri-„viisikon”) nimessä muotoiltu arvio ajankohdasta ja taktiikasta, useita päätöslauselmia; (2) on annettava hetken taistelutunnus; (3) sidottava molemmat proletaaristen *joukkojen* ja niiden tietoisien etujoukon *toimintaan*. Martov ja Axelrod, „viisikon” aatteelliset johtajat, eivät tee ensimmäistä, toista eivätkä kolmattakaan, vaan päinvastoin he tosiasiallisesti *tukevat* näillä kaikilla kolmella alalla *sosialishovinisteja*, verhoavat heitä! 16 sotakuukauden aikana viisi ulkomailla olevaa sihteeriä ei ole ottanut „selvää” eikä yleensä minkäänlaista ohjelmallis-taktillista kantaa. Martov heilahtelee milloin vasempaan, milloin oikeaan,

* Ks. tätä osaa, s. 400. *Toim.*

Axelrod pyrkii ainoastaan oikealle (ks. erikoisesti hänen saksalaista kirjastaan). Ei ole mitään selvää, mitään muotoiltua, mitään järjestynyttä eikä minkäänlaista kantaal „Venäjän proletariaatin nykyhetken keskeiseksi taistelutunnukseksi”, kirjoittaa Martov omissa nimissään, „on otettava yleiskansallinen perustava kokous sekä tsarismin että sodan lopettamiseksi”. Tämä on mihinkään kelpaamaton tunnus, se ei ole keskeinen eikä taistelutunnus, sillä siitä puuttuu tärkein, tätä kaksinkertaista „lopettamista” koskevan käsitteen poliittisesti määritelty yhteiskunnallinen luokkasisältö. Se ei ole keskeinen, ei proletaarinen eikä taistelutunnus, vaan vulgääri porvarillis-demokraattinen fraasi.

Vihdoin tärkeimmässä, kysymyksessä yhteydestä Venäjän joukkoihin Martov ja kumpp. eivät ole pelkästään nollia, vaan miinuksia. Heillähän ei ole takanaan ketään. Vaalit ovat osoittaneet, että ainoastaan porvariston ja „Rabotsheje Utron” liitolla on joukkoja, ja vetoaminen Organisaatiokomiteaan sekä Tshheidzen ryhmään on vain tämän porvarillisen liiton valheellista verhoamista.

„Sotsial-Demokrat” № 49,
joulukuun 21 päivä 1915

Julkaistaan „Sotsial-Demokrat”
lehden iekstin mukaan

OPPORTUNISMI JA II INTERNATIONALEN VARARIKKO

On opettavaista verrata toisiinsa eri luokkien ja puolueiden suhtautumista vuosien 1914—1915 sodan paljastamaan II Internationalen vararikkoon. Toisaalta porvaristo kehuu ja ylistää maasta taivaaseen niitä sosialisteja, jotka esiintymisissään ovat „isänmaan puolustamisen”, s.o. sodan kannalla sekä porvariston auttamisen kannalla. Toisaalta porvariston avomielisemmät eli vähemmän diplomaattiset edustajat ilkamoivat Internationalen vararikon ja sosialismin „illuusioiden” vararikon johdosta. „Isänmaata puolustavien” sosialistien keskuudessa esiintyvät nuo samat kaksi suuntavivahdetta: saksalaisten W. Kolbin ja W. Heinen kaltaiset „äärimmäiset” myöntävät Internationalen vararikon syyttäen tästä vararikosta „vallankumouksellisia illuusioita” ja pyrkien luomaan uudelleen *vieläkin* opportunistisemman Internationalen. Käytännössä he kuitenkin yhtyvät Kautskyn, Renaudelin ja Vandervelden tyyppiin „maltillisiin” ja varovaisiin sosialistisiin „isänmaan puolustajiin”, jotka kieltävät itsepintaisesti Internationalen vararikon, katsovat sen keskeyttäneen vain väliaikaisesti toimintansa, puolustavat nimenomaan II Internationalen elinkykyisyyttä ja olemassaolon oikeutta. Eri maiden vallankumoukselliset sosialidemokraatit myöntävät, että II Internationale on kärsinyt vararikon ja on välttämätöntä perustaa kolmas.

Ratkaistaksemme, ketkä ovat oikeassa, tarkastelemme historiallista asiakirjaa, joka koskee juuri nykyistä sotaa ja jonka ovat allekirjoittaneet yksimielisesti ja sitä paitsi virallisesti maailman *kaikki* sosialistiset puolueet.

Tuo asiakirja on vuoden 1912 Baselin manifesti. On merkittävää, ettei yksikään sosialisti rohkene teoriassa kieltää kunkin erillisen sodan konkreettisen historiallisen arvioinnin välttämättömyyttä. Mutta nyt ei kukaan, vähälukuisia „vasemmisto”-socialidemokraatteja lukuunottamatta, rohkene luopua suoraan, avoimesti, selvästi Baselin manifestista, julistaa sitä virheelliseksi eikä liioin eritellä tunnontarkasti vertaamalla sen teesejä sosialistien sodanjälkeiseen menettelyyn.

Miksi asia on niin? Siksi, että Baselin manifesti paljastaa armottomasti virallisten sosialistien enemmistön järkeilyjen ja menettelyn koko valheellisuuden. Tuossa manifestissa ei ole *halaistua sanaa* „isänmaan puolustamisesta” eikä liioin hyökkäys- ja puolustussodan välisestä erosta!! Siinä *ei hiiskahdetakaan* siitä, mistä sekä Saksan että nelisopimusmaiden socialidemokratian viralliset johtajat eniten puhuvat, huutavat ja ulvovat. Baselin manifestissa on arvioitu aivan tarkasti, selvästi, täsmällisesti juuri ne konkreettiset eturistiriidat, jotka olivat vähällä johtaa sotaan vuonna 1912 ja johtivat siihen vuonna 1914. Manifestissa sanotaan, että ne ovat „kapitalistisen imperialismin” maaperällä syntyneitä ristiriitoja, Itävallan ja Venäjän välisiä selkkauksia „ylivallasta Balkanin niemimaalla”, Englannin, Ranskan ja Saksan välisiä selkkauksia niiden (niiden *kaikkien!*) „Vähässä-Aasiassa toteuttaman valtauspolitiikan” vuoksi, Itävallan ja Italian välisiä selkkauksia sen vuoksi, että ne pyrkivät „vetämään Albanian vaikutuspiiriinsä”, alistamaan sen „herruuteensa”, Englannin ja Saksan välisiä selkkauksia niiden yleisen „antagonismin” vuoksi, edelleen sen vuoksi, että „tsarismi havittelee itselleen Armeniaa, Konstantinopolia y.m.”. Jokainen näkee, että tuo koskee täydellisesti nimenomaan nykyistä sotaa. Tämän sodan puhtaasti valtauskiihkoinen, imperialistinen, taantumuksellinen, orjanomistuksellinen luonne on tunnustettu selvääkin selvemmin manifestissa, jossa on tehty myös kiertämätön johtopäätös: sotaa ei voida „puolustella minkäänlaisella kansaneduksi esitetyllä pienimmälläkään tekosyillä”, sotaa valmistellaan „kapitalistien liikevoittojen ja hallitsijasukujen kunnianhimon vuoksi”; olisi „rikos”, jos työläiset „alkaisivat ampua toisiaan”.

Näihin teeseihin sisältyy kaikki oleellinen, minkä tunteminen on välttämätöntä kahden suuren historiallisen kauden välillä olevan perusteellisen eron käsittämiseksi. Toinen noista kausista on vuosien 1789—1871 kausi, jolloin Euroopan sodat olivat suurimmalta osaltaan epäilemättä sidottuja *tärkeimpään* „kansanetuun”, nimittäin: voimakaisiin, miljoonia ihmisiä koskeviin porvarillisen edistykSELLISIIN, kansallisiin vapautusliikkeisiin sekä feodalismin, absolutismin ja vierasmaalaisen ikeen hävittämiseen. Tällä ja vain tällä perustalla syntyi „isänmaan puolustamisen” käsite, vapautuvan porvarillisen kansakunnan puolustaminen keskiaikaisuutta vastaan. Vain tässä mielessä ovat sosialistit hyväksyneet „isänmaan puolustamisen”. Ja *tuossa mielessä* sitä ei voida olla hyväksymättä nytkään, ei voida olla hyväksymättä esimerkiksi Persian tai Kiinan puolustamista Venäjää tai Englantia vastaan, Turkin puolustamista Saksaa tai Venäjää vastaan, Albanian puolustamista Itävaltaa ja Italiaa vastaan j.n.e.

Vuosien 1914—1915 sota, kuten Baselin manifestissa on selvästi sanottu, kuuluu aivan toiseen historialliseen kauden, se on luonteeltaan aivan toisenlainen. Se on rosvojen välistä sotaa, jota käydään saaliin jaosta ja vieraiden maiden orjuuttamiseksi. Venäjän, Englannin, Ranskan voitto johtaa Armenian, Vähän-Aasian j.n.e. kuristamiseen — tämä *on sanottu* Baselin manifestissa. Saksan voitto johtaa Vähän-Aasian, Serbian, Albanian y.m. kuristamiseen. Tämä *on sanottu* samassa manifestissa ja kaikki sosialistit ovat tunnustaneet sen! Miten valheellisia, tolkkuttomia ja tekohurskaita ovatkaan kaikenlaiset fraasit suurvaltojen (lue: suurrosvojen) puolustussodasta tai isänmaan puolustamisesta, suurvaltojen, joiden tavoitteena sodassa on maailmanherrsuus, markkina- ja „vaikutusalueet”, kansojen orjuuttaminen! Eipä ihme, jos „socialistit”, jotka hyväksyvät isänmaan puolustamisen, *pelkäävät* muistella ja siteerata tarkasti Baselin manifestia, sillä se *paljastaa* heidän kaksinaamaisuutensa. Baselin manifesti *todistaa*, että sosialistit, jotka saattavat hyväksyä „isänmaan puolustamisen” vuosien 1914—1915 sodassa, ovat socialisteja vain sanoissa, mutta teoissa shovinisteja. He ovat socialishovinisteja.

Jos sodan katsotaan olevan sidottu kansallisen vapautuksen etuihin, johtuu siitä sosialistien tietynlainen taktiikka. Jos sodan katsotaan olevan imperialistista, anastus- ja ryöstösotaa, johtuu siitä toisenlainen taktiikka. Ja Baselin manifestissa hahmoteltiin selvästi tämä toisenlainen taktiikka. Sota aiheuttaa „taloudellisen ja poliittisen kriisin”, sanotaan siinä. Tätä kriisiä „on käytettävä” „jouduttamaan pääoman herruuden kukistamista”: näissä sanoissa *on tunnustettu*, että yhteiskunnallinen vallankumous *on kypsynyt*, että se *on mahdollinen*, että se *puhkeaa* sodan yhteydessä. „Hallitsevat luokat” pelkäävät „proletaarista vallankumousta”, sanotaan manifestissa viitaten suoraan Kommuunin ja vuoden 1905 esimerkkiin, s.o. vallankumousten, lakkojen, kansalaissodan esimerkkeihin. Ne valehtelevat, jotka sanovat, että sosialistit „eivät käsitelleet”, „eivät ratkaisseet” kysymystä suhtautumisesta sotaan. Baselin manifesti *teki päätöksen* tuosta taktiikasta: proletaaristen vallankumouksellisten esiintymisten ja kansalaissodan taktiikasta.

Olisi virheellistä olettaa, että Baselin manifesti on vain pelkkä julistus, virallinen fraasi, köykäinen uhkaus. Siten ovat valmiit sanomaan ne, jotka tämä manifesti paljastaa! Mutta se ei ole totta! Baselin manifesti on II Internationaalen koko aikakauden, vuosien 1889—1914, valtavan propaganda- ja agitaatioaineiston yhteenveto. Tämä manifesti *tekee* liioittelematta sanoen *yhteenvedon* kaikkien maiden sosialistien *miljoonista ja miljoonista* julkilausumista, sanomalehtikirjoituksista, kirjoista, puheista. Tämän manifestin julistaminen virheeksi on samaa kuin koko II Internationaalen, kaiken sen toiminnan, jota sosialidemokraattiset puolueet ovat harjoittaneet vuosikymmenten aikana, julistaminen virheeksi. Baselin manifestin hyljeksiminen on koko sosialismin historian hyljeksimistä. Baselin manifestissa ei sanota mitään *erikoista*, mitään *tavallisuudesta poikkeavaa*. Siinä esitetään se ja vain se, *millä* sosialistit *olivat saaneet joukot mukaansa*: „rauhallinen” toiminta tunnustetaan proletaariseen vallankumoukseen *valmistautumiseksi*. Baselin manifestissa toistettiin se, mitä Guesde puhui kongressissa vuonna 1899 ivatessaan sosialistien ministeristöönmenoa *siinä tapauksessa*, jos puhkeaa sota

markkinoista, „brigandages capitalistes” * („En garde!”, ss. 175—176), tai Kautsky vuonna 1909 kirjassaan „Tie valtaan”, jossa hän osoittaa, että „rauhallinen kausi” on päättynyt ja on alkanut sotien ja vallankumousten, proletariaatin valtataistelun aikakausi.

Baselin manifesti todistaa kumoamattomasti, että sosialistit, jotka äänestivät sotamäärärahojen puolesta, menivät ministeristöön ja hyväksyivät isänmaan puolustamisen vuosina 1914—1915, *ovat pettäneet* täydellisesti sosialismin. Petos on kumoamaton tosiasia. Sen voivat kieltää vain teeskentelijät. Kysymys on vain siitä, miten se *on selitettävissä*.

Olisi typerää, epätieteellistä, naurettavaa tarkastella asiaa *henkilökysymyksenä*, viitata Kautskyyn, Guesde'iin, Plehanoviin („yksinpä” sellaisetkin miehet!). Tuo on surkeaa verukehtimistä. Asian vakava selittäminen vaatii kyseisen politiikan *taloudellisen* merkityksen erittelyä, edelleen — sen *perusaatteiden* analysointia ja lopuksi sosialismin *suuntien* historian tutkimista.

Mikä on „isänmaan puolustamisen” *taloudellinen* olemus vuosien 1914—1915 sodassa? Vastaus esitettiin jo Baselin manifestissa. *Kaikki* suurvallat käyvät sotaa tavoitteenaan maailman jakaminen ja ryöstäminen, markkinoiden valloittaminen, kansojen orjuuttaminen. Porvaristolle sota tuo entistä suurempia voittoja. Pienelle työläisbyrokraatien ja -aristokratian sekä työväenliikkeen „mukaan lyöttäytyneen” pikkuporvariston (sivistyneistön j.n.e.) kerrokselle se lupaa *muruja* noista voitoista. „Sosialishovinismilla” (tämä termi on tarkempi kuin sosialipatriotismi, jälkimmäinen kaunistelee pahetta) ja opportunistimilla on sama taloudellinen perusta: työväenliikkeen mitättömän vähäisen „huippu”-kerroksen ja sen „oman” kansallisen porvariston liitto proletariaatin joukkoja *vastaan*. Porvariston *renkien* ja porvariston liitto porvariston riistämää *luokkaa* vastaan. Sosialishovinismi on täydellisyys-teen kehittettyä opportunistimia.

Socialishovinismin ja opportunistismin poliittinen sisältö on sama: luokkien yhteistoiminta, proletariaatin diktatuurista kieltäytyminen, vallankumouksellisista esiintymisistä

---

* — „kapitalistisista rosvouksista”. *Toim.*

kieltäytyminen, porvarillisen laillisuuden kumartaminen, epäluottamus proletariaattia kohtaan ja luottamus porvaristoon. Samat poliittiset aatteet. Poliittiselta sisällöltään sama taktiikka. Sosialishovinismi on millerandismin, bernsteiniläisyyden ja englantilaisen liberaalisen työväenpolitiikan suoranainen jatko ja huipennus, niiden summa, yhteenveto, tulos.

Näemme, että koko vuosien 1889—1914 ajanjakson kuluessa sosialismissa on ollut kaksi perussuuntaa, opportunistinen ja vallankumouksellinen suunta. Nykyäänkin on olemassa kaksi suuntaa sosialismiin suhtautumista koskevassa kysymyksessä. Hyljätäkää *henkilöihin* viittaavien porvarillisten ja opportunististen valehtelijain tapa; tarkastelkaa useissa eri maissa esiintyviä *suuntia*. Otamme 10 Euroopan maata: Saksan, Englannin, Venäjän, Italian, Hollannin, Ruotsin, Bulgarian, Sveitsin, Belgian, Ranskan. Kahdeksassa ensin luetellussa maassa opportunistiseen ja vallankumoukselliseen *suuntaan* jakautuminen vastaa sosialishoviniteihin ja vallankumouksellisiin internationalisteihin jakautumista. Sosialishovinismin *perustukia* — yhteiskunnallisessa, poliittisessa mielessä — ovat „Sozialistische Monatshefte” * ja kumpp. Saksassa, fabianilaiset ja työväenpuolue Englannissa (Riippumaton työväenpuolue on ollut niiden kanssa *liitossa*, ja sosialishovinismin vaikutus on tässä liitossa paljon suurempi kuin Britannian socialistisessa puolueessa, jossa noin $\frac{3}{7}$ on internationalisteja: 66 ja 84), „Nasha Zarja” ja Organisaatiokomitea (ja „Nashe Delo”) Venäjällä, Bissolatin puolue Italiassa, Troelstran puolue Hollannissa, Branting ja kumpp. Ruotsissa, „shirokit” Bulgariassa, Greulich ja „hänen” väkensä ** Sveitsissä. Nimenomaan vallankumouksellisten socialidemokraattien keskuudessa on *kaikeissa* näissä maissa jo kajahtanut enemmän tai vähemmän jyrkkä protesti socialishovinismia vastaan. Poikkeus: 2 maata 10:stä, mutta näissäkin maissa on internationalisteja, he ovat vain *heikkoja*, ja asianlaita on pikemminkin niin, ettei tunneta tosiasioita (Vaillant on myöntänyt saavansa kirjeitä internationalisteilta, muttei ole julkaissut niitä), kuin niin, ettei niitä ole olemassa.

* — ”Sosialistinen Kuukausijulkaisu”. *Toim.*

** Käsikirjoitukseen Lenin *lisäsi*, „väki”-sanana kohdalle „siipi”. *Toim.*

Sosialishovinismi on täydellisyyteen kehitettyä opportunistia. Se on kiistatonta. Liitto porvariston kanssa on ollut aatteellinen, salainen. Nyt se on muuttunut avoimeksi, vulgääriksi. Nimenomaan liitto porvariston ja yleisesikuntien kanssa on antanut voiman sosialishovinismille. Ne valehtelevat, jotka sanovat (Kautsky muun muassa), että proletari-, „joukot” ovat alkaneet asettua shovinismin kannalle: joukkojen keskuudessa *ei ole* toimitettu kyselyä missään (lukuunottamatta ehkä Italiaa — 9 kuukautta väittelyjä ennen sodan julistamista! — ja Italiassa joukot olivat Bisso-latin puoluetta *vastaan*). Sotatila huumasi joukot, teki ne aroiksi, hajotti ja masensi niitä. *Vain* johtajat ovat äänestäneet vapaasti — äänestäneet porvariston *puolesta* proletariaattia vastaan! On naurettavaa ja kummallista katsoa opportunistia puolueen *sisäiseksi* ilmiöksi! Kaikki marxilaiset niin Saksassa, Ranskassa kuin muuallakin ovat aina sanoneet ja todistelleet, että opportunisti on proletariaattiin kohdistuvan porvariston vaikutuksen ilmentymä, että se on porvarillista työväenpolitiikkaa, proletariaattia lähellä olevien aineiden murto-osan ja porvariston liitto. Ja opportunisti, joka oli kypsytynyt vuosikymmeniä „rauhallisen” kapitalismin oloissa, kypsyi vuosiin 1914—1915 mennessä siinä määrin, että siitä tuli porvariston avoin liittolainen. Yhtenäisyys opportunistin kanssa on proletariaatin yhtenäisyyttä oman kansallisen porvaristonsa kanssa, s.o. tämän tahtoon alistumista, se on kansainvälisen vallankumouksellisen työväenluokan hajottamista. Tämä ei merkitse, että viipymätön opportunisteista eroaminen kaikissa maissa on toivottavaa tai vaikkapa vain mahdollista: tämä merkitsee, että se on historiallisesti kypsytynyt, käynyt kiertämättömäksi ja edistykselliseksi, proletariaatin vallankumoukselliselle taistelulle välttämättömäksi ja että tehdesään käänteeseen „rauhallisesta” kapitalismista imperialismiin historia on tehnyt käänteeseen tuollaista eroamista kohti. *Volentem ducunt fata, nolentem trahunt* *.

Kaikkien maiden porvaristo ja ensi kädessä sotivien maiden porvaristo on sodan alusta lähtien ylistänyt täysin yksimielisesti sosialisteja, jotka hyväksyvät „isänmaan

---

* Latinalainen lauseparsi, sanantarkasti: halukasta kohtalo johtaa, halutonta raahaa. *Toim.*

puolustamisen”, s.o. porvariston ryöstöetujen puolustamisen imperialistisessa sodassa *proletariaattia vastaan*. Pankaapa merkille, miten tuo kansainvälisen porvariston tärkein ja olennaisin etu raivaa itselleen tietä, löytää itselleen ilmauksen sosialististen puolueiden *sisällä*, työväenliikkeen *sisällä*. Saksan esimerkki on siinä suhteessa varsin opettavainen, sillä II Internationalen kausi loi tuossa maassa voimakkaimman puolueen, mutta muissakin maissa me näemme *aivan* tarkalleen *samaa* kuin Saksassa — mitätöntä eroavaisuutta on vain muodossa, näössä, ulkoasussa.

Vanhoillinen saksalainen aikakauslehti „Preussische Jahrbücher” * julkaisi huhtikuussa 1915 *Monitor*-salanimen taakse kätkeytyneen *socialidemokraatin*, socialidemokraattisen puolueen jäsenen, artikkelin. Ja tämä opportunisti lörpötteli julki totuuden, sanoi avomielisesti, millaista on *olemukseltaan koko* yleismaailmallisen porvariston politiikka XX vuosisadan työväenliikkeen suhteen. Tätä liikettä ei voida enää olla ottamatta huomioon eikä liioin tukahduttaa raa'alla voimalla. Sitä pitää rappeuttaa sisältä käsin *lahjomalla* sen huippukerros. Juuri siten on menetellyt jo vuosikymmeniä Englannin ja Ranskan porvaristo, joka on lahjonut trade unionien johtajat, Millerand'it, Briand'it ja kumpp. Juuri siten menettelee nyt Saksankin porvaristo. Socialidemokraattinen puolue — sanoo *Monitor* porvaristolle (tosiasiallisesti porvariston *nimessä*) — käyttäytyy „moitteettomasti” sodan aikana (s.o. *palvelee* moitteettomasti porvaristoa proletariaattia vastaan). Socialidemokraattisen puolueen kansallisliberaaliseksi työväenpuolueeksi „muuttumisen prosessi” edistyy mainiosti. Mutta olisi porvaristolle *vaarallista*, jos tämä puolue yhä *oikeistolaisuiksi*: „Sen on säilytettävä socialistiset ihanteet omaavan työväenpuolueen luonne. Sillä sinä päivänä, jolloin se luopuu tästä, syntyy uusi puolue, joka omaksuu vanhan, entisen puolueen hylkäämän ohjelman ja antaa sille vieläkin radikaalisemman sanamuodon” („Pr. J.” 1915, № 4, 50—51).

Näissä sanoissa on ilmaistu avoimesti se, mitä porvaristo on aina ja kaikkialla tehnyt peitetysti. Joukoille *pitää olla* „radikaalisia” *sanoja*, jotta ne uskoisivat niihin.

* — „Preussin Vuosikirja”. *Toim.*

Opportunistit ovat valmiit tekopyhästi toistamaan noita sanoja. Heille ovat edullisia, heille ovat tarpeen *sellaiset* puolueet, jollaisia ovat olleet II Internationalen sosialidemokraattiset puolueet, sillä nämä saivat aikaan sen, että sosialistit *puolsivat* porvaristoa vuosien 1914—1915 kriisin aikana! Aivan samaa politiikkaa kuin saksalainen Monitor ovat ajaneet fabianilaiset ja trade unionien liberaaliset johtajat Englannissa, opportunistit ja jauresilaiset Ranskassa. Monitor on avomielinen eli kyynillinen opportunisti. Tarkastelkaapa toisenvivahteista, naamioitua eli „rehellistä” opportunistia. (Engels sanoi aikoinaan oikein, että „rehelliset” opportunistit ovat työväenliikkeelle kaikkein vaarallisimpia.) Tällaisten mallinäytteenä on Kautsky.

Hän kirjoittaa „N. Z.” lehden 9. numerossa 26/XI—1915, että virallisen puolueen enemmistö rikkoo puolueen ohjelmaa (Kautsky itse puolusti tämän enemmistön politiikkaa kokonaisen vuoden sodan puhkeamisen jälkeen ja puolsi „isänmaanpuolustus”-valhetta!). „Oppositio enemmistöä vastaan kasvaa” (272). („Die Opposition gegen die Mehrheit im Wachsen ist”). Joukot ovat „oppositiokannalla” („oppositionell”). „Nach dem Kriege”... (nur *nach* dem Kriege?)... „werden die Klassengegensätze sich so verschärfen, dass der Radikalismus in den Massen die Oberhand gewinnt” (272)... Es „droht uns nach dem Kriege” (nur *nach* dem Kriege?) „die Flucht der radikalen Elemente aus der Partei u. ihr Zustrom zu einer Richtung antiparlamentarischer” (?? soll heißen: ausserparlamentarischer) „Massenaktionen”... „So zerfällt unsere Partei in zwei Extreme, die nichts Gemeinsames haben”*.

Kautsky haluaa edustaa „kultaista keskitietä”, saada sovintoon nämä „2 äärimmäisyyttä”, „joilla ei ole keskenään mitään yhteistä”!! Hän tunnustaa nyt (kun on kulunut 16 kuukautta sodan alkamisesta), että joukot ovat vallankumouksellisia. Ja tuomiten siinä samassa vallankumoukselliset teot sanomalla niiden olevan „Abenteuer” „in den

---

* — „Sodan jälkeen”... (vain sodan *jälkeen?*)... „luokkaristiritidat tulevat niin kärkeviksi, että radikalismi saa yliotteen joukkojen keskuudessa” (272)... „Sodan jälkeen” (vain sodan *jälkeen?*) „meitä uhkaa radikaalisten ainesten pako puolueesta ja niiden yhtyminen antiparlamentarisen” (?? olisi pitänyt sanoa: parlamentin ulkopuolisen) „joukkotoiminnan kannattajiin”... „Näin muodoin puolueemme hajooa kahdeksi äärimmäiseksi leiriksi, joilla ei ole keskenään mitään yhteistä”. *Toim.*

Strassen" (S. 272) *. Kautsky haluaa „saada sovintoon” vallankumoukselliset joukot ja opportunistijohtajat, joilla „ei ole mitään yhteistä joukkojen kanssa”, — mutta *mitä* Kautsky *pitää* sovinnon *pohjana*? Sanoja! Valtiopäivien „vasemmistolaisen” vähemmistön „vasemmistolaisia” sanoja!! Tuomitkoon vähemmistö niinkuin Kautskykin vallankumoukselliset *teot*, nimittäköön niitä *seikkailuksi*, mutta ruokkikoon joukkoja vasemmistolaisilla *sanoilla* — ja silloin puolueessa tulee vallitsemaan yhtenäisyys ja sopu... Südekumien, Legienien, Davidien ja Monitorien kanssa!!

Mutta tähän on tarkalleen samanlainen kuin Monitorin ohjelma, porvariston ohjelma, se on vain esitetty „hyväntahtoisella äänellä” ja „imelin korulausein” !! Ja tätä ohjelmaa ajoi läpi myös Wurm, kun sosialidemokraattisen valtiopäiväryhmän istunnossa 18/III—1915 er „warnte die Fraktion den Bogen zu überspannen; in den Arbeitermassen wachse die Opposition gegen die Fraktionstaktik; es gelte, beim marxistischen Zentrum zu verharren”. (S. 67 „Klassenkampf gegen den Krieg! Material zum „Fall Liebknecht””. Als Manuskript gedruckt **.)

Pankaa merkille, että tässä tunnustetaan koko „marxilaisen keskustan” nimessä (Kautsky mukaan luettuna), että joukot ovat vallankumouksellisia! Ja tämä on sanottu 18/III—1915!!! *8¹/₂ kuukautta myöhemmin*, 26/XI—1915 Kautsky jälleen kehottaa rauhoittamaan vallankumouksellisia joukkoja vasemmistolaisilla puheilla!!

Kautskyn opportunisti eroaa Monitorin opportunistista ainoastaan sanojen, ainoastaan vivahteiden, ainoastaan niiden keinojen puolesta, joiden avulla pyritään saavuttamaan *sama* tarkoitusperä: *säilyttämään* opportunistien (s.o. porvariston) vaikutus joukkoihin, pitämään proletariaatti edelleenkin opportunistien (s.o. porvariston) *vaikutuksen alaisena*!! Pannekoek ja Gorter nimittivät erittäin osuvasti Kautskyn asennetta „passiiviseksi radikalismiksi” (verbiage ***, niinkuin sanovat ranskalaiset, jotka ovat „kotimaisten” esikuvien pohjalla oppineet mainiosti tuntemaan vallankumouksellisuuden *tämän* muunnoksen!!).

* — „katuseikkailua”. *Toim.*

** — hän „varoitti ryhmää, ettei se jännittäisi jousta liikaa: työväenjoukoissa kasvaa oppositio ryhmän taktiikkaa vastaan; on pidettävä kiinni marxilaisesta keskustasta”. (S. 67, „Luokkataistelu sotaa vastaan! „Liebknechtin jutun” aineistoa”. Julkaistu käsikirjoituksen oikeuksilla.) *Toim.*

*** — lavertelu. *Toim.*

Mutta niinä sanoisin tätä mieluummin peitettyksi, araksi, kaksinaamaiseksi, imeläksi opportunismiksi.

Itse asiassa sosialidemokratian 2 suuntaa eivät nykyään eroa toisistaan lainkaan sanojen eivätkä fraasien puolesta. Mitä tulee „isänmaan puolustamisen” (s.o. porvariston toimeenpanemien rosvousten puolustamisen) ja sosialismia, internationalismia, kansojen vapautta y.m.s. koskevien fraasien toisiinsa yhdistämiseen, niin siinä Vandervelde, Renaudel, Sembat, Hyndman, Henderson ja Lloyd George eivät jää jälkeen Legienistä, Südekumista eivätkä Kautskysta ja Haasesta! Ensimmäisenä varsinaisena eroavaisuutena on nimenomaan se, että kielletään täydellisesti isänmaan puolustaminen nykyisessä sodassa, hyväksytään vallankumouksellinen toiminta sen yhteydessä, sen *aikana ja sen jälkeen*. Ja tässä kysymyksessä, joka on ainoa vakava, ainoa asiallinen kysymys, Kautsky ja Kolb ovat samaa mieltä Heinen kanssa.

Vertailkaa toisiinsa Englannin fabianilaisia ja Saksan kautskylaisia. Ensiksi mainitut ovat miltei liberaaleja, jotka eivät ole milloinkaan tunnustaneet marxilaisuutta. Engels kirjoitti fabianilaisista tammikuun 18 p:nä 1893: „...kopla kiipeilijöitä, jotka ovat riittävän järkeviä käsittääkseen yhteiskunnallisen kumouksen kiertämättömäksi, mutta jotka eivät halua missään tapauksessa uskoa tätä jättiläistehtävää yksinomaan kypsymättömälle proletariaatille... Heidän peruseriaatteenaan on kauhu vallankumousta kohtaan”... Ja marraskuun 11 p:nä 1893: „kopeita porvareita, jotka armollisesti laskeutuvat proletariaatin pariin vapauttaakseen sen ylhäältä käsin, jos tämä vain haluaisi käsittää, että sellainen harmaa sivistymätön joukko ei voi itse vapauttaa itseään eikä saavuttaa mitään ilman näiden viisaiden asianajajien, kirjailijoiden ja sentimentaalisten akkojen armollisuutta”...¹⁴⁷ Miten kaukana kautskylaiset ovatkaan heistä „teoriansa” puolesta! Mutta käytännössä, suhtautumisessa sotaan, kummatkin *käyvät täydellisesti yhteent* Tämä on havainnollinen todistus siitä, kuinka marxilaisuus on tuuleutunut kautskylaisista olemattomiin, kuinka se on muuttunut kuolleeksi kirjaimeksi, tekohurskaaksi sanahelinäksi.

Sen, kuinka ilmeisiä sofismeja kautskylaiset ovat sodan puhkeamisen jälkeen käyttäneet kumotakseen proletariaatin

vallankumouksellisten esiintymisten taktiikan, jonka sosialistit hyväksyivät yksimielisesti Baselissa, — sen voi nähdä seuraavista esimerkeistä. Kautsky esitti „ultraimperialismin” teorian. Hän käsitti tuolla imperialismilla sitä, että „kansallisten finanssipääomien keskinäisen taistelun” tilalle tulee „maailman yhteinen riistäminen kansainvälisen yhtyneen finanssipääoman taholta” („N. Z.” № 5, 30/IV—1915, S. 144). Samalla Kautsky lisäsi itse: „Ei ole vielä riittävästi edellytyksiä ratkaistaksemme, onko tuollainen kapitalismin uusi vaihe toteutettavissa”!! Sen perusteella, että „on ajateltavissa” uusi vaihe, jota itse sen keksijäkään ei tohdi edes julistaa „toteutettavissa olevaksi”, kielletään proletariaatin vallankumoukselliset tehtävät nykyään, aikana, jolloin kriisin ja sodan *vaihe* on epäilemättä jo alkanut! Ja vallankumoukselliset esiintymiset kieltää se sama II Internationalen auktoriteetti, joka vuonna 1909 kirjoitti kokonaisen kirjan „Tie valtaan”, joka on käännetty miltei kaikille Euroopan tärkeimmille kielille ja jossa on todistettu edessäolevan sodan ja vallankumouksen välinen *yhteys* ja se, että „vallankumous *ei voi* olla ennenaikainen”!!

Vuonna 1909 Kautsky todistelee, että „rauhallisen” kapitalismin kausi on päättynyt ja koittaa sotien ja vallankumouksien kausi. Vuonna 1912 Baselin manifesti ottaa maailman sosialististen puolueiden koko taktiikan pohjaksi juuri tämän katsomuksen. Vuonna 1914 puhkeaa sota, alkaa Stuttgartin ja Baselin ennakkoltanäkämä „taloudellinen ja poliittinen kriisi”. Ja Kautsky keksiskelee teoreettisia „varauksia” vallankumouksellisesta taktiikasta *vastaan!*

P. B. Axelrod ajaa samoja aatteita käyttäen hiukan „vasemmistolaisempaa” fraseologiaa: hän kirjoittelee vapaassa Sveitsissä ja haluaa vaikuttaa Venäjän vallankumouksellisiin työläisiin („Die Krise und die Aufgaben der internationalen Sozialdemokratie”. Zürich, 1915 *). Siitä saamme lukea koko maailman opportunisteille ja porvareille mieluisesta löydöstä, että „das Internationalisierungsproblem der Arbeiterbewegung ist mit der Frage der Revolutionisierung unserer Kampfesformen und Methoden nicht identisch” (37) ja että „Der Schwerpunkt des Internationalisierungsproblems der proletarischen Befreiungsbewegung liegt in der

* — „Kansainvälisen sosialidemokratian kriisi ja tehtävät”. Zürich, 1915. *Toim.*

weiteren Entwicklung u. Internationalisierung eben jener Alltagspraxis" (40)... „beispielsweise müssen die Arbeiterschutz-u. Versicherungsgesetzgebung... zum Objekt ihrer (der Arbeiter) internationalen Aktionen u. Organisationen werden" (39) *.

Tuollaisen „internationalismin" hyväksyvät tietenkin täydellisesti myös Lloyd Georget, Naumannit ja Briand'it eivätkä ainoastaan Südekumit, Legienit, Hyndmanit ja Vanderveldet! Axelrod puolustaa Kautskyn „internationalismia" esittämättä ja erittelemättä ainoatakaan niistä perusteista, joilla Kautsky on todistellut oikeutetuksi isänmaan puolustamista. Axelrod — samoin kuin ranskalaismieliset sosialishovinistit — pelkää edes palauttaa mieleen, että Baselin manifestissa puhutaan nimenomaan vallankumouksellisesta taktiikasta. Tulevaisuudesta — epämääräisestä, tuntemattomasta tulevaisuudesta — puheen ollen Axelrod on valmis syyttämään perin vasemmistolaisia, mitä vallankumouksellisimpia korulauseita siitä, kuinka tuleva Internationale esiintyy — entgegenreten wird (den Regierungen im Falle der Kriegsgefahr) „mit der Entfaltung eines revolutionären Sturmes"... „Einleitung der sozialistischen Revolution" (14) **. Leikki pois!! Mutta kun on puhe vallankumouksellisen taktiikan soveltamisesta nimenomaan nyt, nykyisen kriisin aikana, niin Axelrod vastaa ganz à la Kautsky ***: „revolutionäre Massenaktionen"... tätä taktiikkaa... „hätte noch eine gewisse Berechtigung, wenn wir unmittelbar am Vorabend der sozialen Revolution ständen, ähnlich wie es etwa in Russland seit den Studentendemonstrationen des J. 1901 der Fall war, die das Herannahen entscheidender Kämpfe gegen den Absolutismus ankündigten" ****...

* — „työväenliikkeen kansainvälistämisingelma ei ole täysin yhtäläinen taistelumuotojemme ja -metodiemme vallankumouksellistamiskysymyksen kanssa" (37) ja että „proletariaatin vapautusliikkeen kansainvälistämisingelman painopisteenä on juuri tuo jokapäiväisen käytännön edelleen kehittäminen ja kansainvälistäminen" (40)... „esimerkiksi työnsuojelu- ja vakuutuslainsäädännestä pitää... tulla heidän (työläisten) kansainvälisen toiminnan ja organisaation kohde" (39). *Toim.*

** — esiintyy (hallituksia vastaan siinä tapauksessa, jos uhkaa sota) „ja nostattaa vallankumouksellisen myrskyn"... „Sosialistisen vallankumouksen prologi" (14). *Toim.*

*** — aivan Kautskyn tapaan. *Toim.*

**** — „vallankumouksellisten joukkoesiintymisten" taktiikkaa... „voitaisiin jotenkin vielä puolustaa, jos eläisimme välittömästi yhteiskunnallisen vallankumouksen aattoa, kuten asianlaita oli esimerkiksi Venäjällä, jossa vuoden 1901 ylioppilasmielenosoitukset olivat absolutisminvastaisten ratkaisevien taistelujen lähenemisen ennakointia". *Toim.*

(40—41) ja sitten jyrisee „Utopien”*, „Bakunismus”** vastaan aivan Kolbin, Heinen, Südekumin ja Legienin hengessä! Mutta Venäjän esimerkki paljastaa Axelrodin erikoisen havainnollisesti. Vuodesta 1901 vuoteen 1905 kului 4 vuotta, eikä kukaan voinut vuonna 1901 mennä takuuseen siitä, että Venäjän vallankumous (ensimmäinen vallankumous itsevaltiutta vastaan) alkaa 4 vuoden kuluttua. Aivan samanlainen on Euroopankin tilanne sos. vallankumouksen edellä. Kukaan ei voi sanoa varmasti, alkaako ensimmäinen sen luontoinen vallankumous 4 vuoden kuluttua. Mutta että vallankumouksellinen tilanne on *olemassa*, se on tosiasia, joka nähtiin ennakolta vuonna 1912 ja joka tuli esiin vuonna 1914. Työläisten ja nälkäänäkevien kaupunkilaisten mielenosoitukset vuoden 1914 Venäjällä ja Saksassa samoin epäilemättä „ankündigen das Herannahen entscheidender Kämpfe”***. Sosialistien suoranaisena ja ehdottomana velvollisuutena on tukea ja edistää *noita* mielenosoituksia ja kaikkinaisia „vallankumouksellisia joukkoesiintymisiä” (lakkoja, niin taloudellisia kuin poliittisiakin, sotaväen liikehtimistä aina kapinaan ja kansalaissotaan saakka), antaa niille selvät tunnukset, luoda illegaalinen organisaatio ja kirjallisuus, jota ilman *ei voida* kehottaa joukkoja vallankumoukseen, auttaa niitä käsittämään vallankumous ja järjestäytymään sitä varten. Juuri siten menettelivät Venäjän sosialidemokraatit v. 1901 porvarillisen vallankumouksen (joka alkoi v. 1905, mutta ei ole päätynyt vielä v. 1915) „Am Vorabend”**** edellä. Juuri niin ovat velvollisia menettelemään Euroopan sosialidemokraatit vv. 1914—1915 „am Vorabend” der sozialistischen Revolution*****. Vallankumoukset eivät milloinkaan synny valmiina, astu ilmoille Jupiterin päästä, puhkea yhtäkkiä. Niitä edeltää aina kuohunnan, kriisien, liikehtimisten ja levottomuuksien sekä vallankumouksen *alun* prosessi, *vaikkei* tämä alku kehity *aina* päätökseen (esim. silloin, kun vallankumouksellinen luokka on heikko). Axelrod verukehtii saadakseen sosialidemokraatit unohtamaan *velvollisuutensa*:

---

* — „utopiaa”. *Toim.*

** — „bakuninilaisuutta”. *Toim.*

*** — „ennakoivat ratkaisevien taistelujen lähenemistä”. *Toim.*

**** — „aaton”. *Toim.*

***** — sosialistisen vallankumouksen „aaton”. *Toim.*

heidän velvollisuutenaan on auttaa vallankumouksellisten liikehtimisten kehittämistä, liikehtimisten, jotka ovat jo alkaneet nyt olemassa olevan vallankumouksellisen tilanteen perustalla. Axelrod puolustaa Davidin ja fabianilaisten taktiikkaa naamioiden vain opportunistiaian vasemmistolaisilla korulauseilla.

„Den Weltkrieg in einen Bürgerkrieg umwandeln zu wollen wäre Wahnsinn gewesen”*, kirjoittaa opportunistien johtaja E. David („Die Sozialdemokratie im Weltkrieg”, Brl. 1915, S. 172)** esiintyessään puolueemme, VSDTP:n Keskuskomitean manifestia vastaan, joka julkaisiin 1/XI — 1914 ja joka esitti mainitun tunnuksen ja lisäksi „Wie gross die Schwierigkeiten dieser Umwandlung zur gegebenen Zeit auch sein mögen, — die Sozialisten werden niemals ablehnen, die Vorarbeiten in der bezeichneten Richtung *systematisch, unbeugsam* und energisch auszuführen, falls der Krieg zur Tatsache geworden ist”*** (zitiert bei David. S. 171). Huomautamme, että kuukautta ennen Davidin kirjan ilmestymistä (1/V — 1915) puolueemme julkaisi („S.-D.” № 40, 29/III) päätöslauselmat sodasta: niissä määriteltiin seuraavat johdonmukaiset „askelet imperialistisen sodan kansalaissodaksi muuttamisen tiellä”: 1) kieltäytyminen äänestämästä sotamäärärahojen puolesta etc.; 2) „Burgfriedenin”**** rikkominen; 3) illegaalisen järjestön muodostaminen; 4) taisteluhau-doissa tapahtuvan sotilaiden veljeilyn kannattaminen; 5) yleensä proletariaatin kaikkinaisten vallankumouksellisten joukkoesiintymisten tukeminen.

Oo, urhea David! Vuonna 1912 hän ei katsonut „mielettömyydeksi” Pariisin Kommuuniin viittaamista. Vuonna 1914 hän hyräälee porvariston perässä: „mielettömyyttä”!

Plehanov, „nelisopimusmaiden” sosialishovinistien tyyppillinen edustaja, on antanut vallankumouksellisesta taktiikasta tarkalleen samanlaisen arvion kuin David. Hän

* — „Ollsi mielettömyyttä pyrkiä muuttamaan maailmansota kansalaissodaksi”. *Toim.*

** — „Sozialdemokratia maailmansodassa”, Berliini, 1915, s. 172. *Toim.*

*** — „Niin suurilta kuin tällaisen muuttamisen vaikeudet jollain hetkellä näyttänevätkin, sosialistit eivät milloinkaan kieltäydy tämänsuuntaisesta järjestelmällisestä, päättäväisestä, hellittämättömästä valmistelutyöstä, kun kerran sodasta on tullut tosiasia”. *Toim.*

**** — „kansalaissodan” *Toim.*

sanoo ajatuksia... * ...juuri yhteiskunnallisen vallankumouksen „Vorabend” **, josta voi kulua 4 tai useampiakin vuosia ennenkuin alkavat „entscheidende Kämpfe” ***. Ne ovat juuri „proletaarisen vallankumouksen” alkeita, ehkä heikkojakin, mutta sittenkin ne ovat sen „proletaarisen vallankumouksen” ituja, josta puhuttiin Baselissa ja josta ei *milloinkaan* tule heti voimakasta, vaan joka ehdottomasti käy läpi verrattain *heikkojen* itujen vaiheen.

Vallankumouksellisten joukkoesiintymisten ja vallankumouksellisen liikkeen tukeminen, kehittäminen, laajentaminen ja kärjistäminen. Sellaisen illegaalisen järjestön luominen, joka tekee propaganda- ja agitaatiotyötä tuohon suuntaan, auttaa joukkoja tajuamaan liikkeen ja sen tehtävät, keinot ja tarkoituserät. Sosialidemokraattien jokikinen käytännöllinen toimintaohjelma kiteytyy tämän sodan aikana kiertämättömästi näihin 2 kohtaan. Kaikki muu on opportunistista, vastavallankumouksellista sanahelinää, kaunisteltakoonpa sitä miten vasemmistolaisilla, valemarsalaisilla, pasifistisilla sanakäänteillä hyvänsä.

Ja kun meille vastataan, kuten kaavoihin kangistuneet II Internationalen johtomiehet tavallisesti vastaavat: oo! ne „venäläiset” menetelmät!! („Die russische Taktik” — Kap. VIII bei David) ****, niin me vastaamme viittaamalla yksinkertaisesti tosiasioihin. 30.X.1915 monta sataa (einige Hundert) naista osoitti Berliinissä mieltään Parteivorstandille ja ilmoitti valtuustonsa kautta sille: „Die Verbreitung von *unzensierten Flugblättern und Druckschriften* und die Abhaltung *nicht genehmigter Versammlungen* wäre bei dem grossen Organisationsapparat heute leichter möglich als zur Zeit des Sozialistengesetzes. Es fehlt nicht an Mitteln und Wegen, sondern offensichtlich an dem Willen” ***** (kursivointi minun). („Berner Tagwacht” № 271) *****.

* Käsikirjoituksen liuska päättyy tähän. Seuraavan liuskan alusta on pois muutamia sanoja. Kirjoituksen jatko julkaistaan ensi kertaa. *Toim.*

** — „aatto”. *Toim.*

*** — „ratkaisevat taistelut”. *Toim.*

**** — „Venäläinen taktikka” — Davidin kirjan VIII luku. *Toim.*

***** — „Illegaalisten lentolehtisten ja kirjasten levittäminen ja luvattomien kokousten järjestäminen olisi nykyään, kun on olemassa suuri organisaatikoneto, helpompaa kuin sosialistilain aikana. Varoista ja keinoista ei tunnu olevan puutetta, mutta ilmeisesti puuttuu tahtoa”. *Toim.*

***** — „Bernin Vartio” № 271. *Toim.*

Kaiketi nuo Berliinin työläisnaiset on johdattanut harhaan Venäjän puolueen Keskuskomitean I.XI julkaisema „bakuninilainen” ja „seikkailuhenkinen”, „lahkolaismielinen” (siehe Kolb & K^o*) ja „mieletön” manifesti.

Kirjoitettu vuoden 1915 lopulla

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
„Proletarskaja Revoljutsija”
aikakauslehden 5. (28.) numerossa*

Julkaistaan käsikirjoituksen mukaan

---

* — ks. Kolb ja kumpp. *Toim.*

HUOMAUTUKSIA

¹ „Vallankumouksellisen sosialidemokratian tehtävät Euroopan sodassa” — teesit sodasta; Lenin kirjoitti ne viimeistään elokuun 24 (syyskuun 6) pnä 1914 muutettuaan Poroninista (Galitsia) Berniin (Sveitsi). Teesejä käsiteltiin bolshevikkien Bernin ryhmän neuvottelukokouksessa elokuun 24—26 (syyskuun 6—8) pnä, ne hyväksyttiin ja lähetettiin ryhmän päätöslauselmana bolshevikkien muille ulkomaisille jaostoille. N. K. Krupskajan kirjoittamaan jäljennöksen on konspiraatiotarkoituksessa tehty merkintä: „Jäljennös Tanskassa julkaistusta vetoomuksesta”.

Teesit toimitettiin illegaalisia teitä Venäjälle puolueen Keskuskomitean Venäjällä toimineen osan, puoluejärjestöjen ja bolshevikkien duumaryhmän käsiteltäviksi.

Sveitsiläisten sosialidemokraattien kautta teesit toimitettiin myös Italian ja Sveitsin sosialistien konferenssille, joka pidettiin vuoden 1914 syyskuun 27 pnä (uutta lukua) Luganossa (Sveitsi). Useita kohtia näistä teeseistä otettiin tämän konferenssin päätöslauselemaan.

Saatuaan Venäjältä tiedon, että teesit oli hyväksytty, Lenin muokkasi niistä VSDTP:n Keskuskomitean manifestin: „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” (ks. tätä osaa, ss. 11—20).

Teesien johdanto, jonka otsikkona on „Venäjän sosialidemokratia Euroopan sodasta” ja jonka Lenin kirjoitti eri liuskalle, on löydetty myöhemmin ja se julkaistaan Teoksissa ensi kertaa. — 1.

² Porvarillisiin ministeristöihin menivät: Belgiassa — E. Vandervelde, Ranskassa — J. Guesde, M. Sembat ja A. Thomas. — 2.

³ „Sosialistinen Kuukausijulkaisu” („Sozialistische Monatshefte”) — aikakauslehti; Saksan sosialidemokratian opportunistien pää-äänenkannattaja ja eräs kansainvälisen opportunistien äänenkannattajista. Imperialistisen maailmansodan (1914—1918) aikana se oli sosialishovinismin kannalla; ilmestyi Berliinissä vuodesta 1897 vuoteen 1933. — 3.

⁴ Ks. V. I. Leninin artikkelia „Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta” ja „„Sotsial-Demokratian” toimituksen huomautusta VSDTP:n Keskuskomitean manifestiin sodasta” (tämä osa, ss. 334—333,339). — 4.

- ⁵ „*Avanti!*” („Eteenpäin”) — päivälehti, Italian sosialistisen puolueen pää-äänenkannattaja; perustettiin joulukuussa 1896. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehti oli epäjohtonmukaisen internationalistisella kannalla eikä katkaissut yhteyksiään reformisteihin. Nykyään lehti ilmestyy Italian sosialistisen puolueen pää-äänenkannattajana.—6.
- ⁶ *Südekum*, Albert — saksalainen sosialidemokraatti; imperialistisen maailmansodan (1914—1918) aikana hän oli äärimmäinen sosialishovinisti. „*Südekum*”-sanasta tuli sosialishovinisteja luonnehtiva yleisnimitys.—6.
- ⁷ „*Volksrecht*” („Kansan Oikeus”) — päivälehti, Sveitsin sosialidemokraattisen puolueen äänenkannattaja; sitä on julkaistu Züri-chissä vuodesta 1898. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehti julkaisi vasemmistolaisten zimmerwaldilaisten artikkeleja. Siinä julkaistiin Leninin kirjoitukset: „Kaksitoista lyhyttä teesiä H. Greulichin isänmaanpuolustus-kannasta”, „VSDTP:n tehtävistä Venäjän vallankumouksessa”, „Tasavaltalaisten shovinistien edesottamuksia” y.m. Lehti ilmestyy nykyäänkin; se on kommunismin- ja demokratianvastaisella kannalla.—7.
- ⁸ „*Bremer Bürger-Zeitung*” („Bremenin Kansalaislehti”) — päivälehti, Saksan sosialidemokraattien Bremenin ryhmän äänenkannattaja. Lehti ilmestyi vuodesta 1890 vuoteen 1919; vuosina 1914—1915 se oli tosiasiallisesti Saksan vasemmistosocialidemokraattien äänenkannattaja; vuonna 1916 lehti siirtyi kautskylaisten käsiin.—7.
- ⁹ „*Vorwärts*” („Eteenpäin”) — päivälehti, Saksan sosialidemokratian pää-äänenkannattaja; lehteä julkaistiin vuodesta 1876 W. Liebknechtin y.m. toimittamana. F. Engels kävi lehden palstoilla taistelua kaikinlaisia opportunistien ilmauksia vastaan. 90-luvun toiselta puoliskolta alkaen, F. Engelsin kuoleman jälkeen, „*Vorwärts*” lehdessä julkaistiin säännöllisesti Saksan sosialidemokratiassa ja II Internationalessa vallassa olleiden opportunistien kirjoituksia. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) „*Vorwärts*” oli sosialishovinismin kannalla. Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen jälkeen „*Vorwärts*” lehdestä tuli eräs neuvostovastaisen propagandan keskuksista; ilmestyi Berliinissä vuoteen 1933 saakka.
- Huhtikuusta 1946 „*Vorwärts*” alkoi ilmestyä uudestaan Berliinissä; sitä julkaisee Saksan sosialistisen yhtenäisyyspuolueen Berliinin järjestö.—7.
- ¹⁰ *Wiener „Arbeiter-Zeitung*” (Wienin „Työväenlehti”) — päivälehti, Itävallan sosialidemokratian pää-äänenkannattaja; ilmestyi Wienissä vuodesta 1889; imperialistisen maailmansodan kaudella (1914—1918) se oli sosialishovinistisella kannalla. Lenin nimitti sitä „wieniläisten sosialismin-kavaltajain” lehdeksi.

Vuonna 1934 lehti lakkautettiin. Se alkoi ilmestyä uudelleen vuonna 1945 Itävallan sosialistisen puolueen pää-äänenkannattajana.—7.

- ¹¹ „*Hamburger Echo*” („Hampurin Kaiku”) — Saksan sosialidemokratian päivälehti; ilmestynyt vuodesta 1887; imperialistisen maailmansodan kaudella (1914—1918) se oli sosialishovinistisella kannalla.—7.
- ² „*L'Humanité*” („Ihmiskunta”) — päivälehti, jonka J. Jaurés perusti vuonna 1904 Ranskan sosialistisen puolueen äänenkannattajaksi. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehti oli Ranskan sosialistisen puolueen äärimmäisen oikeistosiiven käsissä ja sosialishovinistisella kannalla. Kohta sen jälkeen, kun sosialistinen puolue vuoden 1920 joulukuun kongressissa jakautui kahtia ja perustettiin Ranskan Kommunistinen puolue, lehdestä tuli tämän puolueen äänenkannattaja; lehti ilmestyy Pariisissa nykyäänkin kommunistisen puolueen pää-äänenkannattajana.—7.
- ¹³ Lenin tarkoittaa Kansainvälisen sosialististen toimiston ranskalaisen ja belgialaisen edustuston vetoomusta Saksan kansalle. Vetoamus julkaistiin „*L'Humanité*ssa” syyskuun 6 pnä 1914. Belgialaiset ja ranskalaiset sosialistit syyttivät siinä Saksan hallitusta valloituspyrkimyksistä ja saksalaisia sotilaita miehitetyllä alueella harjoitetuista petomaisuuksista. Saksan sosialidemokraattisen puolueen Hallinto julkaisi syyskuun 10 pnä 1914 „*Vorwärts*” lehdessä protestin tätä vetoamusta vastaan. Tämän tapauksen johdosta ranskalaisen ja saksalaisten sosialishovinistien kesken käytiin sanoma-lehtiväittelyä.—7.
- ¹⁴ Lenin viittaa tässä bolshevikkien ryhmän päätöslauselmaan, joka hyväksyttiin elokuun 24—26 (syyskuun 6—8) pnä 1914 pidetyssä Bernin neuvottelukokouksessa (ks. tätä osaa, ss. 1—5).—7.
- ¹⁵ „*Die Neue Zeit*” („Uusi Aika”) — Saksan sosialidemokratian aikakauslehti; ilmestyi Stuttgartissa vuodesta 1883 vuoteen 1923. Vuosina 1885—1895 „*Die Neue Zeit*issa” julkaistiin eräitä F. Engelsin kirjoituksia. Engels antoi usein ohjeita aikakauslehden toimitukselle ja arvosteli sitä ankarasti marxilaisuudesta poikkeamisten johdosta. 90-luvun toiselta puoliskolta alkaen, F. Engelsin kuoleman jälkeen, aikakauslehti julkaisi säännöllisesti revisionistien kirjoituksia. Imperialistisen maailmansodan vuosina (1914—1918) lehti oli keskustalaisella, kautskylaisella kannalla ja kannatti sosialishovinisteja.—9.
- ¹⁶ *II Internationalen Stuttgartin kongressi* pidettiin elokuun 18—24 pnä (uulta lukua) 1907. VSDTP:itä tässä kongressissa edusti 37 edustajaa. Bolshevikeista olivat läsnä Lenin, Lunatsharski, Litvinov y.m.

Kongressin perustyö keskittyi valiokuntiin, joissa laadittiin päätöslauselmaehdotuksia täysistuntoja varten. Lenin osallistui sen

valiokunnan työhön, joka laati päätöslauselmaa kysymyksestä „Militarismi ja kansainväliset selkkaukset”. Yhdessä Rosa Luxemburgin kanssa Lenin teki Bebelin päätöslauselmaehdotukseen sellaisen historiallisen korjausehdotuksen, että sosialistien velvollisuutena on käyttää hyväksi sodan luomaa kriisiä joukkojen nostattamiseksi ja kapitalismin kukistamiseksi; kongressi hyväksyi korjausehdotuksen. (Kongressista ks. V. I. Leninin artikkeleja „Stuttgartin kansainvälinen sosialistikongressi”, Teokset, 13. osa, ss. 61—67; 68—79.) — 17.

- ¹⁷ *II Internationalen Kööpenhaminan kongressi* pidettiin elokuun 28—syyskuun 3 pnä (uutta lukua) 1910. VSDTP:tä kongressissa edustivat Lenin, Plehanov, Lunatsharski, Kollontai, I. P. Pokrovski y.m. Kongressi muodosti useita valiokuntia käsittelemään ennakolta eri kysymyksiä ja laatimaan niistä päätöslauselmaehdotukset. Lenin osallistui osuustoimintavalioikunnan työhön.

Kongressissa hyväksyttävä päätöslauselma „Taistelu militarismia ja sotaa vastaan” vahvisti Stuttgartin kongressin päätöslauselman „Militarismi ja kansainväliset selkkaukset” ja esitti joukon vaatimuksia, jotka sosialististen edustajien oli esitettävä parlamenteissa taisteltaessa sotaa vastaan: a) kaikkien valtioiden välisten selkkausten pakollinen esittäminen kansainvälisten sovinto-oikeuksien ratkaistavaksi, b) yleinen aseistariisuminen, c) salaisen diplomaatian hävittäminen, d) kaikkien kansojen autonomia ja niiden puolustaminen sotilaallisilta hyökkäyksiltä ja painostukselta.— 17.

- ¹⁸ *II Internationalen Baselin kongressi* pidettiin marraskuun 24—25 pnä (uutta lukua) 1912. Se kutsuttiin koolle ylimääräisesti Balkanin sodan ja lähestyneen Euroopan sodan yhteydessä. Kongressissa hyväksyttiin manifesti, jossa korostettiin lähenevän maailmansodan imperialistista luonnetta ja kehoitettiin kaikkien maiden sosialisteja aktiiviseen taisteluun sotaa vastaan. (Baselin manifestista ks. tätä osaa, ss. 198—208 ja 301—302.)—17.

- ¹⁹ „*Britannian sosialistinen puolue*” („British Socialist Party”) perustettiin vuonna 1911 Manchesterissa. Sen kantajoukkona oli vuonna 1884 muodostunut Sosialidemokraattinen liitto (jonka johdossa olivat Hyndman, Harry Quelch, Thomas Mann y.m.), joka sittemmin muutti nimensä Sosialidemokraattiseksi puolueeksi. Britannian sosialistinen puolue harjoitti propagandaa ja agitaatiota marxilaisessa hengessä, se „ei ollut opportunistinen, vaan liberaaleista todella riippumaton” puolue (Lenin). Puolueen jäsenmäärän vähäluokisuus sekä puolueen irtautuneisuus joukoista aiheuttivat sen, että puolue oli luonteeltaan hieman lahkolaismainen.

Imperialistisen maailmansodan kaudella (1914—1918) puolueessa oli havaittavissa kaksi virtausta: toinen — avoimesti sosialishovinitinen virtaus, jonka johdossa oli Hyndman, ja toinen — internationalistinen virtaus, jonka johdossa olivat A. Inkpen, F. Rothstein y.m. Vuoden 1916 huhtikuussa tapahtui puolueessa hajaannus. Hyndman kannattajineen jäi vähemmistöksi, ja he erosivat puolueesta. Siitä lähtien Britannian sosialistisen puolueen johtoon

tulivat internationalistiset ainekset, jotka kävivät taistelua imperiaalistista sotaa vastaan. Britannian sosialistinen puolue oli vuonna 1920 perustetun Iso-Britannian Kommunistisen puolueen luomisen alkuunpanija.— 22.

20 „*Englannin riippumaton työväenpuolue*” („Independent Labour Party”) perustettiin vuonna 1893. Puolueen johdossa olivat James Keir Hardie, R. MacDonald y.m. Riippumaton työväenpuolue, joka halusi näyttää porvarillisista puolueista poliittisesti riippumattomalta, oli itseasiassa „riippumaton sosialismista, mutta riippuvainen liberalismista” (*Lenin*). Imperialistisen maailmansodan kaudella (1914—1918) Riippumaton työväenpuolue esitti ensin manifestin sotaa vastaan (elokuun 13 pnä (uutta lukua) vuonna 1914). Sittemmin, helmikuussa 1915, Entente-maiden sosialistien Lontoon konferenssissa riippumattomat kannattivat konferenssin hyväksymää sosialishovinistista päätöslauselmaa. Siitä lähtien riippumattomien johtomiehet olivat sosialishovinistisella kannalla verhoten sitä pasifistisilla fraaseilla. Kominternin perustamisen jälkeen, vuonna 1919, Riippumattoman työväenpuolueen johtomiehet tekivät puolueen vasemmistolaisuneiden jäsenjoukkojen painostuksesta päätöksen II Internationalesta eroamisesta. Vuonna 1921 riippumattomat liittyivät niin sanottuun 2½ Internationaleen ja sen hajottua liittyivät uudelleen II Internationaleen.— 22.

21 *Italian sosialistinen puolue* perustettiin vuonna 1892. Ensimmäisen maailmansodan kaudella se oli imperialisminvastaisella kannalla: Italian sosialistisen puolueen edustajat osallistuivat internationalistien kansainvälisiin Zimmerwaldin ja Kienthalin konferensseihin, joissa he yhtyivät keskustalaiseen enemmistöön.

Maassa tapahtuneen vallankumouksellisen nousun ja Venäjän Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen voiton vaikutuksesta voimistui ensimmäisen maailmansodan kaudella muodostunut Italian sosialistisen puolueen vasen siipi. Lokakuussa 1919 Bolognassa pidetty Italian sosialistisen puolueen XVI edustajakokous teki päätöksen Kommunistiseen Internationaleen liittymisestä ja lähetti edustajansa Kominternin II kongressiin (edustajiston johtajana oli G. M. Serrati). Keskustalaisella kannalla ollut Serrati vastusti kongressin jälkeen välien katkaisemista reformisteihin. Tammikuussa 1921 Livornossa pidetyssä puolueen XVII edustajakokouksessa Serratin johtamat keskustalaiset, jotka olivat edustajakokouksessa enemmistönä, kieltäytyivät katkaisemasta välejä reformisteihin ja hyväksymästä täydellisesti Kommunistiseen Internationaleen liittymisen „21 ehtoa”. Tammikuun 21 pnä 1921 vasemmistolaiset kommunistiedustajat poistuiivat edustajakokouksesta ja perustivat Italian kommunistisen puolueen.

Italian sosialistisen puolueen johdossa olleet reformistit eivät asettuneet johtamaan työväenluokan taistelua fasismia vastaan, mikä helpotti tosiasiallisesti fasistien valtaantumista v. 1922.

Vuoden 1922 lopulla Italian sosialistisen puolueen sisällä muodostui jälleen vasemmistoryhmä — „III Internationalen kannattajat” (Serrati, Lazzari y.m.), joka puolusti Italian kommunistiseen

puolueeseen yhtymistä. Elokuussa 1924 „III Internationalen kannattajat” liittyivät Italian kommunistiseen puolueeseen.

Fasistidiktatuurin kaudella Italian sosialistisessa puolueessa muodostui uudestaan vaikutusvaltainen vasen siipi. Vuodesta 1934 lähtien Italian sosialistinen puolue on ollut yhteistoiminnassa Italian kommunistisen puolueen kanssa taisteltaessa työtätekevien etujen puolesta. Tämän yhteistoiminnan ansiosta kumpikin puolue on saavuttanut suurta menestystä ja tuo yhteistoiminta on Italian työväenliikkeen huomattava voitto.

Tammikuussa 1947 Italian sosialistisesta puolueesta erosi Saragatin johtama oikeistolaisryhmä, joka perusti niin sanotun „Italian työtätekevien sosialistisen puolueen”. Vuonna 1949 Italian sosialistinen puolue erotti riveistään Romiton johtaman oikeistolaisryhmän. Vuonna 1952 nuo kaksi ryhmää muodostivat „Italian sosialidemokraattisen puolueen” (ISDP). Tämän puolueen yhdistämät reformistiainekset yrittävät tehdä tyhjäksi sosialistisen ja kommunistisen puolueen yhteistoimintapolitiikan, saada aikaan hajaannusta Italian työväenliikkeessä.

Italian sosialistisen puolueen XXXII edustajakokous, joka pidettiin vuoden 1957 helmikuussa, käsitteli kysymykset sosialistien ja sosialidemokraattien yhteenliittymisestä ja yhteistoiminnasta kommunistien kanssa. Edustajakokous hyväksyi päätöslauselman Italian sosialistisen ja kommunistisen puolueen yhteistoimintapolitiikasta. Päätöslausemassa sanotaan: „Sosialistien ja kommunistien keskinäissuhteiden perustana on luonnollisesti luokkasolidarisuus ja yhteisvastuuntunto työtätekevien suhteen”. Edustajakokouksen päätöslausemassa on jälleen todettu välttämättömäksi yhtenäisyys ammattiliitoissa, osuuskunnissa, joukkojärjestöissä ja kunnallislaitoksissa.— 23.

- 22 „Golos” („Ääni”) — menshevikkiläis-trotskilainen päivälehti; ilmestyi Pariisissa vuoden 1914 syyskuusta vuoden 1915 tammikuuhun. Lehti oli keskustalaisella kannalla.

Imperialistisen maailmansodan (1914—1918) ensi päivinä „Golosissa” julkaistiin sosialishovinisteja vastaan suunnatut Martovin artikkelit. Martovin kääntynyt oikealle lehti alkoi yhä enemmän puolustella sosialishovinisteja pitäen parempana „yhtenäisyyttä sosialishovinistien kanssa kuin lähentymistä niihin, jotka suhtautuvat sosialishovinismiin leppymättömästi” (*Lenin*).

Vuoden 1915 tammikuusta „Golosin” asemesta alkoi ilmestyä „Nashe Slovo” lehti.— 23.

- 23 Leninin selostusta koskevat huomautukset julkaistiin „Vorwärts” („Eteenpäin”) lehden 308. numerossa marraskuun 10 pnä ja Wiener „Arbeiter-Zeitungin” (Wienin „Työväenlehden”) 309. numerossa marraskuun 7 pnä 1914. Leninin kirjeen ohessa „Vorwärtsin” toimitus julkaisi marraskuun 22 pnä 1914 lyhyen huomautuksen, jossa tiedotti Leninin arvostelleen selostuksessaan Saksan ja Itävallan sosialidemokratian katsantokantaa ja esittäneen arvion II Internationalen vararikosta.— 28.

- ²⁴ V. I. Lenin alkoi kirjoittaa artikkelia „*Karl Marx*” Granatin veljesten yhtiön tietosanakirjaa varten keväällä 1914 Poroninissa (Galitsia) ja päätti sen kirjoittamisen marraskuussa 1914 Bernissä (Sveitsi). Tämän vuonna 1918 erillisenä kirjasena julkaistun artikkelin alkulauseessa Lenin osoittaa muistista artikkelin kirjoitusajan — vuoden 1913.
- Artikkeli julkaistiin vuonna 1915 sanakirjassa allekirjoituksella V. Iljin, liitteenä „Marxismien bibliografia”. Sensuuriehtojen takia toimitus jätti pois kaksi lukua: „Sosialismi” ja „Proletariaatin luokkataistelutaktiikka” — ja teki useita muutoksia tekstiin.
- Vuonna 1918 kustannusliike „Priboi” julkaisi tämän teoksen V. I. Leninin alkulauseella varustettuna erillisenä kirjasena asussa, jollaisena se julkaistiin sanakirjassa, mutta ilman liitettä „Marxismien bibliografia”.
- Artikkelin täydellinen teksti käsikirjoituksen mukaan julkaistiin ensi kerran vuonna 1925 VKP(b):n Keskuskomitean Lenin-Instituutin valmistamassa kokoelmassa „Marx, Engels, marxilaisuus”. — 29.
- ²⁵ Tarkoitetaan Marxin lausuntoa hänen teoksessaan „Hegelin oikeusfilosofian arvostelua” (ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, I osa, 1938, s. 392). — 33.
- ²⁶ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, ss. 126—131 ja 132—133. — 54.
- ²⁷ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 139. — 60.
- ²⁸ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXI osa, 1932, s. 144. — 61.
- ²⁹ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXII osa, 1931, s. 271; Valittuja kirjeitä, 1953, s. 105. — 61.
- ³⁰ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXIII osa, 1932, ss. 142, 145 ja 336. — 61.
- ³¹ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXIV osa, 1931, ss. 252 ja 529. — 62.
- ³² Ks. K. Marx ja F. Engels. Valitut teokset kahdessa osassa, I osa, 1952, s. 43 (suomenkielinen painos, 1958, s. 41). — 62.
- ³³ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 86. — 63.
- ³⁴ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXIII osa, 1932, ss. 232, 239. — 63.
- ³⁵ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXIII osa, 1932, ss. 152, 154—155, 166, 199, 225—226, 232, 237—238, 461, 482, 488. — 64.
- ³⁶ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXIV osa, 1931, ss. 480—481, 488, 505—506, 513 ja 515. — 64.

- ³⁷ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, s. 331.—78.
- ³⁸ *Millerandilaisuus* — opportunistinen virtaus, saanut nimensä ranskalaisen „socialistin” Millerand’in nimestä; Millerand meni vuonna 1899 Ranskan taantumukselliseen porvarilliseen hallitukseen ja auttoi porvaristoa sen politiikan ajamisessa.
Kysymystä siitä, onko sosialistien osallistuminen porvarilliseen hallitukseen sallittua, käsiteltiin vuonna 1900 II Internationalen Pariisin kongressissa. Kongressissa hyväksyttiin Kautskyn esittämä sovitteluhenkinen päätöslauselma, jossa tuomittiin sosialistien osallistuminen porvarilliseen hallitukseen, mutta pidettiin sallittuna sosialistien menoa porvarillisiin hallituksiin „erikois”-tapauksissa. Ranskalaiset sosialistit käyttivät tätä varasta hyväkseen puolustellessaan menoaan imperialistisen porvariston hallitukseen vuosien 1914—1918 sodan alussa.— 84.
- ³⁹ *Bernsteiniläisyys* — marxilaisuudelle vihamielinen virtaus kansainvälisessä sosialidemokratiassa; se syntyi Saksassa XIX vuosisadan lopulla ja sai nimensä saksalaisen sosialidemokraatin Eduard Bernsteinin mukaan. Bernstein yritti revisioida Marxin vallankumouksellista oppia porvarillisen liberalismien hengessä.
Bernsteinin kannattajia Venäjällä olivat „legaaliset marxilaiset”, „ekonomistit”, bundilaiset, menshevikit.— 84.
- ⁴⁰ *Vuori ja Gironde* — porvariston kahden poliittisen ryhmittymän nimet XVIII vuosisadan lopulla tapahtuneen Ranskan porvarillisen vallankumouksen ajoilta. Vuoreksi — jakobiineiksi — nimitettiin sen ajan vallankumouksellisen luokan — porvariston — jyrkimpiä edustajia, jotka vaativat absolutismin ja feodalismin hävittämistä. Girondistit, erotukseksi jakobiineista, horjuivat vallankumouksen ja vastavallankumouksen välillä ja hieroivat kauppoja monarkian kanssa.
„Sosialistiseksi Girondeksi” Lenin nimitti opportunistista virtausta sosialidemokratiassa; proletaariseksi jakobiineiksi, „Vuoreksi” — vallankumouksellisia sosialidemokraatteja. VSDTP:n jakaannuttua bolshevikkeihin ja menshevikkeihin Lenin korosti usein, että menshevikit ovat girondistilainen virtaus työväenliikkeessä.— 84.
- ⁴¹ *Kansainvälinen sosialistinen toimisto (KST)* — II Internationalen toimeenpaneva elin; se muodostettiin vuonna 1900 pidetyn Pariisin kongressin päätöksen mukaisesti; vuodesta 1905 alkaen Lenin kuului KST:n kokoonpanoon VSDTP:n edustajana.— 86.
- ⁴² Lenin esittää sitaatin Tshernyshevskin romaanista „Prologi” (ks. N. G. Tshernyshevski. Valitut teokset, V osa, 1932, s. 488).— 89.
- ⁴³ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XV osa, 1935, s. 223.— 90.
- ⁴⁴ Lenin tarkoittaa seuraavaa tapausta: Ruotsin sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksessa Tukholmassa VSDTP:n Keskuskomitean edustaja, esittäessään marraskuun 23 p:nä (uutta lukua) 1914

tervehdyksen Keskuskomitean nimissä, mainitsi Saksan sosialidemokratian ja muiden Euroopan puolueiden johtomiesten sosialishovinismista ja siitä, että nämä ovat kavaltaneet proletariaatin asian. Ruotsin sosialidemokratian oikeistosiiven johtaja Branting ehdotti, että ilmaistaisiin pahoittelu tervehdyksen sen kohdan johdosta, jossa arvosteltiin Saksan sosialidemokratian menettelyä. Brantingin ehdotusta vastusti Höglund, joka oli silloin Ruotsin sosialidemokratian vasemmistosiiven johtaja, mutta edustajakokous hyväksyi Brantingin ehdotuksen.

Selostus edustajakokouksen työstä julkaistiin „Sotsial-Demokrat” lehden 36. numerossa tammikuun 9 p:nä 1915.— 94.

- ⁴⁵ *Organisaatiokomitea* (OK) — menshevikkien johtava keskus; muodostettiin vuonna 1912 menshevikkilikvidaattorien ja kaikkien puoluevastaisten ryhmien ja virtausten elokuun konferenssissa; toimi vuoden 1917 elokuussa suoritettuihin menshevikkipuolueen Keskuskomitean vaaleihin saakka.

Belenin — A. G. Shljapnikov.— 94.

- ⁴⁶ „*Sotsial-Demokrat*” („Sosialidemokraatti”) — illegaalinen sanomalehti, VSDTP:n Pää-äänenkannattaja; sitä julkaistiin helmikuusta 1908 tammikuuhun 1917; ilmestyi 58 numeroa. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi Venäjällä, mutta sitten julkaiseminen siirrettiin ulkomaille, ensin Pariisiin, myöhemmin Geneveen. VSDTP:n Keskuskomitean päätöksen mukaisesti Pää-äänenkannattajan toimitus oli muodostettu bolshevikkien, menshevikkien ja Puolan sosialidemokraattien edustajista.

„*Sotsial-Demokrat*” lehdessä julkaistiin yli 80 Leninin artikkelia ja pienempää kirjoitusta. Lehden toimituksessa Lenin kävi taistelua johdonmukaisen bolshevistisen linjan puolesta. Osa toimituksesta (Kamenev ja Zinovjev) suhtautui likvidaattoreihin sovittelevasti ja yritti estää leniniläisen linjan toteuttamisen. Toimituksen menshevikkijäsenet Martov ja Dan sabotoivat Pää-äänenkannattajan toimituksen työtä ja samaan aikaan puolustivat avoimesti likvidaattoruutta ryhmäkuntalehdessään „*Golos Sotsial-Demokrata*” („Sosialidemokraatin Ääni”).

Leninin leppymätön taistelu likvidaattoreita vastaan johti Martovin ja Danin eroamiseen „*Sotsial-Demokratin*” toimituksesta kesäkuussa 1911. Joulukuusta 1911 lähtien „*Sotsial-Demokratia*” toimitti V. I. Lenin.— 94.

- ⁴⁷ „*Asiakirjaksi*” Lenin nimittää pietarilaisten likvidaattorien (Potresovin, Maslovin, Tsherevaninin y.m.) vastausta Vandervelden sähköeseen, jossa tämä kehotti Venäjän sosialidemokraatteja olemaan toimimatta sotaa vastaan. Vastauksessaan venäläiset likvidaattorit hyväksyivät belgialaisten, ranskalaisten ja englantilaisten sosialistien menon porvarillisiin hallituksiin ja ilmoittivat, etteivät he toiminnassaan Venäjällä tule vastustamaan sotaa.— 98.

- ⁴⁸ „*Berner Tagwacht*” („Bernin Vartio”) — päivälehti, Sveitsin sosialidemokraattisen puolueen äänenkannattaja; perustettiin vuonna 1893 Bernissä. Ensimmäisen maailmansodan alussa lehdessä

- julkaistiin K. Liebknechtin, F. Mehringin ja muiden vasemmisto-sosialidemokraattien kirjoituksia. Vuodesta 1917 lähtien lehti alkoi avoimesi kannattaa sosialishoviniteja; lehti ilmestyy nykyäänkin ja on kommunistin- ja demokratianvastaisella kannalla.— 98.
- ⁴⁹ Menshevikien Organisaatiokomitea (OK) tiedotti oman, „Otkliki” („Vastauksia”) nimisen äänenkannattajansa julkaisemisesta, mutta sitä ei julkaistukaan.— 99.
- ⁵⁰ „Mysl” („Ajatus”) — eserrien puolueen päivälehti; julkaistiin Pariisissa marraskuusta 1914 maaliskuuhun 1915.— 100.
- ⁵¹ Lenin tarkoittaa kirjoittamaansa päätöslauselmaa „Narodnikeista”, joka hyväksyttiin syyskuun 23—lokakuun 1 pnä (lokakuun 6—14 pnä) 1913 pidetyssä VSDTP:n Keskuskomitean ja puolueyöntekijäin neuvottelukokouksessa Poroninin kylässä (lähellä Krakovaa). Konspiraatiosyistä neuvottelukokousta nimitettiin „kesälliseksi” eli „elokuun” neuvottelukokoukseksi. Päätöslauselma on julkaistu Teoksissa, 19. osa, ss. 425—427.— 100.
- ⁵² Artikkelinsa „Millaista „yhtenäisyyttä” Larin julisti Ruotsin edustajakokouksessa?” Lenin kirjoitti menshevikki J. Larinin puheen johdosta, jonka tämä piti marraskuun 23 pnä (uutta lukua) 1914 Ruotsin sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksessa Tukholmassa.
- Leninin esittämät 14 yhtenäisysehtoa on lainattu hänen kirjoittamastaan „VSDTP:n KK:n selostuksesta ja ohjeista Brysselin neuvottelukokouksessa Keskuskomiteaa edustavalle valtuuskunnalle” (ks. Teokset, 20. osa, ss. 487—529).— 101.
- ⁵³ „Heinäkuun 3 päivän” liittoutuma (Brysselin liittoutuma) muodostettiin heinäkuun 16—18 pnä (uutta lukua) 1914 Brysselissä pidetyssä „yhdistävässä” neuvottelukokouksessa, jonka oli kutsunut koolle Kansainvälisen sosialistisen toimiston Toimeenpaneva komitea „mielipiteiden vaihtamista varten” VSDTP:n yhtenäisyyden palauttamisen mahdollisuutta koskevasta kysymyksestä. Neuvottelukokouksessa olivat edustettuina: VSDTP:n Keskuskomitea (bolshevikit); Organisaatiokomitea (menshevikit) ja sitä lähellä olleet järjestöt — Kaukasian aluekomitea ja „Borba” („Taistelu”) ryhmä (trotskilaiset); sosialidemokraattinen duumaryhmä (menshevikit); Plehanovin „Jedinstvo” („Yhtenäisyys”) ryhmä; „Vperjod” („Eteenpäin”) ryhmä; Bund; Lätinmaan sosialidemokraatit; Liettuan sosialidemokraatit; puolalaiset sosialidemokraatit; puolalainen sosialidemokraattinen oppositio; PPS („levitsa”).
- Vaikka neuvottelukokouksen piti rajoittaa yksinomaan mielipiteiden vaihtoon ja olla hyväksymättä mitään velvoittavia päätöksiä, pantiin Kautskyn päätöslauselmaehdotus VSDTP:n yhdistämisestä silti äänestykseen. Bolshevikit ja latvialaiset sosialidemokraatit kieltäytyivät äänestämästä tätä päätöslauselmaa, mutta se hyväksyttiin äänen enemmistöllä.— 101.

- ⁵⁴ „*Levitsa*” — Puolan sosialistisen puolueen (PPS:n), pikkuporvarillisen nationalistisen puolueen vasen siipi, joka erkani itsenäiseksi ryhmäksi vuonna 1906 PPS:n jakautumisen jälkeen. Hylkäämättä kokonaan nationalismia „*Levitsa*” luopui useista PPS:n nationalistisista vaatimuksista ja terroristisista taistelumenetelmistä. Taktillisissa kysymyksissä se oli lähellä venäläisiä menshevikkilikvidaattoreita ja taisteli yhdessä niiden kanssa bolshevikkeja vastaan. Ensimmäisen maailmansodan vuosina suurin osa „*levitsasta*” asettui internationalistiselle kannalle ja läheni Puolan sosialidemokraattista puoluetta; vuoden 1918 joulukuussa ne perustivat yhdessä Puolan Kommunistisen työväenpuolueen.— 101.
- ⁵⁵ „*Nasha Zarja*” („*Meidän Sarastuksemme*”) — menshevikkilikvidaattorien legaalinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1910—1914. „*Nasha Zarjan*” ympärille muodostui Venäjällä olleiden likvidaattorien keskus.— 101.
- ⁵⁶ „*Nasha Rabotshaja Gazeta*” („*Työväenlehtemme*”) — päivälehti; menshevikkilikvidaattorien äänenkannattaja; ilmestyi legaalisesti Pietarissa vuoden 1914 touko—heinäkuussa.— 101.
- ⁵⁷ Tarkoitetaan menshevikkilikvidaattorien esiintymistä julkisesti toimintua Vakuutusneuvostoa vastaan, jonka Pietarin työläiset olivat valinneet maaliskuussa 1914. Vakuutusneuvostoon oli valittu bolshevikkien („*pravdalaisten*”) esittämällä ehdokaslistalla olleet työläiset. Menshevikkilikvidaattorit kehottivat työläisiä olemaan alistumatta Vakuutusneuvoston päätöksiin.— 102.
- ⁵⁸ „*Strahovanije Rabotshih*” („*Työväenvakuutus*”) — menshevikkilikvidaattorien aikakauslehti; ilmestyi Pietarissa joulukuusta 1912 kesäkuuhun 1918.—102.
- ⁵⁹ „*Kolmisopimus*” eli „*Entente*” — Englannin, Ranskan ja Venäjän sotilaallinen ja poliittinen liitto, joka muodostui vuonna 1907.— 104.
- ⁶⁰ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, ss. 241—244.— 105.
- ⁶¹ Lenin tarkoittaa F. Engelsin teosta „*Po ja Rein*” (ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XI osa, II nide, 1934, ss. 1—50).— 105.
- ⁶² Ks. K. Marx. „*Filosofian kurjuus*”, 1941, s. 173.— 107.
- ⁶³ „*Nashe Slovo*” („*Sanamme*”) — menshevistis-trotskilainen päivälehti; ilmestyi Pariisissa tammikuusta 1915 syyskuuhun 1916, sitä julkaistiin „*Golos*” lehden asemesta.
V. I. Leninin kirje on vastaus „*Nashe Slovon*” toimituksen ehdotukseen yhteisen sosialipatriotismia vastaan suunnatun esiintymisen järjestämisestä Entente-maiden sosialistien edessäollessa Lontoon konferenssissa. Lenin antoi myöntävän vastauksen, esitti Lontoon konferenssissa luettavaksi tarkoitetun deklaraatioehdotuksen

ja arvosteli menshevikkien Organisaatiokomitean ja Bundin sosialishovinistista kantaa; „Nashe Slovon” toimitus oli nimittäin kääntynyt myös näiden puoleen yhteistä esiintymistä koskevine ehdotuksineen. „Nashe Slovon” toimitus ei hyväksynyt Leninin ehdotusta, vaan laati oman deklaraationsa.

Lontoon konferenssin jälkeen „Nashe Slovon” toimitus kääntyi toistamiseen VSDTP:n Keskuskomitean puoleen ehdottaen „internationalistien” yhdistetyn neuvottelukokouksen koollekutsumista sotaan ja sosialishoviniteihin suhtautumisen määrittelemiseksi. Vastauskirjeessään „Nashe Slovon” toimitukselle maaliskuun 10 (23) pltä 1915 (ks. tätä osaa, ss. 152—155) Lenin esitti joukon periaatteellisia ehtoja, joiden perusteella tosi internationalistien yhteenliittyminen oli mahdollista. Kun „Nashe Slovon” toimitus asettui puolustamaan Organisaatiokomiteaa ja Bundia, lopetti Lenin neuvottelut siihen.

Lenin on valaissut „Nashe Slovon” tekemiä yhteenliittymisyrityksiä, jotka Leninin lausunnon mukaan päättyivät „aatteelliseen ja poliittiseen vararikoon”, tässä osassa julkaistuissa kirjoituksissaan: „Lontoon konferenssin johdosta” (ss. 166—168), „Kysymys internationalistien yhdistämisestä” (ss. 176—180), „Platonisen internationalismin vararikko” (ss. 184—189), „Asiaintilasta Venäjän sosialidemokratiassa” (ss. 274—279) ja „Sosialismi ja sota” (ss. 330—332).— 111.

⁶⁴ „Kolmisopimus”-maiden *sosialistien Lontoon konferenssi* pidettiin helmikuun 14 pnä (uutta lukua) 1915. Siinä olivat läsnä Englannin, Ranskan ja Belgian sosialishovinistien edustajat ja näiden maiden sosialististen puolueiden pasifististen ryhmien edustajat sekä Venäjän edustajina menshevikkejä ja eserriä.

Vaikka bolshevikkeja ei oltukaan kutsuttu, meni Litvinov (Maksimoviitsh) V. I. Leninin toimeksiannosta konferenssiin esittääkseen VSDTP:n Keskuskomitean deklaraation, jonka pohjaksi oli otettu Leninin kirjoittama ehdotus. Deklaraatioissa vaadittiin sosialistien eroamista porvarillisista hallituksista, täydellistä välien katkaisemista imperialisteihin ja kieltäytymistä yhteistyöstä näiden kanssa, päättäväistä taistelua omia imperialistisia hallituksia vastaan ja sotamäärärahojen puolesta äänestämisen tuomitsemista. Deklaraation lukemisen aikana Litvinov keskeytettiin ja häneltä riistettiin puheoikeus; Litvinov jätti deklaraation tekstin puhemiesistölle ja poistui konferenssista.

Ks. Leninin artikkeleja „Lontoon konferenssista” ja „Lontoon konferenssin johdosta”, tämä osa, ss. 118—120; 166—168.— 111.

⁶⁵ *I. Gardenin* — V. Tshernov, eserrien puolueen johtaja.— 117.

⁶⁶ *Ropshin* — eserrä B. Savinkov.— 117.

⁶⁷ „*Sovremennik*” („Aikalainen”) — kirjallis-poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuosina 1911—1915. Tämän lehden ympärille ryhmittäytyivät menshevikkilikvidaatit, eserrät, kansansosialistit ja vasemmistoliberaalit.

Lehdellä ei ollut minkäänlaista yhteyttä työväenjoukkoihin. Lehden suunnasta Lenin sanoi vuonna 1914, että se on narodnikkilaisuuden ja marxilaisuuden sekoitusta.— 117.

⁶⁸ *Maksimovitsh* — M. M. Litvinov.— 118.

⁶⁹ „*Labour Leader*” („Työläisjohtaja”) — viikkolehti; perustettu vuonna 1890; Englannin opportunistisen Riippumattoman työväenpuolueen muodostamisen jälkeen vuonna 1893 lehdestä tuli sen äänenkannattaja. Ensimmäisen maailmansodan vuosina lehti oli keskustalaisella kannalla. Vuodesta 1922 lähtien se alkoi ilmestyä nimeillä „*New Leader*” („Uusi Johtaja”); vuodesta 1946 — „*Socialist Leader*” („Sosialisti johtaja”).— 119.

⁷⁰ Leninin artikkeliin „*Vieraan lipun alla*” teki muutoksia „*Priliv*” kustannusliikkeen „*Kokoelman*” toimitus. Kokoelma ilmestyi maaliskuussa 1917.— 121.

⁷¹ „*Nashe Delo*” („Meidän Asiamme”) — menshevikkien kuukausijulkaisu, likvidaattorien, sosialishovinitien pää-äänenkannattaja Venäjällä; ilmestyi vuonna 1915 Pietarissa lokakuussa 1914 lakkautetun aikakauslehti „*Nasha Zarjan*” asemesta.— 123.

⁷² Ks. K. Marx ja F. Engels. Kirjeitä, 1931, ss. 139—140.— 125.

⁷³ „*Obshtshejedelolaiset*” — Bulgarian sosialidemokraattisen puolueen opportunistinen, sosialishovinitinen osa, joka julkaisi aikakauslehteä „*Obshtsheje Delo*” („Yhteinen Asia”); heidät tunnetaan myös „*shirokije*” sosialistien nimellä.

„*Tesnjakit*” — Bulgarian vallankumouksellinen sosialidemokraattinen työväenpuolue, joka perustettiin vuonna 1903 sosialidemokraattisen puolueen kahtiajakautumisen jälkeen. „*Tesnjakkien*” perustaja ja johtaja oli D. Blagojev, myöhemmin „tesnjakkien” johdossa olivat Blagojevin oppilaat G. Dimitrov, V. Kolarov y.m. Vuosina 1914—1918 „tesnjakit” esiintyivät imperialistista sotaa vastaan. Vuonna 1919 „tesnjakit” liittyivät Kommunistiseen Internationaleen ja perustivat Bulgarian Kommunistisen puolueen.— 142.

⁷⁴ „*Päivän Kansalainen*” („*The Daily Citizen*”) — päivälehti, opportunistisen liittoutuman — Työväenpuolueen, fabianilaisten ja Englannin Riippumattoman työväenpuolueen — äänenkannattaja; ilmestyi Lontoossa vuodesta 1912 vuoteen 1915.— 142.

⁷⁵ „*Päivän Sanomat*” („*The Daily Herald*”) — päivälehti, Britannian sosialistisen puolueen äänenkannattaja; ilmestyy Lontoossa vuodesta 1912 lähtien; nykyään on labouristien puolueen äänenkannattaja.— 142.

⁷⁶ *Fabianilaiset* — reformistisen, äärimmäisen opportunistisen „Fabianilaisten yhdistyksen” jäseniä; yhdistys perustettiin Englannissa

vuonna 1884 porvarillisen intelligenttiryhmän toimesta. Yhdistys on saanut nimensä roomalaisesta sotapäälliköstä Fabius Cunctatorista („Vitkastelijasta”), joka tuli tunnetuksi odottelutaktiikastaan, ratkaisevien taistelujen välttelystä. Fabianilaisten yhdistys oli Leninin lausunnon mukaan „mitä täydellisin opportunistin ja liberaalisen työväenpolitiikan ilmaus”. Fabianilaiset vieroittivat proletariaattia pois luokkataistelusta, saarnasivat sitä, että kapitalismista sosialismiin siirtyminen on mahdollista rauhallista tietä, pienten reformien kautta. Imperialistisen maailmansodan kaudella (1914—1918) fabianilaiset olivat sosialishovinisin kannalla. Fabianilaisten luonnehtimista ks. Leninin teoksista: „Esipuhe kirjan „J. Ph. Beckerin, J. Dietzgenin, F. Engelsin, K. Marxin ynnä muiden kirjeitä F. A. Sorgelle ynnä muille” venäjänkieliseen painokseen” (Teokset, 12. osa, ss. 354—355), „Socialidemokratian agraariohjelma Venäjän vallankumouksessa” (Teokset, 15. osa, s. 165), „Englantilainen pasifismi ja englantilainen teorian vieroksunta” (ks. tätä osaa, s. 252) y.m.—143.

⁷⁷ *Työväenpuolue* (Labour Party) perustettiin vuonna 1900 ammattiliittojen sekä sosialististen järjestöjen ja ryhmien yhteenliittymänä, jonka tarkoituksena asetettiin työväen edustajain saaminen parlamenttiin („Työväenedustuskomitea”). Vuonna 1906 Komitea nimittytyi Työväenpuolueeksi (labourpuolueeksi). Labourpuolue, joka alun perin oli muodostuessaan kokoonpanoltaan työväenpuolue, on ideologiansa ja taktiikkansa puolesta opportunistinen järjestö. Siitä heikestä lähtien, kun syntyi tämä puolue, johon sittemmin on liittynyt huomattava määrä pikkuporvarillisia aineksia, puolueen johtomiehet ovat noudattaneet porvariston kanssa harjoitettavaa luokkien yhteistoiminnan politiikkaa. Imperialistisen sodan aikana (1914—1918) labourpuolueen johtomiehet olivat sosialishovinistisella kannalla. Labouristit ovat monta kertaa muodostaneet hallituksen (vuosina 1924, 1929 ja 1945) ja ajaneet vallassa ollessaan kansanvastaista ulko- ja sisäpolitiikkaa.—143.

⁷⁸ *VSDTP:n ulkomaisten jaostojen konferenssi* pidettiin helmikuun 27—maaliskuun 4 p:nä (uutta lukua) 1915 Bernissä (Sveitsi). Konferenssi kutsuttiin koolle Leninin aloitteesta, ja se vastasi merkitykseltään yleistä bolshevistista puoluekonferenssia, sillä sodan aikana ei ollut mahdollista kutsua koolle yleisvenäläistä konferenssia. Konferenssissa oli edustajia Pariisiin, Zürichin, Geneven, Bernin, Lausannen bolshevistisista jaostoista sekä „Baugyn” ryhmästä. Lenin edusti konferenssissa Keskuskomiteaa ja Pää-äänenkannattajaa („Sotsial-Demokratia”), johti konferenssin työtä, oli päiväjärjestyksen peruskysymyksen — „Sota ja puolueen tehtävät” — selostajana. Konferenssi hyväksyi Leninin kirjoittamat päätöslauselmat sodasta.—145.

⁷⁹ „*Pravda*” („Totuus”) — bolshevikkien legaalinen jokapäiväinen lehti; sitä julkaistiin Pietarissa; perustettiin Pietarin työläisten aloitteeseen nojautuen huhtikuussa 1912.

„Pravda” oli työväen joukkolehti, sitä julkaistiin työläisten itsensä keräämillä varoilla. Lehden ympärille muodostui laaja työläiskirjeenvaihtajien ja työläiskynäilijäin piiri. Niinpä yhtenä julkaisuvuotena siinä julkaistiin yli 11 tuhatta työläisten kirjettä. „Pravdaa” levisi keskimäärin 40 tuhatta kappaletta, ja muutamina kuukausina sen painosmäärä nousi 60 tuhanteen kappaleeseen päivässä.

Oleskellen ulkomailla V. I. Lenin johti „Pravdaa”, kirjoitti lehteen miltei joka päivä, antoi sen toimituskunnalle ohjeita, keräsi lehden ympärille puolueen parhaita kirjailijavoimia. Lehden työhön osallistui aktiivisesti V. M. Molotov, J. M. Sverdlov, J. V. Stalin ja M. I. Kalinin. Vakituksina toimitustyöntekijöinä olivat M. S. Olminski, N. G. Poletajev, K. N. Samoiloa, N. N. Baturin, A. I. Jelizarova, K. S. Jeremejev ynnä muut. „Pravdan” työhön ottivat toimeliaasti osaa IV Valtakunnanduuman bolshevikkiedustajat: A. J. Badajev, G. I. Petrovski, M. K. Muranov, F. N. Samoilov, N. R. Shagov.

„Pravda” joutui alituisesti poliisivainojen alaiseksi. Olemassaolonsa ensimmäisenä vuotena se takavarikoitiin 41 kertaa, toimittajia vastaan nostettiin 36 oikeusjuttua ja toimittajat istuivat vankilassa yhteensä 47½ kuukautta. Kahden vuoden ja kolmen kuukauden aikana tsaarihallitus lakkautti „Pravdan” kahdeksan kertaa, mutta se ilmestyi jälleen uusilla nimillä: „Rabotshaja Pravda” („Työväen Totuus”), „Severnaja Pravda” („Pohjolan Totuus”), „Pravda Truda” („Työn Totuus”), „Za Pravdy” („Totuuden puolesta”), „Proletarskaja Pravda” („Proletaarinen Totuus”), „Putj Pravdy” („Totuuden Tie”), „Rabotshi” („Työmies”), „Trudovaja Pravda” („Työn Totuus”). Heinäkuun 8 (21) pnä 1914, ensimmäisen maailmansodan aattona, lehti lakkautettiin.

„Pravdaa” alettiin julkaista uudelleen vasta helmikuun vallankumouksen jälkeen. Maaliskuun 5 (18) pstä 1917 „Pravda” alkoi ilmestyä VSDTP(b):n Pää-äänenkannattajana. Huhtikuun 5 (18) pnä, palattuaan ulkomailta, V. I. Lenin tuli toimituskunnan kokoonpanoon ja asettui „Pravdan” johtoon. Heinäkuun 5 (18) pnä 1917 junkkarit ja kasakat hävittivät „Pravdan” toimituksen. Heinä—lokakuussa 1917 „Pravda” Väliaikaisen hallituksen vainoamana muutti monta kertaa nimeään ja ilmestyi nimellä „Listok „Pravdy”” („Totuuden” Lehtinen”), „Proletari” („Proletaari”), „Rabotshi” („Työmies”), „Rabotshi Putj” („Työmiehen Tie”). Lokakuun 27 (marraskuun 9) pstä lehti alkoi ilmestyä alkuperäisellä nimellään — „Pravda”.— 151.

⁸⁰ Asiakirjalla ei ole otsikkoa. Otsikon on antanut NKP:n KK:n marxismin-leninismien instituutti.— 152.

⁸¹ „Informatsionnyi Listok Zagranitshnoi Organizatsi Bunda” („Bundin Ulkomaisen Järjestön Tiedonantolehti”) ilmestyi Genevessä kesäkuusta 1911 kesäkuuhun 1916. Kaikkiaan ilmestyi 11 numeroa. „Informatsionnyi Listokin” jatkona oli „Bjulleten Zagranitshnogo Komiteta Bunda” („Bundin Ulkomaisen Komitean Bulletin”). Sitä ilmestyi vain 2 numeroa (syys- ja joulukuussa 1916).— 153.

- ⁸² *Puolueettomien maiden* (Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Hollannin) *socialistien Kööpenhaminan konferenssi* pidettiin tammikuun 17—18 pnä (uutta lukua) 1915, sen tarkoituksena oli II Internationalen jälleenrakentaminen. Konferenssi päätti kääntää puolueettomien maiden *socialistipuolueiden* parlamenttiedustajien kautta näiden hallitusten puoleen sellaisin ehdotuksin, että ne esiintyisivät välittäjinä sotivien suurvaltojen välillä ja pyrkisivät lopettamaan sodan.— 154.
- ⁸³ Tsaristinen tuomioistuin käsitteli IV Valtakunnanduuman bolshevistisen ryhmän juttua helmikuun 10—13 (23—26) pnä 1915. Marraskuun 2—4 (15—17) pnä 1914 Ozerkissa, Pietarin lähistöllä, pidettyyn konferenssiin, joka oli kutsuttu koolle käsittelemään kysymystä sotaan suhtautumisesta, osallistuivat *socialidemokraattisen duumaryhmän jäsenet* ja Pietarin, Ivanovo-Voznesenskin, Riian, Harkovin y.m. *socialidemokraattisten järjestöjen edustajat*. Duuman bolshevikki edustajia: A. J. Badajevia, G. I. Petrovskia, M. K. Muranovia, F. N. Samoilovia ja N. R. Shagovia, jotka vangittiin marraskuun 5 (18) pnä, tsarihallitus syytti „valtiopetoksesta”. Syytösaaineistona olivat duumaedustajilta pidätyksen aikana takavarikoitut Leninin teesit „Vallankumouksellisen *socialidemokratian* tehtävät Euroopan sodassa” ja VSDTP:n Keskuskomitean manifesti „Sota ja Venäjän *socialidemokratia*”, joka oli julkaistu „Sotsial-Demokrat” lehden 33. numerossa marraskuun 1 pnä 1914 (ks. tätä osaa, ss. 1—5 ja 11—20).
- Duumaryhmän jutussa oikeuteen vedetty Kamenev (Rozenfeld) esiintyi petturimaisesti luopuen bolshevistisen puolueen leniniläisestä politiikasta. Oikeudessa Kamenev ilmoitti olevansa eri mieltä kuin bolshevikit sotakysymyksestä ja pyysi kutsumaan todistajaksi menshevikki Jordanskin.— 159.
- ⁸⁴ „Den” („Päivä”) — suuntaukseltaan liberaalis-porvarillinen päivälehti; sitä julkaistiin Pietarissa vuodesta 1912. Lehteä avustivat menshevikkilikvidaattorit, joiden käsiin lehti siirtyi täydellisesti vuoden 1917 helmikuun jälkeen. Pietarin Neuvoston Sotilaallinen vallankumouskomitea lakkautti sen lokakuun 26 (marraskuun 8) pnä 1917.— 159.
- ⁸⁵ „Retsh” („Puhe”) — jokapäiväinen lehti, kadettipuolueen päääänenkannattaja; ilmestyi Pietarissa vuoden 1906 helmikuusta lähtien. Pietarin Neuvoston Sotilaallinen vallankumouskomitea lakkautti sen lokakuun 26 (marraskuun 8) pnä 1917; ilmestyi toisilla nimillä vuoden 1918 elokuuhun saakka.— 160.
- ⁸⁶ „Severnaja Rabotshaja Gazeta” („Pohjolan Työväenlehti”) — menshevikkilikvidaattorien julkinen päivälehti; ilmestyi Pietarissa tammikuusta toukokuuhun 1914.— 162.
- ⁸⁷ „Le Temps” („Aika”) — porvarillinen päivälehti; ilmestyi Pariisissa vuodesta 1861 vuoteen 1942. Lenin tarkoittaa kahta, Lontoon konferenssia koskevaa artikkelia, jotka julkaistiin tässä lehdessä helmikuun 15 ja 16 pnä 1915.

- „*L’Echo de Paris*” („Pariisin Kaikuja”) — porvarillinen, peräti taantumuksellinen päivälehti; ilmestyi Pariisissa vuodesta 1834 vuoteen 1938.— 166.
- ⁸⁸ „*Journal des Débats politiques et littéraires*” („Poliittinen ja kirjallinen väittelylehti”) — porvarillinen viikkolehti; julkaistiin Pariisissa vuodesta 1894 vuoteen 1921. Lenin tarkoittaa artikkelia „Sosialistien Lontoon konferenssi”, joka julkaistiin tässä aikakauslehdessä helmikuun 19 p:nä 1915.— 166.
- ⁸⁹ „*Izvestija Zagranitshnogo Sekretariata OK RSDRP*” („VSDTP:n Organisaatiokomitean Ulkomaisen Sihteeristön Tiedonantoja”) — sitä julkaisi menshevistinen Organisaatiokomitea Sveitsissä helmikuusta 1915 maaliskuuhun 1917.— 167.
- ⁹⁰ „*Tägliche Rundschau*” („Päivän Katsauksia”) — päivälehti, Saksan riippumattomien sosialistien äänenkannattaja; julkaistiin Berliinissä vuodesta 1881 vuoteen 1933 saakka.— 169.
- ⁹¹ Lenin tarkoittaa menshevikkilikvidaattorien aikakauslehteä „*Nasha Zarja*” („Meidän Sarastuksemme”).— 177.
- ⁹² „*Voprosy Strahovanija*” („Vakuutuskysymyksiä”) — bolshevikkien julkinen aikakauslehti; ilmestyi Pietarissa vuoden 1913 lokakuusta vuoden 1918 maaliskuuhun saakka väliajoin. Lehden julkaisemista johti bolshevistisen puolueen Keskuskomitea. Lehti kävi taistelua ei vain työväen vakuutuksen toteuttamisen, vaan myös bolshevististen „typistämättömien tunnusten” puolesta.— 180.
- ⁹³ „*Severnyi Golos*” („Pohjolan Ääni”) — menshevikkien viikkolehti; ilmestyi Pietarissa vuoden 1915 tammii—maaliskuun välisenä aikana.— 180.
- ⁹⁴ „*Taloustieteilijä*” („The Economist”) — porvarillinen viikkojulkaisu; se on ilmestynyt Lontoossa vuodesta 1843 lähtien.— 181.
- ⁹⁵ Ks. I. S. Turgenjev. Teokset, IX osa, 1930, s. 394.— 185.
- ⁹⁶ „*Lichtstrahlen*” („Valonsäteitä”) — kuukausijulkaisu, Saksan vasemmistolaisten sosialidemokraattien ryhmän („Saksan internationalisti-sosialistit”) äänenkannattaja, jota julkaistiin J. Borchardt’in toimitamana. Aikakauslehti ilmestyi epäsäännöllisesti vuodesta 1913 vuoteen 1921 Berliinissä.— 185.
- ⁹⁷ „*Die Internationale*” („Internationale”) — R. Luxemburgin ja Fr. Mehringin perustama aikakauslehti. Sitä ilmestyi vain yksi numero, huhtikuussa 1915 Berliinissä; se julkaistiin uudelleen Münchenissä vuonna 1922 „*Futurus*” („Tulevaisuus”) julkaisussa.— 185.

- ⁹⁸ *Naisten kansainvälinen sosialistikonferenssi* sotaan suhtautumista koskevasta kysymyksestä pidettiin maaliskuun 26—28 pnä (uutta lukua) 1915 Bernissä. Konferenssi oli kutsuttu koolle VSDTP:n Keskuskomitean naisjärjestöjen aloitteesta, ja sen järjestämiseen otti osaa kansainvälisen naistenliikkeen johtaja Klara Zetkin. Konferenssissa oli läsnä Englannin, Saksan, Ranskan, Hollannin, Sveitsin, Italian, Venäjän ja Puolan edustajia — yhteensä 25 edustajaa. Venäjän edustajien joukossa olivat N. K. Krupskaja ja Inessa Armand.
- Naisten kansainvälistä sosialistikonferenssia koskeva selostus julkaistiin „Sotsial-Demokrat” lehden 42. numeron liitteessä kesäkuun 1 pnä 1915.— 190.
- ⁹⁹ „*Zhizn*” („Elämä”) — eserrien puolueen sanomalehti; julkaistiin maaliskuusta 1915 tammikuuhun 1916 ensin Pariisissa ja sittemmin Genevessä vuoden 1915 maaliskuussa lakkautetun „Mysl” lehden asemesta.— 211.
- ¹⁰⁰ Goethen mietelmä (ks. Goethe's Werke, B. 2, 6. Aufl., Berlin, 1893, S. 593).— 222.
- ¹⁰¹ „*Sosialismi*” („Le Socialisme”) — aikakauslehti; sitä julkaisi ja toimitti ranskalainen sosialisti J. Guesde vuodesta 1907 vuoden 1914 kesäkuuhun Pariisissa.— 230.
- ¹⁰² „*Novoje Vremja*” („Novo Vreme” — „Uusi Aika”) — kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti, Bulgarian sosialidemokraattisen puolueen vallankumouksellisen siiven („tesnjakkien”) teoreettinen äänenkannattaja; toimitti D. Blagojev; Bulgarian taantumuksellinen hallitus lakkautti sen vuonna 1923.— 236.
- ¹⁰³ Lenin tarkoittaa K. Liebknechtin kirjoittamaa vetoomusta „Päävihollinen omassa maassa”.— 239.
- ¹⁰⁴ „*Preussin Vuosikirja*” („Preussische Jahrbücher”) — konservatiivinen kuukausijulkaisu, saksalaisten kapitalistien ja maanomistajien äänenkannattaja, ilmestyi Berliinissä vuodesta 1858 vuoteen 1935.— 239.
- ¹⁰⁵ „*Rabotshaja Mysl*” („Työväen Ajatus”) — „ekonomistien” lehti; ilmestyi vuosina 1897—1902. „Iskra” lehdessä julkaistuissa kirjoituksissaan sekä kirjassa „Mitä on tehtävä?” Lenin arvosteli „Rabotshaja Myslin” katsomuksia pitäen niitä kansainvälisen opportunismien venäläisenä muunnoksena.— 250.
- ¹⁰⁶ „*Rabotsheje Delo*” („Työväen Asia”) — „ekonomistien” aikakauslehti, „Venäläisten sosialidemokraattien ulkomaisen liiton” epäsäännöllisesti ilmestynyt äänenkannattaja; julkaistiin Genevessä vuosina 1899—1902. Lenin arvosteli „rabotshejedelolaisten” katsantokantoja „Iskra” lehdessä julkaistuissa kirjoituksissaan ja teoksessaan „Mitä on tehtävä?”.— 250.

- ¹⁰⁷ Lenin tarkoittaa kahta venäjänkielistä julkaisua, jotka sisälsivät Marxin ja Engelsin kirjeitä Sorgelle: 1) „J. Ph. Beckerin, J. Dietzgenin, F. Engelsin, K. Marxin ynnä muiden kirjeitä F. A. Sorgelle ynnä muille”. N. Leninin esipuhe, Pietari, P. G. Daugen julkaisema, 1907; 2) „K. Marxin, Fr. Engelsin ynnä muiden kirjeitä F. Sorgelle ynnä muille”. P. Axelrodin toimitus ja esipuhe, Pietari, „Obshtshestvennaja polza” kirjaston julkaisema, 1908.— 252.
- ¹⁰⁸ „*The New Statesman*” („Uusi Valtiomies”) — fabianilaisten yhdistyksen viikkojulkaisu; se perustettiin vuonna 1913 Lontoossa; vuodesta 1931 lähtien aikakauslehti on ilmestynyt nimellä „*New Statesman and Nation*” („Uusi Valtiomies ja Kansakunta”).— 252.
- ¹⁰⁹ *Bukvojed* — D. Rjazanov.— 267.
- ¹¹⁰ Lenin tarkoittaa menshevikkilikvidaattoreja, jotka erotettiin VSDTP:stä Prahan puoluekonferenssissa vuoden 1912 tammi-kuussa.— 275.
- ¹¹¹ Saksan ja Itävallan sosialistien *Wienin konferenssi* pidettiin huhtikuussa 1915. Konferenssissa tehdyssä päätöslauselmassa hyväksyttiin saksalaisten ja itävaltalaisien sosialishoviniestien kannanotto.— 282.
- ¹¹² A. P.— Anton Pannekoek, hollantilainen vasemmistososialisti.— 283.
- ¹¹³ Kirjanen „*Sosialismi ja sota*” ilmestyi syyskuussa 1915 saksan kielellä ja jaettiin sosialistien Zimmerwaldin konferenssin osanottajille; vuonna 1916 se ilmestyi ranskan kielellä.— 289.
- ¹¹⁴ Ks. Clausewitz. „*Sodasta*”, I osa. 5 painos, 1941, s. 43.— 298.
- ¹¹⁵ „*Brentanolaisuus*” — porvarillis-reformistinen oppi, joka „tunnustaa „kapitalismin koulun”, mutta hylkää vallankumouksellisen luokkataistelun koulun” (*Lenin*). L. Brentano — saksalainen porvarillinen taloustieteilijä, niin sanotun „valtiososialismin” kannattaja, joka yritti todistaa, että yhteiskunnallisen tasa-arvoisuuden toteuttaminen on mahdollista kapitalismin puitteissa reformien tietä ja sovittamalla yhteen kapitalistien ja työläisten edut. Verhoutuen marxilaisilla fraaseilla Brentano ja hänen seuraajansa yrittivät alistaa työväenliikkeen palvelemaan porvariston etuja.— 305.
- ¹¹⁶ Ks. K. Marx ja F. Engels. Teokset, XVI osa, II, nide, 1936, s. 245.— 308.
- ¹¹⁷ „*Novosti*” („*Uutiset*”) — eserrien puolueen päivälehti; julkaistiin Pariisissa elokuusta 1914 toukokuuhun 1915.— 312.

- ¹¹⁸ „*Proletarshi Golos*” („Proletaarinen Ääni”) — illegaalinen sanomalehti; VSDTP:n Pietarin komitean äänenkannattaja; sitä julkaistiin helmikuusta 1915 joulukuuhun 1916. Ilmestyi neljä numeroa. Lehden ensimmäisessä numerossa julkaistiin VSDTP:n Keskuskomitean manifesti „Sota ja Venäjän sosialidemokratia”.— 314.
- ¹¹⁹ *Nuorison kansainvälinen sosialistikonferenssi*, joka käsitteli kysymystä suhtautumisesta sotaan, pidettiin huhtikuun 4—6 p:nä (uutta lukua) 1915 Bernissä (Sveitsi). Konferenssiin osallistuivat 10 maan: Venäjän, Norjan, Hollannin, Sveitsin, Bulgarian, Saksan, Puolan, Italian, Tanskan ja Ruotsin nuorisojärjestöjen edustajat. Konferenssi teki päätöksen Kansainvälisen nuorisopäivän viettämisestä joka vuosi, valitsi Sosialistisen nuorison kansainvälisen toimiston, joka ryhtyi konferenssin päätösten mukaisesti julkaisemaan „Jugend-Internationale” („Nuorison Internationale”) lehteä. Sitä avustivat V. I. Lenin ja K. Liebknecht.— 319.
- ¹²⁰ *Tribuunalaiset* — Hollannin sosialidemokraattisen työväenpuolueen vasemmistoryhmä, joka julkaisi vuodesta 1907 lähtien „Tribuuna” lehteä. Vuonna 1909 tribuunalaiset erotettiin Hollannin sosialidemokraattisesta työväenpuolueesta, ja he perustivat itsenäisen puolueen (Hollannin sosialidemokraattisen puolueen). Tribuunalaiset muodostivat Hollannin työväenliikkeen vasemmistosiiven, mutta he eivät olleet johdonmukaisesti vallankumouksellinen puolue. Vuonna 1918 tribuunalaiset osallistuivat Hollannin Kommunistisen puolueen perustamiseen. Sanomalehti „Tribuuna” oli vuodesta 1909 lähtien Hollannin sosialidemokraattisen puolueen äänenkannattaja ja vuodesta 1918 lähtien — Kommunistisen puolueen äänenkannattaja; 30-luvun alusta vuoteen 1940 saakka se ilmestyi nimellä „Folkstagsbladet” — „Kansanlehti”.— 323.
- ¹²¹ „*Lutsh*” („Säde”) — menshevikkilikvidaattoerien legaalinen jokapäiväinen lehti; julkaistiin Pietarissa syyskuusta 1912 heinäkuuhun 1913; pysyi pystyssä „porvaristoon kuuluvien rikkaiden ystävien varoilla” (Lenin).—328.
- ¹²² „*Marxilaisuus ja likvidaattoisuus*. Kirjoituskokoelma nykyisen työväenliikkeen peruskysymyksistä. II osa”, jonka puoluekustantamo „Priboi” julkaisi heinäkuussa 1914. Kokoelma sisälsi joukon likvidaattoireita vastaan suunnattuja Leninin kirjoituksia. Viitattessaan tuohon kokoelmaan Lenin tarkoittaa kirjoituksiaan: „Työväenluokka ja työväenlehdistö” ja „Työläisten lausuntoja Venäjän sosialidemokraattisen työväenryhmän muodostamisesta Valtakunnanduumaan” (ks. Teokset, 20. osa, ss. 356—363 ja 530—537).—328.
- ¹²³ „*Leipzigin Kansanlehti*” („Leipziger Volkszeitung”) — Saksan sosialidemokratian vasemmistosiiven äänenkannattaja. Lehti ilmestyi jokapäiväisenä lehtenä vuosina 1894—1933. Sen toimituskuntaan kuuluivat pitkän aikaa Fr. Mehring ja R. Luxemburg. Vuosina

1917—1922 „Leipziger Volkszeitung” oli Saksan „riippumattomien” äänenkannattaja. Vuoden 1922 jälkeen se oli oikeistososialidemokraattien äänenkannattaja.— 328.

124 *An* — kaukasialaisten menshevikkien johtaja N. N. Jordania.— 331.

125 „*Internationale Korrespondenz*” („Kansainvälinen Kirjeenvaihto”) — kerran viikossa ilmestynyt Saksan sosialishovinistien aikakauslehti, jossa käsiteltiin kansainvälisen politiikan ja työväenliikkeen kysymyksiä; ilmestyi Berliinissä vuodesta 1914 vuoteen 1917.— 332.

126 „*Sovremennyi Mir*” („Nyky maailma”) — kirjallinen, tieteellinen ja poliittinen kuukausijulkaisu; ilmestyi Pietarissa vuodesta 1906 vuoteen 1918. Menshevikit, heidän joukossaan G. V. Plehanov, osallistuivat läheisesti aikakauslehden työhön. Plehanovilaisen puolue-mies-menshevikkien ryhmän kanssa tehdyn liiton kaudella ja vuoden 1914 alussa aikakauslehteä avustivat bolshevikit.

Maaliskuussa 1914 „*Sovremennyi Mirissä*” julkaistiin Leninin kirjoitus „Vielä eräs sosialismin murskaaminen” (ks. Teokset, 20. osa, ss. 177—198). Imperialistisen maailmansodan aikana (1914—1918) aikakauslehdestä tuli sosialishovinistien äänenkannattaja.— 332.

127 „*Zimmerwaldin vasemmiston päätöslauselmaehdotuksen*” Lenin valmisti Kansainvälistä sosialistikonferenssia varten, joka pidettiin Zimmerwaldissa (Sveitsi) syyskuun 5—8 pnä (uutta lukua) 1915 ja oli internationalistien ensimmäinen konferenssi sodan aikana. Siinä oli läsnä 38 edustajaa 11 Euroopan maasta. Konferenssin päiväjärjestys oli seuraava: 1) eri maiden edustajain selostukset, 2) Saksan ja Ranskan edustajain yhteinen deklaraatio, 3) Zimmerwaldin vasemmiston ehdotus periaatepäätöslauselman hyväksymisestä, 4) manifestin hyväksyminen, 5) Kansainvälisen sosialistisen toimikunnan (K.S.T.) vaalit, 6) sodan uhreille ja vainotuille osoitetun myötätuntopäätöslauselman hyväksyminen.

Konferenssissa kehkeytyi taistelu Leninin johtamien vallankumouksellisten internationalistien ja kautskylaisen enemmistön välillä. Lenin muodosti tässä konferenssissa vasemmistoryhmän, jossa vain bolshevikkien puolueella oli ainoa oikea ja loppuun asti johdonmukainen internationalistinen kanta sotaa vastaan. Lenin arvosteli konferenssia kirjoituksissaan „Ensi askel” ja „Vallankumoukselliset marxilaiset Kansainvälisessä sosialistikonferenssissa syyskuun 5—8 pnä 1915” (ks. tätä osaa, ss. 379—385 ja 386—390). — 340.

128 *Petrova* — Inessa Armand.— 368.

129 „*La Sentinelle*” („Vartija”) — sanomalehti, Neuchâtelin kantonin (ranskalainen Sveitsi) sveitsiläisen sosialidemokraattisen järjestyksen äänenkannattaja; perustettiin La Chaux-de-Fonds’issa vuonna 1884. Imperialistisen maailmansodan (1914—1918) alkuvuosina lehti oli

- internationalistisella kannalla. Marraskuun 13 p:nä 1914 lehden 265. numerossa julkaistiin lyhennettynä VSDTP:n Keskuskomitean manifesti „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” (ks. tätä osaa, ss. 11—20). Lehti ilmestyy nykyäänkin.— 371.
- ¹³⁰ Lenin tarkoittaa K. Liebknechtin kirjettä syyskuun 2 p:nä 1915, jonka hän lähetti Zimmerwaldin Kansainväliselle sosialistikonferenssille. Tässä kirjeessä Liebknecht kehotti konferenssin osanottajia taistelemaan imperialistista sotaan vastaan ja tekemään pesäeron sosialishovineisteista.— 371.
- ¹³¹ Lenin tarkoittaa Zimmerwaldin yhtymän toimeenpanevan elimen, Bernissä toimivan Kansainvälisen sosialistisen toimikunnan „*Bulletiinia*” („Bulletin”. Internationale sozialistische Kommission zu Bern). „Bulletini” ilmestyi syyskuusta 1915 tammikuuhun 1917 englannin, ranskan ja saksan kielellä. Kaikkiaan julkaistiin 6 numeroa.— 373.
- ¹³² Venäjän kansansosialistien ja sosialivallankumouksellisten konferenssi pidettiin heinäkuussa 1915 Pietarissa. Siinä käsiteltiin kysymystä sotaan suhtautumisesta. Konferenssin hyväksymä päätöslauselma kutsui osallistumaan aktiivisesti sotaan tsarismin puolella.— 384.
- ¹³³ *Sotateollisuuskomiteat* perustettiin Venäjällä vuonna 1915 imperialistisen suurporvariston toimesta. Yrittäen alistaa työläiset vaikutuksensa alaiseksi ja istuttaa heihin puolustusmielialoja porvaristo ryhtyi järjestämään „työläisryhmiä” näiden komiteain yhteyteen. Porvaristolle oli edullista saada näihin ryhmiin mukaan työläisten edustajia, jotka olisivat agitoineet työläisjoukkoja kohottamaan työn tuottavuutta sotatarviketehtaissa. Menshevikit osallistuivat aktiivisesti tähän porvariston alullepanemaan valepatrioottiseen puuhaan. Bolshevikit julistivat sotateollisuuskomiteat boikotin alaisiksi ja harjoittivat menestyksellisesti tätä boikottia työläisten enemmistön tukemina.
- Pietarin työläisten valtuutettujen kokouksessa vuoden 1915 syyskuun 27 (lokakuun 10) p:nä 90 henkeä äänesti bolshevistista päätöslauselmaa, jossa kehoitettiin boikotoimaan sotateollisuuskomiteoita ja lopettamaan sota vallankumouksen kautta, ja 81 henkeä äänesti menshevikkien päätöslauselmaa. Vasta toistamiseen pidetyssä kokouksessa, kun bolshevikkeja kannattavat työläiset olivat poistuneet kokouksesta, menshevikkien onnistui Gvozdevin ja provokaattori Abrosimovin johdolla valita 10 henkeä „työläisryhmään”.
- Bolshevikkien suorittaman selitystyön tuloksena vaalit suoritettiin vain 70:ssä alueiden ja paikkakuntien 239 sotateollisuuskomiteasta ja työväen edustajia valittiin vain 36 komiteaan.— 398.
- ¹³⁴ *Parabellum* — K. Radek.—402.
- ¹³⁵ Ks. K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjeitä, 1953, ss. 178, 179; Teokset, XXIII osa, 1932, s. 464.—407.

- ¹³⁶ „Prizyv” („Kutsu”) — viikolehti, menshevikkien ja eserrien äänenkannattaja; julkaistiin Pariisissa lokakuusta 1915 maaliskuuhun 1917. Kysymys on Plehanovin kirjoituksesta „Vallankumouksen kaksi linjaa”, joka julkaistiin tässä lehdessä lokakuun 17 pnä 1915.—412.
- ¹³⁷ „Die Glocke” („Kello”) — kerran kahdessa viikossa ilmestynyt aikakauslehti; sitä julkaisi Münchenissä ja sittemmin Berliinissä vuosina 1915—1925 Saksan sosialidemokraattisen puolueen jäsen, sosialishovinisti Parvus (Helphand), Saksan imperialismin asiamies.—418.
- ¹³⁸ „Kansan Ääni” („Volksstimme”) — sanomalehti; ilmestyi Chemnitzissä tammikuusta 1890 helmikuuhun 1933; imperialistisen maailmansodan kaudella (1914—1918) — sosialishoviniestien äänenkannattaja.—419.
- ¹³⁹ Kirje „„Sosialistisen propagandaliiton” sihteeriille” on vastaus Amerikan „Sosialistisen propagandaliiton” lehtiseen, jonka V. I. Lenin sai marraskuussa 1915. Kirje julkaistaan kokonaisuudessaan ensi kertaa.—420.
- ¹⁴⁰ *Amerikan sosialistinen puolue* (S.P.) — reformistinen, opportunistinen puolue; perustettu vuonna 1901. Ensimmäisen maailmansodan vuosina puolueen oikeistolainen enemmistö puolusteli imperialistista sotaa ja kannatti amerikkalaisen imperialismiin politiikkaa. Vallankumouksellinen vähemmistö, jonka asenne oli internationalistinen, esiintyi sotaa vastaan ja Venäjällä suoritetun Lokakuun sosialistisen vallankumouksen vaikutuksesta muodosti vasemmistosiiven, joka vuonna 1919 pani alulle Amerikan Yhdysvaltojen Kommunistisen puolueen perustamisen ja tuli sen perusrungoksi.
- Nykyään Amerikan sosialistinen puolue on pienilukuinen lahkolaisjärjestö.
- Amerikan sosialistinen työväenpuolue* (Amerikan sosialistinen työn puolue — S.L.P.) perustettiin vuonna 1876 I Internationalen amerikkalaisten jaostojen, Sosialidemokraattisen työväenpuolueen ja Yhdysvaltojen eräiden sosialististen ryhmien yhdistymisen tuloksena. Suurimman osan tämän puolueen jäsenistä muodostivat emigrantit. Amerikan sosialistinen työväenpuolue oli luonteeltaan lahkolaispuolue, sillä ei ollut milloinkaan laajoja yhteyksiä proletariaatin joukkoihin. Ensimmäisen maailmansodan vuosina Sosialistinen työväenpuolue kallistui internationalismiin.— 422.
- ¹⁴¹ Ks. „J. Ph. Beckerin, J. Dietzgenin, F. Engelsin, K. Marxin ynnä muiden kirjeitä F. A. Sorgelle ynnä muille”. N. Leninin esipuhe, Pietari, P. G. Daugen julkaisema, 1907. Engelsin kirjeet Sorgelle huhtikuun 29 pntä 1886; Vishnevetskajalle joulukuun 28 pntä 1886; Sorgelle joulukuun 7 pntä 1889; Schlüterille tammikuun 11 pntä 1890.—425.

- ¹⁴² „*Rabotsheje Utro*” („Työväen Aamu”) — menshevistinen julkinen sanomalehti; ilmestyi Pietarissa loka—joulukuussa 1915.—428.
- ¹⁴³ *Kööpenhaminalainen anonyymi* — Trotski, joka vuonna 1910 julkaisi Saksan sosialidemokratian äänenkannattajassa „Vorwärtsissä” anonyymin parhaavan kirjoituksen asiainilasta VSDTP:ssä. II Internationalen Kööpenhaminan kongressin aikana V. I. Lenin, G. V. Plehanov ja Puolan sosialidemokratian edustaja paljastivat erikoisessa lausunnossaan tämän parjauksen ja esittivät protestin sitä vastaan Saksan sosialidemokraattisen puolueen hallinnolle.—428.
- ¹⁴⁴ *Oranski, K.*—G. D. Kutshin, menshevikkililividaattori, „Nasha Zaran” työntekijä.—428.
- ¹⁴⁵ *Repetilov* — henkilö A. S. Gribojedovin komediasta „Vastus viisaudesta”.—430.
- ¹⁴⁶ *A. M.*—A. S. Martynov.—431.
- ¹⁴⁷ K. Marx ja F. Engels. Valittuja kirjoituksia, 1953, s. 459; Teokset, XXIX osa, 1946, s. 265.—446.
-

TIETOJA
V. I. LENININ
ELÄMÄSTÄ JA TOIMINNASTA

(Elokuu 1914 — joulukuu 1915)

1914

- Elokuu, 23* Lenin saapuu Poroninista (Galitsia) Berniin
(*syyskuu, 5*). (Sveitsi).
- Elokuu, 24—26* Lenin tekee Bernissä bolshevikkien neuvottelu-
(*syyskuu, 6—8*). kokouksessa alustuksen sotaan suhtautumisesta. Neuvottelukokous hyväksyy hänen teesinsä sodasta sosialidemokraattiryhmän päätöslauselmaksi.
- Elokuun loppu —* Lenin kirjoittaa artikkelinsa „Euroopan sota ja
syyskuu. kansainvälinen sosialismi” konseptin. Artikkelin jäi keskeneräiseksi.
- Lenin lähettää sotaa koskevat teesit erillisille bolshevikkien ulkomaisille jaostoille sekä Venäjälle VSDTP:n Keskuskomitean Venäjällä olevan osan jäsenten, puoluejärjestöjen ja duumaryhmän käsiteltäväksi.
- Elokuu — mar-* Lenin jatkaa „Karl Marx” artikkelinsa kirjoittamista;
raskuun 1 (14). se oli tarkoitettu Granat-yhtiön tietosanakirjaa varten.
- Syyskuu, 14* Leninin teesit sodasta käsitellään Italian ja Sveitsin
(*27*). sosialistien Luganon (Sveitsi) konferenssissa. Konferenssin hyväksymään päätöslauselmaan sisällytettiin useita teeseissä esitettyjä väittämiä.
- Syyskuu, ennen* Lenin pitää Bernissä selostuksen sodasta.
27 (lokakuu,
ennen 10).
- Syyskuu, 27* Lenin käyttää Bernissä puheenvuoron bundilaisen
(*lokakuu, 10*). V. Kosovskin selostuksen „Sota ja sosialidemokratia” johdosta käydyin keskustelun aikana.
- Syyskuu, ennen* Lenin kirjoittaa VSDTP:n Keskuskomitean manifestin
28 (lokakuu,
ennen 11). „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” ja antaa bolshevikkien Geneven jaoston tehtäväksi julkaista se erillisenä julkaisuna.

- Syyskuu, 28*
(lokakuu, 11). Lenin käyttää Lausannessa puheenvuoron Plehanovin selostuksen „Sosialistien suhtautumisesta sotaan” johdosta käydyn keskustelun aikana ja arvostelee Plehanovin shovinistisuutta.
- Syyskuu —*
lokakuu. Lenin valmistelee „Euroopan sota ja Euroopan sosialismi” kirjasen kirjoittamista; kokoaa aineistoa, tekee muistiinpanoja kirjoista sekä ulkomaisessa ja Venäjän lehdistössä julkaistuista artikkeleista ja pienemmistä kirjoituksista, varustaa ne reu-nahuomautuksillaan, laatii kirjasen konseptin ja jäsennyksen. Kirjanen jäi kirjoittamatta.
- Lokakuu, 1 (14).* Lenin pitää Lausannessa selostuksen aiheesta „Proletariaatti ja sota”.
- Lokakuu, 2 (15).* Lenin pitää Genevessä selostuksen aiheesta „Euroopan sota ja sosialismi”.
- Lokakuu, 3 (16).* Lenin palaa takaisin Berniin; hän saa tiedon siitä, että VSDTP:n Keskuskomitean Venäjällä oleva osa hyväksyy hänen teesinsä sodasta.
- Lokakuu, 4 (17).* Lenin päättää aloittaa jälleen VSDTP:n Pää-äänenkannattajan „Sotsial-Demokrat” lehden julkaisemisen; hän antaa bolshevikkien Geneven osastolle käytännölliset ohjeet lehden julkaisemisesta.
- Lokakuu, 13 (26).* Lenin pitää Clarens’issa, Montreux’n lähistöllä (Sveitsi), selostuksen sodasta.
- Aikaisintaan*
lokakuun 14 (27). Lenin pitää Zürichissä selostuksen aiheesta „Sota ja sosialidemokratia”.
- Lokakuu, 19*
(marraskuu, 1). Vuoden jatkuneen väliajan jälkeen aletaan jälleen julkaista „Sotsial-Demokrat” lehteä Leninin toimitamana. „Sotsial-Demokrat” lehden 33. numerossa julkaistaan Leninin kirjoittama VSDTP:n Keskuskomitean manifesti „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” ja artikkeli „Sosialistisen Internationalen tila ja tehtävät”.
- Lokakuun*
29 — marras-
kuun 8 (mar-
raskuun 11 — 21)
pn välillä. Lenin kirjoittaa kirjeen „Vorwärtsin” ja Wienin „Arbeiter-Zeitungin” toimituksille esittäen näille lehdistä vastalauseen sen johdosta, että niissä oli vääristely hänen Zürichissä pitämänsä selostusta sodasta.
- Lokakuu, 31*
(marraskuu, 13). VSDTP:n Keskuskomitean manifesti „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” julkaistaan lyhennettynä sveitsiläisessä „La Sentinelle” („Vartija”) lehdessä.

- Marraskuu, 4 (17).* Lenin lähettää „Karl Marx” artikkelinsa käsitkirjoituksen Venäjälle Granat-yhtiön tietosanakirjan kustantamolle.
- Viimeistään marraskuun 5 (18) pnä.* Lenin lähettää VSDTP:n Keskuskomitean manifestin „Sota ja Venäjän sosialidemokratia” Ranskan, Englannin ja Saksan sosialidemokraattisille lehdistöille.
- Marraskuu, 8 (21).* Lenin antaa bolshevikkien Geneven jaoston tehtäväksi järjestää Inessa Armandin ranskankielinen selostustilaisuus aiheesta „Erilaiset Venäjän sosialistien keskuudessa esiintyvät virtaukset suhtautumisessa sotaan”.
- Marraskuu, 22 (joulukuu, 5).* Leninin artikkeli „Eräs sodasta puhuva saksalainen ääni” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 34. numerossa.
- Marraskuun 23 (joulukuun 6) pn jälkeen.* Lenin kirjoittaa vastauksen Englannin riippumattoman työväenpuolueen tekemään kyselyyn bolshevikkien suhtautumisesta sotaan ja rauhan ohjelmaan.
- Marraskuu, 29 (joulukuu, 12).* Leninin artikkelit „Kuollut shovinismi ja elävä sosialismi. (Kuinka Internationale voidaan jälleerakentaa?)” ja „Isovenäläisten kansallisuusylpeydestä” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 35. numerossa.
- Joulukuu, 3 (16).* Lenin esiintyy Bernissä arvostellen Martovin alustusta „Sota ja sosialismin kriisi”.
- Joulukuu, 25 (tammikuun 7 pnä 1915).* Lenin tuomitsee jyrkästi VSDTP:n Keskuskomitean Ulkomaisen byroon nimissä kirjoittamassaan kirjeessä Buharinin ja Pjatakovin puoluevastaisen „Baugyn” ryhmän separatistisen menettelyn, kun se aikoi ilman Keskuskomitean päätöstä julkaista omaa lehteään.
- Joulukuu, 27 (tammikuun 9 pnä 1915).* Leninin artikkeli „Entä mitä edelleen? (Työväenpuolueiden tehtävistä opportunistin ja sosialishovinismin suhteen)” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 36. numerossa.
- Syyskuu 1914—
toukokuu 1915.* Lenin tutkii Bernin kirjastossa Feuerbachin, Hegelin, Aristoteleen ynnä muiden filosofien teoksia: vihkosiin, joiden otsikoksi hän panee „Filosofian vihkot”, hän tekee muistiinpanoja, laatii jäsenyksiä, kirjoittaa konseptteja materialistisesta dialektiikasta.

1915

- Tammikuu, 19*
(helmikuu, 1). Leninin artikkelit „Millaista „yhtenäisyyttä” Larin julisti Ruotsin edustajakokouksessa?” ja „Venäläiset Südekumit” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 37. numerossa.
- Tammikuu, 27*
(helmikuu, 9). Lenin kirjoittaa kirjeen „Nashe Slovon” toimitukselle ja luonnoksen VSDTP:n Keskuskomitean deklaratioksi, joka tuli esittää Entente-maiden sosialistien Lontoon konferenssissa. Hän läheittää deklaratioluonnoksen jäljennöksen Kansainvälisessä sosialistisessa toimistossa olevalle Keskuskomitean edustajalle M. M. Litvinoville konferenssissa luettavaksi.
- Helmikuu, 10*
(23). Lenin pitää puheen Bernissä sosialidemokraattien ja ammattiliittojen jäsenten yhteisessä vastalausekokouksessa, joka oli järjestetty Venäjällä toimeenpannun Valtakunnanduuman bolshevikkiedustajien vangitsemisen johdosta.
- Helmikuu, 14—19*
(helmikuu, 27 —
maaliskuu, 4). Lenin johtaa Bernissä pidetyn VSDTP:n ulkomaisten jaostojen konferenssin työtä; tekee alustuksen konferenssin päiväjärjestyksen peruskysymyksestä „Sota ja puolueen tehtävät” sekä kirjoittaa päätöslauselmat, jotka konferenssi sitten hyväksyy.
- Helmikuu, 18*
(maaliskuu, 3). Leninin artikkelit „Poliisi ja taantumukselliset Saksan sosialidemokratian yhtenäisyyttä suojelemissa” ja „Lontoon konferenssista” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 39. numerossa.
- Aikaisintaan*
helmikuussa. Lenin kirjoittaa artikkelinsa „Vieraan lipun alla”. Se julkaistiin ensi kerran v. 1917 „Priliv” kirjakustantamon „Kokoelmassa”. Moskova.
- Maaliskuu, 10*
(23). Lenin kirjoittaa „Nashe Slovon” toimitukselle kirjeen, jossa paljastaa menshevikkien Organisaatiokomitean ja Bundin sosialishovinistiset katsoukset.
- Maaliskuu, 13—15*
(26—28). Lenin johtaa naisten kansainväliseen Bernin sosialistikonferenssiin osallistuvan VSDTP:n Keskuskomitean edustajiston työtä.
- Maaliskuu, 16*
(29). „Sotsial-Demokrat” lehden 40. numerossa julkaitaan Leninin artikkelit „VSDTP:n ulkomaisten jaostojen konferenssi”, „Mitä todisti VSDT:n Duumar ryhmän oikeusjuttu?”, „Lontoon konferenssin johdosta” ja „Kansalaissota-tunruksen valaisemiseksi”.

- Maaliskuu, 22—24* Lenin johtaa nuorison kansainväliseen Bernin sosialistikonferenssiin osallistuvan VSDTP:n Keskuskomitean edustajiston työtä.
(*huhtikuu, 4—6*).
- Huhtikuu, aikaisintaan 14 (27).* Lenin kirjoittaa „Toukokuun 1 päivä ja sota” selostuksensa konseptin.
- Huhtikuu, 18 (toukokuu, 1).* Leninin artikkelit „Sosialishovinistien sofismeja”, „Kysymys internationalistien yhdistämisestä” ja „Porvarilliset ihmisystävät ja vallankumouksellinen sosialidemokratia” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 41. numerossa.
- Huhtikuu, ennen 19 (toukokuu, ennen 2).* Lenin antaa bolshevikkien Pariisin jaostolle toimintaohjeet siitä, kuinka tulee järjestää internationalistisocialidemokraattien klubi, jonka tulee käydä taistelua sosialishovinisteja vastaan.
- Huhtikuu, 22 (toukokuu, 5).* Lenin hyväksyy hollantilaisten vasemmistososialistien suunnitelman internationalistisen sosialistisen aikakauslehden julkaisemisesta: antaa käytännöllisiä ohjeita, miten tulee järjestää kansainvälistä sosialishovinismia vastaan tähdättyjen kirjasten julkaiseminen vierailu kielillä.
- Toukokuu, 8 (21).* Leninin artikkeli „Platonisen internationalismin vararikko” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 42. numerossa.
- Toukokuu, ennen 9 (22).* Lenin osallistuu „Kommunist” aikakauslehden julkaisemisen valmisteluun.
- Toukokuu, 12 (25).* Lenin saa Lätnmaan sosialidemokratian Ulkomailta komitealta tarjouksen esiintyä Lätnmaan sosialidemokratian edustajana puolueettomien maiden sosialistipuolueiden konferenssissa.
- Toukokuu, 19 (kesäkuu, 1).* Leninin artikkeli „Taistelusta sosialishovinismia vastaan” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 42. numeron liitteessä.
- Toukokuu, ennen 24 (kesäkuu, ennen 6).* Lenin muuttaa Bernistä Sörenbergin vuoristokylään (Sveitsi).
- Toukokuun loppupuoli — kesäkuun alkupuoli.* Lenin kirjoittaa artikkelinsa „II Internationalen vararikko”.
- Kesäkuu.* Lenin kirjoittaa artikkelit „Englantilainen pasifismi ja englantilainen teorian vieroksunta” ja „Miten taantumuksen leihakoiminen yhdistetään demokra-tialeikkiin?”.

- Kesä—heinäkuu.* Lenin kirjoittaa artikkelin „Saksalaisen opportunismien perusteos sodasta”.
- Heinäkuu, 13 (26).* Leninin artikkelit „Oman hallituksen tappiosta imperialistisessa sodassa” ja „Asiaintilasta Venäjän sosialidemokratiassa” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 43. numerossa.
- Heinä—elokuu.* Lenin solmii kirjeenvaihdon avulla yhteyksiä eri maiden vasemmistointernationalisteihin, sosialidemokraatteihin liittääkseen heidät yhteen ennen edessäolevan kansainvälisen sosialistikonferenssin koollekutsumista; antaa bolshevikkien jaostoille tehtäväksi solmia yhteyksiä eri maiden internationalististen aineiden kanssa. Hän antaa tehtäväksi järjestää puolueen perusasiakirjojen: VSDTP:n Keskuskomitean manifestin sodasta, Bernin konferenssin päätöslauselmien y.m. kääntämisen ja julkaisemisen.
- Lenin lähettää Skandinaviaan „Zimmerwaldin vasemmiston julkilausuman luonnoksen”, että se käännettäisiin ruotsin ja norjan kielelle ja toimitettaisiin Ruotsin ja Norjan vasemmistososialidemokraateille.
- Lenin kirjoittaa artikkelit „„Rauhan” tunnuksen arvioinnista” ja „Rauhan kysymys”.
- Lenin kirjoittaa kirjasensa „Sosialismi ja sota”.
- Elokuu, 7 (20).* Lenin saa valtakirjan Zimmerwaldin sosialistikonferenssiin Lätinmaan sosialidemokraattiselta puolueelta.
- Elokuu, 10 (23).* Leninin artikkeli „Euroopan Yhdysvaltojen tunnuksesta” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 44. numerossa.
- Elokuu, ennen 20 (syyskuu, ennen 2).* Lenin järjestää „Sosialismi ja sota” kirjasen julkaisemisen saksan kielellä.
- Lenin kirjoittaa „Zimmerwaldin vasemmiston päätöslauselmaehdotuksen”.
- Elokuu, 20—22 (syyskuu, 2—4).* Lenin saapuu Zimmerwaldiin osallistuakseen kansainvälisen sosialistikonferenssin työhön.
- Elokuu, 22 (syyskuu, 4).* Lenin johtaa vasemmistososialidemokraattien — Zimmerwaldin sosialistikonferenssin edustajain erillistä neuvottelukokousta ja tekee siinä alustuksen sodan luonteesta ja kansainvälisen sosialidemokratian taktiikasta.
- Elokuu, 23—26 (syyskuu, 5—8).* Lenin osallistuu Zimmerwaldin konferenssin työhön, järjestää ja liittää yhteen sen vasemmistosipeä.

- Elokuu, 23—26 pn** Ilmestyy Leninin kirjanen „Sosialismi ja sota” saksan kielellä. Kirjanen jaetaan Zimmerwaldin konferenssin edustajille.
(*syyskuu, 5—8 pn välillä.*)
- Elokuu, 29—30** Ilmestyy „Kommunist” aikakauslehden 1. — 2. numero, jossa on Leninin artikkelit „II Internationalen vararikko”, „Ranskalaisen sosialistin rehellistä puhetta” sekä „Imperialismi ja sosialismi Italiassa (Reunahuomautuksia)”.
(*syyskuu, 11—12).*)
- Elokuu.** Lenin kirjoittaa „Vetoimuksen sodan johdosta”.
- Kesä.** Lenin kirjoittaa artikkelin „Kiitos avomielisyydestä”.
- Syyskuu, aikaisintaan 12 (25).** Lenin kirjoittaa kirjeen Kansainväliselle sosialistiselle toimikunnalle.
- Syyskuun loppupuoli.** Lenin kirjoittaa artikkelin „Venäjän tappio ja vallankumouksellinen kriisi”.
- Syyskuun 18—23** Lenin palaa Sörenbergistä Berniin.
(*lokakuun 1—6 pn välillä.*)
- Syyskuu, 28** Leninin artikkelit „Ensi askel” ja „Vallankumoukselliset marxilaiset kansainvälisessä sosialistikonferenssissa syyskuun 5—8 pnä 1915” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 45.—46. numerossa.
(*lokakuu, 11).*)
- Syysy; aikaisintaan syyskuun 28** Lenin kirjoittaa artikkelin „Tosi-internationalistit: Kautsky, Axelrod, Martov”.
(*lokakuun 11).*)
- Syyskuu, 30** Leninin artikkeli „Muutamia teesejä. Toimitukselta” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 47. numerossa.
(*lokakuu, 13).*)
- Syyskuu.** Lenin laatii sodanvastaisten lentolehtisten sarjan julkaisemissuunnitelman; toimittaa A. M. Kollontain kirjasen „Kenelle sota on tarpeen”, lähettää A. M. Kollontaille Skandinaviaan levitettäväksi 500 kpl. „Sosialismi ja sota” kirjasen saksankielistä painosta ja antaa hänen tehtäväkseen ryhtyä toimenpiteisiin kirjasen julkaisemiseksi Amerikassa englannin kielellä.
- Aikaisintaan lokakuun 16 (29).** Lenin kirjoittaa artikkelin „Vallankumouksellinen proletariaatti ja kansakuntien itsemääräämisoikeus”.

- Lokakuun loppu.* Lenin järjestää Zimmerwaldin vasemmiston päätöslauselmaehdotuksen ja Manifestin julkaisemisen kirjasena saksan ja ranskan kielellä ja antaa A. M. Kollontain tehtäväksi julkaista se Amerikassa englannin kielellä.
- Marraskuu, 2 (15).* Lenin saa kutsun Sveitsin sosialidemokraattisen puolueen Hallinnon istuntoon, joka pidetään marraskuun 20 p:nä 1915.
- Marraskuu, 7 (20).* Leninin artikkelit „Vallankumouksen kahdesta linjasta” ja „Äärimmäisyyden rajalla” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 48. numerossa.
- Marraskuu, ennen 9 (22).* Lenin kirjoittaa kirjeen Amerikan „Sosialistisen propagandaliiton” sihteerille.
- Joulukuu, 8 (21).* Leninin artikkeli „Sosialishovinitisen politiikan verhoamista internationalistisilla fraaseilla” julkaistaan „Sotsial-Demokrat” lehden 49. numerossa.
- Vuosi 1915.* Lenin kirjoittaa kirjan „Uusia tietoja kapitalismin kehityslaeista maanviljelyksessä. I vihko. Kapitalismi ja maanviljelys Amerikan Yhdysvalloissa”.
- Vuoden 1915 loppu.* Lenin kirjoittaa artikkelin „Opportunismi ja II Internationalen vararikko”.
-

SISÄLTÖ

Esipuhe	IX
VALLANKUMOUKSELLISEN SOSIALIDEMOKRATIAN TEHTÄVÄT EUROOPAN SODASSA	1—5
Venäjän sosialidemokratia Euroopan sodasta.....	1
Sosialidemokraattien ryhmän päätöslauseima.....	1
EUROOPAN SOTA JA KANSAINVALINEN SOSIALISMI	6—9
SOTA JA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIA.....	11—20
SOSIALISTISEN INTERNATIONALEN TILA JA TEHTÄVÄT	21—27
KIRJE „VORWARTSILLE“ JA WIENER „ARBEITER-ZEITUN- GILLE“	28
KARL MARX (<i>Lyhyt elämäkerrallinen katsaus ja marxilaisuuden esitys</i>)	29—77
Alkulause.....	31
Marxin oppi	36
Filosofinen materialismi	37
Dialektiikka	39
Materialistinen historiankäsitys	41
Luokkataistelu	43
Marxin taloudellinen oppi.....	45
Arvo	46
Lisäarvo	47
Pääoman kasautuminen	49
Kapitalistisen kasautumisen historiallinen tendenssi	50

Keskimääräisen voiton suhdeluku	51
Maankorkoteoria	52
Kapitalismin kehitys maanviljelyksessä	54
Sosialismi	56
Proletariaatin luokkataistelutaktiikka	60
Kirjallisuus	65
ERÄS SODASTA PUHUVA SAKSALAINEN ÄÄNI	78—79
KUOLLUT SHOVINISMI JA ELÄVÄ SOSIALISMI (<i>Kuinka Internationale voidaan jälleenrakentaa?</i>)	80—87
ISOVENALAISTEN KANSALLISUUSYLPEYDESTÄ	88—92
ENTÄ MITÄ EDELLEEN? (<i>Työväenpuolueiden tehtävistä opportunistin ja sosialishovinisin suhteen</i>)	93—100
MILLAISTA „YHTENÄISYYTTÄ” LARIN JULISTI RUOTSIN EDUSTAJAKOKOUKSESSA?	101—103
VENÄLAISET SODEKUMIT	104—110
„NASHE SLOVON” TOIMITUKSELLE	111—114
POLIISI JA TAANTUMUKSELLISET SAKSAN SOSIALIDEMOKRATIAN YHTENÄISYYTTÄ SUOJELEMASSA	115—117
LONTOON KONFERENSSISTA	118—120
VIERAAN LIPUN ALLA	121—144
I	125
II	131
III	136
VSDTP:n ULKOMAISTEN JAOSTOJEN KONFERENSSI	145—151
Konferenssin päätöslauselmat	145
Sodan luonteesta	145
„Isänmaan puolustamisen” tunnuksesta	146
Vallankumouksellisen sosialidemokratian tunnukset	147
Opportunisti ja II Internationalen vararikko	148
III Internationale	149
Pasifismi ja rauhan tunnus	149
Tsaristisen monarkian tappio	150
Suhtautuminen muihin puolueisiin ja ryhmiin	150

VSDTP:n KESKUSKOMITEAN KIRJE „NASHE SLOVON” TOIMITUKSELLE.....	152—155
MITÄ TODISTI VSDT:n DUUMARYHMÄN OIKEUSJUTTU?	159—165
LONTOON KONFERENSSIN JOHDOSTA	166—168
KANSALAISSOTA-TUNNUKSEN VALAISEMISEKSI	169—170
SOSIALISHOVINISTIEN SOFISMEJA	171—175
KYSYMYKSET INTERNATIONALISTIEN YHDISTÄMISESTÄ	176—180
PORVARILLISET IHMISYSTAVAT JA VALLANKUMOUKSELLINEN SOSIALIDEMOKRATIA	181—183
PLATONISEN INTERNATIONALISMIN VARARIKKO	184—189
TAISTELUSTA SOSIALISHOVINISMIA VASTAAN.....	190—194
II INTERNATIONALEN VARARIKKO	195—250
I	198
II	203
III	208
IV	214
V	218
VI	224
VII	232
VIII	241
IX	247
ENGLANTILAINEN PASIFISMI JA ENGLANTILAINEN TEORIAN VIEROKSUNTA	251—257
MITEN TAANTUMUKSEN LIEHAKOIMINEN YHDISTETÄÄN DEMOKRATIALEIKKIIN?	258—261
SAKSALAISEN OPPORTUNISMIN PERUSTEOS SODASTA	262—266
OMAN HALLITUKSEN TAPPIOSTA IMPERIALISTISESSÄ SODASSA	267—273
ASIAINTILASTA VENÄJÄN SOSIALIDEMOKRATIASSA	274—279
„RAUHAN” TUNNUKSEN ARVIOINNISTA	280—282
RAUHAN KYSYMYKSET	283—288
SOSIALISMI JA SOTA (VSDTP:n suhtautuminen sotaan)	289—333
<i>Alkulause ensimmäiseen (ulkomailla ilmestyneeseen) painokseen</i>	291
<i>Alkulause toiseen painokseen</i>	292

<i>I luku. Sosialismin periaatteet ja vuosien 1914—1915 sota</i>	293
Sosialistien suhtautuminen sotiin	293
Uuden ajan sotien historialliset tyypit	294
Hyökkäys- ja puolustussodan välinen ero	294
Nykyinen sota on imperialistista sotaa	295
Sota suurimpien orjanomistajien välillä orjuuden säilyttämiseksi ja lujittamiseksi	296
„Sota on politiikan jatkamista toisin” (nimenomaan väkivaltaisoin) „keinoin”	298
Belgian esimerkki	299
Minkä puolesta Venäjä sotii?	300
Mitä on sosialishovinismi?	300
Baselin manifesti	301
Väärää vetoamista Marxiin ja Engelsiin	302
II Internationalen vararikko	303
Sosialishovinismi on loppuunvietyä opportunistia	303
Yhtenäisyys opportunistien kanssa merkitsee työläisten ja „oman” kansallisen porvariston liittoa, kansainvälisen vallankumouksellisen työväenluokan hajottamista	305
„Kautskylaisuus”	305
Marxilaisten tunnus on vallankumouksellisen sosialidemokratian tunnus	307
Esimerkki veljeilystä ampumakaivannoissa	307
Illegaalisen järjestön merkitys	308
„Oman” hallituksen tappiosta imperialistisessa sodassa	309
Pasifismista ja rauhantunnuksesta	309
Kansakuntien itsemääräämisoikeudesta	310
<i>II luku. Luokat ja puolueet Venäjällä</i>	311
Porvaristo ja sota	311
Työväenluokka ja sota	313
Venäjän sosialidemokraattinen työväenryhmä Valta-kunnanduudessa ja sota	314

<i>III luku. Internationalen jälleenrakentaminen</i>	317
Sosialishovinitien ja „keskustan” metodi	318
Asiaintila opposition keskuudessa	319
Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue ja III Internationale	323
<i>IV luku. Kahtiajakaantumisen historia ja sosialidemokratian nykyinen asema Venäjällä</i>	325
„Ekonomistit” ja vanha „Iskra” (1894—1903)	326
Menshevismi ja bolshevismi (1903—1908)	326
Marxilaisuus ja likvidaattoruus (1908—1914)	327
Marxilaisuus ja sosialishovinismi (1914—1915)	329
Nykyinen asiaintila Venäjän sosialidemokratiassa	330
Puolueemme tehtävät	332
EUROOPAN YHDYSVALTOJEN TUNNUKSESTA	334—338
EUROOPAN YHDYSVALTOJEN TUNNUKSESTA. „Sotsial-Demokratian” toimituksen huomautus VSDTP:n Keskuskomitean manifestiin sodasta.....	339
ZIMMERWALDIN VASEMMISTON PÄÄTOSLAUSELMAEHDOTUS....	340—343
RANSKALAISEN SOSIALISTIN REHELLISTA PUHETTA	344—352
IMPERIALISMI JA SOSIALISMI ITALIASSA (<i>Reunahuomautuksia</i>)	353—362
VETOOMUS SODAN JOHDOSTA	363—365
KIITOS AVOMIELISYYDESTÄ	366—367
KANSAINVALISELLE SOSIALISTISELLE TOIMIKUNNALLE (K. S. T.)	368—373
VENÄJÄN TAPPIO JA VALLANKUMOUKSELLINEN KRIISI	374—378
ENSI ASKEL	379—385
VALLANKUMOUKSELLISET MARXILAISET KANSAINVALISESSÄ SOSIALISTIKONFERENSSISSÄ SYYSKUUUN 5—8 p:nä 1915	386—390
TOSI-INTERNATIONALISTIT: KAUTSKY, AXELROD JA MARTOV	391—397
MUUTAMIA TEESEJÄ. <i>Toimitukselta</i>	398—401
VALLANKUMOUKSELLINEN PROLETARIAATTI JA KANSAKUNTIEN ITSEMAÄRÄÄMISOIKEUS	402—411

VALLANKUMOUKSEN KAHDESTA LINJASTA	412—417
KÄRIMMÄISYYDEN RAJALLA	418—419
„SOCIALISTISEN PROPAGANDALIITON” SIHTEERILLE	420—426
SOSIALISHOVINISTISEN POLITIIKAN VERHOAMISTA INTER- NATIONALISTISILLA FRAASEILLA.....	427—435
OPPORTUNISMI JA II INTERNATIONALEN VARARIKKO	436—452
<i>Huomautuksia</i>	453—478
<i>Tietoja V. I. Leninin elämästä ja toiminnasta</i>	479—488

KUVAT

Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Karl Marx”. — Heinäkuu — marraskuu 1914.....	32—33
Etusivu sanomalehdestä „Sotsial-Demokrat”, № 40, maaliskuun 29 pltä 1915; tällä sivulla julkaistiin V. I. Leninin kirjoitukset „Mitä todisti VSDT:n Duumaryhmän oikeusjuttu?” ja „Lontoon konferenssin johdosta”.....	157
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin käsikirjoituksesta „Vallankumouksellinen proletariaatti ja kansakuntien itsemääräämisoikeus”. — V. 1915 (saksan kielellä)	403
Ensimmäinen sivu V. I. Leninin kirjeestä „„Socialistisen propagandaliiton” sihteeriille”. — Marraskuu 1915 (englannin kielellä)	421

**Karjalan ASNT
Kulttuuriasiain ministeriön
Poligrafizdatin
Sortavalan kirjapaino**

Sortavala, Karjalankatu, 32
